

The Project Gutenberg EBook of Kanteletar, by Elias Lönnrot (compiler)

Copyright laws are changing all over the world. Be sure to check the copyright laws for your country before downloading or redistributing this or any other Project Gutenberg eBook.

This header should be the first thing seen when viewing this Project Gutenberg file. Please do not remove it. Do not change or edit the header without written permission.

Please read the "legal small print," and other information about the eBook and Project Gutenberg at the bottom of this file. Included is important information about your specific rights and restrictions in how the file may be used. You can also find out about how to make a donation to Project Gutenberg, and how to get involved.

****Welcome To The World of Free Plain Vanilla Electronic Texts****

****eBooks Readable By Both Humans and By Computers, Since 1971****

*******These eBooks Were Prepared By Thousands of Volunteers!*******

Title: Kanteletar

Author: Elias Lönnrot (compiler)

Release Date: December, 2004 [EBook #7078]
[Yes, we are more than one year ahead of schedule]
[This file was first posted on March 7, 2003]
[Most recently updated August 2, 2003]

Edition: 10

Language: Finnish

Character set encoding: ISO 8859-1

***** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KANTELETAR *****

This eBook was produced by Tapio Riikonen

KANTELETAR

TAIKKA

SUOMEN KANSAN WANHOJA LAULUJA JA WIRSI

Koonnut Elias Lönnrot

AINEHISTO

ALKULAUSE

Uudempia Lauluja

1. Kreivin sylissäistunut
2. Petetty nuorukainen
3. Morsiamen kuolo
4. Velisurmaaja
5. Onneton nuorukainen
6. Toivoton rakkaus
7. Kultani kukkuu kaukana
8. Kultaansa ikävövä
9. Merille lähtevä
10. Turvaton
11. Kultaansa sureva
12. Hyljäyn suru
13. Ylenkatsottu
14. Karjalan neito
15. Poika ja tyttö
16. Vihaava ystävä
17. Petetyn kirous
18. Nauru ja itku
19. Rannalla itkejä
20. Varpusen olut
21. Häula
22. Laulu, olut ja viina
23. Mutkainen matka
24. Neion valitus

ENSIMÄINEN KIRJA

Yhteisiä Lauluja

I. Kaikille yhteisiä

1. Eräkummainen kantele
2. Elämäoudostuko
3. Kiven alla kieltäjäni
4. Miksi en laulaisi
5. Laula, laula kieli keito
6. Väijän ähtäni kulunut
7. Kuoli rakentajani
8. Silloin laulan, konsa jouan
9. Ei sanat sanoihin puutu
10. Jos ma lauluille rupean
11. Luonenko, lopettanenko
12. Ei runo rahatta laula
13. Virren kiittäjälle ja moittijalle

14. Toisin ennen, toisin eilen
15. Ve'en varaiset
16. Ve'en varaiset (toisin)
17. Muinainen käeni
18. Jumalaan turvaava
19. Kun saisin, en heittäsi
20. Paljo on tikalla huolta
21. Mikälie pööllani
22. En eläelotta
23. Kyll' on kysta aitassa
24. Syitävavajavaisuksiin
25. Erotus mielillä
26. Armottoman osa
27. Missänyt minun osani
28. Makaaja onni
29. Erotus onnilla
30. Tuli talvi, ei tahottu
31. Ei vaivaista hähin
32. Muinaiset ajat paremmat
33. Vierin maalle vierahalle
34. Kotihinsa toivova
35. Minun on koti koivikossa
36. Korpi kurjalla kotina
37. En tohi tupahan mennä
38. Koista erotettu
39. Suvultaan heitetty
40. Oli ennen parempi
41. Parempi kuolla kun kitua
42. Kuolisinko köito raukka
43. Manalaan ikävövä
44. Nuorra Manalle menijä
45. Aiän silloin äti maksoi
46. Parempi syntymätä
47. Syntymistään paheksija
48. Mahoit ennen maammo rukka
49. Onnettomasti syntynyt
50. Saisinko käältäkielen
51. Enpävoi ilon eleä
52. Elkäsanoko huolettomaksi
53. Monihuolinen
54. Usiahuolinen
55. Mikäneuoksi minulle
56. Hoikka, kaita ja musta
57. Sortunut ääni
58. Ikuinen suru
59. Huoliansa haasteleva
60. Ei sula syän suruinen
61. Vähäilo emottomalle käästä
62. Pimiäisoton pirtti
63. Emintimäsen saanut
64. Pienuesta orpo
65. En tieätekijääni
66. Kaksi, jotka ei moiti

67. Kun oisin käkenä
68. Suru ja pelko
69. Sanoissa kuluva
70. Sepän tehtäviä
71. Suku surmaksi rupesi
72. Ei kestälihainen silta
73. Soisit suohon sortuvani
74. Vilu viimenki tulevi
75. Ohoh kullaista kotia
76. Ei kuinkaan hyvä
77. Tässäsaapi lempo lemme
78. Kahenlainen toivotus
79. Hyvän sään toivotus
80. Tuuterin laatu
81. Häikätyttöjen
82. Kummaistako kuuleminen
83. Mistätunnen tuhman
84. Muutamia tuntomerkkejä
85. Kyntelin kysymykset
86. Toisin ennen, toisin eilen
87. Juomarin toimi
88. Emon neuvo pojalle
89. Tavattava tyttö
90. Vänänösen sanoja
91. Lintuin kerjää
92. Revon valitus
93. Pohjolan poika
94. Ensimmänen rautio
95. Pahalaisen matka
96. Herran hevosen kuolo
97. Mieli melkiässä
98. Kolme kokematonta
99. Kolme pyytää
100. Kurki ja varis
101. Hyvälaisella lapsi
102. Elänaura toisen naista
103. Aikansa kullaki
104. Veneelle tuulta
105. Maata pannelsa
106. Leikkuuta lopettaissa
107. Sydtäi meri sikansa
108. Vangittu pannu
109. Tynnyrin puhe
110. Oluen synty
111. Tehkäne iloinen ilta
112. Hyväisäntä
113. Hyväemäntä
114. Kiitos emännäle
115. Sopivaisia
116. Voisi nuo pariksi panna
117. Tanssin kulku
118. Tanssiin yrittelijä
119. Tule meille tanssimahan
120. Tahtoisitko rakastaa

121. Avatkame aitoamme
122. Hyvältä lintuseni
123. Köyhäja rikas vouti
124. Hirvenhiihanta
125. Miksi en väyysi

II. Häkansan lauluja

a) Antiaisissa

126. Onko mitämilläki
127. Kutti, kutti
128. Katso neitoasi
129. Kasa kaasolla sylissä
130. Eläihastu ensi-illalla
131. Kiitäsulho lykkyäsi
132. Elävie neittäpahoille
133. Puolusta neittäsi
134. Neuo sulho neioistasi
135. Ansioa myden palkka
136. Mitäitket neito
137. Lähet jäen jäämätönäksi
138. Lähet kukka kuikemahan
139. Toisin toisessa talossa
140. Jo nyt vaihoit, minkävaihoit
141. Luulitko puolet loppuvan
142. Läksit kouluhun kotoa
143. Apiat ativoreisut
144. Heitän suoni, heitän maani
145. Läyli lähteä läyli ilman
146. Ei toiste tunnetakana
147. Muuttunut koti
148. Kun itket, hyvinki itke
149. Kutti, kutti, neito rukka
150. Eläitke neito rukka
151. Mitäneien itkemistä
152. Tapa toinen ottaminen
153. Elämoiti anoppiasi
154. Miehen mielen nosto
155. Kotihin heittämiset
156. Ken meitäveelle viepi

b) Hässä

157. Oisiko lupa kysyä
158. Tokko näit mitätullessa
159. Voi veikko, mitävetelet
160. Kirkas neiti kihloissasi
161. Kutti, kutti, sulho rukka
162. Laajasukuinen neiti
163. Kaason kauneus
164. Kaason istunta
165. Kaason lämpimän saanta
166. Kaason sydäntä
167. Maata menentä
168. Kaason juomiset

169. Kosiomiehen ylistys

III. Paimenlauluja

170. Kukkalatva kuusi
171. Mipäpaimenten olla
172. Tule tänne
173. Missäarmahani
174. Armahan kulku
175. Enköminäki toivoisi
176. Katso Kiesus karjaistani
177. Muut kuuli kirkonkellon
178. Lepo, lepo, lehmäni
179. Paista päiväpaimeneile
180. Laske paimenta kotihin
181. Mene päivä vierii viikko
182. Jo tulen kotihin
183. Hänehen kävijä
184. Kuulin kummat kuusialta
185. Minkänoista mille annan
186. Työnsäkumpasellaki
187. Juoksin, juoksin joenvartta
188. Venehen synty
189. Souti sotka suojan rannan
190. Läkän sikko Suurulahan
191. Antti armas herttaseni
192. Repo ja jänis
193. Hiiren peiaat
194. Katin kosiominen
195. Hiiri ja hänähikkö
196. Hiiri ja katti
197. Hiiren tapaaaja
198. Joutsen ja hanhi
199. Mitäitket pieni lintu
200. Pääskylänen
201. Avullinen kurki
202. Häinnyt hanhi
203. Hevososen hakija
204. Merkitty orit
205. Tuntematon veli
206. Pakeneva

IV. Lasten lauluja

207. Anto ja saanti
208. Läkälän lähtö
209. Prokko tielläpropatinna
210. Tuomittu katti
211. Takoi seppäviikatteita
212. Kolkkaa kotaa
213. Kenen tänäpelto
214. Ken sö kesävoin
215. Kirkon teko
216. Neiti verkossa
217. Kojo ja Anni

218. Oi ukko uikari
219. Min rastas raataa
220. Ken Teron tietää
221. Piilehtijä
222. Oli ennen ukko akka
223. Paimenen häää
224. Ellin velli
225. Tuomisia
226. Tule ämmäTuuterista
227. Käpönen, käpönen
228. Yksi on akalla poika
229. Vanhan ammunta
230. Nukka kaunis karkaele
231. Sinun sikoja, minun sikoja
232. Hus sika metsään
233. Ruotsin kieltä
234. Olin ennen onnimanni
235. Hyi, hyi Hymylään
236. Meni akka metsään
237. Palvelin minärikasta miestä
238. Luojan kukku

TOINEN KIRJA

ErityisiäLauluja

I. Tyttön lauluja

Laulutiloissa

1. Kuluu ikälaulamattaki
2. Ei laulu kesista kiellä
3. Laulan voiessani
4. Meistäkasvavi kananen

Tansseissa ja kisoissa

5. Mitäme tytö suremma
6. Tässätanssivi tasaiset
7. Mitätuosta, jos ma laulan
8. Hyväsanoma emolle

Kerskatessa

9. Mitäte pojat suretta
10. Hyvän eukon tytö
11. Hyvälykky neitosilla
12. Kolme kaunista
13. Ei sovi Karjalan kihlat
14. Enmähuoli huitukoille
15. Mie tahon tasaista miestä
16. Paremman miehen verta
17. Ei tävy renkien rekehen
18. Kun tänäkana katovi

Poikia herjatessa

19. On kumpiaki

20. Erilainen kirkonkäynti
21. En mene Matille
22. En mene minäpahoin
23. Toivossaan pettynyt
24. Enmähuoli huitukoille
25. Mitäsie kävelet surma
26. Eläpyylläneittäpyyää
27. Kotien erotus
28. Toista tänne toivottihin
29. Tie on tehty tuhman mennä

Sulhoaan ikävöessä

30. Monisulhollinen
31. Onpa tietty tietyssäni
32. En heitäkullaistani
33. Muien musta, minun hyvänen
34. Tuo on mies me'estätehty
35. Kun oisi kahen valta
36. Katso'pa täätätätä
37. Konsa meilläkosijat käypi
38. En kehannut kieltää
39. Mitälaihaa laulamasta
40. Miks' ei soita suu soria
41. ~äni ei kuulu kullalleni
42. Etäläminun omani
43. Kun mun kultani tulisi
44. Oisko linnun lentoneuot
45. Itken kuja kullaistani
46. Tehkös liitto lintuseni
47. Minun on sulhoni soassa
48. Jouvu kultani kotihin
49. Vaiva vuottaessa
50. Luonto luovan luoksi tuopi

Sulhon kuoltua

51. Minun on kultani kulossa
52. Armas arkussa ajavi
53. Maassa marjani makaavi
54. Miks' on silmäni sipakat
55. Pois on mennyt meistätöinen
56. En voinut itkeänaurulta

Sulholta heitettyinä

57. Ei lehto leväen huoli
58. Jo meilläero tulevi

Sulhotonna

59. Minämusta pikkalainen
60. Olkiset minun omaisi
61. Eipätunneta tuvuksi
62. Köyhän lapsi tyä tekevi
63. Jäämmämsikat mäelle
64. Tieäei siika sygeänsä

65. Tietänäön kullastansa
66. Kaikissa katala yksin
67. Korpikotinen
68. Pahasti paimenoinnut
69. On ikäpäiltasilla
70. Tuli kolmelta kosijat
71. Jo tulevi Tuonen Tuomas
72. Moni moitti muotoani
73. Toisin sattui toivomani

Sulhoa toivoessa

74. Jospa se johi tulisi
75. Voi jos mie tok miehen saisin
76. Voi kun mie mokoman saisin
77. Kun tulis sulho vierahiksi
78. Käynköviikon villapähä
79. Kun saisin, mitäsanelen
80. Luo'pa luoja luotuhuni
81. Varjele vakainen luoja
82. Ei naitu naintavuonna
83. Akoill' on paha ajatus
84. Täytyvi täätätätä
85. Viel' on mulla mielitietto
86. Ei tuo neito tuosta huoli
87. Nouse lempi liehumahan

Ko'ista erotessa

88. Paistaa päivämuallaki
89. Lökkän musta muille maille
90. Pois tulee tytöle lähtö
91. Jo nyt luulen luopuvani

Sanan-alaisna

92. Suotta soimat nostettihin
93. Sepävasta sen pahempi
94. En ole sydämsoria

Suru

95. Tulin kummaksi kylähän
96. Liika minusta laitettihin
97. Suotta soimat nostettihin
98. Mitäpäsuren sanoista
99. Sanat päleni satavi

Orjuudessa

100. Vierin vierahan varalle
101. Monta muoriteltavata
102. Kun ma voisin vielävuoen
103. Emännäl' on kolme kieltä
104. Mahoit ennen luoja luoa
105. Lähen linnahan kauaksi
106. Ei ollut kaunis Karpan puoli
107. Ei tytä jokehen joua

108. Vierahan ylösajanta

Orpona

109. Kasvoin lassa armotonna

110. Tule ei päiväpolvenaan

111. Pois itkin ihanat silmät

112. Ei kuule emo minua

Köyhäjä vähönnisena

113. Nokeusin nuotiolla

114. Oisinko pojaksi luotu

115. Toisinpä käi käehen

116. Osan tähän ei otettu

117. Miksi olen laiha

Vieraalla maalla

118. Ikääomia maita

Kuolla toivoessa

119. Surujani mie sukitan

120. Kunpa kurja kuolisinki

Pilattuna

121. Löyän armon aaltoloissa

122. Tuli hurtta huovin maalta

123. Ei tieäemo tytätä

Nimittämätönissähuolissa

124. Mieli muien ja minunki

125. Alene Jumalan aika

126. Viikon vuottelin käkeä

127. Kolminaiset huolet

128. Maassa mieleni matavi

129. Kannan mustoa muretta

130. Toinen ei tunne toisen huolta

131. Kyllähuoli virttäuopi

Jauhaessa

132. Erotus jauhinkivillä

133. Kivi on suuri, orja pieni

134. Ellos vuori voivotelko

135. Mitäkaakatat kivonen

136. Jauhan, jauhan jauhun hienon

137. Neien mieli miehelähän

Yhtäjä toista

138. Arvan asettaja

139. Näkijävalehtelevi

140. Ei minusta miniäksi

141. En muistaisi mukiin mennä

142. Neitivalta ja miniävalta

143. Hyväloinen neiti

144. Erilaisia käskyjä

145. Kaksi kaunista yhdessä
146. Läksin meren kylventämään
147. Tee minua tikkariksi
148. Ostettavia
149. Kauro ei tule tupahan
150. Koivun ja tuomen oksa
151. Ei sovi rengin rekehen
152. Jo minämenen jonaki
153. Toisin mieleni omani
154. Millämaksan maammon maion

II. Naisten lauluja

a) Miniänä

155. Se rankka miniäraukka
156. Kun elin emoni luona
157. Olin kukkana kotona
158. Ahot täynnäarmotuutta
159. Ei ole aittahan asiita
160. Yks' on kyyttökytkyessä
161. Heitän hempiä tupani
162. Ei itkemäöntäaikaa
163. Myöihin mämiehelään
164. Sain kerran kesäsaamaata
165. Kauan maata annettu
166. Toinen toistansa parempi
167. Pitäminen päänyttä
168. Ei tunne tehätuvaista
169. Survo nyt itse suuri muori
170. Miniän syntymäkotini
171. Suuri kiitos sulholleni

b) Lasta tuuvittaissa

(yhteisesti)

172. Minälaulan lapsen virttä
173. Kiitähuomenna hevoista
174. Laulan lasta nukknmahan
175. Käy unonen käkyehen
176. Unta tälätarvitahan
177. Anna maata Maariainen
178. Tuuti lasta Tuonelahan

(poikalapselle)

179. ~sken poika poik' olisi
180. Vara muuanne valmennunna
181. Ei tule emon tukia
182. Tulipa tukan repijä
183. Tunti, tunti poikalasta
184. Tunti, tunti poiuttani
185. Pahenneet polvet

(tyttdapselle)

186. Tytär syntyi, tyhjäsytty

187. Ei tukia tyttäestä
188. Kun tytär hyvätulisi
189. Mihin tuutinen tytärtä
190. Huolet huovilla tupana
191. Miehellenkövai manalle
192. Viel' on vuoro valvoa'ki
193. Tunti sulhoa tytöle
194. Minävaan tuuvin tyttöni
195. Rahat raskuen tulevat

c) Miestään arvatessa

196. Yks' on paha ei parane
197. Puutuin tuohon pulluksehen
198. Itse hullu hukkasime
199. Pyyäsulhoa sulolla
200. Kosto kaunistelemisesta
201. Kuka tiesi, kenpäluuli
202. Viikon vuotin virkiästä
203. Tunnen sulhoni
204. Itken pois ihanat
205. Miesi minulle annettihin
206. Sain minäsavisen saksan
207. Jo johonki saatettu
208. Tein kaupan kallallisen
209. Hyv' on olla ympyrälä
210. Minun lauloa pitäsi

d) Muissa tiloissa

211. Ilo ilmahan katosi
212. Laulu laiskana pitäi
213. Ei oo huolta neitosena
214. Vanhan lahjat nuorelle
215. Vanhan eukon valitus
216. Mitäpäkyläkyselet
217. Lempoko lennäti minua
218. Rajan taaksi raapattihin
219. Viety on maille vierahille
220. Eroon kanaset
221. Tullut muoto mustemmaksi
222. Luulin käväni käkenä
223. Jouvuin puulle pyöiväle
224. Itken kurja kulkuani
225. Kun oisin kuollut kuusiösnä
226. Minäpöy pesäön lintu
227. Sinnes nyt pihani pitkä
228. Kului kultainen ikäni
229. Väki herttainen väneni
230. Pah' oli orjana eleä
231. Olut vierä kun vetehen
232. Ei nyt paista palmikkoni
233. Nyt on tullut turmiolle

234. Olin ennen otramaana

III. Poikien lauluja

Tansseissa ja muissa tiloissa

235. Jos ma lauluille las'eme

236. Käynti roualassa

237. Täytyykötää tupoa

238. Soita'pas soria likka

239. Tän' on iltoja iloisin

240. Miksi juot joesta vettä

Naimatuumissa

241. Rikas kosija

242. Keltämäkysyn tytätä

243. Monimorsiamellinen

244. Potra on poikana eleä

245. Oisi mulla vallan miekka

246. Kun saisin Savosta naia

247. Katumoiksi nainen kaunis

248. Lempo leskelle menevi

249. Mie valitsen varrellani

Osattomana

250. Mikäkumma kummitseksen

251. Köyhäkyntöpoika

252. Elettihin meilläennen

Pahasti elettyä

253. Rahansa menettänyt

254. Pahasti maannut

255. Neittätavotteleva

256. Pahasti ötsinyt

Sorrettuna

257. Akat sanovat

258. Pahin omalla maalla

259. Koti toivo kuolleheksi

260. Usiassa yääollut

Morsiamesta jääyä

261. Jo on maattu marjaseni

262. Anastettu armahani

Ko'ista erotessa

263. Pois tulee pojalle lähtö

264. Kun tämäkave katovi

265. Soria sotainen tauti

Vierailta mailla

266. Tietämön kuolo

267. Ikäätuletteleksen

268. Liuoin soita, liuoin maita

IV. Miesten lauluja

Laulellessa

269. Kalle työle tempoamma
270. Joko laululle lähemmä
271. Mitä laulamma lajia
272. Laula, laula veitoseni
273. En joua laulamahan
274. Soisin päivä soitettavan
275. Suu ei laula suuruksitta
276. Kunpa palkka pantaisi
277. Siitäsinne tie menevi
278. Noita laulan, joita taian
279. Lapset tässä laulelevat
280. Omat on virret oppimani
281. Tuonko virteni vilusta
282. Kaksi laulajata
283. Kilvan laulajat
284. Mi meitä ko'olle saattoi
285. Mist' on viina synnytetty
286. Miks' et pysty miehen päähän
287. Hoi on, hoi on huolta paljo
288. Nyt on kaikki kallistunna
289. Laulan taskuni tavoilta
290. Sikuna minun seotti
291. Selväksi tekeyminen
292. Oluett' ei ollenkana

Sananalaisna

293. Enmä lurjus liene'kähä
294. Sanotahan, soimatahan
295. En minäkysy kylästä

Huolissa

296. Laulan ilman lainehilta
297. Laulan hoikka huolissani

Vähönnisena

298. Muut ja minä
299. Tiirin, liirin, tengan löysin
300. Sepävasta kullan kulta
301. Hepo huono, akka tiine
302. Jo nousen nokinen poika
303. Luulin lumpehen pitäähän

Vierailla mailla

304. Läin Pietarin piholle
305. Joko minua noiat noitui

Eritiloissa

306. Kuolema kovinta työtä
307. Kun kolotin koivun latvan

308. Kolm' on miehelläpahoa

Pahanaisellisna.

309. Eroon torat

310. Täytyi ruupuhun ruveta

311. Nain vihaisen, toin toraisen

312. Ei ole puuru ruunan syytä

313. Syrjin sö, selin makasi

314. Hauki syöpi sammakonki

315. Vanha sai valitun piian

316. Kun oisi vaimo vaihtamoina

317. Tulin turkka naineheksi

Entisiämuistellessa

318. Sivu kävä, kanta väkkyi

319. Tulin vanhaksi varahin

320. Ajoin konstisti kotihin

321. Pah' oli Virossa orjan

322. Pakolaisen matka

Sota-aikoina

323. Varjele Jumala soasta

324. On nyt miestämiekan alla

325. Koti luuli kuolleheksi

326. Yks' on päivämiehen pää

327. Tuo kerta rajalle rauha

328. Kiitos rauhasta

Metsästäessä

329. Ota metsämiehiksesi

330. Mieli mennämetsolahan

331. Mielly metsämiehi'ini

332. Rakenteleminen

333. Metsän kuninkaalle

334. Mielikki ja Kuurikki

335. Mielikki metsän emäntä

336. Metsän tyttömieli neito

337. Pohjan tyttö viljaneiti

338. Tellervo Tapion neiti

339. Ukko kultainen kuningas

340. Penu pieni koiraseni

341. Ku on koirani kokenut

342. Koira haukkuvi havuja

343. Etsittelen eukkoani

344. Tule kullan muuttelohon

345. Mikämieli, mikämuutos

346. Itken osattomuutta

347. Matala on mahti mulla

348. Ikäääräön ilta

349. Anna ainoinen Jumala

350. Ellös panko pahaksi

351. Suostu metsäsuoloihini

352. Jäniksen vivulla

353. Oravan pyytää

354. Linnustaja

KOLMAS KIRJA

Alkulause

Virsi-Lauluja

I. Muinais-uskoisia

1. Suomettaren kosijat
2. Lyylikin hiihanta
3. Katrin parannus
4. Viron orja ja isäntä
5. Matalleenan vesimatka
6. Neitsy Maarian virsi

II. Historiallisia

7. Piispa Heinrichin surma
8. Elinan surma
9. Inkerin sulhot
10. Wiipurin linnan hävitys
11. Puntuksen sota
12. Kaarlon sota
13. Turusen neiti
14. Anterun surma
15. Riion poika
16. Hannus Pannus
17. Marketta ja Anterus
18. Kiikan lapset
19. Tuiretuisen lapset
20. Vienan neiet
21. Kalevalan neiti
22. Neien rosvo
23. Veenkantaja Anni
24. Kojosen poika
25. Joukosen nainen
26. Lunastettava neiti
27. Lunastettava neiti (toisin)
28. Neiti lepetissä
29. Kolmet kosijat
30. Kullervon sotaan lähtö
31. Neien hanhi

III. Tarusekaisia

32. Kestin lahja
33. Vähäoivottu sulho
34. Katri neito
35. Saaren neito
36. Meren kylpijä
37. Helka paimenessa
38. Meren kosijat
39. Aholla itkijä
40. Pahasulhollinen
41. Sairastaja neiti

42. Marjatielläkaonnut
43. Hukkunut veli
44. Kankahan kutoja
45. Katrin kosijat
46. Nimitettäpoika
47. Rangastava sulho
48. ~känen sulho
49. Sulhonsa kylvettä
50. Sulhon valitsija
51. Kukkien tarves
52. Neiti omenapuussa
53. Kaonnut poika
54. Suen vivulla käynyt
55. Wirossa posija
56. Kosissa käynyt
57. Konnun tytär
58. Vaimon saanut
59. Viisastunut
60. Hiihtäjäsurma

VAIKEAMPAIN SANAIN LUETTELU ALAVIITTEET

ENSIMÄINEN KIRJA

En tieätekijääni,
Enkätarkoin saajoani;
Liekötelkkätielle tehny
Sorsa suolle suorittanut,
Tavi rannalle takonut,
Koskelo kiven kolohon.

ALKULAUSE

Hamasta ylimuistoisista ajoista ovat kaikki kansat maailmassa rakastaneet soittoa, laulua ja runoelmata. Soitto ja laulu ihmisellä ovat ikäkkun toinen pyhempi kieli, jolla itsellensä eli muille haastelee erinäsiä halujansa ja mielensä vaikutuksia; jolla paremmin, kun tällä tavallisella, jokapäiväseläkielellä ilmottaa ilonsa ja riemunsa, surunsa ja huolensa, onnensa ja tyytyväisyytensä toivonsa ja kaipuunsa, leponsa, rauhansa ja muun olentonsa. Ajatukset itsestänsä semmoisissa tiloissa olisivat sulinta soittoa ja kauniinta laulua, jos taittaisiin

havata ja pysyvään muotoon kuvata. Mutta tänäkuvaanta ei taida tapahtua, paitsi äänen ja sanan kautta, puuttuvaisesti, niinkun kaikenlainen muuki kuvaus maailmassa. Kotikielellähuokiasti kerromma joka asian paikallensa, mutta vierailta, vähemmin tutuilla kielilläpuutumma usein sanoja tavoittelemaan ja asia jääi kertomatta. Niin on se äänen ja sananki kanssa mielen ja ajatusten asioita kertoessansa; usein puuttuvat kesken, eiväkäsaa ilmoitetuksi, ei kaikkia osotetuksi, mitätahtoisivat. Mutta parempaa ja täydellisempääkuvausmuotoa ei saadessa täytyy mielen ja ajatusten tyytyäään ja sanaan, taivutellen niitämahdollisuutta myden milloin soitoksi ja lauluksi, milloin muuksi kerrontalaaduksi.

Jos joku kysyisi soiton ja laulun syntyäaikaa, niin emme taitaisi juuri erehtyä jos vastaisimma niiden synnyn ei paljo myöhäemmän koko ihmissuvun syntyäaikoja olevan. Silläjo ensimmäisilläihmisilläoli samoja syitä kun meilläki, soittoon ja lauluun. Ensimmänen laulu kuitenkin mahtoi paremmin olla jotai änellistähyminää kun sanallista laulantoa. Lapsi ennen puhumaan tottumistansa kokee sanattomalla änellämielensä ilmottaa, ja ensimmäälaulua pidämmä ei täysikasvaneena, vaan lapsena, syntyneen. Tästälapsuudestansa kasvoi se vähitellen suuremmaksi ja synnytti aikaa voittain usiampia perillisiä-erityisiäälaulu- eli runolaatuja. Semmoisia erityisiäärunolaatuja ovat lauluruno, loihturuno, virsiruno, kertomaruno ja osotelmaruno [1].

Lauluruno kuvaelee ihmisen erinästämielenlaatua ja kaikkinaisia kohtaavia ajatuksia moninaisissa tiloissa. Loihturunolla on työhä tulleitten pahojen poistaminen eli peljätyjen vastaaminen. Virsiruno kertoo jostain varsinaisesta eli muuten ajatellusta tapahtumasta, useinki jollai sivutarkotuksella, ei paljaan kerrottavan asian vuoksi. Kertomaruno samate kertoo joista kuista nykyisemmistäeli kaukaisemmista asioista, mutta ei yhdestäeli kahdesta, vaan usiammista toinen toistansa seuraavista. Osotelmaruno asettelee kaksi eli usiampaa jostain haastaviksi eli jotain toimittaviksi keskenänsä[2].

Nästärunolaaduista pidämmälaulurunon olevan sekävänhimman, että muuten yhteisimmän. Myöhäsemmäksi arvaamma loihturunoa, sitän myöhäsemmäksi virsi- ja kertomarunoja, osotelmarunoa kaikkia nuoremäksi. Suomen kansa jo vanhuudesta on harjotellut itsiänsä kaikissa nässärunolaaduissa, mutta sitäei taida yhteisesti kaikista kansoista sanoa. Usiammalla ei ole loihtu- ja osotelmarunoja, emmekä tiedävirsi- ja kertomarunoja, mitämainita kehtaisi, kaikilla löytyvän. Kauniimmat kertomarunonsa ovat Kreikalaisilla ja samate ylistetään heidän laulujansaki kauniiksi. Mutta selviä virsihin sekaumattomia lauluja, epälen jos tavataan missään kansassa enempi kun Suomessa, ja epälemätäki jävä loihtu-runoissa kaikki muut tutut kansat Suomalaisista jälle.

Ettätässäedelläolemma vertailleet kansan, ei oppineitten teelmiä runoja, sen lukija helposti muistuttamattaki havatsee. Jos oppineitten teelmiäarvaisimma, niin siinäSuomen runosto jäsi loitos jälle monesta muusta kansasta, niinkun jäki. Joka järkeäminen ei kuitenkaan paljo huoletuta meitä koska kansantekoisissa runoissaan on pian ensimmäisiä Kummallaki, niin kansan, kun oppineitten runoilla on oma arvonsa ja etuisuutensa, sitäemme tahdo, emmekätaida vastustella. Mutta

toinen toisensa rinnalla niitäpitäen nämmäedellisissä luonnon, jäkimmäisissä moninaisuuden voittavan. Kansarunoja siittäsyystä ei juuri saatakaan tehdyksi sanoa. Niitä ei tehdä vaan ne tekeytyvä itsestensä syntyvä, kasvavat ja muodostuvat semmoiksi ilman erityisettekijän huolta. Se maa, joka niitä kasvattaa, on itse mieli ja ajatus, ne siemenet, joista sikiävä, kaikkinaiset mielenvaikutukset. Mutta kun mieli, ajatukset ja mielenvaikutukset kaikkina aikoina ja kaikilla ihmisillä enimmiten ovat yhtälaatuja, niin runotki, jotka niistä syntyvä, eivät ole yhden eli kahden erityinen omaisuus, vaan yhteisiä koko kansalle. Samassa kun niitä sanottaisi jonkun erityisen tekemiksi, kadottaisivat kansanrunollisen arvonsa.--Tämän saama liiatenki laulurunoista sanoa, jotka yli kaikkien muiden runojen juuri ovat mielen äänellisiä kuvauksia, ajatusten sanallisia muodostumisia. Pilvet taivaalla kulkevat tietänsä eiväkääkun varjonsa maalle. Samate ihmisen mieli ja ajatukset: ne liikkuvat ja vaihtuvat toinen toistansa ajellen, vaan lähimmän siinä tilassa heistä ei tiedä suuresti mitään. Mutta pilvet viimein kasvavat ja puhkeavat sateeksi; samalla lailla paisuvat mieli ja ajatukset aikansa, puhkeavat sanoiksi ja lähtevä siinä muodossa toistenki havattavaksi. Taikka kerran vertauksille ruvetuamme joko sopivammasti vertaisimma mielen mereksi, lainehiksi ajatukset, ja erinäiset mielenvaikutukset tuuleksi. Tuuli tyvenä stä rannasta alkain ensin siittäpienet väet, kasvattaa väestälaineet, kohottaa laineista suuret, ulommaksiki havattavat kuohupää aallot. Samalla tavalla erinäiset vaikutukset ensin liikuttavat tyvenä mielen ja sitä jonkun ajan liikuttuansa pakottavat viimein änelläitsensä ilmottamaan. Olkoon siinä sikseen kansanrunoin synnystä ja ilmaumisesta.

Oppineitten runot siinä kohta erotuksen kansanrunoista, etteivät ole ajatuksesta syntyneitä vaan ajattelemalla tehtyjä. Tekijä ei pakoteta sydämensä kyllyydeltä runoilemaan, vaan runoilee omalta päätänätensä. Siinä on muuttunut työksi, mikä kansanrunoissa oli ilmauma; eläin kään ääni metsässä kuvakäen kukunnaksi seinäkelloissa; luonnon puro kaivetuksivesiojaksi; luontainen metsäistutetuksi puistoksi. Lapset usein kuuntelevat mielusammin kuvakäkeä joka seinäkelloissa tiimat huhuvi, kun elävää metsäkeä pitää suoran kaivosojan kauniimpana, kun sinne tänne mutkistelevan luonnonpurun; asuskelevat enemmän istutetussa puistossa, kun luontaisessa metsässä-moni kiittää kaivovettänsä kaikkia hetetvesiä paremmaksi.--Oppineitten runoelmassa pilvi itsestensä ei ala sataa, vaan esinnä tehdään pilvi, jonka sitte annetaan sataa, s. t. s. oppinut runoille ruvetessansa ensin kokee mielenäjä sydämensä silläaineella täyttää josta päätä runoella. Se työhänelle miten luonnistuu, sitä myden saapiki väistäsompia, kauniimpia, väistäsopimattompia, kehnompia runolaitoksia. Vielä on seki oppineille haitaksi, ettäkun nuoruudesta alkain harjottavat itsiänsä moninaisten ainetten tutkinnoissa, usein unehuttavat ne, jotka lapsuudesta oikein tunsivat, eiväkää aina opi uusia täydellisesti, vaan puuttuvaisesti tuntemaan. Niin itsen kielenki kanssa. Sen eläin luonnollisuus tahtoo kirjalliseksi kankeudeksi muuttua; se ei taivu ajatusten ja mielen mukaan senkään vertaa, minkä kieli niitä tavallisesti voipi seurata. Sitte semmoisina oppineet kuitenkin moninaisuutta rakastavaiset milloin ottavat runoillaksensa aineita, jotka ilman olisivat paremmat, kulloin teeskentelevä mielenvaikutuksia ja ilmaisaattavat ajatuksia, jotka myös olisivat paremmat ilman

ihmisluonnossa löytymättä Tääemme nyt kuitenkin sano yleensä kaikista oppineitten runoista. Tosin löytyy niidenki seassa toisinaan luonnon siittämiä kauniita, joiden ei ollenkaann tarvitse kansanrunoin rinnalla hävetä Myös voittavat ne muotonsa moninaisuudella kansanrunot, niinkun istutettu puutarha voittaa puitensa moninaisuudella luontaisen metsän, vaikka metsämuuten on suurempi.

Mikäsiis on kansanrunoissa se omaisuus, jossa enimmästi tekorunoista erotaksen?--Se on luonto ja teeskentelemätömyys; sula mielen ilmotus ilman mitään salaamatta, mitään ulkoa lisäämättä Tämän luonnollisuutensa ja yksinkertaisuutensa tähden on myös oppineiltaki kansanruno kaikkina aikoina arvossa pidetty. Kreikalaiset, vanhaan aikaan kaikista sivistyneimmät, kokosivat suurella huolella kansanrunonsa yhteen, ja nykyaikoina on pian kaikki sivistyneet kansat samalla huolella ja rakkaudella niitäkohdelleet. Niin rajamaassamme Ruotsissa, jossa vielä esivaltaki äskettä on käkenyt alhaisemmissa kouluissa niitälukea. Varahinen ei siis taida ollakaan Suomen runojen ja laulujen unohtuksen tieltäkorjaaminen. Jopa ei varahinen, vaan valitettavaksi kylläki myöhänen. Monta niistäkauniimmista on jo iäksi päiväksi kadonnut ja monta nähin aikoihin sälynyttäkatoaa päiväpäivätä vuosi vuodelta, polvi polvelta, entisten jäkeen, jos niitäei kohta ja täydellätoimella sitäennen korjata. Enemmän osan tättäkokouksesta olemma vanhoilta vaimoihmisiltäsaaneet ja he ovat aina lauluinsa lomaan, uusia muistutelllessansa, sanoneet: "kun olisitta tulleet minun tyttöaikoinani, ka silloin niitäolisi keräytynyt; silloin niitälaulettiin paljoki, vaan unohtuneet ovat jo muistosta, kun nuori kansa niitäei enälaula, muita omia renkutuksiansa parempana pitäen".

Se on Suomen Karjalassa, jossa näitälauluja nykyaikoina enimmästi lauletaan, ja mainittavimmia siinäkohdassa ovat Lieksan, Ilomantsin, Kiteen, Tohmajäven, Sortavalan, Jaakkiman ja Kurkijoen pitäjät. Kolmannessa kirjassa löytyviävirsilauluja taasen enemmän lauletaan Venäjän, kun Suomen Karjalassa, ehkäkylläkumpasessaki, eikäaina erivirsiä vaan yksiäki. Savosta on jo enin osa kadonnut niin lauluista, kun virsistä kuitenkin vieläsiiksi jäkimuistoa niistäollen, että helposti nähdään, niiden sielläki ennen muinaan tutumpia olleen. Pohjanmaalta, Häneestäja muilta paikoilta Suomessa niitäenätuskin muistoksikaan entisestääolostansa tavataan. Laulu kylläei ole hävinnyt, ei Savosta, eikämuualta Suomessa, vaan on muuttunut, joko hengellisiksi virsiksi eli maallisiksi toisenlaatuiseksi. Hengellisiävirsiä laulellaan, paitsi lukemattomia arkkiivisuja, vanhassa ja uusissa virsikirjoissa, Sionin virsissä Achreniuksen juhla virsissäja muissa kirjoissa. Ne ovat kaikki prantäyitä ja sen tarvitsevatki olla, sillä niitäolisi muuten vaikiampi muistaa, kun kansanlauluja, koska kieli ja ajatukset niissätavallisesti eivä ole selviä vaan enemmän eli vähemmin sekavia kumpasetki.--Maallisia nykyisemmän ajan lauluja on usiammasta laadusta. Rantamailla ja Häneessäniitäosittain käännetään ruotsista, osittain tehdään uusia, vaan ruotsin mukaan, taikka muuten entisestää Suomen laulusta poikkeavaisesti. Muutamia niistätavataan jo ulommaksiki Savoan ja Karjalaan levenneenä joissa myös itsissäki toisinaan uusia lauluja siihen laatuun ilmautuu. Ne ovat enimmästi prantämätömiä monilla erinäsilänuoteillansa. Syntymäpaikoillani eteläSuomessa tuli viimeistäki joka viides vuosi uusia lauluja entisten siaan. Entisiä uusien ilmautessa ruvettiin vanhantapaisina pitämään ja saivat unohtua.

Niille uusille tuli pian sama vuoro eteen. Ainoastaan muutamia, joko aineensa eli nuottinsa tähden, muisteltiin kauemmin. Pitään suutarit, räätälit, sepä, nikkarit ja muut mestarusmiehet olivat niiden levittäjiä usein tekijöitä. Näytteeksi panemalla tähän muutamia semmoisia lauluja. Joka tahtoo, niistämyös saapi tilaisuuden tutkia Suomen nykyaikoina vallan ottavata laulua entisen rinnalla ja oman mielensä mukaan parahiten arvella kummankin somuudesta ja muista etuisuuksista.

1. Kreivin sylissäistunut.

Minäseisoin korkialla vuorella,
Viheriäsessälaksossa;
Nän, nän minälaivan seilaavan,
Kolme kreiviälaivalla.

He laskivat laivan rannalle,
Kävit maallen astumaan;
Ja se nuorempi kreiveistäkaikista
Tuli minua kihlaamaan.

Hän otti sormuksen sormestaan,
Ja se oli kultainen.
"Katsos nyt, minun piikani ihana,
Sinäsaat tämän sormuksen."
"En ota minäouoilta sormusta;
Mua kielsi mun ätini."--
"Ota pois, pane sormus sormeesi,
Sitäei näe ätisi!"

"Mihin panen minänyt tämän sormuksen,
Ettei minun ätini näe"--
"Sano: laksossa tuolla kun kävelin,
Tämän sormuksen löysin mä"

"Eläneuo sa minua valehtelemaan,
Sen ätini ymmärtää
Paljo parempi on minun sanoa:
Olin nuoren kreivin sylissä"

Ja se ilta oli lämmin, ihana,
Ja linnut ne lauloivat,
Keto allansa kaunis ja vihanta,
Kukat keolla kasvoivat.

Likka istui kreivinsäylissä
Moni muistui mielehen;
Yöjoutui ja päiväoli laskenut,
Hän nukkui kreivin vierehen.--

Aamulla koska likka heräsi,

Hän oli ihan yksinään;
Pois oli laiva lähtenyt rannalta,
Pois kreiviki vierestään.

"Voi, voi mua vaivaista piikaa!
Kuinka onneton nyt minälien;
Ota pois meri, vie tänäsormuski,
Mitätälämäkässäni teen."

"Nyt näen mäsen ehkämyöhään,
Ettämuita hän rakasti,
Minun jäti surussani itkemään,
Ja viekkaasti vietteli."

2. Petetty nuorukainen.

Nuori mies kihlasi morsiamen,
Otti oman kullan,
Meni sitte vieraille maille,
Lupasi pian tulla--.

Oli hän siellävuotta kaksi,
Oli kolme vuotta;
Kulta luuli kuolleheksi,
Tainnut ei enääouttaa.

Nuori mies tuli vierailta mailta,
Tuli hän kotiansa,
Meni kultansa kartanohon,
Tervehti kultoansa.

Nuori mies tuli vierailta mailta,
Meni kultansa luoksi;
Kulta se tuosta valjeni
Ja ve'et silmistäjuoksi.

"Miksis kultani valjenit,
Et ole niinkun muinen?"--
"Täytyipäminun valjeta,
Kun minull' on kulta toinen."

"Toiseen olen vihittynä
Kihlat toiselta saanut;
Toinen minua toivotteli,
Toisen kanss' olen maannut."

Kulta se tuosta surkutteli,
Paniin pahoillensa,
Erokirjan kiijotti
Ja antoi kullallensa.--

"Kirjan nyt minäkirjotin
Ja annan sinulle tässä
Et nyt kauan enempi
Mua näe maalimassa."

Veti hän miekan terään
Ja painoi itsensä läpi;
Veri lähti vuotamaan,
Kun väkevävirta käypi.

Tätä mahtaa jokahinen
Panna mielehensä
Kuin se tekee pahasti,
Joka pettäystävänsä

3. Morsiamen kuolo.

Illalla istuttiin istumella,
Murehest' ei mitänätietty;
Va ralla ra, va ralla ralla ra,
Murehst' ei mitänätietty.

Nuori mies sai sitte kirjasen,
Ett' oli kultansa sairas;
Va rahalla ra j. n. e.

Kävi hän sitte kammariin,
Puki siellä parahimmat vaatteet.

Meni hän sitte tallihin,
Siellä oli valkia ruuna.

Otti hän kultaisen satulan,
Hopiaisten solkien kanssa.

Satuloitsi valkian ruunansa,
Sitoi ne hopiaiset solet.

Läksi hän sitte ajamaan,
Ajoi seitsemän peninkuormaa,

Yhtenäkauniina kesäsenäyöinä
Kun moni makiasti nukkuu.

Tuli hän viheriään lehtohon,
Kuuli kun lintuset lauloi.

"Mitä linnut niin suruisesti
Tällänyt lauleletta?"--

"Sitäpälinnut me suruisesti
Täällänyt laulemma:

Sairas on nuoren miehen morsian,
Kohta jo kuollaki taisi."

Ajoi hän vähän matkaa etemmä
Kuuli hän kellojen soivan.

Kysyi hän kellon soittajalta:
"Kellenpäkelloja soitat?"--

"Kuollut on nuoren miehen morsian;
Sillen mäkelloja soitan."

Ajoi hän vähän matkaa etemmä
Näki hautoa kaivettavan.

Kysyi hän hauan kaivajalta:
"Kellenpähautoa kaivat?"--

"Kuollut on nuoren miehen morsian;
Sillen mähautoa kaivan."

Ajoi hän vähän matkaa etemmä
Tuli appensa kartanohon.

Näki hän ruumiin liinattuna
Makaavan lautojen päällä

Ne posket ennen ruusunpunaiset
Olivat nyt valkia kun liina.

Katseli kalvehia kasvoja,
Ja valkehia poskia kanssa.--

"Ne oli ennen ruusunpunaiset,
Nyt ovat ne valkia kun liina."

Rupesi hän sitte itkemään,
Itki seitsemän vuorokautta.

Seitsemän vuorokautta itkettyä
Kuoli hän kaheksannella.

Kuollut se sitte hauattihiin
Kuollehen morsiamen viereen.

Siellähe lepeää vierekkä
Herää taivaassa kerran;
Va ralla ra, va ralla ralla ra,
Herää taivaassa kerran.

4. Velisurmaaja.

"Mistä tulet, kustas tulet,
Poikani iloinen?"--

"Meren rannalta, meren rannalta,
~itini kultainen."

"Mitäsietätekemästä
Poikani iloinen?"--

"Hevostani juottamasta,
~itini kultainen."

"Mist' on selkäsi saveen tullut,
Poikani iloinen?"--

"Hevonen huiskasi hännälänsä
~itini kultainen."

"Mist' on jalkasi vereen tullut,
Poikani iloinen?"--

"Hevonen polkasi rauallansa,
~itini kultainen."

Mist' on miekkasi vereen tullut,
Poikani iloinen?"--

"Pistin veljeni kuoliaksi,
~itini kultainen."

"Mintähen sinäveljesi pistit,
Poikani poloinen?"--

"Mintähen naistani nauratteli,
Muorini kultainen."

"Minne nyt sinäitse jouvut,
Poikani poloinen?"--

"Muille maille vierahille,
Muorini kultainen."

"Minne heitä taattosi vanhan,
Poikani poloinen?"--

"Mieron verkkoja paikatkohon,
Muorini kultainen."

"Minne heitä maammosi vanhan,
Poikani poloinen?"--

"Mieron rihmoja keträköhön,
Muorini kultainen."

"Minne heitä naisesi nuoren,
Poikani poloinen?"--

"Mieron miehiäkatselkohon,

Muorini kultainen."

"Minne heitä poikasi nuoren,
Poikani poloinen?"--

"Mieron koulua käsiköön,
Muorini kultainen."

"Minne heitä tyttösi nuoren,
Poikani poloinen?"--

"Mieron karjoja kaitsekohon,
Muorini kultainen."

"Koskas sieltäkotihin käännyt,
Poikani poloinen?"--

"Konsa korppi valkenevi,
Muorini kultainen."

"Koskas korppi valkenevi,
Poikani poloinen?"--

"Konsa hanhi mustenevi,
Muorini kultainen."

"Koskas hanhi mustenevi,
Poikani poloinen?"--

"Konsa kivi veen pääläpyöii,
Muorini kultainen."

"Koskas kivi veen pääläpyöii,
Poikani poloinen?"--

"Konsa höyhen pohjaan painuu,
Muorini kultainen."

"Koskas höyhen pohjaan painuu,
Poikani poloinen?"--

"Konsa päväsyänydläpaistaa,
Muorini kultainen."

"Koskas päväsyänydläpaistaa,
Poikani poloinen?"--

"Konsa kuuhut kuumasti polttaa,
Muorini kultainen."

"Koskas kuuhut kuumasti polttaa,
Poikani poloinen?"--

"Konsa tähet taivaalla tanssii,
Muorini kultainen."

"Koskas tähet taivaalla tanssii,
Poikani poloinen?"--

"Konsa kaikki tuomiolle tullaan,
Muorini kultainen."

5. Onneton nuorukainen.

Ah voi kuinka kauhiasti suru vaivaa mieltäni,
Kun mun täytyy lähteä tänne jättäkultani!

Sinun luotosi lempiäön syäneni sitonut,
Sinun kaunis katsantosi kovasti mun vanginnut.

En mä sua, kulta likka, taia koskaan unhottaa,
Enkämuien tyttön päälle taia koskaan katsahtaa.

Paljo ennen sinun kanssasi juon ma vettävirrasta,
Ennenkun ma muien kanssa joisin olutta tuopista.

Nimesi mäkirjottelen hopiahahan, kultahan,
Kuvasi mäkäkielen syäneni pohjahan.

Sinussapa syäneni kiini riippuu ainian,
Sinuapa ainoata minä aina rakastan.

Kaiken hyvyytesi eestä sinua ma kiitän nyt,
Vaikka usein väärin tein mä et sä mua heittänyt.

Vaikka tuhat, tuhat kertaa mielesi olen rikkonut,
Minusta sa kuitenkin et ole poies luopunut.

Eikäajat, eikä vaivat taia meitä erottaa,
Eikä maailman esivallat väänme vierottaa.

Tieän kyllä että kaikki soisit minun sortuvan,
Soisit myöskin sinun poies puolestani luopuvan.

Mutta ystäväks eläkoskaan poies unhota!
Muistaa mahat aina häntä vaikka omi kaukana.

Taivaan Herra meitä vielä kerta yhteen auttavi,
Vaikka moni sen nyt kyllä mahottomaksi luulevi.

Vielä viheriäksälaksossa ma kanssasi astelen,
Kukat ynnä ruusut kaikki sinulle siellä taittelen.

Vielä vieressäsi kerran iloisena istunen,
Surut, huolet, vaivat kaikki mielestäni heittänen.

Nyt mä laannan laulamasta--hyvästi nyt kultani!--
En voi laata suremasta, vaikka päätäni virteni.

Jos nyt joku tietähtää, kuka laulun tehnyt on,
Niin se oli nuori poika--Nuorukainen Onneton.

6. Toivoton rakkaus.

Syänestäni rakastan sua elinaikani,
Jos kohta onki turha jo kaikki toivoni.

Et kylläitse luvannut mua koskaan heittäjän;
Vaan köhyyteni tähten mähyljäykksi jän.

Säsyänesi annoit ja jälle pois otit,
Toiselle rakkautesi muista vierotit.

Jos kirjoitella taitaisin minärakkauen sen,
Joka minua nyt vaivaa ja polttaa syänen.--

Se rakkauen kipinä joka syttyi rintahan,
Ei taia ennen sammua, kun pääsen hautahan.

Kuin aurinkoinen loistaa taivaalla palava,
Niin kaunis myös se rakkaus oli meissäalkava.

Nyt kyöneleeni vuotaa, sen kaikki näkevä,
Ja päiväni on pitkä ja kovin ikävä.

Joka ystävänsämistaa, suru sille siaan jää
Voi sitäsuurta tuskaa ja sitäikävä

Kuin linnut oksapuissa kauniisti laulelee,
Niin suru syäntäni kovemmin kaivelee.

Ja kukat kaikenlaiset kukoistaa keolla,
Vaan ei ne anna mulle tuskissa lepoa.

Ah kuhun otan tieni ja kusta levon saan,
Kun sinämun nyt hyljäsit ja heitit kuolemaan!

Moni se kylläluuli mun suotta itkevän,
Ja käski kaiken huolen mun poies heittäjän.

Vaan kuinka ystäväni mätaian unhottaa?--
Ei koko maalimassa ole toista semmoista.

Nyt laannen laulamasta, virteni lopetan;
Sinulle hyvin kaikki käeesi toivotan.

7. Kultani kukkuu kaukana.

Kultani kukkuu, kaukana kukkuu,
Saiman rannalla ruikuttaa;
Ei ole ruuhta rannalla,

Joka minun kultani kannattaa.
Ikävään aikani, päivä, on pitkä,
Surutont' en hetkeämuistakaan;
Voi mikälienee tullutkaan,
Kun jo ei kultani kuulukaan!

Toivon riemu ja autuuden aika
Suruani harvoin lievittää
Rintani on kun jäven jää-
Kukapa sen viimenki lämmitteä?

Kotka se lenteli taivahan alla,
Sorsa se souteli aalloilla;
Kulta on Saiman rannalla,
Lähteäei tohi tuulelta.

Tuuli on tuima ja ankarat aallot,
Ruuhet on rannalla pienoiset;
Ruuhet on rannalla pienoiset;
Kultani sormet on hienoiset.

Elälähe kultani aaltojen valtaan!--
Aallot ne pian sinun peittäsi.
Sitte ei suru mua heittäsi,
Ennenkun multaki peittäsi.

8. Kultaansa ikävövä

Tuoll' on mun kultani, ain' yhätuolla,
Kuninkahan kultaisen kartanon puolla;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

On siellätyttöjä on komioita,
Kultani silmä ei katsele noita;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Kukat ovat kaunihit, kaunis kevät-aamu,
Kauniimmat kultani silmä ja haamu;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Linnut ne laulavat sorialla suulla,
Soriampi kultani ääni on kuulla;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Hunaja ja mesileipämakialle maistaa,
Kultani suu sekähuulet on toista;

Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Voi koska näen minäsenki ilopävän:
Kultani sivullani kulkevan ja käyvän!
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Syys tulee etehen ja kesäpävärientää
Vaakaan minun kultani ei tule sentään;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Tule, tule kultani, tule kotipuoleen,
Taikka jo menehynki ikävään ja huoleen;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

9. Merille lähtevä

Hyvästi kultaseni, hyvästi kultani!--
Mun lähteänyt täytyy pois kotimaaltani.

Mun täytyvi nyt mennämerille kulkemaan!
Ja sinua, en tieä jos näen millonkaan.

Lahella laiva pieni minua outtelee;
Se mulla kotimaani ja tuttavani lie.

Se kotimaani mulla ja tuuli kultani,
Ja aalto armahani tahikka--surmani.

Jo ennen monta miestäse meri petteli,
Ja monen kullani silmä vesille jäteli.

Vaan ellös mua surko, jos ehkäkuolisin;
Säsuotta kaottaisit ikäsi kaunihin.

Kun kuulet kuolleheksi, tee risti rantahan,
Ja aallon luomat luuni ne peitäsantahan.

Ja ota pieni ruusu ja laita kasvamaan,
Käy sitte kesälloin väistäkatsomaan!--

Kun ruusu kaunihisti kesäläkukostaa;
Se rakkauteni kuvan eteesi muovostaa.

Hyvästi vieläkerta, hyvästi ystävä
Ei suremaan nyt auta, vaan täytyy lähteä

10. Turvaton.

Onneton olin minäollessani,
Onneton tähän kylään tullessani;

Onnettomaksi olen minäluotu,
Ei ole minulle ilopäiväsuotu.

Turvoa ei ole siellä eikä täällä
Enempi kun linnulla lentonsa päällä

Maalima minua nyt paljoki vaivaa,
Ja minun eteheni kuoppaa kaivaa.

Ystäväni on myös ynsiäksi tullut,
Kun hän on maaliman juttuja kuullut.--

Kuulepas, kultani, vielä sana yksi:
Kuinka tulin minänän hyljäykseksi?

Kuka sinun eksytti rakkauen tiellä--
Tule, tule kertaki luokseni vielä

Muistatko muinen kun marjassa käytiin,
Ahosilla istuttiin, leikkiälydiin?--

Päväse paisti ja pienet kukat loisti;
Kukatki ne ketosilla iloamme toisti.

Linnut ne laulelivat metsien päällä
Meistähe lauloivat sielläjä täällä

Ei ole ajat enää niinkun olit ennen,
Entiset ajat ovat olleet ja menneet.

Entinen oma kulta ei enää hoia;
Niin se mun heitti kun pienen linnun poian.

Toivoni raukesi, meni juuri tyhjään,
Ei ole mulla nyt ilopäiväyhtään.

Enkämäitselleni nään luullu käyvän;
Ikäväni kestää kuolemapäivään.

Olen ma kun kyyhkynen vierahalla maalla,
Lentävälintunen taivahan alla.

Olen ma kun oksalla varpunen pieni,
En tieäkuhun otan matkan ja tieni.

Nuoruusikärientäjä aikani kulkee;
Jopa noista vaivoista väsymyski tullee.

Päiväni päätty ja elämäni katkee,
Multa se mureheni peittäjä käkee.

11. Kultraansa sureva.

Itkettäjä surettaa ja huoleksi tahtoo tulla,
Muill' on koissa kultasensa, eiköole mulla.

Minun kultani kaukana ja kaukana se kukkuu;
Yksin täytyy maata mennä yksin täytyy nukkuu.

Minun kultani kaukana ja kauas taisi mennä
Eipäsinnne pienet linnut iässäsälennä

Kunpa se pieni lintunenki sanoman nyt toisi,
Suru menis mielestäni, parempi mun oisi.

Lennä lennälintu rukka, puhu kuullakseni--
Käitkösinäkullan maalla, nätkökultaseni.

Sano, kuinka kullan maalla aamu armas koitti,
Iloisnako elettihin, vaiko suru voitti.

Mitänät sämuutaki ja nätkövieläsenki,
Jos oli kaikki tervehet ja kulta liiatenki.

Tule jo kulta täle maalle, tule poika kulta,
Ettei tulis turhaan tänäikänuori multa.

12. Hyljäyn suru.

Hoi on, hoi on, huolettaa ja hulluksi taian tulla;
Kultani on vallattuna, jok' oli ennen mulla.

Vesi vuotaa silmistäjä suru syämen kaivaa--
Voi nyt tääikäväjä tääsuurta vaivaal

Tänäviikko on pitempi, kun koko mennävuosi,
Eikäkestäsilmäkään, kun paljo vettävuosi.

Mansikoita mennävuonna kullalleni poimin,
Nyt on mulla kokonansa toisenlainen toimi.

Ei nyt enää ei nyt enääkesämarjat auta;

Minun kultani rakkaus on ruostunut kun rauta.

Kuinka taisit kylmetä kun lämmin olit ennen;
Rallattelit, laulelit ja aina tulit tänne.

Kuinka taisit narrataki köyhän miehen lasta;
Köyhämies on elätännyt pienestäkassikasta.

Mitäompi rikkautesi rakkautta vastaan?--
Maast' on kulta kotoisin ja syän taivahasta.

Jos en minäolis silmiäsi nähkäänäsaanut,
Niin nyt oisi syäneni levossansa maannut.

Nyt on syäneni suruinen ja itku kylläkestää
Enkälöyälepoa ma maalimasta mistään.

Vielälöyän levonki ja riemun sekärauhan,
Jos ei täällä toki löyän tuolla puolen hauan.

Eikäkauan kestäkäänä ennenkun ma kuolen,
Heitän tänne vaivani ja surun sekähuolen.

13. Ylenkatsottu.

Pois pitäämennä ja hyväkyläjäätä
Ei nyt enää tänään kylän tytöt anna kätä

Mikälie mun kullalleni, mikämennyt mieleen,
Ei nyt enää haastattele, eikäistu viereen.

Sinäolite oma kultani, olite monta vuotta,
Miksipänyt vierastuite ja hyljäsite mun suotta?

Vaan en huoli surrakaan, en kannan suurta huolta,
Ei se taia tyttön tähän tänäpoika kuolta.

Mikä on mun ollessani nuorena poikana aina?--
Menen merimieheksi ja elän sillälaililla.

Kuulepas nyt kulta likka, kuinka minäveisaan
Lähän poies Suomen maasta, muille maille reisaan.

Kauppalaivat seilaavat Turun salmen suulla,
Sinne otan matkani ja siellä on lysti olla.

Taikka menen Ryssän maalle, kauas Venäjälle,
Enkätule ikänäni tähän kylään jälle.

14. Karjalan neito.

Minä olen Suomen neito, Suomen koria kukka,
Moni poika minua jo houkutteli hukkaan.

Ruusku ei oo kauniimpi, kun tyttö Karjalassa;
Eikätoista tarvita, kun olen maalimassa.
Minä tyttö kaunis tyttö kun mun pojat näkee,
Huoli sytty syänehen, mieli naia tekee.

Kaunis tyttö siivo tyttö siivon nimen kannan,
Empäminä joka pojan halatakaan anna.

Enemmän mä mielestäni itsestäni tykkään,
Poies, poies vierestäni kehnot pojat lykkään.

Synniksi sitä sanotaan ja syntipäse lienee,
Nuoren tytön ruvetella kehnon pojan viereen.

Pian on se tyttöraukka tullut kunnialta,
Joka kerran heittäytyi noien poikien valtaan.
Pojilla ja susilla on yhtään mieli,
Susi ei virka mitäänä pojill' on liukas kieli.

Poika puhuu kaunihisti likan sängyn eessä
Mesi, maito kielellä ja myrkky syänessä

Niin on poika piian luona kun halmehessa halla,
Pian poika piika raukan hempeyden tallaa.

15. Poika ja tyttö

Poika. Sen mä olen laulanut ja laulan kaikkein kuullen:
Tule tänne likka kulta, anna suuta mulle!

Tyttö. Kerran antoi näti likka kehnon pojan suuta,
Hetki muuttui halvaksi, kun heittolikan luuta.

Poika. Likka kulta, likka kulta, likka kulta vielä
Ehän toki halaamasta minua nyt kiellä

Tyttö. Silkkisaalin rinnalla se ei pastihuivi passaa,
Eikä kelpaa kehnot pojat täättyvä vastaan.

Poika. En ole juuri tietää en ole iso noita,
Vaan kun näen näin likan, vielä mäsen voitan.

Tyttö. Akkoja saapi halata ja se ei haittaa mitään,

Ei saa tyttöihin koskea, hävetäpoikien pitää

Poika. Toinen lampi on syvämpi ja toinen matalampi,
Toinen likka on kovempi ja toinen antavampi.

Tyttö Kyll' on noita poikiaki viientoista sorttii,
Mont' on viety katsomahan Wiaporin porttii.

Poika. Likkoja vieään kuormittaisin Lappeenrannan kouluun;
Siell' on päivä paremmat kun mustilaisen joulu.

Tyttö Suomen poikia saatellahan ruunun ankkuripajaan;
Siellälyövä ruuan päälle, kivimuurit kajaa.

Poika. Tämän kylän pienet piikat kukkuvat kun käet,
Hännälänsähävevä koko poikaväen.

Tyttö Tämän kylän nuoret tytöt kauniisti kasvaa,
Huulet on kun hunaja ja suu kun sula rasva.

Poika. Niin on tämän kylän tytöt, matala kun kaali,
Silmäalus sininen ja posket punamaalii.

Tyttö Tämän kylän likat on kun mesimarjan kukkii,
Poikia juoksee joukottain kun töpöhäntähukkii.

Poika. Tämän kylän likat on kun rupasammakoita,
Noita pojat tellivä kun tervatallukoita.

Tyttö Likat käyvät kunnialla, kun kaste heinikossa,
Pojat juovat, rypevä, kun sika rapakossa.

Poika. Emmäole kehno poika, humalainen hullu,
Enk' ole piikoin pilkaksi ma tähän kylään tullu.

Tyttö Kesältä kelvoton sen kerran näytti julki,
Kuinka pojat pohmelossa pitkin kyliäkulki.

Poika. Kesältä, kaunis ilta, senki näytti kerran,
Ettäpojat käveli ja eleli kun herrat.

Tyttö Kesältä kelvoton se laitti kerran niinki,
Ettäpojat pohmelossa puuttui suohon kiini.

Poika. Pojat makaa kammarissa pumpulipaiallansa,
Likat saunan lattialla mustalla varrellansa.

Tyttö Likat makaa aitassansa verkaviitan alla,
Pojat pitkin pihoa ja tallin lattialla.

Poika. Likka parat aitoissansa monta ydävalvoo,
Ikäissäitkevät, kun sutten pennut ulvoo.

Tyttö Likoill' ompi onnen aika aivan ihanainen,
Pojill' itku, kuikutus ja elo tuhmanlainen.

Poika. Minne tytö joutuisivat, jos ei pojat korjais?
Iän kaiken itkisivä, oisivat toisen orjat.

Tyttö Mitätuosta hyöyisin, jos huonon pojan naisin?--
Viinanjuojan, mieron ruojan, tuskan, ristin saisin.

Poika. Moni tyttö sievätyttö havatsi sen hiljaan,
Ettäjo oli joutununna vanhan piian kirjaan.

Tyttö Tänavuos' on tänmöstäja toinen vuos' on toista,
Vaan ei täle tyttäelle viinanjuojat loista.

Poika. Vanha piika harmajapäase on kun telkkätiellä
Mykätääja mäkätääsen kovan ilman eellä

Tyttö Emmäole vallan vanha, enkävallan nuori,
Sen nyt saatan sanoaki: sinust' emmähuoli.

Poika. Minäpoika, kaunis poika niinkun merikaisla,
Et sälöyäSuomen maalta toista tänälaista.

Tyttö Jos oisi viina puuttunut jo viittävuotta ennen,
Oisit kyllätyttöjäsaava, naisit vaikka kenen.

Poika. Piiat pirun riivatut ne pojilta viinan estää
Pojat herran siunatut ne juovat minkäkestää

Tyttö Siit' on pojilla surua, kun viina paljo maksaa;
Likat itsensäelätää kun työtätehjäksaa.

Poika. Eläsinälikan ruoja minua nyt pilkkaa,--
Vieläminun taskussani hopiatki hilkkaa.

Tyttö Poika rahansa menettäi olvehen ja viinaan;
Tytö ei pane rahojaan, kun silkkihin ja liinaan.

Poika. Voi kun olen joutunutki näen likkain varviin,
Nästäemmämuuta saa, kun monta mieliharmii.

Tyttö Mahoit olla tulematta, olla kotonasi;
Ei sua tänne toivottu, ei tietty tuloasi.

Poika. Ei nyt auta, ei nyt auta, ei nyt auta mitään,
Luotu olen lähtemään ja lähteämun pitää

Tyttö Toki saatki lähteäja parempi oisi ollut,
Kun et oisi ollenkana tähän kylään tullut.

16. Vihaava ystävä

Oli minullaki ennen ystävä
Nyt on mulla vihamies.

Toinen istuu jo kultani sylissä
Toinen suuta jo antelee.

Kuinka taitat nyt mua vihata,
Kun ystävä olimma?--

Kuinka taitaa silmäni katsella
Toista kultani sylissä?

Nän suurella syämeni surulla
Nimeä minämuistelen.

Nän suru minun syäntäni vaivaapi,
Pois ei lähe mielestä

Voi jospa se rakkauen kipenä
Nyt vieläki eläsi!

Ja Herra nyt täläki hetkellä
Sinun mielesi kääntäkön!

17. Petetyn kirous.

Kirotut olkoot sormet, joill' oven avasit,
Kirotut käivarret, joilla minua halasit!

Kirotut kaksi jalkaa, joill' olit astuva,
Käesi myös kirottu, jolla koskit minua!

Kirotut kanssa silmä, joilla minua katselit,
Kirottu viekas kieli, jolla minua viettelit!

Voi suurta surkeutta, johon olin joutuva!--
Kukas sen niin nyt käyvän olis tainnut uskoa.

Kun saisin pienen paatin, aalloille laskisin,
Ja koko kotimaani iäksi jätäsin.

Tahi saisin pari lautaa ja maata pikkuisen,
Mullassa maatakseni uneni ikuisen.

18. Nauru ja itku.

Astelin kaunista kangasta myöden,
Heliäärannan hiekkoa myöden.

Poro minun pöysi polvilleni,
Heliäähiekkoa helmoilleni.

Menin minäsiitäsiskoni luoksi,
Sisko se ulos mua vastahan juoksi.

Siskoni vei mua kamarihin käymään,
Toi sitte ruokaa ja käski mun syömään.

Sön palan eli puolen arvoltani,
Kysyin minäsiskolta armastani.

"Armahasi ei ole ollut täällä
Maatapa taitaa marjojen päällä"

Kävin minäarmasta katsomahan,
Sisko se sivullani astumahan,

Armahani makasi paarten päällä
Silkkinen vaate oli silmien päällä

Sisko se käski mua nauramahan
"Taiat sa toisenki armahan saaha."

Olisinpa nauranut armastani,
Vaan empäjaksanut itkultani.

Suu minun nauroi, syäneni itki,
Veet ne vierivät poskia pitkin.

Veet ne vierivät poskia myöden,
Kulki kun virrassa koskia myöden.

19. Rannalla itkejä

Läksin minäkesäyönäkäymään
Sihen laksoon, kussa kuuntelin päivää
Kussa lintuset laulaa,
Metsäkanatki ne pauhaa,
Ja mun syäneni etsi lepoa ja rauhaa.

Katsoin minäalas vetten puoleen,
Nän rannalla tytön kauniin ja nuoren,
Joka istui ja itki,
Katsoi aaltoja pitkin,

Ja hän oli surullinen joka hetki.
"Mitäitket säräukka rannalla yksin?--
Ja sun silmistäsi veet vierivä nytkin.
Mikä tuska ja vaiva
Sinun syhäntäsi kaivaa?
Ei anna syänydäkään hoivaa."

Hän vastasi: "sepäsuru mua vaivaa,
Kun ei koskaan tule takaisin se laiva,
Jossa kultani kulki
Poikki aaltojen julki,
Minun jäti ja surun syämehen sulki.

Jo nyt outellut olen viikkoa kaksi
Juuri tyhjään, näy ei tulevaksi;
Mikä mahtanee olla!--
Jopa taisiki kuolla,
Vain on vankina meren toisella puolla."

Ja hän katseli vähän aikaa vielä
Näki aalloilla pilven punertavan siellä--
Pilvi ei ollut vainkaan,
Tunsi kultansa laivan--
Ylistetty nyt luoja maan ynnätaivaan!

20. Varpusen olut.

Nän minäunta maatessani,
Varpusen panevan oltta;
Munankuori oli kuurnana,
Ja tuohta hän ruukasi polttaa.
Ja koska hän oluensa valmiiksi sai,
Hän itsensäsiitänyt humalaan joi,
Ja pani ala räystähän maata.
Räystähän alla hän nyt makasi
Ja synkiähän unehen vaipui,
Kissa hänen nukuksissa kohtasi
Ja kääläselkähän tarttui;
Varpunen unestansa havasi,
Kun kissa häntärepi ja raateli,
Ja kuolema ahisti häntä
Varpunen itkuhun puhkesi
Ja rukoili hartahasti:
"Eläkissa kulta nyt minua syö
Ja tapa nään surkiasti!"
Vaan kissa se hänelle vastasi nään:
"Ei vainen sun varpunen hyvin nyt käy,
Sen olen minänäyttäväkohta."

Kissa se käälään kohotti,

Ja varpunen tuiskahti tuuleen:
"Panin minäkerta vähän olutta,
Sen sanon minäkaikkein kuulten;
Vaan kun ei siitätullut parempaa,
Kun ettäolin henkeni kaottaa,
Niin olkoonpa viimeinen kerta."

Kun varpunen pois oli lentänyt,
Läksi kissa häntätavottamahan;
Hän hyppäsi korkialle vuorelle,
Ja sieltähän putosi maahan;
Senkaltaisellapa pauhinalla,
Pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pauhinalla,
Lopun tänäelämäsaapi.

21. Häälaulu.

Koska piänmähätä
Elkäm' unohtako näitä
Hyppimiä tanssimia, kun on vanhuudesta tapa!
Pari kaunis, ihan valmis,
Käy nyt tanssihin kanssa;
Ilotellen, riemutellen tanssikate nyt kaikki!

Väki morsianta katsoo,
Imehellämyös tahtoo
Koreutta, kauneutta, kun on morsiamen päällä
Ruunu päässä palmut käsissä
Kulta rinnassa kiiltää
Hopiapaulat, ketjut, vaulat, hyvin kaunihit kaikki.

Iloisesti nyt vieraat
Kävelevä niinkun herrat,
Hyväruoka, jalo juoma, joka hengelle valmis.
Pojat piltit, tytöt kiltit,
Yhätanssia pyörii,
Syän palaa, sano salaa: "jos ois omat nämä häämme."

Ukot ei tule joukkoon,
Akat pakenevat loukkoon,
Naurelevat, katselevat iloleikkiänuorten.
Heki ennen eivä menneet
Poies polskasta kesken;
Iloisesti, riemuisesti heki hyppivä silloin.

Sitämuistakame kaikki,
Parikunnallemme ratki
Hoikotella, toivotella, siunausta Jumalalta,
Joka ensin itse vissin
Aviokäskyn säsi,
Evan pienen pani viereen Adamille paratiisiin.

Perillisiäki kanssa
Jumal' aina armostansa
Heille suokoon, ynnätuokoon kasvamahan kaunihisti,
Hyvyyessä siveyessä
Jost' on kunnia heille,
Maalimalta, kaikkialta, ilo enkeleilläkanssa.

Sitätoivotamme vielä
Ettei Herra heiltäkiellä
Ajallista, tavallista, mitätarvitsevat täällä
Hengen eloks, väimenoks,
Kun on ruoka ja juoma,
Vaate verho, talo kerho, sekätarpehia muita.

Jumal' Abrahamin juuri,
Isakinki Herra suuri,
Jakopinki, jokasenki, anna parillemme täle
Siunausta, suojellusta,
Hää, tuskat poies poista,
Pitkäikäisille lisäähyvän terveyen kanssa.

Ja kun päättyvi kerran
Tänäelo, nimeen Herran,
Vajavainen, tukalainen, tämänhääajan vaihe;
Elo toinen, parempainen,
Jumal' anna taivahassa,
Muuttumaton, puuttumaton ilo enkelien kanssa.

22. Laulu, olut ja viina.

Löytyvi kultaa kupiksi,
Jos talonpoika tahtoo,
Hopeeta housun napiksi,
Ken kaluksi sen katsoo;
Löytyy myös sanoja virsiksi,
Kun etempääetsii,
Ja laittelevi lauluksi,
Runoiksi tehäviitsii.

Vaan aina tulee varata
Ne monet väää väsyet,
Ettei laki sua sakota
Ja pane pahat reisut.
Niin saapi laulaa helistä
Ett oikein seinä soipi,
Olutta juoa väistä
Kun kallo kantaa voipi.

Se mielen tanssiin taivuttaa,

Antaa myös vähän voimaa;
Kyll' uni muuten uuvuttaa,
Jos väill' ei saa hoivaa.
Ja teki, neiet naitavat,
Sen kernahasti suotta,
Myös ootta yhtätaitavat,
Jos itse vähän juotta.

Miehellen ei myös mitään tee,
Jos ryypyn, kaksi ottaa,
Vaan kolmas mieltäkoittelee,
Ja neljä äyn voittaa;
Viinasta ei tule viisaus,
Kun sitäpaljo ryypää
Vaan kevyt luonto, kerkeys,
Sen kanssa olla pyytää

23. Mutkainen matka.

Läksin hevosen ostoon,
Senki kovaan koston;
Oli mulla rahoja säkki,
Tuli sitte ilta äkkiin,
Tahottiin minua tappaa,
Rahani poies lappaa,
Minäpäsin pakoon
Vahvan vaaran rakoon.

Yhyin sitte yhteen kylään,
Senki sangen hyvään;
Menin yhteen taloon,
Senki sangen jaloon;
Menin ulkoa tupaan,
Ilman muuta lupaa.
Sanoin mie: hyväilttaa,
Putosin päni siltaan,
Ramppasin oven ramppi,
Aloin sitte tanssii;
Panin säkkini naulaan,
Aloin sitte laulaa.

Miniäperäsämäkaa,
Ei hän unesta takaa,
Heräsi toki tuosta,
Alkoi minulle haastaa:
"Mistäsinäolet miesi?"--
Minäsanoin: "Hiisi tiesi."
Sanoi hän minulle hiljaan:
"On meilläalla sillan
Kellari syväja suuri,

Sinne on murhattu juuri
Ennenki monta miestä
Ku ei pääsyt pois eestä"

Niin minä talosta karsin,
Matkalle heti marsin,
Yksinäni halkiösin,
Tuskinpa tien minälöysin.
Lippasin sitte linnaan,
Saksan kanssa rinnan;
Saksa se minulle sanoi:
"Onko sinun miesi jano?--
Osta viinaa sarkka,
Maksaa kolme markkaa;
Olutta tuopin täysi,
Niin saat hyväksi päsi."

Marakatti pöytäkatsoi.
Päileni rännätahtoi;
Minähäntäjalalla potkin,
Ruuskalla selkään sutkin.
Läksin sitte kotihin tuolta,
Tiell' olin näkään kuolta;
Vaan tuli talo vahva,
Siin' oli jalo rahvas,
Emäntäruokaa laitto,
Leipeäpöyälle taittoi,
Sön minä mahani täyen,
Läksin sitte kotiin käyen;
Siit' oli mieleni paha,
Rosvot oli vieneet rahan,
Enkämähevoista saanut;
Parempi kun oisin maannut,
Ollunna, ajan senkin,
Pitkänäpässäpenkin.

24. Neion valitus.

Ehkätän Neion valitus jo ennestänki löyty edellänimitetyssä
Topeliuksen kokouksessa melkein yksilläsanoilla prätätynä niin emme
kuitenkaan ole tahtoneet, emmekätainneet sitä tästänykysajan
runoelman ättestä erottaa, koska se paremmin kun moni muu todistaa,
vanhan kansanrunollisen sulon vieläki hengissäolevan.

Eipämene mielestäni,
Eikämuistosta murene,
Armias ihana aika,
Jona lauloin ollen lassa,
Pikku piikana visersin,
Ilolla ihanan linnun,

Leipojaisen leikitsevän,
Tuolla pilvien povella,
Vapaana, vaivatonna.

Vapaa vaivoista poveni,
Tuuvin ennen tuulen lailla,
Kiiäin kipunan lailla,
Lennin lehtenälehossa,
Perhosena pyörtäällä
Mehun maistelin makian
Kukan kultaisen kupista,
Hopealta hohtavaisen.

Istuin ilona aholla,
Mehumiellämätähällä
Istuin kukkana keolla,
Lempeästi leikitellen
Suloisten sisarten kanssa,
Tyvenesti tuuvitettu
Tuulen hengeltä tulevan
Metisestämantereesta.

Levon kuvana leholla
Nukuin nurmilinnun lailla;
Rauha rakkahin rakensi,
Siirsi vierehen siansa,
Eikäuntani uhannut
Huolilla heräävillä
Nälläsuurilla suruilla,
Povea nyt polttavilla.

Empätieä enkätaia
Selkeästi selvitellä
Mikäjuoksi mieleheni,
Mikäaivohon osasi
Aivan ankara ajatus,
Mikäsyttyi syäneheni
Tuli ennen tuntematon.
Kun ma vuotta viisitoista
Olin jätännyt jälle,
Nousi nousulla nisäni,
Suihtui outo syäneheni,
Huoli uusi huivin alle,
Pullistuvahan povehen.

Niin nyt on tukala tuvassa,
Mieli raskas mantereessa;
Löyäen armoa aholla
Enkälehossa lepoa,
Eikäonni oksapuien
Asu mustan varjon alla.
Vaiva vaivuttaa levolle,
Vaiva vaivaapi uneni;

Vaiva herättävalolle,
Uuen päivän paistehelle.

Tuolla sytevi, syänen
Peitetyissäpohjukoissa,
Toivon tuli tuntematon,
Tuli outo ja tukala,
Jot' en saata sammutella,
Enkäraski raiskaella.
Tuonne kiiruhtaa kivasti
Kaikki kieleni tarinat,
Tuonne aivoni ajatus,
Tuonne suosio syänen,
Toivon poluille pimeän,
Ahtahille aavistuksen,
Syänelleni suruisten,
Syänelleni suloisten.
Kaikki kaikissa ajatus,
Yks' on aina arvollinen
Täytten tarvetten seassa,
Yks' on tarve toivottava,
Syänelleni surunen,
Syänelleni sulonen.

Nästäedellisistä lauluista lauletaan niitaseitsemääensimästämelkein yli koko Suomen maan, ehkä ei aina ja joka paikassa yhdellä tavalla. Karjalasta saatuja ovat laulut 8, 9, 10-----15, 18, 23, joita kuitenkin myös usiampia Savossa ja muuallaki Suomessa eritavoilla laulellaan. Hämeestä kirjoitettuja ovat 16, 17; Uudelta maalta 19, 20; Savosta ja Savonrajaiselta Pohjanmaalta ja Satakunnasta 21, 22, 24.--Kuusi 1:mäsen laulun alkuvärsyaja koko 2:nen laulu ovat ruotsinkielisten lauluin mukailemata [3] ja melkein näyttäsiltä kun olisi myös lauluilla 3, 4, 9, 20, ruotsalainen alkunsa, joka sama arvelu miksi ei sovi lauluihin 5, 6, 19. Viimeksi nimitettyä kuulimma lassa syntymäpaikoillamme lauleltavan, jota myöden sen olemma kokeneet korjaella muistostamme, kosk' ei saanutkaan silloin kirjoitetuksi.

Jos nyt tarkemmin tutkimma näitä nykyisajan lauluja vanhanaikaisten rinnalla, niin ylipäänsä saatamma sanoa, että ovat kehnompia laadustaan, ei ainoasti kielen vuoksi, vaan muunki laulusomuutensa. Lyhytätavuita löytää usein pitkiksi venytettyinä pitkiälyhytten siaan pakattuna, jonka ohessa sanojen yksialanta (allitteratio) on sattumoissa. Tavallisesti on niissä myös paljo katkastuita sanoja, jotka nästä näytteistä kuitenkin olemma kokeneet pois karsia, jossa työnsäniiden monet toisinnot kokonaisemmilla sanoillansa ovat avuksi tulleet. Niin on muuki laulusomuus nässä kehnempi, kun vanhanaikasissa, ainoastaan nuottiensa moninaisuudella voittavat ja niiden päthden kylläovatki niin tavalliseksi tulleet. Oikiassa laulussa ei pitäsi kumpasenkaan, ei sanan, eikä nuotin, yksipuolisesti vallita, vaan keskinäsessä sovussa ja yhteydessä toisensa kanssa elän. Tästä yhteydestä ovat nykyisaikoina kuitenkin sana ja nuotti erinneet ja edellinen jäänyt oppineitten runoteelmissä melkein itsevaltiaksi, jäkimänen nykyisissä kansan

lauuissa. Sana ja nuotti, alusta sisaria, nyt useinki kaipaavat toistansa ja itkevä yksinäsydestänsä sanoen:

Kaks' oli meitäkaunokaista,
Emon tuomoa tytätä
Vanhemman varustamata,
Kaksi siivoa sisarta;
Käikkähäme käimmä
Sormikkaha me sovimma,
Kilpoa kiven etehen,
Rinnan riihihuonehesen.
Pois on mennyt meistätöinen,
Toinen suuresti surevi,
Itkevi ikänsäkaiken,
Ajan kaiken kaihoavi.

Syy siihen, ettänuotti nykyisissäkansan lauluissa on sanan ylitse vallan saanut, on sama kun kaiken muunki yhteisen elämän muuttumiseen entisestälaadustansa. Entinen yksinkertaisuus tavoissa ja elämäsmenee vuosi vuodelta alle ja palkitaan ulkonaiselta, silmän pistävät koreudelta; vanhanaikaiset vahvat ja lämpimä, harmajat eli valkiat sarkakauhtanat uusilta, painetuilta, ohuilta, kehnotekoisilta takeilta; honkaiset, lujat, maalaamattomat seinä punaisilta, ohuilta ja kylmiltä kyhäyksiltä mustat, savuttuneet kanteleet korioilta, kiiltäviltä viuluilta.

Kun siis tavat ja elämämuussaki kohdassa ovat muuttuneet, niin ei saa oudostua entisen laulunki muutunnasta nykyiseen, sillälaulut, jos ovat luontaisia, ei teeskeltäjä kuvaelevat aikoja, joina syntyivä, yhtähyvin, ja ehki paremmin, kun moninaiset muut kuvaukset. Ei muuksi kun naurettavaksi tekeytyisi se, joka, elettäääaikaansa ei arvaava, karsaasti katselisi kaikkia, missäei ole entisen ajan muotoinen. Kullaki ajalla on oma luontonsa, elämänsäja muu olentonsa, eikäentistäaikaa saada takaisin kääntymään, jos kuinka körteistävedettäsi. Täaemme nyt kuitenkin sano nykyisten aikain ylistykseksi entisten suhteen, vaan ainoasti niiden vuoksi, jotka aina surevat entisen kuusen maahan kaatumista, eiväkäarvaa, ettävesasta voipi uusi puu yletä jos sitäei jalkoihin tallata.--Niin nykyisestäSuomen laulustaki, ehkäkuinka kehno ja vähärvoinen se onki, voipi parempiarvoinen laulu yletä jos sitä taitavasti hoidellaan ja korjaellaan, ei kokonansa jaloissa potkita. Vanhalla laululla on jo pian ikänsäeletty, ja uusi laulun vesa onkasvamassa, mutta moni toisi mielellänsäRuotsista eli muualta täysikasvaneita puita Suomen laulutarhaan istutettaviksi, eikädota vesan kasvamista, tahi ei arvaa siitämitään tulevan, jonka tähden sen huolettä heittäki. Meidän toivotuksemme on, ettäSuomen uusi laulu perustettaisi vanhan laulun kulmakiville, vaikkemme sentähden katso sopivaksi, ettäkoko rakennus tulisi sen entisen pian raukeavan, paikoin jo rauenneen, mukaiseksi. Multimusten siaan voipi hyvin panna kivijalan, erinäsiähuoneita sopii väjentää akkunoita suurentaa, uloslämpivä muuri kiukoan ja reppään siasta raketa, koko rakennus korottaa ja vieläpäseinäki ulkopuolin punata. Ettei tääuutta rakennusta vielä ole millään paremmalla onnella alotettu, sen todistaa ne moninaiset sekä mielettömä ettäkielettömä, niin hengelliset kun maalliset

arkkiviisut, joita vuosi vuodelta joukottain ilmautuu maahan. Sen todistaa myös se, että oppineitten tekemistärunoista ja lauluista ei ole mainittavasti mitään kansan runoiksi ja lauluiksi ruvennut, johon, Suomen kansan lauluhalu muistellamme, lienee se ainoana syynä että ovat ulommaksi kansan mielestä tavoista ja ennen tutusta laulusta hairahaneet, kun mitäkansa tuntisi omaksensa eli muuten voisi omistaa. Se on Karjalassa kahdpuolen valtarajaa, jossa talonpoikainen kansa paremmin kun muualla oikian arvonsa tunteva, ei vieläole herrasväen häntään tunkeunut. Sielläon vieläusiammilla vanhanaikaisilla tavoilla arvonsa, siellä niinkun jo edelläsanoimma, vanhoilla lauluillaki pesänsä Herroja kun sinne ei vieläole joka mökkiin asettautunut, niin siitäon talonpoikainen kansa saanut vanhat tapansa rauhassa suojella. Vieläpäon itse herrasväkiki, missäsitäsielläon, enimmästi siksi tottunut talonpoikaista elämäänkemään, ettei ylipäänsä tuomitse kaikkia kansan tapoja. Niin itse kansan lauluissaki. Mamsellitki väistä laulelevat niitä eiväkäpelkäsuunsa siitäpahaksi pilautuvan, jos kyllätoisia löytyy sielläki, jotka pelkäävä. Usiamman olemma myös kuulleet kantelettaki soittavan, ilman sormiensa kuluntaa varomatta eli soittoa muuten talonpojastamatta.

Jo alussa tarpeeksi asti kerrottuamme Suomen erinäistärunolaaduista, emme enäähuolikaan muista, kun nästä nykyisessäkokouksessalöytyivistä lauluista ja virsistäpuheeksi ottaa. Ylimalkaisesti on nässä yksinäisyys ja surullisuus läpikäypääaineena, ehkei kuitenkaan niin, ettei toisinaan iloisempiki mielenlaatu ilmoittaisite. Muutamassa laulussa kuvailee tyttösurreuttansa ja sanoo olevan itsellensä"paian päivästäpahoista, huivit huolen kankahasta"; ja huolen kankahaksi voisi miksi ei koko täälaulukousta nimittää Loimi niissämelkein yleensä on huolista kehräty, kude erilaatuinen ollen. Ne ovat verrattavia pilviseen syyspäivään, jona aurinko harvoin pilvien lomasta paistaa pilkuttaa. Niistäsopii sanoa, mitämuuan laulaja itsestensäerittän kertoo, sanoen:

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Maassa mieleni makaavi,
Alla jalkojen asuvi,
Alla penkin pehtelevi,
Nurkissa nuhaelevi--
Miel' ei tervoa parempi,
Syän ei syitävalkiampi.

Sanoimma myös yksinäisyyden olevan nässäalti havattavana, ja niin onki. Peräi toisenlaatuisia lauluja syntyy remuisissa seuroissa ja muissa tiloissa, joissa ihminen ei tunne yksinäisyyttänsähaittaavaksi.-- Mutta kun kuitenkin ihminen luonnostansa ei rakasta yksinäisyyttä vaan kanssakäymistä ja seuraisuutta, johon Suomen työllä ja pojilla, ynnä muulla maamme kansalla, kaukana toinen toisista erillä asuvilla, ei usein ollut tilaisuutta, niin mielessään vetivä koko luonnon seuraansa, kaikille turhimmilleki aineille hengen ja elämän, mielen ja kielen kuvaellen. Niin usein pitää puhetta ja kanssakäymistä lintuin, kalain ja muiden elävien, puiden ja kukkien, kivien ja kantojen, jävien, jokien, lampien ja muiden senlaisten olentojen kanssa. Seuran kaipuussa

saivat niistäjoka paikalla lässäolevia ystäviä "Yks' on tuuli
tuttuani, päivännen nähtyani", sanoo vieraalle maalle joutunut, ja
tyttömiehelään lähtiessänsä kun aavistelee, minlaiseksi syntymäkotinsa,
hänen toiste tullessansa, olisi muuttunut, laulaa:

Muut ne ei minua tunne,
Kotihini tultuani,
Kun nuo kaksi kappaletta:
Alimmainen aian vitsa,
Perimmänen pellon seiväs,
Minun piennäpistäni,
Neitona vitsastamani.

Samalla mielellälohduttaa toinen kodista eroava itsiänsä sanoen:

Paistavi Jumalan päivä
Muuallunki maalimassa,
Ei isosen ikkunoille,
Ei veikon verjään suulle.

Muuan taas yksinäsyytensäikävässähaastattelee lintua
seuraavaan tapaan:

Tule tänne, pieni lintu,
Lennätänne, lintu rukka,
Haastele halusi mulle,
Ikäväsi ilmoittele;
Mie sanon sinulle jälen,
Haastan mielihaikiani.
Sitte vaihamma vajoja,
Kahenkesken kaihojamme.

Minkäosan ottamisen ja kanssakäsitäisyiden onnettomasta tapauksestansa
eikäanna tyttömoniniaisille eläviksi ajatetuille aineille,
kun laulaa:

Tuota saariki saneli,
Saaren rannat raukoitteli,
Tuot' itki ihanat nurmet,
Ahot armahat valitti,
Nuoret heinä hellitteli,
Kuikutti kukat kanervan,
Tuota piian pillamusta,
Emontuoman turmellusta;
Eipänuuse nuoret heinä,
Ei kasva kukat kanervan,
Kasva ei sinäikäni
Sillätuhmalla siällä,
Kuss' on piika pillattuna,
Emontuoma turmeltuna.

Ilmanko eläviksi ja mielellisiksi saarta, rantoja, nurmia, ahoja, heiniä
ja kukkia ajattelemta hän sillätavalla taisi niistälausua?--Ja samate

se, joka salaisia huoliensa haastellessa ei tiennyt kellen ilmoittaisi,
etteivä kertoisi ulomma, viimein kuitenkin tuuman keksivä sanoen:

Menen metsään mäelle,
Puhelen Jumalan puille,
Haastan haavan lehtiselle,
Pakajan pajun vesoille;
Ne ei kerro kellenkänä
Kuihkaele kullenkana.

Saman ystäyyden ja kanssakärsiväsyiden, jonka ajatuksessansa luonnolta
nautitsivat, osottivat sille takaisin. Niin seki, joka erästi ei tieten,
minne mätäsi moninaiset huolensa, viimein käkee korpin niitä
poiskantamaan, lampihin hukuttamaan, kuitenkin varomalla, ettei veisi
kalallisiin vesihin, sillä

Kalat kaikki huolestuisi,
Ahvenet alas menisi,
Suuret hauit halkiaisi,
Säen lillit liukeneisi,
Saisi siikaset surua,
Kaikki mustuisi mujehet,
Hänen hoikan huolistansa,
Murehista mustan linnun.--

Mutta muita muistellessa elkäme unohtako käkeä--Yli muiden lintujen ja
muiden hengellisten eli hengetönten olentojen oli käki Suomalaisille
rakas ja arvossa pidetty--saman arvon vielä tänäpäivänäki nautitseva.
Oliko tämä tapahtuva lyhyestä ajastansa vuoden kauniimmilla päivillä
taikka yksinäisestä erinäisiä huokauksia kuvaelevasta kukunnastansa,
taikka seuravajaisesta elämänsä johon Suomen kansa paremmin kun mihän
muuhun taisi omanki elämänsä verrata?--Arvelomme myöden vähän
itsekestäki syystä Tämän erityisen arvonsa tähden käkeälauluissa usein
muistellaan ja mainitaan kauniimmilla nimityksillä kultainen, hopiainen,
kultakielellinen, kultalintu, hopialintu, hopiarinta, tinarinta,
hietarinta, papurinta, Saksan mansikka, Wiron puola j. n. e.--Vähänniiset
huolissansa toivottelevat hänen kanssakärsiväsydestä kovemmin kukkuvan,
tytät milloin kultia ja hopehia ynnä muita koristusaineita suustansa
kukahtelevan, milloin ilmoittavan ajan, kuna naitaisivat. Emoton orpo
valittaa, ei enää käestäkään iloa itsellensä emonsa kuoltua olevan, jos
kuinka kuuntelisi ja käntelisihän.--Käen kukunnastapa Wänänönenki
naulat uuteen kanteleensa kuvasi, ja minkäosan käki ihmisten asioissa
luultiin ottavan, osotetaan ehkäsiilläki, kun runossa asetetaan
yksinäsiilläsanoillansa koivun latvassa Joukahaisen sisaren hukuntaa
suremaan.--Mainitusta kaikenlaisille eläville ja muille olennoille
ajatellusta ihmistapaisesta mielestäki kielestätulee vielä seki, että
usein annetaan lintujen ja muiden elävien eli hengetönten olentojen
pitkiäkanssapuheita väillänsäpitää Sillätavalla istuvat linnut
oikeutta, kissat ja hiiret, revot ja jänikset, koivun ja tuomen tyttäet
tarinoivat kaikenlaisia keskenäsäeli ihmisten kanssa. Moni ehkäkatsoo
aineita ja asioita, joiden kanssa näillä lauluilla on tekemistä
alahaisiksi, vähärvoisiksi, laulun ansatsemattomiksi. Mutta niikiin
ainaki kansanrunoissa tapahtuu, on myös nässä laulaja tutut,

jokapäväset aineet valinnut, ei niitä pilvistäeli muista korkeuksista
tavoitellut--taikka toisin sanoen: tutut, jokapäväset aineet ja
mielenvaiikutukset ovat laulajan laulamaan pakottaneet ja laulut siitä
syntyneet.--Kansan runoelmissa mieli harvoin lentelee ylen korkialta
pilstäeli muualta semmoisia lauluaineita tapaillemaan, joilla vaan
pilvissä ilmassa ja tuulessa onki kotimaansa, ja perustuksensa laulajan
omassa mielessä silloin tavallisesti olevaki paremmin tuttu pilvien,
ilman ja tuulen kanssa, kun tänän varsinaisen elämän. Se, joka
halajaa runoelmia semmoisista ylähästääineista, niitäelkän koskaan
etsikökansantekoisissa! Niitälytän semmoisten korkiaoppisten
teelmissä ja laitelmissa, jotka vierahia täle jokapäväselle,
alahaiselle elänle, taikka sitähalpana pitäväset, siihen siitäsyystä
eivä puutukaan, vaan mielensäentimilläkohoten päyvä viimein
kunneki omassa luuloissansa löytyvihin parempihin maailmihin. He ovat
liikaviisaita, joillen ei kelpaa tänänykyinen Jumalan luoma maailma; sen
pitäs heidän mielensä mukaan olla peräi toisenlaisen ja semmoiseksi
kuvailevatki.--Mutta se, joka paremman maailman puutteessa ajaksi edes
tyytyy tähän oltavaansa elettävänä joka myös halajaa nähdä tuta ja
tietää milliseksi Suomen kansa sitäarvaa, eli tääennen on arvannut,
millaiset heidän mietteensä toivonsa ja yrityksensäsiinäovat,--sillä
on näden laulujen, ehkäalahaisissaki, vähäarvoisissa aineissa kylliksi
miettimistä ja oppimista.--Muuten on muistettava, ettei minkän laulun
somuus ja kauneus synny aineesta, vaan aineen käyttämätahi mielen
vapaasta liikunnosta aineita kuvatessansa. Alahaisista aineista ei siis
seuraa, että lauluki olisi alahainen, eikä ylähästäätoisella puolella
laulun ylähäsyys; nimi ei pahenna miestä jos ei mies nimeä

Itse kirjoitustapaki eli kuvausmuoto nässäei lentele niin korkialle,
kun muutamien muiden, esimerkiksi itästen kansain runoelmissa. Väistä
kyllävähän siihenki laatuun, mutta ei tavallisesti. Se on jo mainittu
lapsellinen luonnon ystävyys ja tuttavuus, joka enimmästi
kirjoitustavanki muodostaa. Enempi kun ylisuuntaisuutta rakastetaan
vertauksiin ja sanalaskuihin puettua muotoa. Usein tulee niiden kautta
lyhyt kirjoitus osottamaan laajoja ajatuksia, joista vaan joku osa on
oikein ilmoitettu ja enempi puoli eli muulla, kun jolla kulla sanalla,
vertauksella eli sanalaskulla viitoittu. Ainoastaan tottuneet semmoisissa
tiloissa näkevä ja keksivä laulajan oikian mielenjuoksun. Usein
sanotaan myös jotain peräi toista, kun mielessä makaa, vaan sillä
tavalla, että silloinki tottunut helposti arvaa oikian mielen. Monessa
laulussa on mieli ilman nähtävää johdatusta toisiin aineisiin kulkeva,
joilla ei näyttäsi paljo yhteyttä ennen lausuttuun kanssa olevan. Mutta
tarkemmin tutkiessa löytän silloinki usein joku porras niiden väillä
Ja jos ei aina löytäsikään, niin muistakame, että se ilmanki
ajatella on mielen luonnollinen laatu, usein yhtäkkiä kaikkinaisiin
aineisiin joutuvan, joista, jos kysyt jäestä kuinka tulin sitäki
ajattellemaan, et itsekään aina taida selväsaada. Kuinka monta tuhatta
ajatusta sillätavalla eikö vähänki ajan sisästätoisinaan ajellehda
itse kunki päässä? Kuka voi niiden kaikkien juonnon ja toisen toisesta
siitetyn yhteyden selvittää?--Tässäki kohdassa on siis laulaja yhteistä
mielen luontoa seuraava ja sanoilla kuvaava ajatuksensa ilman
varovaisuutta ja pelkoa, niinkun ne itse työssä ilmoitaksen. Suomen
laulun suloisuudesta emme nyt huolikaan omaa lausettamme ilmoittaa, koska
nätkorjaellessamme vaan olisimma tainneet liiaksi niihin rakastua, ja

lauseemme, jos ei ollaki, kuitenkin näyttääyksipuoliselle. Se joka enemmän halajaa erityisten mietteitäsiitäasiasta lukea, kun itsistä lauluista kokea, lukekoon entisen, kaikista kuulusimman kotimaamme professorin, H. G. Porthaanin erittäin Suomen runotaidosta laitettua kirjaa [4], jossa läpensäylystää Suomen laulun kauneutta ja suloisuutta. Samalla tavalla ylisti sitäaikoinansa pispä Danieli Juslenius, lausuen: "Suomen laulun kauneutta ja vaikuttavaista, sydämen liikuttavaista luontoa emme taida lyhyelläkertomisella osoittaa, ja jos vielä taitaisimmaki, niin ei kukaan uskoisi kertomustamme todeksi, joka itse ei ole saman laulun sisällisimmän luonnon kanssa tutuksi tullut. Se oikein tulvehtii niin lausettensa kun ajatusten somuudelta, ja ilman niitärunoa ei arvata miksikään" [5].--Saksalainen tohtori H. R. von Schröder, joka kolmattakymmentävuotta sitte käänti ja prääntäytti saksaksi muutamia Suomen runoja ja lauluja,--nimittäärunostoamme ihmeteltäväksi laululähteeksi ja luulee sen kylläitsestäsäyistäväiäluoksensa vetävän, ettei tarvitse ja kaippaa hänen erityistäylylistystensä[6].--Kuitenki oli niin Porthaanilla, kun Jusleniuksella, Schröderilläja muilla, jotka senlaisilla lauseilla runostoamme ylistävä, vaan joku pieni osa siitä tuttu, eikäsekään kauniin ja paras osa.

Ulkopuollista todistusta ei siis kaipaakaan laulumme somuudestansa, emmekäjuuri pelkääsen sisäpuolistakaan kaipaavan, jos ken sitä kysyisi. Mutta jos tapaisi lukija toisinaan semmoisiaki paikkoja, joilla ei näyttäisi kyllin suloa, somuutta ja kauneutta olevan, niin ensiksi muistakoon, ettei olekaan yhden kaunis kaikkein kaunis, ja toiseksi elköön unohtako, mitäitse lauluin tekijä asiasta arvelevat, sanoen:

Elkää hyvä imeiset
Tuota ouoksi otelko,
Jos mie lapsi liioin laulan,
Pieni pilpatan pahasti;
En ole opissa ollut,
Seisonut sepon pajassa--
Olen oppinut kotona,
Oman aitan orren alla,
Oman ätin värtinöllä
Veikon vestoslastusilla.

Vaan jos joku kysyisi, mintähden semmoisina, opistaan ja taidostaan eli muusta mahdistaan, epälevinä rupeavatkaan laulamaan, niin vastaavat vieläki laulajamme:

Emp' ois outo ollenkana,
Saattamaton saanutkana,
Ruvennut runon tekohon,
Vaan tuli iso ikävä-
Se minun pani pakolla,
Sepätyönti työntämälä

Samana sanoivat jo vanhuudestaki, taikka:

Kyllähuoli virttätuopi,
Mure virttämuistuttavi,

Kaiho kantavi sanoja,
Mielalaset arveloita.-----

Laulan hoikka huolissani,
Ikäissäni ilotsen,
Panen pakko päivissäni,
Jott' on iltani kuluisi,
Aamuni alimenisi,
Huopeneisi huomeneni.--

Ja sanotaanpa sanalaskunki tavoin: luotu on lintu lentämään, huolellinen laulamahan.--Ei siis pitäsi kenenkään oudostuman sitä jos toisinaan saatostansaki epälevinäantautuvat laulamaan, kovalta ikävätä raskailta huoilta eli vielä muiltaki syytöpakotettuna.--Peljätävästi on myös monen laulun kanssa aikain muuttuessa tainnut käydä kun tytön kanssa, joka vanhemmilla päivillästensämuistutteli, sanoen:

Oli mulla muoto muiden,
Oli muoto muien rinnan,
Kun ma notkuin nuorempana,
Hersyin heinän karvallisna.--
Olin ennen, kun olinki,
Olin armas aikoinani,
Kaunis kasvinpävinäni;
Olin kun omenakukka,
Tahi tuores tuomenkukka,
Tahi mansikka mäellä
Puola polttokankahalla.

Jo kyllä kahdestiki tääennen olemma maininneet, missänätälauluja täänykyäenimmästi tavataan. Jos Karjala myös on heidän varsinainen ja ainoa syntymämaansa eli vaan jäkimänen piilopaikkansa, siitäväistä olemma havanneet kahta'alle ajateltavan. Amerikan villit kansat pakenevat tuo tuostaki Euroopalaisten edestäsynkempiin erämaihinsa ja nämä luonnon synnyttämä ja kasvattamat laulut lienevä samalla tavalla ulkoa maahan tulleen sivistymisen jaloista aina edemmäjä edemmä vetäyneet, sillälaila nyt ainoastaan Karjalassa löytyen.--

Talonpoikaiset lapset jätävä ilonsa ja lopettavat leikkinsälattialla, ujustellen loukkoihin rientäen, kun herrasväkeätulee tupaan; niin arvelisimma myös näden eli muiden samanlaatuisten lauluin yli koko Suomen muinaan leikkinsälyöneen, vaan sitte jo sanotusta syystä nykyiseen piilopaikkaan västyneen, entisestääolostansa muilla paikoilla ei paljo muuta, kun jäkiäylehensäkäyvässäsanalaskuissa jätäen. Karjalassa ovat toki siksi vielä sälyneet, että vaikka kyllä vanhat ihmiset valittavat niiden lapsuutensa armahien ylenkatseesta, niitä kuitenkin vielä kaikilla ijilläjä kaikissa tiloissa laulellaan. Lapsilla on erityiset laulunsa, nuorilla naimattomilla erityiset, naineilla erityiset ja erityiset ikäkuluilla vanhoillaki, paitsi mitäsiitä laadusta on, että lauletaan yhteisesti usiammiltä eli kaikiltaki. Samate on lauluja erittäin pojilla, erittäin tytöllä erittäin miehillä erittäin naisilla, erittäin ukoilla, erittäin akoilla. Yksipuolisuutta peljäessämme emme taida yhtäläjä nästätoistansa paremmaksi kiittää. Jokaisella lajilla on omat sulonsa ja kauneutensa, niin esimerkiksi

lastenki lauluilla, joita luetaan ensimmäisen kirjan lopulla. Moni taitaisi niitä keuhnommaksi arvata, kun mitäpränttiin toimitettaisi, mutta kuitenkin ovat ne lapsilla niin rakkaat ja kauniit mielestensä etteivä paljo muita lauluina pidäkän, kun semmoisia heidän mielsäjä äynsä mukaan juoksevia. Se on itseensä hmentynyt viisaus, joka lapsille muuta taritseekaan, kun minkä äytävöivat, taikka joka katsoo sitä vesalle sopimattomaksi, että tuulen mukaa heiluu sinne tänne, eikäsä kun täysi puu jäykkänä kankiana. Lapsilla on omat mielsä omat halunsa, omat työnsä taitonsa ja laulunsa, ja sen mukaan pitää kaikkia heihin koskevia arvattaman.--Mainitut lasten laulut ovat kun ensimmänen luokka Suomen laulukoulussa. Semmoisia ovat kaikki parahimmat runoniekat lapsuudessa nsä laulaneet, juuri niistä laulun luontoon tottuneet ja mieltyneet. Muu laulukoulu sitte on itsekullaki ollut niinkun siitä eräs laulaja kertoo, sanoen [7]:

Omat on virret oppimani,
Omat saamani sanaset,
Tiepuolista tempomani,
Risukoista riipomani,
Kanarvoista katkomani,
Vesoista vetelemäni,
Kun olin piennäpaimenessä,
Lassa lammasten keralla,
Metisillä mätähillä
Kultaisilla kunnahilla.--
Tuuli toi sata sanaa,
Tuhhat ilma tuuvitteli,
Virret aaltoina ajeli,
Lausehet vetenävieri.

Muuta erityistä laulukouluä Suomalaisilla ei kylläollutkaan. Sillä vaikka laulukouluistaki Suomen runoissa ja lauluissa toisinaan muistellaan, niin niillä ärvattavasti ei ymmäretä muuta, kun mikä vielä maassa on tavallinen, että toinen opettaa toiselle laulun ulkomuistilta laulettavaksi. Sillä tavalla ymmärettä älienee kylläseki toisessa kirjassa präntät ääläulu, jossa tyttökertoo pienempänä eräälle akalle muutamia lankakeriäjä räsinän eli paidan laulun opetuspalkasta antaneensa, vaan jota tuhmua suuremmaksi tultuansa katuu, kun ilmanki akkojen opetuksitta havatsi huoltensa kyllin virttä jatkavan, niillä samoilla sanoillansa sitä oikiata, joka paikassa tilallista Suomen laulukouluä osottava, josta jo ehki kylliksi olemma edellisissä lehtilössä maininneet.

Suomen laulun iäst äeli vanhuudesta emme taida muuta sanoa, kun että sen juuret katoaa menneisiin ylimuistoiisiin aikoihin, latva nähin nykyisiin aikoihin koskeva. Niin nästäki tässä kokouksessa löytyvistä monella kyllä on suuriki ikä ehkä vuosituhsia seljäsä vaan toiset taas eivä ole kovin vanhoja. Vangittu pannu [8] esimerkiksi ei voi olla vanhempi yhteistä viinakieltoä kuningas Kyöstä III:n hallitessa. Koiteren jäven rannalla eli pari vuotta sitte ja taitaa vielä elä vanha 80-vuotinen akka, Mateli Kuivalatar, joka muutamista muilta keräyistä tyttön lauluista, kun niitä hänen kuullaksensa luimma, sanoi: "no vieläkönyt sitä maassa muistellaan ja ken sitä teille lauloi?--Minä

sen ennen nuorra tyttöäollen tein."--Akan ilman syytäentisestä lauluteostansa kehuneen emme uskokaan, silläsiinäki iässäoli vielähyvä laulaja ja toiseksi niitäkemäksensäsäsanotuita tyttön lauluja ei juuri laulettukaan Ilomantsia ja Lieksan rajakyläulompana. Ainaki lauluin ikäätutkiessa luulisimma jonkun osviitan niiden nykyisestäolopaikasta saatavan. Mitälaajemmalta usiammissa eripaikoissa kutaki laulua lauletaan, sitävanhemmaksi luulisimma, ja enimmiten lauletaan niitä laajemmalla, joilla on enempi toisinoita. Tänäön ylehsäsanottu, ei sillämielellä ettäse sopisi joka ainoaan erityiseen lauluun niin yhdessäkun toisessäki kohdassa.

EttäSuomen laulutaito on kansan omituinen siittäinä synnyttänaja kasvattama, ei ulkoa peritty, sen jo osottaa Suomen laulun omituinen muotoki ja kaikki erityinen laatunsa toisista rinnalla kasvavista sisaristansa, Ruotsin ja Venäjän lauluista. Ruotsilla ei ole paljo tämmösiämielen suoria ja selviäosotuksia lauluissansa, vaan kun jostain laulavat, pukevat asian kertomatapaan, taikka tarinoivat jostain toisesta, johon ajatuksessa itsiänsävertailevat. Heidän laulunsa paraasta päästäovat sitälaatua, kun virsilaulut tämän kokouksen kolmannessa kirjassa, ehkäkylänienki luonnosta paljo eroavaiset. Enimmä Ruotsin kansanlauluista ei olekaan perijuurin kansan tekoisia, vaan ylhäsemmän osan kansasta, Ruotsin muinaisen herrasväen laatimia. Kansa sitte tavoissansa, siisteydessänsäja muussa elänässäherrasväen tavottava pakkausi tilalle, herrasväki siirtyi edemmäja jäti tahallaan eli unohduksesta laulut jäkeensä jotka kansa omisti, korjasi ja sälytti--siitäniitänyt kansanlauluiksi nimitetään, semmoisia enin osa ei alkuansa ollen. Omituisia, alkuperäsiäkansanlauluja Ruotsilla meidän tiedosta on ylen vähä neki harvoin minkään veroisia. Venäjän laulu, ehkä vähäenemmin Suomen laulun sukulainen, kuitenkin paljo erotaksen siitä niin että kun jo sanoimma, Suomen laulua ei taita muuhun kun itseensä verrata, juuri tänäitseisyytensäsen vanhaa ikäki todistava. Viron laulujen yhteydestäSuomen laulujen kanssa olisi enemmin kirjoittamista, kun mihin tässäesipuheessa aikauisimma. Ne alkuansa eivät olleetkaan erotettuja välillä, vaan yksiälauluja, sitte kansan erotessa laulujenki toisistaan vieroten. Tämän eron jäkeen näyttää Suomen laulu, niinkun itse kieliki, paljo paremmin alkuluonnossansa pysyneen, muuten on se myös kaikella tavalla taitavampi ja runsaampi Viron laulua.--Muiden kaukaisempain kansain laulujen verralla vielä vähemmän rupeamma Suomen laulua tutkimaan, ehkäkyläseki ei taitaisi sopimaton olla. Sen siasta panemma tähän näytteeksi erätä muukalaiskansain lauluja, joille kuitenkin sitäennen olemma kokeneet suomalaisen puvun antaa.

Seuraavalla tavalla sanotaan Lappalaisen matkalla armahansa luoksi laulaneen [9].

Paista päivä armas päivä
Paista päle Orra lammin,
Ettäkultani näkisin
Orra lammin laitehella.

Ei niin mäntyämällä
Eikäkuusta kukkulalla,

Jonk' en latvahan kapuisi,
Kun vaan kultani näkisin.

Oksat poies otteleisin,
Joka lehvän leikkoaisin--
Oksat kaikki kaunihitki,
Kaikki lehvänsäleviä.

Oisko linnun lentoneuot,
Kohottimet kotkalinnun,
Lenteleisin, liiteleisin
Orra lammin laitehelle.

Vaan mitämiehelläminulla,
Kuta kurjanpäväsellä
Ei ole siipeävariksen,
Jolla luoksesi tulisin.

Jo olet viikon vuottanunna,
Kaiken kaunoisen ikäsi,
Sinisilläsilmilläsi,
Metisellämielelläsi.

Vaan vieläsinun tapoan,
Vieläistun vieressäsi,
Vaikka minneki menisit,
Kunneki kulekseleisit.

Kova on kahle, rautakahle,
Luja köysi, liinaköysi,
Rakkaus sitä kovempi,
Lujempi siet syänten.

Eskimaalainen (Amerikan kylmässä pohjaisessa maanääressä) ilmoittaa
surunsa ystävänsäkuolemasta tähän laatuun.

Voi minua mies poloista,
Kun nyt näen istumesi
Tyhjänätuvassa tässä
Asuntosi autiana.

Pois on mennyt ystäväni
Pimiähän maanpovehen,
Muuttanut Manalan maille,
Käynyt Kalman kartanohon.

Jota ennen iltasilla
Vuotin iltani iloksi,
Kävin vastahan kujilla,
Koska kuulin kulkevaksi.

Tullut ei tyhjänäkotihin,
Tuli täyellävenolla--

Veen. koiria venossa,
Lintusia liiatenki.

Joista äti joutusasti,
Keitti liemen kerkiästi;
Ruoan runsahan rakenti,
Laitti muille ja minulle.

Kun näki lähellä laivan,
Punamaston purjehtivan,
Oli luona ensimmäsnä
Laivan laialla lähinnä

Veen koiransa komiat
Kanto kauppiaan käehen,
Toi parhaat liinapaiat,
Nuolet rautaiset nopiat.

Vaan miss' on nyt ystäväni!
Voi kun muistuu mieleheni,
Suru särkevi syämen,
Huoli rinnan raatelevi.

Voi jos vierisi veteni,
Tahi itku irtautuisi,
Niinkun muilta muutamilta;
Ehkähuoli huopeneisi.

Tahi jos kuolisin minäki,
Kaatuisin katala raukka;--
Vaan kuka kantaisi surua
Vaimostani, lapsistani?--

Niin mahan majoilla nällä
Vieläviipyävähäsen,
Vaikk' on mennyt mielestäni,
Ilo poikennut iäksi.

Lithovilaisen morsiamen laulu syntymäkodistansa eroava, ätinsä
jätävä

Enköjo sanonut äti,
Sanonut saoinki kerroin:
Hanki tänne tyttötoinen
Kutojaksi, keträksiksi;
Jo olen kyllin keträeltyt,
Kyllin kankaita kuellut,
Kyllin pessyt pöytiäsi,
Kyllin laassut lattioita,
Kyllin kuullut ätiäni,
En kyllin anoppiani,
Kyllin heiniäharaillut,
Kyllin laitellut lapoja,

Kyllin kukkia kerällyt,
Seppeleiksi selviteltyt.--
Nyt ne ei kukat koriat
Kauan päässäni kahaja,
Ei siniset silkkinauhat
Paista päivänpaistehessa,
Eikäsuortuvat soriat
Tuiski tuulessa isosti;
Kun tulen kotihin toiste,
Käyn lakissa, en kukissa.
Sitte lakkini lavia
Vielätuiski tuulessaki,
Kaulahuivini koria
Kumottavi kuutamella;
Vaan ne sormukset soriat
Vakassa valittelevat,
Silkkinauhani siniset
Itkevä ikänsäkaiken.

Sikelialaisen ylistyslaulu kultasestansa.

Minne, minne mehiläinen,
Kunne kulkusi varainen?--
Tuskin vielätuntureilla
Aamurusko alkehessa.

Kukat kultaiset, koriat,
Kaikki vieläkaunihisti
Lepeää lemmessänsä
Utuisilla uutimilla.

Kaste kanssa kaikinpuolin
Vielävilkkuvi kukilla;
Etkösure sulkiasi
Tulemasta turmiolle?--

Et säsure sulkiasi,
Yhällennä löhyttelet;
Sano nyt matkasi minulle,
Kunne kuitenkin yritit?

Menikömielessäsinulla?--
Jos ei muuta, jo sanonki,
Mistäsaat mitatta mettä
Elinkautesi imeä

Etkötullut tuntemahan,
Näkemään neioistani?--
Sill' on huulilla hunaja,
Silläsuu sulinta mettä

Lennäsinne lintuseni,
Kule sinne kultaseni;

Sieltäsaat simoa kyllin,
Sieltämääätämesiä

Kreikalaisen tytön lauluja kultaansa ikävödessä

En taia, äti kulta,
Ma kangasta kutoa;
Mull' ompi outo vaiva
Syänalassa aina--
Tuo kehno Kirki rukka
Povea polttelevi.

Kuu kulki matkoihinsa,
Samoite seitsentähti,
Jo yli puol'yön aika,
Ja minäraukka valvon
Yhäi yksinäi.

Kaikki antoi armas aika,
Antoi kesän, antoi talven,
Antoi joulun, antoi kekrin,
Antoi riistoa, eloa,
Ystäviäja iloa,
Antoi pojan ätilleni;
Vaan mitäminulle antoi?--
Ei mitäpämilloinkana.

Tähän nykyiseen Suomen laulujen ja virsien kokoukseen olemma kokeneet saada kaikki meillätutut Suomen kansan vanhat eli vanhantapaiset laulut ja virret, niinkun Kalevalaan erottelimma kaikki kertomarunot sitä laatua. Nän on Suomen kansan vanhoista runoelmista kaksi osaa tullut säilytetyksi; loihurunoin tulisi pian kolmas, jos, kuni toivomma, saataisiin prätinalaiseen korjuun edes neki niistä jotka jo ovat koottuna, joka työei kylläolekaan huokeimmia toimittaa, jos mielitään saada kaikki suunnallensa erotetuksi ja siivotuksi. Nädenki laulujen ja virsien erottaminen itseksensä ei aina ole ollut niin keviä ettei toisinaan olisi kylliksi tyätäjatkaunut. Virsirunot väistä ylikarkaavat loihurunoihin, samoite laulutki, esimerkiksi toisessa kirjassa prätätävä metsä ja sotalaulut, jonka tähden niistäenimmä, loihutusekaisemman osan olemmaki tästäkokouksesta loihurunoin sekaan otettavaksi lykänneet. Toisella puolen yhtyvä laulut nykyisempiin lauluihin ja siinäki on raja usein tahtonut tulla sekavaksi. Mutta kuki tekee ja laatii työn ymmärystänsämyden parahiten ja niin olemma meki tehneet, emmekäpane tuota sikseenkään mielellemme, jos toisinaan olisi laulumaata joku osa muualle jäänyt, toisinaan raja tullut ylikädyksi.-- Se nyt oli vastuksena koko tämän kokouksen Suomen runostosta erottamisessa; sama sekavuus on tahtonut sen eri osiihinsa laskemisessa haitaksi tulla. Niin esimerkiksi tämän ensimmäsen kirjan lauluista ovat paimen- ja lasten laulut liketysten toinen toistansa, ja toisessa kirjassa lötyvistäneitojen lauluista olisi muutamia taittu paimenlauluiksi eli naisten yhteisiksi lauluiksi toisilta lukea ja samoite joita poikien lauluista arvata miesten yhteisiksi eli urosten lauluiksi, taikka vastahakaan. Niin kolmannenki kirjan

virsilaulujen kanssa. Moni taruvirsi taitaisi toisilta arvattaa historialliseksi, moni muinaisuskoinen pidettä taruvirtenä eli vastahakaan. Niin usein muunki erottamisen ja rajoittamisen kanssa.

Jo toistakymmentä vuotta olemme nätkerälle erittäin kesäaikoina 1828, 1831, 1832, ja vuosina 1836, 1837 olimme toista vuotta kerrassaan, Suomen Kirjallisuuden Seuran toimella ja kustannuksella, niin nätkun muitaki keräyksiä varten Venäjän ja Suomen Karjalassa ynnä Lapissaki liikkeellä Sitte siltä matkalta kotiuttua olemme pian heittä nätömlä tydlänätäyksiä lauluja ja virsiä pränthin alle korjaelleet, sovitelleet ja suunnitelleet, enimmä osan sillä ajalla vähintäkin neljä kertaa uudestaan puhtaaksi kirjoitelleet, vaikkemme sittekän mielemme mukaan ole kaikkia paikkoja oikein suunnallensa saaneet. Vaan tämän mainimma sillä miehellä ja toivolla, ettei puuttuvaisuutta pantaisi huolettomuuden syyksi, vaan ennemmin muun saamattomuuden. Mainittuun niin usiasti uudistettuun puhtaaksi kirjoittamiseen on, paitsi muuta, seki syynä ollut, että kun työn meillä aina tulimma vaillinaisia paikkoja yhdessä eli toisessa kohtaa havatsemaan, syksyllä 1838 ja 1839 niiden tähden uudelleen läksimä Karjalaan, josta myös kummallaki kertaa saimma paljo lisäyksiä ja toisnoita ennen koottuihin. Toisnoita tosin onki haitaksi asti paikka paikoin kasvanut, vaikka kyllä olemme kokeneet kaikki joutavat, mielestämme mitätönä, kerrassaan pois heittä. Niin muiden seassa esimerkiksi semmoiset puhettautuisinnot, kun lenti, lensi; lähti, läksi; saattoi, saatto, saatti; kaatoi, kaato, kaali, kansi; olen. oon, oun; olemma, oomma, oumma, olemme, oomme, oumme; mene, mähe, mee, mä pane, paa; minä mie, ma, mä sinä sie, sa, sä hän, hää; me, myö te, työ he, hyö tuo, toi, taa; iso, isä taatto, taatta; emo, emä äti, maammo, mamma; sisar, sisko, sikko, siukku; veli, velji, veljyt, velo, veio, veikko; miniä minjä minnä minna; vättinä vättänä lassa, lasna; kulkiessa, kulkeissa; sanonut, sanonu, sanonna j. n. e., joita erittäin merkitsemään vaan ylen harvoin lienemmähairuoneet. Joka semmoisista muista poisjätyistä toisnoista tahtoisi tiedon, kyllä saapi sen käsikirjoituksistamme, jotka aiomme äken mainitulle S. K. Seuralle jätää. Toinen huolettavampi asia on ettemme aina ole tainneet osata toisintojen seasta sominta ja parasta iise lauluun valita, vaan sen siaan ottaneet jotain kehnompata, vähemmin sopivata. Mutta mikä missäki olisi somin, sitä ei aina käitä ajattelemallakaan ja mieltimällä väistättä, väistä taas pitää monenki paikan jäädä vähemmin valmiinnäköseksi. Jos joskus nästälauluista tulisi toinen uusi laitos pränthäksi, niin pankoot ja sovitelkoot silloin toiset paremmin, ikä kun ne, jotka joita kuita nästä ehkä ottavat ulkokiellelle kääntäksensä ennen työhön ruvettuansa mahtavat silmällä toisnoitaki ja valita, mikä niissä saattaisi paremmin sanottu olla, kun itse pääuvussa. Jo näden maineena olevien toisintojen paljous mahtaa vapauttaa meitä siitälulosta, että olemme nästälauluja omilla laitoksillamme lähneet eli muilla vierailta sanoilla parsielleet. Emmekä siittänyt virkaksi mitähä jos ei ainaki, jotka kansanlauluja ovat korjaelleet, olisi tulleet saman luulon alaiseksi. Ne, jotka ovat tottuneet erottamaan kansanlauluin oman somuuden ja luontaisuuden, myös kyllä helposti erottaisivat, jos niihin mitä olisi ulkoa lisäty. Ei yksikään kukka ole arempi vierasta koskemista suhteen, kun kansanlaulut. Joku ainoa vieras sana, jolla luultaisi parannettavan, usein pilaisi koko laulun somuuden. Sen tietessä olemmekin aina varoneet, niihin mitään

lisäksi panna, ja vaan aikaharvoin jonkun poisjääneen sanan vaillinaiseen paikkaan panneet, senki useimmiten muistossa sälyneistäkuulluista--silläpaljo olemma ainoastaan kuulleet laulettavan, erittäni vesimatkoilla ja muissa tiloissa, joissa kirjoitus ei syntynyt.

Nästälauluista ei ole juuri yhtään, jota emme olisi kansassa tavanneet, vaikkaonki joita kuita ennen prätätynätädellisemmissäeli vaillinaisemmissa tapaillemissa [10]. Kun ne nyt kaikki olemma tähän yhteen liittäneet, niin toivommaki tämän laulukokouksen siinäkohdassa täydelliseksi, ettei tarvitse muualta prätätytälauluja hakea, joita tässäei löytyisi. Ei ennen prätätytäkylläusein tavata entisessä muodossaan, vaan väistätoisinnoissa, väistäusiampaan erilauluun erinneenä joka tulee siitä ettäkun kehnommita laulajoilta ennen lienee erilauluihin kuuluvia asioita ja sanoja yhteen laulettu, niin saivat sekämeiltäettämuilta sillävovin sekavasti prätätäyksiki, vaan ovat nyt tulleet paikoillensa asetetuiksi ja järjestetyiksi sitämyden, kun paremmat laulajat niitälauloivat eli muuten olemma äynneet. Tämäki järjestäminen on usein kyllähankalata tydäollut. Eri laulajat yhden laulun melkein aina laulavat usiampaan enemmin eli vähemmin toisistaan eriävään tapaan. Mikämuistaa sen täydellisemmästi, kuka vaillinaisemmasti, kuka vaan muutamia sanoja ja erätäpaikkoja tavoitteleva, muistonsa kehnoutta poisjävistäsyttelävä Eikäsekään olisi niin suurena haittana, vaan kun vieläsen ohessa useinki laulellaan niin sekavasti, ettäyksiasanoja ja paikkoja milloin vedetään yhteen, konsa toiseen lauluun, niin viiteen, kuuteenki toisinansa; taikka kun yksiälauluja lauletaan niin eritapisesti, ettäpian joka toinen väsy on erinkaltainen. Semmoisia järjestässäsaapi kyllävisusti miettiäja tarkata, kuinka kaikki saataisi parahimpaan sopuun keskenänsä ja ettei tulisi johon kuhun lauluun liitetyksi, mikäalkuansa mahtoi peräi toiseen kuulua.

Yksiälauseita tavataan paikkapaikoin kahdessa eli usiammassaki eri laulussa. Niistäei tule meitäsyttää taikka ajatella, kun olisimma hyvästi voineet poisheittäne ja neki sanat jostain laulusta, koska ne jo tavattiin jossain toisessa edellisessä Sihen meilläei ole ollut oikeutta. Jos yhdessälaulussa jo tavattiin sanat: nälläraukoilla rajoilla, poloisilla Pohjan mailla, taikka: täläinhalla iällä katovalla kannikalla, taikka: voi minäpoloinen poika, voi poika polon alainen, niin se ei estä etteivä saisi toisessaki tavattaa. Semmoisia lauseita mahtoi jo ikivanhuudesta käydäkun muitaki sananparsia kansassa, jonkalisina helposti tulivat muuttumattomina milloin mihinki lauluun sekaumaan. Eikäole ensinkään kansanlauluissa semmoinen asia kummiteltava; tapahtuupa väistäoppineittenki keskellä ettäkäyttävä kun omiansa, mitäjo ennen on tullut muilta sanotuksi.--Eri laatu taasen on sen asian kanssa, ettävirsilauluissa usein kerrotaan sana sanalta edellisiä samassa virressäolevia lauseita. Se on Suomen virsilaulun omaisuus, ja ken sitäei katso kaunistavaksi, toki katsokoon suattavaksi. Olisimma kyllävoineet vättää ettei semmoisia yhdessävirressä sattuvia, usiammasti kerrottavia lauseita olisi enääjäkisissä sioissansa prätätä. Jos vaan olisimma panneet ensimmäiset sanat niistä ja osottaneet toistenki seuraavan, niin olisi siinätainnut olla kylliksi. Mutta toisinki puolin miettien, ja koska niiden täydellinenki kertominen ei tule kirjan suuruutta lisäämään, kun kahdella, korkeinta

kolmella lehdellä niin olemme katsoneet sopivammaksi, sillätavalla prätättäydellisesti, kun lauletaanki.

Usiampi nästälauluista taitaisi kylläkinäsempiälukijoita varten erityisiä selvityksiä tarvita. Niin esimerkiksi tanssi- ja häälulut niitaseuraavista tanssi- ja häälavoista. Jos aikaa ja tilaisuutta saamma, niin kyllämiksi emme saataki jossain neljännessäkirjassa vasta semmoisia selvityksiätoimittaa, vaan nähin kolmeen olemme paljaat laulut siltänsätoimittaneet. Kuitenki aiomma kolmannen kirjan lopulla kaikki oudommat sanat selvittää Paikkoja, joista itsekuki laulu olisi saatu, on työssä ja mahdotonki nimittämällä tavalla, kun minkä jo olemme tehneet tänän esipuheen IV:nnellä ja V:dennelläsivulla, koska harvoin onki joku laulu täydellisesti yhdestäpaikasta ja yhdeltä laulajalta saatu, vaan usiammilta paikoilta ja usiampain laulannasta nykyiseen muotoonsa kasvanut.

Kylläkymmenellä ja vieläki usiammalla, vähätoisistaan eriävillä nuoteilla laulellaan nästälauluja eripaikoilla. Muutamat vielä silläki lisäälevä nuottitapoja, ettäensisti joka värsyn toisesti kerrottua, eli ilmanki kertomatta, panevat joita kuita erityisiä sanoja jäkeen, taikka kertovat vielä kolmannesti loppusanat itsestäväsystä jotta tulee esimerkiksi seuraaviin tapoihin laulettavaksi.

Ruvtkasme, rohjetkasme,
Kauniissa joukossa,
Elkäs äntämme hävetkö
Kauniissa joukossa,
Vaikk' on lapset laulamassa,
Kauniissa joukossa, j. n. e.

Ompa mulla kultainenki,
Ompa vainen niinki,
Sen punaisen päivän alla,
Ompa vainen niinki,
Sinisukka, saapasjalka,

Ompa vainen niinki,
Verkävästi, sarkatakki,
Ompa vainen niinki,
Palttinapaita, pumpulihuivi,
Ompa vainen niinki,
Leikkatukka, liippahattu,
Ompa vainen niinki j. n. e.

Suru tuli Suomen maalle,
Ai, ai Suomen maalle,
Suru tuli Suomen poikasille,
Ai, ai poikasille,
Itku pitkäpiikasille,
Ai, ai piikasille,
Mure musta vanhemmille,
Ai, ai vanhemmille j. n. e.

Empäuskonut olisi,
En vainen olisi,
Vaikk' oisi sata sanonut,
Vaikka sata sanonut,
Tuhat suuta tunnustanut,
Suuta tunnustanut,
Tuhat kieltäkertoellut,
Kieltäkertoellut j. n. e.

Tänmönän värsyjen väittäminen erisanoilla juuri osottaa jotain kansassa siinnyttäeli sikiäväähälua, entisestäyksinkertaisesta laulunuoista poiketa, moninaisempia saada, ja on kun joku porras entisten ja nykyisten laulunnotien välillä--Mutamilla muillaki kansoilla, esimerkiksi Hispanialaisilla, Kreikalaisilla, Venääsillä on ulkonaisen rakentonsa suhteen Suomenlaatuaisia nelimitta runoja, joita myös mahdetaan laulaa, vaan joiden nuotit meilläövat tuntemattomat, ettemme taida niitäSuomen runonuoitin rinnalla tutkia. Emmekävielätunne omista Suomenkaan nuoteista, kun jonkun pienemmän osan, koska niitäei ole keltänparemmalta soittoniekalta keräty. Sen vaan tunnemma ja tiedämmä ettäSuomessa löytyy kansan seassa paljo erityisiä usein kylläki kauniita, luontoa vaikuttavaisia nuotteja, joita ei toki pitäisikään ilman keräätätäja korjaamatta heittä [11]. Karjalassa, Savossa ja Pohjanmaalla, joissa erittäni Karjalassa vanhoja kanteleita vielä pidetän ja kanteleen soittoa rakastetaan, laulellaan nätälauluja toisinaan kanteleen äänen avulla, s. t. s. laulaja laulaa ja soittaa yhdessä Kanteleella oli ennen vanhaan oma haltianeitsensä jota Kantelettareksi eli Kantelehehtareksi nimitettiin. Kun hänen huolensa kanteleesta jo on vähennyt, ja kohta taitaa peräi loppua, niin toki toivom hänellänykyaikoina siksi joutoa olevan, ettäottaa nämä laulutki huostaansa, liiatenki, kun jo entisessävirassansa lienee niiden kanssa kyllinki tutuksi tullut. Sillätoivolla ja mielelläolemma täle laulukokoukselle antaneet nimensäKanteletar.

Elkön uskoko kukaan, ettänänä olisivat ne ainoat perintöteet Suomen muinaisista lauluista. Toinen mokoma on epälemätäki vieläpoissa, keräätätä Tämänsiäkeräessäkohtaaki paljo vastuksia, jotka pitkittävä tydäja saattavat sen muutenki vaikiaksi. Kansa niitä milloin pitäylen halpana, ettei kehtaa kirjoitusta vasten, eikä muuten herrasväen kuullessa laulaa, milloin taas luulee niitäjumalattomiksi ja pelkäätilintekoa. Eikäollenkaan ole ihmeteltäväätänäviimeksi mainittukan kansan luulo ja pelko,--ompa moni oppineemmistaki ihmisistä ajatellut ja sanonut niin tämänösten, kun kaikenlaisten muiden maallisten lauluin ja tarinain oikian kristillisen elämän harjoitusta maassa estelevän. Jos niin olisi, niin toki olisimmaki paremmin tehneet, ne kerrassaantuleen nakata, kun pränttiin toimittaa, ja sitäki paremmasti, jos niitäemme ensinkään olisi unohduksen tieltäkeränneet ja korjanneet. Silläniin jumalattomat mielestänme emme olekaan, ettäehdolla hankkisimme esteitäkristilliselle elänäle, jolla ilmanki hankkimatta kyllälienee vastusta maailmassa. Sen sanomma vieläkertoen, ettävielä nytki, kaiken ja monivuotisen vaivam perästä saisivat paikalla präntin siasta lieteen lentäänänä laulut ja virret, jos niistämainitussa kohdassa mitään haittaa, vastusta eli muuta hämmennystäpelkäsimmä Mutta olemma kuulleet, kristilliselämäolevan usiammasta laadusta,

eikäsitäyli muiden oikiaksi kiitettävän, joka nälätä muilta samanlaatusilta aineilta taitaisi häritettä Sen on usiampi vielä niistäki sanonut, joita nykyaikoina väistäoikein soimataan kiivaudesta kristillisyydessä--Kallio ei liikahtele kovassakaan tuulessa, vaan vahti vedelläpyörii pienimmänki löyhän edessä Ja joka luulee kenenkään mielen ja ajatukset nältäpidättävän, etteivä pääse oikiaan kristilliseen tuntoon heräämään, se ennen nälätä meitätuomitsematta hävittäköön maailmasta kaikki joutavat, mielettömänä puheet, seurat, hypyt, tanssit, soitot ja muut semmoiset--kieltäkönpälinnutki ilmassa laulamasta, koska ne kuitenkin tietävästi eivä aina laula luojansa ylistystä vaan luillansa useinki suosittelevat toisiansa--kieltäköön myös maan kasvamasta muita, kun ristinkukkia, Kiesuksen känmeköta ja Maarian vuodetheiniä--Kristillisyy on iso, monihaarainen ja monilehvälinen, latvallansa taivaaseen ylettyväpuu. Jos linnut ei sovi yhdelle oksalle laulamaan, niin sopivat toiselle. Mutta oksaa emme pidä lintujen laulannasta sen pahempana. Emmekämyös ylitse kaikista muista katso niitäoksia kauniiksi, jotka alti nuruvat sitä ettäpuu kasvaessansa kohotti heidä juuripuolesta ja maapinnasta korkiammalle ilmaan, jonka tähden latvoillansa yhänuokkuvat alaspän, eiväkäkoskaan tyydy nykyiseen oloonsa jaosaansa, vaan tahtoisivat puun juureen asentonsa. Kaikilla on heilläkuitenki juuresta ylösnousevavoimansa.-- Sillämielelläemme pelkäänästäsitäluultua kristillisyyden vastusta tulevan, vaan ennemmin, paitsi muuta hyödytystä monellenki jotain kaunista, syytöntä ja viatonta mielenpidettä joka toisinaan ehkäestä sen pahempiin yrityksiin johtumasta ja sekaumasta.

Niin lähde nyt Kanteletar matkoihisi, ei esteeksi hyvälle tavoille, kristilliselle mielelle ja elämälle, tahi muille hyvälle tarkoituksille, vaan jäkinäytteeksi ja osotteeksi entisen ajan elämästä tavoista, mielestä ja muusta laadusta, kun myös joksiki tienviitaksi Suomen tulevalle laululle ja laulajoille, ja muille ystävillesi sekä hyvänsuovillesi syyttömäksi ajanvietteeksi, jos ei huvitukseksi ja opiksi!--Niillen, jotka moittivat sinua, sano, ettet taida olla vanhempatasi parempi, vaan vanhempasi on aika, joka synnytti sinun, ja itse olet sen ajan lapsi. Köyhätävanhemmalta ei ole lapsen paljo perittävä ellös sentähden köyhyyttäsi ja talonpoikaista pukuasi ujostelko! Nyt on aika rikkaampi moniniaisilta opeilta, tiedoilta ja taidoilta, niin siittäköön, synnyttäköön ja kasvattakoon parempia lapsiaki!--Niillen taas, jotka liiaksi mieltävä sinuun, ja ylimääräsesti kiittävä, kuiskaa korvaan ja sano, et ansatsevasi semmoista liikanaista ylistystä Muistuta heitämoniniaisista vajavaisuuksistasi, esimerkiksi siitäki, kuinka yhäkohtaavissa, päälle pakkaavissa huolissasi harvoin olet juuri mitään pysyvää oikein levottavaista lohdutusta löytänyt, vaan useimmin tavotellut pian jälle meneviätekolohdutuksia, joihin et kylläitsekään ole voinut tyytyä jos kohta sen, lapsellisella kerskaamallasi, maailman kuullessa väistä sanoisitki. Taikka miksi neuon ja opetan sinua, etköjo itse aikaa sitte ole laulanut:

Kun kuulen sanottavaksi,
Eli liioin pantavaksi,
Silloin seison selvemmästi,
Piän pääpystymmästi,

Olen kun oriheponen,
Tahi säkösäntälyön;
Kuulisin kiitettäväksi,
Yhenkän ylistäväksi,
Alempana pään pitäsin,
Alas silmä siirteleisin.

Helsingissä 9 päivä Huhtikuuta 1840.

Elias Lönnrot

ENSIMÄINEN KIRJA

Yhteisiä Lauluja

I. Kaikille yhteisiä

1. Eräkummainen kantele.

Ne varsin valehtelevat,
Tuiki tyhjeäpanevat,
Jotka soittoa sanovat,
Arvelevat kanteletta
Vänämösen veistämäksi,
Jumalan kuvoamaksi,
Hain suuren hartioista,
Veen koiran koukkuluista;
Soitto on suruista tehty,
Murehista muovaeltu:
Koppa päivistäkovista,
Emäpuu ikipoloista,
Kielet kiusoista keräty,
Naulat muista vastuksista.
Sentäei soita kanteleni,
Ei iloitse ensinkänä
Soitto ei soita suosioksi,
Laske ei laatuista iloa,
Kun on huolista kuvattu,
Murehista muovaeltu.

2. Elkkäoudostuko.

Otettiin minusta outo,
Varsin virhi viskattihiin,
Minun lapsen lauluistani,
Pienen pilpatuksistani;
Minun liioin laulavani,
Pahasti pajattavani.
Vaan elkäähyvä imeiset
Tuota ouoksi otelko,
Jos mie lapsi liioin laulan,
Pieni pilpatan pahasti;
En ole opissa ollut,
Seisonut sepän pajassa,
Saanut ulkoa sanoja,
Loitompata lausehia;
Olen oppinut kotona,
Oman aitan orren alla,
Oman ätin värttinöllä
Veikon vestoslastusilla.

3. Kiven alla kieltäjäni.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Osajaisinpa olisin,
Laulaisin minäkotona,
Vaen en julkea kylässä
Kylän naiset nauranevat,
Ihmiset imehtelevä,
Minun lapsen lauluvani,
Pienen piepotuksiani,
Jos ma lapsi liioin laulan,
Paljo mieletön pajatan.
Eik' ole hullun kieltäjästä
Ankaran asettajaista;
Kiven all' on kieltäjäni,
Maan alla masentajani,
Jo on pelto peittehenä
Nurmi kaunis kattehenä,
Silmilläheliä hiekat,
Jaloilla muhiat mullat.

4. Miksi en laulaisi.

Laulavat Lapinki lapset,
Heinäkengä heittelevä,
Hirven harvoilta lihoilta,
Petran pienen pallehilta;
Niin miks' en minä laula,
Miks' ei laula meiän lapset,

Ruoalta rukihiselta,
Suulta suurukselliselta?

Laulavat Lapinki lapset,
Heinäkengä heittelevä,
Vesimaljan juotuansa,
Petjäsen purtuansa;
Niin miks' en minä laula,
Miks' ei laula meiän lapset,
Juomalta jyvälliseltä
Oluelta ohraiselta?

Laulavat Lapinki lapset,
Heinäkengä heittelevä,
Nokisilta nuotioilta,
Hiilisiltähierimiltä
Niin miks' en minä laula,
Miks' ei laula meiän lapset,
Lavitsoilta lautaisilta,
Huonehilta honkaisilta?

5. Laula, laula kieli keito!

Suu kurja sulin pakaja!
Etpäsilloin laajoin laula,
Etkäaivan pitkin piuska,
Kun sa kuolet kurja kieli,
Katonet katale raukka;
Kun on suussa surman suitset,
Surman päätset päälle,
Kaulassa Manalan kahle,
Tuonen ohjat olkapällä

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja suun pakaja!
Etpäsilloin laajoin laula,
Etkäaivan pitkin piuska,
Kun viisin vädeltänehe,
Kuusin kengiteltänehe,
Päälle lauan lasketahan,
Liina päälle liitetähän.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpäsilloin laajoin laula,
Etkäaivan pitkin piuska,
Kun sa viehän viluhun,
Pakkasehen paiskatahan,
Lauta alle, toinen päälle,

Kuvehelle kummallenki.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpäsilloin laajoin laula,
Etkäaivan pitkin piuska,
Tuonen tuopin tuomisilta,
Manan kannun kantamilta;
Kehnot siell' on tuopin tuojat,
Kannun kantajat katalat.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpäsilloin laajoin laula,
Etkäaivan pitkin piuska,
Kun sa suuni ruohon kasvat,
Kieleni heliän heinän,
Vatsani vihannan viian,
Kulman oravikuusen.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Laula vaikka laskematta,
Ja heljähaittänätä
Jäpi suuta surmallenki,
Kieltämaassaki määä
Tuonen toukkien jyviä
Manalan matojen syä

6. iäön äntäni kulunut.

Lauloin ennen lapsempana,

Kieltäpieksin pienempänä
Vaan en nyt sanoa saata,
Enkäkielin kerskaella;
Kieleni minun kipiä
Säveleni sangen sairas.
iäön äntäni kulunut,
Säveltäni suuri säe,
Sitte mennehen syksyn,
Sitte toisen toukoaian.
Yskäön suuni sulkenunna,
Tauti salvanna sanani,
Jotk' ennen jokena juoksi,
Mydävirtana vilisi.
Niin mun ennen äni juoksi,
Kun lyly lumella juoksi,
Venonen jokivesillä
Mastilaiva lainehilla.

Nyt on ääni poloisen,
Minun kurjan kulkkutorvi,
On kun karhi kaskimailla,
Hangella havupetää
Vene kuivilla kivillä
Reki rannan hiekkasilla.

7. Kuoli rakentajani.

Ei kumaja kuiva kulku,
Eikärintani rimaja,
Kun ei voilla voitane,
Rakettane rasvasilla.
Ei oo voilla voitajoa,
Rasvoilla rakentajoa
Kun ennen oma emoni;
Sepävoilla voiellutti,
Sekärasvoilla rakenti.
Jo nyt on kuollut kuusi vuotta,
Kaonnut kaheksan vuotta,
Kuollut voilla voitajani,
Rasvoilla rakentajani.

8. Silloin laulan, konsa jouan.

Tupa on täynnätuppisuita,
Pöytäpötkiämahoja;
Ei olle virren virkkajoa,
Asian alottajoa,
Kun en mie ruma, ruvenne,
Lapsi laiha laikahtane,
Virsilötävirkkamahan,
Asiita alottamahan.
Silloin laulan, konsa jouan,
Konsa jouan ja kykenen,
Kons' ei kaurani karise,
Eikäheinäni heljää
Rukihini ei rutaja.
Nytpäei kaurani karise,
Eikäheinäni heljää
Rukihini ei rutaja;
Niin tuonko tupahan virret,
Saan sanani lämpimähän,
Istume ilokivelle,
Luome leikkikalliolle,
Ilovirret vieressäni,
Saatavillani sanaset.

9. Ei sanat sanoihin puutu.

Kyll' on maata kyntäälä
Ahoja ajelijalla,
Kangasta kävelijälä
Vettäviljoin soutajalla,
Viel' on virttälaulajalla,
Runoja rupeajalla.
Ei sanat sanoihin puutu,
Virret veisaten vähene;
Ennen metsäpuita puuttui,
Metsäpuita, maa kiviä
Ennenkuin runo sanoja,
Runon lapsi laululoita.
Sanasta sana tulevi,
Kypenestämaa kytevi,
Laulu päästälaajenevi,
Virsi veisaten venyvi.
Sitäsuu pakaelevi,
Mitämieli tietelevi,
Sinne laulaja menevi,
Kunne virsi viittoavi.
Tuhma lauluhun latovi,
Vierittävi virtehensä
Mitäsylki suuhun tuopi,
Vesi kielelle vetävi.
Tuosta tunnen tuhman virren,
Pitkävirsi tuhman virsi,
Kaksi kaunista sanoa,
Tahi ei tättäkahtakana.
Viisas virren veisoavi,
Oppinut osaelevi,
Sanat saapi paikallehen,
Luottehet lomiamyden;
Suu se syytävi sanoja,
Kieli luopi luottehia,
Niinkuin ratsu jalkojansa,
Ori konsti koipiansa.
Viisas virren veisoavi,
Ajallaan lopettelevi;
Hyväon laulu loppuvasta,
Lyhyestävirsi kaunis.
Mieli on jämmän parempi,
Kun on kesken katkemahan.
Eipäkoski kielaskana
Laske vettänsäloputen,
Eikälaulaja hyvänen
Laula tyyni taitoansa.

10. Jos ma lauluille rupean.

Jos ma lauluille rupean,
Virrentölle työteleme,
Laulan pihlajat pihalle,
Tammen keskitalhualle,
Tammelle tasaiset oksat,
Joka oksalle omenan,
Omenalle kultapyörän,
Kultapyörälle käkösen;
Kun käki kukahtelewi,
Kulta suusta kuohahtawi,
Vaski leuoilta valuvi,
Kultaisehen kuppisehen,
Vaskisehen vakkasehen,
Ilman maahan vieremätä
Rikoille ripoamatta.
Siitätammen taittelemma,
Pihlajat pirottelemma,
Tyvet teemmätynnyriksi,
Latvat laivan mastiloiksi,
Kesken kesti pöytäiksi,
Pikariksi pienet oksat.

11. Luonenko, lopettanenko?

Mieleni minun tekisi,
Aivoni ajattelisi,
Lähtiäni laulamahan,
Saahani sanelemahan;
Monet on taitot taskussani,
Ajatukset vyöni alla,
Saoin saatuja sanoja,
Tuhat virren tutkelmata.
Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kellittäsin, kestäsinpä
Laulaisin lahoissa nässä
Kehikoissa kellittäsin,
Vaan on muustaki muretta,
Huolta huomispäivistäni,
Etten tieätiimalleni,
Enkätaia tarkalleni.
Suuni sulkea pitäsi,
Kiini kieleni sitoa,
Laata virren laulannasta,
Heretäheljänästä
Niin luonen, lopettanenki,
Herennenki, heittänenki,

Paremmille laulajille,
Taitavammille runoille.
Kelin virteni keräle,
Suorittelen sommelolle,
Panen aitan parven päähän,
Luisten lukkojen taaksi,
Ettei pääse pävinhän,
Selviäsinäikääh

12. Ei runo rahatta laula.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Vaan en mie rahatta laula,
Suut' en kullatta kuluta,
Pieksäkieltäpenningittä
Laulajan laki väyvi,
Runon kulkku kuivettuvi,
Rahatonta laulaessa,
Kullatonta kukkuessa.
Emmäjiäanoisi,
Enkäpaljo pakkoaisi:
~yryn suun avamisesta,
Riunan kielen kääntymästä
Kopeikan koko sanalta,
Puolen puolelta sanalta.
Tahi kysyn miestämiekkoinen,
Satuloinen hevoista,
Kuningasta linnoinehen,
Pappia kirikkönehen.

13. Virren kiittäjälle ja moittijalle.

Siin' oli virsi kuullaksenne,
Toinen ilman ollaksenne;
Kumartakaa kuulijani,
Otsin maahan oppijani!
Ken täävirttäkiittänevi,
Laulua ylistänevi,
Sille poika syntyhön
Kyntääksi, kylvääksi,
Vastaskoivun valkoiseksi,
Meren kaislan kaunoiseksi,
Viisahaksi, kun isonsa,
Läpi käymhän kerjää,
Jutut julki jaksamahan.
Kenpävirttämoittinevi,
Laulua alentanevi,
Sille tyttösyntyhön

Päsirinnan valkoiseksi,
Tervaskannon kaunoiseksi,
Niin on laiska, kun emonsa,
Alla aian maattavaksi,
Lepikkön levätäksi.

14. Toisin ennen, toisin eilen.

Toisin ennen, toisin eilen,
Toisinpä tänä päänä
Elettihin meilläennen,
Oltihin ojan takana,
Ojapuita poltettihin,
Ojavettäkeitettihin:
Sydihin ojakaloja,
Isolassa ollessani,
Emolass' eläessäni.
Toisin silloin Lappi lauloi,
Hyrehti hyväskuinen,
Vennon joukio jorisi,
Vennon joukko jouatteli,
Hyvän sammon saatuansa,
Kirjokannen tuotuansa.
Toisin silloin touko kasvoi,
Toisin maa orahan otti,
Toisin paistoi päväsilloin,
Toisin kuutamet kumotti.

15. Ve'en varaiset.

Oli meitä kun oliki,
Oli ennen aikoinansa,
Siskoja sininen silta,
Veikkoja veno punainen.
Tuli tuuli, otti laian,
Tuli toinen, toisen otti,
Kolmansi kokan repäsi;
Tuli viimeinen vihuri,
Sepävei koko venehen.
Jä veikot veen varahan,
Joutui sormet soutimeksi,
Käsivarret vartimeksi,
Peukalo peränelaksi.
Soua sormet tuolle maalle,
Kussa puut punalle paistoi,
Puut punalle, maat sinelle,
Kivet kiiltävä vaselle,
Hopialle hongan oksat,

Kullalle kukat kanervan.

16. Ve'en varaiset (toisin).

Oli meillä kun oliki,
Oli ennen aikoinansa,
Siskoilla sininen silta,
Veikoilla vene punainen.
Nousi tuuli tuulemahan,
Ilman ranta riehkimään,
Tuuli puut havuttomaksi,
Kanarvat kukattomaksi,
Heinä helpehettömäksi.
Siitätäittoi siskon sillan,
Veikoilta venon hajotti,
Jäti veikot veen varahan,
Siskot siirrätti salolle;
Jäti sormet soutimiksi,
Kämmenet käimeloiksi,
Hongan oksat huonehiksi,
Katajat kamariloiksi.

17. Muinainen käkeni.

Kukkui muinainen käkeni,
Entinen ilokäkeni,
Kukkui illat, kukkui aamut,
Kerran keskipäiväläki,
Syänyöläsylvkyyteli.
Jo on kuollut kuusi vuotta,
Kaonnut kaheksan vuotta,
Viety entinen iloni,
Syödy kullan kukkujani.
Mikäsö minun käkeni,
Kuka kullan kukkujani,
Kun ei kuulu kukkuvaksi,
Illalla iloitsevaksi,
Pävänlaskun laulavaksi,
Minun iltani iloksi,
Huomeneni huopeheksi,
Aina aikani kuluksi;
Jott' ei ois illoilla ikäjä
Ei apia aamuisilla.

18. Jumalaan turvaava.

Enpätuota tunnekana,
Tunnekana, tieä
Kulle syylle sylveäme,
Kulle laaume laulle;
Jop' on minua jotki suotu,
Jotki suotu, kutki saatu,
Sillaksi likasioihin,
Pahan paikan polkimeksi.
Joko nyt heitti Herra Kiesus,
Hylkäsi hyväJumala,
Sukukunnan surtavaksi,
Heimon helliteltäväksi?
Vaan ellös sukuni surko,
Kamaloiko ristikansa,
Mun poloisen päviäni,
Angervaisen aikojani!
EipäheitäHerra Kiesus,
HylkeähyväJumala,
Kun mäluome luojahani,
Heitäme Jumalahani.
Suvun syäti, synnyn syäti,
Esivanhemman eläti;
Niin miks' ei minua syäti
Kuks' ei kurjoa elää
Sukukunnan suupaloilla,
Heimokunnan hempuloilla.

19. Kuin saisin, en heittäsi.

Kun mäkerran kengä saisin,
Kerran kestävä'n hevosen,
Kerran korjan kelvollisen,
Kerran paian palttinaisen;
Niin kuin kerran kenkisime,
Empäennen riisuisime,
Enkäennen heittäsimme,
Ennenkun Tuonelan tuvilla,
Manalan majaperillä

20. Paljo on tikalla huolta.

Enpätuota tieäkänä
Tieäkänä tunnekana,
Kuta laulaisin lajia,
Kuta syytäsyttäsin;
Joko teen tikasta virren,
Pakinan tikan pojasta.

Paljo on tikalla huolta,
Ja paljo tikan pojalla,
Syömisistä juomisista,
Henkensäpitämisestä
Noin tiesin tikan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
"Enpätieätikka rukka,
Kuta tammea takonen,
Kuta kuusta kolkuttanen,
Kuhun kulkenen salohon:
Tuolla ois enempi puita,
Tuolla ääpökelötä
Tuolla toukkia paremmin."
Noin tiesin tikan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
"Enpätieätikka rukka,
Minne mennä kunne käy
Kunne kuitenkin osata.
Istun tässä illan kaiken
Karjalaisen kannon päässä
Ei syötetty, ei juotettu,
Eikätoiste toivotettu,
Eikäennistäkysytty;
Pävän pääni kivisti,
Viikon vänti vatsoani.
Sat' oli miestä Salliltoa,
Tuhat miestä Tulliltoa,
Ei ken pöytänsä panisi,
Lautahan las'etteleisi."

21. Mikälie piiollani?

Pestaisinpa mieki piian,
Orjan ottaisin minä,
Kun ois tuohi vaattehena,
Savi ruokana parassa;
Tahi se syömätäeläsi,
Tarkeneisi vaattehetta.
Viisin piikoja pitäsin,
Kuusin käskynkuulijoita.
Vaan en nyt sanoa saata,
Enkätuota tuhma tunne,
Mi on piru piiollani,
Paha palkkalaisillani,
Ei pysy minulla piat,
Orjat ei ne ollenkana.

22. En eläelotta.

Osapoika, onnipoika,
Jumala rahakas poika!
Rikos riistainen rekesi,
Tavarainen aisa taita,
Rikki riihen kynnykseen,
Poikki aitan portahille;
Tytäriihi riistallasi,
Aha aittani elolla;
Sill' en mie eläelotta,
Asu ilman ammatitta,
Ennen teltojen tekijä
Vaskivaippon vanuja,
Kultakangasten kutoja,
Hopiaisten huolittaja.

23. Kyil' on kystäaitassa.

Tule meille Tuomas kulta!
Tuopa joulu tullessasi!
Tule kekri, jouvu joulu,
Sekäpäse pääsiäsen!
Kyll' on kystäaitassamme,
Paljo pantua eloa,
Sirkan reisi, paarman jalka,
Peiposen peräpakara,
Sammakon sakarivarvas,
Sisiliskon silmäpuoli.

24. Syitävajavaisuksiin.

Miks' on minulla ääni vieno,
~äni vieno ja matala?--
Siks' on minulla ääni vieno,
~äni vieno ja matala,
Kun olen kylmäläkyhäty,
Syänkuilla synnytetty,
Vaahtokuuna vaivat nähty,
Lehtipuussa liekutettu.

Miks' on silmäni kipiä,
Näkimeni nän täperä?--
Siks' on silmäni kipiä,
Näkimeni nän täperä,
Kun itken joka ikävän,
Joka huolen huokaelen,
Joka viikon vierettelen,

Joka kuuhuen kujerran.

Mintähen olenki huoles,
Mintähoikka huolellinen?--
Sentähen olenki huoles,
Senpähoikka huolellinen:
Nousi suolle suuri honka,
Viitahan vilu petää
Joss' oli huolilla siansa,
Murehilla muu pesänsä
Siit' on mulle tuntu tehty,
Tuutu tehty, käty käky,
Vaku vaivainen rakettu.

Miks' on mulla muoto musta,
Muoto musta, kaiat kasvot?--
Siks' on mulla muoto musta,
Muoto musta kaiat kasvot,
Kun synnyin sysituvassa,
Kasvoin karstakammarissa,
Join paljo joesta vettä
Sön suolta sammalia.
Enk' ole sitte kyllin syönyt,
Kun emosen syötässä
Enkäsitte siivon juonut,
Kun emosen juottaessa;
Enk' ole sitte siivon pesty,
Kun emosen kylvettä
Enkäsiivon nukkununna,
Kun emosen soutuessa.

25. Erotus mielillä

Miten on mieli miekkosien,
Autuallisten ajatus?--
Niin on mieli miekkosien,
Autuallisten ajatus,
Kun kevänen päivänousu,
Aamun armas aurinkoinen.
Mitenpöoloisten mieli,
Kuten allien ajatus?--
Niinpäse pöoloisten mieli,
Niinpäallien ajatus,
Kun syksyinen yöpimiä
Talvinen on päivämusta;
Minun on mustempi sitä,
Synkiämpi syksy-ydä

26. Armottoman osa.

Alahan on allin mieli
Uiessa vilua vettä
Alempana armottoman
Käessäkylän katua.
Vilu on vatsa varpusella
Jääksalla istuessa,
Vatsani minun vilumpi
Astuessani ahoja.
Syän kylmäykkysellä
Syössäkylän kekoa,
Kylmempi minun sitä
Jävesiäjuoessani.

27. Missänyt minun osani?

Osa oli minulla; ennen,
Niinkuin muilla muuallaki,
Kun kasvoin ison koissa,
Elelin emoni mailla.
Kasvoin kun kala meressä
Vesa nuorella norolla,
Niinkun putki puuta vasten,
Saraheinävuorta vasten,
Vitikkömakeävasten.
Kasvoin taaton kannikoilla,
Venyin veikon viipuloilla,
Maammoni kananmunilla,
Sisaren sianlihoilla.
Poiss' on nyt osani multa,
Katehessa kohtaloni.
Missäpäminun osani,
Kussa kurjan kohtaloni?--
Tulen tuiman tietävässä
Ilmivalkian varassa.
Osani paloi palossa,
Turmeltui tulen sisässä
Pahana palokesänä
Tulivuonna voimatonna.

28. Makaaja onni.

Muilla onni työn tekevi,
Haltia rahan hakevi;
Minun onneni makasi,

Haltiani haukotteli,
Kiven alla kinnas kässä
Havun alla hattu päässä
Oisko onni ostaminen,
Lykky tieltä löytäminen,
Ostaisin paremman onnen,
Pahan onnen pois panisin,
Selin seinään sitoisin,
Pän panisin patsahasen,
Siinävitsoin vinguttaisin,
Nahkaruoskiin naukuttaisin,
Kantaisin vilua vettä
Kovan onnen olkapälle.

29. Erotus onnilla.

Osallisten onni valvoi,
Lykyllysten lyyräteli;
Minun malkion makasi,
Minun utran uinueli,
Osallisten orren päässä
Lykyllysten lyhtehillä
Tuuvitti emo minua,
Vaapotteli vanhempani,
Orrella osattomalla,
Käkyessävaivaisessa.
Yks oli lehmämaammollani,
Sen häy hääksi muutti,
Piru pitkäpiimäseksi.
Hään sö susi kesällä
Minämaiotta makasin,
Minävoitta vuollattelin;
Kesän voitta kellittelin,
Rieskasetta riuottelin,
Talvilampahan takuissa,
Mustan uuhen untuvissa.

30. Tuli talvi, ei tahottu.

Eläsi kesäläkenki,
Hein'ajalla heikompiki,
Vaan on pakko pakkasella.
Suru suurella lumella.
Kelpasin minä kesällä
Pän päiväpaistehella;
Tuli talvi, ei tahottu,
Syänkuill' ei syätettynä

Jouvuin kurja kulkemahan,
Nään kanssa näntymähän,
Pakkasessa parkumahan,
Vilussa väisemähän.
Annapas kesätulevi,
Lähenevi lämmin aika,
Taas minua tarvitahan
Rukihin rutistuessa,
Kesäheinän heiluessa,
Kaurojen karistuessa.

31. Ei vaivaista hähin.

HätäHiitola pitäi,
Paha joukko juominkia;
Tappoi häksehen hevosen,
Ruo'iksehen mustan ruunan.
Ei ole hästäHiitolaisten,
Pahan joukon juomingista;
Ei häyähähin vieä
Kylän kurjoa kutsuta.
Itse hurjat hänsäjuovat,
Pahat piirunsa pitävä;
Ei varoa vaivaiselle,
Onnettomalle osoa.

32. Mulnaiset ajat paremmat.

Ajattelen aikojani,
Muistan muita päviäni,
Parempia päviäni,
Entistäelantoani.
Muin' oli ajat paremmat,
Päivä kaikki kaunihimmat,
Pävnäskut laupiaammat,
Koriammat huomenkoitot.
Toisin silloin touko kasvoi,
Toisin maa orahan otti.
Silloin nousi nuoret heinä
Kun ma nousin nuorukainen;
Silloin kasvoi kaikki kaislat,
Kun ma kasvoin kaunis lapsi.
Kasvoin koissa korkiassa,
Ylenin ylituvissa,
Kaunihilla kannikoilla,
Liiioilla lihamuruilla.
Vaan tuli surma suutimatton,

Kesken yääkenkimään,
Pois otti minun poloisen,
Kauas kantoi Karjalasta,
Nälle ouoille oville,
Veräjille vierahille,
Jossa harvoin päiväpaistoi,
Harvoin kuutamet kumotti;
Harvoin on kuultu kuikan ääni,
Harvoin kaakkurin kajatus;
Harvoin on hauki vierahana,
Siika ei sinäikäjä
Lohen poik' ei polvenahan.
Niinpänyt täänkyä
Tälätuhmalla iällä
Sian tieän, kussa synnyin,
Kanssa kaiken, kussa kasvoin,
En tieäsitäsioa,
Kussa kuolo kohtajavi,
Hengen loppu loukahtavi,
Nälläouoilla ovilla,
Veräjillävierahilla.

33. Vierin maalle vierahalle.

Kun kasvoin koissa ennen,
Korkian ison koissa,
Teutoi tengat tietämyden,
Rahat rantoa ajeli.
Tuli tauti, taaton tappoi,
Tuli surma, sö emoni,
Jopa tuosta toissa vuonna,
Kohta kolmanna kesänä
Raha vieri, ranta vieri,
Teräs vieri, tenka vieri,
Mie vieläenemmin vierin,
Vierin maalle vierahalle,
Tulin tuntemattomalle.
Yks' on tuuli tuttuani,
Päväennen nähtyäni;
Muut ne ei minua tunne,
Mie vaan muita tunnustelen,
Venästäveikokseni,
Venakkoo sisarekseni,
Jos ei veikko liene'känä
Emon laps' ei olle'kana.

Niin en nyt sinäikäjä
En poloinen polvenani,
Kuule veikon veisoavan,
Laulavan emoni lapsen.

Kun kerran käin pihalle,
Aivan aamulla varahin,
Kuulin laulannan lähellä,
Miepärannalle laseme,
Luulin veikon veisoavan,
Laulavan emoni lapsen.
Eipäveikko veisannunna,
Laulanna emoni lapsi,
Sorsat täälläsoittelevi,
Kuikat kuikerrettelevi,
Koskessa kiven kolossa,
Veen virran pyötehessä

34. Kotihinsa toivova.

Oisko mulla, kun on muilla,
Hevonen rekivetoinen,
Reki kaksikaplahinen,
Sa'an maksava satula,
Korja kolmikymmeninen;
Kyllämätse luokit saisin,
Saisin aisat ainiaiset,
Luokki tuomesta tulisi,
Aisat pitkä pihlajasta.
Sitte en kauan katselisi,
Enkäennen seisattaisi,
Kun mun tultua kotihin,
Päästyäison piholle,
Ison tupa tupruaisi,
Lämpias' emoni sauna.

35. Minun on koti koivikossa.

Ei tieäkotoiset vaimot,
Eikänaiset naapurini,
Missämiehet mellostavi,
Kussa uhmoaa urohot;
Missämellostan minä,
Kussa kurja uhmaelen.
Sainpa kiero kiertänhän,
Vaivainen vaeltamahan,
Kuuksi päväksi kululle,
Ilman rannalle iäksi,
Tieäen suojoa sioa,
Enkätyyntävalkamoaa.
Sorsall' on siansa suojat,
Tyynet allilla asunnot,

Johon sorsa suojeleksen,
Alli laitto laajeleksen;
Minun on koti koivikossa,
Pajupehkossa pesäni,
Kuhun kurja suojeleme,
Sekälaitto laajeleme.

36. Korpi kurjalla kotina.

Kotihinsa muut menevä,
Majoillensa matkoavat,
Kurjall' ei ole kotia,
Katalalla kartanoa;
Korpi kurjalla kotina,
Salo sauna vaivaisella.
Moni on päivätön päivä
Usiampi einehetön:
Ilta ainaki tulevi,
Yöetehen ennätäi,
Moni tuikkavi tulonen,
Vilkuttavi valkiainen.
Ei ole turvoa tulesta,
Valkiaisesta varoa,
Turvoa tuhoistakana,
Vaivaistakana varoa.
Tuikkaen tuli palavi,
Vilkutellen valkiainen,
Eessälapsen armottoman,
Kohalla kovaosaisen.
Noin tunki tulen isäntä
Virkkoi valkian pitjä
Tuvallinen tuumoavi,
Ja sanovi saunallinen:
"Pois turvaton tuvasta,
Armoton katoksen alta!
Tuulen vieäturvaton,
Ahavaisen armotonta,
Varatonta vastarannan."

37. En tohi tupahan mennä

Surull' on susi metsässä
Surummalla mie sitä;
Retkell' on repo metsässä
Retkemmälämie sitä;
Jäell' on jänis metsässä
Jäemmälämie sitä.

Vilu on mulla vienoisella,
Vilu vienopäiväsellä
Kylmänen kylälälalla;
Mensisin minätupahan,
En tohi tupahan mennä
Saaha sammalhuonehesen.
Ei tupa ison tekemä
Tup' on vierahan tekemä
Venääsen veistelemä
Karjalaisen kalkuttama.

38. Koista erotettu.

Koti korkia näkyvi,
Aitta kaunis kaljottavi,
Jossa veikkoni viruvat,
Siskoni sirottelevat--
Veikot vierahat minulle,
Sivukulkijat sisaret,
Emo vielävierahampi,
Ouompi oma emoni.
Emoni minun erotti,
Kantajani karkotutti,
Poies muista lapsistansa,
Kauas kantamaisistansa,
Tuulipuolelle tuhoa,
Pohjaispuolelle kotia,
Pohjan tuulta tuntemahan,
~rjyntääyämähän.
Jo tunnen katala kaikki,
Tunnen tuulet, tunnen tuiskut,
Tunnen ainoiset ahavat,
Tunnen tuimat vastarinnat,
Tunnen jäset jäatehet,
Sekäräntäsen satehen.
Yht' en tulle tuntemahan
Ehtoja oman emoni,
Oman veljen veikkoutta,
Mielisiivoa sisaren.

39. Suvultaan heitetty.

Kuuli ennen äti änen,
Iso itkuni tajusi,
Kun istuin ison sylissä
Paruin ätin paarmahilla;
Nyt ei äti äntäkuule,
Iso ei itkua tajua.

Kuoli tuo kultainen isoni,
Kaatu armas kantajani;
Jän mäveljien varahan,
Sisarien alle armon.
Parempi veen varassa,
Kun on veljien varassa,
Armahampi alla tuulen,
Kun sisaren armon alla.
Niin mävieren veijjistäni,
Kuni puut pinosta vieri,
Kivet saunan kiukoasta;
Niin mun siskoni sivusi,
Kun on kieron keträpuunsa;
Niin mun heitti heimokunta,
Kun orava kuivan kuusen.
Suku suuttui, heimo heitti,
Hylkäsi hyväasukuni,
Oma veikko vierastutti,
Siskoni kävi sivutse.
Vaan jos heitti heimokunta,
Hylkäsi hyväasukuni,
Eläheitä Herra Kiesus,
Hylkeähyvä Jumala,
Hyvien hylätäväksi,
Pahojenki pantavaksi.
Hoia Herra huolellista,
Kaitse lasta kaihollista,
Kun ma huuan huolissani,
Suruissani surkuttelen!

40. Oli ennen parempi.

Olipa minulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Iso ilmo in syntyessä
Maammo maille kantaessa,
Emonen imettäessä
Iso minun heitti iljenelle,
Maammo maalle paljahalle,
Veljet vieville vesille
Sisaret sulille soille,
Ilman vyötä vaattehitta,
Iholla alastomalla.
Niin minun isoni heitti,
Kun on kieron kirvesvarren;
Niin minun emoni heitti,
Kun on vään vättinänsä
Niin mun heitti siskoseni,
Kun on kartun kalliolle;
Niin mun heitti veikkoseni,

Kun kala kivisen rannan,
Lohi luotoisen apajan.
Heitit suurille suruille,
Apioille mielaloille;
Turvani on turpehessa,
Armo kirkon aian alla,
Toivo Tuonelan tuvissa.

41. Parempi kuolla kun kitua.

Syätäni tuimelevi,
Pääni kivistelevi;
Eikätuima tuimemmasti,
Kipiänmästi kivistä
Jotta huomena minua
Hurstin huiskuteltaisi,
Käsin käänytteläsi.
Sitte toisena pyhänä
Kuus' ois tuomassa tupahan,
Viisi viemässäviluhun,
Sata tielle saattamassa.
Veisi veikkoni hevonen,
Taluisi isoni tamma,
Musta multihin vetäsi,
Savenkarva saatteleisi;
Kuuluisi kuparin ääni,
Vasken ääni vankahuisi.

42. Kuolisinko koito raukka.

Kuusen juuret kuivettuvat,
Vaan ei kuivu kyyneleni;
Meret suuretki sulavat,
Ei sula minun suruni.
Mitävoin minäpoloinen,
Kuta taian kurja raukka,
Tämän suuren huolen kanssa,
Ja suuren surun keralla;
Suru särkevi syämen,
Huoli vatsan halkasevi.
Tulisko keväki kerran,
Talven kanta katkiais,
Ehkäkoito kuolisinki,
Katkiaisinki katala--
Lehti puuhun, ruoho maahan,
Minämarras maan rakohon,
Minätoukka Tuonelahan,

Minätuima turpehesen.

43. Manalaan ikäövä

Kun ois muita, niin minä,
ItsemennyttäManalle!
Kusta nyt saisin kumppania,
Minätoiseksi menisin
Tuonne Tuonelan tupihin,
Manalan ikimajoihin.
Sylin mullat syyteleisin,
Koprin kuopan kaiveleisin,
Kirkon kirjatun sivuhun,
Satalauan laitehesen.
Jopa vaan minulla oisi
Aika mennäki Manalle,
IkämennäTuonelahan;
Tuonen tyttäret toruvat
Minun viikon viipyväni,
Kauan maalla kasvavani.
Vaap' on kielsi Wänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
ItsemennyttäManalle,
Turpehesen tunkenutta,
Sylin mullat syytänyttä
Koprin kuopan kaivanutta.

44. Nuorra Manalle menijä

Kun minämenen Manalle,
Tahi jouvun Tuonelahan,
Tuonen tyttöset toruvat,
Manan neiot riitelevä:
"Mi sinun Manalle saattoi,
Kuka tuotti Tuonelahan?--
Nuorrapa tulit Manalle,
Nuorra Tuonelan tuville.
Ei sinua tänne tävy
Ilman luojan tietänätä
Ilman tauin tappamatta,
Ottamatta oiva surman,
Muun surman musertamatta."
Vastata minun tulevi,
Sekäsiivolla sanoa:
"Emmätänne tullutkana
Ilman luojan tietänätä
Ilman tauin tappamatta,

Ottamatta oiva surman,
Muun surman musertamatta."
Tuonen tyttöset toruvat,
Manan neiot riitelevä:
"Itse oot Manalle tullut,
Oman tunnon Tuonelahan;
Kun sa muitaki olisit
Kautta Tuonen tullehia,
Manan mailta siirtämiä
Sylin ois multa syyettynä
Koprin kuoppa kaivettuna."

45. Tiiän silloin äti maksoi.

Voi isoni, voi emoni,
Voi on valta vanhempani!
Minnekäminua loitta,
Kunne kannoitta katalan;
Kunne loitta kuolemahan,
Kannoitta katoamahan,
Nähin suurihin suruihin,
Apioihin mielaloihin.
Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Maata maksoissa emoni,
Alla keuhon kellitellä
Alla rinnan riutella,
Pernoissa pesän piteä
Ilman kuuta katsomatta,
Ilmoa ihoamatta.
Tiiän silloin äti maksoi,
Emonen sitä enempi,
Kun ma maksoissa makasin,
Alla keuhon kellittelin,
Alla rinnan riuttelin,
Pi'in pernoissa pesäni.

46. Parempi syntymätä

Parempi minun olisi,
Parempi olisi ollut,
Syntymätä kasvamatta,
Ilmahan sikiämätä
Maalle täle täytymätä
Ilmoille imettänätä
Kun oisin kuollut kolmiyönä
Katonut kapalolassa,
Vaaksan vaatetta pitänyt,

Vaaksan toisen puupalaista,
Kyynään hyveämaata;
Pari pappien sanaa,
Kolme lukkarin lukua,
Kerta kellon helkähystä

47. Syntymistään paheksija.

Mikälie minua luonut,
Kuka kurjoo kyhänyt,
Nälle päville pahoille,
Mokomille mielaloille;
Joka ilta itkemään,
Joka viikko vieremään
Joka kuu kujertamahan.
Ois voinut minun emoni,
Enemmin emo kuluni,
Kesän leskenälevää
Talven juosta joutilasna;
Maata vastoin vaippoansa,
Liki liinahurstiansa,
Ennenkun nuorta miestävastoin,
Vastoin toista vanhempoa.

Ois voinut minun emoni,
Enemmin emo kuluni,
Syleilläsysistäpuuta,
Halailla vesihakoa,
Kun on miestäviereltänsä
Puolisoa puoleltansa.
Ois voinut minun emoni,
Ois voinut emo kuluni
Täälasta tehtäessä
Synnyteltässäminua,
Panna saunahan savua,
Lyösauna salpa päälle;
Kun oisi kyläkysynnä
"Mitäsaunassa savua,
Mitäsauna salpa päälle"
Ois tuohon emo sanonna:
"On mulla vähäituja,
Pikkarainen maltahia."

48. Mahoit ennen maammo rukka.

Kun emo minua tuuti,
Niin se tunti tuskiksensa;

Kun emo minua vaali,
Niin se vaali vaivoiksensa,
Suruksensa suojaeli,
Kaihoksensa kasvatteli.

Mahoit ennen maammo rukka,
Mahoit kaunis kantajani,
Armas maion antajani,
Ihana imettäni,
Kapaloia kantosia,
Mytöstellämätähiä
Pestäpieniäkiviä
Kun sa pesit pienoistasi,
Kapalojit kaunoistasi.

Mahoit ennen maammo rukka,
Mahoit kaunis kantajani,
Kultainen kulettajani,
Hopiainen hoitajani,
Tuuvitella turpehia,
Liekutella lehtipuita,
Vaalitella varpasia,
Kun sa tuuvitit minua,
Vaalit vaivaista minua.
Ja mahoit minun emoni,
Mahoit maammo rukkaseni,
Mennäjäven rantaselle,
Vieähurstilla vetehen,
Upotella uutimella;
Tahi luoa tuutunen tulehen,
Kääkäky valkiahän,
Liekku lietehen sysää
Ois tuota kyläkysynnä
"Missä tuutunen tuvasta?"
Sinä vastannut olisit:
"Tuutunen paloi tulessa,
Lapsen tappoi liika-tauti."

49. Onnettomasti syntynyt.

Lieköminua luoja luonut,
Vai lie synti synnyttänyt,
Vai käski oma osani,
Kova onni ohjaeli,
Kaikki huolet huolimahan,
Kaikki surut sureksimahan,
Kaikki kaihot kantamahan.
Silloin synnyin mie poloinen,
Konsa kaikki huolet syntyi;
Silloin kasvoin mie katala,

Konsa kaikki kaihot kasvoi;
Korkein kovaosainen,
Konsa kaikki koitopävä.
Parempi olisin ollut.
Soriampi syntymätä
Kasvamatta kaunihimpi.
Kun oisit maammo rukkaseni
Kaottanut kaksiösnä
Rikoissa pihalle vienyt,
Kakaroissa kaivotielle,
Vienyt peltojen perille,
Pannut aitojen alatse.
~sken tuolla. toissa vuonna,
~sken kolmanna kesänä
Oisit ohrina otellut,
Hernevarsina valinnut,
Kauran tähkinäkatsellut.
Oisit saahessa sanonut,
Ajatellut ottaessa:
"Tuoli' on kaunis kantamani,
Ihana imettänäni."

50. Saisinko käeltäkielen.

Kukkua käkesin kähkö
Lintu lauloa lupasin;
Saisinko käeltäkielen,
Kukkujalta kulkkutorven,
Kukkuisin jokaisen kuusen,
Joka lehto leikin lösän.
Tuolla kukkuisin kovemmin,
Kuss' on kurjat kulkemassa,
Vaivaiset vaeltamassa,
Huolelliset horjumassa,
Martahat matelemassa.
Mistätunnen huolellisen?--
Tuosta tunnen huolellisen:
Huolellinen huokoavi,
Huoleton huhuelevi.

51. Enpävoi ilon eleä

Enpävoi ilon eleä
Enkäleino leikin lyöä
Ilon illan oltuani,
Leikin leikaheltuani.
~iäön huolta hoivattuna,

Ajatusta annettuna,
Pantuna paho mieltä
Sitte mennehen sykysyn,
Sitte toisen toukoaian.
Eikätaia äni juosta,
Suu ei soita suosioksi;
~äneni äistynynä
Puheeni puuttunna,
Kun mäjoin joesta vettä
Lakin vettälammikosta.
Eikäkaiku kanteleni,
Eikäharppuni heljää
Mure murti kanteleni,
Huoli harppuni hajotti,
Kun viikon surussa soitin,
Murehissa murmattelin,
Ja panin pahoissa mielin.

52. Elkäsanoko huolettomaksi.

Moni muualla sanovi,
Ja moni ajattelevi:
"Ei oo huolta hurnakolla,
Ajatusta aiaksella."
Elkäe hyvä imeiset,
Elkäe sitäsanoko;
~iäön huolta huostassani,
Ajatusta vyöni alla,
Paljo mustoa muretta,
Surua syennästä
Ken mun huoleni lukisi,
Apiani arvoaisi,
Se kosken kivet kokisi,
Meren aallot arvoaisi,
Lammin lumpehet lukisi,
Havut metsän haasteleisi.
Ei ole sitähevoista
Talon pienoisen pihalla,
Talon suuren soimen päässä
Joka mun huoleni vetäsi,
Mureheni muunne veisi.
Kanna korppi huoliani,
Mureitani musta lintu!
Kanna kaivoihin syvihin,
Lampihin kalattomihin,
Aivan ahvenettomihin!
Elävie kalallisiin,
Eläahvenellisiin;
Kalat kaikki huolestuisi,
Ahvenet alas menisi

Suuret hauit halkiaisi,
Säen lillit liukeneisi,
Saisi siatki surua,
Kaikki mustuisi mujehet,
Minun hoikan huolistani,
Ja mustan murehistani.

53. Monihuolinen.

Enemp' on minulla huolta,
Kun on koskessa kiviä
Rannalla rapakiviä
Kanarvia kankahalla,
Pajuja pahalla maalla,
Hiekkoja hyvälätieillä
Ei ole sitähevoista
Talonpojan tanhualla,
Rikkahankana rikoilla,
Parahass' ei pappilassa,
Koko kirkkokunnassamme,
Joka veisi huolet multa,
Kaihot muunne kannattaisi,
Poies saattaisi suruni.

54. Usiahuolinen.

Paljo on koskessa kiviä
Täiden aaltoja meressä
Minull' on enempi huolta,
Mielaloa annettua.
Usiampi mull' on huoli,
Kun on kuudessa käpyjä
Katajassa karpheia,
Petäjässäpirpasia,
Näreheissästyrotä
Päässäheinän helpehiä
Oksia pahassa puussa.
Ei sitähevoista lövy
Viien Wiipurin väillä
Kuen linnan kuuluvilla,
Joka mun huoleni vetäsi,
Kaiheeni kannattaisi.
Hepo ei jaksu veteä
Rautakisko kinkotella,
Ilman luokin lekkumatta,
Vempelen väisemätä
Minun hoikan huoliani,

Mureitani mustan linnun.

55. Mikäneuoksi minulle?

Mikäneuoksi minulle,
Mikäneuon antajaksi?--
Neuo, neitonen minua,
Opastellos orpolapsi!
Ei neissäneuojata,
Orvossa opastajata,
Neuottu itseki neiti,
Opastettu orpolapsi.
Enkähuoli huolimahan,
Suuresti sureksimahan;
Annan huolia hevosen,
Murehtia mustan ruunan,
Rautasuisen surkutella,
Suuripäsen pävitellä
Hevosell' on pääparempi,
Pääparempi, luu lujempi,
Koko ruumis runsahampi,
Kaulasuonet kantavimmat.

56. Hoikka, kaita ja musta.

Mintähen olenki hoikka--
Oonko hoikka luonnon hoikka
Vai hoikka eroon tekemä--
En oo hoikka luonnon hoikka,
En hoikka eroon tekemä
Mie oon hoikka huoliani,
Hoikka huolia kovia.

Mintähen olenki kaita--
Oonko kaita luonnon kaita
Vai kaita emon tekemä--
En oo kaita luonnon kaita,
En kaita emon tekemä
Mie oon kaita kaihojani,
Kaita kaihoja kovia.

Mintähen olenki musta--
Oonko musta luonnon musta,
Vai musta emon tekemä--
En oo musta luonnon musta,
En musta emon tekemä
Mie oon musta mureitani,

Musta suuria mureita.

Huoli hoikaksi vetävi,
Kaiho muita kaiemmaksi;
Mure muita mustemmaksi.

57. Sortunut ääni.

Mikäsorti äänen suuren,
~änen suuren ja sorian,
~änen kaunihin kaotti;
Jok' ennen jokena juoksi,
Vesivirtana vilasi,
Lammikkona lailatteli?--
Suru sorti äänen suuren,
~änen suuren ja sorian,
~änen armahan alenti;
Jott' ei nyt jokena juokse,
Vesivirtana vilaja,
Lammikkona lailattele.

58. Ikuinen suru.

Käki kukkua käkesi
Maalle täle tultuansa,
Lintu lauloa lupasi
Lennettyänsäleholle.
Kuku, kuku kultalintu,
Laulele hopialintu,
Jott' on aikani kuluisi,
Sekäviikko vierähtäsi;
Sulaisi syän suruinen,
Hautuisi haluinen rinta.
Ei multa sinäikäjä
Poloiselt' ei polvenani,
Suru syönestäkatoa,
Mure mielipuolestani.
En minäsinäikäjä
En poloinen polvenani,
Surutont' en suuta sydä
Varutonta vartta suori,
Kanna pääkaihotonta,
Ikäätöntäelää

59. Huoliansa haasteleva.

Käyn mäkymmenen kyleä
Samoan saan taloa,
En löyäsitätäsarta,
En sitäemosen lasta,
Jolle ma sanon sanani,
Haastan mielihauteheni.
Jos ma siskolle sanoisin,
Niin sanois sisar savulle,
Savu sen saisi patsahalle,
Patsas pihtipuoliselle,
Pihtipuolinen pihalle,
Piha pellonkyntäjälle,
Kyntäjäkoko kylälle.

Virkkaisinko veikolleni,
Veikko kohta naisellensa,
Veikon nainen naapurihin,
Naapuri koko kylälle.

Tahi jos virkan vierahalle,
Mainitsen kylän Matille,
Vieras sen viieksi panevi,
Kylän Matti kymmeneksi.

Niin kellen sanon sanani,
Haastan mielihauteheni,
Ettei muut muretta saisi,
Miero mieltäarvoaisi?--
Menen metsään mäelle,
Puhelen Jumalan puille,
Haastan haavan lehtyisille,
Pakajan pajun vesoille;
Ne ei kerro kellenkänä
Kuihkaele kullenkana.

60. Si sula syän suruinen.

Suot sulavi, maat valuvi,
Ahovieret aukiavi,
Kaikki kankahat sulavi,
Lääkdi lämpiävi;
Ei sula syän suruinen,
Ei valu vajainen rinta.
Jäön jänkkäsyännessäni,
Vatsassani vaskivuori;
Ei sula sulallakana,
Ei valu varillakana,
Lähe ei lämpimäläkänä
Kepene kesäläkänä
Pala ei päiväpaistehella.

Minkäpävänen yleni,
Sen mun mieleni aleni;
Minkäpävälämpimämpi,
Sen mun mieleni vilumpi;
Minkäpäväkaunihimpi,
Minun mieleni pahempi.

61. Vähäilo emottomalle käestä

Käki kukkui kuusikossa,
Käki kukkui, lintu lauloi,
Kukkui muien kuultavaksi,
Autuallisten iloksi,
Ei minulle milloinkana,
Ei kuku ajasta siitä
Kun kerran emoni kuoli,
Kaatui kaunis kantajani.
Elkdhön emoton lapsi,
Elkdhön sinäikäjä
Kauan kuunnelko käkeä
Pävän puolelta mäkeä
Kun käki kukahtelevi,
Niin syän sykähtelevi,
Syän syytyvi tulelle,
Pääpalolle paukahtavi.

Elkdhön emoton lapsi,
Elkdhön sinäikäjä
Kuunnelko keväkäkeä
Pohjan puolelta mäkeä
Itku silmähän tulevi,
Veet poskille valuvi,
Heriänmä hernet-aarta,
Paksummat pavunjyveä
Kynnään ikäkuluvi,
Vaaksan varsi vanhenevi,
Kuultua keväkäkösen.

62. Pimiäisoton pirtti.

Oli mulla muoto muinen,
Oli muoto muien rinnan,
Kun mänotkuin nuorempana;
Kasvoin heinäkarvallisna.
Hyväoli lapsen lässäolla
Hyvän vanhemman varassa;
Ikäpäisätäolla,

Outo ätittäeleä
Vaiva suuri vanhemmatta:
Pimiäisoton pirtti,
Vaikka päiväpaistakohon,
Sokia emoton soppi,
Vaikka kuu kumottakohon.

63. Emintimäsen saanut.

Koira haukkui korven rannan,
Penikkainen pellon rannan,
Minäjuoksin katsomahan,
Toivoin tuotavan emoa.
Ei emoa tuotukana,
Tuotihin emintimästä
Tuon tuhannen tullukkoa,
Pahan hengen pallukkoa;
Vitsa väännetty käessä
Kohotettu koivun latva,
Lyöälasta armotonta,
Kolkata kovaosaista.

Niin en nyt sinäikäni
En tämän elon sisästä
En löyäemon hyvyyttä
Enkäätin armautta,
Vaikka etsisin tulella,
Vailehteisin valkiolla.
Vieras on emon siällä,
Vaimo vieras, kun Venakko,
Ei sano emon sanoja,
Käy ei ätin askelilla,
Virkkoi vierahan sanoja,
Käypi armon askelilla.

64. Pienuesta orpo.

Piennäheitti minun isoni,
Piennäisoni, piennäemoni.
Iso kuoli, äiti kuoli,
Kuoli muu sukuni suuri,
Jäti mulle jäset kengä,
Sukat uhkuiset unohti;
Jäti jäsville jäille,
Talviselle tanterelle;
Jäti kun jähöpojansa
Suolle soikerrehtamahan,

Jälle jäkellehtämähän,
Tielle tiiperrehtämähän,
Palolle papattamahan;
Jäti tuulen tuuvitella,
Viluilman viihytellä
Koloilman kostutella.
Vihmavesi minun virutti,
Kyyt minulle ruoan kanto,
Maot maiolla piteli.

65. En tieätekijääni.

Mikälie minunki luonut,
Kuka kurjasen kuvannut--
Lieköluonut luoja suuri,
Suennut sula Jumala?
Jos lie luonut luoja suuri,
Suennut sula Jumala,
Tok' ei luonut luontapääni
Suennut suentapääni
Loi pääluonnattomana,
Suunnattomana sukesi.

Enkätieätekijääni,
Enkätarkoin saajoani;
Liekötelkkätielle tehnyt,
Sorsa suolle suorittanut,
Tavi rannalle takonut,
Koskelo kiven kolohon.
Iso heitti heikkosena,
Matalana maammo jäti,
Hään kynnen korkuisena,
Pystyn peukalon pituisna;
Heitti isoni iltikalle,
Emo jäti jäikäle,
Joka tuulen tuntemahan,
Arvoamahan ahavan.

66. Kaksi, jotka ei moiti.

Vaivaisen heposen varsa
Kaikkien ajeltavana,
Onnettoman eukon lapsi
Kaikkien saneltavana.
Kaikki saatua sanovat,
Sekäpantua panevat,
Sanovat sananalaista,

Osoavat onnetonta.

Kaikki muut minua moitti,
Vaan ne kaksi kappaletta,
Minun piennäpistäni,
Sekälässä laittamani
Alimmainen aian vitsas,
Perimmänen pellon seiväs;
Ei niill' oo suuta sanoa,
Eikäkieltäkerskaella.

67. Kun oisin käenä

Lauloa minälupasin
Nälle maille tultuani,
Kukkuu käesin kähkö
Lehtomaille mentyäni.
Kukkuipa käeäkäksi
Kahenpuolen kaivotietä
Kun oisin itse käenä
Itse kurja kukkujana,
Kukkuisin jokaisen kuusen,
Mjeltäsin kaikki männyt,
Joka puuhuen puhuisin,
Joka lehvän lelettäsin.
Siinäkukkuisin enemmän,
Kussa kävä huolelliset,
Astuvat sananalaiset;
Siinäkukkuisin vähemmin,
Kussa autuaat ajavi,
Lyylliset lyyrätävi;
Siin' en virkkaisi mitänä
Kuningasten kulkiessa,
Valtojen vaeltaessa.
Mistätunnen huolellisen,
Arvoan sananalaisen?
Tuosta tunnen huolellisen,
Arvoan sananalaisen:
Alahana vyön pitävi,
Alempata henkiävi.

68. Suru ja pelko.

En minäsinäikäniä
Kuuna kullan valkiana,
Surutont' en suuta syää
Varutont' en vartta kannan.
Surten istun, surten astun,

Surten ruoalle rupean,
Peläen perehen vaille.
En minäsure sotia,
Vainovuosia varaja,
Pelkeämetsän petoja;
Suren suista kattiloa,
Pelkeän perehen kieltä
Varajan varia vettä
Rinnoille ripistyväksi,
Kaatuvaksi kasvoilleni.

69. Sanoissa kuluva.

En kulu minäkutsuissa,
Enkävanhene vakoissa;
Kulun kuivissa sanoissa,
Väsyn silmäväntelössä
Sanat päileni satavat,
Puheet putoelevat;
Kaikkien sanat sakovat,
Jokahisen juonet käypi,
Kun tuimat tulikipunat,
Tahi rautaiset rakehet,
Päälle lapsen armottoman,
Emottoman ensimmässä
Niin on suuta suukkimassa,
Leukoa leputtamassa,
Kun on suuret suolakopsat,
Lemmon palkehet parahat;
Ei oo ken sanan sanoisi,
Sanan puolenkaan puhuisi,
Puoleltani puhtahalta,
Viereltäviattomalta.

70. Sepän tehtäviä

Oisko seppänäsetäni,
Tahi taattoni takoja,
Veljeni valaja vasken;
Tiettäsin suruista suitset,
Pätset päivistäpahoista,
Riimut mieron riitelöstä
Länget mieron läykynnöstä
Satulan kylän sanoista,
Ohjakset oman sukuni,
Reet on miesten reuhunnoista,
Korjat naisten kuuhunnoista,

Huolista hyvän heposen,
Murehista mustan ruunan;
Jolla armoton ajaisin,
Sekäkurja kierrätäsin,
Muille maille vierahille,
Vierisin Venäehelle;
Saisinko sanoilta rauhan,
Levon leuoilta pahoilta.
Jos min virkkaisi Venakko,
Venäänen viekottaisi,
Saisi ummikko sanoa,
Outo kieli kelpotella.

71. Suku surmaksi rupesi.

Ei itke iso minua,
Ei emo pane pahaksi,
Ei kastu sisaren kasvot,
Veikon silmäei vettävieri,
Vaikka joutuisin jokehen,
Elikkävierisin vetehen,
Kaatuisin kalamerehen,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi veen kaloille.
Koti toivoi kuolleheksi,
Piha pitkin maanneheksi,
Maja maani myöneheksi,
Kartano kaonneheksi.
Sukuhuni survelime,
Heimohoni heittelime,
Suku surmaksi rupesi,
Heimo hengen kiertäjäksi,
Kulkkuni kuristajaksi,
~äneni äristäjäksi.
Suku ei suvulle tunnu,
Heimokunta hempiäle;
Suku on muuttunut sueksi,
Heimo hengen ottajaksi.

72. Ei kestälihainen silta.

Mikälie minua luonut,
Kuka kurjoo kyhännyt,
Täle inhalle iäle,
Katovalle kannikalle;
Ei luonut sanasepäksi,
Pannut virsiportahaksi.

Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Olla virsiportahana,
Kun on sotkuportahana,
Suolla sotkuportahana,
Siltana likasioilla.
Soisi mun sukuni suuri,
Heimokuntani helevä
Soille sotkuportahiksi,
Silloiksi likasioille,
Paikoiksi pahoille maille,
Kannonpäksi kaivotielle;
Soisi suohon sortuvani,
Kalliolle kaatuvani,
Likoihin litistyvänä,
Alle juurten juuttuvani.
Vaan ellös hyväasukuni,
Kuulu heimokuntaseni,
Suoko suolle portahiksi,
Silloiksi likasioille!
Ei kestälihainen silta,
Pökky luinen luikahtavi;
Ei se kestäköyhän käyä
Rajakengän rapsutella.

73. Soisit suohon sortuvani.

Kun ma kuolisin poloinen,
Katalainen katkiaisin,
Sata suunsa salpoaisi,
Tuhat suunsa tukkoaisi.
Sata suu sanoo minua,
Tuhat kieltäkerskoavi;
Sata suut' oman sukuni,
Ja tuhat kylästäkieltä
Soisit mun kyläset naiset,
Soisit naiset naapurini,
Kovemmin kotiväkini--
Soisit suohon sortuvani,
Maahan vaajaksi vaiovan.
Vaan ei suonut suuri luoja,
Vaatinut vaka Jumala,
Soille sotkuportahiksi,
Silloiksi likasioille.
Enkäsinnes suohon sorru,
Kunnes kannan kahta kätä
Viittäsormeaa viritän,
Kynttäkymmentäylennän.
On puita pitempiäki
Soille sotkuportahiksi,

Maahan vaajaksi vajoa;
Viel' on suolla suuri honka,
Rannalla raju petää
Jaloin pääläkätäväksi,
Helmoin hemsuteltavaksi.

74. Vilu viimenki tulevi.

Vilu viimenki tulevi,
Vilu mulle vienoselle,
Vilu vienopäiväselle,
Vihattuna viertessäni,
Seinävieret seistessäni,
Ollessa oven takana.
Mensisin minätupahan,
En tohi tupahan mennä
Tuvassa toruttanehe,
Alla parren pantanehe;
Ovensuuss' on ouot silmä,
Kaiat silmä karsinassa,
Kierot keskilattialla,
Perässäperivihaiset.
Mikäneuoksi minulle,
Mikäneuon antajaksi?
Isoseni, ainoseni,
Taos mulle rautakengä,
Rautakengä, puiset paulat!
Joilla seison seinävieret,
Asun ikkunan alukset,
Kunnes viihtyisi vihaiset,
Asettuisi ankaraiset,
Vaipuisi humalahurjat,
Viinarallit raukiaisi.

75. Ohoh kullaista kotia!

Länmin paita liinainenki
Oman ätin ompelema;
Vilu on vaippa villainenki
Vaimon vierahan tekemä

Länmin on emosen sauna
Ilman lölyn lyönätäki;
Kylmäpäkylänen sauna,
Vaikka löly lyököön.
Koria kotoinen leipä
Jos on täynnätähkätä
Vihavainen vieras leipä

Vaikka voilla voituohon.

Villainen emosen vitsa,
Ruokoinen isosen ruoska,
Joskon viikon virpokohon,
Rupeaman ruoskikohon;
Vitsa vierahan verinen,
Kyläänen kynnäppänen,
Josko kerran iskeköön,
Tahi puolen koskekohon.

Ohoh kullaista kotia,
Armasta ison eloa!
Jos oli leipeävähempi,
Niin oli unta viljemmätä
Ei toruttu torkunnasta,
Makoomasta ei manattu.

76. Ei kuinkaan hyvä

Pah' on orjana eleä
Käyatoisen käskylässä
Teen mätydätyön ajalla,
Väänän hartion väellä
Täytän käskyt, kannan väskyt,
Käsin käsnäset lapiot,
Ei oo hyväsiitäkänä
Tuostakana tuon parempi,
Torutahan torkunnasta,
Manataan makoamasta.

77. Tässäsaapi lempo lemmen.

Pah' on mieleni paloisen
Ilmanki pahottamatta,
Aina aatkeloittamatta;
Siit' on semminki pahempi,
Siitääina aatkelampi,
Kun vieläpahotetahan,
Aina aatkeloitetahan.
Sanotaan minun poloisen
Kivet suuret istuvani,
Maat suuret makoavani;
Itse istuvat sanojat,
Makoavat mainitsijat;
Itse istuvat kivensä
Joka maan makaelevat.

Enkätieämie poloinen,
Miten olla, kuin eleä
Miten olla mielevä
Kuten kuuluna asua.
Aina muiss' inehmisissä
Saapi lemmen liikkumalla,
Kunnian kärelemälä
Tässäsaapi lempo lemmen,
Piru kunnian pitäri,
Lemmon löyhkykartanoilla,
Pirun pitkilläpihoilla.
Saisi en kurja kunniaa,
Raukka lempiätapaisi,
Vaikka vuoret vierettäsin,
Kalliot kaha jakaisin.

78. Kahenlainen toivotus.

Anna Kiesus antajalle,
Tunge tuhlarin käehen;
Vie Juutas vinkujalta,
Paha henki parkujalta.
Anna aina antajalle,
Tunge tuhlarin käehen:
Torvin tuovos taivahasta,
Pillin pilvistäpuota,
Ava maat alaisin puolin,
Puhko pellon penkeristä
Almun saan ma antajalta,
Tuhlarilta toisen almun,
Vinkujalt' ei vettä
Parkujalta ei paloa.

79. Hyvän sään toivotus.

Anna onni ohravuotta,
Jumala jyväkeseä
Saisin kekriksi olutta,
Tahi juda joulukseni;
Orjatki olutta saisi,
Palkollisetki panoista,
Kasakatki kaljavettä
Vierrettäkivenvetäjä.

Anna luoja luokosää
Herra heinän kuivautta,

Armahalla luok'ajalla,
Heliälähein'ajalla.
Viepäpilvi Pietulahan,
Siellävettätarvitahan:
Suot tulessa, maat tulessa,
Kaikki kankahat tulessa,
Kaikki kaivot kuivanehet,
Lähteet lähtynehet;
Siell' on lapset ristimätä
Kansa kaikki kastamatta,
Pojanpoika puolitehty,
Ei oo vielävettänähty.
Sielläpaiatki palavi,
Turkit uuet turmeltuvi,
Ukot uunilla palavat,
Akat saunan lautasilla,
Pojat porstuan ovilla,
Piiat kaikki kartanolla,
Lapset pitkin lattiata,
Rengit räystähän nenillä

80. Tuuterin laatu.

Tuhm' on laatu Tuuterissa,
Kun neiet kosissa kävä,
Akat juohessa ajavat;
Tuuteriss' on miehet tuhmat,
Miehet tuhmat, naiset laiskat,
Tyttäret väikäijä,
Pojat puolenmiehelliset,
Ukot untelot, sokiät.
Ei ukot ulos osaja
Ilman naisen saattamatta,
Tyttären taluttamatta.
Usta etsivä perästä
Penkin alta ikkunoa;
Ei usta perästälöyä
Penkin alta ikkunoa.

81. Häkötyttöjen?

Mipämeiänki tytäten,
Mikämuien neitosien?--
Ei tytätätuumatonta,
Neittäneuon saamatonta.
Neuon neitonen pitävi,
Tuuman tyttökeksinevi,

Alta aittahan menevi,
Päätäpurnon puhkoavi,
Katon kautta pois tulevi,
Laen kautta laitteleksen;
Sukasta säkin tekevi,
Kalsustansa kantoneuon.

82. Kummaistako kuuleminen.

Kukkuipa käeäkaksi
Kahenpuolen korpinotkon;
Satuin noita kuulemahan--
Hyv' oli kuulla kummaistaki.
Lauloi kaksi laulajata
Kahenpuolen pöytäaian;
Satuin noita kuulemahan--
Hyv' oli kuulla kummästaki.
Riiteli käyistäkaksi
Kahenpuolen kaalimaljan;
Kummaistako kuuleminen?--
Lemmon kuultavat molemmat.

83. Mistätunnen tuhman.

Mistätunnen tuhman miehen,
Arvoan uron typerän?--
Tuosta tunnen tuhman miehen,
Arvoan uron typerän:
Viikon istui vyösylyssä
Kauan housut kainalossa,
Viikon virsua tekevi,
Kauan tuohta katselevi.
Mistätunnen tuhman naisen,
Tahi tyttären typerän?--
Tuosta tunnen tuhman naisen,
Tahi tyttären typerän
Tulen tuhkahan puhuvi,
Lietehen lehettelevi,
Nousevi tuvalle tupsu,
Paha katsku kartanolle.

84. Muutamia tuntomerkkejä

Tuttu on tuomi muista puista,

Anoppi kylän akoista,
Väy muista vierahista,
Nato tyttöneitosista.--
Kukistansa tuomi tuttu,
Astunnastansa anoppi,
Väy vehnäpiirasista,
Nato tyhjän nauramasta.
Viel' on tuttu huolellinen,
Arvattu halunalanen;
Tuost' on tuttu huolellinen,
Arvattu halunalainen:
Huokaellen huoles käypi,
Laulellen halunalainen,
Uni ei tule usein
Huolellisen huonehesen,
Haastata ei huolellista,
Haukda halunalaista.

85. Kyntelin kysymykset.

Kynteli kovin kysyvi,
Paavali pajattelevi:
"Joko on ruohitimet ruhottu,
Joko tappurat tapettu?"--
Vastavi viriävaimo,
Sanovi hyväemäntä
"Jo mie ruhoin ruohitimeni,
Sekätapoin tappurani."
Kynteli kovin kysyvi,
Paavali pajattelevi:
"Joko on kankaita kuottu,
Alotettu aivinoita?"--
Vastavi viriävaimo,
Sanovi hyväemäntä
"Jo on kankahat kuteella,
Sekäaivinat alulla."

Varis lenti vaahtokuulla,
Keväkuulla keikutteli,
Vyyhille viriän vaimon,
Pankolle aniparahan,
Kuontalolle kunnottoman,
Emäontin roivahille.

86. Toisin ennen, toisin eilen.

Toisin ennen, toisin eilen,

Toisinpa täänkyä
Toisin ennen toimi käski,
Toisin ennen työopetti.
Toimi käski tonkimahan,
Maa väkevävääntänän,
Ei kun nyt täänkyä
Elon entisen lopulla.
Eip' on maaten maa pietty,
Istuen isosen pelto;
Ei suannut suuri pelto,
Maa ei sallinut savinen,
Miestäverkaista vaolla,
Koriata kuokan päässä
Piian pitkiähameita,
Sukan vartta valkiata.
Nyt täänkyinen kansa,
Sekäkansa kasvavainen,
Maaten maitansa pitää,
Penkin päässäpeltojansa;
Syövä maansa makkaroina,
Itröina isonsa pellon.

87. Juomarin toimi.

Moni matkassa tulevi,
Tapahtuvi taipaleella,
Joutavalle juomarille,
Hurjalle humalapäälle:
Kinnas kirpovi kuhunki,
Saapukka johonki saapi.
Isäntäolutta juopi,
Mies se viinoa vetävi;
Heponen helyjäsyöpi,
Varsa varpoja purevi,
Pere piinoa pitää,
Lapset näkeänäkevi.--
Noin sanovi lapsi jukka:
Iso illalla tulevi,
Tuopi tuoresta kaloa,
Vetävi verestälientä
Iso aamuksi ajavi,
Keskiyöksi kerkiävi,
Tuopi tuoresta pajua,
Antoi vitsoa verestä

88. Emon neuo pojalle.

Emo neuo poikoansa,
Vanhin vaivansa näköä
Kun kuki sukimojansa,
Itse ilmoin luomiansa.
Noin kuulin emon sanovan,
Vaimon vanhan lausuvaksi:
"Poikueni nuorempani,
Lapseni vakavampani!
Jos tahot talohon naia,
Tuoa minneäminulle,
Ellös pyytäköpyhänä
Tieltäkirkko kihlaelko;
Silloin porsaski punainen,
Ja sikai silkipäässä
Jalkavaimotki pahimmat
Kirkkotielläkiirehiksen,
Sinisukkahan siroksen,
Punapaulahan paneksen,
Pääon silkkihin siottu,
Hiukset pantu palmikolle."

"Arkena parempi aika;
Silloin naios poikueni!
Ota olkihuonehesta,
Riusanvarresta valitse,
Kivenpuusta kihlaellos;
Joll' on nurin nuttu päällä
Takki valmis tahtomatta;
Jonk' on huntu huutehessa,
Peräpetkelen tomussa,
Varsi jauhun valkiassa."

89. Tavattava tyttö

Emo neuoi poikoansa,
Vaimo lastansa varotti:
"Ellös vainen, poikaseni,
Juosko juhlina kosissa!
Tyttöä ei piätävata
Kiviseltäkirkkotieltä
Sielläveltotki verassa,
Laiskat lainavaattehessa,
Pahallaki paita päällä
Tuhmimmalla päätukossa.
Tyttöä pitävätavata
Riihestärimuamasta,
Heinästähänyämästä
Jok' on riski riihenpuija,
Hempulainen heinänyöjä
Tyttöä pitävätavata

Kivenpuusta kiikkumasta,
Käivarsin vaapumasta,
Navetasta nainen saaha,
Riihestäri vahka piika,
Taitava talon miniä
Koria kotoinen vaimo;
Jok' on joutusa jalalta,
Sormilta hyvin soria,
Askareihin aina valmis,
Valpas aamulla varahin."

90. Wänänösen sanoja.

Läksi veljekset vesille,
Emon lapset lainehille;
Kielti vanha Wänänönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Vesilläviheltämästä
Lainehilla laulamasta,
Venehessävieremästä
Purressa parahtamasta.

Oli veljekset vesillä
Emon lapset lainehilla;
Kielti vanha Wänänönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Suolimasta siian suolta,
Hauin vuolta vuolimasta,
Syömästäkalankutuja.
Noin se virkkoi Wänänönen,
Ennensyntynyt pakasi,
Nuoremmalle veiollensa:
"Ei sinun pitäsi syöä
Ei sinun, ei muienkana,
Siian suolta, hauin vuolta,
Ahvenen alaista puolta,
Kuujaasen kutumäiä"

Tuli veljekset vesiltä
Emon lapset lainehilta;
Kielti vanha Wänänönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Yksin ölläkulkemasta,
Humalassa huutamasta,
Maantiellämakoamasta,
Syänyöläsoutamasta.
Vaan ei kiellyt Wänänönen,

Evännyt suvannon sulho,
Hukkuvata huutamasta,
Kuollutta makoamasta.

Kielti vanha Wänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
Atroa poron perästä
Lapin maasta taikinoa;
Kielti uimasta uhallalla,
Veikan vettäsoutamasta.

Kielti vanha Wänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kukkaroa paikattua
Vyötämiehen naimattoman;
Kielti työntätaloa,
Toukoa tekemäntä

Kielti vanha Wänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kielti maata miehetöntä
Kirvehetöntäkyleä
Eloa emännäntä
Koiratonta kartanoa.

Vieläkielti Wänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
Kullalle kumartamasta,
Hopialle horjumasta,
Vanhan nuorta tahtomasta,
Kaunista käkeämästä

Sanoi vanha Wainamönen,
Nuoremmalle veiollensa:
Kaunis on kattila tulella,
Vaikka vettäkiehukohon;
Hyvämieli miehen päässä
Vaikka ilman istukohon--
Väki ei vännähartioita,
Säre ei mieli miehen päätä

Sanoi vanha Wänämönen,
Nuoremmalle veiollensa:
Hoia hongaista venettä
Hoia hongan vestää
Pah' on orja palkatonna,
Paha paljon palkan kanssa--
Osallahan mies elävi,
Koira toisen kohtalolla.

Sanoi vanha Wänämönen,
Nuoremmalle veiollensa:
Suo vilja vihattavalle,

Rahat raukoteltavalle!--
Hullu saapoa vihaavi,
Siitäsaapi saamatonki,
Viha viepi viljan maasta,
Kateus kalan veestä

Sanoi vanha Wänämönen
Nuoremmalle veiollensa:
Aina auttavi Jumala,
Ajan kunki katkasevi;
Viipyen erä paremmat,
Kauan ollen kaunihimmat--
Harvoin sydtti harva verkko,
Silloin suurilla kaloilla.

Sanoi vanha Wänämönen
Nuoremmalle veiollensa:
Jumalass' on juoksun määrä
Ei miehen ripeyessä
Juokseva johonki saapi,
Käypäkauas kerkiävi--
Usein käypi käpähäkä
Kun jo hengästy hevonon.

Sanoi vanha Wänämönen
Nuoremmalle veiollensa:
Sitäkuusta kuuleminen,
Jonka juuressa asunto;
Kiitämuille muita maita,
Itselle omia maita--
Omat maat makuisimmat,
Omat metsä mieluisimmat.

Sanoi vanha Wänämönen
Nuoremmalle veiollensa:
Väi on väylävitsalla,
Väi väntämätönälä
Mies tulevi neutusta,
Koiru neuomattomasta--
Tieto ei miestätietätyönnä
Neuo syrjän syseä

Sanoi vanha Wänämönen
Nuoremmalle veiollensa:
Soisin Suomeni hyväksi,
Karjalan kaunihiksi;
Hyvin aina elettäväksi,
Kunnialla kuoltavaksi--
Laiskat Lappihin menevän,
Muut veltot Wiron vesille.

91. Lintuin kerjää.

Köyhämies ketoa kynti,
Sekäkynti, jotta kylvi,
Kylvi kymmenen jyveä
Kynti kymmenen vakoa.
Sihen lintuja sikesi,
Kasvoi paljo peiposia;
Hakahti harakat siinä
Sekänähit näppäsiä,
Kävi sirkut sissimässä
Varpuset varastamassa.

Pajulintu palkulainen
~kätihin, keksittiin,
Vievän viimeistäjyveä
Reunimmästäreutoavan.

Nuorittiin, käärittiin,
Pieksettiin, pyntättiin,
Lydiin, lytistettiin,
Jaloin pääläpyörittiin;
Vesi silmästäsirusi,
Veri vaivaisen nokasta
Keräihin käytettiin,
Laitettiin lain etehen.

Kurki lintujen kuningas
Itse istui tuomariksi,
Laklat lautamiehiksi,
Valamiehiksi varikset.
Kurki huuti kulkustansa,
Kajahutti kaulastansa
"Ootko ottanut jyviä
Köyhän miehen kynökseltä"

Pajulintu palkulainen
Sihen vastaten sanovi:
"Sön minäjyveäkaksi,
Kovin ää kun on kolme."

Kurki kulkkunsa kurotti
Yli pöyän lausumahan:
"Kosk' oot ottanut jyviä
Käynyt kurja sissimässä
Köyhän miehen kynöksellä
Kynöksellä kylöksellä
Niin ei saa sääliävarasta--
Tahi korvat karsitahan,
Tahi kaula katkotahan,
Pääpoikki jätetähän."

Pääskylänen pieni lintu
Se lausui laen rajasta:
"Varastat sinäki kurki,
Otat otria oloksi,
Rukeita mielen mään,
Kannat kauranki jyviä"

Kurki laski suuren kulkun,
Parkasi pahan sävelen,
Pääskyselle pienimmäle:
"Oonko mie varastanunna
Köyhän miehen kylvöksestä--
Taian mie ilmanki eleä
Köyhän miehen kylvöksettä
Lennän synkkään salohon,
Sielläriivin rikkahia,
Katkon kaurahalmehia,
Tahi syön marjoja metsästä
Kaivan suolta karpaloita."

Lausui pääsky pieni lintu:
"Vaan minäpä en varasta;
Olen ihmisten ilona,
Riemu kaiken ristikansan,
Saattelen suven sanoman,
Laitan päivän lämpimämmän."

92. Revon valitus.

Repo juosta reyäteli,
Pitkin vuotta voivotteli;
"Riu, rau, repo rukka!
Miss' olit tämän kesyen?"--
"Jumalalla paimenessa,
Karjalaisna kaikkivallan."

"Saitko paljo palkastasi
Jumalassa oltuasi?"--
"Kuusi poikoa poloinen,
Sikiötäseitsemisen."

"Miss' on poikasi poloisen,
Kussa tyrmän tyttäresi?"--
"Tuoll' on poikani poloisen,
Tuolla tyrmän tyttäeni:
Kaikk' on kettuna Kemissä
Tukulmissa turkkiloina,
Pispan pitkinähioina,
Papin paian kauluksina,
Herrojen hetalehina,

Valtamiesten vaattehina.
Taianpa itseki tulla,
Itse onneton osata,
Saaha saksalle rahoiksi,
Kauppamiehelle kaluksi,
Tuomarin turkin hioiksi,
Nimismiehen niskomiksi.
On sitäminullai mieltä
Mutt' on surma sukkelampi:
Milloin viskovi vipuhun,
Saattavi satimen alle,
Milloin rauat rapsahtavi,
Pahat sangat paiskahtavi;
Käypi viisaski vipuhun,
Hullu huhtovi sivutse."

93. Pohjolan poika.

Poika syntyi Pohjolassa,
Lapsi Ilmalan lahella;
Tullut ei miestätuemmepata,
Untelompata urosta.
Sö syet, someret appoi,
Hiilet kuivat kuippaeli.
Yä oli kiven väissä
Pävä piili paaen alla,
Kesä kentälämakasi,
Talvet taljavuotehella;
Mennyt ei metsään ikänä
Ei kalahan kulloinkana,
Saivat jouset jouten olla,
Verkot viemätävesille.

94. Ensimmänen rautio.

Itse seppo Ilmarinen
Kauan kalkutti pajassa,
Saanut ei kuokkoa kokohon,
Kirvestänsäkiehumahan;
Paaet kasvoi kantapähin,
Syli syttähartioille.

Ajatteli aamusilla,
Pävä pääsänsäpiteli:
"Miks' ei minulla rauta kiehu,
Alla ahjoni valahu;

Taon talven rautoani,
Keitän kirvestäkesosen."

Pääyvi paha pajahan,
Kysyi kehno kynnykseltä
"Monesko, mokoma seppä
Kirves sulla kiehumassa?"--

"Vast' on viisi valmihina,
Kovin ää kun lie kuusi,
Yhen aamusen ajalla,
Yhellärupeamalla."

Tuon paha sanoiksi virkki:
"Ei sepäläsilläkänä
Saane viittävalmihiksi,
Yhellärupeamalla,
Joka rauan keittelevi,
Hietakopran heittelevi."

Siitäseppo Ilmarinen
Itse ottavi opiksi--
Heitti hietoa tulehen,
Kirvehensäkeittehilli;
Jopa kohta kirves kiehui,
Rauta ahjossa rakentui.
Se hänen sepäksi saattoi,
Takojaksi tehätäisi;
Ei oppi ojahan kaaha,
Neuo syrjään syseä

95. Pahalaisen matka.

Seppäseisovi pajassa,
Sepän poika porstuassa;
Luuli lempo lehmäsehen,
Piru pitkänäksehen.
Lyykistihen lypsänään,
Heittihen heruttamahan;
Tuo lypsi tulisen maion,
Valahutti valkiaisen,
Puotti tulipunaisen,
Säkehisen sälähyyti;
Sai paha pajasta kyyin,
Lempo muunne lennätimen.

Noin tiesin pahan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
"Mie olen käynnäkatala,
Etsinnätänä yönä

Samonnunna Suomet, Saaret,
Käynyt kaiken Karjalanki,
En ole mitänäsaanut,
Enkäeinettätavannut.
Hänehessähäkäämmoi,
Oulussa oluet juoksi,
Kanat Naarvassa kakahti,
Repo räkyi Rävelissä
Wiipurissa siat vinkui,
Kukko Riiassa riahti."

Noin tiesin pahan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
"Jo olen jotaki nähnyt
Tämän ilman kannen alla;
Kolme vuotta korkiata,
Koiravuoren korkeimman;
Kolme synkkeäsaloa,
Nän Synervän synkeimmän;
Kolme jäveäjaloa,
Kallaveen kauheimman,
Puruveen puhtaimman,
Kolkon puolipohkehesen;
Kolme koskea kovia,
Hänehess' oli Häläpyöä
Kaatrokoski Kainuhussa,
Ei ole Wuoksen voittanutta,
Ylikänyttälmatran."

96. Herran hevosen kuolo.

Kuoli herralta hevonen,
Paras ruuna pappilasta;
Tuli korpille kohina,
Ilo ilman lintusille.
Hatsahti harakat siinä
Sekänähit näkävää,
Tuohon koirat kohti juoksi,
Sapakat hyvin samosi,
Susi juoksi suota myden,
Karhu kangasta kapusi,
Kontio kovia maita,
Ahmo aivan kelvotonta.

97. Mieli melkiässä

Olipa minulla mieltä

Oli ennen aikoinani;
Oli mieltämuillen asti,
Sekätointa toisellenki,
Paljo pantua väkeä
Ajatusta annettua.
Jo nyt on mieli melkiässä
Kaikki toimi toisilla,
Ajatus ahavan tiellä
Väki väjässätilassa.
Mieli on toisen miehen päässä
Toimi toisessa talossa,
Väki toisen hartioissa,
Toisen aivossa ajatus.
Mieltäni meri ajavi,
Vesi väntävi väkeä
Tuulet tointa tuuvittavi,
Ajatustani ahava.

98. Kolme kokematonta.

Kaikki oon katala nähnyt,
Kokenut kovaosainen,
On kolme kokematonta:
Uuestahan syntymätä
Syömätäänopin leipä
Apen sillat astumatta.
Enk' oo korppia kokenut,
Syönyt lientämustan linnun,
Maitoa mahon jäniksen.

99. Kolme pyytää

Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika,
Teki tielle tetren pyyön,
Rannalle revonritasen,
Kylän alle neien pyyön.
Kävi tieltätetrenpoika,
Rannalta reponen puuttui,
Kylän alta neito nuori.
Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika,
Tetrestäpiti pitoset,
Revon kauppoi kaupunkihin;
Minne neitonsa menetti?--
Sen menetti vierehensä

100. Kurki ja varis.

Kurki kuusesta huhuvi,
Keträkulkku keiahutti:
"Tapa tauti tyttöapset!--
Maalta marjat poimitahan,
Karpalot karistetahan."
Varis vaakkui vainiolta:
"Elätapa tauti tyttäitä--
Häviäsi häveroni.
Hätäsaahaan tytöstä
Piiosta piot parahat,--
Häkäläyhän lihoiksi,
Iso lehmäisketähän,
Häkähäksi, toinen kuiksi,
Maholehmämakkaroiiksi,
Lammaa liioiksi lihoiksi;
Mulle suolet puistetahan,
Haparaiset annetahan,
Alla aian lapsineni,
Pellolla perehineni."

101. Hyvälaisella lapsi.

Hyvälapsi laiskan vaimon,
Käsikukka kunnottaman;
Kun tulevi työlle lähtö
Istuksen imettämähän,
Lehystäksen lapsen päälle,
Saavat unta uunin korvat,
Saunan lauat lappiata,
Penkki paksua pereä

102. Elänaura toisen naista.

Elänaura toisen naista,
Moiti toisen morsianta!
Vieläsaat itseki naisen,
Sekämoisen morsiamen,
Saat sa naisen naurettavan,
Morsiamen moittittavan.

103. Aikansa kullaki.

Soutelemma, joutelemma,
Melkein melaelemma,
Nälläväjillävesillä
Lakehilla lainehilla.
Tuli aika, airo taittui,
Tuli toinen, mies menevi,
Mies meni, mela putosi,
Vene haapainen hajosi.
Tuo nyt Altti airojasi,
Venettäsi veen isäntä
Anna mulle airo toinen,
Tuo mulle mela parempi,
Jotta jonneki osaisin,
Selä suuret souteleisin.

104. Veneelle tuulta.

Puhu tuuli purteheni,
Ahava alukseheni,
Anna airoille apua,
Huoparille huovitusta!
Aivan on aivot pikkaraiset,
Soutajat vähä'äiset,
Pienoiset peränpitäjä,
Lapset laivan hallitsijat.
Tuuvittele tuuli purtta,
Soutele vesi venettä
Anna juosta puisen purren,
Mennämäntyisen venehen,
Juosta purren puittomia,
Kiiteäkivittömiä

105. Maata pannessä [12].

Panen nyt maata maan luvalla,
Maan luvalla, puun luvalla,
Kaiken kartanon luvalla;
Kiesus kilpi, Maaria miekka,
Varani vakaa Jumala.
Santta salvan laskijaksi,
Luoja lukon sulkijaksi,
Jumala nukuttajaksi,
Maaria makuuttajaksi,
Herran herättäjäksi,

Kiesus ylös nostajaksi,
Jumalata kiittämään,
Maariaista mainimahan,
Kiesusta ylistämään.

106. Lelkkuuta lopettaissa [13].

Lähe nyt ainoa avuksi,
Kiesus kulta kumppaliksi!
Suin kokohon, pän kekohon!
Muut on koossa, muut keossa,
Sie oot raukka rauhallasii,
Kurja kuukumaisillasi,
Katalainen kannoillasi.

107. Syötävi meri sikansa.

"Voi meitämerisikoja,
Hyvän Pävän hylkehiä
NälläPävilän pihoilla,
Hyvän järven rannikoilla!"

"Mi meidän merisikojen,
Hyvän Pävän hylkehien,
NälläPävilän pihoilla,
Hyvän järven rannikoilla?--
Syötävi meri sikansa,
Hyväjävi hylkehensä
Meripänäkyvi meille,
Meri meidän ikkunoihin,
Meri ennenki eläti,
Meri syöti, meri juotti,
Meri saatti saappahisin,
Pojat kenkähän kovahan;
Pienet piijat pintelihin."

108. Vangittu pannu.

Ulkoa runoja kuulin,
Puhki tuohten tuomioita,
Halki lauan lausehia,
Läpi sammalen sanoja,
Viinasta valitusvirren,
Runon ruoan kuolemasta;

Kun on viina kuoletettu,
Kaotettu kaunis ruoka,
Jok' oli joukoissa ilona,
Ravintona rahvahassa,
Ilon alku iltasilla,
Elon alku aamusilla;
Hyväherrojen hovissa,
Paras herkku pappiloissa,
Kaunis kaikissa sioissa,
Talonpoikien tuvissa;
Lohutti suruiset syämet,
Ilahutti itkeväset;
Saatti miehet mielipäähän,
Ihmiset elo käehen,
Kullat kulmille kohotti,
Nosti helmoille hopiat.

Voi sinua pannu parka!
Mitätieä tehnehesi--
Teitkömurhan, vai varastit?
Kun oot vangittu kovasti,
Lyödy rautoihin lujasti;
Kun on huulet rikki lyödy,
Kaikki hattusi halastu,
Oot kun oksalla orava,
Käpy suussa kääntelevä

Meiän kuulusa kuningas,
Majasteetti maan isäntä
Päästäpiiput piinan alta,
Pannut kaikki kahleista;
Pane pannut valloillensa,
Entiselle ennollensa,
Sangoistansa rippumahan,
Pisaria tippumahan,
Ettäme poloiset poiat
Saisimma savurajasta,
Pikarin pivohon panna,
Suuruspullin suun etehen,
Ystävä vihollisista,
Hyvä veljet vierahista.

109. Tynnyrin puhe.

Mitäputsinen puhuvi,
Satavantinen sanovi?--
Sitäputsinen puhuvi,
Satavantinen sanovi:
"Kyllämuistan murhevuonet,

Arvoan ajat pahemmat;
Isäsurvi suokanervat,
Veikko vehkoja keräsi,
Titi hiehoa herutti,
Sisko vuohta vollotteli;
Hiljan joutui juomakansa,
Kulettihiin kuulut miehet."

110. Oluen synty.

Tieän mäoluen synnyn,
Humalast' oluen synty.
Humala, Remusen poika,
Piennämaahan pistettiin,
Kynämaahan kynnettiin,
Viholaisna viskottiin,
Osman pellon penkerehen,
Vierehen Kalevan kaivon.
Siitätaisi taimi nosta,
Yletävihanta virpi,
Osman pellon penkerellä
VierelläKalevan kaivon;
Nousi puuhun pienoisehen,
Kohti latvoa kohosi.

Niin huhui humala puusta,
Ohra pellon penkereltä
Vesi kaivosta Kalevan:
"Milloin yhtehen yhyymä
Konsa toinen toisihimme:
Joulunako, kekrinäkö
Vaiko vasta pääsiäsnä
Vaiko jo tänäki pänä--
Jospa jo tänäki pänä"

Tuosta kohta koolle saivat,
Ja tulivat toisihinsa;
Västääkki vettäkantoi
Kerkeän kesäsen päivän,
Punalintu puita pilkkoi,
Tianen pani olutta.
Hyvin se tianen tiesi,
Osasi oluen panna,
Vaan ei tiennynnänimetä

Kissa virkkoi kiukoalta,
Kasi lausui lauan päästä
"Olut on oikia nimensä
Hyväjuoma hurskahille,
Paha paljo juonehille;

Hurskahat ilottelevi,
Hullut tappeloittelevi."

Tianenpa pieni lintu,
Varpunen vähävarainen,
Kutsui paljo vierahia
Oluille juotaville;
Hyväoli juoma hurskahille,
Paha paljo juonehille:
Pani se hullut huiskamahan,
Mielipuolet meiskamahan.

Tianenpa pieni lintu,
Varpunen vähävarainen,
Ei voinut kotona olla,
Piti metsään paeta.

111. Tehkäne iloinen ilta.

Jo on mennyt mennyt vuosi,
Menköhön tämäki vuosi
Muien vuosien mukahan,
Muien päivien perästä
Laulelkame, soitelkame,
Tehkäne iloinen ilta!--
Ei tässäsurulla syöä
Ei eletähuolen kanssa,
Tässäsyöhän surutta,
Eletähän huoletonna;
Tässä' on soitot seinimillä
Kanteleet kamanan päällä
Harput, huilut kammarissa,
Ilopillit ikkunoilla,
Porokellot portin päällä
Rämpäkellot räystähillä
Tanner täynnätanssijoita,
Keskipiha keikkujoita;
Kellarit teloja täynnä
Telat täynnäpuolikoita,
Puolikot olutta täynnä
Leipeäsata sylyistä
Voita viisi leiviskästä
Seitsemän sianlihoa.

112. Hyväisäntä

Sanelen salituvista,

Saajasta salitupien,
Laulan lautsan laskijasta,
Isännästäni ilotsen;
Jok' on saanut suosta suojan,
Koin korvesta kokenut,
Hirret hirmulta mäeltä
Ruotehet romeikolta,
Malat marjokankahilta,
Sammalet sulilta soilta.

Usein hyvän isännän,
Sen tarkan talon isännän,
Jäännyt on kinnasta kivelle,
Hattua havun seläle,
Saahessa tääsalia,
Kammaria kalkuttaissa.

Usein hyväisäntä
Se tarkka talon isäntä
Nossut on nuotiotulelta,
Havannut havusialta;
Havu pään on harjaellut,
Varpa vartalon sukinut,
Hirsiähakattaessa,
Kartanoa tehtäessä

Usein hyväisäntä
Se hyväatalon isäntä
Saapi vierasta salihin,
Tuttuja tupansa täyen,
Lautsan täyen laulajoita,
Ikkunan ilotsijoita,
Joka sopen soittajoita,
Karsinan karehtijoita,
Seinävieret seisojia,
Aitovieret astujia,
Tanhuaiset tanssijoita,
Pihat pitkin kulkijoita,
Maat ristin matelijoita.

113. Hyväemäntä

Usein hyväemäntä
Se tarkka talon emäntä
Kuulevi kukotta nosta,
Kananlapsetta karata,
Vihkimään viljoansa,
Katsomahan karjoansa;
Onko oikein Omena,
Lykyllään Lyttimänen.

Usein hyväemäntä
Se tarkka talon emäntä
Itse rihmat ketreävi,
Itse kankahat kutovi;
Ei kysy kynsiäkylästä
Oppia ojan takoa,
Pirran piitanaapurista,
Tointa toisesta talosta.

Usein hyväemäntä
Se tarkka talon emäntä
Saapi saunassa asua,
Syänyöläyksinäsä
Maltahia katsomassa,
Ituja imeltänsä
Kasit ei maata maltahia,
Kissat istuta ituja.
Usein hyväemäntä
Se tarkka talon emäntä
Osoaa oluen panna,
Virutella viinakullan,
Illoksi imehisille,
Ja riemuksi rahvahalle,
Jumalalle kunniaksi,
Luojalle ylistykseksi.

114. Kiitos emännälle.

En minäpuhu pukista,
Sano en sarviraavahasta,
Enkälaula lampahista,
Kellokaloista kelota;
Puhun putron keittäjästä
Ruokapuustani pumajan,
Laulan ruoan laittajasta,
Oluen osoajasta.
Kiitos kaunoisen Jumalan
Emännästä tään talosen!
Tämän ruoan laittamasta,
Tämän pöyän täyttämästä
Liiioilla lihamuruilla,
Kaunehilla kakkaroiilla.
Kiitos kaunoisen Jumalan
Emännätätään talosen!
Hyvin on tehnyttäemäntä
Kun ompii olutta pannut,
Siit' on tehnyt sen paremmin,
Kun on juomahan kutsuttu.

115. Sopivaisia.

Noin kuulin saneltavaksi,
Tiesin tehtävän iloa
Sopineeko, syntyneekö
Käyneekö kyhänne'ekö
Miesten soitto, naisten laulu,
Piikojen ilonpiäntä--
Miks' ei sovi, miks' ei synny,
Miks' ei käy, miks' ei kyhää
Miesten soitto, naisten laulu,
Piikojen ilonpiäntä
Sovitettu on, synnytetty,
Musta valkian varaksi,
Lyhyt pitkän puolisoksi,
Pieni suuren vastimeksi,
Kannunlauaksi kataja,
Tuomi tuopin vanteheksi,
Pakatsin rekipajuksi.

116. Voisi nuo pariksi panna.

Likka tanssivi somasti,
Poika polkevi kovasti;
Tasaisemp' on neien tanssi,
Kun pojan poloisen tanssi.
Likka on nätti ja soria,
Poika potra ja koria;
Voisi nuo pariksi panna,
Kun ei ämmä äkkäsi,
Koukkuleuat kokkajaisi.
Tulisko Turusta rutto,
Amputauti Aunuksesta,
Tappaisi akat kylästä
Koukkuleuat kollahtaisi!
Saisi naastit naiaksensa,
Koriat kosissa käy

117. Tanssin kulku.

Ei tanssi minun taluma,
Eikätoisen kumppalini;
Tanssi on tuotu tuolta maalta,
Kisa taampata taluttu

Wienan päällitavesiltä
Saksan salmilta syviltä

Eipävieläsieltäkänä
Ei perän pereäkänä
Tanssi on tuotu tuonnempata,
Kisa taampata taluttu:
Alta Wiipurin vihannan,
Alta suuren Suomen linnan.

Eipävieläsieltäkänä
Ei perän pereäkänä
Tanssi on tuotu tuonnempata,
Kisa taampata taluttu:
Takoa Tanikan linnan,
Uuen linnan ulkopuolen,
Pietarin pihoja myden,
Kautta Wiipurin vihannan.

Ulvoi ukset Unen linnan,
Naukui Narvan linnan portit,
Sujui sillat Suomen linnan,
Vinkui Wiipurin verjää,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Heposet veti hiessä
Varsat vaahessa samosi;
Vesi tippui vempelleestä
Rasva rahkehen nenästä
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Reki rautainen ratsasi,
Kapla patvinen patsasi,
Jalas koivuinen kolasi,
Luokki tuominen tutasi,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Pyyhyet vihertelivä
Vesaisilla vempelillä
Oravat samoelivat
Aisoilla vaahterisilla,
Tetryet kukertelivat
Korjan kirjavan kokalla,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Kannot hyppi kankahalla,
Määlläpelmusi petjää,
Kivet rannalla rakosi,
Someret siottelihen,

Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Lehmä partensa levitti,
Häähä katkoi kyttyänsä
Naiset katsoi naurusuulla,
Emännä ilolla mielen,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Herrat nosti hattujansa,
Kuninkaat kypäriänsä
Vanhat miehet sauojansa,
Pojat nuoret polviensa,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Jo tanssi pihalle saapi,
Ilo alle ikkunoien;
Vuotas mie kysyn lupoa,
Talunko tanssini tupahan.

Keltäpä kysyn lupoa?--
Isännätäpöyän päässä
Emännät' etehisestä
Pojalta rahin nenästä
Tyttäreltäkarsinasta:
Talunko tanssini tupahan,
Iloinnun lattialle?

Isäntäsanansa virkki:
"Talu tanssisi tupahan,
Talu tanssivierahas!
Maholehmän tappanemma
Tanssin tallaellaksenne,
Iloleikin lyökseenne."

Tanssi tungeksen tupahan,
Ilo pirttihin ajaksen;
Jalan polki portahalle,
Käen kähähän sivalti;
Kiukoa kivinen liikkui,
Patsas patvinen patsasi,
Silta soitti sorsanluinen,
Laki kultainen kuusi,
Tanssin tullessa tupahan,
Iloinnun astuessa.

Tahon mie tanssihin ruveta,
Ilovirtehen viretä
Täytyköttätupoa,
Lainataanko lattiata,
Tanssia tasaisen kansan,
Kansan nuoren notkustella?--
Kun ei täytyne tupoa,
Lainattane lattiata;
Talun tanssini pihalle,
Ilovirteni viluhun.
Sitte tanssin tanterella,
Keikun keskelläpihoa,
Joss' ei päälakehen koske,
Otsa ei ortehen kolaha,
Jalat sillan liitoksehen.

"Täytyvätätupoa,
Lainatahan lattiata,
Tanssia tasaisen kansan,
Kansan nuoren notkustella."

Suuri kiitos, kostjumala!
Kenpätanssihin tulevi,
Sille poika syntyöhön,
Vastakoivun valkeuinen,
Meren ruovon ruskeuinen!
Ken ei tulle tanssihini,
Sille tyttösyntyöhön,
Tervatynnyrin pituinen,
Tervapartsan paksukkainen!

119. Tule meille tanssimahan.

"Tule meille tanssimahan!"--
"Kenen kanssa tanssimahan?"

"Onpa meillävanha akka [14],
Vanha akka [15], olkivuoe."

"Enpätanssi, enkätaia,
Enpahuoli, en kykene;
Vilu käi, vilu jalka,
Vilu kaikki katsantonsa."

"Tule meille tanssimahan!"--
"Kenen kanssa tanssimahan?"

"Onpa meillänuori neito [16],
Nuori neito [17], sulkkuvuoe."

"Sekätanssin, jotta taian,
Kanssa huolin ja kykenen;
Länmin käsi, länmin jalka,
Länmin kaikki katsantonsa."

120. Tahtoisitko rakastaa.

"Tahtoisitko rakastaa--
Mie työnnän tytön [18] sinulle,
Sinull' on ihanat silmät,
Hänelläsyän suloinen.
Kunpa hänen tietäisit,
Tok' et häntäheittäisi,
Kihlat hänelle laittaisit,
Sormukset sovittaisit."

Tahtoisinpa rakastaa--
Ellei kieltäisi isoni,
Ellei estäisi emoni;
Veikko on mennyt Wiipurihin,
Siskoni on Pietarissa.

Hyväkiitos, hyvälaitos;
Saatihinpa nuori sulho [19],
Nuori sulho [20], kaunis sulho [21],
Valkianvereväsulho [22].

121. Avatkame aitoamme.

Avatkame aitoamme,
Potkaskame porttiamme
Laske sulhoa [23] sisäle!
Jo on sulhonen [24] sisässä
Katso sulho [25] kaunoasi,
Kurkistele kultoasi;
Katso yhtä katso toista,
Katso kaikkien parasta!
Kenen katsot kaunihiksi,
Arvoat parahimmaksi,
Sille iske silmeäsi,

Sille kätäkappähtä
Akat saakohot sanoa,
Mitämielensätekevi.
Juokse sulho [26], jouvu sulho [27],
Liehu sulho [28], lennäsulho [29]!--
Toiset ringissätanssaa,

Kuki kultansa kanssa.

122. Hyvältä lintuseni.

Hyvältä lintuseni,
Hyvältä kultaseni,
Hyvältä nyt minun oma armahani!

Tanssi, tanssi lintuseni,
Tanssi, tanssi kultaseni,
Tanssi, tanssi nyt minun oma armahani!

Seiso, seiso lintuseni,
Seiso, seiso kultaseni,
Seiso, seiso nyt minun oma armahani!

Anna kätälintuseni,
Anna kätäkultaseni,
Anna kätännyt minun oma armahani!

Polvin maahan lintuseni,
Polvin maahan kultaseni,
Polvin maahan nyt minun oma armahan!

Käsi kaulaan lintuseni,
Käsi kaulaan kultaseni,
Käsi kaulaan nyt minun oma armahani!

Halausta lintuseni,
Halausta kultaseni,
Halausta nyt minun oma armahani!

Suuta, suuta lintuseni,
Suuta, suuta kultaseni,
Suuta, suuta nyt minun oma armahani!

Täysi, täysi lintuseni,
Täysi, täysi nyt minun oma armahani!

Ylös maasta lintuseni,
Ylös maasta kultaseni,
Ylös maasta nyt minun oma armahani!

Jäähävästi lintuseni,
Jäähävästi kultaseni,
Jäähävästi nyt minun oma armahani!

123. Köyhäjä rikas vouti.

"Minä minäköyhävouti,
Maan mön, senki sön,
Itse jouvuin kulkemahan.
Tytä varrelle valuvi,
Toinen miehelle menevi,
Ei oo sukkoa sukua,
Eikälakia lajia,
Eikähalvinta hametta,
Paitoa pahintakana;
Lehmäkaatui, lammas kuoli,
Kuoli lampahan karitsa."

"Minä minärikas vouti,
Minull' on riistoa, rahoa,
Tavaroita tallellani,
Paljo pantua olutta,
Kivisessäkellarissa,
Tammisen tapin takana,
Koivuisen korenon alla,
Syöksenne, juoaksenne
Illeikin lyöksenne,
Lehmän korva leikkaella,
Hevon häntätyssäellä"

124. Hirvenhiihanta.

"Mie olen hirven hiihannassa,
Jalopeuran jaksannassa,
Kaikk' on kenkäni kulunna,
Nätäteitäjuostessani,
Samotessani saloja;
Onko hirviäsalossa,
Onko nähty nällämailla?"--

"Onpa hirviäsalossa,
Onpa nähty nällämailla,
Oiva hirvi liinaharja;
Täs' on käynyt tään kesosen
Meiän herran heinikossa,
Nähty on kanssa kaalimaassa.

Paljo on pahoa tehnyt,
Syönyt heinä, maannut marjat,
Kaikki kaalinpäälä kalunna,
Jost' on vaikia valitus
Ylitse koko kylänme.
Tapa kohta, kun tavannet,
Lyöpäpäähän, kun sa löydä,

Noua häntänuolellasi,
Jouahuta jousellasi,
Tahi laske laahingille,
Pyyäpyssysi keralla!"

125. Miksi en väyysi.

Heponenki hengätävi
Matkan pitkän mentyäsä
Rautanenki raukenevi
Kesäheinän lyöyäsä
Vetonenki vierätävi
Joen polven juostuansa,
Tulonenki tuikahtavi
Yön pitkän palettuansa;
Niin miks' en minä väyysi,
Miks' en heikko hengätäsi,
Miks' en viono vierätäsi,
Miks' en tuhma tuikahtaisi,
Illan pitkiltäiloilta,
Pävälaskun laulamilta?

II. Häkansan lauluja.

a) Antiaisissa.

126. Onko mitämälläki?

(Kosiomiehen puoli.)
"Onko teiän neiollanne
Oman vättinän väkeä
Oman hyppisen hyveä
Oman keträn kiertäneä
Hyvä hurstin huiahukset,
Pänalaiset pälahukset;
Sivallukset silkkihuivit,
Vilahukset villavaipat?"

(Kaason puoli.)
"Kyll' on meiän neiollamme
Oman hyppisen hyveä
Oman vättinän väkeä
Oman keträn kiertäneä
Kyll' on hursti huialeita,

Päänalaisen päläitä
Vaan onko teiän sulhollanne
Oman jousen ampumoa,
Oman nuolen noutamoa,
Karhunaljat katteheksi,
Petrantaljat peitteheksi?"

(Kosiomiehen puoli.)

"Kyll' on meiän sulhollamme
Oman jousen ampumia,
Oman nuolen noutamia,
Karhunaljat kattehena,
Petrantaljat peittehenä
Vaan onko teiän neiollanne
Wiipurissa viilatuita,
Kaupungissa kaulatuita,
Kesäkuilla kuivatuita,
Pantu päiväpaistehella,
Vaattehia valkehia,
Talvisotkuja hyviä"

(Kaason pooli.)

"Kyll' on meiän neiollamme
Wiipurissa viilatuita,
Kaupungissa kaulatuita,
Kesäkuilla kuuratuita
Pantu päiväpaistehella,
Vaattehia valkehia,
Talvisotkuja hyviä
Vaan onko teiän sulhollanne
Silkkiset sukansitehet,
Hopiaiset housunnauhat,
Saksansaappahat somaset,
Silkkihuivit siivolliset,
Viien ruplan vilttihattu,
Kuen ruplan vyökusakka?"

(Kosiomiehen puoli.)

"Kyll' on meiän sulhollamme
Silkkiset sukansitehet,
Hopiaiset housunnauhat,
Saksansaappahat jalassa,
Silkkihuivit siivolliset,
Viien ruplan vilttihattu,
Kuen ruplan vyökusakka;
Vaan onko teiän neiossanne
Kelvollista ketreää
Kutojata kunnollista;
Tokko kääntyi käänilauta,
Kun orava oksapuussa;
Tokko suihki sukkulainen,
Kun käppäkiven kolossa;
Tokko piukki pirran piijit;

Kun tikka puun kupeess?"

(Kaason puoli.)

"Ompa meiän neiossamme
Kelvollista ketreää
Kutojata kunnollista;
Niinpäkäänty käärlauta,
Kun orava oksapuussa;
Niinpäsuihki sukkulainen,
Kun käppäkiven raossa;
Niinpäpiukki pirran piijit,
Kun tikka puun kupeessa.
Vaan onko teiän sulhossanne
Kylvää kyntää
Siemenen sirottajata,
Varsan viejeävaolle,
Mustan ruunan mullokselle?
Onko atransa terä
Sekäluja luottimensa,
Millänurmi kynnetähän,
Kämäikkökännetähän?
Hyväköhuhtikirvehensä
Kaunihitko kassaransa,
Jolla kaski kaaetahan,
Lehto lyän kumohon?"

127. Kutti, kiitti!

(Kosiomiehen puoli.)

"Kutti, kutti, kaaso rukka!
Kun sie neittäsi näkisit,
Kun sen käet käpäleksen
Meiän sulhon kätävasten!"

(Kaason puoli.)

"Ei kutti väheäkänä
Pientäpikkuruistakana;
Tuota toivoi meiän neito,
Tuota toivoi tuon ikänsä
Kätänsäkäpälävän
Hyvän sulhon kätävasten."

(Kosiomiehen puoli.)

"Kutti, kutti, kaaso rukka!
Kun sie neittäsi näkisit,
Kun sen suu sopaeleksen
Meiän sulhon suuta vasten!"

(Kaason puoli.)

"Ei kutti väheäkänä

Pientäpikkuruistakana;
Tuota toivoi meiän neito
Kaiken kasvantoajansa,
Suutansa sopaelevan
Hyvän sulhon suuta vasten."

(Kosiomiehen puoli.)

"Kutti, kutti, kaaso rukka!
Meiänp' oinas vallan otti,
Meiän pässi päälle pässi,
Meiän karkasi karitsa."

(Kaason puoli.)

"Ei kutti väheäkänä
Pientäpikkuruistakana;
Tuota toivoi meiän neito,
Tuota puolen polveansa,
Kaiken mennehen keseä
Kaiken vuotta voipunutta,
Kahen ötäollaksensa,
Kolmin koiskaellaksensa."

(Kosiomiehen puoli.)

"Kutti, kutti, kaaso rukka!
Sötpä joitpa neitosesi;
Sinun on tyhjä istumesi,
Meiän täyet vuotehemme."

(Kaason puoli.)

"Voipa kurjat kuttianne,
Miehen lemmit leikkiänne;
Milläte kutitteletta!
Emmäsyönyt, enkäjuonut,
Enkäsyönyt, enkäjuonut,
En pannut pahenemahan,
Vaan panin paranemahan.
Panin kyntäjän kylelle,
Vakoajan vaipan alle,
Leivänsaajan leuan alle,
Kalansaajan kainalohon,
Hirvenhiihtajan hikehen,
Karhunsaajan saunasehen;
Karhuntajoihin kaotin,
Vein vehnäinkalohon,
Ruisperuonon puotin.
Sinne saatin saahun lapsen,
Sinne aiotun asetin;
Annas Jumala aamun tulla,
Tuo Jumala toinen päivä
Otan vaatetta vakasta,
Liessinkälippahasta,
Milläneittävalmistelen,
Kanaistani kaunistelen--

Jolla peitän pientäpäätä
Katan kaunista hivusta;
Tuonpa kukkana tupahan,
Pöyhäytän pöyhän päähän,
Ihmisten ihottavaksi,
Kansan katsaheltavaksi."

128. Katso neitoasi [30]!

(Kosiomiehen puoli)
"Morsian mokalla huulin,
Kaaso kallella kypärin,
Itse sulhonen surulla;
Katso kaaso neitoasi
Jott' ei poikisi rekehen,
Satulall' ei lasta saisi!
Sanoisi satulan syyksi,
Hevonharjan hieromaksi;
Tekis tieltälöytämäksi,
Matkalta tapoamaksi."

(Kaason puoli.)
"En oo ollut ennenkänä
Pilkkapuikko kenenkänä
Senlaisen semminkänä
Joko vainen joutunenki
Pilkkapuikoksi poloinen?--
Vaan vielä täänkyä
Vielätäläkymmenellä
Selvitäme, seisotame,
Pilkkakirvesten kiasta,
Naurusuien hampahista.--
Muille nauroa pitävi,
Ei emosen tyttöille,
Ei vaimon vatsanväelle;
Muista kummat kuulukohon,
Häkkellot hälyköhön,
Ei emosen tyttööstä
Ei vaimon vatsanväestä"

129. Kasa kaasolla sylissä

(Kosiomiehen puoli.)
"Kasa [31] kaasolla sylissä
Nuoevaimolla nupukka [32]!"

(Kaason puoli.)

"Mitäsie kasasta kaason,
Nupukasta nuoevaimon?--
Tä' ei oo saatuna salassa,
Eikäpiilossa pietty;
Tän' on saatu sängyn päällä
Vihityillävuotehilla,
Lakanoilla lauletuilla,
Siunatuilla pääsioilla."

130. Eläihastu ensi-illalla.

(Kosiomiehen puoli.)
Vuotas mie sanon sanasen,
Virkan vierin sulholleni:
Sulhokainen nuorukainen,
Eläneittoa ihastu,
Eläneion vaattehia;
Eläensi-illallasi,
Tok' ei vielätoisellana!
Kiitähuomenna hevoista,
Vuonna toissa morsianta,
Kolmanna kotivävyä
Itsiäsi et ikänä
Moni on neito naitaissa,
Orpana otettaissa,
Portto poisajettaessa,
Luosku luovuteltaessa.
Moni on kaakku kaunis päätä
Kovin kuorelta siliä
Vaan on sirkkoja sisäissä
Akanoita alla kuoren.
Mont' on kantoa kas'ella,
Kaikk' ei koivun kantoloita;
Täneitoja kylälä
Ei kaikki hyvätapoja.

131. Kiitäsulho lykkyäsi.

(Kaason puoli.)
Kiitäsulho lykkyäsi,
Kun kiitä, hyvinki kiitä
Hyvän sait, hyvän tapasit,
Hyvän luojasi lupasi,
Hyvän antoi armollinen.
Lue kiitokset emolle,
Passipoita vanhemmalle,
Kun tunti tytön mokoman,

Ja mokoman morsiamen!
Puhas on neiti puolellasi,
Kirkas ompi kihloissasi,
Valkiainen valloissasi,
Soriainen suojassasi.
Sait sa riskin rinnallesi,
Vereväsen vierehesi;
Sait sa riskin riihenpuijan,
Hempulaisen heinälygän,
Pulskin poukkujen pesijän,
Varskin vaatetvalkasijan,
Karskin kankahan kutojan.
Niin se piukki pirran ääni,
Kun käki määlläkukkui;
Niin se suikki sukkulainen,
Kun käppäkiven raossa;
Niin sen käämy kääntäveli,
Kun orava oksasella.

132. Elävie neittäpahoille.

(Kaason puoli.)

Sulho viljon veikkoseni,
Vieläveikkaa parempi,
Emon lasta armahampi,
Ison lasta laukiampi!
Kuulesta ma kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen.
Elkäs meiän neioistamme,
Elkäs viekövehkasoille,
Panko parkkiuhmarelle,
Olkileiville otelko;
Ei neittäison koissa,
Eipäviety vehkasoille,
Pantu parkkiuhmarelle,
Olkileiville otettu.
Aina viilti vehnäiä
Katseli kananmunia,
Aamut aittoja availten,
Illat luhtia lukoten,
Maitotiinun tienoihilla,
Olutpuolikon povessa.
Elävainen, sulho rukka,
Kielläneittäkellarista,
Eläaitasta epeä
Ei neittäison koissa,
Eip' on kieltä kellarista,
Tok' ei aitasta eväty.

133. Puolusta neittäsi.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen!
Ellös meiän neioistamme,
Ellös sie pahoin pielkö
Seiso seinäheessä
Pysy pihtipuolisena,
Eläanna anopin lyä
Eläkäapen torua,
Elävierahan vihata.
Pere käski pieksemähän,
Muu väki mukittamaha;
Ethän raahi rankaista
Etkähenno hertaistasi,
Rahan paljon pantuasi,
Enemmän luettuasi.

134. Neuo sulho neioistasi.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen,
Elkä meiän neioistamme,
Elkä sie pahoin pielkö
Elkä vitsoin vingutelko,
Nahkaruoskin naukutelko;
Eipäneittäennenkänä
Ei neittäison koissa,
Tok' ei vitsoin vinguteltu,
Nahkaruoskin naukuteltu.
Neuo sulho neitoasi,
Neuo neittävuotehella,
Opetä oven takana,
Vuosikausi kummassaki;
Yksi vuosi suusanalla,
Toinen silmän iskemälä
Kolmansijalan polulla.
Kun ei sitte siitähuoli,
Ei totelle tuostakana,
Veävitsa viiakosta,
Tuopa turkin helman alla,
Jolla neuot neitoasi,
Orpanoasi opetat--
Neuot nelisnurkkaisessa,
Sanot sammalhuonehessa,
Kyläkunnan kuulematta,

Sanan saamatta kyläle.

Elänurmella nukita,
Pieksäpellon pientarella;
Kuuluisi kumu kyläle,
Tora toisehen talohon,
Metsään iso meteli,
Naisen itku naapurihin.
Eläksilmille sipase,
Eläkorvia kos'eta;
Kuppi kulmalle tulisi,
Sinimarja silmän päälle;
Kylän kyntää näkisi,
Kylän paimenet panisi,
Kylän haukkuisi harakat,
Kysyisi kyläset naiset:
"Onko tuo soassa ollut,
Talununna tappeluissa,
Vai onko suen repimä
Tahi karhun kaapasema--
Vai susiko sulhosesi,
Karhu sulla kaunosesi?"

135. Ansioa myöden palkka.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen!
Kun neittähyvin pitelet,
Niin hyväksi tunnetahan.
Kun tulet apen kotihin,
Ainoan anopin luoksi;
Itseäsi sydätähän,
Sydätähän, juotetahan,
Heposesi riisutahan,
Tallihin talutetahan,
Sydätähän, juotetahan,
Kauravakka kannetahan.

Kun neittäpahoin pitelet,
Niin pahaksi tunnetahan.
Kun tulet apen kotihin,
Ainoan anopin luoksi;
Itseäsi ruoskitahan
Omallasi ruoskallasi,
Heposesi hirtetähän
Kokkahan, kujan lakehen,
Omillasi ohjillasi,
Omilla ohjasvarsillasi.

136. Mitäitket neito?

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Mitäitket meiän neito?--
Itketkösie leiväyyttä
Leiväyyttä lehmäyyttä
Vaiko sulhosi soreutta,
Vai emosi armautta?
Siskoseni, ainoseni,
Kanavarsi kaunoseni!
Et sie itke leiväyyttä
Leiväyyttä lehmäyyttä
Etkäsulhosi soreutta,
Et emosi armautta;
Itket kasvon kauneutta,
Sekähiusten hienoutta,
Kun ne piennäpeitetään,
Katetahan kasvavana;
Piennäoot vihille viety,
Lassa pantu lakki päähän.

137. Lähet jäen jäämätönäksi.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinkös luulit neito nuori,
Niinkötiesit, jotta luulit,
Tiesit kerran lähteväsi,
Et aina käkeväsi?--
Jo nyt on liittosi likellä
Lässäompi lähtöaika.
Lähet tästä kun lähetki,
Tästäkullasta koista,
Ison saamasta salista,
Emon kaunon kartanosta,
Veikon kestikellarista,
Siskon tanssisiltasilta,
Sykysyisen yön sylihin,
Kevähisen kierän päälle;
Ettei jäki jäätunnu,
Kieräläkepiäkenkä
Jalan isku iljangolla,
Hangella hamosen helma;
Ettei äti äntäkuule,
Iso ei itkua tajua,
Kujerrust' ei kuule sisko,
Oma veikko vieretystä
Kuulevat kyläset naiset,
Ja kyllin kylän kasakat.

Voi sinua neito rukka,
Kuinka taiat, kuinka raahit,
Kuinka kuitenkin eroat?--
Emosesi vanhan heitä
Lävään lähtymään,
Kujahan kukistumahan,
Kaatumahan kaivotielle;
Isosesi vanhan heitä
Saunahan savun sekahan,
Kuiva vasta kainalohon.

138. Lähet kukka kulkemahan.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Kuules neiti, kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen!--
Olit kukka ollessasi,
Kasvaessasi kanarva,
Vesa nuori nostessasi,
Ympynen yletessäi,
Nälläpitkilläpihoilla,
Kaunehilla kartanoilla.
Lähet nyt kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremään,
Tästäkullasta koista,
Kaunihista kartanosta,
Luulet vietävän kotihin,
Vietään isosi luoksi,
Ei vieäisosi luoksi,
Vieään isännän luoksi.

Lähet kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremään,
Luulet vietävän kotihin,
Vietään emosi luoksi;
Ei vieäemosi luoksi,
Vieään emännän luoksi.

Lähet kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremään,
Luulet vietävän kotihin,
Vietäisi veikon luoksi;
Eipävieäveikon luoksi,
Vieään kyttyjen luoksi.

Lähet kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremään,
Luulet vietävän kotihin,
Vietään sisaren luoksi;
Ei vieäsisaren luoksi,

Viehän natojen luoksi.

Lähet kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremähän,
Luulet vietävän kotihin,
Vietäsi vierahiksi
Eipävieävierahaksi,
Viehämpörjuutehen.

139. Toisin toisessa talossa.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitokainen nuorukainen,
Kanamarja kaunokainen!
Kasvoit sie talossa tässä
Korkian isosi koissa,
Kasvoit kukkana kujilla,
Ahomailla mansikkana;
Nousit voille vuotehelta,
Mαιοille makoamasta
Venymätävehnäisille
Pettäjäsille pehuista.
Kun et voinut voita syöä
Sipasit sianlihoa.
Ei ollut huolta ollenkana,
Ajatusta aioinkana;
Annoit huolta honkasien,
Ajatella aiaksien,
Surra suuren suopetäjän,
Korpikuusen kuikutella.
Sie vaan liehuit lehtyisenä
Perhosena pyöritelit,
Lennit lintuna lehossa,
Kävit kanana kartanolla.
Menet toisehen talohon,
Toisehen emon alahan,
Perehesen vierahasen;
Toisin siellä toisin täällä
Toisin toisessa talossa--
Toisin ukset ulvasevat,
Toisin vierevä verjää,
Sanovat saranarauat.
Et osaa ovissa käyä
Veräjissävieretellä
Talon tyttöjen tavalla;
Et tunne puhua tulta
Etkäliettälänmitteä
Ensinkään emännän lailla;
Taia et taittoa pärettä
Talon miehen mieltämyden,

Sulhosen syätämyden.
Tulet tuttua tupahan,
Ei ole tuttua tuvassa,
Rakast' ei rahin nenässä
Tup' on tyhjä tultuasi,
Autio avattuasi,
Ei isonen armastele,
Eikäti mainittele.

140. Jo nyt vaihoit, minkävaihoit.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Voi neiti, sisarueni!
Jo nyt vaihoit, minkävaihoit;
Vaihoit armahan isosi
Appehen anipaha'an,
Vaihoit armahan emosi
Anoppehen ankarahan,
Vaihoit viljon veljyesi
Kyyttäniskahan kyttyhyn,
Vaihoit siskosi siveän
Naljasilmähän natohon,
Vaihoit liinavuotehesi
Nokisiin nuotioihin,
Vaihoit valkiat vetesi
Likaisihin liettehisin,
Vaihoit hiekkarannikkosi
Mustihin muraperihin,
Vaihoit armahat ahosi
Kanarvikko kankahisin,
Vaihoit marjaiset mäkesi
Kaskikantoihin kovihin.

141. Luulitko huolet loppuvan?

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinköluulit meidän neito,
Niinkökasvava kananen,
Huolet loppui, työ väheni,
Tämän illan istumilla,
Tämän aamun astumilla,
Keskipäivän keikkumilla;
Maata sinne vietäsi,
Unille otettavasi?--
Eip' on maata vieäkänä
Unille oteta'kana;
Vasta valvoa pitävi,

Vasta huolta hoivatahan,
Ajatusta annetahan,
Pannahan pahoa mieltä
Liikamieltäliitetähän.
Kunis huiskit hunnutonna,
Sinis huiskit huoletonna,
Kunis liikuit liinatonna,
Liikuit liioitta sanoitta;
~sken huntu huolta tuopi,
Palttina pahoa mieltä
Liina liikoja sanoja,
pellava perätömiä

142. Läksit kouluhuu kotoa.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinköluulit neito nuori,
Niinkötiesit, jotta luulit,
Luulit yöksi lähteväsi,
Käypäväksi käkesit?--
Etpäyöksi lähtenyssä
Etkäyöksi, et kaheksi;
Läksit kaikeksi iäksi,
Kuuksi päiväksi katosit.
Läksit kouluhun kotoa,
Piinahan ison pihoilta;
Kova on koulu käyöksesi,
Piina pitkäollaksesi,
Ikääeleäksesi.
Siell' on ohjat ostettuna,
Valmistettu vankirauat,
Ei ketänämuita vasten,
Vasten vaivaista sinua,
Ja kohti kovaosaista.
Kylläsaat kokea koito,
Kokea kovaosainen,
Apen luista leukaluuta,
Anopin kivistäkieltä
Ky'yn kylmiäsanoja,
Naon niskan nakkeloita;
Appi on karhu kartanolla,
Anoppi susi supussa,
Kyty kyinäkynnyksellä
Nato nauloina ovella.

143. Apiat ativoreisut.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitonen sinäsisari!
Mitt' olet pahoilla mielin,
Alla kulman kuurullasi?--
Etkömuista, kuin sanelin:
"Eläsulhoon ihastu,
Eläsulhon vaattehisin;
Sulholl' on suen ikenet,
Revon kuokot kormanossa,
Karhun maksat kainalossa,
Verenjuojan veitsi vyölä
Jolla pääpiirtelevi,
Selkeäsirettelevi."--
Et sinäsitätotellut,
Et kuullut minun sanoa;
Sie vaan sulhoon ihastuit,
Sekäsulhon vaattehisin.
Kerran lähteäkäsesit,
Kerran toisen toivottelit,
Lähteäemon eloilta,
Vanhan taaton tanhuilta,
Viertämälle vierahille,
Käyäkäkemätömille,
Miniäksi miehelähän,
Orjaksi anoppelahan.
Niinköluulit neito nuori,
Niinkökasvava kananen,
Ativoihin vietäväsi,
Oljamiin otettavasi?--
Siell' on ouot oljareisut,
Apiat ativoreisut
Halko pitkäpiirasina,
Seiväs säpimen siassa,
Hamara sianlihoina,
Nyrkki voina vehnäsinä

144. Heitän suoni, heitän maani.

(Morsian lähtiessäsä)

Heitän suoni, heitän maani,
Heitän heinikkopihani,
Heitän valkiat veteni,
Heitän hietarantaseni,
Kylpiäkylän akoille,
Pasikoia paimenille.
Suot heitän sorehtijoille,
Sekämaat maleksijoille,
Pihat pitkin juoksijoille,
Aitavieret astujille,
Seinävieret seisojille,

Kujovieret kulkijoille,
Ison niityt ilveksille,
Peuroille isoni pelot,
Ahot hanhien asua,
Lintujen lehot levää
Lähen tästä kun lähenki,
Toisen lähtevän keralla,
Kanssa toisen karkulaisen:
Lähen pois talosta tästä
Ison saamasta salista,
Veikon kestikellarista,
Sykysyisen yön sylihin,
Kevähisen kieran päälle,
Jottei jäki jäälätunnu,
Jäki jäälä tiera tiellä
Jalan isku iljangolla,
Hangella hamosen toimi,
Helman hiepsintälumella;
Ettei äiti äntäkuule,
Iso ei kuule itkuani,
Ikä'issäitkeväni,
Parkuvan pahoissa mielin.

145. Läyli lähteä läyli ilman.

(Morsian lähtiessäsä)

Läyli lähteätulevi,
Läyli olla lähtemätä
Lähteätoki tulevi,
Kun on luotu lähtemähän,
Korkiammastai koista,
Matalampihin majoihin,
Rikkahammiltai eloilta,
Köyhempihin kellarihin.
Niinp' on neiti luotunaki,
Tytär tuuviteltunaki,
Taattolasta miehelähän,
Miehelästäuonelahän.
Lässäön nyt muien lähtö
Liki saanut muien liitto,
Minun on lähtöni lähemmä
Minun liittoni likemmä
Lähen pois talosta tästä
Tästäkuulusta koista,
Honkaisista huonehista,
Lautakatto kartanoista,
Petäjäsihin pesihin,
Koivuisihin koppeloihin.
Heitän Kiesuksen siahan,
Maarian tähän majahan;

Hyv' on toiste tullakseni,
Kensti keikutellakseni,
Ennentuttuhun tupahan,
Emon kaunon kartanohon.

146. Ei toiste tunneta'kaan.

(Morsian lähtiessäsä)
Lähen nyt talosta tästä
Korkian ison koista,
Heitän vanhat valamani,
Entiset elosiani;
Hyv' on toiste tullakseni,
Kaunis kaaputellakseni.
Tulen toiste, kun tulenki,
Ilman teiän kutsumata,
Hyv' ois tulla kutsumalla;
Ette kutsu kuitenkäha.

Sitte toiste tullessani,
Kotihini käyessäni,
Ei minua muut ne tunne,
Kun ne kaksi kappaletta:
Alimmainen aian vitsa,
Perimmänen pellon seiväs,
Nuo on piennäpistämäni,
Neitona vitsastamani.

Emoni mahova lehmä
Minun nuorra juottamani,
Vasikkana vaalimani,
Ammoja rikuttelevi,
Pitkilläpiharikoilla,
Talvisilla tanterilla;
Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttäreksi.

Isoni iki oronen,
Minun piennäsyöttämäni,
Neitona apattamani,
Hirnua rikuttelevi,
Pitkilläpiharikoilla,
Talvisilla tanterilla;
Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttäreksi.
Veikkoni kotoinen koira,
Minun piennäsyöttämäni,
Neitona opastamani,
Haukkua rikuttelevi,
Pitkilläpiharikoilla,
Talvisilla tanterilla;

Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttäreksi.
Muut ne ei minua tunne
Kotihini tultuani,
Vaikk' on vanhat valkameni,
Entiset elosiani.

147. Muuttunut koti.

(Morsian lähtiessäsä)
Lähen kurja kulkemahan,
Vaivainen vaeltamahan;
En tule kotihin ennen,
Kun oman orihin reessä
Oma poika ohjillani,
Saamani satulan päälä
Kantamani kannuksilla.
Sitte tuonne tullessani
Ison entisen pihaille,
Noin ne vaakkuvat varikset,
Harakat hakahtelewi,
Ison pitkilläpihoilla,
Tasaisilla tanterilla:
"Mitäsie tulit kotihin
Kuta kurja kuulemahan?--
Jo on kuollunna isosi,
Kaonnunna kantajasi;
Veikko istuu ison siassa,
Veljen vaimo emon tilalla."

Menen mie toki pihalle,
Ajan porstuan etehen.
Vuotan viikon veikkoani
Riisumahan rinnuksia,
Aisoja alentamahan.
Eipäveikko tulle'kana,
Itse riisun rinnukseni,
Itse aisani alennan.
Vielävuotan veikkoani
Tuosta käymähän tupahan;
Eipäveikko tulle'kana,
Itse tungeme tupahan,
Annan kätäkäselle,
Kylm' on kääkätävasten.

Sitte tultua tupahan
Ovensuuhun seisotame,
Ovensuuhun, orren alle,
Kattilan pitotiloille,
Koriat kotoiset naiset

Ei tulla likistämähän,
Käykätääntamahan.
Koria minäitseki,
En mene likistämähän,
Käy en kätääntamahan.
Pistän kätähiilokselle,
Hiilet kylmä hiiloksessa,
Pistän kätäkiukoalle,
Kivet kylmä kiukoassa.

Veikko penkillävenyvi,
Syli syttähartioilla,
Vaaksa muulla vartalolla,
Kynnääkyentäpässä
Kortteli kovaa nokea.

Kysyi veikko vierahalta:
"Mistävieras veen takoa?"--
"Minävänhin sikkojasi,
Ensimmänen emosi lapsi."
Kun löyää emosi vanhan
Lävän läkhtynehen,
Kuollehen kupo sylihin.

Itke, itke meiän neito!
Kun itket, hyvinki itke.
Kun et itke itkettässä
Itket toiste tullessasi,
Kun tulet veikon kotihin,
Kun löyää veikkosi verevän
Vainiolle vaipunehen,
Metsän menettynehen.

Itke, itke meiän neito!
Kun itket hyvinki itke.
Kun et itke itkettässä
Itket toiste tullessasi,
Kun tulet siskon kotihin,
Kun löyää siskosi siveän
Sotkutielläsortunehen,
Jääneen karttu kainalohon.

149. Kutti, kutti, neito rukka.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Siskoseni, ainoseni,
Kanavarsi kaunoseni!
Enkömie sanonut sulle,
Sanonut saoinki kerroin:
"Eläkuusissa kuhaja,

Nähillänättelete;
Eläpuissa puittelete,
Oksilla ojentelete!"--
Et sinäsitätotellut,
Et kuullut minun sanoa;
Sie vaan kuusissa kuhasit,
Nähillänättelit,
Sinäpuissa puittelit,
Oksilla ojentelit.

Kutti, kiitti, neito rukka!
Enkömie sanonut sulle,
Sanonut tänän kevättä
Tänän syystäsyyläellyt:
"Tehkämēs kivinen linna,
Salasauna salvatkame,
Salasauna, piilopirtti,
Keskellen meren selästä
Jossa piikoja piellä
Kanojamme kasvatella,
Ettei pääse Suomen sulhot,
Suomen sulhot, maan kosijat."

Noinpa aina neittäneuoin,
Orpanoani opetin:
"Kun tulevi Suomen sulhot,
Suomen sulhot, maan kosijat,
Sinävastahan sanele,
Ja puhele puoleltasi:
Tupa on tehty miesten tulla,
Talli seisoa oritten:
En lähe revon rekehen,
Suen juoksevan jäille,
Lähe en karhun kantapälle,
Enkäkorjahan kosijan."
Et sinäsitätotellut,
Et kuullut minun sanoa;
Läksit sie revon rekehen,
Suen juoksevan jäille,
Läksit karhun kantapälle,
Sekäkorjahan kosijan.

Kutti, kutti, neito rukka!
Kuules vielä kuin sanelen:
"Kun olit rakas rahoin,
Käpä kätääntamahan,
Niin ole rakas rekehen,
Sekäsieväläntemähän.
Käpä kämähän kylähän;
Ori suitsia purevi,
Rautoja ratustelevi,
Reki neittävuottelevi."

150. Eläitke neito rukka.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Eläitke neito rukka!--
Ei sua etäälle vieä
Ei vieävesien taaksi,
Saksanmaalle saatettane;
Vieähän vähäen maitse,
Yli salmen saatetahan,
Yli kynnyksen kylähän,
Poikki pellon naapurihin;
Turkki tuoahan jäestä
Vaippa vasta saatanehe.

Eläitke melän neito,
Ellös olko milläskänä
Alla pän, pahoilla mielin,
Alla kulman kuurullasi;
Et sie vierryt vehkasoille,
Puonnut parkkipuolikolle;
Ruispernoonhon putosit,
Kaauit kaura-ammioon.

151. Mitäneien itkemistä

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Mitäneien itkemistä
Suuresti sureksimista!--
Ei ole itettäviä
Suuresti surettavia;
Kun katsot kupehellesi,
Oikialle puolellesi,
Onpa sulho suojassasi,
Mies verevävieressäsi,
Luonasi lohikalanen,
Lohenpoika puolellasi;
Hyvä mies, hyväheponen
Talon kanta kaikenlainen,
Sulho suotuinen keralla,
Kalevainen kannallasi.
Kiitäneito lykkyäsi,
Kun kiitä, hyvinki kiitä
Hyvän sait, hyvän tapasit,
Hyvän luojasi lupasi,
Hyvän antoi armollinen;
Hyvän osmon ohjillesi,
Kalevaisen kannoillesi.

Eipätuo tok laiska liene,
Kyll' on vaattehet vakaiset,
Vyöläkussakka korja,
Lippahattu, komppakengät;
Ei tuo virsi viinan kanssa,
Ei tussaa tupakka suussa.
Lue kiitokset emolle,
Passipoita vanhemmalle,
Kun tuuti pojan mokoman
Ja sorian sulhokaisen;
Tuuti turvaksi sinulle,
Varoiksesi vaapotteli.

152. Tapa toinen ottaminen.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Vieläneittäneuotahan,
Orpoa opetetahan--
Kuules neiti, kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen:
Menet toisehen talohon,
Toisehen emon alahan,
Perehesen vierahasen;
Toisin siellä toisin täällä
Toisin toisessa talossa,
Perehessävierahassa--
Tap' on toinen ottaminen,
Entinen unohtaminen.
Pitäsi sinun piteä
Päätarkka, tania mieli,
Ymmäryys yhentasainen,
Iltasella silmä virkut
Valkiita virittämähän,
Aamusella korvat tarkat
Kukon äntäkuulemahan.
Konsa kukko kerran lauloi,
Lauloi kerran, lauloi toisen,
Silloin aika nosta nuoren,
Hetki haikia havata.
Kons' ei kukko laulakana,
Ei ännäisännän lintu;
Piäkuuta kukkonasi,
Otavaista oppinasi.
Käy sie ulkona usein,
Käy sie kuuta katsomassa,
Otavaista oppimassa,
Tähtiätähänässä
Konsa oikein otava,
Sarvet suorahan suvehen,
Pursto perin pohjaisehen,

Silloin nuorten nousuaika,
Vanhojen lepuuaika.
Silloin aikani sinunki
Nosta luota nuoren sulhon,
Viereltäverevän sulhon,
Saapa tulta tuhkasista,
Valkiata vakkasesta.
Kun ei tulta tuhkasissa,
Valkiata vakkasessa,
Kutkuttele kullaistasi,
Katkuttele kaunoistasi:
"Anna tulta armaiseni,
Valkiaista marjaseni!"
Saat sie piitäpikkuruisen,
Tauloa taki vähäen;
Iske tuli tuikahuta,
Tikkurintahan viritä
Lähe lävähän samalla
Läänimään emännän lävä
Käy sie kuunnellen kujassa,
Kuunnellen kujan takana,
Ammoiko anopin lehmä
Hirnuiko apen hevonen,
Ky'yn lehmäytkäevi,
Naukasee naon vasikka,
Heinän hienon heittäjästä
Apilan ojentajaista.
Käy kujaset kuukistellen,
Lävipohjat längistellen,
Olet lehmille ojenna,
Heposelle heinä heitä
Heinä varsoille valitse.
Katso karkkokarsinoa,
Emädammaslattiata,
Luo silmä sikoini päälle,
Eläsie sioille singu,
Eläpotki porsahia,
Kanna kaukalo sioille,
Purtilonsa porsahille.
Kun sitte tulet tupahan,
Tule kolmena tupahan,
Tuo sie luuat, tuo sie lunta,
Itse tule kolmantena.
Kun sie lattiita lakaset,
Elälapsia lakase;
Nosta lapset laavitsalle!
Pese silmä, pääsilitä
Anna leipeäkäehen,
Vuole voita leivän päälle;
Kun ei leipeätalossa,
Anna lastunen käehen.

153. Elämoiti anoppiasi.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Kuules sisko, kuin sanelen,
Kun nyt menet miehelähän,
Käyt sinäkylässäkerran,
Pellon poikki naapurissa;
Kysyvä kyläset naiset:
"Antoiko anoppi voita,
Kun ennen emo kotona?"--
Ellös konsana sanoko:
"Ei anna anoppi voita."
Sano aina annettavan,
Kapustalla kannettavan,
Jos kerran kesäsaanaet,
Senki toisen talvellista.--
Kun sie leikkoat lihoa,
Eli viilet vehnäsiä
Säre veitsesi kivehen,
Karahuta kalliohon,
Syöäsulholta lihoa,
Viiltävehnäpiirasia.

154. Miehen mielen nouto.

(Vähännaisen neuo morsiamelle.)

Kuules sisko, kuin sanelen,
Kun meet toiseen talohon,
Elänenämiehen mieltä
Miehen mieltä kiurun kieltä
Niinkun mie poloinen nouvin.
Lihat laitoin, leivä laitoin,
Voit laitoin, oluet laitoin,
Viinat ostin Wiipurista,
Oluet omilta mailta.
Kävin sitte makoamahan,
Otti yksi vierehä
Antoi kylläkyynäsvartta,
Viljalta vihaista kätä
Kylm' oli kylki maatakseni,
Selkävieläki vilumpi;
Nousin kylmätäkyleltä
Viluiselta vuotehelta,
Sulho suorihen jäestä
Tukat tuulelle jakeli,
Hapseni hajottelevi.

155. Kotihia heittämiset.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitokainen nuorukainen,
Kanamarja kaunokainen,
Kun meet toisehen talohon,
Ne kolme kotihin heitä
Pävän eilliset unoset,
Emon armahat sanaset,
Joka kinnun pettääset.
Muista kaikki muut kalusi,
Unikonttisi uneuta;
Heitäuunille unesi,
Pankolle pahat tapasi,
Laiskuutesi lattialle.

Kaikki laiskuus lakata,
Kaikki uneuta unesi,
Emoas' eläuneuta,
Eläiltaistumissa,
Aamuahkeroisissana;
Emo on nähnyt suuren vaivan,
Kantaja kovan kokenut,
Saunamaassa maatessansa,
Olkiloilla ollessansa,
Leväessänsäpehuilla.

156. Ken meitäveelle viepi.

(Morsiamen kotiväki.)

Lenti tänne musta lintu,
Läpi korven koikutteli,
Korppi lenti halki korven,
Sammakko salon läitsee,
Suostutteli meiltäsorsan,
Maanitteli meiltämarjan;
Otti tuo omenan meiltä
Vietteli veen kalasen,
Petti pienillärahoilla,
Hopehilla houkutteli.
Ken meitäveelle viepi,
Ken joelle juhattavi?--
Saapi saavit seistäksensä
Kolataksensa korennat,
Ja kapat kalataksensa;
Piintyvä pikarin laiat,
Tuopin korvat tummenevat.

b) Hässä

157. Oisiko lupa kysyä

(Sulholle kotiväki.)

Oisiko lupa kysyä
Saisiko sitäsanoa,
Mitämielehen tulevi,
Kerkiäri kielelleni;
Saisiko sanoakseni,
Lupoa kysyäkseni:
Käitkötiesi tervehenä
Matkasitko mainehitta,
Tuluksitta pitkä matkat,
Matkat suuret valkiatta,
Kun lähit anopin luoksi,
Ainoan apen kotihin?
Oliko viinat kuurittuna,
Vai oli vasta aiottuna;
Jok' oli leivä leivottuna,
Vai oli vasta aiottuna?
Sydettiinköteitäsiellä
Lestyin leivin, pestyin pöyvin;
Juotettiinkö teitäsiellä
Olusilla otraisilla;
Sydettiinkösinun orosi
Portahilta pyöiviltä
Juotettiinkö sinun orosi
Läteheltäläkkyyvätä?

158. Tokko näit mitätullessa.

(Morsiamelle sulhon heimo.)

Hyväneito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Tokko tänne tullessanne,
Tokko taisi tamma juosta,
Orit konsti kompotella,
Ruuna ruskia ravata?

Hyväneito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Tokko tänne tullessanne,
Notkot nousi, mäet aleni,
Kumpareet kukertelihen,

Rauniot rakentelihen,
Kivet pienet piehtaroiysi,
Jäven rannat roikkaeli?

Hyväneito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Nätkötänne tullessasi
Kekoja keräperiä
Näpätänättehiä--
Ne kaikki tämän talosen,
Tämän sulhon kyntämiä
Kyntämiä kylvämiä

Hyväneito, kaunis neito!
Kun tunsit talohon tulla,
Niin tunne talossa olla;
Ei meilläsurulla syä
Ei eletähuolen kanssa--
Maitotiinu on tietyssäsi,
Piössasi piimäpytty
Voivatinen vallassasi.

159. Voi veikko, mitävetelet.

(Kyläiset lommaavat morsianta.)

Voi veikko, mitävetelet,
Tervaskannon kauneutta,
Pikitynnyrin pituutta,
Kerinkannan korkeutta!
Käesit käösen tuoa,
Kuletella kukkulinnun,
Tuoa maalta maan parahan,
Veeltävalkian valita;
Ei käi käehen saanut,
Kukkulintu kumppaliksi,
Veelt' et valkiita valinnut,
Tuonut maalta maan parasta.
Puuttui konna koprihisi,
Sammakko satimehesi;
Saitp' on suolta suovariksen,
Aialta ajoharakan,
Korpin korpinotkelmalta,
Pellolta pelotuslinnun,
Mustan linnun mullokselta;
Löysit nartun naurismaasta,
Nirtun niintäkiskomasta;
Narttu naukui, nirttu niukui,
Sulhon tullessa lähelle.

160. Kirkas neiti kihloissasi.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen!
Katsos meiän neioistamme;
On kun puola puolikypsi,
Tahi mansikka mäellä
Puhas on pulmonen lumella,
Puhtahampi puolellasi;
Valkia merellävaaksi,
Valkiampi valloissasi;
Soria merelläsorsa,
Soriampi suojassasi;
Kirkas tähti taivahalla,
Kirkkahampi kihloissasi.
Et oisi Savosta saanut,
Et tuonut Turustakana,
Tavannut Wiron takoa,
Vetänyt Wenäeheltä
Niin soriita neitokaista,
Mokomata morsianta;
Silmä maksavat sinisen,
Poski puhtahan punaisen,
Varsi valkian paperin.

161. Kutti, kutti, sulho rukka.

(Morsiamen lommaajat.)

Sulho viljon veljyeni!
Sanoit sie pahan sanasen;
Sanoit saavasi sataisen,
Tuovasi tuhannen neien;
Et sataista saanutkana,
Tuonut et tuhannen neittä
Sait su'un sukattomia,
Lajin kintahattomia.
Mitälie tehnyännäikänsä
Kuta mennehen kesosen,
Ei kutonut kintahia,
Suoritellut sukkasia;
Hiiret kopsassa kopasi,
Höppäkorvat lippahassa.

Kutti, kutti, sulho rukka!
Tuota toivotit ikäsi,
Tuota puolen polveasi,
Käkesit tämän kesosen;
Sanoit saavasi sarasen,

Apilaisen ottavasi,
Sorsan suosittellehesi,
Vesilinnun vienehesi.
Sait sinähyvän sarasen,
Armahan apilasheinän--
Löysit tieltätervaskannon,
Leppäpötkelön lehosta.
Talven on tateessa maannut,
Kuukauen hevoskujassa,
Viel' on silmä siistimätä
Kaikki kasvot kaavimatta.

162. Laajasukuinen neiti.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Rahan kanta kaunokainen,
Ellös meiän neioistamme
Sanoko suvuttomaksi,
Laatiko lajittomaksi,
Tehkötietämätömäksi!
Onpa meiän neiollamme
Suku suuri, laji laaja;
Kappa ois kylveäpapuja,
Jyväkullenki tulisi,
Kappa ois panna pellavaista,
Kuitu kullenki tulisi.

Sulhokainen nuorukainen,
Rahan kanta kaunokainen,
Ellös meiän neioistamme
Toki tuhmaksi hokeko,
Typeräksi tunnustelko,
Saamattomaksi sanoko!
Mene sulho seppään,
Tietäpä terävarauta,
Tietäviikate terävä
Vaali vartehen hyvään,
Vestele verään suussa,
Kannon päässä kalkuttele.
Kun tulevi päiväpaiste,
Viepäneittänurmen päälle,
Sitte heinäherskätävi,
Sekäjussi jurskahtavi,
Kova heinäkorskahtavi,
Suolaheinäsäkätävi,
Vihvilänen viuskahtavi,
Mää myöään menevi,
Kulo käypi kellellehen,
Vesan kanta katkiavi.

163. Kaason kauneus.

(Kosiomiehen puoli.)

Hyväkaaso, kaunis kaaso,
Valkianvereväkaaso;
Kaunis kaaso kengätäki,
Silmiltäsitä parempi.
Niinp' on kaaso kengitetty,
Kun on kelkka talloitettu;
Niinp' on kaason silmä päässä
Kun harakan pakkasella.

(Kaason puoli.)

Niinp' on kaaso kengitetty,
Kun hevonen rauoitettu;
Niin on kaason silmä päässä
Kun on tähet taivahalla.

164. Kaason istunta.

(Kosiomiehen puoli.)

Istu, istu kaaso rukka!
Kun istut, hyvinki istu;
Istu puhki puinen penkki,
Halki lautainen lavitsa,
Seinä sienille määränä
Katso halki harjahirsi.

(Kaaso.)

Niinköteill' on hoikat hongat,
Sekäpehmiä petäjä,
Ettei kestäkaason olla,
Nuoevaimon vaivutella,
Tämän illan istumilla,
Tämän aamun astumilla?--
Enmäistu penkillänne,
Enkäseiso sillallanne;
Istun hieprahelmoillani,
Seison kenstikengilläni.
Vain en istu ensinkänä
Enkäseiso semminkänä
Ennenkuin sulkani sulavi,
Höyheneni lämpiävi.

165. Kaason lämpimän saanta.

(Kosiomielen puoli.)

Kun lienet kovin vilussa,
Nouse kaaso kiukoalle,
Liesipankolle panete;
Pane jalka patsahalle,
Toinen orrelle ojenna,
Helmat lieskahan levitä
Siinäsulikasi sulavi,
Höyhenesi lämpiäi.

(Kaaso.)

Nouskohon nokiset velhot,
Saakohon tulipunaiset,
Nokianne nuohomahan,
Karstojanne kaavimahan!
Piruko tästäpiiat otti,
Lempo ampui leskieukot,
Nokiloita nuohomasta,
Karstoja karistamasta?
Eikä tuoa kaason syä
Nuoevaimon nunnostella;
Lepillenkölehmä lypsi,
Kannoille muni kananne?

166. Kaason sydäntä

(Kosiomiehen puoli.)

Hyväkaaso, kaunis kaaso,
Valkianvereväkaaso!
Kun lienet kovin nässä
Istunet rokan himolla,
Kuoli muinen musta ruuna,
Vaipui valkia hevonen,
Kuoli Kontisen kujahan,
Kyllösen kylyn etehen.
Tuoll' on raato rauniolla,
Päkontti koan takana;
Sen on keuhot keittämätä
Kapiot kaluamatta.
Siin' on kaason kyllin syä
Nuoevaimon nunnostella.

(Kaaso.)

Nouskohon kontio kolosta,
Havun alta haarakynsi,
Kiven alta kiskosilmä
Viiasta vihainen kissa,
Ruunianne ruhtomahan,
Tammojanne tahtomahan,

Orittanne ottamahan,
Lehmiänne leikkomahan!
Missäpähukka huikuroivi,
Metsän vihko viehkuroivi,
Kun ei karjassa kahua,
Liehu lehmien seassa?

167. Maata menentä

Hyväkaaso, kaunis kaaso,
Valkianvereväkaaso!
Jo ois aika maata mennä
Liitto liipata levolle;
Kukot laulavat kylälä
Hoikkasäret hoiloavat.

(Kaaso.)

~sken aika maata mennä
Liitto liipata levolle,
Kun mun sulkani sulaisi,
Höyheneni lämpiäsi.
Vai joko vaivainen varajat,
Tynnyrisi tyhjenevän,
Puolikkosi puolenevan?--
Vast' on kerta keitettynä
Kiiskiäkirokaloja,
Ahvenia ruotaisia;
Tuoppi on tuotuna olutta,
Ei sekänämeitävasten,
Vasten muita vierahia.

168. Kaason juomiset.

(Kosiomiehen puoli.)

Hyväkaaso, kaunis kaaso,
Kaaso valkianverevä
Ootko Valtalan vasikka,
Vaiko Puntalan Punikki
Tynnyrien tyhjentää
Puolikkojen puolentaja?--
Kun lienet olven himolla,
Eli taarin tarpehella,
Kyll' on meilläkystävettä
Paljo pantua olutta,
Kellarit teloja täynnä
Telat täynnätynnyriä
Kun ei siitäkyläliene,

Tahi ei tulle tarpehiksi;
Viel' on tamma tanhualla,
Liinaharja liettehessä
Lä~~v~~ssäPunikki lehmä
Toinen Kyyttökytkyessä
Joka laski laarin viinan,
Hyvän juomisen jorotti.

(Kaaso.)

En oo tänne lähtenynnä
Enpäoluen himolla,
Enkätaarin tarpehella;
Olutt' on kotonaniki,
Taaria talossaniki;
Vaap' on läksin katsomahan
Pienen lintuni peseä
Varpuseni vainioa.
Kohta t~~ä~~täkolkan k~~ä~~nnän,
Kolkan k~~ä~~nnän, toisen v~~ä~~nnän
T~~ä~~tätuhmasta tuvasta,
Kamalasta kartanosta;
Heitän tänne herttaseni,
Tänne kaunoni kaotan;
Suojelkohon suuri Jumala,
Kaikkivalta varjelkohon,
Ettei huomenna katuisi,
Pävän p~~ä~~st~~ä~~pelj~~ä~~styisi.
N~~ä~~täoutoja ovia,
Ver~~j~~ävierahia.

169. Kosiomiehen ylistys.

Kuules sie tuhannen vanha,
Ja vanhin kosiomiesi!
Tuo hattu, jok' on sinulla,
Tuot ei kannu kaikki miehet,
Eikäpojat puoletkana,
Kolmannetkana kosijat.
Verka on Wirosta saatu,
Säeristäs~~ä~~itetty,
Puuhka on tuotuna Turusta,
Saksan linnasta sametti.
Vähäpaitoa näkyvi,
Pikkarainen pilkottavi,
Paita kun papin paperi,
Kirkkoherran kirjanlehti,
Oman kultansa kutoma,
Kaunosensa kalkuttama;
Ommeltu oravakynsin,
N~~ä~~ä~~k~~ynsin n~~ä~~st~~ä~~lty,

Tinaneuloin tikkaeltu.

III. Paimenlauluja.

170. Kukkalatva kuusi.

"Marisenko, marjasenko,
Punaposki puolasko!
Käitkötuon mäkösen alla,
Viheriäsen vierun alla?"--

"Kävin kerran, kun kävinki."

"Mitä näät käyessäsi?"--

"Nän kuusen kukkalatvan,
Ja haavan halialatvan;
Ison kuusen kukkalatvan,
Emon haavan halialatvan."

"Konsa sen kotihin tuomma!"

"Illan tullen, päivän mennen,
Karjan tullessa kotihin,
Kylylölyn löyhkäessä"

171. Mipäpaimenten olla?

Mipämeiän paimenien,
Kupa karjan kaitsijojen?--
Ei ole paha paimenien,
Pah' ei karjan kaitsijojen;
Kiiikumma joka kivellä
Laulamma joka mäellä
Joka suolla soitlemma,
Lyömmäleikkiäaholla,
Syömmämaalta mansikoita,
Ja juomma joesta vettä
Marjat kasvon kaunistavi,
Puolukat punertelevi,
Vesi ei voimoa vähennä
Jokivesi ei varsinkana.

172. Tule tänne!

Tule tänne tyttöpaimen [33],

Tääl' on toinen poikapaimen [34];
Tääl' on karjat kaunihimmat,
Tääläkellot kuulusimmat,
Tääl' on mansikat makiat,
Täälilillikat lihavat,
Tääläpuolat puolikypset,
Vatut vaaran rinteellä

Kuti, kuti, kultaseni,
Tule tänne turkkaseni!
Tääl' on kaunis karjan käyä
Armas paimenten asua;
Pohjaspuolella mäkönen,
Päväpuolella puronen,
Lehtomaita luotehesen,
Itähän isot ahoset.
Kuti, kuti, kultaseni,
Tule tänne turkkaseni!
Tääl' on suuri sulhosesi [35],
Kaunis kasvin kumppalisi;
Sopisipa suuta antaa,
Kun olisi kahen valta.

173. Missäarmahani?

Miss' on, kussa minun hyväni,
Miss' asuvi armahani,
Missäistuvi iloni,
Maalla kulla marjaseni?--
Kuulu ei ääntävän ahoilla,
Lyövän leikkiälehoissa,
Ei kuulu saloilla soitto,
Ei kukunta kunnahilta,
Oisko armas astumassa,
Marjan matelemassa,
Oma kulta kulkemassa,
Valkia vaeltamassa;
Toisin torveni puhuisi,
Vaaran rinnat vastoaisi,
Saisi salot sanelemista,
Joka kumpu kukkumista,
Lehot leikkiäpitäsi,
Ahot ainoista iloa.

174. Armahan kulku.

Täät' on kulta kulkenunna,

Täät' on mennyt mielitetty,
Tästäarmas astununna,
Valkia vaeltanunna;
Tääs' on astunut aholla,
Tuoss' on istunut kivellä
Kivi on paljo kirkkahampi,
Paasi toistansa parempi,
Kangas kahta kaunihimpi,
Lehto viittäleppiämpi,
Korpi kuutta kukkahampi,
Koko metsämieluisampi,
Tuon on kultani kulusta,
Armahani astunnasta.

175. Enköminäki toivoisi.

Lintu lauleli lehossa,
Pieni lintu pensahassa,
Kullaistansa kuikutteli,
Marjaistansa maanitteli,
Armahaistansa halasi;
Enkömie poloinen raukka
Tuota toivoisi enemmän,
Halajaisi hartahammin,
Kullaistani kulkevaksi,
Marjaista matelevaksi?
Tule tänne, pieni lintu,
Lennätänne, lintu rukka,
Haastele halusi mulle,
Ikä~~v~~si ilmottle;
Mie sanon sinulle jälen
Haastan mielihaikiani.
Sitte vaihamma vajoja,
Kahenkesken kaihojamme.
Lennä lennälintu rukka,
Lennä pieni pääsky rukka,
Lennäminun kaulalleni,
Käy käivarrelleni;
Siinäsälyt sie paremmin,
Olet onnella hyvälä
Olet kun kullan kukkarossa,
Asut kun armahan povessa.

176. Katso Kiesus karjaistani.

Katso Kiesus karjaistani,
Hoitele hyväJumala,

Nälläaukeilla ahoilla,
Leveillälehtomailla,
Korkehilla koivikoilla,
Kauneilla kataikoilla,
Pienilläpetäköllä
Mataloilla haavikoilla,
Kultaisilla kuusikoilla,
Armahaisilla saloilla;
Eläanna sutosen tulla,
Kohti kontion osata!
Jos konsa susi tulisi,
Kohti kontio kokisi,
Muuta muiksi lehmäeni,
Kannonpäksi kaunoseni,
Kiviksi minun omani,
Kallioksi karjaseni;
Ei susi kiviin koske,
Karhu ei koske kallioihin.

177. Muut kuuli kirkonkellon.

Muut ne kuuli kirkon kellon,
Minäkurja karjankellon;
Papin parran muut näkivä,
Minäkurja kuusen latvan.
Kivi on mulla kirkkonani,
Pajupehko pappinani,
Lahokanto laulajana,
Käki muina lukkarina.
Kuku kultainen kähkönen,
Kuku kulta kielellinen,
Hoila'a hopiarinta,
Tinarinta riuskuttele
Käynköviikonki vilussa,
Kauan karjan paimenessa,
Astunko ahoja kauan,
Viikon soien vierukoita--
Kesosenko, kaksosenko,
Viitosenko, kuutosenko,
Vaiko kymmenen keseä
Tahi ei täyteen tänä

178. Lepo, lepo, lehmäni.

Lepo, lepo, lehmäni!
Jopa löysin härkäni
Kololahen korvelta,

Pajulahen lammilta.
Lepo, lepo, lehmäni!
Jopa löysin häkani
Kiviniemen särkätä
Valkialta rannalta,
Horsmia syömästä
Kaisloja kaivamasta.

179. Paista päiväpaimenelle.

Näytäpävasilmiäsi,
Lonkottele luomiasi,
Sinisetkö vai punaiset,
Vaiko kellankarvalliset,
Vaiko viertehen näköset,
Tahi vaahtivalkeuiset.
Paista päiväpaimenelle,
Eläkalanpyytäjälle;
Kalamies kaloja syöpi,
Paimen parka kuivan leivän,
Kuivan leivän kurskehtivi,
Otraisen oeltelevi,
Kauraisen kavertelevi,
Tattarisen taittelevi,
Rukehisen ruinoavi,
Lemettisen leikkoavi,
Vieläparkkisen panevi,
Petjäsen peiputtavi,
Kuoren kuivan kurskuttavi,
Veen lipilläluikkoavi,
Määrä mätähän nenässä

180. Laske paimenta kotihin.

Paista päivän Jumala,
Hellittele herra Kiesus,
Poloisille paimenille!
Pah' on olla paimenessa,
Tyttöapsen [36] liiatenki,
Kun ei poikoa [37] keralla.
Kulu päiväkuusikolle,
Viere vehnäviijikköle;
Laske paimenta kotihin,
Sen talon emännän luoksi,
Ettänäkäni näkisi,
Heti aittahan menisi,
Juosten juomahuonehesen,

Keikutellen kellarihin,
Taputtaisi talkkunoa,
Vuolasisi voita päälle,
Sipaisi sianlihoa,
Kavertaisi kannikkoa.

181. Mene päivä viere viikko.

Mene päivä viere viikko,
Alene Jumalan aika!
Mene päivämänniköle,
Kule kulta kuusikolle,
Karkaa kataikolle,
Lennälehmälypsykselle;
Päästäpaimenta kotihin
Vilusta, pahasta säästä
Vilusta väisemästä
Pakkasesta parkumasta,
Kannikkoa kaivamahan,
Pyttyjäpyätänhän,
Voivatia vuolemahan,
Kirnua kolistamahan.
Isäntäkova kotona,
Emäntäsitä kovempi,
Poika puoli perkelettä
Tytä kun tulikipuna,
Miniäkun miekan käki;
Itse kaivoi kannikkansa,
Itse pyttynsäpyäsi,
Itse vuoli voivatinsa
Itse kirnunsa kolisti;
Paimenelle vanha taari,
Vanha taari, kylmäkaali,
Jost' oli rakki rasvan syönyt,
Musti murkinan pitännä
Annas tulla toisen tunnin,
Jo sanoi minun syöneheni,
Kannikkansa kaivaneeni,
Pyttynsäpyätäneeni,
Voivatinsa vuolleheni,
Kirnunsa kolistaneeni;
Sitte pieksi petkelellä
Kolkutti kotahalolla.

Käsi poikki, jalka poikki,
Sen pahan talon emännän,
Oikiasta olkapäästä
Vasemesta sarvennosta!

182. Jo tulen kotihin.

Jo tulenki, jo tulenki,
Jo tulenki kotihini;
Joko on kylpy joutununna,
Joko saatu saunavettä
Sekävastat valmihina?
Onko huttu keitettynä
Puohtimella peitettynä
Voita päälle heitettynä
Onko lusikat ääressä
Maitokupit vieressä?
Ptru Kirjo, ptru Karjo,
Ptruko haikia Haluna!
Jo on Kirjo kiini pantu,
Karjo kaarehen rakettu,
Haluna hakahan saatu;
Jo nyt jouvunki tupahan
Jo tulenki, jo tulenki,
Jo tulenki, jo, jo.

183. Hänehen käijä

"Kuulin kummat, nän imehet,
Hänehessäkäessäni."

"Mitäkuulit kummimmia,
Mitänät imehimmiä?"

"Sitäkuulin kummimmia,
Sitänän imehimmiä
Siat sotki taikinata,
Emännä sikana rötki,
Porsas lattian lakasi,
Piiat pakinassa makasi."

"On tuo kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni."

"Ei tuo vieläkumma liene,
Ei ime väheäkänä
Vieläkuulin kummempia
Nän vieläimehempia
Kirvehelläkeitettiin,
Kattilalla leikattiin,
Orava veti rekiä
Hepo hännin puuhun juoksi."

"Se on kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni."

"Ei tuo vieläkumma liene,
Ei ime väheäkänä
Vieläkuulin kummempia,
Nän vieläimehempää
Orot oli ohran leikku'ussa,
Siiikaset sitelemässä
Laklaset latelemassa,
Hanhet haasioitsemassa."

"On tuo kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni."

"Ei tuo vieläkumma liene,
Ei ime väheäkänä
Kohta kuulet kummempia,
Vieläki imehempää
Antoi hanhi siivet mulle,
Lakia laajat lentimensä
Niillälennin löhyttelin
Yheksän meren ylitse,
Meripuolen kymmenettä
Lennin maille vierahille,
Tulin tuntemattomille,
Sinisen salon sisähen,
Vaskisehen varvikkohon.
Olipa sielläpuut punaiset,
Puut punaiset, maat siniset,
Lehot lemmenkarvalliset,
Ruohot ruostehen näköset.
Vuoret siellävoina vuoti,
Kalliot sianlihana,
Mäet mänmikakkaroina,
Kaikki kankahat metenä
Siell' oli naiset listin lastin,
Morsiamet mustin kulmin,
Akat vanhat vaskivössä
Tyttäret tinasiloissa,
Ukot vanhat uunin päällä
Nuoret miehet miekka vyölä
Kukot kultakannuksissa,
Kanat vaskivarpahissa,
Lehmä leppäsin utarin,
Paimenet pajuisin jousin.
Ei juotu oluttakana
Kuparitta kultaisetta,
Vaskireunatta vaitta;
Ei sydy sianlihoa
Veitsettähopiapättä
Talrikitta tammisetta."

184. Kuulin kummat kuusialta.

Nousin aivan aikaisehen,
Aivan aikahuomenessa,
Kuun ja pävyen keralla;
Vieläennen ennätelin,
Ennen kuuta, päveäni.
Pyyhin pikku pirttiseni,
Lakaelin lattiani,
Tinaisilla tikkasilla,
Vaskisilla varpasilla.
Ammuelin rikkaseni
Tinaisehen takkasehen,
Vaskisehen vakkasehen.
Vein märikkani pihalle,
Kannoin ulos usta myden,
Pihalle vajoa myden,
Pellolle perimmäselä,
Kaijimmalle pientarelle.
Seisattelime rikoilla,
Käntelime, kuuntelime,
Kuulin kummat kuusialta,
Imehet yheksiätä
Sika sillalla makasi,
Porsas tielläpoikki puolin,
Kahet kannukset jalassa,
Oksat kullan kummassaki.

Vieläkuulin kummempia,
Imehempiätähysin:
Akat ammoi kytkyessä
Lehmä leipoi taikinata,
Lampahat pani olutta;
Susi survoi, häntätorkkui,
Jänis jauhoi, pääjäisi;
Oravainen ortta vuoli,
Pulmukainen puita pilkkoi,
Pääskynen päettäköi.

Vieläkuulin kummempia,
Imehempiätähysin:
Hirsi veti, häkänotkui,
Reki kesti, tie hajosi;
Orava ahoja kynti,
Hevonen makasi puussa;
Kattilalla souettihin,
Wenehelläkeitettihin;
Repo pääpoimimassa,
Itse hanhut antamassa.--
Anna hanhut siipiäsi,

Lakia laakamoisiasi!
Millälennän muille maille,
Noille maille tuttaville,
Hopiaisehen salohon,
Kultaisehen koivikkohon.
Vaaher vaskinen salossa,
Kuusi kulta koivikossa,
Kukat kullan kiiltäjäset,
Lehet lemmen karvalliset;
Laulajat lehellälemmen,
Kuulijat kukalla kullan,
Mie itse revon rekehen,
Virsi väkkärän väkehen.

185. Minkänoista mille annan?

Jopa mie tähähuomenessa
Nousin aivan aikaisehen,
Pesime, kumartelime,
Pyyhin pikku pirttiseni,
Vein rikkani pihalle,
Rikoillani seisatime.
Katsahime kankahalle,
Kankahalla kaunis lampi,
Lammissa venoja kolme.
Yks' on veno kultakokka,
Toinen on hopiakokka,
Veno kolmas vaskikokka.
Minkänoista mille annan,
Kunka kullenki osoan?--
Kultakokka taatolleni,
Veikolle hopiakokka,
Veljenpojan vaskikokka.

Katsahime toisen kerran,
Kolm' on neitoa venossa.
Yks' on neito kultakassa,
Toinen on hopiakassa,
Neito kolmas vaskikassa.
Minkänoista mille annan,
Kunka kullenki osoan?--
Kultakassa taatolleni,
Veljelle hopiakassa,
Veljenpojan vaskikassa.

Katsahime kolmannesti,
Ei ollut lampia enempi,
Eikälammissa venoja,
Venosiss' ei neitosia;
Lampi oli muuttunut lehoksi,

Haavikoksi neiot nuoret,
Vesikaareksi venoset.

186. Työnsäkumpasellaki.

Tuli saarella palavi;
Kenpätuolla tulta poltti?
Sulho tuolla tulta poltti.
Mitäsulho raatelevi?--
Korjoansa kirjottavi.
Mitätuolla korjasella?--
Neittätuolla korjasella.
Mitäneito raatelevi?--
Kultakangasta kutovi,
Hopiaista helkyttävi.

187. Juoksin, juoksin joen vartta.

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin ylös, katsoin alas;
Ylähläpäpäpaistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpäse veno souti?--
Taattoseni veno souti;
"Ota taatto venosehesi!"

"Ei tytär veneesen päse;
Tänäranta raisu ranta,
Tänävesi muakas."

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin ylös, katsoin alas,

Ylähläpäpäpaistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpäse veno souti?--
Maammoseni veno souti;
"Ota maammo venosehesi!"

"Ei tytär veneesen päse;
Tänäranta raisu ranta,
Tänävesi muakas."

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin ylös, katsoin alas;
Ylähläpäpäpaistoi,
Alahalla veno souti.

Kenenpäse veno souti?--
Veikkoseni veno souti;
"Ota veikko venosehesi!"

"Ei sikko veneesen päse;
Tämäranta raisu ranta,
Tänävesi muakas."

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin ylös, katsoin alas;
Ylähläpäpäpaistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpäse veno souti?--
Siskoseni veno souti;
"Ota sikko venosehesi!"

"Ei sikko veneesen päse;
Tämäranta raisu ranta,
Tänävesi muakas."

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin ylös, katsoin alas;
Ylähläpäpäpaistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpäse veno souti?--
Sulhoseni veno souti;
"Ota sulho venosehesi!"

"Tule tyttöveneeseni;
Tän' ei ranta raisu ranta,
Ei tänävesi muakas."

188. Venehen synty.

Kävin tietätengollista,
Maata maksan karvallista,
Siltoa sinikivoista,
Ojan porrasta punaista;
Tuli honka vastahani,
Mie tuota kyselemähän
"Syntyköveno sinusta?"--

"Syntyypäveno minusta;
Kaiken känoista kevätä
Vieläviime viikollaki,
Käki kukkui latvoillani,
Mesi tippui lehvistäni,
Päväkiersi keskipuuta."

Kutsuin veikon veistäni--

"Käi venettäveistäjän!"
Käi veikko veistäjän;
Veikkoni venettäveisti,
Kilkkavalla kirvehellä
Kalkkavalla kalliolla.
Vene syntyi veistäjällä
Laiva lastun ottamalla;

Käi nuoret soutamahan,
Nuoret souti, aivot notkui;
Käi vanhat soutamahan,
Vanhat souti, päävapisi.

189. Souti sotka suojan rannan.

Souti sotka suojan rannan,
Tavi tyynen tylkytteli;
Souti sotkat, aivot lotkat,
Pienoset peräpitimet.
Souti kerran suovesiä
Souti toisen maavesiä
Kolmannen kotivesiä
Pyllisessä on pyytöpaikat,
Ryytissäryssäiset,
Kalasaunat saarimaalla.
Souammako saarimaalle,
Saarimaalta mantereheh,
Manteresta maammon luoksi,
Maammon luota taaton luoksi,
Taaton luota veikon luoksi,
Veikon luota siskon luoksi;
Siskoll' on sininen silta,
Jossa leikki lyäjähehe,
Tanssi tallaeltanehe.

190. Läkän sikko Suurulahan.

"Läkän sikko Suurulahan!--
Suurulassa' on nuoret sulhot [38]."
"Vuota teen tilan emolle,
Jalan jaksan taattoselta."
Läksimmämpä Suurulahan,
Suurulassa' oli suuri pirtti,
Musta lehmälattialla;
Ukko sarvesta pitävi,
Akka alta tempoavi.
Minkä akka maion lypsi,
Sen samasen ukko säpi.

Katsahtimma karsinahan,
Neitosia [39] karsinassa;
Sekäsyövä, jotta juovat,
Piirasia pistelevä,
Vehnäsiäviiltelevä,
Ohraisia ottelevat,
Kauraisia katselevat,
Veitsellähopeisella,
Kupposesta kultaisesta.

Katsahtimma toisa'pänki,
Supun täysi sulhosia [40],
Lävlaut pöytänsä
Vasannahka pöytäaate,
Leipälehmtäkeräty,
Koiralta kolatsut saatu,
Vasikalta vaassajuomat,
Kakkarat katinpojalta.

191. Antti armas herrtaseni.

"Antti armas herrtaseni,
Sinisilmäsirkkuseni!
Konsa meille häät tulevi?"--
"Huomenna meille häät tulevi."

Antti armas naitettihin,
Mitätuon hässäkeitettihin?--
Sirkan siivet, torakan koivet,
Peiposen peräpakarat,
Västäkin väärä säret,
Pienen linnun piipottimet.

"Antti armas herrtaseni
Käy nyt yksi viereheni!"

Tuli yksi viereheni,
Sitte yön levätyänsä
Astui aamulla varahin,
Meni naurihin tekohon,
Teki tielle naurihinsa,
Pani kissan kyntämähän,
Varpusen vakoamahan,
Itse paaelle paneutui,
Nukkui nurmimätähäle.

192. Repo ja jänis.

Repo itki reilitteli
Kiven pääläkykyllänsä
Kahen kaupungin kesellä
Kolmen linnan kuuluvilla;
Jänis juoksi katsomahan:
"Mitäitket, repo rukka?"

"Tuota itken, jänörukka:
Kuoli mun sukuni suuri
Noilla tappotantereilla,
Vainovaivoilla sioilla.
Iso kuoli, äti kuoli,
Kuoli viisi veikkoani,
Kuusi kummini tytätä
Seitsemän setäni lasta.
Pienet poikani poloiset,
Kaikki tyyni kantamani,
Ne on vietynäWirohon,
Saksan maalle saatettuna,
Herroille hetalehiksi,
Kauppamiehille kaluiksi."

"Eläitke repo rukkä
Tule minun turvihini;
Avarat asunnot mulla,
Pellon pientaret laviat,
Hongan juuret huonehina,
Kantoset kamariloina."

193. Hiiren peiaat.

Hiiri kaupalta tulevi
Purrella punaperälä
Wenehellävaskisella.
Keitti linnan liepsahutti,
Tytä lintahan lipetti;
Keitti hutun hupsahutti,
Poika huttuhun hupeni.

Siitähiiri hiihtamahan,
Lyhytpolvi lyyttämähän;
Jänis vastahan tulevi,
Kysytteli lausutteli:
"Minne hiihat hiiri raukka,
Lyhytpolvi lyykyttelet?"

"Hiihan mie vähän väkeä
Kutsun peiasvierahia;
Kuoli kaksi poikoani,

Hukkui huttukattilahan."

"Missäpiä peiahasi?"--

"Tuolla piän peiahani,
Puun raossa, maan raossa,
Kahen kantosen väissä"

"Ketäkutsut vierahiksi?"

"Kutsun suolta suovariksen.
Aholta ajoharakan,
Peiposen perehinensä
Linnun laiha lapsinensa;
Ne mie kutsun vierahiksi."

194. Katin kosiominen.

Kävi katti tietämyden,
Löysi tieltämätähäsen,
Mätähäseläkotasen;
Ketätuon koan sisäissä--
Hiiri laiha lapsinensa,
Pienonen perehinensä

Kolkkasi koan ovea,
Räyhnytti räystääpuuta:
"Anna hiiri tyttäsi!"--
"Miksi sulle tyttäni!"

"Rinnallani istujaksi,
Kanssani kasuajaksi,
Elolaarin laukojaksi,
Jyväpurnon purkajaksi."

"Mustat mulla tyttäeni,
Mustapa minäitseki."

"Muihen musta, miun hyvänen,
Minun metonen mielestäni,
Sima, maito, silmästäni."

Antoi hiiri tyttäensä
Katti se kosio kaunis
Pian hirtti hiiren lapsen,
Surmasi hyväukuisen.

195. Hiiri ja hämähikkö

Hänhikköteitäkulkki,
Hiiri maita matkaeli,
Tulit tiellävastatusten;
Niin hiiri sanoiksi saattoi:
"Hänhikköhöyryinen,
Keräpenttu köyryinen!
Mitäsie kävelet kurja,
Tulet tielläni etehen?"

"Minälaitoin luojan langan,
Keräsin kerän Jumalan."

"Vaiko loihit luojan langan,
Kirosit kerän Jumalan!
Mie sun nylene nyrkilläni,
Piirrän peukaloisellani;
Vien nahkasi Wiipurihin
Saatan Saksan kaupunkikin.
Saan sieltäsataiset markat,
Tuhantiset tukkoelen,
Viisi Wiipurin rahoja,
Kuusi kultapenninkiä
Ostan olkisen orihin,
Hernevirtisen hevosen,
Liinaharjan, liinahännän,
Karjalan pystykapion.
Ajan Kultalan kujihin,
Rikki kultihin rekeni;
Kulta kurski kulmilleni,
Pääläni hopiat päski."

196. Hiiri ja katti.

Hiiri metsään menevi,
Lyhytjalka lynsytteri,
Pikku kelkkanen perässä
Pikku kirves kelkkasessa.

Päy katti kannon päähän,
Kannon päähän katsomahan:
"Minne menet hiiri rukka,
Lyhytjalka lynsyttelet?"

"Metsään menen poloinen,
Korpehen kovaosainen."

"Mitäsiellätekemään,
Kuta raukka raatamahan?"

"Lehtikoivun leikkomahan,

Puun sorian sortamahan."

"Entäkuolet koivun alle,
Puun sorian sortumille?"--

"Pistäyn mäpuun rakohon,
Koen mennämaan rakohon."
"Entänäkäki tulevi;
Mitäsielläsyöksesi?"

"Syön mäkoivun kuoruisia,
Puren haavan kettusia."

"Entäturpuvi mahasi,
Vatsa paisuvi pahaksi?"

"Puhkasen ma puikkosella,
Täähytän tähkäsellä

"Entäkun veri tulevi?"--
"Veren tulla'ki pitäi."

"Entäkun kivistelevi?"--
"Voitelen ma voikkosella."

"Mistäsaat sa voikkosia?"--
"Akan vanhan vakkasesta."

"Mistävanha akka saapi?"--
"Nuoren neien lippahasta."

"Mistänuori neiti saapi?"--
"Nuoren lehmäsen nisästä"

"Mistäsitänuori lehmä"--
"Korehista korttehistä,
Tuorehista turpehista,
Vihannista mätähistä
Helyheinän hepsusista,
Luojan pitkiltäpihoilta,
Kaikkivallan vainiolta."

"Sen vainen valehtelitki;
Vaan ma nyt sinun opetan,
Ettet totta toisen kerran
Mua syötele sanoilla."
Siinäkohta kourihinsa,
Käppäsi käpäihinsä
Tappoi hiiren hirviästi,
Ja kaotti kauhiasti.

Sihen loppui hiiren virsi,
Katkesi katin tarina.

197. Hiiren tapaja.

Maaria matala muori,
Taaria talon emäntä
Lypsi lehmän lyyrytteli,
Kantoi maion kaarutteli,
Pani patsahan nenähän,
Kuppisehen kultaisehen,
Vaskisehen maljasehen.
Tuli hiiri, joi vähäsen,
Tuli toinen, puolen lappoi,
Tuli kolmas, kaiken kaatoi.

Läksi hiiri hiihtamahan,
Lyhytjalka lyntsimähän;
Katti vastahan tulevi:
"Mistähiihat hiiri raukka?"

"Pakohon pahoista töstä
Pilloistani piilemähän."

"Mitäsie pahoaa laait,
Kuta teit pillojasi?"

"Olipa Maaria matala,
Taaria talon emäntä
Lypsi lehmän lyyrytteli,
Kantoi maion kaarutteli,
Pani patsahan nenähän,
Kuppisessa kultaisessa,
Vaskisessa maljasessa.
Meni veikko, joi vähäsen,
Meni sikko, puolen lappoi,
Menin mie, ta kaiken kaaoin;
Sitämie pahoaa laain,
Senpätein pillojani."

Tuon katti käsin tavotti,
Hiiren hirtehen ripusti,
Siinäveti veitsellänsä
Piirsi peukaloisellansa,
Vei nahan Wenähelle,
Kantoi kaupungin oville;
Sieltä sai sataiset markat,
Toi sieltätuhannet tengat.
Niill' osti ison orosen,
Hiirenkarvaisen hevosen,
Meren jääjuoksemahan,
Somerta sirottamahan.

Meri parskui parmahille,
Somer silmille sirahti,
Juostessa hyvän hevosen,
Hyvän riskun riskuttaissa.

198. Joutsen ja hanhi.

"Mistä kusta hanhoseni,
Hanhoseni valkia?"
"Rantaselta, rantaselta,
Joutseneni ylpiä"
"Mitäsieltätekemästä
Hanhoseni valkia?"
"Poikiani pesemästä
Joutseneni ylpiä"
"Pesitköminunki poiat,
Hanhoseni valkia?"
"Olit sie itseki siellä
Joutseneni ylpiä"
"Niin et pessyt poikiani,
Hanhoseni valkia?"
"Enmäpessyt poikiasi,
Joutseneni ylpiä"
"Mie sinun merehen upotan,
Hanhoseni valkia!"
"Kylläsiipeni kannattavat,
Joutseneni ylpiä"
"Mie sinun tulessa poltan,
Hanhoseni valkia!"
"Kyllämäsammutan tulesi,
Joutseneni ylpiä"
"Mie sinun hirtän hirsipuuhun,
Hanhoseni valkia!"
"Kyllämun kynteni katkasevi,
Joutseneni ylpiä"
"Mie sinun portista pujotan,
Hanhoseni valkia!"
"Jo olen siitäennen käynyt,
Joutseneni ylpiä"

199. Mitäitket pieni lintu.

"Mitäitket pieni lintu,
Lintu tuima tuikuttelet,
Pahalla pajupurolla,
Tiheälätuomikolla?"

"Sitäitken pieni lintu,

Lintu tuima tuikuttelen;
Palelevi jalkojani,
Kivistäi kynsiäni.
En tohi tupahan mennä
Saaha sammalhuonehesen:
Hورات luualla hosuvi,
Pahat vaimot vastallansa.

Sitäitken pieni lintu,
Lintu tuima tuikuttelen,
Pahalla pajupuruolla,
Tiheälätuomikolla,
Kun en tuota tunnekana,
Tunnekana, tieäkänä
Minne lyön mälyykyäni,
Kunne kaivottu ajame,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla Pohjanmailla;
Tulehenko teen tapani,
Vetehenkösaunan salvan.

Jos teen tulehen tupani,
Tuli polttavi tupani,
Pahana palokesänä
Jos vetehen saunan salvan,
Vesi viepi salvokseni,
Vesivuonna voimatonna."

"Eläitke pieni lintu,
Lintu tuima tuikuttele!
Lennätänne lintuseni,
Tule tänne tuttuseni;
Tääl' on kaunis ruokoranta,
Ruokoranta, heinäehto,
Leikki lyöhän lehossa,
Maitovelli keitetähän,
Voita päälle heitetähän,
Talkkuna taputetahan."

200. Pääskylänen.

Pääskylänen, päivän lintu,
Pävän lintu, yön lipakko,
Lenteli kesäsen päivän,
Keväpäivän keikutteli;
Etsi maata maataksensa,
Lehtoa levääksensä
Peltoa pesiäksensä
Murtoa muniäksensä.

Löynnyt ei maata maataksensa,
Lehtoa levääksensä
Peltoa pesiäksensä
Murtoa muniäksensä.

Lenti vuoren kukkulalle,
Laski kuusen latvasehen;
Näki laivan lainehilla,
Punamastoisen merellä

Laski laivan mastosehen,
Puottelihen purjepuuhun;
Valo vaskesta pesäen,
Muni kullasta munasen.
Tuli tuulonen mereltä
Kaatoi laivan kallellehen;
Muna vierähti vetehen,
Muksahti meren mutahan.

Tuohon kasvoi kaunis saari,
Saarelle koria nurmi,
Nurmelle koria neiti.
Neiti poikia tekevi
Tuohon suurehen sotahan,
Tasapäähän tappelohon,
Joss' on päätä kun määtä
Joss' on hiusta, kun kuloa,
Joss' on verta säärivarsi,
Polven korkeus punaista.

201. Avullinen kurki.

Etpätieä minkälöysin--
Löysinpäomenamarjan;
Etpätieä kunne käkin--
Riihen päälle rikkasihin,
Saunan päälle sammalihin.
Tuli kukko kuopimahan,
Kanan lapsi kaapimahan;
Tästäkukko tapettihin,
Kanan lapsi kaltattihin,
Mulle villat annettihin.
Mie vanutin vaipakseni,
Kuin villat kuotokseni,
Huperointsin huovakseni,
Huovat revin rievuikseni.
Läksin suolle sotkuilleni,
Leveille letkuilleni;
Sormus kultainen kulahti
Vasemesta sormestani.

Laitoin piiat etsimään,
Piiat etsi vättinää
Laitoin rengit etsimään,
Rengit etsi kirvesvartta,
Läksin itse etsimään,
Löysin kuren kyntänästä
Vaivaisen vakoamasta.
Kurki kielelle paneksen:
"Annas aikoa vähäen,
Siksikun munani muutan,
Laajat lapseni latelen."
Otin kuren olalleni,
Seivässären selkähäni,
Tuota kannoin ja hikosin,
Kannoin saunan karsinahan;
Talvet piimäläpitelin,
Kesä voilla kestittelin.
Panin tynnärin olutta,
Puolentoista puolikkaa,
Kutsuin pipit, kutsuin papit,
Valitsin parhaat vallat,
Suuren lintuni lihoille,
Kuren kuntopeiahille.
Kurki kielelle paneksen:
"Eläsie tapa minua;
Apuna minäolisin,
Jalkapuolla jauhajana,
Käsi puolla käskyläsnä
Siivin sillat pyyhkimässä
Lattiat lakasemassa,
Kynsin pellot kyntämässä
Varpahin vakoamassa,
Nokan vettänoutamassa,
Purston puut vetelemässä"

202. Häinnyt hanhi.

Läksin vettärantaselta,
Kultavarrella kupilla;
Löysin hanhen rantaselta,
Istui hanhonen havulla,
Sormiluitansa lukevi,
Varpahiansa valitti.
Minähanheni olalle,
Kannoin saunan karsinahan,
Kannoin kauroja etehen
Tammisella tairikilla.
Kävin sitte katsomahan
Kohta kolmen yön perästä
Viikon päästäviimeistäki;

Nän hanhen menneheksi,
Saunasta kaonneheksi,
Läksin tuota etsimähän,
Astuin soita, astuin maita,
Astuin syöjäähoja,
Kalutuita kankahia.
Nän mäkyntäjän aholla,
Kysyttelin kyntäjätä
"Kyntömiesi veikkoseni!
Ootko nähnyt hanhoistani?"

"Mistä tunnen hanhosesi
Mikä merkki hanhessasi?"

"Sinisiipi, vaskivarvas,
Kultoa kuvun rajassa,
Päässä Saksan palttinoa,
Otsassa omenamarja."

"Oonpa nähnyt hanhosesi:
Tuonne lenti löyhytteli
Yheksän meren ylitse,
Meripuolen kymmenettä
Yksi siipi vettäviili,
Toinen taivasta tapaili,
Nokka luotoja lotasi,
Pääpiteli pilvilötä
Eessä vetelälieto,
Takanansa taivas kirkas."

203. Hevosen hakija.

Tuli veikko vierahaksi,
Siskoni käviäneksi;
Vein mäveikkoni hevosen
Tallihin tasalakehen,
Kannon kauroja etehen.
Sydin sitte vierahia
Kahella kananmunalla,
Kaheksalla kakkaralla,
Yheksälävoipytyllä
Kymmenellä kyrsäsellä
Katoi veikkoni hevonen
Tallista tasalaesta.
Laitoin lapset etsimähän,
Lapset poimi puolukoita;
Panin piiat etsimähän,
Piit etsi pirran piitä
Käskin rengit etsimähän,
Rengit re'en kaplaksia;

Menin itse etsimään
Kolmen koirani keralla,
Viien villahäntäseni.
Koirat sotki suota myden,
Itse telkin tietämyden,
Nousin suurelle kivelle,
Kuuntelime, kääntelime.
Kuulin kellon kilkahtavan
Paakkolan papukeolla,
Ollin ohranättehellä
Kävin kohti kelloani,
Löysin veikkoni hevosen,
Panin hevon suitsi suuhun,
Siitänousin ratsahille,
Ajoin korskaton kotihin,
Karskatellen kartanolle.

204. Merkitty orit.

Sydin syksyn oritta,
Talven taaton konkaria,
Lesin ohrat, pesin kaurat,
Survotin suvirukihit.
Läksi orot oikomahan,
Kauransyjäkarkomahan;
Miepäetsohon orihin,
Kujakkisen kuuntelohon,
Oron ohjat olkapäällä
Varsan valjahat käessä
Kuuntelin kunervikoissa,
Katselin kanarvikoissa.
Mikämerkki orissani?--
Otsassa otavan tähti,
Pääsävän pyörylänen,
Kaulassa heliäkello,
Kultakuppi lautasella,
Säkätäivasta tapaavi,
Hätämaata halkasevi.

Nän mähiekalla hevosen,
Kellokaulan kankahalla:
"Kun lienet ison oronen,
Tahi taattoni hevonen,
Hirnu kerran kuullakseni,
Kaljahtele kauransyjä
Oio soimelle kotihin,
Heinille heliseville,
Kauroille kahiseville;
Rikkoos risuinen aita,
Ratko aita rautainenki,

Teräksinen temmo seiväs,
Vitsas vaskinen mureenna."

205. Tuntematon veli.

Läksin piennäpaimenehen,
Lassa lammasten keralle;
Ajoin lehmä suota myöden,
Lampahat palomakeä
Itse kangasta kaputin,
Tulin rannalle ojasen,
Tätärannalla ojasen.
Rämähtyin raitapuuta,
Tuolta poikanen putosi,
Solki suussa, vyökässä
Minäraukka itkemään,
Poikanen kyselemään
"Mitäs itket nuori neito?"

"Itkenpäminäjotai,
Itken pientäveikkoani;
En ole sitte silmin nähnyt,
Kun piennäsotahan lähti,
Isän polven korkunaissa,
Aitin värttinän pituisa."

"Eläitke veikkoasi,
Tuolta veikkosi tulevi,
Alta linnan airot soutu
Päättälinnan päänäkyvi;
Tuopi uuet ummiskengät,
Sulkkuiset sukan sitehet,
Tuopi paian palttinaisen,
Tuopi toisen aivinaisen,
Jok' ei kutkuta kuvetta,
Eikäkaiva kainaloita."

Minäkurja kuulemahan,
Mie kavala katsomahan;
Veikko seisoi vieressäni,
Eessäni emosen lapsi.

206. Pakeneva.

Vihoillinen viirusilmä
Pajupaula, niinikenkä
Läksi maata ryöstämään,

Hänettävättämähän,
Tappoi taaton, tappoi maammon,
Tappoi viisi veikkoani,
Kuusi kummini tytätä
Seitsemän setäni lasta,
Tahtoi tappoa minunki.

Minäpäsin tuvan päälle,
Tupani tulehen syttyi;
Minäaialle ajoime,
Aita kaatui kalliolle,
Kallio kaheksi lenti;
Minäkuusehen kuvahin,
Kuusi kuueksi muruksi,
Seitsemäksi seipähäksi;
Minälehtohon levahin,
Lehto mulle sauan antoi,
Sua minun tielle saattoi,
Tie minun talohon saattoi.
Löysin muorit sotkemassa,
Emäntäset leipomassa,
Tyttäret taputtamassa,
Pojat ilman istumassa.

"Emäntänen armahainen!
Leivo mulle kakkarainen,
Kivensilmän kiekurainen,
Koivunlehen korkukkainen,
Pajunlehen paksukkainen,
Lepänlehen laajukkainen,
Kananmunan muovokkainen.
Kunp' on leivot kakkaraisen,
Kutsun kultakämmeneksi,
Sanon Saksan sormukseksi;
Kun et leivo kakkaraista,
Kutsun kuppeloperäksi,
Sanon halkohakkuriksi."

Emäntänen armahainen
Leipoi mulle kakkaraisen;
Minne minäkakkarani?--
Kakkaran kalastajalle;
Mitäkalamies minulle?--
Kalamies kalasiansa.

Minne minäne kalani?--
Riihimiehelle kalani;
Mitäriihimies minulle?--
Riihimies jyväsiansä

Minne minäne jyväni?--
Potsolle minäjyväni;
Mitäpäminulle potso?--

Potso puolen kylkeänsä

Minne minäpotsonkylen?--
Minäkylen koiraselle;
Mitäkoiranen minulle?--
Koira minulle oravan haukkui.

Minne'päminäoravan?--
Oravan minäpapille;
Mitäpäminulle pappi?--
Pappi minulle liinapaian.
Minne minäliinapaian?--
Minäpaian paimenelle;
Mitäpaimonen minulle?--
Paimen minulle kostjumalan.

Minne minäkostjumalan?
Kostjumalan kokkoselle;
Mitäkokkonen minulle?
Kokko minulle siipiänsä
Siipiänsä sulkiansa,
Kaksi kannusjalkoansa.
Minälennin löyhyttelin
Yheksän meren ylitse,
Meren kahen kainalotse,
Kahen kaupungin lävitse,
Kuen linnan kuuluvitse,
Niemelle nimettömälle,
Saarelle sanattomalle.

Siin' oli pikku huonehuinen,
Jonk' oli ovi osman luista,
Oviseinäorihin luista,
Sivuseinäsirkin luista,
Peräseinäpetran luista,
Laki lahnan suomuloista.
Uuni oli vaskesta valettu,
Kiukoa meren kivistä
Luaslauta lumpehista,
Patsas puista pähkinöstä
Rahi oli rauasta rakettu,
Silta silkilläkatettu,
Pöytäkullan kirjoiteltu,
Hopialla huoliteltu,
Onnen kukko pöytä p~~ä~~ssä
Joka lattian lakasi
Siniseksi siivillänsä
Punaiseksi purstollansa.
Rikat kantoi Riian tyttö
Perille isänsäpellon,
Josta kuului kurjan ääni,
Herjan huuto huonehesen;
Jossa Maaria makasi,

Puhas piika piiletteli,
Tinarinta riuotteli.

IV. Lasten lauluja.

207. Anto ja saanti.

Etpätieä minkälöysin--
Löysin kultaisen munasen;
Etpätieä minne peitin--
Riihen päälle rikkasihin,
Saunan päälle pöstäihin.
Kävin tuota katsomahan
Illalla tulen keralla,
Pöstäret tulehen syttyi,
Minäpäisin aian päälle,
Aita kaatui kahen puolen;
Minäkupsin kuusosehen,
Kuusi kuueksi palaksi;
Minäkapsin kankahalle,
Kangas allani kajahti;
Minälennin lehtomaalle,
Lehto sanasen minulle;
Minäsauan niittäjälle,
Niittäöheiniäminulle;
Minäheinä lampahalle,
Lamma villoja minulle;
Minävillani akalle,
Akka minulle tahtahaista;
Minätahtahan sialle,
Sika antoi sukasiensa;
Minäsukaset suutarille,
Suutar kenkäset minulle,
Minäkengä kelkkaselle,
Kelkka halkoja minulle;
Minähalot kiukoalle,
Kiukoa kiven minulle;
Minäkiveni merehen,
Meri suoloja minulle;
Minäsuolat nuottueelle,
Nuottue kaloja minulle;
Minäkalat kattilahan,
Kattila rokkoa minulle;
Rokka ruotsiksi ropotti,
Kala kiehui karjalaksi.

208. Läkkihän lähtö

Lähin lassa Läkkihän,
Pääni panettamahan,
Silkilläsiottamahan;
Läkin koirat haukkumahan,
Minäaialle kavahin,
Aita allani mureni;
Minälennin lepikköhön,
Lepikkömereksi muuttui;
Minäkorpehen ko'ime,
Korpi hiekaksi helähti;
Minäkarsin kankahalle,
Kangas muuttui kallioksi--
Kurki kallion raossa.
Minäkuren suitsi suuhun,
Itse selkään kurelle;
Ajoin kurella kotihin,
Löyhyttelin lämpöseen.
Panin kuren karsinahan,
Heitin kerran heinäsiä
Toisen kerran hietasia,
Kolmannen kotavesiä
Käskin Elliäesinnä
Lypsämähän kurkiani,
Ei Elli nisiälönnnyt;
Itse lypsin lyykyttelin,
Kannon maion kapsuttelin,
Panin patsahan nenään,
Kultaisehen kipposehen.
Tuli hiiri hipsutellen,
Katin poika kapsutellen,
Kaatoi kiulun kimmin kammin,
Kulta kipposen kumohon.
Minälyäluskuttelin,
Katti orsille kavahti,
Orret kaikki lattialle,
Pitkin siltoa pärehet;
Kuului remu Riikolahan,
Tomu toisehen talohon,
Pöny suuri Pöksdään.

209. Prokko tielläpropatinna.

Läkkän tästäLäkkdään,
Proitin tästäProkkolahan!--
Prokko tielläpropatinna,
MinäProkon selkähäni,

Kannoin Prokon kartanolle;
Prokon lehmä ammomahan,
Prokon uuhet mäkimähän,
Prokon hevot hirnumahan,
Prokon koirat haukkumahan,
Prokon kissat naukumahan,
Prokon lapset laulamahan,
Prokon naiset nauramahan,
Prokon akka itkemähän,
Häkäiski hännälänsä
Vasikka vasarallansa,
Lammas kinnikonnillansa,
Västäräkki särellänsä
Tianen kannuksellansa.
Minäpäsin pöstärihin,
Pöstäret tulehen syttyi;
Minäpäsin aian alle,
Aita mulle päälle kaatui j. n. e. [41]

210. Tuomittu katti.

Etpätieä minkälöysin--
Löysinpämie pienen linnun,
Pienen linnun manninkisen,
Josta keitin vellinkisen.
Tuli katti kaupungista,
ViirusilmäWiipurista;
Lakki vellin lapsinensa,
Sö vellin perehinensä
Minäkattia ajohon,
Ajon katin kaupunkihin,
Viirusilmän Wiipurihin;
Tuolla katti tuomittihin,
Viirusilmävietettihin,
Saarvaan saikkaan,
Lynkän leppän,
Kuivaan kuuseen,
Koveraan koukkuun,
Mäkän mäntyyn,
Laikkapän petjään.

211. Takoi seppäviikatteita.

Menin minäseppähän,
Takoi seppäviikatteita;
Mitäniilläviikatteilla?--
Heiniäniittä
Mitäniilläheinillä?--

Lampahien syä
Mitäniillälampahilla?--
Villoja keritä
Mitäniillävilloilla?--
Lankoja keträä
Mitäniillälangoilla?--
Sarkoja kutoa.
Mitäniilläsaroilla?--
Lapsille takkia.
Mitäniillälapsilla?--
Lastuja kantaa.
Mitäniillälastuilla?--
Kukkoja paistaa.
Mitäniilläkukoilla?--
Herrojen syä
Mitäniilläherroilla?--
Keräjäkäyttämähän,
Oikeutta ottamahan.

212. Kolkkaa kotaa.

Kolkkaa kotaa,
Anna akka pataa;
Mitäsilläpaalla?--
Papille huttua.
Mitäsilläpapilla?--
Lasta ristimään.
Mitäsillälapsella?--
Lastuja poimimaan.
Mitäniillälastuilla?--
Saunaa lämmitä
Mitäsilläsaunalla?--
Maltahia tehdä
Mitäniillämaltailla?--
Olutta panna.
Mitäsilläoluella?--
Hätäjuoa.
Mitäniillähällä?--
Miniäätuo.
Mitäsilläminiällä?--
Riihessärimuamahan,
Saunassa samoamahan,
Kivenpuussa kiikkumahan,
Lapakossa laulamahan.

213. Kenen tänäpelto?

Kenen tänäpelto?--
Peiposen pelto.
Millätäämuokatahan?--
Kirvehellämuokatahan.
Missäkirves?--Kannon päässä
Missäkanto?--Karhu kiskoi.
Missäkarhu?--Nurmen juoksi.
Missänurmi?--Neiti niitti.
Missäneiti?--Lippahassa.
Missälipas?--Kosken alla.
Missäkoski?--Koira lakki.
Missäkoira?--Kärme pisti.
Missäkärme?--Kokko noukki.
Missäkokko?--Taivosessa.
Milläsieltäsaatanehi?--
Saarapälläsaavasilla,
Kirjavilla kiirasilla.

214. Ken sö kesäoin?

Ken sö kesäoin?--
Kissa sö kesäoin.
Missäkissa?--Aitan alla.
Missäaitta?--Maahan kaatui.
Missämaa?--Vetehen vieri.
Missävesi?--Häkäsäpi.
Missähäkä?--Niityllä
Missäniitty?--Viikate vilahti.
Missäviikate?--Kannon päässä
Missäkanto?--Toukka kaivoi.
Missätoukka?--Kukko nokki.
Missäkukko?--Kuusosessa.
Missäkuusi?--Kirves kaatoi.
Missäkirves? Seinän alla.
Milläsieltäsaatanehi?--
Haapaisilla halkosilla,
Korenoilla koivuisilla.

215. Kirkon teko.

Mikätuolla näkyvi?--
Talo tuoalla näkyvi.
Mikätuon talon takana?--
Lampi tuon talon takana.
Mikälammin laitasella?--
Vene lammin laitasella.
Mikävenehen sisässä?--

Käkyt venehen sisässä
Mikäkäkyen sisässä--
Hursti käkyen sisässä
Mikähurstin hupilossa?--
Veikko hurstin hupilossa.
Mikäveikon olkapäällä--
Kirves veikon olkapäällä
Mikäkirvehen kasassa?--
Lastu kirvehen kasassa.
Minne lastu singahtavi,
Sinne kirkko tehtähehe,
Sinisilläsiltasilla,
Punaisilla portahilla.
Kenpäkirkkosen tekevi?--
Vieras kirkkosen tekevi.
Kenpäkirkon kirjottavi?--
Vieras kirkon kirjottavi.
Kenpöpatsahat panevi?--
Vieras patsahat panevi.
Kenpöikkunat tekevi?--
Iso ikkunat tekevi.
Kenpäpenkit vestelevi?--
Veikko penkit vestelevi.
Kenpälattiat lakovi?
Emo lattiat lakovi.
Kenpösillat siivoavi?
Sisko sillat siivoavi.

216. Neiti verkossa.

Läksin aivan aikaisehen,
Aivan aika huomenessa,
Astuin tietätengollista,
Maata maksankarvallista,
Ostetuille otramaille,
Kaupituille kauramaille,
Saoin markoin maksetuille.
Tuhansin lunastetuille.
Katselime, kääntelime,
Pitimmälläpienarella,
Kaijimmalla kappaleella.
Loin silmäni luotehelle,
Käänin päätävän alle,
Keksin mustaisen orosen,
Rauankarvaisen hevosen,
Suolla soikerrehtamassa,
Palolla papertamassa.
Kiskoin hännän, raastoin harjan,
Veinp' on veiolle käehen:
"Laai veio verkko tästä

Seän poika seitsonenki!"

Laati veio verkon siitä
Seän poika seitsosenki.

"Vie'päverkkosi vetehen,
Satasilmäsalmen suuhun!"

Veip' on verkkonsa vetehen,
Satasilmän salmen suuhun.

Läksi veio verkoillehen,
Seän poika seitsollehen;
Mi on veion verkkosessa?--
Veion verkoss' ei mitänä
Mi minulla verkossani?--
Minulla sininen sotka.
Mipäsothan siiven alla?--
Silkki sothan siiven alla.
Mi on silkkisen sisässä--
Hursti silkkisen sisässä
Mi on hurstin hupikossa?--
Hurja hurstin hupikossa.
Mi on hurjan kännenellä--
Helmi hurjan kännenellä
Mi on helmen loukkosessa?--
Lipas helmen loukkosessa.
Mi on lippahan sisässä--
Neiti lippahan sisässä
Viitisekse, vaatisekse,
Kultapantoihin kukikse,
Seän pojan puoliseksi,
Veion vieriskumppaliksi.

217. Kojo ja Anni.

Ken se Kolkkosen kolisti?--
Kojo Kolkkosen kolisti:
"Annas Kolkko Anniasi!"

"Miksi sinulle Anniani?"--
"Kojonpojan puoliseksi."

"Mull' on musta Annikini."--
"Kyllämuilla muitsii,
Pelonainen pesee,
Kesävesi valkasee,
Rumentsainen rusottaa,
Suuri nypläsomentaa,
Pieni nypläparantaa;

Vieres mutso rekeen!"

Vieri mutso rekeen;
Reki vieri, tie mureni,
Jalas patvi paukooa,
Vemmel tuomi tutajaa,
Rengas vaski vavahtaa,
Rahis rauta ratsajaa.

Ken kirjakorjassa?--
Anni kirjakorjassa.
Ken heittohiemoissa?--
Anni heittohiemoissa.
Ken kumasniekassa?--
Anni kumasniekassa.
Ken sulkkusorokoissa?--
Anni sulkkusorokoissa.
Ken kultakoltuskoissa?--
Anni kultakoltuskoissa.
Ken suurissa paikoissa?--
Anni suurissa paikoissa.
Ken ruskeissa kengissä?--
Anni ruskeissa kengissä
Ken sulkkukostoissa?--
Anni sulkkukostoissa.

Ken palttinapaiassa?--
Kojo palttinapaiassa'
Ken kumatsukainalossa?--
Kojo kumatsukainalossa.
Ken majavapuuhkassa?--
Kojo majavapuuhkassa.
Ken sulkkukussakassa?--
Kojo sulkkukussakassa?
Ken ohjilla ajaa?--
Kojo ohjilla ajaa.
Kenen mäkeen mennään?--
Kojon mäkeen mennään.
Kenen törmään nostaan?--
Kojan törmään nostaan.
Kenen peltojen peritse?--
Kojon peltojen peritse.
Kenen tanhuan taatse?--
Kojon tanhuan taatse.
Kenen ikkunan alatse?--
Kojon ikkunan alatse.
Ken vastaan tulee?--
Akka vastaan tulee.
Ken korjasta nousee?--
Anni korjasta nousee.
Ken tupaan lähtee?--
Anni tupaan lähtee.
Ken oven aukasee?--

Kojo oven aukasee.
Mitänoille sydäväksi?--
Munavoita sydäväksi.
Mitänoille juotavaksi?--
Rieskamaito juotavaksi.
Mihen noita maata?--
Ukon uuteen aittaaan.
Mitänoille vuoteeksi?--
Puuhkovia perinötä
Sulkkuisia potuskoita,
Liissovia lakanoita,
Kankaisia katuhkoita.

218. Oi ukko uikari!

Oi ukko uikari,
Pääpaljas paikari!
Muistatko muinaisen,
Tajuatko taannoisen,
Kun kihlan iskimmä
Oukkulan ovilla,
Koukkulan konnulla,
Suurima-saarella,
Nesterin niemessä
Pesterin pirtissä
Takavaaran taipalessa?

219. Min rastas raataa.

Min rastas raataa,
Sen pyyhyt pyytää
Onneton ottaa,
Vaivainen varastaa,
Lapiolle laittaa,
Telikäle työntää
Oven alla peittää
Vastalla kattaa.

Talonpoika takoo,
Keihätäkeittää
Poika naittaa,
Tyttöätyöntää
Savisissa saappahissa,
Kirjavissa kintahissa.

Meren rönärönkyy,
Tuulonen tuulee,

Kuningas kuulee,
Viiltävirstalta,
Kuuelta kulmalta,
Seitsemätäselkoselta,
Kaheksalta kankahalta.

220. Ken Teron tietää?

Ken Teron tietää--
Mie Teron tieän:
Tero pikku pirttisessä
Matalaisessa majassa,
Petjäsessäpesässä
Honkaisessa huonehessa;
Rokka Tuomahan tuvassa,
Kaali Kaian kammarissa,
Sakian savun seassa,
Olkisen oven takana.

221. Piilehtijä

Kitkat, katkat, pitkä matkat,
Sinäjä minäjä Hentun Liisa,
Puntun Paavo ja Juortanan Jussi,
Kapakka Lassi ja Mylläin Matti,
Ympäri tuvan minua etsittiin;
Ei minua löyttykänä-
Mie vaan pankolla makasin.

222. Oli ennen ukko, akka.

Oli ennen ukko, akka,
Oli kirjava kananen,
Muni kirjavan munasen,
Muna vierä hiiloksehen,
Hiilet lenti lattialle,
Lattia lakehen nousi,
Kiukoa kivinen hyppi,
Pankko paasinen pamasi.
Ukko, akka itkemään,
Kananen kakahtamahan,
Harakat hatsahtamahan,
Kynnykset kykertämään,
Verjääset vieremään,
Aitaset alenemahan,

Seipähä lotajamahan,
Musta lehmäämmomahan,
Muu karja murehtimahan.
Varikselta varvas poikki,
Harakalta häntähalki;
Juoksi pappilan joelle.
Papin piiat sotkuillansa:--
"Mitähatsahat harakka,
Kuta kurja juoksentelet?"

"Sitähatsahan harakka,
Sitäkurja juoksentelen,
Tulin saamahan sanoa;
Kunpa teki tietäsittä
Korentonne katkoisitta,
Korvonne murentaisitta,
Kartut käästänakkaisitta,
Sotkut jälle jätäsittä"

Piiat pirttihin tulevat
Papin leipäliettehessä
Papin lapset lattialla,
Papin akka pöyhän alla,
Itse pappi parratonna,
Takki halki hartioista,
Puksut poikki polviloista,
Paitaki pahoin revitty.

223. Paimenen häää

Turu, turu tulkoon,
Kotiväki kuulkoon!
Jo on rosvot karjassani.
Joros katoi karjastani,
Karjakoira hirtettiin,
Musta häkätapettiin,
Paimen parka tuomittiin.

224. Ellin velli.

Elli keitti vellii
Omalla kapustallansa,
Omist' otrajauhoistansa;
Velli kaatui karsinahan,
Ellin lapset lakkimahan,
Elli itse itkemähän,
Muu pere murajamahan.

225. Tuomisia.

Iso läksi Tuuterihin,
Veikko vieri Wiipurihin;
Tule iso Tuuterista,
Viere veikko Wiipurista,
Tuo pojalle puolahattu,
Tyttäelle tyynyverka,
Emännäle koppakengä,
Isännäle uusi turkki!
Mitäpäiso minulle?--
Minulle samettimyssy.
Mitäminulle veikkoseni?--
Veikkoni koriat kengä,
Tahi uusi verkatakki.

226. Tule änmäTuuterista!

Tule änmäTuuterista,
Kaala Karjalan hovista;
Tuo munanen tullessasi,
Keitäkeltainen munanen,
Keltaisessa kattilassa,
Keltaisen tulen kes'ellä

227. Käpönen, käpönen.

Käpönen, käpönen
Käpäilläkukkuu,
Neitonen, neitonen
Ihalalla itkee,
Toivonen, toivonen
Toisessa talossa,
Maammonen jyttynänen,
Matuskaksi puuttunainen,
Heinilläherskuu,
Nurmella nurskuu,
Tinapotsalkoissa,
Sulkkusorokoissa,
Pellavasräsinössä

228. Yksi on akalla poika.

Yksi on akalla poika,
Ainoa akalla poika,
Yks' on silläsilmäpäissä
Ampui peiposet pihalta,
Rastahaiset rauniolta;
Ampui vuoen, ampui toisen,
Jopa kohta kolmannella
Kaikki korjasi kokohon,
Kaikki tunkevi tulehen.
Lietsoi päivän, lietsoi toisen,
Lietsoi kohta kolmannenki;
Tuli tuhkia läänen,
Paljo kuivia poroja.

229. Vanhan ammunta.

Mies vanha variksen ampui,
Tiesi tetren saanehensa,
Koppelon kopannehensa,
Vesilinnun vienehensä
Tetret puissa tervehenä
Koppelot kovin hyvänä
Vesilinnut liikkumatta,
Sorsaset sukeltamatta.

230. Nukka kaunis karkaele!

Hyppäähyvän nukka,
Nukka kaunis karkaele!
Mioks' et nukka eilen tullut;
Eilen oli iloinen ilta--
Oli viinat, oli oluet,
Oli kalat kaikenlaiset;
Viinat virtana vilasi,
Oluet ojana juoksi.
Kellen nukka heitettihin?--
Kerttu kurjan kulkun päälle,
Anni hampsun hartehille.

231. Sinun sikoja, minun sikoja.

Sinun sikoja, minun sikoja,
Sydetyitä juotetuita,
Sydetyt minun sikani,
Lestyn leivän, kauran kanssa.
Se sika, jok' on sinulla,
Teki paljo porsahia,
Enemmän emäikoja.
Kylk' oil kuutta kyynäreä
Selkäseitentäsasenta,
Saparo satoa syitä
Kylki maksoi kymmeniä
Selkäseitsemän satoa,
Saparosta sai tuhannen.

232. Hus sika metsään!

Hus sika metsään!
Mitäsika metsässä
Tuomahan marjoja
Punaisella pussilla,
Siniselläsilkillä
Koriolla kontilla,
Vaskisella va'illa,
Kultaisella kuppisella,
Maalatulla maljasella.

233. Ruotsin kieltä

Hyykäperju, juupa taalar
Hää tarissaa, miki haakar,
Konkommu lilla sydään!
Viska tanssaa suullen hyppijän.
Konkommi lilla tokka!
Viska tanssaako hoppaa.

234. Olin ennen onnimanni.

Olin ennen onnimanni,
Onnimannista matikka,
Matikasta maitopyörä
Maitopyörästäpytikä
Pytikästäpöytäristi,
Pöytärististäripukka,
Ripukasta rintasolki,

Rintasolesta sopukka,
Sopukasta Suomen kirkko,
Suomen kirkosta kipinä
Kipinästäkirjanmerkki,
Kirjanmerkistämeteli,
Metelistämeiän herra,
Meiän herrasta hevukka,
Hevukasta heinäkelkka,
Heinäkelkasta kekäe,
Kekäeestäkenkiraaja,
Kenkiraajasta rapukka,
Rapukasta raianhaara,
Raianhaarasta harakka,
Harakasta hangonvarsi,
Hangonvarresta vaticka,
Vatikasta vallismanni,
Vallismannista matikka,
Matikasta maitopyöä
Maitopyöstäpytikä
Pytikästäj. n. e. (vaikka loppumattomaan).

235. Hyi, hyi Hymylään.

Hyi, hyi Hymylään!
Hymylän koirat haukkumaan.
"Käykä lapset katsomaan,
MitäHalli haukkuu,
Luppakorva lupsottaa."
"Tuota Halli haukkuu,
Luppakorva lupsottaa:
Tulee tuolta Tolvasen repukka
Räkihinsäräkistynnä
Likoihinsa liikistynnä
Paho'insa paakistunna;
Kapusta korjana,
Hiiri hevosena,
Kissa kyytijänä
Petkel ruoskana."

Tuli tuo Tolvanen tupahan,
Leivä lietehehen akalta,
Lapionsa lattialle;
Akka halko-orsille,
Vellivati käessä
Vetelävelli Tolvasen silmille:
"Voi, voi, missäminäpeseme!"--
"Pesete tervakaukalossa!"

Pesihen tervakaukalossa:
"Joko pääsin puhtahaksi?"--

"Oh, oh, ei väheäkään;
Pesete vielätoinen kerta!"

Pesihen sitte toisen kerran:
'Jokohan nyt vättänee?'--
"Jo nyt vähän vättänee."

"Missäsaisin pyyhkiäme?"--
"Mene ruumenhinkalohon;
Sielläsaat sa pyyhkiäe."

Meni ruumenhinkalohon,
Alkoi sielläpyyhkiähen:
"Joko han nyt vättänee?"

"Oh, oh, ei väheäkään;
Mene höyhenhinkalohon!"

Meni höyhenhinkalohon,
Alkoi sielläpyyhkiähen:
"Jokohan nyt vättänee?"

"Jo nyt vähän vättänee;
Mitäkuuluu vieraalle?"

"Ei mitäänerittän;
Arvuutuksilla voitettiin.
Paljo olen käynynnä
Pitkin kyliäkysellyt,
Pitkin teitätieustellut,
Enkösaisi vastausta;
Jo on näkäksi vähäsen,
Saisinko mitäsyoäkseni?"

"Tuoll' on koan orrella
Vanha kissan häntä
Hiiret hiukan kalunnehet,
Siin' on sinulla syöäksesi;
Taetvettätanhualla,
Siin' on juomista sinulle."

236. Meni akka metsään.

Meni akka metsään,
Pukki tuli vastaan:
"Mene pukki kotiin!"--
Ei pukki mennytkään.

Meni akka metsään,

Tukki tuli vastaan:
"Lyöpätukki pukkii!--
Pukki ei mene kotiin."
Eipätukki lyönytään.

Meni akka metsään,
Tuli tuli vastaan
"Polta tuli tukki!--
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."--
Ei tuli polttanutkaan.

Meni akka metsään,
Vesi tuli vastaan:
"Sammuta vesi tuli!--
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."--
Ei vesi sammuttanutkaan.

Meni akka metsään,
Häkä tuli vastaan:
"Juo'pa häkävesi!--
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."--
Eipähäkājuonutkaan.

Meni akka metsään,
Nuora tuli vastaan:
"Lyöpänuora häkä!--
Häkäei juo vettä
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."--
Eipänuora lyönytään.

Meni akka metsään,
Hiiri tuli vastaan:
"Pure hiiri nuora!--
Nuora ei lyöhäkää
Häkäei juo vettä
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."--
Eipähiiri purrutkaan.

Meni akka metsään,
Kissa tuli vastaan:
"Syöpäkissa hiiri!--

Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyöhäkää
Häkäei juo vettä. n. e."
Eipäkissa syönytkään.

Meni akka metsään,
Repo tuli vastaan:
"Syöpärepo kissa!
Kissa ei syöhiirtä
Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyöhäkääj. n. e."
Eipärepo syönytkään.

Meni akka metsään,
Koira tuli vastaan
"Tapa koira repo!--
Repo ei syökissaa,
Kissa ei syöhiirtä
Hiiri ei pure nuuraa j. n. e."
Eipäkoira tappanutkaan.

Meni akka metsään,
Susi tuli vastaan:
"Syöpäsusi koira!--
Koira ei tapa repoo,
Repo ei syökissaa,
Kissa ei syöhiirtäj. n. e."
Eipäsusi syönytkään.

Meni akka metsään,
Karhu tuli vastaan:
"Tapa karhu susi!--
Susi ei syökoiraa,
Koira ei tapa repoo,
Repo ei syökissaa,
Kissa ei syöhiirtä
Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyöhäkää
Häkäei juo vettä
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukkii,
Tukki ei lyöpukkii,
Pukki ei mene kotiin."
Siitä
Karhu tappamaan sutta,
Susi syömään koiraa,
Koira tappamaan repoo,
Repo syömään kissaa,
Kissa syömään hiirtä
Hiiri puremaan nuuraa,
Nuora lyömään häkää
Häkājuomaan vettä
Vesi sammuttamaan tulta,

Tuli polttamaan tukkii,
Tukki lyömään pukkii,
Pukki juoksemaan kotiin.
Silläsai akka pukkinsa kotiin.

237. Palvelin minärikasta miestä

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäkukon palkastani;
Kukko sanoi kukkuluuraa.
Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäkanan palkastani;
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäkissan palkastani;
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäkoiran palkastani;
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäsian palkastani;
Rõ minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäuuhen palkastani;
Määminun uuheni,
Rõ minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanan,
Kukko sanoi kulclculuuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minävuohen palkastani;
Myy minun vuohen,
Määminun uuheni,
Rõh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minälehmän palkastani;
Muu minun lehmäni,
Myy minun vuohen,
Määminun uuheni,
Rõh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanan,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minähätä palkastani;
Mööminun häkäni,
Muu minun lehmäni,
Myy minun vuoheni,
Määminun uuheni,
Rõh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minua kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minärikasta miestä
Rikasta miestäja viisasta,
Sain minäoriin palkastani;
Ju minun oriini,
Mööminun häkäni,
Muu minun lehmän,
Myy minun vuohen,
Nääminun uuheni,
Rõh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

238. Luojan kukku.

Luojan kukku, kultahelkka!
Kuku mulle kultiasi,
Kuku mulle, kuku muille,
Kuku kaikelle kyläle;
Kuku kultia kujille,
Hopehia tanhuille,
Vaskia vajojen pähin,
Tien vierihin tinoja.
Luojan kukku, kultahelkka!
Kuku vieläkerta, toinen;
Kuku meidän kuulijoita,
Laita meidän laulajoita,
Kuulijat kukalle kullan,
Laulajat lehelle lemmen,
Mie itse remorekehen,
Virret väkkään väkehen.

TOINEN KIRJA.

Viel' on virttäätieossani,
Saatavillani sanoja,
Virttätoista tuulet tuopi,
Aallot rannalle ajavi,
Linnut liittävi sanoja,
Puien latvat lausehia.

ErityisiäLauluja.

I. Tyttön lauluja.

1. Kuluu ikälaulamattaki.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
"Elälapsi paljo laula,
Tytä tyhjiäsanele;
Ikäkultainen kuluvi,

Aika armas rientelevi,
Sinun lapsen lauluissasi,
Kurjan kukkumaisissasi."
Vaan ellös emoni surko,
Valitelko vanhempani,
Iän kultaisen kulusta,
Armahan ali menosta,
Minun lapsen lauluissani,
Pienen pilpatuksissani!--
Ikäkuitenki kuluvi,
Aika armas rientelevi,
Jos en laula polvenani,
Hyrehi sinäikäjä
Aika kultainen kuluvi,
Päväkaunis kärkelevi,
Ilman lintujen ilosta,
Varvuisten visertämistä

2. Ei laulu kosista kiellä

Noin ne muutamat sanovat,
Moniahat arvelevat:--
"Eläneito paljo naura,
Paljo naura, kilvoin laula;
Ei sinua kilvoin naia,
Ei kilvoin vihille vieä
Josk' on kilvoin kihlattaisi,
Kilvoin käytäsi kosissa.
Olet lapsi laulamatta,
Tytä tyhjittäsonoitta,
Niin saat saksan varrellesi,
Verkanutun vierehesi;
Kolmin käyhän kosissa,
Nelin neittäpyytänässä
Pohatoille puolisoksi,
Rikkahille reen perhän."
Vaan elkää hyvä imeiset,
Tuota ouoksi otelko,
Jos ma laulan laiha lapsi,
Tytä tyhjävierettelen;
Lauloipa isoki ennen,
Vieretteli veistoksilta,
Lauloi armahin emoni,
Vättinätävännäteli,
Lauloi sisko, lauloi veikko,
Lauloi vieläveikon lapsi.
Ei laulu kosista kiellä
Kun ei muut pahat tapani,
Laiskuuteni, laihuuteni,
Ja kaikki kataluuteni.

Ja jos en laula polvenani,
Kuulu kullan valkiana;
Ikäkuitenki kuluvi,
Kasvo kaunis lankiavi,
Muoto muualle menevi,
Koko varsi vanhenevi.

3. Laulan voinessani.

Laulan ehkävoinessani,
Keikun kehtaellessani;
Ehk' en toiste voine'kana,
En toiste kehanne'kana,
Kun tulen ison ijille,
Emon varrelle vajenen,
Nousen ohkaen olilta,
Kätäpieksäen pehuiltä,
Voivotellen vuotehelta--
Kun tulen tutisevaksi,
Saame sanan kantajaksi,
Penkin pää pitelijäksi,
Joka nurkan nuohkijaksi.

4. Meistäkasvavi kananen.

Kukkuome me käöset,
Laulaome me latoset,
Kun yhen emosen lapset,
Yhen hanhen hautelemat,
Yhen sorsan suorittamat,
Yhen peiposen pesemä.

Kukkuome me käöset,
Laulaome me latoset;
Meist' on hanhi hautumassa,
Meistäjoutsen joutumassa,
Sorsanen sorenemassa,
Vesilintu vertymässä

Kukkuome me käöset,
Laulaome me latoset;
Meistäkasvavi kananen,
Ylenee ylen hyvänen,
Monen miehen mielitietty,
Yhen miehen varren vasta.

Kukkuome me käöset,

Laulaome me latoset;
Orahall' on onnen touot,
RipselläKalevan riistat,
Ohrat päättämässä,
Pavut pienelläpalolla.

Kukkuome me käköset
Laulaome me latoset;
Isoni luvan lupasi
Seitsemäksi vuotoseksi,
Suntak-iltaset ilota,
Päivälaskut lallatella.

5. Mitäme tytö suremma.

Olkame tytö yhdessä
Rinnatuusten rinkiössä
Laulakame laatusasti,
Vetäkeme vienosesti!
Mitäme tytö suremma,
Kuta hullut huutelemma?
Ei meitäveroista vieä
Ei oteta maanotoista;
Vasket viehän veroista,
Oravaiset maanotoista.

Olkame tytö yhdessä
Rinnatusten rinkiössä
Laulakame laatusasti,
Tanssikame taitavasti;
Tuota kaunot katselevi,
Tuota kullat kuuntelevi,
Ulkona oven takana,
Hatut kaikki kainalossa--
Ei tohi tupahan tulla,
Saaha salvoshuonehesen,
Tuostapa änmä äkkäsi,
Koukkuleuat kokkajaisi.

6. Täätanssivi tasaiset.

Täätanssivi tasaiset,
Sekälystit lyyrjää,
Valitulla varrellansa,
Muhkialla muovollansa;
Meille on luoja varren luonut,
Jumala kuvan kuvannut,

Luoja luonut luokin varren,
Herra muovon muovaellut.
Tässätanssivi tasaiset,
Sekälystit lyyräjävä,
Varsiansa notkistavat,
Jalkojansa taivuttavat,
Nuorten miesten mieltämyden,
Sulhosten syäntämyden;
Nuorten miesten miel' tekevi,
Sulhosten syän sytevi.

7. Mitätuosta, jos ma laulan.

Mitätuosta, jos ma laulan,
Tahi tuosta, jos ma tanssin,
Ei tuota kyty kysele,
Eikäappi arvaele,
Nato ei naisille sanele,
Anoppi kylän akoille;
Ky'yn kytken kynnykselle,
Naon naittelen kyläle,
Anopin susille sydän,
Apen karhuille apatan.

8. Hyväsanoma emolle.

Enmätänne tullutkana,
Tullutkana, saanutkana,
Nurkkihin nuhajamahan,
Soppihin sohajamahan;
Tulin ihmisten iloksi,
Nuoren rahvahan ratoksi.
Kiitos kaunoson Jumalan,
Sain yhen iloisen illan,
Remullisen juhlapävän;
Enk' ole nurkissa nuhannut,
En sohannut soppiloissa,
Aina tanssin taitavasti,
Keikuin keskilattialla.
Kun tulen eroon kotihin,
Saap' emo hyvän sanoman,
Isoni iloisen mielen,
Tämän lapsen laulannasta.
Tanssinnasta, taiannasta,
Kun on lauloin laatusasti,
Tanssin aina taitavasti.

9. Mitäte pojat suretta.

Mitäte pojat suretta?--

Sitäköpojat suretta,

Ett' on meilläpienet piiat,

Piiat pienet ja matalat?

Jos on pienet, niin on pystyt,

Jos matalat, kaksi maksoi;

Siinäpieni pisteleksen,

Kussa suuri käänteleksen.

Vielämeiän pienet piiat,

Ja nämä tytät matalat,

Tuntevat tupansa pestä

Rappusensa raivaella,

Sillat suuret siivoella,

Lattiat vesin valella.

Nyt me outona olemma

Ja kulemma kummempina,

Kun tulevi toinen vuosi,

Toinen vuosi ja parempi,

Omenina me olemma,

Ja kulemma kukkasina,

Matkustamma mansikkoina,

Vaellamma vaapukkoina--

Käymmäparvessa parasna,

Piikaparvessa pisinnä

Valkeinna vaimoloissa,

Juoleinna joukkoloissa.

10. Hyvän eukon tytät.

Ei oo kuussa käskemistä

Päiväsäopettamista,

Ei neissäneuomista,

Hyvän eukon tyttäessä

Keikutellen keträpuita,

Kohotellen kuontaloita,

Keträkäne rihma kierä

Rihma kieräjä livahka,

Laskekame lanka lievä

Lanka lieväjä lahia;

Viskatkame viipsinpuulle,

Napatkame naulan päälle,

Kanikame kangaspuihin,

Pielkäne pirranpuuta.

Sitte pirta piukkoavi,

Sukkulainen suikkoovi,
Kuuluvi kylähän kalske,
Pirran pirske naapurihin.
Akat tuosta arvelevat,
Kysyvä kyläset naiset:
"Kuka kangasta kutovi?"
Emo varsin vastoavi:
"Oma kultani kutovi.
Herttaseni helskyttävi."--
"Laskiko lapoja kangas,
Päästiköpirta piitäniä?"--
"Ei laske lapoja kangas,
Eikäpirta piitäniä
On kun Kuuttaren kutoma,
Pävätären ketreämä
Otavattaren osaama,
Tähttären täyttelemä"

11. Hyvälykky neitosilla.

Oluell' on onni kaunis,
Juoahan janoamatta,
Hyvälykky neitosilla,
Naiahan käeämätä
Kun tutaan hyvätulevan,
Keksitähän kelpoavan;
Kun nähään nästäriksi,
Tiejetähän tikkariksi,
Rihman laavun laittajaksi,
Kankahan kutelijaksi.

Mikä meidän neitosien,
Mikä tytön minunki;
Kun tunnen tuten eleä
Sekäkasvan kaunihisti,
Kulkevi sana kyläle,
Tieto toisehen talohon,
Naivat sulhot naapurihin,
Ottavat omille maille,
Oman pellon pientarelle,
Ison ikkunain näylle.

Mikä meidän neitosien,
Mikä meidän neitosien,
Mikä tytön minunki;
Jos ei naia naapurihin,
Tahi ei taammaksi tahota
Olen ilmanki ikäni,
Tyttönäison tykönä
Tiivi on tyttöäeleä

Näti olla neitosena,
Ei oo huolta huhmarelle,
Miehen vaatteen varua.

12. Kolme kaunisa.

Kaks' on kaunista kesälä
Lehti puussa, ruoho maassa,
Minäkohta kolmantena,
Minälehti liehumassa,
Minäkukka kuulumassa,
Minäheinäheilumassa.
Vaan en huoli, huoli'kana,
Hyväheinäheilumahan,
Hyväkukka kuulumahan.
Lemmenlehti liehumahan;
Ei pahat hyvästättieä
Ei katalat kaunihista,
Rupaldä ruskiaista.
Pullosuut punaverestä

13. Ei sovi Karjalan kihlat.

Ei ole kylässässä
Ei tämän kylän sisässä
Eipävielätoisessana,
Kuulu kolmannessakana,
Sitämiestämeiän maalla,
Karjalassa kaunokaista,
Jonka sormukset sopisi,
Rintaristi kelpoaisi,
Sormihin tämän sorian,
Rintahani ripiän neien;
Minun on viejäni Wirossa,
Saajani Savon takana,
Kihlantuojani turussa,
Vetjäni Wiipurissa.

14. Enmähuoli huitukoille.

Enmähuoli huitukoille,
Noille poikaruutukoille,
Nillikoille, nallikoille,
Noille naapurin nasoille,

Kun ei tulle tuonnempoa,
Ehtine etempeäki,
Yli kuuken kirkkokunnan,
Yli kappelin kaheksan;
Kun ei naine Narvan herrat,
Viene Wiipurin isännä,
Turun piiparit perine,
Savon saksat korjaelle.

15. Mie tahon tasaista miestä

Enpähuoli haalikkainen,
Enmähuoli hutsukoista,
Noista poika rantsukoista,
Koirista kotikyläni,
Nallikoista naapurini;
Mie tahon tasaista miestä
Tasaiselle varrelleni,
Miehen riskin rinnoilleni,
Kaunokaisen kannoilleni,
Vereväsen viereheni.
Jäpi vaan tystdätätä
Jopa jäpi, kun sanonki,
Monta sulhasta surulle,
Nuorta miestämielälalle,
Koiteren koriat sulhot,
Tokrajäven tolloturvat,
Lylyvaaran lylleröset,
Kirvesvaaran kiltit miehet,
Sonkajan pojat soriat.

16. Paremmän miehen verta.

Ei tävy täätätätä
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Miehen vaivaisen vaille,
Kereään keitoksille,
Joka saapi sauan kanssa,
Kereäkepin keralla.
Viel' omi työssätässä
Vielätässäneitosessa,
Paremmanki miehen verta,
Kaunihimman varren kauppa,
Rikkahamman rinnallinen,
Verevämän vierellinen,
Paremmän talon miniä

Koriamman korjan täysi,
Veteäverevän miehen,
Kuletella kunnollisen,
Suurihin salitupihin,
Kalittuihin kartanoihin.

17. Ei tävy renkien rekehen.

Ei tävy täätätä
Jonki joutavan sylihin,
Renki rehvanain rekehen,
Kasakkojen kainaloihin;
Vielätäle tyttärele,
Täle kainulle kanalle,
Tulevi tuhannen ruuna,
Saan maksava satula,
Vemmel väjätty väävi,
Kirjakorja kijätäi.

Vielätäle tyttärele,
Täle kainulle kanalle,
Kihlat kilpoa tulevat,
Helkkäen hyvä hopiat;
Tuoahan Turusta sormus,
Ristit Riian kaupungista.

Vielätätäneitosesta,
Tätäkainusta kanasta,
Suku juopi suuren sarkan,
Suku sarkan, taatto tuopin,
Maammoni hopiamaljan,
Veikko kupin kultalaian,
Kaaso kannun kallistavi,
Heimo hempiän pikarin.

18. Kun tänäkana katovi.

Kukapa tässäkkunevi,
Kenpäkielin laulanevi,
Tämän kunnahan kukuilla,
Tämän harjun hartehilla,

Kun tänäkana katovi,
Tänahanhi hairahtavi,
Eksyvi emosen tuoma,
Punapuola poismenevi.

Kun tänäkana katovi,
Tänähanhi hairahtavi;
Katoi luuta lattialta,
Huosia pesinpytystä
Tuopin korvat tummenevat,
Pinttyvä pikarin laiat.

Kun tänäkana katovi,
Tänälintu liikahtavi;
Niin tänämäki menevi,
Tänälinna liikahtavi,
Sivuvin tästätiet tehään,
Alta rannan raivatahan.
Kun tänäkana katovi,
Tämäpuola pois menevi--
Tahi kun kuolen kuulu piika,
Katonen kasarivaski;
Jäpi sulhoset surulle,
Miehet mielimurtehille,
Partasuut pahoille mielin,
Hattupää halajamahan.

19. On kumpiaki.

Niin on noita poikasia,
Kun on mustia sikoja,
Talvitakku porsahia.
Niin on noita poikasia,
Kun on suolla sammakoita,
Alla virsun vinkujia.
Niin on noita neitosia,
Kun on maalla mansikoita,
Punakukkia keolla.
Niin on noita neitosia,
Kun on kaupungin kanoja,
Eli liinalintusia.

20. Erilainen kirkonkäynti.

Kuului kenkien kupina,
Kautokenkien kapina;
Tytö kirkkohon tulevat,
Leimahtavat lehterille,
Rinnan auki riehkäevä,
Kirjan sieltäkiskasevat,
Josta virren veisoavat,
Luvut kaunihit lukevat.

Kuului lätjen löninä
Tuohikenkien tohina;
Pojat kirkkohon tulevat,
Kirkkomäällämelskoavat,
Viinapuolikon povella,
Olutkannun kainalossa;
Ei oo kirja mielessäsä
Ei papin parahat saarnat,
Tytä mielessämakaavi,
Syämässäsäsytevi.

21. En mene Matille.

Kuului hoitanta kujoilta,
Outo mäjäntämältä
~iti sulhoksi äysi,
Katsoi kihlan kantajaksi,
Mateli mahoksi luuli,
Kuivalatar Kukkeriksi.
Kävi sitte katsomahan,
Katsomahan, kuulemahan,
Mikämäjäntämällä
Kumma hoitanta kujoilla;
Matti mäjäelti mäellä
Penttinen petäkölä

~iti neuoi ja varotti:
"Elähylkeähyveä--
Ei hyvä hylkyksi joua,
Kuluksi Jumalan kullat."--
"Elävainen äti rukka
Työnytätäätytätä
Laita lastasi Matille,
Perustele Penttiselle;
En mene minäMatille,
En perehy Penttiselle--
Matala minäMatille,
Ylen pieni Penttiselle.
Ollille minäosaksi,
Parahiksi Paavoselle."

22. En mene minäpahoin.

En mene minäpahoin,
En käy tuhmihin tupihin,
Mene en mustille vesille,

Likarantoihin rakastu;
En perille pienen pirtin,
Sivu en suuresta talosta.
Suut' en anna sulhaselle,
Jok' on tuhma turvan kautta,
Kovin kaita leuan kautta
Harva kautta hampahien;
Ei ole kirkas kiiltotähti,
Ei koria huomenkoite.
Tuhmaksi on tuuviteltu,
Kaltoksi kapalo'ittu,
Tuhmalta tuuvittajalta,
Väärätävyyttä
Kun tuli tupahan kerran,
Tuli kun tupakan katsku,
Maikoi kun malinan henki.
Parempi minun pysyä
Armahampi aikaella,
Liepehelläliete'rannan,
Kalarannan kaitehella,
Kun sylissä tuhman sulhon,
Miehen kalton kainalossa.

23. Toivossaan pettynyt.

Kuului suolta ruoskan roiske,
Rannalta re'en ratina,
Aisan kalke kaivotieltä
Revon hirnunta pihalta;
Toivoin tuttuni tulevan,
Kaunihini kalkuttavan,
Koriani kohti käyvän,
Armahaiseni ajavan,
Nääreuhkasen näkyvän,
Revonpuuhkan purhottavan.
Eipätuttu tullutkana,
Kaunoseni kalkuttanna,
Armahaiseni ajanna,
Koriani kohti käynnä
Revonpuuhk' ei purhottanna,
Nääkkäinen näkynnä
Tuo tulevi turkin nyplä
Kerinkanta keipottavi--
Tuohinen kypäi päässä
Petjänen paita päällä
Housut honkaiset jalassa,
Puksut puiset lantehella.

24. Enmähuoli huitukoille.

En oo narri narratta'a,
Höyhenlintu höyhettää
Enkähoukka houkutella,
Mielipuoli mielitellä
Heikko helmasta veteä--
Onpa tässäneitosessa
Paremmanki miehen verta,
Killimmäki kinnastaja,
Paremmalle paian saaja,
Kenstimmäle ketreää
Kuulusammalle kutoja;
Ei sinulle, tilkatuppi;
Tilkatuppi, talkatasku,
Kymmenpaikkainen kypäi,
Satapaikka saapukkainen.

Enmähuoli huitukoille,
Huitukoille, haitukoille,
Mie tahon tasaisen varren
Tasaiselle varrelleni,
Tahon muovon muhkiamman
Muhkioille muovoilleni,
Tahon kasvon kaunihimman
Kaunihille kasvoilleni.

25. Mitäsie kävelet surma.

Mitäsie kävelet surma,
Rannanraukuja ajelet,
Kylän tyttöäkyselet,
Tinavötätieustelet?--
Suuru surtsi kormanossa,
Hieta helmoissa helisi,
Kunnottoman kukkarossa,
Lantittoman lakkarissa.
Mitä teit tänä kesosen,
Kuta raaot talven kaiken,
Kun et tenkoa kerännyt,
Saanut raukkoa rahoja,
Tätäneittäniaksesi,
Tuottoaksesi tytätä?--
Kesä kentälämäkasit,
Talvet taljavuotehella.
Etsi nyt puusta puolisoa,
Hae neittähaavikosta,
Tyttöpetäköstä
Männiköstämorsianta;

Elämeiän neitosista,
Talon kuulun kukkapästä
Tätäsuuresta suvusta,
Laajasta lajiperästä

26. Eläpyylläneittäpyy

Eläpyylläneittäpyy
Oravalla morsianta,
Eläävaskella valitse,
Tinaisilla tieustele!
Saat pyylläpyhänpitää,
Oravalla oikullisen,
Vaskella valehtelijan,
Tinaisilla tienkäijän.
Kysy kullalla tytätä
Hopialla morsianta,
Sormuksilla suosittete,
Siikkinauhoilla sitele;
Kuulu kullalla kosivi,
Hopialla huolittavi,
Sormuksilla suosittavi,
Siikkihuivilla sitovi.

27. Kotien erotus.

Mistätunsit tuhma tulla,
Oron kärsätien osait,
Tähän kuuluhun kotihin,
Kaunihisen kartanohon?--
Kun tulet tähän kotihin,
Pistäet pihan sisäle,
Pihall' on humalan pilpa,
Rasvan kartu kartanolla.
Kuinkas on sinun kotini,
Sinun kurjan kartanosi--
Kun kävin pihatse kerran,
Ajoin ikkunan alitse,
Nän mätuon näijätäki,
Tunsin Turjanki Lapitta,
Räystäähä revon riaksi,
Aitat aiaskommetoksi,
Selin seisovan isännän,
Selin onnenki olevan:
Tup' oli kuuella tuella,
Seitsemäläseipähälä
Kaheksalla kankimella.

Kun sisähän katsahime,
Vehkat vinkui kiukoalla,
Parkit orrella parisi,
Pöyläpökdttileipä
Olkitamppu taikinassa.

28. Toista tänne toivottihin.

Mistätunsit tuhma tulla,
Epäkelpo tien osasit,
Minun kuuluhun kotihin,
Pystyhyn ison piha'an?--
Toista tänne toivottihin,
Paremmaista palkottihin,
Ei sinua, sian silmä
Sian silmä koiran korva,
Talvisen orihin otsa,
Kevähisen lehmän leuka,
Kesäsen karitsan kaula,
Sykysyisen vuohen naama.
Tulitko sikojen tietä
Politko porsasten poluista,
Astuit lammasten latua,
Vai käit mäkeämyden?--
Sivute sioilla tiensä
Pihan poikki porsahilla,
Laon ta'ate lampahilla,
Tie mäeltämännikköön.

29. Tie on tehty tuhman mennä

Mistätiesit tervahiiri,
Ojamykrätien osasit,
Luovon lohta ampumahan,
Siikoa ihoamahan;
Mistätiesit, kusta tunsit,
Kusta kuitenkin äysit,
Tääläneien kasvavaksi,
Impyyn yleneväksi?--
Kuulu isoni, kuulu emoni,
Minävieläkuulusampi,
Kuulun kultana merelle,
Hopiana maille muille.
Enkähuoli huitukoista,
Noista poika puitukoista,
Kun ei tulle tuuhiammat,
Koriammat kohti käyne,

Näkösaapukat näkyne,
Reporinnat reilottane;
Sivu menköhät siatki,
Poikki pellon porsahatki,
Sivu on tehtu tie siolle,
Pellon poikki porsahille,
Tie yläse, tie alatse,
Kahenpuolen kartanosta;
Tie on tehty tuhman tulla,
Sekätulla, jotta mennä
Ura käykäpääsen,
Astua kyläkysyjän.
Tytdkösinunki saattoi,
Neiet neuoi muille teille?--
Ne ne näppivä syäntä
Vievä mielen miesten päästä

30. Monisulhollinen.

Mont' on sulhoa minulla,
Yks' on Yrtti, toinen Tortti,
Kolmas koito Paalikkainen,
Neljä Nerkko niemen päässä
Viies Winnyrin Tapani,
Kuues kainu Karjalainen,
Seitsemä sepän Simana,
Kaheksas on Kaitaparta,
Yheksäsi Yrjäraukka,
Kylän vanhin kymmenesi;
Repo rukka reunimmainen,
Pävän-poika päällimmänen,
Kirjavissa kintahissa,
Kaunehissa kauhtanoissa,
Vaipassa vanutetussa,
Ostetuissa saappahissa.
Kävi kerran, kun käiki,
Istui illan vieressäni,
Kyläkunnan kuulematta,
Emoni havatsematta,
Koko mies me'elle maikoi,
Sylinistunta simalle,
Kainalo kananmunille,
Vierus voille, vehnäville.

31. Onpa tietty tietyssäni.

Onpa tietty tietyssäni,

Mesimarja mielessäni,
Lempilintu liitossani,
Sinisorsa suojassani,
Jok' on mieltynyt minuhun,
Minämieltynyt hänehen;
Hänell' on ihanat silmä,
Minulla syän suloinen.
Ei hän heittänyt minua,
Eikäyksin jätäynnä
Omaksens' on ottanunna,
Kullaksensa kutsununna,
Kaunoksensa katsonunna,
Valkiaksensa valinnut.
Niin minähäessäriipun,
Sekäriipun, jotta kiikun,
Niinkun lintu lehtipuussa,
Kuusen oksalla orava.

32. En heitäkullaistani.

Pappi paljonki lupasi,
Enemmän papin emäntä
Vuoen voita syökseni,
Toisen tuoresta kaloa--
Lupasi hyvä hamoset,
Ja parhaat liinapaiat;
Käski kullan heittämään,
Armahan unohtamahan,
Etten kuulis kuuna päänä
Näkisi sinäikäähä
Mutt' en heitäkullaistani,
Armahaistani unoha;
Ennen heitän herkkurooat,
Paistit pappilan unohan,
Heitän kaunoset hamehet,
Ja parhaat liinapaiat,
Ennenkun heitän herttaseni,
Armahastani eroun,
Kesän kestytyäni,
Talven taivuteltuani.

33. Muien musta, minun hyvänen.

Moniki pohatan poika
Kovin on koiltahan kopia,
Suvultansa sangen suuri;
Sinäköyhäpoika rukka

Et oo koiltasi kopia,
Suvultasi aivan suuri.
Moni sun mustaksi sanovi,
Tervaskannoksi tekevi,
Pahaksi panettelevi,
Tuhmemmaksi tunnustavi;
Voit sa olla muien musta,
Minun kaunis ja hyvänen,
Minun mielestämetonen,
Voisirunen silmästäni.

Jos oot musta mun omani,
Rauankarva rakkahani,
Tuhma muien tunnustaissa,
Tervaskanto katsellessa;
Selin muihin seisotata,
Selin muihin, pän minuhun,
Ehkämie piloinen piika
Voisin paialla parata,
Kauluksilla kaunistella,
Sääret vikkelisukilla,
Kaulan paiankauluksella,
Käet kirjakintahilla,
Sametilla hienot hiukset.

34. Tuo on mies me'estätehty.

Tuo on mies mc'estätehty,
Sokerista sorvaeltu,
Suu somasti laulamahan,
Jalat taiten tanssimahan.
Pese silmä, pääsilitä
Harja'a hatun alukset,
Niin tule minun kotihin,
Ja kysy täätätätä
Emoltani ensistäni:
"Eukko työnäyttösi
Minulle miehelle hyväle,
Sorialle sulhaselle,
Mie oon mies me'estätehty,
Sokerista sorvaeltu."

35. Kun oisi kahen valta.

Kuti, kuti, kultaseni,
Sinisukka sulhaseni,
Punaposki puolisoni,

Tääl' on nuori neitosesi.
Kä'pätuoata katsomahan,
Tule ydläyksinäsi,
Jottei jäki jäälätunnu,
Jalan isku iljangolla.--
Kunpa jäki jääle jäsi,
Jalan isku iljangolle,
Tuosta äti äkkäsi,
Isoni imehen saisi,
Veikkoni vihottleisi,
Oma sisko ououstuisi.
Iso ottaisi ikäni,
Emo päni halkaiseisi,
Veikko veren vuoattaisi,
Sisko silmän kaiveleisi.

Kuti, kuti, kultaseni,
Tääl' on nuori neitosesi;
Sopisipa suuta antaa,
Kun oisi kahella valta.

36. Katso'pas täätätätä

Kuti, kuti, sulhaseni,
Punaposki poikaseni!
Katso'pa täätätätä.
Tästäkasvavi kananen,
Tästäjoutsen jouahtavi,
Sorenevi kunnan sorsa.

Hanki sulho sukkulainen,
Kankahalta karttu väätä
Vestele verään suussa,
Kannon pääsäkalkuttele,
Tuo'pa täätätätälle,
Täle sorsalle sovita.
Vie sitte ve'elle neittä
Saata sotkulle tytätä-
Lähti paikat paiastasi,
Räsinästäsi räpäet;
Sitte tunnet nainehesi,
Ja kosissa käynehesi.

37. Konsa meilläkosijat käypi.

Konsa meilläkosijat käypi,
Milloin mieli vierahaiset,

Konsa armahat ativot?--
Pääkähäri päänitsänä
Hivus suora suovattana;
Minun miilo kultaseni,
Se tulee pyhäpäpä

Missäheitävastatahan?--
Pirtissäkähäripää
Sintsissäsilipää
Minun miilo kullaistani,
Sitävastataan pihalla.

Mitäheille sydetän?--
Leipeäkähäripääle,
Kukkoja siliipääle;
Minun miilo kullalleni,
Sille vehnäkolatsuja.

Mitäheille juotetahan?--
Rieppua kähäripääle,
Vaassoa siliipääle;
Minun miilo kullalleni,
Sille juotetaan olutta.
Minne heitänukkumahan?--
Pirttiin kähäripää
Sintsihin siliipää
Minun miilo kultaseni,
Se aittahan vuiskatahan.

Mitäheille vuoteheksi?--
Vaatetta kähäripääle,
Posteet siliipääle;
Minun miilo kullalleni,
Sille sulkkuiset perinä--
Minäitse ruskia,
Minäitse valkia,
Minäkaunis ja ihana,
Miilo kullan viereen.

38. En kehannut kieltää

Oli joulu joutumassa,
Tahvanus tavottamassa,
Panin tynnyrin olutta,
Puolen toista puolikkaa;
Toivoin kultani tulevan,
Armahaiseni ajavan,
Suu-verolle, muu-verolle,
Juhlan suuren syönnökselle.
Eipäkulta tullutkana,

Armahaiseni ajanut;
Tuli kuhjus kutsumatta,
Vaivainen varottamatta,
Osasi oluen juoa,
Syöjählas्योंkseni--
Tainnut en olla antamatta,
Enkäkielteäkehannut.

39. Mitälaihan laulannasta,

Lauloin ennen lassa ollen,
Paljo mieletön pakisin,
Ilman lintujen iloksi,
Päskyjen huvitteheksi;
En nyt laula, enkätaia,
En paljo pakaja'kana.
Mitäpälaihan laulannasta,
Ja kurjan kukunnastani--
Suu kuluvi kuppiloille,
Kieli mäsäksi menevi,
Eik' oo kulta kuulemassa,
Oma armas oppimassa;
Vieras kulta kuuntelevi,
Mies outo opitteleksen.
Ei ole minulla täällä
Tälärannalla rakasta,
Täläpuolla puolisoa;
Minun on kulta tuonnempana,
Etänpänäömani,
Tuntemass' on tuulen teitä
Arvoamassa ahavan.--
Tuollapa minun omani,
Tuolla puoll' on puolisoni,
Tuolla aaltojen takana,
Takana selän sinisen.

40. Miks' ei soita suu soria.

Miks' ei soita suu soria,
Eikäkieli keikellehää--
Siks' ei soita suu soria,
Eikäkieli keikellehää
Kun on poissa kultaseni,
Muilla mailla marjaseni,
Valkia vaeltamassa,
Armas maita astumassa;
Huhalla ei oo' huomenkoite,

Peroksella pesty litsa.

Tulisko huuhalle huomenkoite,
Perokselle pesty litsa,
Se ois kukan kupua myöden,
Ja vaklon vatsoa myöden;
Sitte suuni soitteleisi,
Kieli keikellehteleisi--
Saisi suu sulosanoja,
Kieli kelpo keiketystä

41. Ääni ei kuulu kullalleni.

Enpä laula laitoissani,
Enkä soita surkeissani,
Kieroissani en kisoa,
En ilotse inhuissani.
Mitä pä tuosta, jos ma laulan,
Tahi tuosta, jos ma soitan,
Jos laulan jokahi lakson,
Joka kummun kukkuelen,
Soitan soien rannikoilla,
Kujertelen kuusikoissa;
Suotta suutani kulutan,
Suotta säälän sanoja--
Ääni ei kuulu kullalleni,
Armahalleni kujerrus.
On mua kuuset kuulemassa,
Oppimassa hongan oksat;
Kuuset kutsui kullaksensa,
Lepä lemmeksi saneli,
Suopetä sorsaksensa,
Ahokoivut armahaksi.
Enmäkuuselle kumarra,
Petjälle pääkännä
En anna lepäle suuta,
Kätäen koivulle kokota;
Vaan kun kultani tulisi,
Armahani asteleisi,
Sille suun-anto sopisi,
Pääkän teäpäeisi,
Kätällyäkelpoaisi.
Sill' on suu sulasta voista,
Hunajasta huulta kaksi,
Parta sulkusta suettu,
Leuan-alus liessingistä
Sill' on päiväsilmissänsä
Silläkuuhut kulmaluilla,
Tähet taivon hartehilla,
Olkapällänsäotavat.

Se on armas astunnalta,
Ylen jasnoinen jalalta;
Maksaisin tuhat tulosta,
Astunnasta aikasumman,
Jalansiirroltäsinikön,
Punaisen jalan polulta.

42. Etäläminun omani.

Ei mun lauloa pitäsi,
Ei ilota ensinkänä
Minun on kulta kulkemassa,
Minun vello vieremässä
Minun armas astumassa,
Valkia vaeltamassa.
Etäläminun omani,
Maalla muulla marjaseni,
Mies pieni kiheräukka,
Matalainen saapasjalka,
Kymmenen kylän ylitse,
Sa'an taipaleen takana;

Tuuli ei päiväsätulisi,
Lintu ei lentäsi kahessa.
Tuuli kyllinki tulevi,
Linnut kanssa lentelevä,
Mie en tunne tuulen mieltä
Tuulen mieltä linnun kieltä
Vaan kun tuttuni tulisi,
Ennennähtyni näkyisi,
Tuntisin ma tuon tulosta,
Arvoaisin astunnasta,
Jalan nuoren nousennasta,
Sukan mustan muikunnasta,
Käymästäkepiän kengän,
Helman hienon hiipsinnästä
Virstan vastahan menisin,
Virstan kahen kaapsahtaisin,
Aitoja alentamahan,
Siltoja siventämähän,
Veräjääukomahan,
Porttiloita purkomahan.
Sitte kätäkäppäisin,
Jos ois käärme känmenpäässä
Suuta kanssa suikkoaisin,
Jos ois suu suen veressä
Kiini kaulahan kapuisin,
Jos ois kaima kauluksessa;
Vielävierehen viruisin,
Jos ois vierus verta täynnä

43. Kun mun kultani tulisi.

Kun mun kultani tulisi,
Armahani asteleisi,
Tuntisin ma tuon tulosta,
Arvoaisin astunnasta,
Jos ois vielävirstan päässä
Tahikka kahen takana.
Utuna ulos menisin,
Savuna pihalle saisin,
Kipunoina kiiätäsin,
Liekinälehauttaisin;
Vierten vierehen menisin,
Supostellen suun etehen.
Tok mie kätäkapseäsin,
Vaikk' ois kääme kämmenellä
Tok mie suuta suikkajaisin,
Vaikk' ois surma suun eessä
Tok mie kaulahan kapuisin,
Vaikk' ois kaima kaulaluilla;
Tok mie vierehen viruisin,
Vaikk' ois vierus verta täynnä
Vaarp' ei ole kullallani,
Ei ole suu suen veressä
Käet käämehen talissa,
Kaula kalman tarttumissa;
Suu on rasvasta sulasta,
Huulet kun hunajameestä
Käet kultaiset, koriat,
Kaula kun kanarvan varsi.

44. Oisko linnun lentoneuot.

Voi, kun loit minua luoja,
Kun et luonut lentääksi,
Kotkana kohoavaksi,
Lintusena liikkuvaksi!
Oisko linnun lentoneuot,
Kohottimet kotkalinnun,
Saisin siivet hanhoselta,
Kurelta kulettimensa;
Sitte siiville rupeisin,
Lenteleisin, liiteleisin--
Kulkisin ma kullan maalle,
Asunnoille armahani.
Lentäsin lepeämätä

Matkalla makoamatta,
Ilman puussa istumatta,
Lehvälevähtämätä
Meret ei estäsi minua,
Selä ei ne seisattaisi.
En surisi iltaisesta,
Enkäeinetroo'istani,
Murkinat' en muisteleisi,
Viel' en viikonkaan perästä
Armas minun aamustaisi,
Illastuttaisi ihana,
Kasvo kaunis sydäteleisi,
Muoto murkinoitteleisi.

45. Itkee kurja kullaistani.

En itke isoni maita,
Enkämaammoni majoja;
Itken kurja kullaistani,
Ja katala kaunoistani.
Missäpäminun omani,
Kussa lie nyt kultaiseni?--
En ole sitte silmin nähnyt,
Kun laiva lahelta lähti,
Joka kultani kuletti,
Kauas kantoi kaunoseni.
Ylitse selän sinisen,
Poikki paljo pauhoavan;
Johon ei kuulu kurjan kulkku,
Eikäraiku raukan rinta,
Vaikka huan hoilottelen,
Valittelen voivottelen.

Tuo Jumala purje'tuulta,
Eli ratki rasvatyöntä
Etteipäpaloisen pojan
Sormet soutaissa kuluisi,
Sormet suotta souellessa,
Käet vettävelloissa.
Sitte tänne tullessansa,
Palatessansa kotihin,
Suo Jumala suora ranta,
Tyyni valkama valitse,
Jotta suurin souteleisi,
Matkan oikein osaisi.

46. Tehkös liitto lintuseni.

Kussa lie mun kultueni,
Maalla millämarjueni--
Lie'kömaalla, vai merellä
Meren suurella selällä
Vaiko Ruotsin-rantasilla,
Saksan salmilla syvillä
Juutin julmassa soassa,
Kapinassa kauhiassa,
Joss' on verta säivarsi,
Polvenkorkeus punaista.
Voi ken saattaisi sanoman,
Ja kuka kuletteleisi,
Ennenkun muut murehen saapi,
Akat huolen arvoavi?--
Tehkö liitto lintuseni,
Salakauppa kaunoseni--
Liitto lyökäme väehen,
Saakame salainen kauppa,
Ilman muien tietänätä
Ja toisen tokatimatta:
Mie piän pesästähuolen,
Laitan ruoan lapsillesi,
Sie lennäajalla sillä
Saata sana sille maalle,
Kussa kulta kuuntelevi,
Kautokenkätselevi.
Ei se jaksa pieni lintu,
Ei mennämeren ylitse--
Väehen vähväyvi,
Pian heikko hengästyvi;
Oisko tuuli mielellisnä
Ahavainen kielellisnä
Sepävoisi viestit vieä
Sepäsaatella sanomat;
Sanan veisi, toisen toisi,
Kielen liian liikuttaisi,
Kahen kaunihin väillä
Kahen kullan kuulemilla.

47. Minun sulhoni soassa.

Muien on sulhonsa kotona,
Minun on sulhoni soassa,
Kutratukka kulkemassa,
Valkiipävaeltamassa,
Tuolla Turkinmaan perillä
Turkin raukoilla rajoilla.
Ei sielläemo elää
Ei sivele Suomen sisko,

Suomen tyttöei suuta anna;
Siveli siliämiekkä,
Satatti sotasapeli,
Tykki suuri suuta antoi.

Voi toki tytä typerä
Kun on sulhoni soassa,
Aino sulhoni soassa,
Jota itkin, jota vuotin,
Jota toivotin ikäni!
Käkesi kotona naia,
Hää piteäpäsiäsnä
Eipänainunna kotona,
Saanut hätäSuomen maalla,
Sattui hää sotakeolla,
Vihki vierahan tuvilla,
Suuren herran suojuksessa,
Pienen herran pirttisessä-
Pappina pakanan sana,
Valta vieras vihkijänä
Suora miekka sormuksina,
Morsiamena kiväri.

48. Jovu kultani kotihin.

Käki kukkui, lintu lauloi,
Vaan en kuule kullan ääntä
Minun on kulta kulkemassa,
Kaunoni kävelemässä
Kaupoillahan Karjalassa,
Elonsaannilla Savossa,
Leiväntuonnilla Turussa,
Päverolla Wiipurissa.
Tule kultani Turusta,
Viere kulta Wiipurista,
Astu armahin Savosta,
Käy kotihin Karjalasta
Jovu huomena kotihin,
Pää' jo tänäki päinä
Ellet kaunista kaota,
Tälämaalla marjaistasi.

49. Vaiva vuottaessa.

Yks' on ystäväminulla,
Tämän ilman kannen alla,
Yksi armas ainokainen,

Koko kolmessa kylässä
Seki kurja mustakulma,
Poloinen pahannäkönen,
Raukka rauankarvallinen;
Muret on mustaksi vetänyt
Huoli muita hoikemmaksi,
Ikäpäätönäksi,
Tauti talven maanneheksi.

Muut ne mustaksi sanovat,
Kekäeeksi kelläpä,
Minun on silmästäsimana,
Mesimarja mielestäni,
Vaan on vaiva vuottaessa,
Yksin ollessa ikäpä
Harvoin yhtehen yhyymä
Harvoin nämmätöinen toista,
Vesi on aaltainen väillä
Torat ätin aaltoisemmat.

50. Luonto luovun luoksi tuopi.

Kun nyt tuttuni tulisi,
Ennennähtyni näkyisi;
Tokko suuta suikkajaisin,
Levittäsin leukapieltä?

Tule, tule tuttuseni,
Näy ennennähtyiseni,
Tule turkka tuutuhuni,
Viere armas viereheni,
Tälle uuelle tilalle,
Lakanaiselle lavalle!

Kun et tulle, ellös tulko,
Kun et vierre, ellös vierkö
Enpäkovan kutsu'kana,
Huuu'kana, huoli'kana;
Kylläluonto luoksi tuopi,
Veri vierehen vetävi,
Oma veri ottelevi,
Lämpönen lähentelevi,
Lakanainen laittelevi,
Liinahursti liittelevi.
Sitte täne saatuasi,
Tuutusehen tultuasi,
Liki, liki, lintuseni,
Kuti, kuti, kultaseni!

51. Minun on kultani kulossa.

Katsos muita miekkoisia,
Ja onnen osallisia--
Muill' on kulta kuulusalla,
Näkösilänäärintä;
Käyvä kultansa kujassa,
Verjilläveistelevä,
Pilkkovat pihalla puita,
Kalkehtivat kartanolla.
Minun ei kuulu kullaistani,
Eikähelkähertaistani;
Minun on kultani kulossa,
Hopiani heinikossa--
Suuri kuusi kulman päällä
Pajupehko parran päällä

52. Armas arkussa ajavi.

Muien turvaset tulevat,
Armahaisensa ajavat,
Tahi on turvansa tuvassa,
Armahat katoksen alla;
Minun ei turva tulle'kana,
Armahani ei ajane.
Eipäliiku linnuistani,
Näy ei näthattuistani,
Kujosilla kulkevaksi,
Aitoviertäastuvaksi;
Kulta kulkevi kulossa,
Armas arkussa ajavi,
Turva minun on turpehessa,
Armas kirkon aian alla,
Turpehia tuntemassa,
Aitoa armastamassa.

53. Maassa marjani makaavi.

Ikävä on illat pitkä,
Apiat on aamuseni,
Ikävä on yöki mulla,
Ajat kaikki katkerimmat.
Ei ikävältäistani,
Ei apia aamuistani,
Muret muita aikojani;

Ihanaistani ikävä
Apiainen armaistani,
Mure mustakulmaistani
Ei mun kuulu kullaistani,
Näy ei näätäntoani,
Ei kuulu kujassa käyvän,
Alla ikkunan ajavan,
Pilkkovan pinolla puita,
Koan eessäkolkehtivan;
Maassa marjani makaavi,
Mullassa muhaeleivi,
Alla hiekan herttaseni,
Kulon alla kultaseni.

54. Miks' on silmäni sipakat.

Miks' on silmäni sipakat,
Näkimeni nään häpäkä?--
Siit' on silmäni sipakat,
Näkimeni nään häpäkä--
~itätkin kuollehia,
Kaihosin katonehia.
Ensin kuol' isoni vanha,
Sitäitkin vuosikauen;
Sitte kuol' emoni vanha,
Sitäitkin kaksi vuotta;
Sitte kuoli sulho nuori,
Sit' itken iän kaiken,
Ja kaiken elinajani.

Ei ole kirkko kirkkahampi,
Eikäpappila parempi,
Kun otti minun omani,
Ja anasti armahani;
Somerness' on suora sormi,
Hiekassa heliäkieli,
Mullassa muhia muoto,
Kasvo kaunis kankahassa.
Sielt' ei nouse nuori sulho,
Eikäkaunonen kavaha;
Kivet alla, paaet päällä
Kivet keskikyliköllä

55. Pois on mennyt meistätöinen.

Kaks' oli meitäkaunokaista,
Täläsaarella kanoa,

Ja joella joutsenutta,
Yhen muotoiset molemmat.
Käikkähäme käimmä
Sormikkaha me sovimma,
Rinnan riihihuonehesen,
Kilpoa kiven etehen.

Kaks' oli meitäkaunokaista,
Oli kun kanan pojaista;
Pois on mennyt meistätöinen,
Toinen suuresti surevi,
Itkevi ikänsäkaiken,
Ajan kaiken kaihoavi.

Vielätoivoisin tulevan,
Toki kerran kerkiävän,
Kun ois ottanut evästä
Syönyt lähtöuokiahän,
Mennynnämerien taaksi,
Maille ouoille osannut--
Tulee mies merentakainen,
Ei tule turpehen alainen.

56. En voinut itkeänaurulta.

Kuoli multa suuri sulho,
Kaatui multa sulho kaunis;
Oisin tuota itkenynnä
Oisin itkenyt ikäni,
Tahi puolen polveani,
Vaan en voinut vuottakana,
Enpävoinut naurultani--
Iso käki ottamahan,
Emo tahtoi tappamahan,
Veikko poies potkimahan,
Sisko silmä kaivamahan.

57. Ei lehto leväen huoli.

Mitähuolin piika nuori,
Jos mun heitti poika nuori;
Kyllämuoto muita tuopi,
Kasvo kaunis kaupan saapi--
Luonto luovun luoksi tuopi,
Veri vierehen vetäji;
Tuopi toisen ja paremman,
Antavi avullisemman.

Hylätiinpä heitettiinpä
Maa lehto lepeämähän,
Hyvähalme hyöymähän,
Hyvämaa makoamahan,
Koivikko kohenemahan,
Katajikko kasvamahan.
Jos lie heitty ja hylästy,
Hyläsköhä, heittäköhät;
Ei lehto leväen huoli,
Hyvähalme hyöytellen.
Vuoen lehtonen lepävi,
Kun tulevi toinen vuosi,
Kasvavi paremman kauran,
Tomiamman touon tuopi,
Vihannamman viljan saapi,
Teräkkän elon tekevi;
Eipähuoli heinäpieles
Yli vuoen oltuansa,
Ei pahene piikalapsi,
Jos on vieläviipykähän,
Kukkana ison ko'issa,
Marjana emonsa mailla.

58. Jo meilläero tulevi.

Kaks' oli meitäkaunokaista,
Pienen piilovaaran päässä
Koriassa koivikossa,
Heliässäheinikossa;
Nyt meilläero tulevi
Kotihinsa kumpasenki.
Kenpäkuitenki erotti
Kaksi kaunista yhestä
Ken pani vihan väille,

Kahen rakkahan väille!--
Ei kahta rakasta syäntä
Erota Jumalakana.
Elköhön sinäikäähä
Kuuna kullan valkiana;
Tulko luoja tuomiolle,
Herran kasvoja katselko,
Ken lie luo'un estänynnä
Aivotun anastanunnai

Orahall' oli omani,
Taimella taki hyväni,
~sken putkelle rupesi,
Heristihen hiemumahan,

Tuli toinen, vei väehen,
Pois anasti aivottuni.

59. Minämusta, pikkarainen.

Muut on suuret ja soriat,
Mustakulmat ja koriat,
Minämusta pikkarainen,
Väärä kaula ja vähänen,
Penkin alla peitettävä
Lavan alla laitettava.

Ois voinut minun emoni
Soriastian synnyttellä
Liekutella liukkahamman,
Tuuvitella turpiastian,
Vaalitella valkiamman,
Kaunihimman kasvatella;
Kekäeistämun keräsi,
Sysilöstäsynnytteli,
Hyville hylittäväksi,
Pahoillenki pantavaksi.

60. Olkiset minun omani.

Muien on kullat kuulumassa,
Armahat ajelemassa,
Rahalliset rannoillansa,
Varakkahat valkamilla;
Mull' on kurjat kuulumassa,
Armottomat astumassa,
Raukat mull' on rannoillani,
Varattomat valkamilla.

Omenaiset muill' omansa,
Autuahat armahansa,
Olkiset minun omani,
Akanaiset armahani.

61. Eipätunneta tuvuksi.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani,
Täälästä liekuttaissa,

Tuuvitellessaan tytätä
"Nousisiko nuori lintu,
Kasvaisi minun kanani,
Kivenpuusta kieltämähän,
Vakoista valitsemahan;
Saisin piltin piillani,
Pojan poimuhelmallani."

Jopa nousi nuori lintu,
Ja kasvoi eroon kananen,
Kivenpuusta kieltämähän,
Vakoista valitsemahan.
Olisin minätupunen,
Kun tuvuksi tunnettaisi;
Olisin minäkananen,
Kun kanaksi katsottaisi;
Olisin ma pieni lintu,
Kun oisin linnun liikkehillä
Olisin soria sorsa,
Kun oisin sorsaksi sorittu.
Vaan ei tunneta tuvuksi,
Eikäkatsota kanaksi,
En ole lintu liikkeiltä
En sorsa soritsemalta;
Eipätunne tuhmat naijat,
~kki outokset äyä
Naivat rikkahan rumia,
Vaan ei köyhän kaunosia.

62. Köyhän lapsi tyä tekevi.

Voi nuo narrit nuoret miehet,
Voi tuhmat pojan turakat,
Kun ei keksi köyhän lasta,
Uksilta ulisevilta,
Veräjiltäviereviltä
Aioilta alenevilta!
Köyhän lapsi tyä tekevi,
Kaikki rihmat ketreävi,
Kaikki kankahat kutovi,
Kaikki lapset liekuttavi.--
Tyä' on rikkahan tytölä
Vartensa varustamasta,
Murettä makoamasta,
Toista ilman istunnasta.

63. Jäämmänsikat mäelle.

Niin on meitäpiikasia,
Kun meressäsikasiasia,
Niin on meitäpiikasia,
Kun mäellämansikoita;
Jäämmämansikat mäelle,
Mesimarjat muille maille,
Kun on poissa poimijamme,
Katehessa katsojamme.
Pian kurjat kuivetumma,
Marjat maahan lankeamma,
Karisemma kaikki marjat,
Varisemma vaapukkaiset.
Ei kestäkesänen lehti
Syksyn ilmoissa isoissa,
Kukat kaunihit, koriat,
Taia ei talveksi ruveta.

64. Tieäei siika syöeänsä

Eipätieäyksikä
Arvoa yheksänkänä
Tieäei tie käijänsä
Heponen ajajatansa,
Eikäsiika syöeänsä
Piika pieni viejeänsä
Nuori neito sulhoansa,
Jos on kanssa kasvakothon,
Yksissäylentyköhön.
Minun ei kanssa kasva'kana,
Eikäyksissäylene--
Meri on kanssa kasvamassa,
Aaltoset ylenemässä
Veet vierelläviruvi,
Lainehet lavalle käypi;
Meren on aallot armahani,
Rakkahani rannan hiekat,
Veikkoni vesiapajat,
Sisareni siikasalmet.

65. Tietämään kullastansa.

En tieäminäpiloinen,
En tieäpiloinen piika,
Kuka korjan kirjoittavi
Vasten vaivaista minua;
Kussa kulta tulta poltti,

Armas aikoa kulutti--
Polttiko turulla tulta,
Alla vallin valkiaista,
Vai on suurella salolla,
Syämaalla synkiälä
Kävikökäpymäkeä
Vaiko varvikkosaloa,
Vai lienee meren selälä
Ulapalla aukialla,
Selvälämeren selälä
Lakehilla lainehilla.

66. Kaikissa katala yksin.

Yksin vieno veet vetelen,
Yksin kannan puut poloinen,
Yksin jauhan, yksin laulan,
Yksin leivon, yksin keitän;
Kaikissa katala yksin,
Toist' ei turvana ikänä-
Yksin liitäne levolle,
Yksin nousen vuotehelta.
Eipäkeksi suuret sulhot,
Ei ne keksi köyhän lasta
Kesannolla kenkiväksi,
Rannalla rakentavaksi--
Kenpäse köyheäkäksi,
Lehmitöntäleyhkäisi!

67. Korpikotinen.

En tuosta isoa kiitä
En kovin emoakana--
Teki korpehen kotinsa,
Kankahalle kartanonsa;
Ei ne tunne sulhot tulla,
Eikäkulkea kosijat.
Eipätunne tuhmat sulhot,
~kki outoset osoa,
Ilman tien teloittamatta,
Ilman merkin heittänetä
Paljo kenkiäkuluvi,
Minun kurjan käyessäni,
Tienvieräviittomassa,
Rastia rakentamassa.

68. Pahasti paimenoinnut.

Menin piennäpaimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Ison polven korkunaisna,
~itin vättinä pituisna.
Jouvuin metsään mäelle,
Vaaran alle varvikkohon;
Varas istui varvikossa,
Mies vihainen virvikössä
Otti silkit silmiltäni,
Kultalangat kulmiltani,
Vasket rinnoilta varasti,
Päätäni hyvä hopiat.
Siit olen asti ilman ollut,
Ajan kaiken kaihonnunna;
Tulin tuhmaksi kataala,
Tytä muita tyhjemmäksi,
Ettei naitu naintavuonna,
Korjattu kosiavuonna.
Muut ne naitihin paremmat,
Koriammat korjattihin,
Minäolen outo ottamatta,
Korjoamatta kataala,
Minätuhma tuntematta,
Vieno viemätävihille.

69. On ikäältänsilla.

Isoni ilota kääki,
~iti kääki riemutella,
Turun uuessa tuvassa,
Kauppamiehen kammarissa:
"Osta mettä juo olutta,
Ilahuta itsiäsi,
Turun uuessa tuvassa,
Kauppamiehen kammarissa!"
Menin Turkuhun poloinen,
Sain kataala kaupunkihin,
Ostin mettä join olutta,
Ilahutin itsiäni.
Tulin aikahan Turussa
Toisten tyttöjen keralla,
Vaan oli illoilla ikää
Paha maata pannessani,
Vaiva vaipua levolle,
Sekähaikia havata.

70. Tuli kolmelta kosijat.

Oikein emoni ennen
Lauloi lapselle minulle,
Sanoi saavani minunki
Sulhon kaunon ja sorian,
Mustakulmaisen, korian;
Sanoi saavani varahin,
Viientoista vuo~~n~~en päästä
Kului vuotta viisitoista,
Kului vuoet, vier~~i~~ päivä,
Kului kultainen ikäni,
Vieri aika armahampi,
Päväkaunis karkaeli,
Tuli kolmelta kosijat,
Tuli kun emoni lauloi:
Suru työnti sormuksia,
Itku huivia isoja,
Kolmas kuolema tulevi
Kotihinsa korjoavi.

71. Jo tulevi Tuonen Tuomas.

Sanottihin soutaessa,
Lassa ollen laulettihin,
Sulhon saavani minunki,
Sulhon suuren ja sorian;
Senpävaan olenki saanut,
Saanut kun sanottihinki.
Jo vainen iälätälä
Suuret sulhaset ajavat--
Jo tulevi Tuonen Tuomas,
Matavi Manalan Matti,
Joka naia nappoavi,
Kotihinsa koppoavi,
Ilman vöttä vaattehitta,
Ilman liinan aivinoitta,
Apen paiankauluksitta,
Ky'yn kirjokintahitta,
Naon suikkelisukitta.
Kyll' on kytä Tuonelassa
Aivinaisiksi anopin,
Manalla matoja kyllin
Apen paian kauluksiksi,
Isot kimput kämehiä
Ky'yn kirjokintahiksi,
Tuonen toukkia tukulta

Naon suikkelisukiksi.

72. Moni moitti muotoani.

Mikälie minusta nähty,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei suostu suuret sulhot,
Sulhot suuret ja soriat!--
Moni moitti muotoani,
Moni katsoi kasvojani,
Moni varttani valitti,
Hoki varren hoikeutta.
On mulla mokoma muoto,
Kun on muovon möittäjillä;
Onpa kasvo kaunokainen,
Kun on kasvon katsojilla;
Viel' on varten valittu,
Kun varren valitsijoilla--
Mute on mulle muovon tuonut,
Itku kasvon kaunistanut,
Huoli varteni valanut.
Vielätäle varrelleni,
Kanssa nälle kasvoilleni,
Sekämuille muovoilleni,
Suuret sulhoset tulevat,
Miehet ankarat ajavat,
Käyvä korkiat kosijat.

Kun ei muita tulle'kana,
Ei sopine suurempia,
Ankarampia ajane,
Niin tulevi Tuonen sulhot,
Kulkevi Manan kosijat,
Jotk' ei moiti muotoani,
Eikäkatso kasvojani,
Ei ne varttani valitse.
Sitte tuonne saahessani
Tuonen sulhojen tuville,
Appi ei paitoa anone,
Vaattehuksia anoppi,
Kyty ei kysy kintahia,
Natolapsi nauhanpätä

73. Toisin sattui toivomani.

Toisin toivoin, toisin luulin,
Ja toisin palo pakisin,

Toisin mie käesin kākō
Toisin kāk' kākēkseni,
Toisin toivoni osasi,
Ajatukseni alemma.
Toivoin suotusen tulevan,
Armahaisen astelevan,
Ei tuo suotu tullutkana,
Eikäarmas astununna,
Jok' oisi johonki vienyt,
Minun kurjan korjannunna,
Nältäsuurilta suruilta,
Apioilta mielaloilta.
Niinpänyt iälätälä
Tämän kymmenen kululla,
Tok' ei muita tulle'kana,
Ankarampia ajane,
Kun ei tulle Tuonen sulhot,
Marssine Manan kosijat,
Tuonen hattu hartioilla,
Tuonen lakki päällä,
Tuonen kintahat käessä
Tuonen kihlat kintahissa.

Kun sitte menen Manalle,
Tuonen poikien tuville,
Hyv' on sielläollakseni,
Kaunis kasvaellakseni--
En ole tielläkellenkänä
Enkäkunkana jaloissa,
En sure sotakesiä
Vainovuosia varaja;
KylläTuoni voiton tuopi,
Mana maansa suojelevi.

74. Jospa se johi tulisi.

Jospa se johi tulisi,
Joka mun katalan naisi,
Sekäkurjan korjoaisi,
Nältäouoilta ovilta,
Veräjiltävierahilta;
Vaikka saattaisi salolle,
Kulettaisi korven päähän,
Panisi pajuille maata,
Lehille lepeämähän.
Ei paha pajuilla maata,
Eikäläyli lehtisillä
Läyli on toisen lämpimässä
Varu toisen vaipan alla,
Tukela tuvassa toisen,

Huoli toisen huonehessa.

75. Voi jos mie tok miehen saisin.

Voi jos mie tok miehen saisin,
Miehen mieltäni mukahan,
Saisin sulhosen sorian.
Mustakulman ja korian.--
Jo olin viikon vuottanunna,
Kauan koissa kasvateltu.
Voi jos saisin nuoren sulhon,
Sulhon nuoren ja verevän,
Joka ilta pään pesisin,
Joka aamu uuen paian,
Uuen paian palttinaisen,
Housut liinan aivinaiset,
Sääille sukat säviä,
Kirjakintahat käehen.
Sais tuo saappahat itseki,
Lakin päähänsälavian;
Laittaisi lakin Turusta,
Toisi turkin Tornioista,
Verat saisi Viipurista:
Kamplotit kahennäköset.

76. Voi kun mie mokoman saisin.

Onpa tietty tietyssäni,
Materikko mielessäni,
Mies pieni, punainen poski,
Valkia, kiheräukka,
Puolahattu, saapasjalka,
Verkavästi, silkkihuivi.
Voi kun mie mokoman saisin;
Joka päivään pesisin,
Joka ilta saunan saisin,
Ve'et, vastat laitteleisen,
Veen virrasta vetäsin,
Vastat varvikkometsästä
Puut kokoisin korpiloista,
Vaikka väen virstan päästä
Voi kun mie mokoman saisin,
Saisin sitte pienen poian,
Käsi ketreävetäsi,
Jalka lasta liekuttaisi.

77. Kun tulis sulho vierahaksi.

Lintunen lehossa lauloi,
Pyy lehossa pyypäteli.
Mitä laulat pieni lintu,
Pyy lehossa pyypätelet?--
Kunpa tietäisit tulevan
Sulhoseni vierahaksi,
Sillat silkilläpanisin,
Sametilla suoramehet,
Veralla vetelä paikat,
Pahat paikat palttina.
Tammesta tuvan tekisin,
Tammiseinä seisottaisin,
Tammilattiat latoisin,
Tammipatsahat panisin,
Luaslaun lumpehesta,
Laen lahnan suomuksista.
Pöyän kullasta kuvaisin,
Penkin pienistärahoista,
Uunin uusista kivistä
Pankon saksan paasiloista.
Oron siltahan sitoisin
Sulkkuisilla ohjaksilla,
Kullan kutsuisin tupahan,
Istuttaisin pöyän päähän,
Itse istuisin sylihin,
Kanssa kaulahan kapuisin.

78. Käynköviikon villapäänä

Kuku kultainen käkönen,
Hopiainen hoilattele,
Rinta hieta helkyttele,
Papurinta paukuttele,
Saksan mansikka sanele,
Viron puola poimettele:
Käynköviikon villapäänä
Kauan tukka tuurukkana,
Hivuskassan kantajana,
Liemingän levittäjänä
Sitojana silkkinauhan,
Päähän ripustajana--
Käynkövuoen; käynkökaksi,
Käynkövuotta viisi, kuusi,
Vai kaiken kaheksan vuotta,
Ympäri yhdeksän vuotta,
Vai käyn kaikenki ikäni,

Tahi ei täyttäävuotta.

Kuku, kuku kultarinta,
Helskäe hopiarinta,
Kuku kullat kulmilleni,
Hopiaiset helmoilleni,
Kuku kuusin kultavötä
Seitsemän sinihamoja,
Täle tyynelle tytöle,
Täle kainulle kanalle--
Neittänuorra naitavaksi,
Vihantana vietäväksi,
Punaposkelle pojalle,
Sorjalle sulhaselle.

79. Kun saisin, mitäsanelen.

Sillenpäminämenisin,
Kull' ois kuusi kultavyötä
Viisi verkaista hametta;
Kull' ois kuusi kammaria,
Seitsemän salitupoa,
Ja kaheksan kellaria--
Kellarit teloja täynnä
Telat täynnätynnyriä
Tynnyrit olutta täynnä
Juoa jouten ollessani,
Kielin kelpotellakseni.

Kun saisin, mitäsanelen,
Kun saisin salitupihin,
Minärouaksi rupeisin,
Kauppamiehelle kanaksi,
Pohatalle puoliseksi;
Joisin kahvet kaiken päivän,
Söisin suuhuni sokurit,
Mesileivä mieltämyden.

80. Luo'pa luoja luotuhuni.

Luo'pa luoja luotuhuni,
Elämielisuotuhuni;
Luotu luoksensa vetävi,
Mielisuotu survoavi.
Tuo Jumala tuota miestä
Jonka sormukset sopisi,
Jonka kihlat kelpoaisi;

Joka naia nappajaisi,
Kotihinsa koppajaisi;
Jok' ei veisi viertämähän,
Panisi palontekohon.

Ellös tuhma tulko'kana,
Käynkanta käkökänä
Kun ei tulle tuuhiammat,
Koriammat kohti käyne,
En minäsinäikänä
Kuuna kullan valkiana,
Nuku nurjuksen nutulle,
Väsy väkin turjukselle,
Painu paikkakukkarolle,
Rajakengäle rakastu.

81. Varjele vakainen luoja.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Tääneittäjoutumasta,
Saamasta täätytätä
Viinavillin vuotehelle,
Hurstille humalahurjan,
Olutjuojan olkiloille,
Piippusankarin savuille!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Joutumasta juomarille,
Saamasta kylätälle!--
Kävis tuo joka kapakan,
Joka kannun kallistaisi,
Ostaisi joka oluen,
Joka viinan viillettäsi,
Viinapantiksi panisi
Vaimoltansa vaattehetki;
Itse vaimonsa vetäsi,
Puolisonsa puotteleisi,
Kylmäsi kyläälle,
Joka tielle juohattaisi,
Heitteleisi heinäelle,
Saloteille saatteleisi,
Kirkkoteille kirvottaisi,
Häiteille häitteleisi.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Tuvilta tupakan juojan.
Piippusankarin savuilta--

Savu silmä saastuttaisi,
Mustuttais ihanan muovon.

Tuo Jumala toinen miesi,
Toinen miesi ja parempi,
Jok' ei virsi viinan kanssa,
Ei tuisi tupakan kanssa,
Huiski ei humala päässä
Piippu suussa ei pitele;
Jok' ei heitäheinäille,
Eikäsaattele salolle,
Jokiteille juohattele,
Kylmääkyläville;
Riko ei rintaristiäni,
Katko kaulaketjuni,
Korvakolttuja murota,
Sorra kullan sormuksia.

82. Ei naitu naintavuonua.

Mikälie minusta nähty,
Kuka kumma keksittynä
Kun ei naitu naintavuonna,
Otettu otantavuonna,
Kirkivuonna kihlattuna,
Viety viimeissäkesänä--
Naitihin napimpiaki,
Otettihin ouompia,
Naitihin nasaneniä
Noronaamat suollettihin.
Niin miks' ei minua naitu,
Omenaista ei otettu,
Suon kukaista, maan kukaista,
Kaiken kartanon kukaista,
Mesiheinän hempeyttä
Kaste'korren kauneutta,
Ahokoivun armautta,
Soreutta solkikoivun,
Lehtokoivun lempeyttä
Norokoivun notkeutta,
Nororaian raikkautta,
Noropihlajan pituutta?

Oisko herjat helmoillani,
Pääläni pahat panokset,
Sanat kehnot kengilläni,
Sukillani suutelukset?--
Heitän herjat helmoiltani,
Pätäni pahat panokset,
Sanat kehnot kengiltäni,
Sukiltani suutelukset;--

Ulos heitän herjä ryysyt,
Arkivaattehet alennan,
Riisun riihirykäehet,
Kaskivaattehet karistan.
Otan vettälänthehestä
Heiluvasta hettehestä
Jolla peiponen peseme,
Kylän kukka kuuroame.
Panen päileni parasta,
Kaunihinta kaulalleni,
Kukkeinta kulmilleni,
Hempeintähelmoilleni;
Panen kullat kuultamahan,
Hopiat helisemähän,
Poskeni punottamahan,
Näköpäni näyttämähän,
Jotta kaikki katseleisi,
Kirkkokunta kiitteleisi,
Kyläkunta kummeksisi
Itseki imehteleisin.

Sitte täle neitoselle
Kilpoa kosijat käyvä,
Kilvan kihlat kannetahan;
Tulevi Turusta sulhot,
Alta kaupungin ajavat,
Alta linnan liivittävä.
Neito viehän Wirohon,
Saksan maalle saatetahan;
Kun tulen kotihin tuolta,
Tulen kullassa kotihin,
Hopiassa veikon luoksi,
Silkissäsisaren luoksi.

83. Akoill' on paha ajatus.

Akoill' on paha ajatus,
Tunto pitkäukkaisilla,
Hivus pitkä miel' lyhyinen,
Etten mie sinäikänä
Nouse nuoren vuotehelta,
Ylene vesan verevän;
Saa en miestämielehistä
Sulhaista sulosanaista.
Vaan vielä täänkyä
Vielätäläkymmenellä
Nousen nuoren vuotehelta,
Ylenen vesan verevän,
Saanki miehen mielehisen,
Sulhasen sulosanaisen.

Onpa tietty tieossani,
Materikko mielessäni,
Punaposki puolessani,
Sinisukka suojassani
Mies pieni, kiheräukka,
Matalainen, saapasjalka.
Kun käypi katua myden,
Sirkkasorkka sorkehtivi,
Se käypi kepein kengin,
Sukin valkein vaelsi,
Kengin mustin muikotteli;
Sääret sen syänen syöpi,
Varsi vatsan halkasevi,
Muu ruumis murehen tuopi.

84. Täytyvi täätätä

Ei tävyv täätätä
Pahoille rekipajuille,
Likaiselle liistehille,
Miehen kainun kainalohon;
Vielätäle tyttärelle,
Täle kaunolle kanalle,
Tulevi Turusta sulhot,
Kirjakorjat kiiätävä,
Siitä sinisatulat,
Verkaviitat viillettävä.
Sitte täytyvi tytätä
Rikkahille reen perään,
Kauppioille kainaloihin;
Verassa vihille vievä,
Paperissa pappilahan,
Silkissäsälitupihin,
Säerissäsängyn päälle--
Sitte ei sänki säätäpistä
Sirppi ei sormia sipase,
Viikate vipase kätä
Korenta ei paina olkapäätä
Kivenpuu ei kätäläyää

85. Viel' on mulla mielitietto.

Minkätiesivä minusta,
Kunka kummasen näkivä,
Kun ei nainehet minua
Nuo soriat nuoret sulhot,
Kun ei korjattu kesälä

Viimetalvena tahottu,
Otettu omille maille,
Kopattu kotikylähän.
Ei tuo neito tuosta huoli,
Piäei pitkätäsuraa,
Jos ei naitu naapurihin,
Kopattu kotikylähän;
Viel' on mulla mielitietto
Elossa etempänäki--
Menen neiti muille maille,
Omin jalkoini osoan,
Turun poikien tutuksi,
Porvarien puolisoksi.

86. Ei tuo neito tuosta huoli.

Mikälie minusta nähty,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei naia naapurihin,
Oteta omille maille;
Liekönähty liioin syöän,
Liiioin syöän, liioin juovan,
Vai tietty vähätekevän,
Tahi ei nousevan varahin.

Ei tuo neito tuosta huoli,
Jos ei naia naapurihin;
On maata metson matoa,
Kuusia oravan olla--
Kyll' on maata muuallaki,
Ilmoa etempänäki.
Menen neito muille maille,
Vierähän Wiron vesille,
Olen orjana Wirossa,
Palkkalaisna Pauluskoilla.
Hyv' on sielläorjan olla,
Armas piikasen eleä
Ei suata survomahan,
Ei tahota tappamahan,
Ei oo huolta huhmarelle,
Eikäkiirettäkivelle;
Vesi siellävehnä jauhoi,
Koski kiikutti kivosen.

Saan ma riunasen rahoa,
Puolentoista polttinaista;
Ostan yläpiä yliset,
Aivan ankarat alaiset,
Ostan uuet ummiskengä,
Silkkiset sukan sitehet.
Sitte kuulun kukkasena,

Hopiaisena heljään,
Menen herran heinämaalle,
Heinämaalle mansikaksi,
Tahi kirkkohon kukaksi.
Kaikki rahvas katsomahan,
Ihmiset imehtimähän,
Nuoret miehet mieltymähän,
Sulhaset suatsemahan,
Minun allin armautta,
Ja korian kukkautta,
Soreutta sorsalinnun;
Siitänaivat Narvan herrat,
Vievä Wiipurin isännä,
Suurihin salitupihin,
Kaunihisin kammarihin.

87. Nouse lempi liehumahan.

Kukapa täss' on Hiien koottu
Kenpä Lemmon lentokeihäs,
Joka lempeni lähetti,
Pani kuulun kunniani,
Tikan tiehen, tien ohe'en,
Maan alle, maon pesähän,
Tikan tietoliukkusehen,
Käen käntiloukkosehen!

Vielämälempeni herään,
Nostan kuulun kunniani,
Tikan tiestä tien ohesta,
Maan alta, maon pesästä
Tikan tietoliukkusesta,
Käen käntiloukkosesta;
Nostan lempeni levosta,
Kunnian kulonki alta.

Nouse lempi liehumahan,
Kunnia kukostamahan!
Kule kuu, palate päivä
Pala nuorten miesten mieli!
Syän syttyös tulehen,
Povi polttohon kovahan,
Vatsa valkian väkehen,
Mieli melki heltehesen;
Jott' ei oisi össämaata,
Eikäpäväälälevää

Paloi tuli, paloi taula,
Pala nuorten miesten mieli!--
Paras mulle, ei pahinta,

Paras pappien seasta,
Killin kirkkorahvasta,
Sorein sotaväestä
Verevin vesien päätä

88. Paistaa päivämuuallaki.

Mitäneiti tuosta huolin,
Kuta kukkanen valitan,
Jos ei naia naapurihin,
Oteta omille maille!--
Paistavi Jumalan päivä
Muuallenki maalimassa,
Ei isosen ikkunalle,
Ei veikon verään suulle.
Menen neiti muille maille,
Toukka toisille vesille,
Savohon sananalainen,
Vihattava Wiipurihin;
Sitte naivat Narvan herrat,
Vievä Wiipurin isännä,
Liikuttavat linnan herrat,
Keltyn saksat saattelevat.
Kevyt on Keltysäeleä
Kevyt syöä Keltyn leipä-
Kesä's ei tehäkekoa,
Talvess' ei tapeta rihtä
Leipälinnasta tulevi,
Sävin kaikki kaupungista;
Syönätäsiat lihovat,
Kaunis karja katsomatta.
En tuolta kotihin tulle,
Käy en nälle kartanoille,
Ennenkun verassa vierin,
Sametissa saan kotihin,
Oma poika ohjillani,
Saamani satulan päällä
Kun ma tyttönätulisin,
Kassapäänäkalkettaisin,
Viel' ois viellävihoa,
Kuuellaki kulkun täysi,
Kysymistäkymmenellä
Sa'alla sanelemista.

89. Läkän musta muille maille.

Mustaksi mua sanovat,

Tervaskannoksi tekevä,
Pahaksi panettelevat,
Kekäeeksi kelljää:
Moni on mustempi sanoja,
Pahempi panettelija--
On kyllin kekäehiä
Tiellätervaskantojaki.

Enkätuosta neito huoli,
Jos mun mustaksi sanovat;
Läkkä musta muille maille,
Rauankarva kaupunkihin,
Siellämusta valkenevi,
Rauankarva kaunistuvi--
Saksan saipua pesevi,
Meren vaahti valkasevi.
Tok se on veteätoisti
Uuen linnan linnukkinen,
Suomen suolainen silakka,
Kaupungin kala makia.

90. Pois tulee tytöle lähtö

Aina muut mukahisensa,
Kuki kielikumppalinsa,
Ottavat omilta mailta,
Tuovat mailta tuttavilta;
Minävieno vertoani,
Minäkainu kauppoani,
En ota omilta mailta,
Tuo en mailta tuttavilta.
Pois tulee tytöle lähtö
Erohetki ennätävi,
Tästä kylmästä kylästä
Katalasta Karjalasta;
Ero on viinat keitettyinä
Ero pantuna oluet,
Kohta korjat käännettyinä
Pän ulos, perin tupahan,
Lappein ison latohon,
Kalten karjohuonehesen.

92. Suotta soimat nostettihin.

Suotta soimat nostettihin,
Kiusan kielet kannettihin,
Mun päälle hyvän tapani,

Pälle kuulun kunniani.
Jopa vaan tytötätästä
Piiat tuumoa pitivä,
Sekäpiiat, jotta poiat,
Miehet mieliäpahoja,
Sekäsiirtivä sisaret,
Jotta langot laittelivat,
Heimokunta herjaeli.
Noin ne luuli luppakorvat,
Ajatteli arpinaamat;
Tämän piian pilkan saavan,
Häpiähän hälähtävään--
Koiterehen kuolevani,
Kaatuvan kalojen syä
Vaan en kuole Koiterehen,
En kaau kalojen syä
Vielänyt täänkyä
Vielätäläkymmenellä
Lempipaitoihin paneme,
Lyöne lykkyvaattehisin.
Vielätäle vienoselle,
Vielävienopäpäälle,
Kolkkavi kosijan kengä,
Väkkäri väyn kypästä;
Pian Pielinen pesevi,
Vesi kuulu kuuroavi,
Vesi vallan valkasevi,
Enon valkama valavi.

93. Sepävasta sen pahempi.

Paha lieneki poloinen,
Pahemmaksi pantanehe;
Tuhma lieneki poloinen,
Tuhmemmaksi turmellahan;
Kehno lieneki poloinen,
Kehnommaksi kelläähän.
Eipäse paha olisi,
Kun kylän paras panisi,
Kylän kukka kuikuttaisi,
Kylän sankari sanoisi.
Sepävasta sen pahempi,
Sepääken ätelämpi,
Kun panee kylän pahimmat,
Kylän huonot huikuttavat,
Kylän kehnot kellävä,'
Kylän herjat herjoavat,
Kylän rietat riioavat,
Kylän ilkiä ilovat,
Puhelevi ruumenpurnut,

Tervakirnut tempoavat,
Syltysammiot sanovat,
Kellokaulat kellävä.

Ja mitähuolitta minusta,
Kuta kannatta surua,
Revon huulet Hermikistä
Pullosturvat Tuurikista,
Pullosuut punakerästä--
Senpäte minusta saatta,
Min kirves kivistäsaapi,
Napakaira kalliosta,
Järky jästäiljenestä
Saatta sen sanottuane,
Minkäilman oltuane--
Syntiäsyänen täyen,
Vatsan täyen vaikeutta.

94. En ole sydänsoria.

Aina laulan laitettava,
Aina pantava pajatan,
Sanelen sananalainen,
Vihattava vierettelen:
Mitäte hyvä imeiset,
Viikon kannatta vihoa,
Päälle mun vähäksisen,
Lapsen pienen pikkaraisen?
En ole sydänsoria,
Enkäpurtava punainen,
Kaluttava kaunokainen;
Taitava minäolisin,
Otetttava oivanlainen,
Korjaeltava koria.

95. Tulin kummaksi kylähän.

Tulin kummaksi kylähän,
Imeheksi ihmisiin,
Ouoksi omille maille.
Nauramoiksi naapurihin,
Otettiin minusta outo,
Varsin virhi viskattihiin,
Minun lapsen lauluistani,
Pienen pilpatuksistani;
Tuli soppehen sohina,
Sekänurkkihin puhina,

Silmän isku ikkunoihin,
Jalan polku porstuihin.--
Pantihin minäpahaksi,
Tuhmemmaksi turmeltihin.
Pankohotpa, min panevat,
Sanokohot, min sanovat,
Pian mie paha pakenen,
Kohta outo kollahtanen;
Kohta tästäkelkan käännän,
Kelkan käännän, toisen väännän,
Käännän silmä sinne pään,
Kusta kultani tulisi,
Herttaseni herskuttaisi.
Menen tuhma tuonemmaksi,
Kulen kumma muille maille;
Ei taia minun täheni,
Kauttani minun katalan,
Mieli mierolta vähetä
Ajatus kylän akoilta,
Nauru naapurin tuvilta,
Leikki lemmon loumajoilta,
Silmän isku ikkunoilta,
Väkytys kyläältä

96. Liika minusta laitettiin.

Liika minusta laitettiin,
Sekälaava laskettiin,
Moni virhi viskattiin,
Saatihin moni sanoma.
Ken minusta liian laittoi,
Liian laittoi, laavan laski;
Tulkoon laava lapsistansa,
Sekäliika saamistansa,
Pojjistansa miehen polku,
Tyttärestälänilautta,
Miniästämieliharmi.
Sanottiin minun poloisen
Sata lasta saaneheni,
Tuhat tuuvitelleheni;
Saakohot itse sanojat,
Saakohot saviset lapset,
Sisiliskoiset sikiä,
Käärmeiset käkyläset,
Korppilintujen kokoiset,
Linnun mustan mustukkaiset.

97. Suotta soimat nostettiin.

Ei minusta olle'kana,
Olle'kana, liene'känä
Viikoista vihanpitoa,
Kaukaista ylenkatsetta.
Jo on viikko vihattuna,
Kauan ylenkatsottuna,
Suotta soimat nostettuna,
Kiusan kielet kannettuna,
Päälle mun hyvän tapani,
Päälle kuulun kunniani.

Sanottiin, soimattiin,
Sanottiin minun poloisen
Silmin syväni urohot,
Käsin miehet käkeväni;
Surma syököhön urohot,
Tauti miehet tappakohon,
Kalma käsin käkeköhön.
Tulkohon Turusta rutto,
Amputauti Aunuksesta,
Veritauti Wiipurista;
Ampuisi akat kylästä
Koukkuleuat kopristaisi!
Ei minua muut sanoisi,
Akat saatanat sanovat,
Pakanat panettelevat,
Varajavat poikiansa,
Luulevat lutuksiansa,
Minun pienen pettäväni,
Katalan kaottavani;
Piru heitäpettäköhön,
Tuoni heitätoivokohon,
Tytö Kalman katselkohot,
Maanitelkohot Manalan.

98. Mitäpäsuree sanoista.

Jospahan poloinen lienen,
Eli lienen tuhma tuiki,
Pahemmaksi nuo panevi,
Tuhmemmaksi turmelevat;
Kyläön suuri suita täynnä
Silmiasitä enemmän,
Korvia sitä kovemman.
Vaan mitähuolinki hotakka,
Aika piika pelkeäki,
Mitäpäsuren sanoista,
Kuta tottellen torista--

Mie olen tottunut torihin,
Sattunut kylän sanoihin,
Viipynyt kylän viho'in,
Puuttunut puhetten alle.

Kun kuulen sanottavaksi,
Eli liioin pantavaksi,
Silloin seison selvemmästi,
Piän pääpystymmästi,
Olen kun oriheponen,
Tahi säkosäntälyön;
Kuulisin kiitettäväksi
Kertakaan kehuttavaksi,
Alempana pään pitäsin,
Alas silmä siirteleisin.

99. Sanat päileni satavi.

Usein minäpoloinen,
Usein tytä utuinen,
Luskan luisessa tuvassa,
Kiehun kielikattilassa.
Usein minun poloisen,
Usein utuisen lapsen,
Sanat päileni satavi,
Puheet putoelevat.
Sanottiin minun poloisen
Juossehen joka kisassa,
Maannehen joka majassa;
Moni huoraksi hokotti,
Moni vannoi varkahaksi--
Huoramat hokottajani,
Varkahamat vanhojani.
Mitämie vaivainen varastin,
Kuta oisin kurja saanut:
Pykääs' oli piimäpytty,
Merkissäisännän itra,
Vakassa vaja'a leipä
Aitassa alottamaton.
Leikkasin manatun leivän
Manatusta kannikasta,
Makasin unen manatun,
Torkahin toran-alaisen
Manatuilla vuotehilla,
Kirotuilla päiloilla--
Makia uni manattu,
Tuo mielen toran-alainen.

100. Vierin vierahan varalle.

Olin mie ison koissa,
Veikon kaunon kartanossa,
Olin kun omena-marja,
Tahi kun mansikka mäellä
Nyt on tullut turmiolle,
Tammanna tavattomaksi.
Vei ensin emoni surma,
Sitte tauti taaton tappoi,
Vesi veljeni hukutti;
Jän minäve'en varahan,
Tulin tuulen turvan alle.
Ei paha ve'en varassa,
Eikätuulen turvan alla;
Pah' on vierahan varassa,
Tunnottaman turvan alla.
Tulin mie tähän talohon,
Tulin kun tulikipuna;
Vierin vierahan varahan,
Vierin kun vesipisara;
~kätihin ääsyövään,
Tiettihin vähätekevän,
Varattiin varastavani,
Ei varahin nousevani.
Kylläkuulin mieki kurja
Lemmon linnun laulavaksi,
Kuulin, kuinka kukko lauloi,
Ilotsi isännän lintu;
Vaan en voine vuolas nosta,
Enkähaikia havata,
Kullaki kukon sanalla,
Linnun laajan laulannalla.--
Voi sinua kurja kukko,
Haikia havukan ruoka,
Kun sa niin varahin laulat,
Allittelet aikaisehen
Et säsilloin laajoin laula,
Et alota aikaisehen,
Kun sa viehän viluhun,
Paiskatahan pakkasehen.

101. Monta muoriteltavata,

Mont' on muoria minulla,
Monta muoriteltavata;
En tieäkuta kumarran,
Kumarran vähäkutaki.
Vainko heitän herjat kaikki,

Pakenen pahoista poies,
Vaikka metsään menisin,
Korpehen kotini saisin.
Ennen kuusia kumarran,
Kun kumarran kunnotonta,
Ennen kierrän kieron koivun,
Kun ma kierrän kelvotonta;
Ennen palvelen pajua,
Kun ma palvelen pahoaa;
Ennen leppeälepytän,
Kun lepytän lempolaista.

Lempoko nästälemmen saapi,
Piru kunnian pitääi,
Tästälemmon leisiosta,
Pirujen pesäiasta!--
Hyppäsin hypyn jaloilla,
Kävin käpän kämmenellä
Siistiätavottaessa,
Kunniata pyytäessä
Saanut en kurja kunniata,
Raukk' en lempiätavannut,
Vaikka vuoret vierettäsin,
Kalliot kaha panisin.

102. Kun ma voisin vielävuoen.

Tuskaksi minun tulevi,
Pakoksi minun panevi,
Tääorjana oloa,
Vierasta kiven vetoa
Kivi kiskoi harteheni
Paasi paitani repäsi.

Kun ma voisin vielävuoen,
Kesteätämän kesosen,
Tämän syksyn syylläellä
Tämän talven tallustella,
Akan ankaran apuna,
Rautakämmenen käynä

Jospa voisin vuoen olla,
Tok' en toiseksi rupeisi,
Paistiksi pahan emännän,
Tulikulkun kumppaliksi;
Kun minkäsanan sanovi,
Tuli suusta suihkuavi,
Kipunoivi alta kielen,
Savuaa sanan jäestä

Jo ma voinen vuoen olla,
Yhen kesteäkesosen,
Yhen syksyn syylläellä
Yhen talven tallustella,
Akan ankaran apuna,
Rautakänmenen käynä
Teräsestätietän kengä,
Paulat vaskesta panetan,
Joilla seison seinäieret,
Kuuntelen kujaperukset,
Kunnes suuri suisteleksen,
Ankara asetteleksen,
Rautakänmen känteleksen,
Tulikukku kuohteleksen.

103. Emännäl' on kolme kieltä

Niin minäki pieni piika,
Kun on muutki pienet piiat,
Orjaksi olen osattu,
Pantu palkan piikuutehen,
Nälle tuhmille tuville,
Asunnoille arvoisille.
Niin kiilui isännän silmä,
Kun tuima tulikipuna,
Niin liikkui emännän kieli,
Kun on kuiva haavan lehti.
Emännäl' on kolme kieltä-
Yksi puinen, toinen luinen,
Kolmas on kivinen kieli;
Puisella puhui tuvassa,
Luisella lukon takana,
Kiviselläkellarissa.
Mit' ei kielelläkerinne,
Kut' ei saattane sanoilla,
Sen panevi seipähälä
Halkosilla haastelevi.--

Eipäse paha olisi,
Ei ois puoliakaan pahoa,
Kun on tuojan toruisi,
Tahi saajani sanoisi,
Iskisi imettäni,
Lösi lölynkylvettä
Se vasta paha paneksen,
Sepätuskan tuottelevi,
Kun on tuomaton toruvi,
Saamaton pahoin sanovi,
Iskevi imettänään,
Lyöpi lölynkylpemään.

104. Mahoit ennen luoja luoa.

Voi kun loit minua luoja,
Voi kun sääelit Jumala,
Orjaksi osalliselle,
Vangiksi varalliselle.
Kun et sie minua luonut,
Säänyt täätätätä
Vaimoksi varalliselle,
Pohatalle puolisoiksi,
Joka kestin juoksijaksi,
Joka ilta ilotsijaksi.

Mahoit ennen luoja luoa,
Luo luotoja merehen,
Salasaaria sanella,
Karipätäkasvatella,
Ennenkun täätätätä
Nälle päville pahoille,
Portahille pyöville,
Varvuille vapiseville,
Joka tuulen tuultavaksi,
Satehen saeltavaksi!

105. Lähen linnahan kauaksi.

Ei minusta liene'känä
Orjaksi omille maille,
Lähen linnahan kanaksi,
Maille muille marjaseksi.
Ennen kannan maitokannun,
Maitokuksinan kuletan,
Sihen sillan korvasehen,
Tahikka kaupungin kaulle;
Ennenkun kannan kaskipökyn,
Nokipökyn nostattelen,
Silläpaikalla pahalla,
Tuhmalla tulirovilla,
Josta saita syäsaapi,
Punakuoren purraksehen,
Joka vei vähän väkeni,
Vaahen otsasta valutti,
Kaikki kiskoi kylkiluuni,
Vänti hartiot hajalle.

106. Ei ollut kaunis Karpan puoli.

Olin Karpalla kanana,
Herttasena herran poian;
Kaunisko oli Karpan puoli,
Helevänen herran puoli?
Ei ollut kaunis Karpan puoli,
Ei heleväherran puoli;
Se kaunis Kalinan niemi,
Se soria Sorsan niemi,
Suuren aallon surveija,
Suuren vietran vierettä

Voi sie kumman Kuittijävi,
Voi sie lemmon liete'pohja,
Minun kurjan kuolettaja,
Minun suotta souattaja,
Sormien sorruttaja,
Verieni vierettä
Lihojeni liuvuttaja,
Koko varren vaivuttaja.
Saattaisiko suurisynty,
Auttaisi ylinen armo,
TääneittäNiemelästä
Kaunoista Kalinalasta,
Immeksi ison kotihin,
Tahi Karpalle kanaksi;
Tok mie tuohukset vetäsin,
Vahasuat saatteleisin,
Parahiksi pappilahan,
Kirikköön kiiätäsin.

107. Ei tytä jokehen jona.

Soutaisin isoni purtta,
Kun lehteälennäellen,
Souan vierasta venettä
Veän kun vesi-hakoa;
Vesi vie vähän väkeni,
Aalto armahan ikäni,
Tuuli tukkani repivi,
Muun muovon vihuri viepi.

Tule tuuli, paista päivä
Laske lasta irrallehen;
Ota minua orjuudesta,
Päästä palkan piikkuudesta,
Vaikka vierisin vetehen,

Kaatuisin kalajokehen,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille--
Siiat silmäni pesisi,
Haut pään harjoaisi.

Vaan kun kuolen kuulu piika,
Riutunen tytä ritunen;
Kukapas sitte kullalleni,
Kenpäkiellinnulleni,
Puun saapi, halon hakevi,
Ve'en rannalta vetäi?--
Ken pesi pyhäset pyykit,
Arkipaiaat ompelevi,
Nästykit näpertelevi,
Viepi ne vesikivelle,
Alle kartun kantelevi,
Sotkuhun sovittelevi?

108. Vierahan ylösajanta.

Piennäheitti minun emoni
Kylän vaimojen varahan,
Kylän naisten kylvetellä
Kylän akkojen ajella.
Kaikki tunnen mie katala,
Kaikki oon kokenut kurja,
Mieron mielen, mieron kielen,
Mieron armot armahimmat,
Kyläset hyvinpiännä,
Vierahan ylösajannan.

Kun vieras ylös ajavi,
Noin se silloin vieras virkki:
"Nouse pois nokinen pökky,
Hava'a vesihakonen,
Puhu tulta turve'korva,
Lietso lemmon liekuttama!"
Ei se niin oma emonen,
Noin sanois oma emonen:

"Nouse ylös noutamani,
Kaapsahtelee kantamani,
Puhu tulta tuomaseni,
Lietso liekuteltuseni;
Kun et jaksa, niin lepeä
Ja lietso levätyäsi!"

109. Kasvoin lassa armotonna.

Eipäkasva kaikki lapset,
Ei ylene yksikänä
Niinkun mie katala kasvoin,
Yksipuolinen ylenin.
Kasvoin lassa armotonna,
Yksipuolisna ylenin;
Kasvoin kun karankokuusi,
Nousin kun noropetäjä
Niinkun putki puun nojassa,
Saraheinäsammalsuolla,--
Kaste kaihassa tilassa,
Vesi vaahterin vajossa.
En kasvan't kananmunilla,
Ylennyt sianlihoilla;
Kasvoin kainalopaloilla,
Tävyin kaalin tätehillä
Veräjällävierahilla,
Uksilla ulisevilla.

Kunp' on eukkoni eläsi,
Oisi vanhin valvehella,
Ei se lapsi nän kävisi,
Nukkavierulla nutulla,
Karvavieru kauhtanalla,
Paha raiska paita päällä
Maata verkani vetäsi,
Siltoa sinihamonen.

110. Tule ei päiväpolvenaan.

Elkdhön hyväJumala
Luoko lasta luonnotonta,
Eikäaivan armotonta,
Isotonta alle ilman,
Emotonta ensinkänä
Niinkun loi minun Jumala
Isottaman alle ilman,
Emottoman ensimmäsen--
Loi kun lokkien sekahan,
Karille meren kajavan.
Päpäskyille tulevi,
Varpusille valkenevi,
Ilo ilman lintusille;
Ei minulle milloinkana.
Eipäse emottomalle,
Tule päiväpolvenahan,
Eikävalkia valosta,

Ei ilo sinäikäni

Käyn mäkymmenen kyleä
Samoan saan taloa;
Ei ole sitäsarta,
Vieläveljeävhemmin,
Jolle huoleni sanoisin,
Ja haluni haasteleisin--
Sisaret on sielläällä
Veikkoni Wenäehellä

Jos mävirkan vierahalle,
Kyllinki kylän väelle,
Vieras sen viiksi panevi,
Kyläänen kymmeneksi.
Parempi sanon pajuille,
Eli haastan halkosille,
Kerron puille päni päällä
Maahan alla jalkojeni;
Lausun saunan lautasille,
Itken saunassa saloa,
Kyllin kylpihuonehessa,
Yliselläyksinäni--
Yliset ulasvesille,
Saunan lauat lainehille.

111. Pois itkin ihanat silmä.

Miks' on silmäni sipalat,
Näkimeni näin huterat--
Lie'kölassa langeteltu,
Ja piennäpahoin pieltä?
Ei oo lassa langeteltu,
Ei piennäpahoin pieltä.
Siit' on silmäni sipalat,
Näkimeni näin häperä;
Kun ennen emoa itkin,
Kantajata kaihoelin,
Surin suurta sydäntä
Varuin suurta vanhempoa.

Itkin vuoen, itkin toisen,
Itkin kohta kolmannenki,
Kolmannenki, neljännenki,
Vieläitkin viennenki;
Pois itkin ihanat silmä,
Kasvon kaunihin kaotin,
Puottelin punaisen posken,
Vereväsen vierettelin.
En ole sitte silmin nähnyt,

Kun on kirstu kiini pantu,
Rautanauloilla napattu,
Vasaroilla vahvistettu.

112. Ei kuule emo minua.

Kun olin lassa kuuskesoisna,
Vieläviisivuotoisena,
Olin nokka nuotilleni,
Sekävilkka virsilleni,
Laulelin jokaisen lakson,
Joka rannan rallattelin;
Nyt en oo nokka nuotilleni,
Enkävilkka virsilleni,
Ilman laulan laitoissani,
Murehissani murajan.
Laulan mie liki kotia,
Liki vettävierettelen,
Liki laulan linnaistani,
Liki salvanta sanelen,
Ehkäkuulisi emoni,
Panisi pa'an tulelle,
Parasta pa'an sisäle;
Tulisi kyselemään,
Ja saisi sanelemahan:
"Mitä laulat lapsueni,
Kuta lintuni likerrä?"
Ei kuule emo minua,
Jos mie silmilläsiherrän,
Tahi kulmilla kuherran,
Pääaella laulattelen;
Enkähuoli huutamahan,
Ei se kuulu kumminkana,
Ei kuulu emolle itku,
Ei valitus vanhemmalle--
Huuto ei kuulu Tuonelahan,
Valitus Manan majoille.

113. Nokeusin nuotioilla.

En minäki oisi ollut,
Isän koissa ollessani,
Mustin muita neitosia.
Kalvakin kylän kanoja.
Vaan ma mustuin mustikoilla,
Painuin marjoilla pahoilla,
Muutuvin mustilla tulilla,

Nokeuhuin nuotioilla,
Keryin keittovalkeilla,
Savustin savumajoilla;
Kun sön lassa mustikoita,
Paljo marjoja pahoja,
Nukuin nuotiotulilla,
Makasin savumajoilla.

114: Oisinko pojaksi luotu.

Kun oisin poikana poloinen,
Kalki jousen kantajana;
Ei ne pyyt pyhäpitäsi,
Oravaiset oisi jouten.

Oisinko pojaksi luotu,
Ja kyhäty kyntäksi,
Enmänässänän kävisi,
Kylän vierahan varassa;
Kyntäsin isoni maita,
Ja vakoisin vanhempani;
Ei vieras viheltelisi
Pelloilla ison perillä
Ei itkis isoni pelto,
Vainiot valitteleisi.
Itkiköisoni pelto,
Taaton vaimot valitti?

Itkipäisoni pelto,
Taaton vainio valitti.
Kun kävin sivutse kerran,
Astuin aitojen alatse,
Kuulin itkevän isosti,
Vahvasti valittelevan,
Kylälistäkyntää
Vierasta vakoaiata.
Pellot itki, niityt itki,
Kotinurmet nukkerehti,
Nän hyveäniittäää
Kaunista kaputtajata.

115. Toisinpä kävi käehen.

Toisin tiesin, toisin toivoin,
Toisin luulin ja käkesin,
Toisinpä kävi käehen;
Tuli tyhjätoivotusta,

Vale viikon vuotetusta,
Tosi toivomattomasta.

Mennävuonna, näll' ajoilla,
Kuka tiesi kuulun piian,
Kenpäkenstin morsiamen,
Sukivan suruista päää
Huolellista harjoavan,
Kaihollista kampoavan.

Mennävuonna, näll' ajoilla,
Kuka tiesi, kenpälüüli,
Tähävuonna, täll' ajalla,
Kynsivän kylän väiä
Mieron teitämittelevän;
Nämä notkot nousevaksi,
Nämä maat matelevaksi,
Nämä kursot kulkevaksi.

Enpäuskonna olisi,
Jos oisi sata sanonna,
Viisi viiasta puhunna,
Kuus' sanonna kuusikosta,
Nälle juonin joutuvani,
Nälle pävin päyväni,
Jotk' on päivä päle päässyt,
Juonet joutunna käihin.

116. Osan tähän ei otettu.

Olisi tämäotettu,
Neito kaunonen katsottu,
Tämämuoto muuanne'ki,
Tämäkasvo kaikin paikoin;
Osan tähän ei otettu,
Tavan tähän ei tahottu.
Ken oisi köyhän ottanunna,
Katsonna minun katalan,
Minun kurjan korjannunna;
Oisi tuo poloinen poika
Saanut vihkurin vihoa,
Paljo päviäpahoja,
Sylin syäntähän piellä
Käsivarsin vatsoahan--
Saanut panna paiatuutta,
Sukatuutta surkutella,
Hoiotella housutuutta,
Panna paitansa pahuutta.

117. Miksi olen laiha.

Aina laulan laiha piika,
Tielle heitetty heljään,
Sanelen sanan-alainen,
Kaitaposki kaikottelen,
Kun ei muut lihavat laula,
Pulskiammat ei puhele,
Verevännmä vierettele,
Kaunihimmat kaikottele.

Laulan, laulan laihalanta,
Kuivalanta kuikuttelen,
Laulan laihoilta lihoilta,
Kupehilta kuuttomilta.

Miks' olen lihoilta laiha,
Kupehilta ilman kuutta?--
Siks' olen lihoilta laiha,
Kupehilta ilman kuutta,
Kun on lassa langeteltu,
Piennäkolhittu kovasti.--

Voi velonen veitoseni,
Kaunis kasvinkumppalini,
Kuin sa kuitenkin vetelit,
Ja pitelit pienosena,
Huppusena huiskuttelit,
Kantelit kapalolassa!--

118. Ikääomia maita.

Laulan, laulan laiha piika,
Vieritän veretön lapsi;
Laulan rannan laiturilla,
Vieritän vesikivellä
Johon kaikki aallot käypi,
Veen tyrskyt tyyrjäävi,
Minun raukan laulellessa,
Kurjan kuikerrellessani.

Minälaulan laiturilla,
Vieritän vesien luona,
Jotta kuuluisi kujerrus,
~äneni yli vesien;
Kuuluisi kotikylähän,
Oman puolen poikasille--
Ikääminun tulevi,

Ikä-äomia maita,
Oman puolen poikasia,
Oman Suomen sulhasia.

119. Surujani mie sukitan.

Katsos muita miekkosia,
Ja onnen osallisia,
Sukittavat suotujansa,
Luotujansa paiottavat;
En minäsinäikäjä
En poloinen polvenani,
Sukittele suotuani,
Luotuani paiottele--
Surujani mie sukitan,
Paiotan pahoa mieltä
Mielen kaiken kääntehiä
Liikkehiäliian mielen.

Kunpa kuolisin poloinen,
Katalainen katkiaisin,
Sukat Surmalle tekisin,
Paiat Kalman poikasille--
Sukat suurista suruista,
Paiat pävistäpahoista,
Housut huolen kankahasta,
Iholiivit itkuloista.

120. Kunpa kurja kuolisinki.

En minäsinäikäjä
Kuuna kullän valkiana.
Näkijäle kätänäytä
Näkijävalehtelevi
Syöksehen, saahaksehen,
Kylläsnäeleäksehen.

Noin sanoi Savon näkijä,
Noin pakisi Pohjan noiät
Minun kurjan kuolevaksi,
Kalkisen katoavaksi,
Nuorena nukahtavaksi,
Kasvavana kaatuvaksi--
Minähoikka huolemahan,
Ja musta murehtimahan.
Mieleni meni pahaksi,
Syämeni surulliseksi,--

Enkäkuollut kuitenkana,
Tainnut en kalkinen kaota.

Kunpa kurja kuolisinki,
Katkaisinki katala,
~sken tuosta toissa vuonna,
Kohta kolmanna kesänä
Maassa heinäähelyisin,
Kukkana kukosteleisin--
Paremmat kukalla päivä,
Helevämmä heinäellä
Kun on kurjalla minulla,
Kovin koitopävasellä

121. Löyän armon aaltoloissa.

Läksin piennäpaimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Istuin maalle marjaiselle,
Nukuin nurmikkokeolle;
Tuli vieras viivikötä
Koiransuoli koivukolta,
Jok' otti minun omani,
Piti piikakunniani.

Menin itkien kotihin,
Itkien ison piholle;
Iso torui ikkunalta,
Emo aittansa ovelta,
Veikkoni veräjän suulta,
Sisko sillan korvaselta--
Ollut ei turvoa tuvassa,
Armoa katosten alla.

Niin jo kohta koito raukka,
Nälläpävilläpahoilla,
Löyän turvan tuulen alla,
Armon aaltojen seassa--
Mennämieleni tekevi
Alle aaltojen syvien,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille.

Ellös sie emoni sitte
Panko vettätaikinahan,
Laajalta lahen perätä
Ilman karvan katsomatta;
Ves' on täynnätukkiani,
Rannat kaikki kasvojani,
Minun tuiman tukkiani,

Minun haitran hapsiani.

122. Tuli hurtta huovin maalta.

Niin minä pieni piika,
Kun on muutki suuremmaisat,
Kannoin vartta vartalolla,
Nostatin noripereä
Tuli hurtta huovin maalta,
Sammakko Savon rajalta,
Miesi kurja Kuopiosta,
Sotaheitto Helsingistä
Joka joi minun vereni,
Piti piikakunniani,
Vetytti verevän kasvon,
Huollutti punaisen posken,
Vaivutti ihanan varren,
Notkutti noriperäni.
Ei tiennyt emoni rukka,
Iso ei se ensinkänä-
Iso piikana pitävi,
Emo lassa lallittavi,
Mie vaan nässänaapottelin.
Kyllätiesi kurja miesi,
Tunsi hurtta huovilainen,
Alla aian maannehensa,
Nurmet nutturoinnehensa,
Lepikö levännehensä

123. Ei tieäemo tytätä

Ei tieäemoni rukka,
Ei tieäemo tytätä
Miss' on piika pillattuna,
Emon tuoma turmeltuna:
Tuolla piika pillattihiin,
Emon tuoma turmeltihiin,
Laitasaaren laitehella,
Lehtovaaran liepehellä
Kun kerran käin jäestä
Silläpaikalla samalla,
Jopa saariki saneli,
Saaren rannat raukotteli,
Itkivä ihanat nurmet
Ahot armahat valitti,
Nuoret heinä hellitteli,
Kuikutti kukat kanervan,

Tuota piian pillamusta,
Emon tuoman turmellusta.
Eipänoussut nuori heinä
Kasvanut kanervan kukka,
Ei noussut sinäikästä
Sillätuhmalla siällä,
Kuss' on piika pillattihin,
Emon tuoma turmeltihin.

124. Mieli muien ja minunki.

Miten on mieli nuorten neitten,
Mieli muien miekkosien?--
Niin on mieli nuorten neitten,
Mieli muien miekkosien,
On kun vellova vetonen,
Eli aalto althassa.
Miten on mieleni minunki,
Mieleni minun poloisen?--
On kun hanki harjun alla,
Vesi kaivossa syvässä

Niin on mieleni poloisen,
Mieleni minun poloisen,
Kun on myäähän hevosen,
Tahi tamman kaupittavan,
Tahi ostetun orihin,
Tahi miehen tappanehen,
Miestäkäksi kaatanehen,
Urosta upottanehen.

125. Alene Jumalan aika.

Hoi isoni, hoi emoni,
Joko nyt kesätulevi,
Kun mun kenkäni kuluvi,
Hameheni harvenevi--
Kun tuo peipo puipertavi,
Rastas rannalla panevi?
Tule jo kesäki kerran,
Talvi siirräe sivutse,
Kule päivä viere viikko,
Alene Jumalan aika;
Mene aika mielaloissa,
Hoilattele huolissaki.
Kuku jo ilokäkeni,
Laula lempilintuseni,

Alemmaksi aikojani,
Lyhemmäksi päviäni.
Päästäpäviälyhennä
Sekäkeskeltäkevennä
Katkase kahenki puolen,
Päästälasta päivän päähän,
Nässäsuurissa suruissa,
Apioissa mielaloissa.

126. Viikon vuottelin käkeä

Kun oisin paimenna paloinen,
Eli paimenen tytänä
Niin toisin huhuelisin,
Sekätoisin leilottaisin;
Kuuluisi kulosta ääni,
Heljäntäheinikosta;
Kukkuisi kätki puissa,
Pienet linnut laulelisi.
Viikon vuottelin käkeä
Kauan katsoin kaunoistani:
Kuulisin käen kukunnan,
Ehkäsyämeni sulaisi.

Viikon vuotin, kauan katsoin,
Jo tuli keväki kerran;
Kuulin mie käen kukunnan,
Linnun laulavan lehossa,
Vaan ei syämeni sulanut,
Eikämennyt raskas mieli.
Kuta kuuntelin enemmän,
Sitämieli raskahampi;
Mieleni meni pahaksi,
Syän syttämustemmaksi.

127. Kolminaiset huolet.

Ei ole huolet yksinäiset,
Eikähuolet kaksinaiset,
Vaan on huolet kolminaiset,
Murehet monennäköiset.
Yks' on huoli pääni päällä
Toinen alla jalkojeni!
Kolmas on kohalla kesken,
Sykertäk syänalassa.

Jok' on huoli pääni päällä

Sen panisin palmikolle,
Nuorasilla kiinittäsin,
Silkkinauhoilla sitoisin.

Jok' on alla jalkojeni,
Sen kääisin kenkihini,
Kengänpauloilla panisin,
Sukillani suullittaisin.

Vaan jok' on kohalla kesken,
Jos sen vyölävyötteleisin,
Ei vyöhyt pitäsi'känä
Vyökaheksi katkiaisi.
Sepähuoli keskimänen
Se syäntämaitelevi,
Viepi vienosen manalle,
Iän nuoren tuonelahan.

Paha panna'ki olisi
Hiekkahan heliäsilmä
Multihin muhia muoto,
Kasvo kaunis kankahasen,
Tuonen toukkien torua,
Manalan matojen syä

128. Maassa mieleni matavi.

Niin ne muutamat sanovat,
Moniahat arvelevat:
"Iloissahan tuo eläi,
Riemuissahan riehkahuvi."--
Minähoikka huolissani,
Ikäissäni ilotsen.

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Maassa mieleni matavi,
Alla jalkani asuvi,
Alla penkin piehtarovi,
Nurkissa nuhaeleivi.

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Mieli kulkevi kulossa,
Vesakoissa viehkuroivi,
Miel' ei tervoa parempi,
Syän ei syttävalkiampi.

Usein minäutuinen,

Usein utuinen lapsi,
Itketäh ihanat silmä,
Kastuttelen kaian kasvon,
Vetytän verevän posken,
Hoikan varteni valelen;
Kylätiesi kylpenehen,
Veli vettäkantanehen--
Minäkylvin kyyneleillä
Hautelin haluvesillä

129. Kannan mustoa muretta.

Hoi velinen veitoseni,
Kaunis kasvinkumppalini,
Kuule'pas, kuin sanelen,
Kielen kurjan kuikuttelen:
Mikälienehe minulle,
Kuka kurjan kannetulle,
Iskennätän ikävän,
Tämän huolen hoivannunna,
Tämän kaihon kantanunna,
Murehen mukaellunna!

Ei ne muut muretta tunne,
Kanna kaihoista syäntä
Niinkun mie katala kanto
Kannan mustoa muretta,
Syäntäsyennästä
Huolta hiilenkarvallista.

Usein minun poloisen,
Usein polon-alaisen,
Suru pääni sukivi,
Huoli pääharjoavi,
Kaiho pääkampoavi--
Ei ison suka suloinen,
Ei emon haluinen harja,
Veikon kampa kaunokainen;
Ei sui suruista pää
Huolellista harjaele,
Kaihollista kampaele.

130. Toinen ei tunne toisen huolta.

Eipätieätöinen toista,
Tunne ei toinen toisen huolta;
Eipätieäyksikä

Arvoa yheksänkänä
Tämän pääskyn päänsisusta,
Tämän allin mielaloo,
Mitämielessämakaavi,
Aivossa asuelevi.

Kyläkyllinki sanovi,
Naapuri naputtelevi,
Elään minun ilossa,
Riemussa remuelevan--
Ikävää minun iloni,
Riemut ratki raskahia.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Itku silmäni sitovi,
Huoli pääni harjoavi,
Kaiho pääni palmikoivi--
Ei ison sininen silkki,
Ei emori käet käyiset,
Veranlisti veikon tuoma.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Mieli tervoa tekevi,
Syän syttäkeittelevi;
Itku on iltalaulunani,
Aamuvirtenävalitus.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Huoli hurstille tulevi,
Varu vaattehuisilleni,
Mure muille vuotehille.
Uni ei tule usein
Minun hoikan hurstilleni,
Varullisen vaipan alle;
Eipäse uni lähene
Huolellisen huonehesen,
Kaihollisen kartanohon,
Murehellisen majahan.

131. Kyllähuoli virttätuopi.

Kun olin ennen nuorempana,
Kasvavaisena kanana;
Tuli eukko tuonnempata,
Laulaja Lapin periltä
Joka virsiäveteli,
Monet laulut laulatteli.

Annoin räsinän akalle,
Hyvän paian palkastansa,

Siirrytin sinikeräet,
Puottelin punaiset langat,
Hyvän laulun laulannasta,
Paremmän pajattamasta,
Virret kielin kertomasta,
Suin sanat sovittamasta.

Kuules eukko, kuin nyt laulan,
Kuules akka, kuin sanelen:
Tuo nyt jäle räsinäni,
Palahuta paitavaate,
Työnnäpois punaiset langat,
Siirrytäsinikeräet--
On jo virttäneuomatta,
Saamatta sanoja kyllin;
Kyllähuoli virttätuopi,
Mure virttämuistuttavi,
Kaiho kantavi sanoja,
Mielalani arveloita.

132. Erotus jauhinkivillä

Annettihin aikoinani
Juoa juossehen hevosen,
Appoa ajetun ruunan,
Syäneien jauhanehen.
Jauhoin mie ison kiveä
Kun lehtiälennäellen;
Vännän vierasta kiveä
Kun on vuotta vieretellen.

Mitpäkilkkaset kivonen,
Mitävuori voivottelet,
Alla ainoan käeni,
Alla pienen peukaloni--
Jalompaako jauhajata,
Killimpääkiskojata?

Et säkilkkase kivonen,
Etkävuori voivottele,
Kun tänäkana katovi,
Pieni lintu liikahavi--
Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytär ritunen.

133. Kivi on suuri, orja pieni.

Mitätsie kivi kitajat,
Mitävuori väkerrehä,
Minun huonon horjuttaissa,
Vienon vieritellessäni?

"Sitäpäkivi kitajan,
Sitävuori väkerrehän:
Kivi on suuri, orja pieni,
Jauhaja vähäkinen."

Eläsie kivi kitaja,
Elävuori väkerrehä
Minun vienon vierittässä
Huonon horjutellessani;
Kuitenki kivi sinulle
Vara uusi vahveni.
Kohta kuolen kurja lapsi,
Katoan tytär katala,
Saat sa jauhajan jalomman,
Verevämäh vierettäjä.

134. Ellös vuori voivotelko.

Jauhaos sinäkivonen,
Hyväpaasi pauhaellos,
Somerinen souatellos.
Minun jauhinvuorollani,
Ilman sormen soutamatta,
Käen puuta kääntämätä
Käsiwarren vääntämätä
Peukalon pitelemätä

Mitäkilkkoat kivonen,
Mitävuori voivottelet,
Minun riskin rinnan alla,
Alla kaunihiin käeni?--
Sitäkökilkkoat kivonen,
Sitävuori voivottelet,
Vienoista vetääsi,
Jalotonta jauhajata?

Ellös kilkkao kivonen,
Ellös vuori voivotelko;
Ei tuo kivelle täle,
Ei tuo Turustakana,
Saaha ei Saksasta tytärtä
Ve'etä Venääheltä
Oteta omalta maalta,
Tieltäkirkko kihlaella,
Jalompata jauhajata,

Killimpääkiskojata.

135. Mitäkaikatat kivonen.

Mitäkaikatat kivonen,
Laklatat kiven lapatta--
Sitäkökaikatat kivonen,
Laklatat kiven lapatta,
Ettei naia neitojamme,
Korjaella kukkiamme;
Ettei naitu naintavuonna,
Kihlattu kilokesänä?

Eläkaikata kivonen,
Laklata kiven lapatta;
Vielänälle neitosille,
Nälle kaunoille kanoille,
Kihlat kiljuen tulevat,
Rahat suuret raskutellen,
Tengat tielläteuotellen,
Isot äyrit äydellen.
Eläkaikata kivonen,
Laklata kiven lapatta;
Vielänälle neitosille,
Nälle kaunoille kanoille,
Reki rensuen ajavi,
Kirjakorja kiiätäi,
Juoksevi ori punainen,
Liinaharja liuottavi.

136. Jauhan, jauhan jauhun hienon.

Jauhan, jauhan jauhun hienon,
Leivon, leivon sangin hienon,
Sangin lasken lautaselle,
Panen paikan katteheksi,
Vien sangin venoseheni,
Ja työnnän venon vesille.

Lähen sitte soutamahan,
Souan tuonne saarimaalle,
Katson saaren sulhosia,
Punaposki-poikasia;
Katson, kell' on pestyt kasvot,
Silmin, kell' on sievä varret,
Kell' on silmänsäsiniset,
Kelläkulta kulmaluilla.

Kutsun sulhot syönnökselle,
Sinisilmä syönnökselle,
Kuussannalle kultakulmat,
Pestyt litsat piirasille.

137. Neien mieli mieholahan.

Suu vetänsuen ritahan,
Kieli kärkeä lautasehen,
Mieli neien mieholahan,
Tapa toisehen talohon.

Jauha, jauha neiti nuori,
Jauha mieli nuoren neien,--
Jauha käsi, jauha jalka,
Jauha kinnas, jauha sukka,
Jauha jauhaja kivonen,
Jauha neittämieholahan;
Mieli miehelle tekevi,
Kyttevi kylän pojille.
Vesille venehen mieli,
Mieli laivan lainehille;
Neien mieli mieholahan,
Tapa toisehen talohon.
Niinp' on neiti luotunaki,
Tytä tuuviteltunaki:
Taattolasta mieholahan,
Mieholasta tuonelahan.

138. Arvan asettaja.

Neito arpoa asetti,
Laiitteli lastusia:
"Sano totta luojan merkki,
Juttele Jumalan arpa!--
Saattele sanomat mulle,
Varmat liitot liikahuta,
Minne neito naitanehe,
Orpana otettanehe,
Marja maaniteltanehe,
Vesilintu vietänehe;
Naiahanko naapurihin,
Saaha'an salitupihin,
Leivän paksun paistajaksi,
Vehnäeivän leipojaksi.

Sano arpa syytämäden,

Eläneien mieltämyden!
Jos arpa valehtelevi,
Arpa lyöähän tulehen."

Arpa se ajattelevi:
"Kun sanoisin syytämyden,
Neiti huolelle tulisi,
Paloineen pahoille mielin."--
Ei sanonut syytämyden,
Sanoi neien mieltämyden,
Eikä tungettu tulehen,
Palamahan paiskattuna.

139. Näkijävalehtelevi.

En minäsinäikä
Kuuna kullan polvenani,
Näkijäle kätänäytä
Näkijävalehtelevi,
Saavani minun Savohon,
Joroisihin joutuvani,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vuotehelle.

Itse saakohot sanojat,
Käyköhä käen näkijä,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vuotehelle;
Itse saakohot Savohon,
Joroisihin joutukohot,
En minäpiloinen piika,
Eikä muut emoni lapset!--
On miestäomalla maalla
Minun kurjan korjaajaksi,
Miestämöntä kirkkomäällä
Saapasjalkoa jaloa.
Kun ei tuota tulle'kana,
Olen ilmanki ikäni;
Paneme pajuille maata,
Lehtohon lepeänhän.
Parempi pajuilla maata,
Leppeämpi lehtosessa;
Kun on hurjan hurstiloilla,
Viinavillin vuotehella;
Hullu lösi hurstillaki,
Lakanoilla juomalalli,
Sormet soisi suuta vasten,
Käet korvalle kohosi.

140. Ei minusta miniäksi.

Niin neito ison kotona,
Kun kuningas linnassansa,
Vaan on miekkoa vajoa;
Niin miniämiehelässä
Kun vanki Wenähellä
Vaan on vahtia vajoa.
Eikävaan minusta liene
Miniäksi vietäveä
Orjaksi otettavaa;

Ei taia minusta tulla
Iki orjoa isännän,
Aika orjoa anopin,
Iki naurua naoilte,
Iki kytkyttäky'yille,
Käyksille käskylästä
Veikoille vesihevoista.

141. En muistaisi mukiin mennä

Ei minusta liene'känä
Olle'kana, liene'känä
Miniäksi mieheliän,
Orjaksi anoppelahan,--
Vihainen minäminiä
Ankara anopin orja.
Ei neiti minun näkönen
Osaisi orjana eleä
Muistais' ei mukihin mennä
Olla aina alla kynsin.
Toinen kun sanan sanoisi,
Minäkaksi vastoaisin;
Kun tulisi tukkahani,
Hairahtaisi hapsihini,
Tukastani tuivertaisin,
Hapsistani haivertaisin.

142. Neitivalta ja miniävalta.

Valkia kesänen päivä
Neitivalta valkiampi;
Vilu rauta pakkasessa,
Vilumpi miniävalta.

Niin on neiti taattolassa,
Kun marja hyvälämaalla;
Niin miniämiehelässä
Kun koira pahassa säässä
Teki työtä työn ajalla,
Väänti hartion väellä
Hipiähien veessä
Otsa vaahan valkiassa;
Kun tulevi toinen tunti,
Niin tulehen tuomitahan,
Ajetahan ahiohon,
Sen käehen käsketään.
Piteähänen pitäsi,
Piteäpiloisen piian,
Lohen mieli, kiiskin kieli,
Lammin ahvenen ajatus,
Suu sären, salakan vatsa,
Meritetren tieto saaha.

143. Hyväbloinen neiti.

Hyvätäs' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen;
Täs' on pitkä pirtin penkit,
Sekälääjat saunan lauat,
Isännä isoni väätit,
Emännä emoni väätit,
Pojat täs' on veikon väätit,
Tyttäret sisaren väätit.
Hyvätäs' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen;

Ei oo kiirettäkivelle,
Eikähuolta huhmarelle--

Kiire kihlakintahille,
Huoli huiville hyvälle.
Vesi tässävehnä jauhoi,
Koski kuohutti rukehet,
Aalto astiat pesevi,
Meren vaahti valkasevi.

Hyvätäs' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen:
Nurmet alla, pellot päällä--
Keskelläkylävällä
Kylän alta kylmäjuoksi,
Maan alta vesi makia--
Sopii tuossa sorsan uia,
Vesilinnun vieretellä

144. Erilaisia käskyjä

Iso antoi vierrinhangon,
Käski käymään palolle;
En lähe minäpalolle--
Silmä saastuisi savusta.

Emo antoi sukkulaisen,
Käski kangasta kutoa;
Kuo en kangasta, emoni--
Varsi vaipuisi pahaksi.

Veikko antoi paperipankon,
Ja käski kirjottamahan;
Enmätaia kirjoitella--
Mustuis kaunoset käeni.

Sisko antoi silkkineulan,
Käski ompeluksillehen;
Enmälähe ompeluille--
Sormet kultaiset kuluisi.

Sulho antoi sulkkutyynyn,
Ja käski makoamahan;
Menen mämakoamahan,
Liitäme lepeänään--
Hyväön maata marjan kanssa,
Kera lempeni levää

145. Kaksi kaunista yhdessä

Astuin, astuin aian viertä
Kuunnellen kujan pereä
Nän sulassa suuren sorsan,
Joen suussa jouhisorsan.

Läksin luoksi suuren sorsan,
Menin luoksi marjalinnun;
Läksin haapanan haluhun,
Jouhilinnun joutelohon--
Suot oli kaikki sosleheassa,
Iljenessäilman rannat.

Sotkin suota soslehista,
Jääjäjävenrannallista,
Iljenelläitkusilmin,

Sosleheassa surkusilmin,
Riettasilmin riittehessä
Jääsilmin jäämyden.

Tulin luoksi jouhilinnun,
Päsin luoksi marjalinnun,
Jouhisorsan joutelohon,
Haapanan halaeluhun.
Kaks' oli kaunista yhdessä
Kalevaista kasvokkaha,
Soriaista suuksekkaha,
Kahen päivä päksekkähä
Otavaiset otsakkaha.
Kuu se kullalle kumotti,
Hopialle päivähohti;
Puut kaikki punalle paistoi,
Salot siintivä sinelle:
Metsämeelle haiskahteli,
Ahovieret viertehelle,
Meiän kahen kauneutta,
Kahen sorsan suoseutta,
Aholinnun armautta,
Makeutta marjalinnun.

146. Läksin meren kylventähän.

Läksin meren kylventähän,
Löysin meren kylvetyksi;
Menin toiselle merelle,
Löysin senki kylvetyksi;
Menin kohta kolmannelle,
Siin' oli rannalla tupanen.

Katsoin tuonne tuvan taaksi,
Kolm' oli neittäkylpemässä
Meninpäminä tuonne,
Panin paitani pajulle,
Haavan oksalle hamoni,
Sukkani sulalle maalle,
Kengä kuivalle kivelle,
Hiekalle helistimeni,
Somerelle sormukseni,
Ristini risun nenähän.

Tuli koira kongotellen,
Vesirakki vengotellen;
Otti paitani pajuilta,
Haavan oksalta hamoni,
Sukkani sulalta maalta,
Kengä kuivalta kiveltä

Hiekalta helistimeni,
Somerelta sormukseni,
Ristini risun nenästä
Minäitkien kotihin,
Kaikatellen kartanohon;
Iso istui ikkunassa,
Emo aitan rappusilla:
"Mitäitket piikaseni,
Nuorra saamani valitat?"

"Ota aittani avaimet,
Mene aittahan mäelle,
Pane paita palttinainen,
Liitäliinan aivinainen,
Hame verkainen vetäse,
Sio päälle silkkivyöhyt,
Kaulahan heliä helmet,
Kullan sormus sormehesi.
Tulet entistäehompi,
Paljo muinaista parempi."

147. Tee minua tikkariksi.

Menin piennäpaimenehen,
Lassa lammasten ajohon;
Yhtyi yrkävastahani,
Kysytteli, lausutteli
"Joko tieä tikkaella,
Joko ommella osoat?"

"Jos en tieätikkaella,
Tahi en ommella osoa;
Tikatkohot tietävännmä,
Osavammat ommelkohot,
Kellälie tila tikata,
Osa ommella parempi."

Kun tulin illalla kotihin
Emoni kyselemähän:
"Mit' on silmäsi vetiset,
Kasvot kalvakan näköset,
Käviköhukka karjassasi,
Metsän liehu lehmissäsi,
Vai viikon vilussa viivyt,
Kauan ilman iltaisetä?"

"Hukka ei käynyt karjassani,
Metsän liehu lehmissäni,
En viikon vilussa ollut,
Ilman iltaruottani,

Viikon soitin sarveani,
Kauan karjan torveani."

"Oi emoni ainoseni,
Minun kaunis kantajani!
Tee minua tikkariksi,
Ompelijaksi opeta,
Eläpane paimeneksi,
Eläkarjan kaitsijaksi.
Pah' on olla paimenessa,
Käyäkärjan kaitsijana;
Ompelijana parempi,
Kutojana kuulusampi."

148. Ostettavia.

Nevan neito vettäkantoi,
Läpi linnan; lähtehestä
Notkui korvot, notkui koivut,
Neion nuoren olkapällä

Kelle neito vettäkantoi?
Isollensa silmivettä
"Pese iso silmiäi,
Tahi karsi korviasi!
Mene iso ilvesmaalle;
Osta sieltäostamia,
Itsellesi ilveshattu!

Mene siitäPuolan maalle;
Osta sieltäostamia,
Pojallesi puolahattu!

Mene siitäSaksan maalle;
Osta sieltäostamia,
Emännäle Saksan turkki!

Mene siitäverkamaalle;
Osta sieltäostamia,
Tyttäreille tyynyverka.--
Tytä miehelle menevi,
Punaposkelle pojalle,
Sorialle sulhaselle;
Poika pellot pehmittävi,
Aitavieret astuvoipi."

149. Kauro ei tule tupahan.

Olin orja pienen Outin,
Palvelin kylän parasta;
Istahime ikkunahan,
Lasin alle laittelime,
Katsoin pään kangasniemen,
Sekäsuuhun sulkkusalmen
"Oi on Outi sikkoseni!
Ken se tuo tulevi tuolta?--
On kun oisi ennen tuttu,
Näkyvi kun ennen nähty."

Tulipa ennen tuttuseri,
Tuli kaunis Kauron poika,
Helytruoska helkähteli,
Kariruoska kalkahteli.

"Oi on Outi sikkoseni!
Mie lähen talosta tästä
Heikko heinän kannantahan
Sarajalta Rannan Kauron,
Leino leivän nostantahan
Karsinasta Rannan Kauron."

Se katala Kauro rukka,
Sepäraukka Rannan poika,
Ei tupahan tullutkana,
Ajoi kylitse kylihin.
Heitti heinän kantajansa,
Paksun leivän paistajansa,
Kierrähti kisaväkehen,
Ruotsin raukoille rajoille,
Joss' on viina vesselönä
Tupakka on tovolnoina,
Utu ilman upottavi,
Savu ilman saastuttavi.

150. Koivun ja tuomen oksa.

Olin oksa lehtipuussa,
Koivun kasvatti katalan,
Aholla alastomalla,
Maalla mansikattomalla.

Toinen kasvoi kaunis tuomi,
Puuhut ylpiäyleni,
Nurmella mesinukalla,
Maalla maksankarvaisella.

Olovilla oksillansa,

Leveillälehvillänsä
Peitti päivän paistamasta,
Käki kuun kumottamasta.

Noita kaikki katselivat,
Ihmiset ihaelivat,
Kukkia korian tuomen,
Puun sorian kasvukkeita.

Ei ken katsoisi minua,
Huolta huonosta pitäsi,
Koivun tyhjätätöistä
Puun katalan kantamasta.

Kasvoin vieläki vähäsen,
Tyhjän onneni ohessa;
Tuli toukka, tuomen kaivoi,
Kukat kaunoset kaotti.

Siinätuomi tuskan tunsi,
Huolen haikian havatsi;
Minäjäni seisomahan
Vähän onneni varalle.

151. Ei sovi rengin rekehen.

Noin sanoi minun emoni,
Saneli saoinki kerroin,
Tuhansinki tuikkaeli:
"Ellös vainon tyttäeni
Rengin reilihin ruvetko,
Kauppoihin kasakkamiehen--
Läkkörenkien rekehen,
Kasakkojen kainalohon;
Renki lösi reilistänsä
Kaupoistaan kasakka lösi."

Vaan elätoru minua,
Elätoista tyttösi;
Ei meitäsinäikäni
Kuuna kullan valkiana,
Nähärenkien re'essä
Kasakkojen kainalossa.
Rengill' ei ole rekiä
Eikäorjalla oritta;
Rek' on rengillämatala,
Kasakalla kaiat laiat--
Matala monen ajoa,
Kaita kahen istuskella.

152. Jo minämenen jonaki.

Eläpäemoni rukka,
Eläsie toru minua;
Toru toista tuomoasi,
Varo vaivan nähtyäsi,
Jonk' oot tuonut tuhmemmasti,
Kaihemmasti kasvatellut!
Jo minämenen jonaki,
Jo jonaki, jo kunaki,
Renkipoikien remussa,
Kasakkojen kainalossa.

153. Toisin mieleni omani.

Noin emo tytätäneuoi,
Sekäneuoi ja varotti:
Pyhällat istumahan,
Kirjat kaikki katsomahan,
Lukemahan muut lukuset,
Sekäsuuret siunaukset.
Niin emo minua neuoi,
Vanhin lastansa varotti;
Toisin mieleni omani,
Toisin käski ja kehotti.
Käski käymään kylissä
Joka juhla juoksemahan,
Joka ilta ilotsemahan,
Pävnlaskut laulamahan,
Kylän tyttöjen keralla,
Kanssa naisten naapurini.--
Eipätainnut tanssi nosta,
Ilo ilmahan yletä
Minun yksin ollessani,
Illat istuellessani.

154. Millämaksan maammon maion.

Millämaksan maammon maion,
Milläkostan ätin koulun,
Millävaivat vanhempani?

Osalliset, onnelliset,
Veralla verensämaksoi,

Sametilla saunatiensä
Ei oo meiän veljeksissä
Ei meiän sisaruksissa,
Maammon maion maksajoa,
Emon koulun kostajoa.

Maksankon marjoilla kesällä
Kostan koivun jätösillä
Ei marjat mitään maksaa,
Maammon maitojen eholla;
Ei ne kosta koivun jälet,
Kosta ei koulua emoni.

Ammunko joutsenen joelta,
Virralta vihervän linnun;
Ei se vielä sitte'känä
Maksa ei maitoa emoni,
Kosta ei ätin koululoita,
Ei vaivoja vanhempani.

Maksa Kiesus maammon maiot,
Kosta luoja ätin koulut,
Maksa vaivat vanhempani,
Huolet kaikki kantajani!

II. Naisten lauluja.

a) Miniänä

155. Se raukka miniäraukka.

Soisi soutaja venonsa
Soutamatta juoksevaksi,
Soisi jauhaja kivosen
Jauhamatta pyöiväksi
Soisi vielä nuori neiti,
Miehelään mentyänsä
Olevans' ison ko'issa,
Armahan emonsa luona.

Niin neiti ison ko'issa,
Kun kuningas linnassansa;
Niin miniämiehelässä
Kun vanki Wenähellä
Jo mätunnen orjan mielet,
Ja tunnen miniän mielet;

Ei oo raukka orja raukka,
Vaan raukka miniäraukka--
Vuos' on olla orjan määä
Kaiken polvensa miniän.

156. Kun elin emoni luona.

Kun elin emoni luona,
Ison kaunon kartanossa,
Käynyt en varaten vaille,
Silmän kaiten kattilalle,
Enkäkierten kellarihin,
Piilten piimähuonehesen,
En kaarten kananmunille,
Pelotellen piirasille.
Nousin voille vuotehelta,
Pettääsille pehuista,
Maioille makoamasta,
Venymätävehnäsille;
Kun en voinut voita syöä
Sipasin sianlihoa.

Tulin toisehen talohon,
Yli kynnyksen kylähän;
Käyn nyt varaten vaista,
Silmän kaiten kattilasta
Kierten kellarituvasta,
Piilten piimähuonehesta,
Kaarrellen kananmunista,
Pelotellen piirasista.
Istun tyhjän tuolin päällä
Katson tyhjän pöyän päälle,
Nyrkki voina, vehnäsinä
Kakarat kananmunina,
Seiväs pitkäpiirasina,
Pettääsinäpetää

157. Olin kukkana kotona.

Olin kukkana kotona,
Ilona ison piholla;
Iso kutsui kuuvaloksi,
Emo päivän nousemaksi,
Sisareni siikasiksi,
Veikkoni vesikaloiksi.
Menin toisehen talohon,
Poikki pellon naapurihin;

Appi kutsui ahkioksi,
Anoppi vesihavuiksi,
Kyty kynnyksportahaksi,
Nato naiseksi pahaksi.
~sken mie hyväolisin,
~sken kerta kelpoaisin
Utuna ulos menisin,
Savuna pihalle saisin,
Lohtosena lenteleisin,
Kipunoina kiiätäsin.
En ole lintu lentäjäksi,
Enkälehti liehujaksi,
En kipuna kiitäjäksi,
Savu saajaksi pihalle.

158. Ahot täynnäarmotuutta.

Sanottihin tääl' olevan,
Neittätäne naitaissa,
Kuusi kuusista tupoa,
Kaksin kerroin kammaria,
Ahovieret aittamaina,
Kujavieret kukkamaina,
Ojavieret ohramaina,
Kangasvieret kauramaina;
Purnu puitua eloa,
Toinen purnu puimatonta;
Sata saatuja rahoja,
Sata toinen saamatonta.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Käkökätälyöheheksi;
Tupa on puussa tuutivassa,
Kammarit katajikossa,
Ahot täynnäarmotuutta,
Lehot täynnälemmetyyttä
Metsä mieliäpahoja,
Kujat kurjan huoliani;--
Purnu on puitua vihoa,
Toinen purnu puimatonta;
Sata saatuja sanoja,
Sata toinen saamatonta.

159. Ei ole aittahan asiita.

Sanottihin tääl' olevan,
Tääneittätahtoessa,

Morsianta maanittaissa
Houkutellessa tytätä
Kuusi kullaista tupoa,
Viisi viinikellaria;
Kellarit teloja täynnä
Telat täynnätynnyriä
Joka tynnyri olutta,
Täynnäottraista olutta.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Käkökätälyöheheksi;
Ei ole aittahan asiita,
Eikä tietäriihen luoksi--
Aitt' on autiomäellä
Riihi suolla sammalilla,
Kellarit kivipurolla,
Juomiset joka ojalla;
Leipämäellämännikössä
Kakkara katajikolla,
Vellijauhot vehkasuolla,
Petäjässäpellonsiemen.

160. Yks' on Kyyttökykyessä

Sanottiin tääl' olevan,
Meiän neittämaanittaissa,
Tääpyytäpyyettässä
Kiurua kosittaessa,
Sata sarven kantajata,
Tuhat tuojoa utaren.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Käkökätälyöheheksi;
Yks' on Kyyttökykyessä
Karavarsi kahlehehessä,
Jok' on nuorin nostettava,
Tervaköysin temmottava--
Lehmäläissälamana,
Sairahana sarvinauta,
Käätty sarvet sammalihin,
Häntäpitkin lattiata.

Kun vajahan katsahime,
Vajassa vasikan raato;
Katsoin lammaskarsinahan,
Linki lammas karsinassa;
Loin silmä hevosten päälle,
Soimella hepo sokia.

Kun tulin tupahan tuolta,

Silmä uunille utautui;
Ukko on vanha uunin päälä
Jolt' on sirkka silmän syönyt,
Käpäset käen kalunna,
Hiiret hiuksia nykinnä
Se on miehistäparahin,
Uhkein uros talossa.

161. Heitän hempiä tapani.

Elettihin ennen meillä
Asuttihin aikoinansa,
Kasvaessani kanerva,
Noustessani nuori heinä
Iso kutsui kukkasiksi,
Maammo marjoiksi hyväiksi,
Veikko vehnäksi saneli,
Siskoni sinikeräksi.
Tulin toisehen talohon,
Toisehen emän alahan;
Appi haukkui halkosiksi,
Anoppi haoiksi haukkui,
Kyty kylmiksi kiviksi,
Nato naisien pahaksi,
Käy kylän kärykseksi,
Oma ukko unteloksi.

Tämän kumman kuullessani,
Haikian havatessani,
Usein minäutuinen,
Usein utuinen lapsi,
Heitän hempiä tupani,
Karsin kauas kankahalle;
Vierin soita, vierin maita,
Vierin ventoja vesiä
Vaikka vierisin vetehen,
Kaatuisin kalajokehen,
Veikon verkolla veteä
Taaton tarponuotallansa.

162. Ei itkemäöntäaikaa.

Osasi minun emoni,
Osasi omenan tehä
Taisi taimen kasvatella--
Ei osannut istutella.
Istutti ihanan taimen

Ilkiölle istumille;
Pani paikoille pahoille,
Koivun juurille koville,
läksensäitkemään,
Kuuksensa kujertamahan,
Joka viikko vieremään,
Muut ajat murehtimahan.

Ei ole ilta, kun en itke,
Eikäyö kun en valita,
Se ei viikko, kun en viere,
Se ei kuu, kun en kujerra.
Illat itken ikkunoissa,
Aamut aitan portahilla,
Puolet päivä porstuissa,
Keskipäivä kellarissa,
Viikkauet verään suilla,
Kuukauet kujan perillä
Mit' en itkeäilenne,
Kut' en voine voivotella,
Itkeäinehmisissä
Itken saunassa saloa,
Yliset kulasvesille,
Saunanlauat lainehille.

163. Myöhän mämiehelään.

Niin' minäkotona kasvoin,
Kun putki palolla kasvoi,
Eikäsuotu survomahan,
Ei tahottu tappamahan.
Orjat survoi, orjat jauhoi,
Rengit riskit riihen tappoi;
Minäluhissa makasin,
Luhissa lukon takana,
Alla viien villavaipan,
Pääläkuuen korvatyynyn.
Menin aittahan mäelle,
Säin siellävehnäeivä,
Sivalsin sianlihoja,
Viileskelin voimuruja.

Naitihin minätalolle,
Myöhän mämiehelään;
Sain minäkovan anopin,
Alkoi kohta koiskaella:
"Kun tahot talossa olla,
Asua anopin luona,
Pane turkan myöhän maata,
Nouse vaivaisen varahin,

Illoin portit sulkemahan,
Aamusin avajamahan;
Käänäsaavit syrjillensä
Kumo kiulut korvillensa;
Lennätele lehmän heinä,
Heinä lehmän kantanehen,
Katkase karitsan korsi,
Anna vaivaisen vasikan!"

Yön talossa oltuani,
Yhen yön levätyäni,
Aamulla ani varahin,
Se paha anoppimuori
Pani karpion käelle,
Riihipannin riuskahutti--
Pani minua jauhamahan,
Sai minua survomahan,
Vaati vettäkantamahan,
Tahtoi rihtätappamahan;
Tuli itse katsomahan,
Pitkäpihlaja pivossa,
Halko haapa kainalossa.
Kirosi kovin kahesti,
Kukutteli kolmannesta:
"Miss' olet piru pietty,
Kussa kalso kasvatettu?
Piiloss' on paha pietty,
Kannon alla kasvatettu."
Lö sitte häistämätä
Pieksi pihlajakepillä
Hakkasi kotahalolla.

164. Sain kerran kesässämaata.

Kun oisi yökesäpituinen,
Päväpetkelen pituinen,
Saisin maata marjan kanssa,
Kera lempeni levää
Vaan ei tuota kaikki toivo,
Ei anoppi ensitikhä
Tuota toivoi suuri appi,
Tuota ankara anoppi,
Kun oisi päväpäävavilla,
Yd' ei kertana kesässä

Niin minäminiärauukka
Sain kerran kesässämaata,
Senki saunassa saloa
Piilten pikku pirttisessä
Viel' en ollut unta saanut

Sen kovemmin silmilleni,
Kun jo kuulin kumman kulkun,
Anopin ylösajannan;
Kun torui tuhmista tulista,
Vaivaisista valkioista,
Piti kuusta kummat saarnat,
Otavasta ouot huolet,
Kummemmat kukon sanoista,
Linnun laajan laulannasta.

Kylläkuulin mieki kurja
Sen pahan kukon parunnan,
Vaan en voiut vielä nostaa,
Enkä haikennut havata;
Uni petti, vuo voitti,
Petti pehmyt pääläinen,
Nuori sulhonen nukutti,
Käivarsin vaivutteli.

165. Kauan maata annettu.

En minä isoa kiitä
En kovin emoakana--
Lassa laiskaksi opetti,
Piennäpenkin istujaksi,
Nuorena makoajaksi;
Lyönyt ei virkuksi vitsalla,
Nopiaksi nuoran päällä
Rapsiaksi raipan päällä
Sitte tunki turnukselle,
Työnti miehelle tyllylle,
Pani paikkakukkarolle,
Rajakengäle rakenti.

Vieras vaimo, viekas vaimo,
Vaimo viekas ja vihainen,
Antoi viikon maatakseni,
Kauan kaihotellakseni,
Sai tuosta sanoaksensa,
Kohta koiskaellaksensa:
"Viikon makasit viraton,
Kauan laiska kaikottelit,
Viikon istuit vyökäessä
Kauan kalsut kainalossa;
Saapi nyt sopet makuuta,
Saapi unta uunin korvat,
Saunan lauat lappiata,
Penkki paksua pereä"

166. Toinen toistansa parempi.

Ankara anoppi mulla,
Appi vieläankarampi,
Sulhonen sitä parempi:
Kylin sö, selin makasi,
Poies potki vierestänsä
Ajoin alta peittehensä
Ulos sängystäuhitti;
Antoi kyllin kyynäpäätä
Viljalta vihaista kättä
Paljo paksuja pajuja,
Mursunluista ruoskan vartta.

167. Pitäminen päänyttä

Piteäminun pitäri,
Piteäpiloisen piian,
Mi on päänyyt minulle,
Ku on käynynäkäehen;
Pitäminen päänyttä
Saatua syleleminen.
Enkäappia surisi,
En kovin anoppiani,
Vaikk' ois karhu kartanolla,
Elikkäsusi supussa;
Aina aikahan tulisin,
Aikahan tuletteleisin,
Kun oisi miesi mielehinen
Sulhoni sulosanainen--
Kun sulho hyvin pitäsi,
Aina illoilla kysyisi:
"Missävierit minun vereni,
Hyllysit hyvälihani,
Jäseneni järkähtelit?"
Tahi kun aamuilla sanoisi:
"Minne liikut lintuseni,
Siirryt sinisorsaseni,
Matelehat marjaseni,
Vaapukkaiseni vaellat?"

168. Ei tunne tehätuvaista.

Voi armas anoppiseni,
Kun tuuvit pojan mokoman,
Vaalit vaivaisen urohon!

Tuntevi tupakan purra,
Viinan juoa vingotella,
Piipun suussansa piteä
Ei tunne tehätuvaista,
Sääiäei sammalhuonehutta;
Tupa on kuuella tuella,
Seitsemäläseipähälä
Kaheksalla kankimella,
Pöyläpökdtileipä
Olkitamppu taikinassa.

169. Survo nyt itse suuri muori.

Niin minäminiäraukka,
Kun muutki miniäraukat,
Olin pyyhyt pyyttäessä
Kana kaupateltaessa,
Neito nuori naitaessa,
Kulta kuihuteltaessa,
Mesimarja maanittaissa,
Omena otettaessa--
Portto pois ajettaessa,
Luisku luovuteltaessa.

Tuolla toivoin kunniata,
Tulen tuomalla tupahan,
Pään päretten poimennalla,
Pieksin otsani ovehen,
Pääni pihtipuolisehen;
Ovensuuss' on ouot silmä,
Kierot keskilattialla,
Perässäperivihaiset,--
Tuli suusta tuikahuvi,
Ilkiän isännän suusta,
Kekäehet kielen alta,
Alta kielen armottoman.

Suotta survoin suuret jauhot,
Kiusan karkiat karistin,
Syöänkaran anopin,
Tulikulkun kuiskaella,
Pääsäpitkän pintapöyhän,
Kultalaiasta kupista;
Itse mie miniäraukka
Syön tahasta taikinoa,
Apan jauhoja kiveltä
Liesipankko pöytähäni
Kapusta lusikkanani,
Kattila kupin siassa.

Survo nyt itse suuri muori,
Ja jauha jalo emäntä
Kun sa pojan pois porotit,
Hylkäit hyvän miniän!

Usein utuinen minjä
Armahan anopin koissa,
Kantoi suolta sammalia,
Noita leipoi leiväksensä
Vesikappanen käessä
Tuota ryyppi ryypyksensä

Usein utuinen minjä
Armahan anopin koissa,
Joi pytystäpylläteli,
~mpäistääläteli,
Suolakopsahan koputti,
Katsoi kaalin tätehille.

Usein utuinen minjä
Armahan anopin koissa,
Kesä kontuja keräsi,
Talvet vänti taikon vartta,
Niinkuin muinenki kasakka,
Eli parka palkkalainen.

Sini sö kaloja kalki,
Sini koito kuorehia,
Kuni notkui nuottapuissa,
Keikkui keskellävenettä
Ei saanut sitäkaloa
Anoppinsa antamasta,
Joka päiväksi päisi,
Kerraksensa kelpoaisi.

170. Miniän syntymäkoti.

Kasvoin mie ison koissa,
Veikon kaunon kartanossa,
Iso ei kieltänyt oritta,
Veikko kirjakorjoansa;
Ori vierä vakkäänä
Korja mustina kerinä

Naitihin minätalohon,
Yli kynnyksen kylään.
Viikon viivysin, kauan kasvoin,
Vuotin kutsua ko'ista;
Katsoin päni kallellehen,
Suuret silmä soikiaksi,

Juoksevan ison orosen.
Kolajavan veikon korjan--
Ei juossut ison oronen,
Ei kolannut veikon korja.

Läksin kurja kutsumatta,
Tytä outo oppimatta,
Apelta anoin hevosta,
Anopelta tuomisia,
Kysyin korjoa ky'yltä
Omaltani ohjaksia;
Appi aisalla tavotti,
Anoppeni aiaksella,
Kyty kyntörahkehella,
Oma ohjaksen perillä

Enmätuotana totellut,
Panin reiteni re'eksi,
Varpahani valjahiksi,
Kannat kaploiksi asetin,
Selkäni sepäpajuksi,
Olkapäni ohjaksiksi;
Vierin veikon pellon päähän,
Veikon koirat haukkumahan:
"Ei täälläsinun kotisi,
Täällä ei synnyntäsi."

Enmätuotana totellut,
Vierin veikkoni pihaan,
Veikon lapset vastahani:
"Mitätoit täi tuomisia?"

"Toin ma tänne tuomisia,
Paljo pantuja evätä
Apen aisan taittuvia,
Anoppeni aiaksia,
Ky'yn kyntörahkehia,
Oman ohjaksen periä"

Tuosta tungime tupahan,
Kaivome katoksen alle,
Veikon nainen naljasilmä
Ei tule likistämhän,
Käy ei kätääntamahan;
Veikkoni toki tulevi,
Tunsi veikko siskoksensa,
Kävi kätääntamahan.

Virkkoi veikko naisellensa,
Kuikutteli kullallensa:
"Laitakkas siskolle juoa,
Tuo olutta siskolleni!"
Veikon nainen naljasilmä

Vastoavi veikolleni:

"Hiiva on alla, vaahti päällä
Hiivan alla hiililötä
Vaalien alla vaarnikkaita;
Saata ei tuo siskollesi."

Virkkoi veikko naisellensa,

Kuikutteli kullallensa:

"Laita syösiskölleni,
Tee siskolle talkkunoa!"
Veikon nainen naljasilmä
Vastoavi veikolleni:
"Vesi on jässä jauhot kylmä,
Sitäkylmempi tekijä
Ei synny siskolle syöä
Taia ei saaha talkkunoa."

Virkkoi veikko naisellensa,

Kuikutteli kullallensa:

"Puhkase muna patahan,
Kaaha maito kattilahan!"
Veikon nainen naljasilmä
Vastoavi veikolleni:
"Arinass' on paasi paksu,
Liesi kylmistäkivistä
Paista ei muna pa'asta,
Eikämaito kattilasta."

Veikon lapset lattialla,

Lausui lapset lattialta:

"Jo tuli täimme tänne;
Tuo ei Wille juoa,
Eikätehätalkkunoa,
Keitetäkananmunia."
Veikon nainen nalkkisihnä
Lappajavi lasta päähän:
"Ei se oo sinun täisi,
Ei sinun isosi sisko;
Se ompi munien murha,
Kaivaja kananpesien;
Se on lehmien levitys,
Sekälaakka lampahien."

Emo vanha kiukoalta

Tuopa tuohon vastoavi:

"Ei se oo munien murha,
Kaivaja kananpesien,
Ei se oo lehmien levitys,
Eikälaakka lampahien;
Haukka on kanojen kaihe,
Harakka munien murha,
Susi surma lampahien,
Karhu lehmien levitys."

171. Suuri kiitos sulholleni.

Suuri kiitos sulholleni,
Päänkumarrus kullalleni,
Joka mun otti orjuudesta,
Päästi palkan piikkuesta,
Koppasi korennan päästä
Rahvoi rannan juoksennasta,
Kihlasi kylän kivistä
Riihivartasta valitsi.

Enkämoiti muoriani,
Aleksi anoppiani,
Joka toi pojan mokoman,
Vaali valkian urohon,
Mokomalle neitoselle.
Aina mie piloinen piika
Kiinitin kylän kiveä
Kylän vuorta vierittelin,
Kylän keträsin kerä
Kylän vännin vättinötä
Kylän paitoja parannin--
Omat paitani paheni.

Aina minulle annettiin
Riihestärivein riusa,
Saunasta jykein loukku,
Rannalta ravein karttu,
Suurin taikko tanhuasta.
Se minulle syökseni:
Luut lihoista, pää kaloista,
Siitalot sianlihoista,
Kuoret leivistäkovista,
Murut muista suuruksista.

Ei uskottu uupuvani,
Ei varattu vaipuvani;
Jos ma uhkin uuvuksissa,
Väyksissä vännätelin.
Uupuivatpa uhkiammat,
Väkevänmäki väyivä,
Saati mie vähäkinen,
Lapsi pieni pikkarainen;
Väehen vähäväyvi,
Pian uupui pikkarainen.--
Jo minä silloin uuvuin,
Kun ne uupuivat urohot;
Jo minä silloin vaivuin,
Kun vaipui hevosen varsat.

b) Lasta tuuvittaissa.

172. Minälaulan lapsen virttä

Minälaulan lapselleni,
Kieltäpieksän pienelleni--
Pieksän kieltäpenningittä
Suuta kullatta kulutan.
Minälaulan lapsen virttä
Panen paimosen sanoja,
Joita ennen eukko neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Käkyessäkäessäni,
Liekussa leväessäni,
Korkian ison ko'issa,
Kaunosessa kartanossa.

173. Kiitähuomenna hevoista.

Minätuuvin tuttuani,
Liekuttelen lintuani,
Kasvattelen kaunoistani,
Ihanaistani imetän.
En tieäimettelijä
En katala kasvattaja,
Mitämiksiki imetän,
Kuta kuksi kostuttelen;
Imettelenköiloksi,
Vai imetän itkukseni,
Vaalin lasta vaivoikseni,
Tuuvittelen tuskikseni,
Huolikseni huiskuttelen,
Kaihokseni kasvattelen.

Noin ne ennen eukot lauloi,
Muorit muinaiset saneli:
"Kiitähuomenna hevoista,
Partasuuna poikoasi,
Tyttöasta miehelässä
Itseä iän lopulla!"--
Usein utuinen äti,
Lapsen kantaja katala,
Rinnan suuhun rientelevi,

Nännin suuhun survoavi;
Ei taia tajua panna,
Eikämiehuutta lisää-
Mielt' ei panna puntarilla,
Kaata ei kauhalla äyä

174. Laulan lasta nukkumahan.

Tuuti lasta, tuuti pientä
Tuuti lasta nukkumahan!
Laulan lasta nukkumahan,
Uuvutan unen rekehen;
Käy unonen käkemähän,
Poik' unosen ottamahan,
Kultaisehen korjahasi,
Hopiaisehen rekehen!

Sitte saatua rekehen,
Kopattua korjahasi,
Ajele tinaista tietä
Vaskitannerta tasaista;
Vieös tuonne vienoistani,
Kuletellos kullaistani,
Harjulle hopiavuoren,
Kultavuoren kukkulalle,
Hopiaisehen salohon,
Kultaisehen koivikkohon,
Kussa käet kullan kukkui,
Lauleli hopialinnut.

175. Käy unonen käkyehen.

Tuuti, tuuti tuomen marja,
Liiku, liiku lempilehti,
Nuku nurmilintuseni,
Väsy västääkkiseni;
Nuku, kun minänukutan,
Väsy, kun minäväytän!

Vaan eipäminussa liene
Lapseni nukuttajata,
Ei taia emo poloinen
Saaha lasta nukkumahan.
Täön emolla huolta,
Paljo pantua murettä;
Uni ei tule usein
Huolellisen huonehesen,

Kaihollisen kartanohon,
Murehellisen majahan.

Kun se ei emo poloinen
Saane lasta nukkumahan,
Nukuta Jumala lasta,
Makauta Maariainen;
Saisin itseki levää
Lapsen orja olla jouten.

Uni jo ulkoa kysyvi,
Unen poika porstuasta,
Lausuvi lasin takoa,
Alta ikkunan anovi:
"Onkos lasta käkyessä
Pientäpeitetten sisässä?"
Tule tuutuhun unonen,
Käy unonen käkyehen,
Lapsen pienen peittehisin,
Vakaisen vaattehisin;
Anna maata lapsen pienen,
Leväävähäkisen--
Anna maata maan unia,
Maan unia, puun unia,
Maarian makiita unta,
Pyhän pohratsan lepoa!

176. Unta täälätarvitahan.

Sotka souti poikinensa,
Tavi laaji lapsinensa,
Souti alli akkoinensa,
Peiponen perehinensä
Souteli joka solukan,
Joka lahen laikutteli.
Tuli souden Suomen maalle,
Melan luoen luotehesen,
Airon iskein itään,
Kokan kään Karjalahan.

Sotkall' on sininen siipi,
Anna sotka siipeäsi,
Millälennän löyhätän,
Yheksän meren ylitse;
Lennän unta ottamahan,
Nukutinta noutamahan,
Ukon uuen lippahasta,
Akan vanhan vakkasesta--
Unta täälätarvitahan,
Nukutinta nuurutahan,

Unta täle lapselleni,
Nukutinta lemmelleni.

177. Anna maata Maariainen.

Tuuvitan tuhoista lasta,
Täälasta liekuttelen,
Suen suuhun syntyynyttä
Talvella tapahtunutta.

Anna onni, suo Jumala,
Laita lapselle osoa,
Sydelläni näkähistä
Viluhista lämmitellä
Anna maata Maariainen,
Kiesus leppein levää
Niinkuin Maaria makasit,
Kiesus leppein lepäsit!

Kiesuski kehossa kiikkui,
Kaikkivaltias vaussa,
Kapalohon kärittynä
Seimehen sovitettuna,
Sinne lassa laskettuna,
Pienosena pistettynä

178. Tuuti lasta tuonelahan.

Tuuti, tuuti tummaistani,
Tummaisessa tuutusessa,
Tummaisella tuutijalla,
Tummaisen tuvan sisässä
Tuuti lasta tuonelahan,
Lasta lautojen sylihin,
Alla nurmen nukkumahan,
Maan alla makoamahan;
Tuonen lasten laulatella,
Manan neitojen piellä
Tuonen tuutunen parempi,
Manan käkyt kaunosampi,
Etevämmä Tuonen eukot,
Paremmat Manan miniä,
Tupa suuri Tuonelassa,
Manalla majat avarat.

179. ~sken poika poik' olisi.

Tuuvin, tuuvin poikoani,
Vaapotan vaka'istani,
Tuikseni tuulisällä
Varakseni vastasällä

Tuuti, tunti poiaistani,
Tuuti miestäpoiastani,
Kyntää kylvää
Siemenen sirottajata,
Varsan viejeävaolle,
Mustan ruunan mullokselle!

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tuuti turvoa pojasta!--
~sken poika poik' olisi,
Kun leivän lehosta toisi,
Kannikan katajikkolta,
Punakuoren kuusikosta,
Vesakosta vehnäeivän,
Isoselle sydänestä
Emolle imettänestä

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tuuti turvoa pojasta!--
~sken poika poik' olisi,
Kun uuen tuvan tekisi,
Uuen saunan salpoaisi,
Kynnyksen tuvan etehen,
Unen uksen kynnykselle.

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tunti turvoa pojasta!--
~sken poika poik' olisi,
Kun mulle miniän toisi,
Veen kantajan vetäsi,
Saisi saunan lämittäjän,
Vastan hautojan hakisi,
Kuontalon koputtelijan.

180. Vara muunne valmennunna.

Emo tuuti poikoansa,
Toivoi tuuvitellessansa:
"Kun tuosta tuki tulisi,
Vara suuri valmeneisi,
Toisi tuo emolle leivän,
Kakun kannon juuren alta,

Kohokuoren koivukosta,
Kakkaran kanarvikosta!"

Ellös sie emo poloinen,
Ellös kantaja katala,
Lasta pientäpeittehissä
Varatonta vaattechissa,
Tuiksesi tuuvitelko,
Varoiksesi vaapotelko!
Jopa tuosta toissa vuonna,
~sken kolmanna kesänä
Tuki on tullut toisa'alle,
Vara muunne valmennunna;
Saatu on surman suupalaksi,
Kovan onnen otteloksi,
Orjaksi osalliselle,
Rahakkaalle raatajaksi;
Vai on sattunut sotahan,
Tapahtunut tappelohon,
Tykin suuren suun etehen,
Rautakirnujen kitahan.

181. Ei tule emon tukia.

Emo tuuti poikoansa,
Lauloi tuuvitellessansa:
"Kunpa tuo poloinen poika
Varakseni vahvistuisi,
Nousisi nokitulilta,
Havuisilta vuotehilta;
Havut päänsäharjoaisi,
Varvut vartalon sukisi!"

Vaan ellös emo poloinen,
Lasta pientäkäkyessä
Tuiksesi tuuvitelko,
Varaksesi vaapotelko;
Ei tule emon tukia,
Eikävanhemman varoa.
Jo ennen emo Manalla
Pojan tuoja Tuonelassa;
Jääpoika emottomaksi,
Lapsi orvoksi osasi.

Elkdhön emoton poika,
Elkdhön sinäikäjä
Pyhänäkosihin menkö
Alla juhlan juoksennelko;
Pyhänäpahatki piiat
Palttinaisihin panevat,

Tinavöhin vyötelevä,
Kautokenkihin kapivat.
Katsokoon kas'elta neittä
Nokitieltänoutakohon,
Neittäkaskikantoloista,
Riihivartasta tytätä

Elköhön emoton poika,
Elköhön sinäikäjä
Hوران hurstille ruvetko,
Lakanoille mieron lautan.
Hورات hurstia kutovat,
Lakanoita laittelevat,
Maata poikani poloisen.--
Huoli et hوران hurstiloista,
Lakanoista mieron lautan;
Ennen maannet maata vasten,
Ollet ilman olkiloilla,
Parempi yksin ötäolla,
Kun kahen pahan keralla,
Viien, kuen kunnottoman.

182. Tulipa tukan repijä

Hyv' on poikanen tehessä
Kaunis kasvateltaessa,
Saahessa ylen soria,
Kapaloieissa koria;
Vaan en tieämie emonen,
Enkäkantaja katala,
Mikätullevi tehystä
Kannetusta kasvanevi,
Jos tuli suvulle surma,
Kasvoi herja heimokunnan.
Jo moni mokoma eukko,
Moni kantaja katala,
Vuotti tuutusta tukia,
Käkyestäkäskylästä
Vaan tuli toruja poika,
Sai poika pahantapainen;
Tuli tukkien repijä
Hapsien hajottelija.

Pitäsi pojan poloisen
Piteäpitempi mieli
Eikäeukolle torua,
Vanhemmalle vastaella.--
Kun poika polut näkisi,
Lapsi synnyntäsiänsä,
Ei tuo eukolle toruisi,

Vanhemmalle vastoaisi;
Itse tottelis' emoa,
Varajaisi vanhempata.

183. Tuuti, tuuti poikalasta.

Tuuti, tuuti tyttöasta,
Sen parempi poikalasta;
Poikanen minin tuopi,
Ve'enkantajan vetävi,
Saapi saunanlänmittäjän,
Vastanhautojan hakevi:
Mee isäntäkylpemähän,
Mee emäntäkylpemähän
Korenta koan perässä
Saavi saunan porstuassa,
Kappa kaivon kannen päällä
Vastat vanhalla luhilla.

184. Tuuti, tuuti poiuttani.

Tuuti, tuuti poiuttani,
Poiuttani pienuttani,
Lastani ihanuttani,
Kantamaista kaunuttani!

Tuuti lasta tuomariksi,
Kiiiku kirjan kantajaksi,
Liiku linnan vanhimmaksi,
Heilu herraksi hyväksi;
Maakunnan kurittajaksi,
Kaiken kansan kaitsijaksi,
Läpi linnan liikkujaksi,
Vaalastin vaeltajaksi;
Supun suuren istujaksi,
Pikarin pitelijäksi,
Olutkannun kantajaksi,
Tuopin tuojaksi tupahan;
Vetäjäksi verkkahousun,
Saajaksi samettiliivin,
Mustan kengän polkijaksi,
Saappahan samoajaksi!

185. Pahenneet polvet.

Kolkkoa tääkotoa,
Kuka tää koan sisässä--
Mie poloinen poikineni,
Lintu laiha lapsineni.

Olipa minulla ennen,
Oli kun muillaki emoilla;
Polvet poikoa piellä
Käet lasta kännäellä-
Polvet paljoa paremmat,
Käivarret vantterimmat.

186. Tytär syntyi, tyhjäsyttyi.

Poika syntyi, polte syntyi,
Polte syntyi, kaski kasvoi;
Tytär syntyi, tyhjäsyttyi,
Tyhjäsyttyi, kaiho kasvoi.

Ken se tuutii poikalasta,
Sepätotta torjuttavi;
Ken se tuutivi tytätä
Se vaan tyhjeätekevi.
~yri äjistäpojista,
Yksi tyhjättyttäistä
Jos kyläle naitakohon,
Tahi koissa kasvukohon,
Tahi tauti tappakohon,
Surma suin lopettakohon.

187. Ei tukia tyttäestä

Varsa on vaivaisen hevonen,
Tytär lapsi tyhjän eukon.
Tuuvitan täätätätä
Täälasta liekuttelen;
En tieäemo poloinen,
Enkäkantaja katala,
Tuikseniko tuuvittelen,
Varoikseni vaapottelen,
Vaiko tuuvin tuskikseni,
Vaalin lasta vaivoikseni.

Noin ne ennen eukot tiesi,
Muisti muinaiset eljät:
"Elköhön emo tytätä

Elköhön sinäikähä
Tuiksensa tuuvitelko,
Varoiksensa vaapotelko;
Ei tule emon tukia,
Eikävanhemman varoa--
Tuki mieron turmioille,
Vara mieron vaahtisuille.
Kielsi vanha Vänämönen,
Epäsi suvannon sulho,
Tytöstä emon tukia,
Vanhan ätinsävaroa."

188. Kun tytä hyvätulisi.

Emo tuuti tyttänsä
Liekutteli lempiänsä
Toivoi tuuvitellessansa,
Lauloi liekutellessansa:
"Kun tytä hyvätulisi;
Kasvaisi emon kananen,
Sitte nuorra naitä'isi,
Vihantana vietäisi,
Kyläsäkysellemätä
Naapurissa lausumatta;
Sitte ei kontit korkeneisi,
Eikälaavat lankiaisi,
Konttiselä kollehtisi,
Väkyselä välehtisi."

"Kun tytä paha tulevi,
Tytä tuhma turmeltuvi;
Eip' on nuorra naiakana,
Vihantana vieäkänä
Vaan ne kontit korkenevat,
Sekälaavat lankiavat
Konttiselä kollehtivi,
Väkyselä välehtivi."

189. Mihin tuutinen tytätä

Tuuvitan täätätätä
Täälasta liekuttelen,
Souan pienisormistani,
Vakaistani vaapottelen;
Vaan en tieävaimo raukka,
Tunne en kantaja katala,
Mihin tuutinen tytätä

Kuhun lasta liekuttanen,
Minkäkarjun kainalohon,
Kunka rehvanan rekehen.
Pitäsipäpiikasien
Kahen puolensa katsella,
Ennen kihlan ottamista,
Kauppahan rupeamista.

Pitäsipäpiikasien;
Pitäsipäpoikienki,
Yli päänsäymmäreillä
Tulla ei tuhmasti tupahan,
Käyäkätäiskemähän,
Sormia sovittamahan.--
Kyll' on kihlan kantajoa,
Talarin taritsijoa,
Neien viejeävihille,
Kuortihin kulettajoa;
Ei ole lapsen syöttäjä
Ei emon elättäjä

Ellös vainen neito nuori,
Ellös kasvaja kananen,
Rengin reilihin ruvetko,
Kauppoihin kasakkamiesten,
Kestipoikien poluille,
Joutilasten juoniloihin;
Renki lyöpi reilistänsä
Kaupoistaan kasakka lyöpi;
Poluiltansa kestipoika,
Joutopoika juonistansa.

190. Huolet huovilla tupana.

Ei tieäemo tekijä
Kellen tuutivi tytätä
Jos tuutii tuvalliselle,
Vaativi varalliselle,
Vai tuutii tuvattomalle,
Vaalivi varattomalle,
Purlakalle puoltuvaksi,
Rampahan rakastuvaksi.

Ei tieätytä kotoinen,
Kasvaessahan kananen,
Nostessahan neiti nuori,
Mistäsyöjäsyntynevi,
Kaluaja kasvanevi,
Lihan syöjä luun purija,
Tukan tuulelle jakaja,

Hapsien hajottelija.

Ellös vainen, tyttöparka,
Huolta huoville pitääkö
Mieltämiekan kantajalle;
Huolet huovilla tupana,
Miekan ponnet porstuina,
Saapukka salitupina,
Ummiskengä kellarina,
Ruoska suolaisna kaloina.

191. Miehellenkövai manalle.

Noin tuo ennen eukko laului,
Lauloi laajalla mäellä
Lauloi lasta liekuttaissa,
Tuuvitellessa tytätä
"Tuuvitan täätätätä
Täälasta liekuttelen,
Vaan en tunne tuuvittaissa,
Tieäen telkytellessäni,
Mihin tuutinen tytätä
Kuhun lasta telkytellen,
Kenen pieksiäpitelen,
Kenen lyölyrälen."

Ei tieäemo tytätä
Tunne ei tuota tuhma raukka;
Kenen on syösynnyttänyt,
Kenen on kantanut kaluta--
Miehellenkö vai manalle,
Sulhollenko, vai suelle;
Miel' on neien miehelän,
Mieli toinen tuonelahan,
Korkiastaki ko'ista,
Kaunihista kartanosta.

192. Viel' on vuoro valvoa'ki.

Tuuti, tuuti tyttäni,
Tuuti onnea tytöde;
Tule onni oppimahan,
Sekälykky löytämähän,
Kirjavalla korjallasi,
Ruskiällä ruunallasi,
Valkiällä varsallasi,
Tasakarva tammallasi,

Orihilla olkisella,
Herne'varrella hevolla!

Kun et tulle oppimahan;
Susi syököhön hevosen,
Tauti miehen tappakohon,
Tuli korjan polttaköhön!

Tuuti, tuuti tyttöni,--
Nukkumahan tyttöni!
Nuku, nuku nurmilintu,
Väsy, väsy västääkki,
Nuku nukkumis-ajalla,
Väsy maata-vuorollasi;
Viel' on aika valvoa'ki,
Vuoro toinen valvoa'ki.
Eipäanna mahti maata,
Hyväonni olla jouten,
Kyty kun kinnasta kysyvi,
Appi paitoa anovi,
Apen lapset lahjuksia,
Nato nauhoja hyviä

Tuuti, tuuti tyttöni,
Tuuti tyyneksi tytätä
Hyväon tyttötyynemmästä
Piika suusta pienemmästä
Eläkäitke ilman syytä
Elävaivoitta valita;
Viel' on syyssäitkemistä
Vaivoissa valittamista,
Ikäissäitkemistä
Huolissa kujertamista.

193. Tuuti sulhoa tytöle.

Tuuti, tuuti tyttöni,
Täätyyntätyttöni,
Tääpienäpiikoani,
Matalaista marjoani,
Monen lehmän lypsääksi,
Yheksän heruttajaksi!

Tuuti, tuuti tyttöni,
Tuuti sulhoa tytöle;
Tullos sulhanen tytöle,
Mies kaunis, punainen poski,
Matalainen, saapasjalka,
Verevänen, verkkahousu!

Tuuti, tuuti tyttäni,
Tuuti Turkuhun tytätä
Kauppamiehelle kanaksi
Porvarille puolisoksi;
Viimen vanhemman varaksi,
Emonsa elätääksi!

Tuuti, tuuti tyttäni,
Tuuti lasta tuomarille,
Kiiku kirjan kantajalle,--
Liiku herralle hyväle,
Kaiken kaupan katsojalle,
Pokostan pohatimmalle,
Saajalle satalukujen,
Monen tuojalle tuhannen!

194. Minävaan tuuvin tyttäni.

Tuuti, tuuti tyttäni,
Tääpienäpiikoani;
Tuuti tyyneksi tytätä
Vakaiseksi neioistani!
Elköhön sinäikäjä
Kuuna kullan valkiana,
Tähen tyttären tänäki,
Vasten lastani vakaista,
Vitsa viiassa yletkö
Koivu korpinoitelmassa!

Minävaan tuuvin piikoani,
Kylän akka poikoansa,
Minun on piikani parempi,
Toista mointa toimevampi,
Kahta mointa kaunihimpi,
Viittäkuutta virkiämpi.
Kylän poika, kyykkäniska,
Kyykkäniska, kynnyshäntä
Käypi kerran katsomassa,
Kerran toisen tahtomassa,
Tääpienäpiikoani,
Matalaista marjoani--
Jos on pieni piikaseni,
Matalainen marjaseni;
Kylläkengilläkorotan,
Kapiukoilla kaunistelen.

195. Rahat raskuen tulevat.

Tuuvin mie täätätätä
Täälasta liekuttelen,
Souan pienisormistani,
Vaalin lastani vakaista.

Vielätäle neitoselle,
Täle pienelle tytöle,
Luokki tuominen tulevi,
Aisa koivuinen ajavi.

Vielätäle neitoselle,
Täle pienelle tytöle,
Rahat raskuen tulevat,
Tengat pienet piehtaroiin,
Killingit kipoa lyöen,
Tolpat toistansa ajellen.

Vielätäle neitoselle,
Täle pienelle tytöle,
Tuoahan Turusta sormus,
Kihlat toiset Tornioista,
Riiasta hopiariksit,
Sormus Suomessa valettu.

Vielätääneioistani,
Tääpienoista tytätä
Ajetahan kirjokorjin,
Souetaan veno-punasin,
Porvarille puolisoiksi,
Kauppamiehelle kanaksi.

c) Miestän arvatessa.

196. Yks' on paha ei parane.

~iän lassa lankielen,
Piennäpenkiltäputosin,
Sit' en itkenyt isosti,
Kovin viikon vieretelty--
Ne pahat pian parani.
Yks' on paha, ei parane:
Kun ma vierin veikon luota,
Lankesin emon elolta,
Miehen tuhmasen tulille,
Varattoman valkeioille;
Siitänä ikäni itken,

Ajan kaiken kaihoelen.

Eipävainenki pitäsi,
Eipäpiikaista pitäsi,
Tuvattoman tunnustella,
Kartanottoman katsella,
Suojattoman suositella,
Lepytellälehmätönän.

197. Puutuin tuohon pulluksehen.

Olisi tänäotettu
Paikoille paremmillenki,
Tänämuoto muuanne'ki,
Tänäkasvo kaikin paikoin,
Ilman tuotta turmiotta,
Ilman ilkiiriiviötä

Olisi minussa ollut
Paremmen talon miniä
Emäntäelollisenki,
Rahan alku aitallisen.
Olisi minussa ollut
Paremmalle puolisolle,
Verevämän miehen verta,
Turpiamman turkin täysi.

Oisin mie mokoman saanut
Mäellenki mentyäni,
Kannoille karattuani;
Saanut hongista salolta,
Kantoloista kaskimaalta,
Löynnyt tieltätervaskannon,
Leppäpötkelön lehosta--
Suu kivistä pääsavesta,
Silmä kuivista sysistä
Turpa tuuran taittumasta,
Parta naavoista pahoista,
Korvat koivun pahkuloista,
Jalat koivun konkelosta,
Varsi puista vaivaisista,
Muu ruumis lahosta puusta.

198. Itse hullu hukkasime.

Olisi minussa ollut
Pitemmillenki pihaille,

Isommille ikkunoille,
Laajemmille lattioille.

Olisi minussa ollut
Piika pienehen talohon,
Emäntäelollisehen,
Tuki uutehen tupahan,
Vara vastasalvettuhun.

Olisi minussa ollut
Sukittaja suuremmanki,
Paremmanki paiottaja;
Puoliso pohatan miehen,
Rikkahamman rinnallinen.

En sano isoni syyksi,
En isoni, en emoni;
Iso ei myönnäminua,
Eikäkaupannut emoni--
Itse hullu hukkasime,
Mieletön menettelime;
Itse tungime tulehen,
Tieten tervan keitoksehen;
Itse liitin liinahurstit,
Laitin aivinalakanat;
Itse vierehen venäjin,
Käivarrelle valauin.
Katsoin suuta sulhoseni,
Muotoa mukahiseni,
Ajatusta ainoseni,
Mieltämielivaationi.

Voipa mieltämiekkoseni!
Ajatusta ainoseni,
Suuta suuren sulhoseni,
Muotoa mukahiseni--
Varikselt' on varren saanut,
Korpilta nenän kopannut,
Muovon mustalta sialta,
Suun kun syvätäsuelta.

199. Pyyäsulhoa sulo11a.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
"Elävainen neito nuori,
Eläkasvava kananen,
Pyyäsulhoa sukilla,
Miestäkirjokintahilla,
Paioilla kylän parasta,

Helmuksilla hempeintä
Pyyäsulhoa sulolla,
Miestämielisiivollasi,
Tavoilla tasaista miestä
Ku'onnulla kunnollista!"

En minäpiloinen piika,
En kuullut emon sanoa,
Pyysin sulhoa sukilla,
Miestäkirjokintahilla,
Paioilla kylän parasta,
Helmuksilla hempeintä
Sain ma suuttoman sukilla,
Kielettömän kintahilla,
Paioilla kylän pahimman,
Kylän herjan helmuksilla--
Sain miehen savilapion,
Korpilta nokan korian,
Perän pieneltäsiviltä
Sääret rannan raukujalta.

200. Kosto kaunistelemisesta.

Kostohon minä koito,
Kostohon kovaosainen,
Pi'in piikakunniata,
Kannatin pohatan puolta.

Kostohon minä koito,
Kostohon kovaosainen,
Kokosin tääkokoaa,
Täävartta valmistelin,
Nälle ouoille oville,
Veräjille vierahille.

Kostohon minä koito,
Kostohon kovaosainen,
Kannoin kaunihit hivukset
Sian villojen sekahan,
Sorahutin suorat sääret
Sian särien sivulle.

201. Kuka tiesi, kenpälüüli.

Kuka tiesi, kenpälüüli,
Sokiahahan suostuvani,
Rampahan rakastuvani,

Niinkun mie sokiaan suostuin,
Sekärampahan rakastuin?
Nukuin untelon sivuhun,
Miehen kainun kainalohon,
Ku ei kutkuta kuvetta,
Eikäkaiva kainaloita.

Luulin viinoin vietäväksi,
Olosin otettavaksi;
Vietihin vesipikarin,
Vesikannun kaimottihin,
Pirttiporsahan povehen,
Karstamuksen kainalohon.

202. Viikon vuotin virkiästä

Noin minäki lassa lauloin:
"Elköhön sinäikäkä
Vasten vaivaista minua,
Ja kohti kovaosaista,
Vesat viiassa yletkö
Ja pajut pahalla maalla,
Koivut korpinotkelmoilla,
Kankahaisilla karahkat!"

Kasvoin siitäsuuremmaksi,
Korkiammaksi kohosin,
Vuotin viikon vihkiästä
Kauan kaunista valitsin;
Sain viimein vihaisen miehen,
Lihan syöjän, luun purijan,
Tukan tuulille jakajan,
Hapsien hajottelijan.

Piti vitsan vieressänsä
Nahkaruoskan naulallansa,
Karsitun karangon kässä
Käyn kartun kainalossa,
Jolla lyölykkäjäi,
Kohti pääkökkajavi.

203. Tunnen sulhoni.

Tunnen mie hyvän tulosta,
Astunnasta arvaelen--
Tukk' on tyyni tuulessaki,
Hivus ei visko viimallaki.

Tulosta pahanki tunnen,
Astunnasta arvaelen--
Tukka tuiski tuulettaki,
Hivus viskoi viimattaki.

Vielätunnen muien sulhot,
Muitterammat muien sulhot;
Kun tulevat muorin luoksi,
Muhotellen muorin luona;
Kun tulevat naisen luoksi,
Nauratellen naisen luona.
Katso'pas minun katalan,
Mun katalan kaunoistani,
Ei tuo muorille muhota,
Eikänaura naisen luona!

On kun karhu kaunoseni,
Sulhoni suelle verta,
Ikenet on irvellähän,
Silmä kiljan kaljallahan.
Nurin tungeksen tupahan,
Väriin väksen huonehesen,
Väty pihlaja pivossa,
Käty karttu kainalossa,
Seiväs säty olkapäällä
Karsittu karahka kässä-
Ei ketänämuuta vasten,
Vasten vaivaista minua,
Kohtipa kovaosaista
Kohti koitopävälistä

204. Itken pois ihanat silmä.

Laulu tyksi lankiavi
Hevosen hyvän re'essä
Itku silmähän tulevi
Pahan miehen vuotehella.
Jo olen joutunut johonki,
Kurja kunne'ki osannut,
Vierelle viholliseni,
Sanojani saapuville;
Jo on minulla riivi rinnus,
Riivi rinnuksen vetäjä
Jo on minulla konsti korja,
Konsti korjan kanneltava.

Aina aikahan tulisin,
Aikahan tuletteleisin,
Kun ei tuojani toruisi,
Saajani pahoin sanoisi,

Vetjäni vierastuisi.
Vaan kun tuojan toruvi,
Saajani pahoin sanovi,
Vetjäni vierastuvi,
Siit' itken iäni kaiken,
Ja kaiken elinajani.
Itken pois ihanat silmä,
Vieretän verevän kasvon,
Puotan poskeni punaiset,
Kasvon kaunihin kaotan.
Itken kumat kuurullani,
Lävi länkämäsilläni,
Itken saavit, itken saunat,
Itken salvomet saloa.
Jo tuosta joki tulevi,
Meri selväselkiävi,
Itkemistäni vesistä
Lävi päni laskemista,
Lävi kulman kulkemista,
Poskilta putoamista.
Kylpisi kyläni naiset,
Sekänaiset naapurini,
Kolmasti kotini naiset,
Kylpisin minäitseki,
Sekävalta vanhempani,
Sekäsaamani emoni,
Itkemilläni vesillä
Lävi päni laskemilla,
Lävi kulman kulkemilla,
Poskilta putoamilla.

205. Miesi minulle annettiin.

Tuota toivoin tuon ikäni,
Katsoin kaiken kasvinaian,
Suojakseni suurta miestä
Lajiksni laullista;
Ei iso suannutkana,
Eikäätini luvannut
Suojakseni suurta miestä
Lajiksni laullista.

Miesi minulle annettiin,
Uros uusi laivattiin;
Miehen mitta, miehen varsi,
Ei ole miehen mieltäpäissä
Miel' on viety,--pääjätetty,
Aivot otsasta otettu.

206. Sain minäsavisen saksan.

Voi minäpiloinen piika,
Kunne kuitenkin osasin,
Polin puulle pyöiväle,
Varvulle varattomalle!

Oisipa minuksi ollut
Paikkoja parempiaki,
Puita pyörimätöniä
Varpuja varallisia;
Vaan ma hullu hukkasime,
Mielimennyt mätätime,
Tieten tervan keittimehen,
Silmin valkian sisähän.
Luulin saksan saaneheni,
Pajarin valinneheni;

Sain minäsavisen saksan,
Pahanpäväsen pajarin--
Multatakka myötävä
Savitakka saatavana,
Kukon kullat kukkarossa,
Taskussa kanan hapiat.
Sain ma untelon urohon,
Miehen tuulenmiehellisen,
Vielävillin viinanjuojan,
Hurjan ostajan oluen;

Kun tuon kaupalle lähetän,
Kaikki juopi kaupukseni--
Saan saapi, tuhannen viepi,
Vielävelkoa tekevi,
Alttinoin kylän akoille,
Polttinoin kylän pojille.
Kun tulevi kaupoihtahan,
Tuo ei tenkoa tinaista;
Tuopi kylläkyynäsvartta,
Viljalta vihaista kätä
Jolla tukkani repivi,
Hapseni hajottelevi,
Tukat tuulelle jakavi,
Ahavalle anneksivi.

207. Jo johonki saatettu.

Jo mun saatti saarehinen,
Juohatti joentakainen,

Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vuotehelle,
Vasten tahtoa emoni,
Varotusta vanhempani.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
"Ellös vainon neito nuori,
Ellös kasvava kanarva,
Hurjan hurstille ruvetko,
Lakanoille juomalallin,
Oksentajan olkiloille,
Tuville tupakanjuojan!
Usein humalahurjan,
Useimmin viinavillin,
Kopra tukkihin tulevi,
Hapsihin hahattelevi;
Usein humalahurjan,
Useimmin viinavillin,
Oksennus olille jäpi,
Vaahti vaipalle valuvi,
Korjata vihaisen vaimon,
Sekätyynen työnnytellä"

Mikäkuitenki minulta,
Kuka kurjalta tytötä
Mikäotti mielen multa,
Kuka haikian hajotti,
Mukomalta mielevätä
Kylän kaiken viisahalta;
Kun menin miehelle pahalle,
Viinarattihin rakastuin,
Laskin hurjan hurstilleni,
Viinavillin viereheni;
Otin yksi vuotehelle,
Laskin kynnysvarrelleni,
Kuusen oksalta kuvetta,
Käsvartta karrukselta.

208. Tein kaupan kallallisen.

Olisi minun pitännä
Piteäpitempi mieli,
Vielävuosi, vielätoinen,
Vielävuotta viisi, kuusi,
Kaiketi kaheksan vuotta,
Ympäri yheksän vuotta,

Kahen puoleni katsella,
Yli päni ymmärellä

Ei tehäkatuva kauppa,
Ikuhinen itkettä

Tein kaupan kallallisen,
Syrjälisen synnyttelin;
Otin hurjalta hopiat,
Kullat mieron kulkijalta,
Tengat tien kävelijätä
Rahat rannan juoksijalta.
Nukuin nurjuksen nutulle,
Väsyin väjyn vuotehelle,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vaatehille;
Hullu lyöpi hurstiltansa,
Viinavilli vierestänsä
Poies potki uutimesta,
Ulos sängystäuhitti.

209. Hyv' on olla hympyrälä

Minäjauhan vanha vaimo,
Home'korva houhattelen;
Ei mulle miniäjauha,
Pojan nainen pyörittele.

Eikäjauha Jaakkoseni,
Uros lynkälykkiele,
Vännätele värsäri,
Hympyräseni hykerrä
Itse jauhan Jaakolleni,
Vännän värsärelleni,
Lykkielen lyngäläni,
Hympyräläni hykerrän.

Hyv' on olla hympyrälä
Kaunis kumpurajalalla--
Hympyrähyväläsyätti,
Kampura veen kaloilla;
Pyhä syäti pyynlihoilla,
Aret ampulintusilla.
Pyhäei kielläpyytänästä
Sapatti samoamasta;
Aina antoi armoluoja,
Lupasi hyväJumala,
Pyhäki pyytäjäle,
Arkena anelijalle.

Hyv' on olla hympyrälä
Lysti lyngäläeleä-
Kyllälynkälinnun saapi,

Kampura kalan vetäi;
Ei sitäsotahan vieä
Ei tahota tappeluhun.

210. Minun lauloa pitäsi.

Kukko lauloi kullallensa,
Kananlapsi kaunollensa,
Varis lauloi vaahtokuulla,
Keväkuulla keikutteli;
Minun lauloa pitäsi,
Reiän olla laulamatta.
Reiän on kultansa kotona,
Turvansa tutuilla mailla;
Minun on kulta kulkehella,
Minun turva tuul'ajolla,
Leivänsaaja lentehessä
Kyntääkylän kululla,
Rannalla rahan hakija,
Kapelulla karhitsija.

Eipäkuulu kullaistani,
Ei kuulu kujassa käyvän,
Alla ikkunan asuvan,
Veräjälläveistelevän,
Pilkkovan pihalla puita,
Koan eessäkölkkoavan;
Sill' on illoilla ikävä
~sken ydläätelämpi,
Aamusilla aatkelampi,
Havatessa haikiampi.

Useinpa leinon lesken,
Usein minun utuisen,
Puolet pään-alaisiani,
Toinen puoli vuoettani,
Kirppujen kisattavana,
Lutikkojen maattavana.
Useinpa leinon lesken,
Usein minun utuisen,
Keskiöissäunissa,
Kopra tyhjeäkokovi,
Käsi vaalivi valetta,
Kupehelta kummaltaki.

Useinpa leino leski,
Usein minäutuinen,
Yksin työlle työteleme,
Yksin ruoalle rupean,
Yksin liitäne levolle,

Käyn ukotta uutimehen.
Vieläaikahan tulisin,
Aikahan tuleteltisin,
Yksin tydläollessani,
Yksin käyessävaille;
Sepävasta vaikiampi,
Yksin lähteälevolle--
Ei kutana kumppalina,
Kuka suuta suikkajaisi,
Syyhyttelisi sivuja,
Kupehia kutkuttaisi.

d) Muissa tiloissa.

211. Ilo ilmahan katosi.

Lauloin ennen lapsempana,
Muistin muita pienempänä
Laulelin jokaisen lakson,
Joka kummun kukkuelin,
Joka rannan rallattelin,
Lehot leikkiäpitelin,
Ilman lintujen iloksi,
Rastahaisien ratoksi,
Suosioksi sorsasien,
Allien ajan kuluksi.
Sillävoitin viisi vuotta,
Vuotta kuutosen kulutin,
Armahan isoni luona,
Emon kannon kartanoilla,
Veikkoni venon kokassa,
Siskon marjapöimennilla.
Allit mulle palkan maksoi,
Sorsat soittoni sovitti;
Antoi allit armautta,
Suloutta sorsat antoi,
Rastahaiset rattoutta,
Ilman lintuset iloa.

Tuli sitte aika toinen,
Aika entinen aleni,
Vei sorsa suloutensa,
Alli armahan elonsa,
Rastahaiset rattouen,
Ilman lintuset ilonsa,
Jävä leikkini leholle,
Ajat armahat aholle,

Ilot kaikki kankahalle,
Laulut laksohin katosi.

Niin en nyt enempi laula,
Enkäoikein osaja,
Hopiatt' en ensinkänä
Vaskett' en vähästäkänä
Laulajan laki palavi,
Runon kulku kuivettuvi,
Vaan ei korvat kuulijoitten,
Naurut ilman istujitten,
Naurut naisten, mielet miesten,
Arvelot kylän urosten.

Vielälaulaisin rahalta,
Kullalta kukahtelisin,
Hopialta huolisime,
Varustaisime vas'elta;
Enkääjiäanoisi,
Kovin paljo pakkoaisi:
Alttinan kylän akoilta,
Polttinan kylän pojilta,
Neljätenkoa tytöltä
Ruplan ukko ruhtinoilta.

212. Laulu laiskana pitävi.

Minäneuon neitosia,
Sanelen sanan tytölle:
Eläneito liioin laula,
Liiioin laula, paljo naura;
Laulu laiskana pitävi,
Virret tyäviivytävi.
Ei kolka kosijan kengä,
Kirjakorjat kiiätele,
Tytön tytönän tykönä
Lapsen laiskan kartanolla;
Konnat kolkkavat pihalla,
Pahat kalkki kartanolla,
Vievä lapsen lauluiltansa,
Viettelevä virsiltänsä
läksensäitkemähän,
Kuuksensa kujertamahan,
Miehen tuhmasen tulilla,
Varattoman valkiolla.

~iän mieki hullu huusin,
~iän raukka rallattelin;
Ei ollut hullun kieltäjästä
Ankaran asettajaista,

Jok' oisi opettanunna,
Sanonut sanan minulle:
"Elähuua hullu tyttö
Elämieletön melua;
Saat sa hullun hurstillesi,
Mielipuolen puolellesi,
Joka itkettäikäsi,
Ajan kaiken kaihattavi."

213. Ei oo huolta neitosena.

Elkäe tytön tyykä,
Elkäe emosen lapset,
Kovin konstia kysykö
Ja valitko valkiata;
Konstill' on kova kulakka,
Naastilla navakka ruoska,
Käsi vahva valkialla,
Käsi vahva, syän suuri--
Lihan syöpi, luun purevi,
Veren uelta vetävi,
Tukat tuulelle jakavi,
Ahavalle anneksivi.

Mitäte tytö suretta,
Mikäteiän neitosien,
Jospa vieläviikommanki
Kasvatta emon ko'issa?--
Ei oo huolta neitosena,
Tyttönpahoa mieltä
~sken huolta hoivatahan,
Pannahan pahoa mieltä
Kun on liina liitetähän,
Lakki päähän laitetahan.

Mipäliina liitetähän,
Sepäsaaha'an sanoja;
Mikälakki laitetahan,
Se pannaan pahoa mieltä
Housut huolella pitävi,
Miehen vaattehet varulla,
Paitaset pahoilla mielin,
Sukat suurella suvulla.

214. Vanhan lahjat nuorelle.

Ei pitäsi neien nuoren

Miestävannoa valita--
Vilu käsi, jänen jalka,
Kylmä kylkensämolemmat;
Ei äyänuori neito
Vanhan miehen miettehiä
Vanha ei se varsinkana
Tunne nuoren tarpehia.

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kävi vanha kaupunkikin.
Osti sieltäräsinäsen,
Antoi nuorelle käehen.
Nuori sylki ja pakisi:
"Voi sinua lemmon vanha,
Harma'an havukan silmä
Mustan koiran karvan kutri!"

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kävi vanha kaupunkihin,
Osti sieltäsussunaisen,
Antoi nuorelle käehen.
Nuori sylki ja pakisi:
"Voi sinua lemmon vanha,
Harma'an havukan silmä
Mustan koiran karvan kutri!"

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kävi vanha kankahalle,
Toi karahkan kankahalta,
Alkoi nuorta peipotella.
Nuori hyppi ja rukoi:
"Voi mun kultakutriseni,
Sinisilmäsirkkuseni,
Minun armas ainoseni,
Kukankarva kaunoseni!"

215. Vanhan eukon valitus.

Kuulin ennen eukon vanhan,
Valittavan vanhan eukon,
Pojastansa noin puhuvan,
Lapsestansa laulelevan:
"Niin minä äti raukka,
Kun on muutki äti raukat,
Tuuvin lapsesta tukia,
Vanhan päiväni varoa,
Pyssykästäpyörttelin,

Jousikästäjouvuttelin.
Ei tullut emon tukia,
Ei varoa vanhan päivän
Tulipa tuska kantajalle,
Vahvistui emolle vaiva,
Tuli tukkani repijä
Kasvoi kallon kolkuttaja."

"Toivoin miestälapsestani,
Urosta ukon pojasta;
Eipämiestälutkana,
Urosta utaanunna--
Tuli tuppelo sukuni,
Epatto emän-alani;
Tuli tuhmin kansahani,
Laiskin lapsi joukkiohon;
Tuli villi viinanjuoja,
Raivo ostaja oluen."

"Josp' on sösi siivollansa,
Joisi taitavan tavalla;
Vaan on syöpi syrjillänsä
Juopi juomarin tavalla."

216. Mitäpäkyläkyselet.

Kyläkyllinki sanovi,
Miero mieltäjatkoavi,
Ihmiset imehtelevi,
Ajan kaiken kalkuttavi,
Sonnassa minun elävän,
Kakaroissa kasvavani.

Vaan mitäkyläkyselet,
Kuta miero kuikuttelet,
Nästäpienistäpihoista,
Kapehista karjateistä--
Suokohon sula Jumala,

Antakohon armoluoja,
Tääsontaista pihoa,
Kakaraista kaivotietä
Kyllin sontoa pihalle,
Kakaroita kaivotielle,
Kyllin sonnan säätäjä
Kakaran karistajata,
Nälläpienilläpihoilla,
Kapehilla karjateillä

Suokohon sula Jumala,

Antakohon armoluoja,
Olussa tuopit olla,
Maljat maiossa määä
Jotta saisi saamatonki,
Ottaisi olematonki;
Jott' oisi antoa kyläle,
Kyllin itselläeleä

217. Lempoko lennäti tänne.

Lempoko lennäti minua,
Paha henki tänne painoi,
Saattoi puolelta pokostan,
Kantoi koista korkiasta,
 Korville Kostamuksen,
 Puolehen puropohjan,
 Vierehen ve'en mustan,
 Uroille umpilammin,
 Alliksi Akimaisen,
 Sorsaksi Sohjan poian!
Parempi minun olisi
Olla puolella pokostan,
Marjana isoni mailla,
Emon mailla mansikkana,
Lapukassa lassa piennä
Peipona kotipiholla.

218. Rajan taaksi raapattihin.

Mikälie minusta nähty,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei naitu naapurihin
Kopattu kotirikoille;
EikäOuluhun otettu,
Kuletettu Kuopioon,
Liperihin liikutettu,
Saatettu Savon rajoille.
Vietihin Wenähelle,
Rajan taaksi raapattihin,
Joss' ei äti äntäkuule,
Iso ei itkua tajua,
Itikoissa itkeväni,
Paarmoissa parahtavani.

Oisin naitu naapurihin,
Otettu omille maille,
Kotihin koti näkyisi,

Ison pelto ikkunoihin;
Kuuluisi kukonki ääni,
Oman pihan rikkasilta,
Koiran haukunta kujilta,
Kän kukunta kuusikolta.

219. Viety on maille vierahille.

Mikälie minusta nähty,
Mikänähty, kuka kuultu,
Kuka kumminki havattu,
Kun ei naitu naapurihin
Otettu omille maille,
Oman pellon pientarelle;
Lie'könähty ääsyövä,
Ääsyövä, ääjuovan,
Vai viikon viruneheni,
Ei varahin nousevani?--

Jo olen johonki saatu,
Ylen loitos luovutettu,
Viety maille vierahille,
Maille ouoille otettu,
Ikäissäitkemään,
Kovin pävin kuolemahan.
Paremp' ois omalla maalla
Juoa vettätuohisesta,
Kun on maalla vierahalla
Juoa tuopista olutta.

220. Emon kanaset.

Kasvatti minun emoni,
Kasvatti kanoja parven,
Toisen parven joutsenia,
Nuot on aialle asetti,
Seisotteli seipähälle;
Tuli kokko, niin kohotti,
Tuli haukka, niin hajotti,
Tuli lempo, niin levitti,
Yhen vei Wenjään maalle,
Toisen saatteli Savohon,
Kolmannen kotihin heitti.

Jonka vei Wenjään maalle,
Se soassa surmattihin;
Jonka saatteli Savohon,

Sen Savossa tauti tappoi;
Kolmannen kotirikoilla
Tappavi ikuinen itku,
Mielalat menettelevi,
Kovat päivä kuolettavi.

221. Tullut muoto mustemmaksi.

Olinpa minä ennen,
Olin kun omenakukka,
Olin marja maatessani,
Lehti liikkuellessani,
Istuessani ihana,
Armas astuellessani;
Moni katsoi muotohoni,
Varteheni valkotteli.
Nyt on muoto muunne saanut,
Kasvo kaunis vanhentunut,
Tullut muoto mustemmaksi,
Kasvo kaiaksi ruvennut.
Mure tuonut mustan muovon,
Huoli kasvon kaientanna;
Hoikk' on huoleva hevonen,
Murehtiva vaimo musta.

222. Luulin käväni käkenä

Toisin tiesin, toisin luulin,
Toisin toivotin ikäni;
Toisin tiesi suuri luoja,
Toisin toivotti Jumala.

Käkesin käenäkäjä
Kukahella kukkuroilla,
En käenäkänytkänä
Kukahellut kukkuroilla;
Toisin otteli osani,
Toisin kä' käkeykseni,
Toisin vänti väällykky,
Toisin onni ohjaeli--
Vänti väärle lykyllle,
Onnelle osattomalle.
Täytyi ruupuhun ruveta,
Käsin käytäteliille,
Piti lenteäleholle,
Havupuille haihatella.

En nyt tuota tuhma tunne,
~kki outonen äyä
Kunne luome luotu lapsi,
Kunne kaivame kataala,
Tien kunka otan etehen,
Juonen kunka juostakseni;
Lähenkörevon rekehen,
Vai lähen jänön jäille.

Jos lähen revon rekehen,
Revoll' on reki matala;
Kiskoisi joka kivonen,
Joka kanto kaapaseisi.

Jos lähen jänön jäille,
Koukkupolven polkumille;
Jänöpeittäsi jäensä
Koukkupolvi polkumensa.

En lähe jänön jäille,
En rekehen repo raukan;
Istun ilveksen rekehen,
Ilves vie ison kotihin,
Reen käymätäkivihin,
Kantoloihin koskematta.

223. Jouvuin puulle pyöiväle.

Voi minäpoinen lapsi,
Poloisella Pohjan maalla!
Jo minäjohonki jouvuin,
Jouvuin puulle pyöiväle,
Varvalle vapisevalle,
Sain lehelle liekkuvalle.

Kunne puuhut pyörähtävi,
Sinne pyörähän jäestä
Kunne varpa vaapahtavi
Sinne vaapahan jäestä
Kunne lehti liekahtavi,
Sinne liekahan jäestä

Oisipa minuksi ollut,
Ollut puita pyöimätä
Varpoja vapisematta,
Lehtilötäliekkumatta;
Itse hullu hukkasime,
Mieletön menettelime,
Itse mie isosta luovuin,
Itse ätistäerosin,

Itse vierin veikoistani,
Siirime sisaristani,
Sorsan suojille sioille,
Allien asuntamaille,
Sisareksi siikasille,
Lohen poian puolisoksi.
Sielläsorsa suojelevi,
Tavi laitto laajelevi,
Siika silmäni pesevi,
Hauki päni harjoavi,
Ahven suuta anneksivi,
Veen kalaset kauloavi.

Jopa vaan minun poloisen,
Jo kohta poloisen lapsen,
Sisar saapi siikasina,
Veikko haukina vetävi,
Emo appo ahvenina,
Iso kaikkina kaloina.

224. Itken kurja kulkuani.

En itke ison hyvyyttä
Enkäätin armautta,
Vaan itken isoni maita,
Maita maammoni murajan;
Itken veikon valkamia,
Siskon siltoja paheksin.

Tuota itken tuon ikäni,
Kun olen kurja kulkusassa,
Raukka rannan juoksennassa,
Vaivainen vaeltamassa.
Sain ma kurja kulkemahan,
Raukka rannat kiertämähän,
Vaivainen vaeltamahan;
Jouvuin kylmähän kylähän,
Rautaisehen rahva'asen--
Lapset raukan rannikolla,
Keion mieron kierränässä
Vaivaisen kylävarassa.

Tuulet kurjalla tupana,
Saunana vesisatehet;
Mont' on tuulta tuulevata,
Monta saapoa saetta,
Päälle lapsen armottoman,
Vaattoman vaimon päälle,
Nälläouoilla ovilla,
Kyläillääkynnyksillä

225. Kun oisin kuollut kuusiösnä

Syätäni syytelevi,
Pääni pahoin panevi;
Viekäe minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Ikuisille vuotehille,
Polvuisille päaloille,
Nältäpäviltäpahoilta,
Ilmoilta ilottomilta!

Kun en oisi kurja raukka
Luotu tänne luonnankana,
Nälle päville pahoille,
Ilmoille ilottomille.--
Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Syntymätä kasvamatta,
Suureksi sukeumatta,
Tämän ilman tuntematta,
Näkemätänäki päivä.

Eikäsurma suurin tehnyt,
Tauti oikein osannut,
Kun ei tappanut minua,
Kun mie liekuin käkyessä
Karjuin eukon kainalossa.

Kun oisin kuollut kuusiösnä
Katonut kaheksan-ösnä
En oisi paljoa pitänyt--
Pikkaraisen pientaretta,
Kyynään pyheämaata,
Eroon itkua vähäsen,
Ison ei vähäkänä

Tahi kun karjassa kävelin,
Lassa lammasten keralla,
Kun oisi karhu kaatanunna,
Susi surmannut minunki,
Niinkun kaatoi lammaskarjan,
Lehmä kaunoiset kaotti!
Parempi minun olisi,
Parempi olisi ollut,
Olla karhun kainalossa,
Suussa juoksevan sutosen,
Kun reessärepokypään,
Korjassa korian sulhon.

226. Minäpyy pesään lintu.

Ajattelen aikojani,
Muistan muita päiviäni,
Entistäelantoani;
Niin oli entinen elanto,
Kun kesäen päivän nousu,
Aamu armas aurinkoinen.
Niin on nyt minun eloni,
Kun pimiäpilven ranta,
Tahi laaka lammin ranta;
On kun syksy-yösuruinen,
Pimiäkun talven päivä

Olin ennen kun olinki,
Olin kun omenakukka,
Tahi tuores tuomenkukka;
Olin mansikka mäellä
Punapuola kankahalla,
Koppelo eroon ko'issa,
Tavi taaton kartanolla,
Sirkkunen sisaren luona,
Vesilintu veikon luona--
Missänyt minun kotini,
Kussa kurjan kartanoni?

Koti on koppelon pojilla,
Kartano kylän kanoilla,
Pesäpyilläpäienoisilla;
Minäkoppelo koiton,
Minäkana kartanoton,
Minäpyy pesään lintu.
Korvess' on minun kotini;
Kalliolla kartanoni,
Maantielläminun majani,
Turpehessa muut tupani,
Aian soppi on suojanani,
Joka tuuli turvanani,
Meren aallot armonani,
Meren vaahet varjonani.

227. Sinnes nyt pihani pitkä.

Olin mieki neito muinen,
Olin kasvava kananen,
Pitkilläison piholla,
Oman taaton tanhuilla;

Kävin kukkana kujilla,
Kajavana kartanoilla.

Toisin nyt minun poloisen,
Toisinpa täänykyä
Sinnes on pihani pitkä,
Kunnes pitkä pilven rannat;
Sinnes kaiat kaivotieni,
Kunnes kaiat kaaren rannat;
Sinnes laajat lattiani,
Kunnes laajat lammin rannat;
Sinnes oikein oveni,
Kunnes oikein otavat.

228. Kului kultainen ikäni.

Kului kultainen ikäni
Kului koiran kunnialla;
Väsy herttainen väkeni,
Väsy väälätävällä.
Ei kulunut kutsuloissa,
Ei väsynyt vätilössä
Kului kuivissa sanoissa,
Väsy silmäväntelössä
Hautui hammasten väissä
Kiehui kielikattilassa.

Monipa minulla onpi,
Usia olettelevi,
Virkkaja vihaisen äänen,
Äänen tuiman tuikuttaja;
Ei ole minulla monta,
Tieäen raukka yhtäkänä
Sanan armon antajata,
Suin sulin puhelijata,
Kiukahalle käskijää
Uunille uhittajata,
Tuppurista tultuani,
Satehesta saatuani,
Kylmästäkyhätyäni--
Turkin helmat tuppurissa,
Viitan helmat viehkurissa,
Hallassa hamehen helmat.

229. Väki herttainen väheni.

Kului kultainen ikäni,

Valui armas vartaloni,
Väki herttainen väheni;
Ei kulunut kunnialla,
Ison ikkunan aloilla,
Kului kunniattomilla,
Kylän kynnysspolkimilla,
Meni mieron juoksennassa,
Väheni kyläällä
Valui vaivoissa pahoissa.

Kesä kontuja keräsin,
Talvet vännin taikon vartta,
Piti kääpiilosassa,
Metsän korvessa kovassa;
Pässit pääni puneli,
Oinas otsakierojani,
Minun pääni piloisen,
Otsoani onnetoman.

230. Pah' oli orjana eleä

Pah' on orjana eleä
Käätöisen käskyläsnä
Olin orja mieki muinen,
Palkanpiika pappilassa;
Pah' oli olla pappilassa,
Kehno kellon soittajassa,
Paljo pantihin olutta,
Meille hiivat heitettihin.

Pah' oli olla orjuudessa,
Ei parempi emantuuessa:
Unta täynnäunin korvat,
Paljo pankolla makuuta,
Ei emännän vuotehella,
Talon vanhimman varalla.

231. Olut vieräi kun vetehen.

Olinpa minä ennen
Kirkon kippa, linnan lippa,
Sulhasten syänen syttö
Nuorten miesten mielitietty;
Moni katsoi muotoani,
Vartaloa valvatteli.
Kesä kengästäkepasin,
Talvet saksan talluksessa,

Turun uessa tuvassa,
Kauppamiehen kartanossa.
Join ma kahvia kahesti,
Kolmasti koin oluet;
Saksa kullaksi saneli,
Kanaksensa kauppamiehet,
Pienet herrat hertaksensa,
Sorsaksensa suuret herrat.

Tulin vanhaksi varahin,
Epatoksi ennen muita;
Nurin katsoi nurkkaherrat,
Väärin katsoi värttimiehet,
Katsoi kaltoin vierahatki,
Ei oikein omat isännä.

Olut vieri, kun vetehen,
Kaatui kahvet, kun jokehen;
Jo olen hyljäty hyvänen,
Olen heikko heitetynä
Omin sormin soutamahan,
Omin vän vetelemähän,
Omin kengin kenkimähän,
Syömähän omin lusikoin.

232. Ei nyt paista palmikkoni.

Kun olin ennen nuorra neinnä
Nuorra neinnäkasvavana,
Niin mun keikkui keträpuuni,
Kun veikon venehen kokka;
Niin mun verkani vihotti,
Kun isoni nurminiittu;
Niin mun paisti palmikkoni,
Kun kaunis kasarivaski;
Niin mun huolti kaulahuivit,
Kun on kullattu hopia,
Tahi kukat kultalatvat,
Keskelläkesäyätä
Helmukseni hempiämmä,
Kaunihimmat karvaltansa,
Kun on armas aamurusko,
Kaunihimmat taivon kaarta,
Sa'an karvan kantavata.
Kenkäni käkenäkukkui,
Kesäintuna lipasi,
Käyessäni kirkkotietä
Toisten tyttöjen keralla.

Nyt on tullut aika toinen,

Elo entinen kaonnut;
Ei nyt keiku keträpuuni,
Eikäverkani vihota,
Paista ei palmikot isosti,
Eikähuoha kaulahuivit,
Helmukseni ei helota,
Eikäkengä kukkuele.

233. Nyt on tullut turmiolle.

Olin armas aikoinani,
Kaunis kasvinpävinäni,
Lakla emoni latioilla,
Tavi taattoni pihoilla,
Vesilintu veikon luona,
Sirkkunen sisaren luona.

Kun ma läksin astumahan,
Kirkkotietäteppomahan,
Astuin allin askelilla,
Taputin tavin jaloilla;
Monen miehen mieli vierä,
Monen sulhon suu muhahti,
Tämän allin astuessa,
Vesilinnun viertessäni.

Nyt on aika toisin tullut,
Päätuhmempi tavannut;
Olen tullut turmiolle,
Tammanna tavattomaksi,
Joka sammakon sanella,
Joka hallin haukkuella,
Joka korpin koikkuella,
Mustan linnun muihkaella.

Vaan eläkorppi koiku'kana,
Elämuihka musta lintu!
Et very minun verellä
Et liho minun lihalla;
Se on vettä mi on verta,
Sepäluuta, mi lihoa.

234. Olin ennen otramaana.

Olin ennen otramaana,
Otramaana, kakramaana,
Kaalimaana kaunihina,

Papupeltona parasna;
Jo jouvuin sekalimaaksi,
Kehnon heinän kasvajaksi,
Tulin nurmiturpeheksi,
Sain sammalmätähäksi.

Olin ennen, kun olinki,
Armahampi aikoinani,
Olin kukka kuuskesoisna,
Vilkka viisivuotisena;
Kun ma istuin, maat ilotsi,
Kun ma seisoin, seinä kuulti,
Kun ma tanssin, taivas kiehui,
Kun kävin, känä läkkyi.

Olin mansikka mäellä
Puolakukka kumparella,
Maksoin markat maatessani,
Tengat tietäkässäni;
Jos nyt en mitänämaksa,
Maksa en maallista matoa,
Toukan syöneätomia,
Riihen eellistärikaista.

III. Poikien lauluja.

235. Jos ma lauluille las'eme.

Jos ma lauluille las'eme,
Virrentölle työteleme;
Laulan ma meret mesiksi,
Meren hiekat hernehiksi,
Meren kivet kirstuloiksi,
Meren kaislat kaupungiksi.
Laulan neien kaupunkihin,
Liitän linnani sisähän,
Joka piiosta pitävi,
Neitosista niekuttavi.
Se ei suostu sormuksihin,
Mielly miehiin hyvihin;
Ennenkun kosissa känen,
Itse känen katsomassa.

Nain ma tuosta nuoren neien,
Otan linnasta lihavan,
Jonka kanssa yä lepeän,
Kahen päivä kallottelen.

Tuosta kasvan kaunihiksi,
Ylenen ylen hyväksi,
Paisun linnan paimeneksi,
Vahvan linnan vartiaksi.
Suorin poikaset sotahan,
Nuoret miehet miekka vyöle;
Itse linnassa lihoan.
Sekäkasvan kaupungissa,
Juon olutta, minkäjaksan,
Apan kaupungin kanoja.
Sure en sitte Suomen maita,
Enkä Suomen neitosia--
Suomess' on soriat neiot,
Kaunokaiset Karjalassa;
Lihavimmat linnassani,
Kaunihimmat kaupungissa.

236. Käynti roualassa.

Lähen tättäroualahan,
Hyvän rouan kartanohon,
Kullaista kujoa myöden,
Hopiaista tietämyöden,
Jost' on sillat silkin pantu,
Veralla vetelä paikat.

Jo joutui joki etehen,
Hälähti hääkäehen;
Hypäenkö harpatenko?
Hypäkäne, harpatkame.

"Hyvähuomen roualan,
Onni uutehen tupahan!
Tättäleikari tulevi,
Keikari keritteleksen:
Joko on viikon viinat pantu,
Kauan otraiset oluet;
Onko lautaiset laottu,
Lusikkaiset lautaisilla;
Onko pirtti pyyhittynä
Sekäsintsi siivottuna;
Onko pesty pitkä penkit,
Lattiat vesin valettu,
Sillat silkilläkatettu,
Veran lestolla ve'etty,
Tulla Turun poikasien,
Saaha Saksan sulhosien?"

"Onpa viikon viinat pantu,
Kauan ollehet oluet;

Onpa lautaiset laottu,
Lusikkaiset lautaisilla;
Viel' on pirtti pyyhittyä
Sekäsintsi siistittyä--
Pesty pitkä seinäpenkit,
Lattiat ve'en valettu,
Sillat silkilläkatettu,
Veran lestolla ve'etty,
Tulla Turun poikasien,
Saaha Saksan sulhosien."

"Hyväkiitos, hyvälaitos,
Hyvän rouan huonehessa!
Saako leikar leikin lyöä
Piipari ilon piteä
Hyvän muorin moisiolla,
Hyvän vaarin vainiolla,
Tämän talon tanterella,
Talon rikkahan rikoilla?"

"Saapi leikar leikin lyöä
Leikin lyöjä kisata,
Hyvän muorin moisiolla,
Hyvän vaarin vainiolla,
Tämän talon tanterella,
Talon rikkahan rikoilla."

"Hyväkiitos, hyvälaitos,
Saamasta hyvän sanoman!
Ken nyt leikkihin tulevi,
Ken kisahan kerkiävi;
Tokko roua koista jouti?"

"Ei roua kotoa joua,
Tekemist' on työäpaljo:
Vehnäeivä leipomista,
Talkkunat taputtamista,
Mesikannut kantamista;
Tästäkulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin.

Ennen pistän piikojani,
Panen palkkalaisiani,
Annan kokkini koasta,
Tallipojan tanhuasta."

"Hyväkiitos, hyvälaitos,
Saamasta hyvän sanoman;
Nyt se leikar leikin lyöpi,
Piipari ilon pitävi."

"Milläteiän palkan maksan,
Kullallako, vai hopeella?"

"Et kullalla, et hopeella;
Kyll' on kultia ko'issa,
Vaikka kiukoat tekisi,
Rauniot rakentelisi,
Tekis rastit rauniolle,
Ristit riihen ikkunoihin;
Anna mulle nuori neito,
Silläroua palkan maksat."

"Annan sulle nuoren neion,
Panen piioista parahan;
Annan riskin riihen puijan,
Konstin kankahan kutojan."

"Hyväkiitos, hyvälaitos,
Hyvän annin antamasta,
Paremmän lupoomasta.
Hyvin roua palkan maksoi,
Nuori neito saatiin,
Neito nuori ja soria."

237. Täytyköttäätupoa.

Kuules kultainen isäntä
Pienoinen perehen miesi;
Keltämäkysyn lupoa,
Keltälausun lattiata,
Minun leikin lyökseni,
Taiten tanssaellakseni?

Hoi isännä, hoi emännä!
Kell' on kellarin avaimet;
Täytyköttäätupoa,
Lainataanko lattiata,
Tanssia tasaisten miesten,
Miesten nuorten notkustella?

Kun ei täytyne tupoa,
Lainattane lattiata,
Mie ulos ovia myäen
Siirten, saarten seinäiertä
Kierten, kaarten kartanolle;
Sitte tanssin tanterella,
Keikun keskelläpihoa,
Liipottelen liinamaalla,
Joss' ei päälakehen koske,
Otsa ei ortehen kolaha,
Jalat sillan liitoksehen.

"Täytyypätäätupoa,
Lainatahan lattiata,
Tanssia tasaisten miesten,
Miesten nuorten notkustella;
Tarvis ei tanssia pihalla,
Liipotella liinamaalla--
Harakat pihalla tanssi,
Pienet linnut liinamaalla."

238. Soita'pas soria likka.

Soita'pas soria likka,
Rannin likka rallattele,
Soriolla soitollasi,
Kumiolla kulkullasi,
Heliälähengelläsi,
Kaunihilla kaulallasi!
Anna suuta, Suomen likka,
Täle Suomen sulhoselle;
Suu ei kulu suuellessa,
Käsi kätääntäessa.

239. Tän' on iltoja iloisin.

Ilona käi metsässä
Lammaislahohalmehessa,
Neito nuori nuotehessa,
Pieni lapsi lattialla;
Iloiset on muutki illat,
Remusat on muutki retket,
Tän' on iltoja iloisin,
Tänäretkiäremusin.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kun olutta tuota'isin,
Tuoppikana, toinenkana,
Kannukana, kaksikana.
Kun ei tuotane olutta,
Kannettane kannun täyttä
Kerin virteni keräle,
Sykkyräle syyätelen,
Kerän pistän kelkkahani,
Sykkyrän rekoseheni.
Silloin laulan, konsa jouan,
Kun en konsa joua'kana,
Niin en silloin laula'kana;
Enkälaula ensinkänä

Ei ole kulta kuulemassa,
Oma armas oppimassa,
On mua kuuset kuulemassa,
Oppimassa hongan oksat.

240. Miksi juot joesta vettä

Näkyi nännit neitoselta,
Pystyt rinnat piikaselta,
Juoessa joesta vettä
Lakuttaissa lammikosta;
Mie tuota ihoamahan,
Ja kohta kyselemään
"Miksi juot joesta vettä
Lakit vettälammita?"

"Siksi juon joesta vettä
Lakin vettälammita,
Ei anna iso olutta,
Ei emoni ensinkäänä
Iso juotti aisanpäälä
Emoni avainperillä"

241. Rikas kosija.

Tullos neitonen minulle,
Minulle miehelle hyväle,
Täle Suomen sulhaselle,
Sorialle sorkalelle;
Ei minulta tyhjäuutu,
Pahat päivä polvenahan.
Kolm' on aitto minulla:
Yks' on aitta vehkasuolla,
Toinen parkkikankahalla,
Kolmansi kotoinen aitta.

Jok' on aitta vehkasuolla,
Sihen on vehkoja ve'etty;
Jok' on parkkikankahalla,
Sihen on pantu parkkiloita;
Se kolmas kotoinen aitta,
Sihen on tyhjeätyppy--
Eikäaivan tyhjäkänä
Eikäaivan täysikä
Kanan pää karitsan kaula,
Kolme hauin kylkiluuta.

Tule neitonen minulle,
Minulle miehelle hyväle,
Korialle kumpalille,
Pohatalle puolisolle;
Kolm' on lehmeäminulla,
Yks' on suolla muurikkinen,
Toinen määlämansikkinen,
Kolmas puolukka palolla.
Yks' on maiolta mahoton,
Toinen voilla vuolovampi,
Kolmas vallaton vasoilta;
Ei ole illoin kytkemistä
Eikäaamuin laskemista,
Suolan, suuruksen surua.

242. Keltämäkysyn tytät

Kuules kultainen isäntä
Pienoinen perehen miesi!
Keltämäkysyn tytät
Keltäänon ainoistasi:
Kiviltäkö kannoiltako,
Vaiko pitkiltäpihoilta;
Kysynkökylän akoilta,
Vai isolta, vai emolta,
Vai veikolta vanhimmalta,
Vaiko itseltätytät?

Kuules kultainen isäntä
Pienoinen perehen miesi!
En minäsinua kiitä
Kiviltäsi, kannoiltasi,
Enkäpitkiltäpihoilta,
Avaroilta aitoiltasi,
Kun et antane minulle
Pihan pitkän juoksijaista,
Aitavieren astujaista,
Kujavieren kulkijaista,
Tanteren taputtajaista.

243. Monimorsiamellinen.

Mont' on mulla morsianta,
Neljäneittäieossani
Vieläviieski varalla,
Kanssa kuues kuuluvissa.

Yks' on tuolla Toivolassa,
Niemelässäneiti toinen,
Kolmansi Kotalahella,
Neljä Neitolan kylälä
En taia sitäepällä
Eri pelänne ensinkänä
Ettei ota onkeheni,
Kala viiestäve'estä
Osaavasti onkiessa,
Koukun konstin laskiessa;
Vaan sitäepälenki
Sitäpelkeän pahasti,
Etten saa ma ensimmästä
Tuolta Toivolan kylästä

244. Potra on poikana eleä

Ei ole herjalla hevoista,
Emäntä' ei ensinkänä
Tulisko ostoja oronen,
Sekänaimahan ruveta?

Naisin naisen neitosista,
Ottaisin omilta mailta;
Vaan onko nämä nykyiset,
Nämä tyttäet nykyiset!
Ne on lyhyen lylleröset
Maantasaiset talleroiset,
Kuvettaskujen tasaiset,
Vyökusakan korkeuiset,
Rinnat rikki riivatuilla,
Hamet halki halvatuilla.

Nainen linnasta lihavan,
Kaupungista kaunokaisen,
Joll' on kallis kampa päässä
Kohtapäjä kotat jalassa.

Tahi jos tietäsin vähäsen,
Arvoaisin aikanani,
Niin en naisi ensinkänä
Nykyisiätyttöjä
Ne on neitona soriat,
Koriat ison kotona,
~sken akkana äkäset,
Vihaiset vihittyänsä

Mikä on poikana eleä
Mikä olla naimatonna?--
Potra on poikana eleä

Naasti olla naimatonna;
Ei oo naista naukumassa,
Eikälasta itkemässä
Akka ei arttia vetäne,
Laps' ei leipeäänone.
Huoleton hevoton poika,
Aivan huoleton akaton:
Piäei piiskasta muretta,
Kanna ei huolta kannuksesta.

245. Oisi mulla vallan miekka.

Oisi mulla vallan miekka,
Vallan miekka, vallan valta,
Vallan valkia hevonen;
Ajaisin ma neitimaalle,
Naisin sieltäneittäkolme:
Yhen nuoren, toisen vanhan,
Kolmannen kasatun piian.
Kasatulla työ tekisin,
Vanhan neuona pitäsin,
Itse nuorta naurattaisin.

246. Kun saisin Savosta naia.

Kun saisin Savosta naia,
Joroisista juohatella;
Minänaisin kolme naista,
Yhen naisin nuoren naisen,
Toisen naisin vanhan naisen,
Kolmannen kasatun naisen.
Nuoren nuotalle panisin,
Vanhan vaatteen tekohon,
Kasatun kiven etehen;
Nuor' oisi nuotalla parempi,
Vanha vaatteen teossa,
Kasattu kiven e'essä

247. Katumoiksi nainen kaunis.

Oisko mulla, kun on muilla,
Rekiviitta viien louvun,
Sa'an maksava satula,
Heponen hyvännäkönen;

Naisin naisen neitosista;
Ottaisin oman emännän,
Vaimon muita valkiamman,
Akan muita armahamman.
Aiäyriäpitävi,
Paljo pieniärahoja,
Saaha uuesta taloa,
Naia naista neitosista,
Ostoa orihevoista.

Enkätieämie poloinen,
En tunne poloinen poika,
Täläinhalla iälä
Katovalla kannikalla,
Nainko naisen nuoremmaisen,
Eli vanhemman valitsen.
Elkõn poloinen poika
Puuttuvalla polvellansa,
Naiko naista nuoremmaista,
Naista kaunista katselko!
Kielti vanha Wänänönen,
Epäsi suvannon sulho,
Vanhan nuorta ottamasta,
Kaunista käeämätä
"Katumoiksi nainen kaunis
Kainun miehen kainalossa,
Huoleksi hyväheponen
Huonon miehen seimen päässä"

248. Lempo leskelle menevi.

Mik' otti isolta mielen,
Kuka kummanen emolta,
Leskelle minun lupasi,
Tahtoi toisen tätehille.

Lempo leskelle menevi,
Tuoni toisen tätehille;
Parempi pajuilla maata,
Lepän oksilla levää
Kun on lesken vuotehella,
Pieluksilla pietyn naisen--
Armahampi aitovieri,
Kun on lesken kylkipuoli;
Leppiämpi lehtovieri,
Kun on lesken vuoetvieri.

Lempo leskelle menevi,
Kalma najalle kahesti;
Leskell' on kovempi kopra,

Kun on kuiva kuusen oksa,
Jolla lyöpi leikkilöstä
Nappajavi nauruloista--
Leski on leikkinsäpitänyt,
Viettänyt iloisen illan,
Entisen eljän kanssa,
Miehen mennehen keralla.

Lempo leskelle menevi,
Tauti taljan maannehelle;
Levitetty on lesken vuoe,
Lesken talja tallaeltu.
Saan minäkiveltäkielen,
Kuulen paaelta pakinan--
Kivi kerran kirkasevi,
Paasi toisen parkasevi,
Lesken on leukansa lukossa,
Koko suunsa sulkehessa.

249. Mie valitsen varrellani.

Oisin mieki miehen verta,
Kun oisin pohatan poika,
Kun ois pelto pienoinenki,
Keko kellon suuruinenki.
Oisin miesi täyelläni,
Sulho suotuinen soria,
Kun on muutki Saaren saksat,
Nuo Saaren pojat pohatat.

Vaan moniki Saaren saksa,
Ja moni pohatan poika,
Onpi koiltahan koria,
Suvultansa aivan suuri;
Käyvä kullassa kosihin,
Hopiassa heilumahan.
Mie en oo koiltani koria,
Suvultani aivan suuri;
Mie valitsen varrellani,
Otan muilla muovoillani,
Kuiskutellen, kaiskutellen,
Tyttöätyköpuhellen:
"Tule tyttöhen minulle,
Täle miehelle hyväle,
Täle sulho suikalelle,
Mokomalle muikalelle!
Elätuusi tullessasi;
Hyv' oppi minulla olla--
Suot on täynnäsuuruksia,
Männyt mänmiämällä

Olutpuolikot purolla,
Juomista joka joella."

250. Mikäkumma kummitseksen.

Mipätässämillitseksen,
Kuka kumma kummitseksen,
Tämän kunnahan kukuilla,
Tämän harjun hartehilla,
Kun ei kannan suo varista,
Suo varista, maa jänistä
Nurmi nuorta morsianta,
Pelto pieniäkanoja,
Joen korvat joutsenia,
Lammin laiat laklasia!

Mikäkumma kummitseksen,
Ime ilmi anteleksen,
Kun tässä ei siat sikiä
Kasva lampahan karitsat;
Maito ei lähe mahosta,
Piimäpitkähäntästä

Jo olen orrelle osattu,
Palasetta partahalle;
Harvoin nässä on harrit nähty,
Siiat ei sinäikäjä
Harvoin on hauki vierahana,
Lohen poik' ei polvenahan.

251. Köyhäkyntöpoika.

Minäköyhäkyntöpoika,
Kyntöpoika, kyytipoika,
Kylän kyntöjen kysyjä
Mieron töen tieustaja;
Minäkynnän kyiset pellot,
Vakoelen maat matoiset,
Ilman rautarukkasitta,
Vaskisitta vanttuhitta.
Kylvän kaurat Karjalahan,
Ohrat viskoan Wirohon,
Rukeheni Ruotsin maalle,
Hernehet Hänehen maalle.

Vaan mitäköyhän kynnännästä
Vaivaisen vakoamasta;

Minkäkynnän, minkäkylvän,
Sen kynnän kylän akoille,
Kylän vaimoille vakoan,
Työnnän mieron tyttärille.

252. Elettihin meilläennen.

En tieäpoloinen poika
Poloisiksi päivikseni,
Elettihin meilläennen,
Asuttihin aikoinani,
Kuultihin kalat kutevan,
Lohen purstot loiskuttavan;
Vaanpa nyt täänkyä
Ei kuulu kuettaajia,
Pois on kaonneet kalatki,
Lohen purstot loiskahtanna.

Illalla isäni kuoli,
Aamulla talo hävisi,
Jäni kun jäniksen poika
Jälle jälkellehtämähän;
Parahiks' on paita pantu
Lapselle isottomalle,
Emon tietämätönälle,
Varsin vanhemmattomalle.

En tieäpoloinen poika
Poloisiksi päivikseni,
Kunne luome luotu lapsi,
Kunne aiottu ajame;
Joutaisi joki'i sulata,
Saisin verkkoni vesille--
Kyll' on verkkoni vesillä
Vaan on vierahan panema.

En tieäpoloinen poika
Poloisiksi päivikseni,
Ei ole niitun niittäää
Eikäpellon kyntää
Muut niitti isoni niitun,
Muut kynti isoni pellon,
Mie kynnän kyläiä
Ahoviertäastuvoitsen,
Kangasviertäkarhielen,
Lehtoviertälennätelen.

Niin minua niitutonta,
Lasta pientäpellotonta;
Kylvän ohrat Suomen maalle,

Hernehet Hänehen maalle,
Vehnä viskoan Wirohon,
Kaurat Karjalan ahoille,
Josta vilja virtoavi,
Vilja vierahan käehen.

253. Rahansa menettänyt.

Kävin kauppaa Wirossa,
Katsoin tielläkauppojani,
Luin tiellätenkojani,
Rannalla rahasiani.
Jävä tielle tenkaseni,
Rannalle rahani vierii;
Annoin ainoat rahani,
Heitin hentuet hopiat,
Wiron piikojen pivohon,
Narvan naisten kukkarohon.

254. Pahasti maannut.

Olin poika pikkurainen,
Koko kolmonen kesoinen,
Kahen vuoen vanhukkainen;
Koin kerta kesäsaamaata,
Senki saunassa saloa,
Piilten pikkuhuonehessa,
Pikkuraisen piian kanssa,
Matalan Marin keralla.
Mari itkien tupahan:
"Voi minäpiloinen piika,
Mitk' on vaivat vatsassani,
Ponnistus poveni alla!"

Vatsa kasvoi, vyölyheni,
Navan kohta korkenevi,
Vei paha papille viestin;
Tuo pakanan pallinaama
Otti lehmän leikkilöistä
Kiskalti hään kisoista.

255. Neittätavotteleva.

Niin minä pieni poika,

Kun on muutki suuremmaiset,
Tän leskiälepytin,
Tyyvyttelin tyttöötä

Kävin mie lehossa kerran,
Löysin neitosen lehosta,
Sinisilmän haavikosta,
Mustakulman koivikosta,
Sormet kullan sormuksissa,
Käet kullan käinehissä

Mie tuota tapoamahan,
Piika eestäjuoksemahan;
Piika juoksi pitkin suota,
Minäjuoksin poikki suota,
Piika pitkin mätähäle,
Minäpitkin piian päälle,
Näpit sattui nännin päälle,
Käet vatsalle valahti.
Siitämulla onni siirtyi,
Elo entinen hävisi,
Tulin tuhmaksi varahin,
Nuorra naisten nauruloiksi.

256. Pahasti ötsinyt.

Pahoin tein minäpoloinen,
Pahoin tein poloinen poika,
Kävin ölläötsilössä
Pävä pyöriin päväisissä
Illat iltaistunnoissa;
Tuot' emo pani pahaksi,
Iso katsoi ilkiäksi.

Kun on kukko kerran laului,
Iso istui kiukoalla,
Emo laapoi lattialla,
Panetteli poikoansa:
"Taas on hurja huilamassa,
Joka yöhnyt ötsimissä
Tuuvin tuhmaisena pojasi,
Tuuvin huorien hyväksi,
Joka huoran huikutella,
Joka kurvan kuihutella.
Tytö huorat huikuttavat,
Joka kurva kuihuttavi,
Mun poloisen poikoani;
Saattelevat saunahansa,
Viettelevä vierehensä
Liiaksi likistäjänä."

257. Akat sanovat.

Akat saatanat sanovat,
Pakanat panettelevat,
Syömäiksi, juomariksi
Kylän kaiken koipuriksi.

Kun ma syömäi olisin;
Sösin mä kylätä koiran,
Kissan lapset kiukoalta,
Kasin lapset karsinasta.

Kun ma juomari olisin;
Joisin ma joka kapakan,
Joka kannun kallistaisin,
Putelitki pulputtaisin.

Kun ma koipuri olisin;
Ei oisi kuuessa kylässä
Pitäksä seitsemässä
Piikoa pitämättä
Akkoa ajamatonta,
Leskeä likentämättä
Ajaisin joka akalla,
Pitäsin jokahi piian,
Joka naisen naurattaisin,
Ja lesken likenteleisin.

258. Pahin omalla maalla.

Kävin Suomet, kävin Saaret,
Kävin puolen Pohjanmaata,
Sakaran Savon rajoa,
Kahen puolen Karjalaa,
Kaikki kaupungit katsellen,
Turun linnat tunnustellen;
Ei ollut päni polkejaista,
Aivoni alentajaista.
Kun tulin omille maille,
Yksi portto päni polki,
Toinen aivoni alenti,
Kolmas rikkoi rinnukseni.

259. Koti toivoi kuolleheksi.

Kaikki saan kokea koito,
Kaikki tuntea katala;
Noit' en tulle tuntemahan
Konstia kotoisen vaimon,
Ehtoja oman emännän,
Talon tyttären tapoja.

Koti minun toivoi kuolleheksi,
Piha pitkin maanneheksi,
Maja maan myöneheksi,
Kartano kaonneheksi.
Soisit mun kylänki naiset,
Soisit naiset naapurini,
Sorkkihin sotahevosten,
Miesten vaino varpahisin,
Sortuvan minun sotahan
Alla vainon vaipuvani.

Vaan et suo sula Jumala,
Et salli vakainen luoja,
Poikoa ison poluilta,
Lasta vanhemman la'ulta.
Itse tieä suuri luoja,
Arvoat jalo Jumala:
Et silloin sikoa luonut,
Kalttokorvoa kohannut,
Kun loit miehen, loit luonnon,
Loit onnen luomallisen.

260. Usiassa ydäöllut.

Moness' oon minäki maannut,
Usiass' oon ydäöllut,
Monen huoran huimenessa,
Monen lautan lattialla,
Monen porton polstarilla,
Monen keukosen keralla.

Jopa vaan minua vasten.
Vasten vaivaista minua,
Hورات hurstia kutoivat,
Lakanoita laittelivat,
Saunassa savun seassa,
Kylän kylpihuonehissa.

Jopa vaan minua vasten,
Vasten vaivaista minua,
Nuo horat huhuelivat,

Luoskut luikerrettelivat;
Jääli jäven rannat,
Vavahteli vaaran rinnat,
Kun huorat huhuelivat,
Luoskut luikerroittelivat.

261. Jo on maattu marjaseni.

Oioi, oioi onneani;
Jo on maattu marjaseni,
Jo leväty lintuseni!
Tietäsinkö ken makasi,
Lempilintuni lepäsi;
Sen pitäs matona maata,
Kulkia kulon-alaisna,
Käyäkäämehen jytyisnä
Sisiliskona sivata.
Tietäsinkö ken makasi,
Lempilintuni lepäsi;
Parempi hänen olisi,
Kun olisi maassa maannut,
Maassa mustina matoina,
Kirjavina käämehinä
Ilman maasta nousematta,
Pystyhyn kykenemätä

262. Anastettu armahani.

Enpäluullut luopuvani,
Uskonut eroavani,
Tuosta linkistälikasta,
Kaunokaisesta kanasta,
Punaisesta puolukasta,
Maalatusta mansikasta,
Jota vuotin vuotta kaksi,
Kohta kolmisen keseä

Tuli tuo vieras ventolainen,
Kyyssyselkäkykelänen,
Jok' otti minun omani,
Ja anasti armahani,
Maanitteli marjaseni,
Vaapukkaiseni varasti.

263. Pois tulee pojalle lähtö

Pois tulee pojalle lähtö
Pois pojan, ulos urohon,
Tästä kylmästä kylästä
Katalasta Karjalasta,
Kun ei anna naiset naia,
Piiat leikkiä piteä
Muorit voita syökseeni,
Emännä sianlihoa.

Voi täävoitonta kyleä
Pitää piimäontä
Miten voivat voitta olla,
Kuten piimätäpysyä
Tässä kylmässä kylässä
Katalassa Karjalassa!

264. Kuu tämän kave katovi.

En tieäpoloinen poika,
En poika polon-alainen,
Täläinhalla iälä
Puuttuvalla polveksella,
Minne viehän minua,
Ja kunne kuletetahan,
Nälätäpieniltäpihoilta,
Ison luomilta eloilta.

Kun tämän kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Ilo ilmalta katovi,
Laulu maalta lankiavi,
Jääpi emoni itkemähän,
Ikävömähän isoni,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun tämän kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Tok ei naura kaikki naiset,
Eikämuoriset muhaja,
Ei ne neitokset ilotse,
Kassapäät ei kalkettele,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun tämän kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Saapi lintuset levää

Pyyhyiset pyhän piteä
Oravaiset olla jouten,
Jouten käppäset kävellä
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun tänäkave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Jäpi maat matojen syä
Lehot ilvesten levää
Pellot peurain piehtarioia,
Ahot hanhien asua,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

265. Soria sotainen tauti.

Suku suuresti surevi,
Laji kaikki kaihoavi,
Heimokunta hellehtivi,
Saavani minun sotahan,
Tykin suuren suun etehen,
Rautakirmujen kitahan;
Sortuvan sotatiloilla,
Vainoteillävaipuvani.

Vaan eläsure sukuni,
Kaihoa lajini kaunis;
Enmäsilloin suohon sorru,
Enkäkaau kankahalle,
Kun minäsotahan kuolen,
Kaaun miekan kalskehesen.
Soria on sotainen tauti,
Soria sotahan kuolla,
Hemme miekan helskehesen:
~kin poika pois tulevi,
Potematta pois menevi,
Laihtumatta lankiavi.

266. Tietämön kuolo.

Ei tieätekijävaimo,
Ei katala kantajani,
Missäliikkuvi lihansa,
Vierevi oma verensä
Maallako tahi merellä
Meren suurella selälä

Ruotsin ruokorantasilla,
Saksan salmien perillä
Polttiko turulla tulta,
Alla vallin valkiata,
Vai käi käpymäkeä
Vaelsi varvikkosaloa.

Kaikki kuoli mun sukuni,
Kaikki kuoli kunnialla;
Mie vaan kuolen ouoin surmin,
Ouin surmin, liioin tauin.
Miepävierrähän vetehen,
Putoan punajokehen,
Vai kuolen kylän kujille,
Koirien kotisioille,
Variksien vainioille.

Sitte kurjan kuoltuani,
Katalan kaottuani,
Linnut syöpi mun lihani,
Varikset varin vereni,
Luuni luovat rauniolle,
Kantavat meren karille;
Noita tuuli turjuttavi,
Ahavainen liekuttavi,
Saapi saaren rantaselle,
Kivikolle kirjavalle.

267. Ikäätuletteleksen.

Voi minäpoloinen poika,
Voi poika polon-alainen;
Voipa kurja kulkuani,
Vaivainen vaellustani,
Nällämailla vierahilla,
~kki ouoilla ovilla!

Ikäväminun tulevi,
Ikäätuletteleksen,
Oman maani mansikoita,
Oman vaaran vaapukoita,
Oman Suomen sorsasia,
Oman linnan lintusia,
Oman niemen neitosia,
Oman kaupungin kanoja.

Ouoksi olen katsottu,
Outopa minäolenki,
Outo ouoilla tiloilla,
Vieras mailla vierahilla.
Outona olen tuvissa,

Outona ovissa astun;
Ei kuka sanan sanoisi,
Antais' armahan sanasen,
Nällämailla vierahilla,
~kki ouoilla ovilla.

268. Liuoin soita, liuoin maita.

Kuinkas muilla miekkoisilla,
Kuinkas kurjalla minulla?--
Kohalten on muilla korjat,
Minun väätten vääsen.

Oisi mulla, kun on muilla,
Kun oisin ison kotona;
Oispa korjani kohalten,
Reki tervainen teloilla,
Aisat koivuiset kolottu,
Väätty vemmel vaahterinen.

Enkätieämie poloinen,
Mikävei minulta mielen,
Kun läksin ison ko'ista,
Vierin veikkoni pihoilta.
Sukset voijin voitimella,
Liukomet sian lihalla,
Liuoin soita, liuoin maita,
Liuoin synkkiäsaloja,
Heitin suuret maat maoille,
Isot nurmet ilveksille,
Oravaisten aiat juosta
Pihat käppien kävellä

IV. Miesten lauluja.

269. Kulle tydle tempoamma.

Me yhen emosen lapset,
Yhen kantamat kaposen,
Yhen sotkan suorittamat,
Yhen peiposen pesemä,
Yhen hanhen hautelemat,
Yhen varpusen valamat,
Kulle nyt tydle tempoamma,

Kulle viitsimmäviralle?--
Lyöne'köremun rekehen,
Virrivänkään väkehen,
Sovitellen sormiamme,
Kanteleitamme katsellen,
Laskien käen käehen,
Ha'an toisehen haka'an,
Lauloaksemma hyviä
Parahia pannaksemma,
Kuulla noien kultasien,
Tietämielitehtosien,
Nuorisossa nousevassa,
Kansassa kasuavassa.

270. Joko laululle lähemmä

Hoi velinen veitoseni,
Suullinen sanalliseni,
Kieli-kasvin-kumpalini,
Kuulestamma, kun sanelen:
Harvoin on hanhet suutasuksen,
Sisarukset silmäysten,
Harvoin veiot vieretysten,
Emon lapset laiatusten,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.
Niin joko laululle lähemmä
Tölle virtten työtelemmä
Yhtehen yhyttyämme,
Kahta'alta käytyämme;
Laulaen sanat paremmat,
Virret soittaen somemmat.

Lähtiessä laulamahan,
Saahessa sanelemahan,
Istumma ilokivelle,
Laulupaaelle panemma,
Kiven kirjavan seläle,
Paaen paksun pallialle.
Suitamme sovitlemma,
Säveltämme säätelemmä
Keritämmäpäin kerätä
Saamma solmun sommelolta,
Iskemmäkäen käehen,
Sormet sormien lomahan,
Lauloaksemma hyviä
Parahia pannaksemma,
Hyvän iltamme iloksi,
Pävän kuulun kunniaksi,
Tahi aamun armahaksi,

Huomenkuuromme kuluksi.

271. Mitälaulamma lajia.

Vieläpäveljekset elämä
Veikot virsiäveänmä
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Oi veio sulosanainen,
Sulosuinen ätin poika,
Kuules kuin sanon sinulle,
Kuin nyt kuitenkin puhelen:
Läkkänästälulamahan,
Saakama sanelemahan,--
Suu sinulla, suu minulla,
Kieli kemppe kummallaki!

Oi veio sulosanainen,
Sulosuinen ätin poika,
Tuota nyt kysyn sinulta,
Tuota unnalta utelen:
Mitälaulamma lajia,
Kuta syytäsyymäämmä-
Tuotako vuotta voimatonta,
Pahoa palokesyttä
Joka poltti paljo maita,
Paljo maita, paljo soita?--

Noita laulan, joita tieän,
Joita tieän ja tajuan,
Joita ennen eukko neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Maitopartana pahaisna,
Piimäsuuna pikkaraisna.

272. Laula, laula veitoseni.

Laula, laula veitoseni,
Kuku, kuku kultaseni;
Anna aikasi ilohon,
~äni laske laulamahan!
Ota kaunis kantelesi
Soitto kultainen kuleta,
Kielet soppehen sovita,
Kännäsormet soittamahan,
Jotta kuuluisi kujilla,

Kajahtaisi kankahilla,
Sekäsoitto, jotta laulu,
Jotta ainoinen ilosi--
Kuuluisi kylämyöden,
Kajahtaisi kaikin paikoin,
Savossa soria soitto,
Ilo kaunis Karjalassa!

273. En joua laulamahan.

Lauloin ennen, lauloin eilen,
Laulaisin tänäki päänä
Viel' on virttätieossani,
Saatavillani sanoja;
Virttätoista tuulet toisi,
Meren aaltoset ajaisi,
Linnut liittäsi sanoja,
Puien latvat lausehia.
Vaan en joua laulamahan
Kesäsiltäkiirehiltä
Heliätähein'ajalta,
Kalakuulta kaunihilta;
Lohi kultainen kutevi,
Kala kaunis karkajavi,
Minun lapsen laulellessa,
Pävä suotta soitellessa.

274. Soisin päivä soitettavan.

Soisin päivä soitettavan,
Illat tehtävän iloa;
Soitteleisin mieki kurja,
Itseki ilotteleisin,
Vaan ei soita suuni kurjan,
Eikä~~ä~~neni ilotse.

Miks' ei soita suuni kurjan,
Eikä~~ä~~neni ilotse?--
Siks' ei soita suuni kurjan,
Siks' ei ~~ä~~neni ilotse,
Kun olen vaimalan valama,
Kurjalan kuvaelema;
En oo laulajan lajia,
Enkä tietäjän terästä

Enkä tuota tunne'kana,
Tieäkänä tunne'kana,

Mistälaulun laitteleisin,
Kusta keksisin runosen--
Akanko vanhan vakkasesta,
Ukon uuen lippahasta.
Laulaisin minävakoista,
Lippahista liirettäsin,
Kun oisi vakoissa voita,
Lippahaisissa lihoja.

Saisin laulun lampahista,
Kiinnittäsin kirvehistä
Vaan on laihat lampahani,
Tuiki tylsä kirveheni.

Miks' on laihat lampahani,
Sekätylsä kirveheni?--
Siks' on laihat lampahani,
Kun on noiat naapurissa;
Siksi tylsä kirveheni,
Kun on seppäni sokia--
Sinnespäsepä sokiat,
Kunnes viinoa vähän.

Tuo pulli puhasta vettä
Kuppi kullan karvallista;
Ehkäsuu toen sanoisi,
Eli leuat leikin lösi,
Hampahat lujan puhuisi,
Kieli keito kelpottaisi.

275. Suu ei laula suuruksitta.

Elämiestäjouten juota,
Laita miestälaulamahan;
Harvoin yhtehen yhyymmä
Harvoin toinen toisihimme,
Nälläraukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Tuo sarkka sanansepäle,
Laita tuoppi laulajalle;
Suu ei laula suuruksitta,
Rinta ei rasvatta rimaja.

Kunpa tuoppini tulisi,
Kannuni karetteleisi,
Lauleleisin, taiteleisin,
Heljääsin, heitteleisin;
Kun ei tuoppi tulle'kana,
Pikarini pistäyne,

Vien on virteni viluhun,
Tatehesen tanhualle,
Josta tunkio tulevi,
Pellon hystöhömmätäi.

276. Kunpa palkka pantaisi.

Lauloa minälupasin,
Lauloa iloista virttä
Virttäveisata suloista,
Kaunistaki kaikotella.

Laulaisinki, taitaisinki,
Kun olutta tuota'isi,
Pikarin pieltäisi,
Sarkoin saatatelta'isi,
Kun tuotais' olutta tuoppi,
Toinen taaria parasta,
Voita, leipeälisäksi,
Kanssa tuoresta kaloa;
Tahi kun palkka pantaisi,
Talari taritta'isi,
Talari joka sanalta,
Tolppa toiselta sanalta,
Loutu kielen käännynätä
Kaksi kaikelta peliltä-
Laki laulun lankiavi,
Runon kulkku kuivettuvi,
Rahatonta laulamista,
Kullatonta kukkumista.

277. Siitäsinne tie menevi.

Laulun tieän, ehk' en laula,
Oksat karsin, tien osotin,
Nuorisolle nousevalle,
Kansalle kasuavalle.
Siitäsinne tie menevi,
Rata uusi urkenevi,
Paremmille laulajille,
Taitavammille runoille,
Nuorisossa nousevassa,
Kansassa kasuavassa.

278. Noita laulan, joita talan.

Minämies vähäkinen,
Uros heikkohengellinen,
En ole iso iätä
Vahva varren kasvannolta;
Vaan kuitenkin, kaikitenki,
Jos ei muut lihavat laula,
Verevämmä vierettele,
Niin mälaulan laiha poika,
Kuiva poika kuikuttelen,
Laulan laihoilta lihoilta,
Kupehilta kuuttomilta,
Tämän iltasen iloksi,
Tämän päivän päätteeksi.

Noita laulan, joita taian,
Ennen kuultuja kujerran,
Ennen saatuja sanoja,
Opituita ongelmoita,
Taaton saamia sanoja,
Vanhemman varustamia.
Niit' ennen isoni neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Kahen tietäkäessämme,
Kolmin kolkutellessamme.
Ei sanat salahan joua,
Eikäluottehet lovehen,
Mahti ei mene maan rakohon,
Vaikka mahtajat menevä.

Tuo oli laulaja ikuinen,
Virren porras polvuhinen,
Tuop' on vanha Wänämönen,
Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemminkänen,
Seki kaunis Kaukomieli,
Pohjan neiti neljäntenä
Pohjan neiti, Pohjan akka,
Viies Antero Wipunen,
Se kuues Kaleva vanha.
Viel' oli nuori Joukahainen,
Vielämutaki monia,
Joit' ennen isoni lauloi,
Oma vanhempi opetti.

Onko niin elikkätoisin,
Eli muite jomminkummin?--
Sampo ei puuttunut sanoja,
EikäLouhi luottehia;
Sampo vanhani sanoilla,
Lahoi Louhi luottehilla,
VirsiläWipunen kuoli,

Leikin lyöen Lemminkänen.

279. Lapset tässä laulevat.

Ei ole tässä ennen ollut,
Eikä varsinkin vasta liene,
Laaullista laulajata,
Kunnollista kukkujata;
Ei ole kuultu, eikä nähty,
Sinä ilmoissa ikänä
Parempata laulajata,
Tarkempata taitajata.

Lapset tässä laulevat,
Suukurjat kujertelevat,
Suusta kun sulan kynästä
Pästäkun päehen pästä
Lapset tässä laulevat,
Suitansa sovittelevat,
Niinkun kahta kannikkaa,
Kolmia kovasimia.
Lapset tässä laulevat,
Säveltänsä sätelevä,
Oven suussa, pankon pässä
Kolmen koukun kääntimellä

Ei ole lasten laululoista,
Kurjien kujertamista;
Valehia lasten laulut,
Tyhjiä tytärten virret.
Itse lähtenen runoille,
Laikahtanen laulamahan,
Aukasen sanaisen arkun,
Virsilippahan viritän,
Poikki puolin polvilleni;
Enkä viitsi viisastella,
Sanon tarkkoja tosia,
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmärräyhet urohot,
Eikä pojat puolinkana,
Sinä ilmoissa ikänä
Kuuna kullon valkiana.

Kun aika tosin tulevi,
Päväliitolle lipuvi,
Käänän väärin vaatteheni,
Murrin turkkini muserran,
Laulelen Lapin sanoja,
Wiron virsiä vetelen;
Mie olen uinut umpilammit,

Koirankieliset kokenut,
Viipynyt Lapin livuilla,
Kotapoikien poluilla.

280. Omat on virret oppimani.

Ei ole seppäsen parempi,
Eikä tarkempi takoja,
Jos syntyi sysikeolla,
Kasvoi hiilikankahalla.

En ole opissa ollut,
Käynyt mailla mahtavien,
Samonnut Lapin saloja,
Souellut Wiron vesiä
Omat on virret oppimani,
Omat saamani sanaset,
Tiepuolista tempomani,
Risukoista riipomani,
Pajukoista poimimani,
Vesoista vetelemäni,
Kanarvoista katkomani,
Päästäheinän hieromani.
Kun olin piennäpaimenessa,
Lassa karjan kaitsijana,
Metisillä mätähillä
Kultaisilla kunnahilla,
Kirjavaisilla kivillä
Paistavilla paateroilla;
Tuuli toi sata sanaa,
Tuhhat ilma tuuvitteli,
Virret aaltona ajeli,
Laulut läkkyi lainehina.
Ne minäkeräle kääriin,
Sykkyräle syyllätelin,
Panin aitan parven päähän,
Kukkarohon kultaisehen,
Rasiahan rautaisehen,
Vaskisehen vakkasehen.

281. Tuonko virteni vilusta.

Pohjolainen pitkäpoika,
Lappalainen lieto poika,
Veti virsiäreellä
Saanilla sanoja saatti.
Kilahti jalas kivehen,

Saani meiän salvomehen,
Siitäsain sanoja ään,
Koko kuorman lausehia;
Toisin ne tähän tupahan,
Kantaisin katoksen alle,
Rautaisen rahin nenähän,
Petjäsen pienan päähän,
Kunp' on täytyisi tupoa,
Lainattaisi lattiata.
Kun ei täytyne tupoa,
Lainattane lattiata,
Puran saanini salolle,
Virret viehkoille jakelen.

"Täytyvi täätupoa,
Lainatahan lattiata,
Tuoa virtesi vilusta,
Saaha laulut pakkasesta."

Suuri kiitos, kostjumala,
Hyvän luvan saatuani!
Tokko pääsen pöyän päähän,
Kelpoan väen kes'elle,
Otetaan oluen luoksi,
Viinan luoksi lasketahan?
Kun en päässe pöyän päähän,
Kelvanne väen kes'elle,
Otettane olven luoksi,
Luoksi viinan laskettane,
Orsi juokohon oluen,
Lakehinen lappakohon,
Leppäsestälekkeristä
Tapin tammisen takoa!

"Miks' et pääse pöyän päähän,
Kelpoa väen kes'elle,
Oteta oluen luoksi,
Luoksi viinan laskettaisi;
Tuoppi tuoahan olutta,
Kaksi mettäkannetahan,
Voita pannahan varalle,
Voita viisi leiviskää
Voita viisi, kuuta kuusi,
Seitsemän sianlihoa."

Suuri kiitos, kostjumala,
Saatua lupasanoman!
Joko nyt ryhtyisin runoille,
Laikahtaisin laulamahan?
Piäpihti valkiata,
Jotta lauloa näkisin;
Lauloa luku tulevi,
Suuni soia tahtelevi.

Lauloa laki lupasi,
Hyvä herrat heikotella,
Lauloa hyväki virret,
Virret kelpo keikutella.
Ruo'ilta rukehisilta,
Oluilta otraisilta.

282. Kaksi laulajata.

1.

Läkkän langot laulamahan,
Heimokset heläänhän,
Sukuvirtäsuoltamahan,
Lajivirtälaulamahan,
Tämän iltamme iloksi,
Pävän kuulun kunniaksi!

2.

En ole runon sukua,
Enkälaulajan lajia,
En ole tietään tekemä
Enkälapsi Lappalaisen;
Vaan kuitenkin, kaikitenki,
Jos lähenki laulamahan,
Hyvän toiseni keralla,
Parempaisen kumpalini.

Laulaisinki, taitaisinki,
Vaan en tunne eelläkäyää
Ennen käymään e'ellä
Ennen maan matelematon;
Sinäsynnyit ydäennen,
Minäpäveäjäestä
Sinäkengässäkepasit,
Minävirssussa vitelin.

Laulaisinki, taitaisinki,
Hyvän toiseni keralla,
Laulaisin minäkotona,
Vaan en kehtoa kylässä
Kylän naiset nauranevat,
Piiat pilkan pistänevä,
Vienevä Wiron vioiksi,
Savon suuriksi sanoiksi.

1.

Mitähuolit huntupästä
Piä pioista lukua;
Josp' on naiset nauranevat,
Piiat pilkan pistänevä,

Kylläkoston naisten naurut,
Soppityrskyt tyttäien--
Navan all' on naisten nauru,
Helmoissa tytäten herja.

2.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kellittäsin, kehtoaisin,
Kun emännä voita toisi,
Isännä sianlihoa,
Pojat tuoresta kaloa,
Piiat pikkuisen olutta;
Sill' ei suu sulotta soita,
Kulkku kuitta kukkuele,
Kieli keitinpiirasitta,
Mieli mustitta mesittä
Saisin kuuta kulkulleni,
Mettäkieleni nenähän,
Sitte laulanta kävisi,
Ilonteentäkelpoaisi,
Sanat suussani sulaisi,
Ikenilläni itäsi,
Puhe'et putoeleisi,
Kielelleni kerkiäsi,
Hampahilleni hajoisii,
Leviäsi leuoilleni,
Niinkun hiilet hinkalossa,
Kekäehet kiukoassa.

283. Kilvan laulajat.

1.

Kuuntele täärunoa,
Tähystele laulajata;
Se on kumma kuulijanki,
Ime ilmanki olijan!
Kun mälaululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan rauniot rahoiksi,
Kivet pienet penningiksi,
Suuret vuoret voipytyiksi,
Kalliot kananmuniksi.

2.

Kun ma laululle las'eme
Virrentyöle työteleme,
Lehot laulan leipänaiksi,
Ahovieret vehnänaiksi,
Mät mänmikakkoroiksi,
Pienet vaarat piirasiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan suoloiksi someret,
Meren mullat maltahiksi,
Meren ruovot ruokapuiksi,
Ve'en kaislat kaalimaiksi.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virren työle työteleme,
Laulan mämeret mesiksi,
Meren hiekat hernehiksi,
Meren kivet kiiltäviksi,
Meren kaislat kaunihiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan tyrskyt tyyntymään,
Meren vaahet vaipumahan;
Tyrskyt laulan tynnysiksi,
Meren vaahet vaippasiksi.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan aallot ahveniksi,
Vaahtipää valaskaloiksi,
Siioiksi meren siveret,
Meren luotoset lohiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan tuopit tuolta maalta,
Kannut mailta kaukaisilta,
Puolehen punaisen pöyän,
Pään pitkän pintalauan.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan tuoppihin olutta,
Kaikki kannut mettätännä
Kupit kukkurakuvulle,
Va'it varpalaitehille.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan ma tytöle tynnyn,

Isännäle ilvesturkin,
Emännäle verkaviitan,
Pojalle punaisen liivin.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan lammit lattialle,
Lampihin siniset sotkat,
Kulmat kulta, pää hopia,
Kaikki varpahat vas'esta.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Laulan lammit lattialta,
Sorsat soille, telkä teille,
Joutsenet jokien suille,
Allit aian seipähille.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Kivet laikkui lainehilla,
Someret vesillääsouti,
Paaet paukkui kankahilla,
Kalliot kaheksi lenti.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyöle työteleme,
Hiietki hikoelevat,
Jumalatki lämpiävä,
Tämän lapsen laulaessa,
Kurjan kukkuelllessani.
Kut' en kuulle laulajaksi,
Enkätienne tietäjäksi,
Sen minäsiaksi laulan,
Muutan mullan tuhnijaksi.

2.

Mitätsäsanelet raukka,
Kuta untelo utelet!
Jos tahon tasoille panna,
Viitsin verroille veteä
Tyvin laulan tyhvän kuusen,
Latvoin laikkapään petäjän,
Sinun kurja kulkkuhusi,
Herja henkireikähäsi,
Ettei kulkkusi kumaja,
Henkireikäsi heljää
Laulan laulajat parahat
Pahimmiksi laulajoksi,

Kivet suuhun syrjin syöstän,
Paaet lappehin lapelen,
Parahille laulajille,
Taitavimmille runoille;
Kivikintahat käehen,
Kiviharkko hartioille,
Kivilakki päälle,
Jalkahan kiviset kengät.

284. Mi meitä ko'olle saattoi.

Kaikki kannettu näkevi,
Syntynyt sylin pitävi,
Emontuoma tunnustavi,
Kuoleva koettelevi;
Mi se nyt meitä lähetti,
Kuletteli kuulut miehet,
Mi meitä ko'olle saattoi,
Ku on tuonunna tukulle,
Juomahan yhen pikarin,
Yhen kannun kaatamahan,
Yhet laulut laulamahan,
Sanat kielin kertomahan.

285. Mist' on viina synnytetty.

Mist' on viina synnytetty,
Juoma kaunis kasvatettu,
Jok' on joukossa ilona,
Ravintona rahva'assa;
Joka miehet miellyttävi,
Ihmiset ilahuttavi,
Saapi naiset naurusuulle,
Miekkoiset hyville mielin?

Tuost' on viina synnytetty,
Juoma kaunis kasvatettu,
Okahista nuoren otran,
Ripsistävihannan viljan.

Juokse viina, jouvu viina,
Rallata rahan-alainen,
Kulkkuhuni kurjan miehen,
Suuhun untelon urohon;
Jott' oisin joukossa iloinen,
Rahva'assa rattohinen,
Aina seuroissa suloinen,

Miesluvussa mieluhinen!

286. Miks' et pysty miehen päähän.

Lauloa minälupasin,
Humalahan tultuani,
Olvehen osattuani,
Ilopään päästyäni.

Humala Remusen poika,
Miks' et pysty miehen päähän,
Miehen kulmille kahoa,
Miestäraivohon rakenna!
Etkömuista muinaistasi,
Entistäelämäsi?--
Suun kautta menit maha'an,
Kautta kielen kulkkuhuni,
Tuosta korviin kohosit,
Sekäotsahan osasit,
Päisit siitapäakehen,
Nostit kullat kulmilleni,
Hopiaiset helmoilleni,
Vasket varpahaisilleni.

287. Hoi on, hoi on huolta paljo.

Hoi on, hoi on huolta paljo,
Tekemät' on työpäljo,
Paljo juomatta olutta,
Paljo saamatta rahoa!

Anna luoja, suo Jumala,
Anna rauniot rahaksi,
Kivet pienet penningiksi;
Oluessa tuopin olla,
Maljan maiossa mahia,
Juoani joka oluen,
Joka kannun kallistella!

Vaan en tieätihmallani,
Tunne tuota tuhmallani,
Täläinhalla iälä
Katovalla kannikalla,
Raha on Kurstin kukkarossa,
Olut Kirstin kellarissa;
Ei ole niinkun muuna päänä
Parempana päivänäni,

Meit' oli miehiäjaloja,
Moni poika ja pohatta,
Me joimma joka kapakan,
Joka kannun kallistimma,
Joka pullon pullistimma,
Lekkerinki leilatimma,
Saimma kuhmut kulmillemme,
Sinimarjat silmillemme.

288. Nyt on kaikki kallistunna.

Kun olin miessänuorempana,
Hersyin heinäkarvaisena,
Silloin kelpasi kestin käyä
Kestin käyaja kisata;
Lysti oli syöä lysti juoa,
Lysti leikkiäpäteä
Markan maksoi mallaskappa,
Killingin humalanaula.
Nyt ne on kaikki kallistunna,
Elo entinen hävinnä
Nyt on kukkaro kulunna,
Rahat saaut rauennunna.

289. Laulan taskuni tavoilta.

Kesän vuotin kekriäni,
Talven talkkunaisiani,
Sykysyn olosiani;
Toivoin vuoeksi tulevan,
Se tuli yheksi yksi,
Vieläpuoleksi sitä.

En laula talon tavoilta,
Kuku pöyän kunnialta,
Laulan taskuni tavoilta,
Kukkaroni kunnialta.
Laulan ma lyhyen virren,
Tihiänmin tilkutamma;
Ryyppeän vajoisen ryypyn,
Pitemmätäpiisoavi.

Kunp' ei kukkaro kuluisi,
Rahataskut taas menisi;
Joisin ma joka oluen,
Joka viinan vierettäsin,
Pitäsin joka pikarin,

Joka kannun kaateleisin.

290. Sikuna minun seotti.

Tuuvitti emo minua,
Vaapotteli vanhempani,
Tuuvitteli turviksensa,
Varoiksensa vaapotteli.
Hyv' oli minun eleä
Hyvän vanhemman varassa;
Oisi mulla onni ollut,
Etu muutenki eleä
Vaan ma jouvuin juomariksi,
Ratkesin kyläratiksi,
Sikuna minun seotti,
Savuviina siksi saattoi.

Voi minäpoinen poika,
Voi poika polon-alainen,
Kun ma jouvuin juomariksi,
Ratkesin kyläratiksi,
Joka pullon puistajaksi,
Joka kannun kaatajaksi,
Joka säkän saattajaksi,
Pikarin pitelijäksi!
Ei pullot kylätäpuutu,
Juomakannut ei kapene;
Paljo on pulloja kylässä
Täynnäkannuja kapakat,
Sarkkoja satalukusin,
Pinosin pikariloita.

Vaan enmäsuruinen liene,
Enkähuolella eläne;
Olkohon susi suruinen,
Metsän hukka huolellinen--
Vieläköviinoa viruisi,
Putelista pulputinta,
Lekkeristälerkutinta,
Tuoppikana, toinenkana,
Kannukana, kaksikana;
Lauleleisin kaikki päivä,
Kaiken ydähuikkajaisi,

291. Selväksi tekeyminen.

Jopa tunsin tullessani,
Tiesin tiepotellessani,

Tämän koitosen kotihin,
Tämän talon tanhuille--
Tunsin saavani hyvihin,
Ja jaloihin joutuvani:
Kolm' oli aittoa mäellä
Ison aitta kultaharja,
Pojan aitta hopiaharja,
Veljenpojan vaskiharja.
Tunsin saavani tupihin,
Joutuvani juominkihin,
Kun tuli oluen tuohku,
Viinan karsu kartanolle.

Hyv' on sain tähän salihin,
Jouvuin nähin juominkihin;
Juon mäpävän, juon mäkaksi,
Päsen kohta kohmelohon,
Selviän mäsiittäjälle.
Niin olen sitte selvämiesi.

292. Oluetta ei ollenkana.

Tanssin ennen, taisin ennen,
Keikuin ennen, kestin ennen;
Tanssisin tänäki päänä
Ilotsisin kaiken illan,
Vaan ei jaksu jalka nosta,
Peräpenkistäyletä
Oluetta ei ollenkana,
Viinatta vähekkänä

Kunp' olutta tuotahisi,
Viinoa ve'ettähisi,
Ehkäjalka jaksaisiki,
Saisin penkiltäperäni.

293. Enmälorjus liene'känä

Eläluule lurjukseksi,
Katso karjan paimeneksi,
Enmälorjus liene'känä
En katala karjan paimen;
Mie olen opissa ollut,
Seisonut sepon pajassa;
Sepän pihtiäpiellyt,
Sepän vartta valkotellut,
Syönyt tynnyrin sysiä

Nelikön terästäniellyt,
Syli syttähartioilla,
Vaaksa vaahtia otsassa.

Arveli akat minua,
Naiset tuhmat tunnusteli,
Silloiksi likasioilla,
Soilla sotkuportahiksi;
Vaan vielääänykyä
Kun tänäporras ponnistaksen,
Vanha kanto karmistaksen,
Likasilta lihakksen,
Niin on kumma kuulijanki,
Ime ilmanki olijan.

294. Sanotahan, soimatahan.

Sanotahan, soimatahan,
Syömäksi, juomariksi;
Sanotaan minun poloisen
Syöäni kylän sikoja
Tallukoita tappavani,
Vasikoita vainovani,
Karitsoita kaatavani.
Syököhön susi sikoja,
Tallukoita tappakohon,
Vasikoita vainokohon,
Karitsoita kaatakohon;
Minäleipeäletustan,
Juon olutta oivallista,
Konsa pistän piirahaita,
Konsa kaalia kaverran.

295. En minäkysy kylästä

Jos kyläjotain puhuvi,
Naapuri naputtelevi,
Varahaisin valvomilla,
Aikasin alottamalla;
En minäkysy kylästä
Tee tiliänaapurista.
Soisit mun kyläni naiset,
Soisit naiset naapurini,
Silloiksi likasioille,
Paikoiksi pahoille maille;
Vaan ei luonunna Jumala,
Isän lasta luomatonta,

Poikoa isän periltä
Lasta vanhemman jäältä

296. Laulan ilman lainehilta.

Kuka kuuli laulavan,
Luul' olutta juoneheni,
Taaria tavanneheni,
Humalassa huutavani,
Viinassa viheltäni.

En huuu humalan kautta,
Kautta viinan vierettele,
Huan mie humalattaki,
Ja vihellä viinattaki;
Laulan ilman lainehilta,
Vetoselta vierettelen,
Jott' on iltani kuluisi,
Aamuni ali menisi,
Huopeneisi huomeneni.

297. Laulan hoikka huolissani.

Kuuluvi kyläsanovan,
Kyläkunta kuunteleva,
Minun laihan laulavani,
Minun hoikan huutavani,
Laulavan iloista virttä
Remullista riehkoavan.
Ja moni minun sanovi,
Usia ajattelevi,
Laulavan olven halulla,
Tahi taarin tarpehella.

En laula iloista virttä
Remullista riehkaele,
Enkämyös olven himossa,
Enkätaarin tarpehessa;
Laulan hoikka huolissani,
Ikävissäni ilotsen,
Murajan murehissani,
Panen pakkopävissäni.

Luotu on lintu lentämähän,
Humalainen huutamahan,
Viinainen viheltämähän,
Huolellinen laulamahan.

298. Muut ja minä

Muut istui ilotsemahan,
Painuvat pajahtamahan;
Minäistun itkemään,
Ja painun pahalle mielen.

Ilossahan muut elävä,
Leikkissään leikamoivat;
Minähoikka huolissani,
Palo pakkopäivissäni.

Muill' on tässämustat kengät,
Saappahat somannäköset;
Minävirssussa vitistä,
Tuohikengäksäkitistä.

Muill' on kauhtanat komiat,
Sinertävä silkkiviitat;
Mull' on nuttu nukkavieru,
Takki tappurannäkönen.

Muill' on pitkä piipunvarret,
Kopat kopran täytehiset;
Minätynkyllytytän,
Nahkavarrella naputan.

Muut syöä murukaloja,
Ja juovat olutpunaista;
Minäkiiskiäkitustan,
Vesilientälippielen.

299. Tiirin, liirin, tengan löysin.

Tiirin, liirin, tengan löysin,
Löysin uuen, löysin vanhan,
Vanhan annoin vaimostani,
Uuella orihin ostin,
Orihilla tamman vaihoin,
Tammalla talon asetin.

Kynnin kymmenen vakoa,
Kylvin kymmenen jyveä
Sain siitäsata kekoa,
Tuhat rihtätungettelin.

Pu'in riihen ripsuttelin,
Sain otria oloita,
Otrista oluen keitin;
Join ma jouluna olutta,
Sillälauloin laskiaisna,
Viel' oli pääsiäisnä

Panin tamman valjahisin,
Ajoin kyytilläkylässä
Reki hiettona helisi,
Kapla koivuinen kalisi.

Tuli siitpävätoinen,
Pävätoinen ja pahempi:
Tuli hiiri, joi oluen,
Tuli tauti, vaimon tappoi,
Tuli susi, sö hevosen,
Tuli poltti kartanoni;
Jäti minun yksinäni,
Niinkun poltetun petäjän,
Tahi kun kuivan kuusen oksan,
Tahi karsitun katajan.

300. Sepävasta kullan kulta.

Isäkulta, äti kulta,
Mies kulta, heponen kulta--
Korpin kulta kumpanenki.

Olut kulta, otra kulta,
Liha kulta, leipäkulta,
Ei ne vielä kullan kullat.

Se oli vasta kullan kulta,
Jok' oli kulta kumpalini,
Armas vaippani alainen,
Riski rintataarissani.

Vaan nyt kuoli kumpalini,
Vaipui vaippani alainen,
Riutui rintataarissani.
Sill' en nyt eneätieä
Miten olla, kuin eleä
Miten olla mielevänä
Kuinka kuuluna asua;
Jos lähen Lapin lauille,
Kotapoikien poluille,
Eli vierrähän Wirohon,
Hälähän Hänehen maalle.

Jo vainen iälätälä
Jo minusta mies menevi,
Kullan keittääkuluvi,
Rahan saaja raukenevi.

301. Hepo huono, akka tiine.

Vieläköveljekset elävä,
Veikot verkkoa kutovat,
Käpyjänsäkääntelevä,
Kalpimia katselevat!

Hoi on armas vaariseni!
Anna armas vaariseni,
Anna viinoa velaksi,
Viinoa pikarin verta,
Tähän suurehen suruhun,
Apioihin mielaloihin!

"Mikäsuurena suruna,
Apioina mielaloina?"

"Sepäsuurena suruna,
Apioina mielaloina:
Hepo huono, akka tiine,
Itse mies vähäkinen."

302. Jo nousen nokinen poika.

Kauan malkio makasin,
Viikon utra uinaelin,
Nokisilla nuotioilla,
Hiilisillähiertimillä
Jo nousen nokinen poika,
Nousen pois nokisioilta,
Syli syttähartioilla,
Vaaksa varrella nokea;
Vaan en tuota tunne'kana,
Enkäarvoa esinnä
Tien kunka otan etehen,
Juonen kunka juostakseni:
Oisko seppäseinän alla,
Takoja tuvan takana,
Antaisin pajalle palkan,
Hinnan hiilihuonehelle,
Taottaisin uuen miekan,
Terän pitkän, pään lyhyen,

Lähteäkseni sotahan,
Kera tauin tappelohon,
Kun ei surma suorin tehnyt,
Tauti oikein osannut.

303. Luulin lumpehen pitävän.

Voi minäpoloinen poika,
Voi poika polonalainen!
Luulin lumpehen pitävän,
Meren kaislan kannattavan;
Ei lumme pitänytkään
Meren kaisla ei kannattanna.

Loime raukka lumpehelle,
Lumme lumpsahti merehen;
Minäkaislalle kavahin,
Kaisla katkesi jäestä

Jo nyt kohta koitoisella,
Kohta koitopäiväsellä
Yks' on tiehyt tietyssäni,
Yksi matka mielessäni:
Mennäpohjahan poloisen,
Alle aaltojen osata,
Alle selvien vesien,
Päälle mustien murien,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille.

304. Lähin Pietarin piholle.

En tieäpoloinen poika,
Poloisiksi päivikseni,
Mitäpäminäki mietin;
Kuta kurja toivottelin,
Kun läksin kotoa koito,
Raukka rannoilta omilta,
Nälle Pietarin piholle,
Ulitsoille uuen linnan;
Naisparan pahoille heitin,
Oman vaimon ostopaksi,
Heitin lapset itkemään,
Pienoset pisartamahan.

Linnun lentävän näkevä,
Kokkolinnun liitelevän,

Nältätuulilta tulevan,
Nältäilmoin ennätävän,
Niin kyselevä kokolta:
"Oi sie kulta kokkoseni!
Etkötietäsi sanoa,
Mitenkäiso elävi,
Siellä Pietarin pihoilla,
Ulitsoilla uuen linnan?"

Ei kokko mitänätieä
Ei se tunne tuhma lintu;
Kokko tiesi kuolleheksi,
Lintu liioin maanneheksi,
Ikäihin kuolleheksi,
Itkuihin kaonneheksi.

305. Joko minua noiat noitui.

Ohoh milmani poloista,
Poloisella pohjanmaalla!
Joko minua noiat noitui,
Noiat noitui, näät näkijä,
Koki kolme Lappalaista,
Kolmella kotaporolla,
Kehuit keittovalkeilla,
Tuikutit tulisioilla,
Tälätieelläkuolevaksi,
Matkalla masenevaksi,
Nuorena nukahtavaksi,
Verevähäviereväksi,
Aivan apposen alasti,
Ilman vyötä vaattehitta!
Enkätuota tuhma tunne,
~kkioutonen äyä
Kussa kuoleman pitävi,
Kussa kerran kellistellä
Josp' on kuolen korven päähän,
Kaaun kankahan nenään,
Kuolen korppien kotihin,
Variksien vainiolle.

Kunpa kuolisin kotihin,
Rikoilleni riukeneisin,
Vaimot pääni pesisi,
Lakanoihin laitteleisi,
Sitte kerran kellot soisi,
Kirkon vasket vankahuisi;
Suku ei suuresti surisi,
Heimokunta hellehtisi.

Vaan kun kuolen korven päähän,
Kaaun kankahan nenään,
Saavat korpit kohtaloo,
Varikset varia verta,
Minun raukan raaostani,
Kurjan kuolemaisistani,
Luuni luovat rauniolle,
Kantavat kivikarille;
Siinäskot katselevat,
Veikot vierahat sanovat:

Korppipa tuolle koulun kantai,
Harakkaiset hauan kaivoi.

306. Kuolema kovinta työtä

Kurell' on kumia kulkku,
Kajavalla pitkäkaula;
Saisinko kurelta kulkun,
Kajavalta pitkän kaulan,
Ruvetessani runoilille,
Saahessa sanelemahan.
Laulanta runolla työtä
Kukunta keskällä
Painanta Sinettäillä
Kuonta Kankahattarilla.
Nainta nuorella iällä
Kuolema ikäopulla.
Kuolema kovinta työtä
Majanmuutto surkeinta;
Suru on juoa surman viina,
Katkera manalan kannu,
Katkera kahesti naia,
Kolmasti kosissa käy-
Kalkinen kahesti naipi,
Kolmasti kovaosainen.

307. Kun kolotin koivun latvan.

Nuoret miehet naimattomat,
Vieläviinan juomattomat,
Ja kosissa käymätönä!
Elkää sinäikäniä
Nouatelko naisen mieltä
Naisen mieltä kiurun kieltä
Niinkun mie poloinen poika,

Nouattelin naisen mieltä-
Lihat ostin, leivä ostin,
Kalat laitoin kaikenlaiset,
Ostin viljat Wiipurista,
Suolat Saksan kaupungista.

En sillähyveäsaanut,
En hyveäpuolinkana,
Ulos potki uutimesta,
Sääret sängystäsäähti.
Kun kolotin koivun latvan,
Jo likisti linnuksehen;
Kun käsin katajan latvan,
Jo kumarsi kullaksehen;
Kun vieläpanin pajuilla,
Jo kapusi kaunoksehen.

308. Kolm' on miehelläpahoa.

Koim' on miehelläpahoa,
Kolme miehen kuolemata:
Yks' on vuotava venonen,
Toinen heittiöheponen,
Kolmansa äänen akka.

Kyllämies pahasta pääsi
Wenehestävuotavasta,
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan:
Wenehen tuleessa poltti.

Vielämies pahasta pääsi
Heposesta heittiöstä
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan:
Heposen susille syöti.

Mutta kaitse kaunis Herra,
Varjele vakainen luoja,
Akasta äkisevästä
Vaimosta pahatavasta!
Ei pääse pahasta siitä
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan;
Ei taia tulehen luoa,
Saata ei syöteäsusille,
Kun ei surma suorin tehne,
Tappane Jumalan tauti.

309. Emon torat.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,
Vaikka maion maahan kaasim,
Lehmä metsään levitin.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,
Kun säin pari patoa,
Poltin paitani pahaksi.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,
Kun tein kieron kehräarren,
Vään vättinän rapasin.

Ei vieläemo torusi,
Kantajani kalkuttaisi,
Jos ma viikomman viruisin,
Kauan tyttäkalkkehtisin.

Ei vieläemo toruisi,
Kantajani kalkuttaisi,
Jos joisin hevosen varsan,
Kellokaulan kenkkeäsin.

Vaan tuosta emo toruvi,
Kantajani kalkuttavi,
Toin tuhman tulen puhujan,
Pahan paian ompelijan.

Pahan paian ompelevi,
Päälle päähmehet tekevi;
Kehnon rihman ketreävi,
Päksi pellavat panevi.

310. Täytyi runpuhun ruveta.

Viikon viivysin Wiipurissa,
Kauan suolakaupungissa;
Kun tulim omille maille,
Jo oli vietynäomani,
Naituna parahat piimat,
Valittuna valkeimmat,
Kirkkahimmat kihlattuna,
Soreimmat suorittuna,
Minulle herjat heitettyinä

Aivan kehnnot annettuna,
Kierosilmä kenkätynä
Vihaisimmat viskattuna.

Mitä mun poloisen poian--
Täytyi runpuhun ruveta,
Käsin käätätehille;
Saaha suolta suopetää
Leppäpökelölehosta,
Tervaskanto kankahalta,
Kun en tammea tavannut,
Osannut omenapuuta.

311. Nain vihaisen, toin toraisen.

Voi minäpoinen poika,
Voi poika polonalainen,
Kun ma nain vihaisen vaimon,
Nain vihaisen, toin toraisen,
Valitsin verään vörstin,
Aisan taitelman tapasin,
Saunan lautojen lamojan,
Penkin pähen piehtaroijan;
Vihoissahan työn tekevi,
Ahmissähän ään syöpi.

Noin kuulin emon sanovan,
Vaimon vanhan lausuvaksi:
"Miniäön minulle tuotu,
Koan kokka, saunan salpa,
Syltysukka, kalttokenkä
Penkin pestyn hierelijä
Lattian ripottelija,
Tuvan uuen turmelija;
Toi toran pereheseni,
Surun saattoi leipähäni."

"Parempi olisi ollut,
Parempi ori polosen,
Tuoa Tuonetar tupahan,
Manatar tähän majahan,
Kun tuoa toruja vaimo,
Saaha riski riitelijä"

"Ei ollut orihin syytä
Ei vikoa liinaharjan;
Sen ori kotihin tuopi,
Liinaharja liuvuttavi,
Mi on pannahan pajuille,
Liitetähän liistehille."

312. Ei ole puuru ruunan syytä

Voi mun puuru ruunaistani,
Kun ve'it vihaisen vaimon,
Toit tuhman tulen puhujan!
Mahoit silloin ruuna rukka,
Tahi vielätamma parka,
Tuoa puita puuroasta,
Havuja havumetsästä
Vettärannalta veteä
Kun sa toit torujan vaimon,
Toit torujan, sait sanojan,
Ve'it riskin riitelijän,
Ja varskin valehtelijan.--
Ei ole puuru ruunan syytä
Ei vikoa tamma raiskan;
Sen ruuna kotihin tuopi,
Taluttavi tamma raiska,
Mi rekehen reutahan
Korjahan kohotetahan.

313. Syrjin sö, selin makasi.

Ka'pas muien morsioita,
Kun on suuret ja soriat;
Minun on pieni pikkurainen,
Lakoharja hakkurainen.
Tuo tapana naisellani.
Omallani vaimollani:
Syrjin sö, selin makasi,
Selin kaikki työ tekevi.
Kun tuli ulkoa tupahan,
Tuhmasti tuli tupahan,
Muotoansa mullistellen,
Silmiänsäväänitellen,
Kopra hapsia harasi,
Käsi tuiski tukkiani.

Jos ma vasta vaimon saisin,
Saisin vaimon, ja paremman,
Käissäni kanteleisin,
Sylissäni syäteleisin,
Vieressäni istuttaisin,
Suuta suinki suikkajaisin.

314. Hauki syöpi sammakonki.

Oisi aikoa iässä
Valitenki vaimo naia,
Tuten neiti tunnustella;
Miehellänsämies tekevi,
Tahallansa naisen naipi,
Tuopi luoksensa torujan,
Rinnallensa riitelijän,
Tasallensa tappelijan.

Hauki syöpi sammakonki,
Selän suuren uituansa;
Mies naipi pahanki naisen,
Viikon ilman oltuansa.

315. Vanha sai valitun piian.

Voi minua mieskulua,
Kun en nainut naiskuluista,
Nainut nuorella iällä
Ottanut elon ajalla,
Ennen elon puuttumista,
Väkeni vähenemistä--
Kaikkiahan mies katuvi,
Vaan ei nuorra naimistansa,
Lassa lapsen saamistansa,
Pienenäperehtimistä

Nain ma vasta vanhoillani,
Otin onneni lopulla;
Vanha sai valitun piian,
Ilkiän ikäkulunut.

316. Kun oisi vaimo vaihtamoina.

Minull' on nainen miekkoisella,
Toinen Vaaran Tuomahalla,
Kolmas Korpelan Matilla,
Neljä vieläneytenä
Kun oisi vaimo vaihtamoina,
Mustakulma muuttamoina,
Mie oisin miessäensimmässä
Vaimoloita vaihtamassa,
Mustapäätämuuttamassa;

Parin häkiäpanisin,
Hiirenkarvaisen hevosen,
Vaimoloita vaihtaessa,
Mustapäätämuuttaessa.

Eikäkuole kuppelohätä
Kaaui vanha kumpelmanni;
Saisin vasta naisen naia,
Vaimon valkian valita,
Ukon uuen tyttäistä
Akan nuoren neitosista.

317. Tulin turkka naineheksi.

Pahoin on tehnyt linnan pappi,
Maan pappi sitä pahemmin,
Kun vihki Wirottarihin,
Tunki Turmiottarihin.

Kun olin ennen nuorra miessä
Miessänuorra, naimatonna,
Vieläviinan juomatonna,
Ja kosissa käymäönnä
Aian kolkat voita lypsi,
Kivoset muni munia,
Piti piikaset hyvänä
Vaimot pääni valkiana.
Tulin narri naineheksi,
Konna käyneeksi kosissa,
Käkäkätäläneheksi,
Kaltto kaupan tehneheksi,
En tullut eläneheksi;
Nurin katsoi nurkkamuorit,
Väärin värtimorsiamet,
Ei oikein omat emännä.

318. Sivu kävä, kanta väkkyi.

Olin poika ollessani,
Paimenessa käessäni,
Osasin oluen juoa,
Tanssin kääjä kisata,
Laskent ei piit pilkan alle,
Eikänaiset naurun alle,
Moni katsoi muotohoni,
Varteheni valkotteli.

Nyt olen vanhannut varahin,
Tullut muita tuhmemmaksi;
Sill' ei katso neiet nuoret,
Neiet nuoret ja soriat--
Sivu kä'vä, kanta väkkyi,
Sivu astuit, maat aleni,
Selin seiso, seinä paistoi,
Selin istui, maat ilotsi.

319. Tulin vanhaksi varahin.

Olin mieki miessännen
Mieslukuja tehtässä
Miehiämiteltässä
Arvaeltaissa uroja;
Kiskoin ma kivistätuolta,
Vestin jästätervaksia,
Pakanoilta kirkon poltin,
Kiiskiltäkivisen linnan.
Miekkani kässäkäntyi,
Kun kevyisin haavan lehti,
Eli leppänen palikka;
Sylin syöksin keihäsvartta
Peltohon alaperähän,
Maahan mätähätömähän;
Piti piikaset hyvänä
Vaimot päni valkiana.

Nyt on kaikki toisin tullut,
Aika kehnompia kerinnyt,
Kun tulin vanhaksi varahin,
Epakoksi ennen muita.
Aamut nousin aikasehen,
Illat istuin myöhäsehen,
Vännin päivä vän nojassa,
En pitänyt ehtonetta,
Sepävei väkeni multa,
Varren vaivutti varahin,
Saatti naisten naurun alle,
Soppityrskyksi tytärten;
Niin nyt naiset naurun lyövä,
Piiat pilkkana pitävä.

320. Ajoin konstisti kotihin.

Olin orjana Wirossa,
Paimenna pahalla maalla,

Tuollai lepytin lemmot,
Pehmitin pakanan mielen,
Tuomahan tupahan viinat,
Joka aamu antamahan.

Mitäpäpalkaksi minulle
Vuoen orjana ololta?
Oinas minulle annettihin,
Tuonki pukkihin vajehin.
Tuo pukki pahan-tapainen,
Ei pääpienet aiat;
Otin hengen heinäpäällä
Kulkun ruoholla kuristin.
Sain verta venehen täyen,
Kuuta kuusi kauhallista,
Neki kaupitsin Wirohon,
Sain rahoja viisi, kuusi.
Niillämäorihin ostin,
Kultakukka lautasilla,
Lähet länkien siassa;
Siitänoiat vettänouti,
Siitäjoivat juomaritki,
Sekälappoi Lappalaiset.

Panin oron oikomahan,
Harjan liina liukomahan
Ajoin konstisti kotihin,
Isosti ison pihoille,
Rikki riie'en rekeni,
Aisat poikki portahasen.
Alkoi äti arvaella,
Isoseni surkotella:
"Kun tulit kummasti kotihin,
Pahasti ison pihalle--
Suottapa rikoit rekesi,
Tahallasi aisan taitoit."

321. Pah' oli Wirossa orjan.

Olin orjana Wirossa,
Palvelin pakanan maalla;
Sain orihin orjuuella,
Pitkäjouhen juoksennalla,
Harjan liina liikkumalla,
Villovarsan valvomalla.

Mieleni teki kotia,
Tulla maille tuttaville,
Kuss' olin ennenki elänyt,
Aina muinenki asunut.

Kysyin passia papilta:
"Annas passi pappiseni;
Pässisin omille maille,
Noille maille muinoisille,
Kuss' olen ennenki elänyt,
Aina muinenki asunut!"

Pappi paljoa kysyvi,
Kirkkoherra kiinnittäri,
Mie vieläenemmän annoin,
Annoin ainoan orihin;
Sen sai pappi passistansa,
Kirjastansa kirkkoherra.

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun vieläkotihin saati,
Pästit viimenki Wirossa!
Pah' oli Wirossa olla:
Leip' ei parkista parannut,
Juominen jokivesistä
Vaate vaipan kirjavasta;
Yä seisoin sepän pajassa,

Pävä pitkä piinan alla,
Pyhä pävä pyssy kässä
Aret atrasarvikossa.

322. Pakolaisen matka.

Oluest' on juoen kelpo
Syöen herkkuruokasista,
Unesta makoamalla,
Pakenemalla pahasta.
Niin minä mies mokoma
Paeten pahasta pässin;
Orjana olin Wirossa,
Palkalla pakanan maalla,
Surma kasvoi suun e'essä
Paha päväparran päällä
Yks' oli pävämiehen päätä
Tunti tukkoa urohon.

Läksin päätäni pakohon,
Kaulanvartta varjelohon,
Kulin maita kuuttomia,
Pävätöniäperiä
Enkätiennyt tietäkyä

Outo matkata osannut,
Tievieret tipoja täynnä
Norot nokkeloneniä
Arot aisan taittuvia,
Korvet kuusen kaatumia.

Kun pävyt ylentelihen,
Joka kaislanen kahahti,
Joka korttehut kahahti,
Minun vatsani varahti;
Kun kuuhtut ylentelihen,
Silloin matka mairisampi,
Silloin kulku kukkarampi,
Astuntani armahampi.

323. Varjele Jumala soasta.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Kavioista vainovarsain,
Sorkista sotahevosten!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Rauan valkian varasta,
Terän tuiman tutkamesta,
Tykin suuren suun e'estä
Rautakirnujen kiasta!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Suurilta sotateoilta,
Uron tappotanterilta,
Jossa lyiy miestälyöpi,
Tinapalli paiskoavi;
Jossa päpähoin menevi,
Sekäkaula katkiavi,
Hivus hieno lankiavi,
Tukka turhi'in tulevi!

324. On nyt miestämiekan alla.

Sykysylläseikka syntyi,
Talven tullen työtapahtui,
Kesäläetehen kierti,
Vasten meitävaivaisia,
Kohti koitopäviäsiä

Saivat miehet miekan alle,
Terän kirkkahan kisahän,
Rauan valkian varahan.
Saivat miehet miekan teille,
Sulhoset sotakeoille,
Varsat vainovaljahisin,
Surman suitsihin hevoset.

Voi sinäki ruuna rukka,
Kasvinvarsani valittu,
Siksikösinäki syimyit,
Tähän ilmahan ylenit,
Sotiteilläsortumahan,
Vainoteillävaipumahan!
Siksikösuin sinua,
Siksi sydin ja apatin,
Surman suurille ajoille,
Manan matkan juoksemille!

On nyt meitämiekan alla,
Poikia sotapoluilla;
Yä porumma pakkasessa,
Luskomma lumen seassa,
Päivä päämmäkululla,
Eli koiran kunnialla,
Isännä ikisiassa,
Miehet melkiarvosessa.
Vaan emme pojat poloiset,
Emme itke itsiänme,
Emmekävaivoja valita,
Jos immet hyvin eläsi,
Pää on kassa kalkettaisi,
Impyety ilolla mielin,
Mesimielin morsiamet,
Naiset kaikki naurusuulla,
Lesket leikkiäpitäen,
Muoriset murehtimatta.

325. Koti luuli kuolleheksi.

Eipänaura kaikki naiset,
Kaikki muoriset muhaja,
Poloisia poikiansa;
Koti luuli kuolleheksi,
Kartano kaonneheksi,
Kyläkyllin maanneheksi.

Itkevi iso minua,
Emoni sitä enemmän,
Vettäveioni sulavi,

Lainetta emoni lapsi.
Itki vanhat, itki nuoret,
Itki kerran kesk'ikäset,
Vanhat vaimot poikiansa,
Naiset nuoret miehiänsä
Sulhojansa Suomen neiet,
Tytät kainut kauppojansa.

Noin se saajani sanovi,
Valittavi vanhempani:
"Tuoll' on poikani poloinen,
Tuolla laitton lapsueni,
Tuonen toukujen panossa,
Kalman maien karhinnassa.
Saapi nyt minun poloisen,
Minun laitton lapseltani,
Saapi pyyt pyhän piteä
Saapi lintuset lihota,
Oravaiset jouten juosta,
Jouten käppäset kävellä"

Vaan eläisoni itke,
Eläkäemo valita,
Viere vettäveion silmä
Sisaren sinäikä
Vieläpästä päramuni,
Heikon henkeni pelastan,
Suurilta sotateoilta,
Miesten tappotanterilta,
Sorkista sotihevosten,
Varpahista vainovarsan,
Tykin suuren suun e'estä
Rautakirnujen kiasta.

Sentähen minäpoloinen,
Sentähen poloinen poika,
Teräsestäkengä tietin,
Varret vaskesta valatin,
Jotta seison niinkun seinä
Asun niinkun pystyaita;
Sentähen minun poloisen,
Sentähen poloisen poian,
Rinta rautahan rakettu,
Teräshehen tienäeltu,
Jott' ei lyiy miestälösi,
Rautapalli paiskoaisi,
Jott' ei nuoli nouattaisi,
Terätuima turmeleisi.

Jo minäjohonki jouvuin,
Ruunun rautoihin rumihin,
Sorkkihin sotihevosten,
Miesten vaino varpahisin.
Jo nyt miehelläminulla,
Kohta koitopäiväsellä
Yks' on tunti tukkoani,
Päiväpäni poloisen.

Milläpästä päramuni
Ruunun rauoista rumista,
Sorkista sotihevosten,
Miesten vaino varpahista?
Tuolla pästä päramuni,
Heikon henkeni vapahan,
Kun ma luome luojahani,
Heitäne Jumalahani.
Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Varjele vahingon teiltä
Kaitse kaikista pahoista,
Ettei päpahoin menisi,

Eli kaula katkiaisii,
Hivus hieno lankiaisii,
Tukka turhi'in tulisi!

327. Tuo kerta rajalle rauha.

Oi Ukko ylinen herra,
Taivahallinen Jumala,
Tuo kerta rajalle rauha,
Suomehen sula sovinto,
Rauha raukoille rajoille,
Sana kaunis Karjalahan!

Kun toisit rajalle rauhan,
Suomehen hyvän sovinnon,
Viel' ois miestämiehistä
Sulhoa sulosanaista,
Kyntääksi, kylvääksi,
Siemenen sirottajaksi;
Itku ei kuuluisi kujilla,
Valitus vajojen pässä
Lehot ei nurmelle leveisi,
Pellolle petjän taimet.

328. Kiitos rauhasta.

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun annoit rajalle rauhan,
Suomehen hyvän sovinnon;
Raja jo rauhassa elävi,
Suomi kaikki suosiossa!

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun päästit omille maille,
Poies mailta vierahilta;
Päästit siitäpäköhätä
Siitäkeinosta keritit!

Kauan me pojat poloiset
Alla miekan melskasimme;
Joka mies, joka hevonen,
Tulen tuskoa piteli,
Panun vaivoa vaelti.
Jalot juomat kaivettiin,
Puhki vaaroista puhettiin,
Sillat suuret siivottiin
Poikitse joka joesta,
Miehet ankarat ajeli.
Hevoset hikoi veessä
Varsat vaahessa samosi,
Vesi tippui vempelleestä
Rasva rahkehen nenästä
Postia kulettaessa,
Lerpottia lennätässä
Laihtui tammat lautaselta,
Vertyi vempelen kohasta,
Vetäessävaikiata,
Raskahia raataessa.

Yön tullen, pimeten päivän,
Aletessa aurinkoisen,
Piti matkoilla majata
Tervatynnyrin tykönä
Tahi luskata lumessa,
Pauhaella pakkasessa.
Vaaroilla valantehillä
Korkehilla kompakoilla,
Tomueli tervastorvet,
Olkikoppolit kohosi,
Josta vaaria varoimma,
Viholaista vartioimma.

Tuota toivoimma poloiset,
Tuot' aina ajattelimma,

Kun kohoisi koiliskoinen,
Huomenvarjo valkeneisi,
Ehkätoisi toinen päivä
Rauhan rakkahan sanoman;
Yön mennen, valeten päivän,
Yletessäurinkoisen,
Yks' oli entinen e'essä
Vaiva vanha vieressänme.

Suven tullen, suon sulaten,
Lääköen lämmitessä
Muut vuotti hyveävuotta,
Katsoi kaunista keseä
Meili' oli vilu vilulta,
Näkötoiselta näätä
Tunturia tullessamme,
Vaaroja vaeltaessa;
Markan maksoi leivän kanta,
Muru mullisen vasikan,
Kaakku kaksivuotehisen,
Sa'an pyy, tuhannen tetri.

329. Ota metsämieheksesi.

Satoi ukko uutta lunta,
Herra hienoista vitiä
Sykysyisen uuhen verran,
Verran talvisen jäniksen;
Lähen miehistämetsäle,
Urohista ulkotölle,
Ukon uuelle lumelle,
Palvoisen panemaviille,
Jäniksen jäättömäle,
Hiiren hiihtamattomalle.
Ota metsämieheksesi,
Uroheksesi Tapio,
Korpi kolkkipoiaksesi,
Kumpu kumpalivaraksi;
Ota miestäoppimahan,
Taivon kaartta katsomahan
Otavaista oppimahan,
Tähtiätähystänähän!

Kun kuulet minun tulevan,
Miehen aimo astuvaksi,
Lähe tietäneumahan,

Rastia rakentamahan,
Tienvieräviittomahan,
Siltoja siventänähän;

Vestäpilkat pitkin maita,
Rastit vaaroihin rapaja,
Jotta tunnen tuhma käyä
~kki outo tien osoan!

Hiihata hiasta miestä
Takin helmasta taluta,
Lykkeälylyn lävestä
Saata sauuan suoverosta
Saata sille saarekselle,
Sille kummulle kuleta,
Josta saalis saataisi,
Erän toimi tuota'isi,
Osin päätäpantai'si,
Jakoja jaettai'si;
Kuss' on kuuset kultavössä
Hopiassa hongan oksat,
Koivut kaikki koltuskoissa,
Haavat haljakkaveroissa!

330. Mieli mennämetsolahan.

Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi,
Mieli mennämetsolahan,
Metsän tyttöjen tykööhön,
Salon piikojen pihoille,
Havulinnan liepehille,
Juomahan salon simoa,
Metsän mettämaistamahan,
Heitän poies heinäkengä,
Kaskivirsuni karistan,
Panen talvitallukseni,
Sykysyiset syylinkini.
Sitte raatoni rakennan,
Varustelen vartaloni,
Hamehella harmajalla,
Nukkavierulla nutulla,
Sukset voian voitimella,
Liukomet sianlihalla,
Hiihan tuosta hiljallehen,
Veteleme verkallehen,
Hiljallehen huono käypi,
Sanan voimaton pitävi.
Hiihan kohti korven rannan,
Salon siritä'än sisäle,
Ydläauringottomalla,
Ehtoyöäensimmässä
Oksat otsani sukivi,
Havut päni harjoavi,

Mieliksi metsän tytäten,
Salon impien iloksi.

331. Mielly metsämiehi'ini.

Lepy lehto, kostu korpi,
Taivu ainoinen Tapio;
Lepy metsämiehillemme,
Kostu korpi koirillemme!
Metsähaiskosi me'elle,
Simalle salo sininen,
Suovieret sulalle voille,
Ahovieret viertehelle!
Soita metsäkanteletta,
Kukuta salo käkeä
Jotta kulta kuuntelisi,
Hopia tilin tekisi,
Alla kuusen kukkalatvan,
Alla kaunoisen katajan!

Mielly metsämiehi'ini,
Kostu korpi koirihini;
Meill' on miehet lapsimiehet,
Meilläkoirat pentukoirat,
Ampujat alakäiset,
Päetjouset, puuvasamat,
Ei ne kauas kannattane,
Ampuväkit ei yletä

332. Rakenteleminen.

Milläraatoni rakennan
Metsolahan mennessäni?
Raaon raualla rakennan,
Teräksillätelkittelen;
Rautapaitoihin paneme,
Teräsvöihin tietteleme.

Sitte pyyhin pyssyäni
Mustan käämehen mujulla,
Jouvuttelen jousiani,
Kehottelen keihästäni,
Suksiani suin puhelen:
Suksi on jalkoa sukua,
Keihäs kirvestälajia,
Jousi kätäjoukkioa;
Jalo on suksi suunnallinen,

Siivo päällinen sivakka,
Jalo jousi janhuksinen,
Kylkehin keihävarsi.

333. Metsän kuninkaalle.

Metsän ukko halliparta,
Metsän kultainen kuningas,
Ava nyt aittasi avara,
Luinen lukko lonkahuta!
Laske juoni juoksemahan,
Virka vippelehtämähän,
Kullaista kujoa myden,
Hopiaista tietämyden,
Jost' on sillat silkin pantu,
Sillat silkin, suot sametin,
Veralla vetelä paikat,
Pahat paikat palttinalla!

Ukko kultainen kuningas,
Hopiainen hallitsija,
Anna mulle ainojasi,
Kanna mulle kaunojasi,
Kullassa kulisevia,
Hopiassa helkkäviä
Aja vilja vieremille,
Aukeimmille ahoille,
Minun metsipävinäni,
Erän etsiaikoinani!

334. Mielikki ja Kuurikki.

Mielikki metsän emäntä
Metsän muori muoto kaunis,
Lyde lykkyvaattehisin,
Antipaitoihin panete,
Sormet kullan sormuksihin,
Käet kullan kärehisin,
Pääkullan vipalehisin,
Tukat kullan suortuvihin,
Korvat kullan koltuskoihin,
Kaula helmihin hyvihin!

Usein hyvän emännän,
Mielikin ehon emännän,
Sormet kullan sormuksissa,
Käet kullan kärehissä

Pääkullan vipalehissa,
Tukat kullan suortuvissa,
Korvat kullan koltuskoissa,
Kaula helmissähyvissä
Silloin on hyväemäntä
Mielikki metsän emäntä
Aina altis annillansa,
Armas auttamaisillansa.

Usein pahan emännän,
Kuurikin kovan emännän,
Sormet vitsasormuksissa,
Käet vitsakärehissä
Päävitsavipalehissa,
Tukat vitsasuortuvissa,
Korvat vitsakoltuskoissa,
Kaula helmissäpahoissa;
Silloin on paha emäntä
Kuurikki kova emäntä
Ei ole altis annillansa,
Armas auttamaisillansa.--

335. Mielikki metsän emäntä

Mielikki metsän emäntä
Muori puhasmuovollinen,
Varustellos mun varani,
Kohotellos kohtaloni!
Aukase metinen arkku,
Mesilipas liikahuta,
Sisäsäsalon sinisen,
Kummun kultaisen navalla!
Pane kulta kulkemahan,
Hopia vaeltamahan,
Vasten miestävalkiata,
Kovin koivun karvallista!

Kun ei täyvy täälämaalla,
Tuovos maalta tuonnempoa,
Ylitse salon yheksän,
Kautta kankahan kaheksan!
Veävettenki takoa,
Jouvuta jokien poikki,
Viien Wiipurin väiltä
Kuen kirkon kuuluvilta,
Lapin laajoilta saloilta,
Pohjan pitkäpäperätä
Muotoa monennäistä
Kynttäkasken karvallista,
Metsästä metsän hyviä

Maalta maan parahimmia,
Havon alta hallipätä
Kiven alta kirjapätä
Mätähän makoajia,
Nurmen nukkerehtijoita,
Veen viljan soutajia,
Jokien melastajia.

336. Metsän tyttö mieli neito.

Metsän tyttö mieli neito,
Yön tyttö hämään neito,
Pitkän puhtehen pitää
Rievän rihman ketreää
Laita kulta kuontaloihin,
Pane vaski vartaloihin,
Ketreäpunainen lanka,
Sinilanka siuahuta,
Kultaisesta kuontalosta,
Vaskisesta vartalosta!
Veäse jokien poikki,
Läpitse salon sinisen,
Veälänestätähän,
Luotehesta lounahasen,
Juosta viljan joutusasti,
Vikevästi viiletellä
Ilman tieltäeksymätä
Poikkeamatta polulta,
Juosta kullaisna keränä
Hopiaisna sykkyränä
Läpi viian vilmeikön,
Kangasten kapeikkojen,
Läpi soien, läpi maien,
Läpi korprien kovien!

337. Pohjan tyttö viljaneiti.

Pohjan tyttö viljaneiti,
Maan tyttö manulan neiti,
Tuovos vilja tuonnempoa,
Etsiös etempeäki,
Saata täle saarekselle,
Täle kummulle kuleta,
Ilman haaralta sa'alta,
Tuhat ilman tutkamelta;
Saata poikki salmistaki,
Vetele vesien poikki,

Ylitse katehen mielen,
Pahan miehen luonnon päitse,
Poikki Pohjolan joesta,
Yli kosken kuohuloista!

Ota vitsa viiakosta,
Koivu korven notkelmosta,
Jolla arkoja ajelet,
Nuorisia nouattelet!
Jok' on jäykkäjuoksullahan,
Eli laiska laukullahan,
Sitäsiimalla sivalla,
Rautaruuskalla ravauta,
Heitähelmipaattamalla,
Kaiota kariperällä

338. Tellervo Tapion neiti.

Tellervo Tapion neiti,
Metsän piika pikkurainen,
Ota piiska pihlajainen,
Katajainen karjaruoska,
Takoja Tapiovaaran,
Tuomivaaran tuolta puolen,
Jolla vitsot viljoasi,
Karkottelet karjoasi!

Jok' on jäykkäjuoksullahan,
Laiska laskemaisillahan,
Sitävirtuta vitsalla,
Kaiota kariperällä
Jotta vitsa vinkasevi,
Pajun latva parkasevi;
Sivalla sivua kohti,
Eli laske lautaselle,
Eläotsahan osota,
Pääakehen paukahuta!

Kun tunnet uran tulevan,
Tupita uroa myden;
Pane kaksi känmentäsi
Kahenpuolin kaiteheksi,
Jott' ei vilja vieprahtaisi,
Metsän karja kaaprahtaisi!

Aita vastahan tulevi,
Rieho aitoa repäse,
Kaaha aita kallellehen,
Viieltävitsasväiltä
Havu tielläpoikkipuolin,

Havu syrjään syseä
Joki joutuvi etehen,
Silkki sillaksi sivalla,
Punalanka portahaksi,
Polullehen poikkeutta.

339. Ukko kultainen kuningas.

Ukko kultainen kuningas,
Hoplainen hallitsija,
Ota kultainen kurikka,
Eli vaskinen vasara,
Jolla korvet kolkuttelet,
Salot synkä sylkyttelet,
Yhtenäkesäsnäyönä
Ehtoyöäensimäsnä
Käyös korvet kolkutellen,
Syrjäieret sylkytellen;
Aja vilja vieremille,
Aukeimmille ahoille,
Minun metsipävinäni,
Erän etsiaikoinani!

340. Penu pieni koiraseni.

Penu pieni koiraseni,
Aina harras haukkWjani,
Tule minun turvikseni,
Metsolahan mennessäni,
Ettei naiset naurahtaisi,
Piiat pilkkana pitäsi,
Ukotki urahtelisi,
Partasuut pahoin puhuisi!

Koirani keräävieri,
Kylän kukka kuulusana;
Itse mie kulen kuvana,
Sukset mustina matoina.

Sinäkoirani komehin,
Juoksuttele, jouvuttele,
Ahomaita aukehia;
Juokse tuonne toisa'alle,
Mielusahan metsolahan,
Tarkkahan Tapiolahan!

Minun on koirani komiat,

Otukseni oivalliset;
Niin on silmä koirallani,
Kun on suuri suitsirengas;
Niin on korvat koirallani,
Kun on lumme lammin päällä
Niin on hammas koirallani,
Kun on viikate Virossa;
Niin on häntäkoirallani,
Kun komehin korpikuusi.

Mielikki metsän emäntä
Tapiolan tarkka vaimo,
Kukuta nyt koiroani,
Haukuta hakijääni,
Sisäläsalon sinisen,
Korven kultaisen kuvussa!
Elähawkuta havuja,
Kuusen-oksia kukuta;
Haukuta havunalaista,
Kuusen-oksen istujaista!
Luo löyly etempääki,
Kanna vainu kaukempata,
Vilullaki, vihmoillaki,
Tuiskullaki, tuulillaki,
Jotta koiran kohti juosta,
Penun julki julkotella,
Mielusassa metsolassa,
Tarkassa Tapiolassa!

341. Ku on koirani kokenut.

Mi on haitta haukullani,
Kuka kumma koirallani,
Kun ei koira kohti hauku,
Penu oikein osoa;
Mi on hallin haittaellut,
Kuka koirani kokenut,
Ku on tukki koiran turvan,
Vainukullan salpaeli?
Kovako ilma koskenevi,
Rakkihini rapsunnevi,
Vaiko on katsottu katehin,
Silmin kieroin keksittynä?

Penitar valio vaimo,
Louhi Pohjolan emäntä
Tule lastas päästämähän,
Poikoas kerittämähän;
Ota salku koiran suusta,
Haitta haukun hampahista,

Kapu kielen kantimesta,
Sieni koiran sieramista!
Päästäpoikasi pahoista,
Haitasta rahanhakija,
Jotta koiran kohti juosta,
Penun oikein osata,
Koiran juosta korven pohjat,
Sapakon salot samota.

342. Koira haukkui havuja.

Mi on kumma koirallani,
Haire haukkujaisellani,
Kun tuo haukkui havuja,
Lehviälekkutelevi!

Pohjan ukko, Pohjan akka,
Pohjan entinen emäntä
Sukin suuta sulkemahan,
Penun kieltäpeittämähän,
Ettei koirani erehy,
Hairaha rahanhakija,
Ei hauku joka havua,
Joka lehveälekkuta;
En minäelähavuilla,
Enkälehvillälihoa,
Elän lehvän lekkujoilla,
Havun alla astujoilla.

343. Etsittelen eukkoani.

Etsittelen eukkoani,
Luo'uttelen luojaani,
Entistäemänteäni,
Muinohista muoriani.
Toisin entinen emäntä--
Entinen metsän emäntä
Aina antoi antimia,
Viisi viljan nypylätä
Kuusi kummun mätähätä
Seitsemän selänneheltä
Mut tänänykyinen muori,
Nykyinen metsän emäntä
Kerran kuussa koukkoavi,
Ei sitäsiivollahan.
Hiihan päivän, hiihan toisen,
Hiihan kohta kolmannenki,

Viikon hiihan Hien maita,
Maita Lemmon löhyttelen,
Etsiessäni ereä
Antia anellessani.

Miss' on entinen emäntä
Entinen elätäni;
Missäantajat asuvat,
Eläjä emantovaimot?--
Tuoll' on entinen emäntä
Entinen elätäni;
Tuolla antajat asuvat,
Eläjä emantovaimot,
Metsän linnan liepehillä
Puhtahilla puuhoavat.
Kolm' on linnalla ovea,
Kynnys kullaki ovella,
Yks' on kynnys puinen kynnys,
Kynnys toinen luinen kynnys,
Kolmansi lihainen kynnys.

344. Tule kullan muuttelohon.

Metsän kultainen kuningas,
Metsän armas antimuori,
Tule jo kullan muuttelohon,
Hopian vajehtelohon;
Kullan annan kynsillesi,
Känmenillesi hopian!

Minun on kullat kuunikuiset,
Pävän polviset hopiat,
Isäni soasta saamat,
Vanhemman varustelemat;
Ne kuluvat kukkarossa,
Tummentuvat tuhniossa,
Kun ei ole kullan muuttajoa,
Hopian vajehtajoa.

345. Mikämieli, mikämuutos.

Mikämieli, mikämuutos,
Mielusassa metsolassa;
Viikon on vihoissa metsä
Kauan korpi karsahana,
Ei huoli hopehistani,
Eikäkysy kullastani!

Mistäsuuttui suuri luoja,
Viljan antaja vihastui,
Kun ei anna aioinkana,
Harvoinkana hoivauta;

Ellös suuttuko Jumala,
Maanpitäjäpillastuko;
Toki anna aiallani,
läläni ilmauta,
Nähänälläsilmilläni,
Kämmenilläni käellä

346. Itken osattomuutta.

Kalatuutta Kauko itki,
Veli toinen verkotuutta,
Kolmansi osan vähyyttä
Mie itken syvintäsyytä
Mie pahinta paipattelen,
Kun itken osattomuutta.
Miks' et anna antiluoja,
Lupoa luja Jumala,
Kun mäainosin anelen,
Kielen kullan kuikuttelen!

Ei ne muutkana paremmat,
Eikäpyytjää pyhemmä;
Muut ne vievä viekkahuulla,
Ottelevat ounahuulla,
Mie en veisi viekkahuulla,
En ottaisi ounahuulla,
Veisin vaivani nästä
Otsan hielläotteleisin.

347. Matala on mahti mulla.

Matala on mulla mahti,
Lyhykkänen onnen lykky;
Muilla onni työn tekevi,
Haltija rahan hakevi.
Muill' on murkinat paremmat,
Iltaruoat runsahammat,
Leviämmä leipäaukut,
Raviimmat voirasiat.
Muut on pyytjää pyhemmä,
Muut on miehet mieluisemmat,

Käyvä kullassa kulaten,
Hopiassa heilakoien,
Ei niinkun minäpoinen,
Nukkavierulla nutulla,
Paikkalailalla lakilla,
Karvavieru kauhtanalla.
Muut sanovat saamiensa,
Tuomiansa tunnustavat;
Mie sanelen saamatuutta,
Tuomatuutta torkuttelen.

348. Ikääeräön ilta.

Siit' on mieleni apia,
Syämeni sangen sairas,
Kun ei mielly metsämulle,
Taivu ei ainoinen Tapio;
Kun ei anna aioinkana,
Harvoinkana hoivautu.
Ikääminun tulevi
Ikäätulettelevi,
Täytyhjeäeloa,
Annitonta aikoani;
Ikääeräön ilta,
Pävipitkäsaalihiton.

Harvoin on nähty nälkämailla,
Harvoin nähty ja havattu,
Osia jaeltavaksi,
Arveltavaksi eriä
Imeheks' on saalis saatu,
Virsiksi Jumalan vilja,
Nälätuhmilla tulilla,
Vaivaisilla valkeilla.

Anna ainoinen Jumala
Miehelle anelevalle,
Anna kynttäkymmenistä
Karvoa monennästä
En sua kiviltäkiitä
Enkäkannoilta kumarra,
Tok en palvele pajuilta,
Havun oksilta halaja--
Kynsiäminäkysyisin,
Aina jalkoja anoisin,
Kysyn kynnen kantajata,
Jalan jalan juoksijata,
En parasta, en pahinta,
Kysyn keskikertahista.

349. Anna ainoinen Jumala.

Mistäsuuttui suuri luoja,
Viljan antaja vihastui,
Kun ei anna aioinkana,
Tee tiliämilloinkana!

Suvun syäti, synnyn syäti,
Esivanhemman eläti;
Niin miks' ei minua sytä
Kuks' ei kurjoa elää
Suvun suurilla paloilla,
Heimon herkkuruokasilla!

Jos on minulla muoto musta,
Muoto musta, kaiat kasvot,
Syöen kaunoinen tulisi,
Hyvämuoto nunnostellen.

Anna ainoinen Jumala,
Anna miehelle minulle,
Anna kun esi-isille,
Sekäsuurelle suvulle,
Kyllin syöä, kyllin juoa,
Kyllin antoa kyläle!
Päästälasta päivän työstä
Laita illalla lepoon,
Karjan käyessäkotihin,
Havumetsän harmatessa!

350. Ellö panko pahaksi.

Luulin käen kukkuvaksi,
Lempilinnun laulavaksi,
Ei käkönen ollutkana;
Oli koirani omani,
Ohtosen tuvan ovella,
Kainun pojan kartanolla.

Ohtoseni, ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni,
Ellö nyt pahaksi panko,
Jos meille johi' tulevi--
Luien luske, päen pauke,
Hammasten hajotusvuoro!
Päästänyt tänne päripasi,
Pueta purasimesi,

Heitäharvat hampahasi,
Liitäleukasi lipiä!

351. Suostu metsäsuoloihini.

Suostu metsäsuoloihini,
Taivu talkkunaisihini,
Sydämiestämmilläsi,
Talkkunallasi taputa!

Kuippana metsän kuningas,
Havuhippa, halliparta,
Metsän ehtoinen emäntä
Metsän armas antimuori,
Pane kulta kulkemahan,
Hopia vaeltamahan,
Kullaista kujoa myden,
Hopiaista tietämyden,
Kultaisehen kuppisehen,
Hopeisehen hohtimehen!

Aja vilja vikkellästi,
Metsän karja kapperasti,
Rakettuihin rautoihini,
Tiettyihin teräsihini!
Sitte luoksi tultuansa,
Paikalle osattuansa,
Ramauta rautojani,
Tempoa teräseniä

Sa'a ukko uutta lunta,
Visko'os vähän vitiä
Jälle aivan iljanelle,
Kankahalle kaljamelle;
Ettei tunnu miehen jäki,
Eikähaise miehen henki!
Jospa jäkiänkyisi,
Se jäki jäniksen jäki;
Jospa henki haisahtaisi,
Se haju metsän havuilta.

352. Jäniksen vivulla.

Hakkoan metisen haavan
Metiselläkirvehellä
Metiseltämätähätä
Kultaiselta kunnahalta;

Tyven työnän taivosehen,
Latvan taivutan lumehen.

Ukko kultainen kuningas,
Hopiainen hallitsija,
Sa'a nyt mettätaivosesta,
Sa'a mettälatvaselle,
Siitäkuorelle simoa,
Mesi syämehen sula'a!

Elina metsän emäntä
Vaimo puhasvarrellinen,
Tuo nyt vilja tuonnempata,
Metsän linnan liepehiltä
Sivulta simasalojen,
Vaskivaarojen takoa!
Anna juosta väkään,
Kierosilmän keikistellä
Käysuuren, kääpienen,
Kääkerran keskisenki,
Kohti minun pyytöni,
Vasten nätävarpujani,
Muien siimoista sivute,
Muien ansoista alate!

Jänis jappä juppaniska,
Juokse nyt kohti lankojani;
Ellös tuonne menkökänä
Toisten varpujen tyköön,
Sielläsurma suin pitäsi,
Kova kuolo kohtajaisi--
Muut kaikki vihaiset varvut,
Tän' yksi metinen varpu,
Tyvin on työty taivosehen,
Latvoin laskettu vitihin.
Juokse nyt vinttura vipuhun,
Kanttura tähän kaha'an,
Jouvu riiviöritahan,
Pyösilmäpyvykseen,
Ennen päivän paistamista,
Ennen kuun kehittämistä
Auringon ylenemistä
Koi Jumalan koittamista!

353. Oravan pyytää

Mielikki metsän emäntä
Komauta kumpuroita,
Oravat orolle nosta,
Rahat rannoille ajele,

Jotta saisin sauan lyöä
Käsin koprin kuopotella!

Missäpäolet orava,
Kussa käyt käynpurija?--
Saa nyt täle saarekselle,
Kule täle kunnarelle,
Miehen etsivän etehen,
Uottelevan ympärille!

Oravainen kummun kukka,
Kummun kultainen omena,
Oksalla ojentelete,
Lehvälälevätelete,
Kunnes jouvun jousissani,
Vasamoissani varahun!

Oravainen västjäni,
Kaunis kasvinkumpalini,
Ellös kaartani kamotko,
Varatko vasamiani!--
Päre'jouset, puikkonuolet,
Ei ne kauas kannattane.

354. Linnustaja.

Lennä lennälintu parka,
Lennätänne nälle maille,
Pienoisille puuhuisille,
Mataloille maahuisille;
Ojennate oksaselle,
Levitäe lehväelle,
Kusta nuoli noppajaisi,
Tinapalli paiskoaisi!

Vuota, vuota lintuseni,
Vuota oksan juuruella,
Kunnes jousen jouvuttaisin,
Kärikaaren käänyttäsin!
Jos sa lentohon leviä,
Ennen kun perille pääsen,
Siivet siimoilla sitelen,
Varpahat vahalla kään.

Utu tyttö neito terhen,
Luonnotar tytä Tapion,
Seulo seulalla utua,
Terhenistäepsuttele;
Utu silmille sivalla,
Terhen korville karista,

Ettei kuule kulkeväksi,
Ei näe vaeltavaksi!

KOLMAS KIRJA

Noita laulan, joita taian,
Ennen kuultuja kujerran,
Ennen saatuja sanoja,
Opituista ongelmista,
Taaton saamia sanoja,
Vanhemman varustamia.

ALKULAUSE

Jo 1:mäsen kirjan alussa olemme lausuneet, mitä luulimme näihin Kantelettaren lauluihin ja virsiin yhteisesti koskevan. Nyt erittäin muutamia sanoja nästä 3:männen kirjan virsistä Virret 5, 7, 8, 9, 32 ovat Hämeen ja Satakunnan puolesta; Wenäjänpuolisesta Karjalasta (erittäin Wuokkiniemen, Paanajärven ja Repolan pitäjistä) ovat virret 2, 3, 6, 10, 12, 19-23, 25, 27, 28, 39, 52, 53, 59; Suomenpuolisesta Karjalasta 1, 4, 11, 13-18, 29, 34, 36, 37, 40-45, 47-50, 54-58; virsiä 24, 26, 30, 31, 33, 35, 38, 46, 51, 60 lauletaan niin Suomen, kun Wenäjänki puolella Karjalassa. Tämä erottaminen näiden virsien kotipaikoista on sitämysten toimitettu, kun niitä meillä on kussakin paikassa laulettu; mahdollisesti saatettaisi eritämuitaki virsiä yhteisesti laulaa, kun mitä sillänimellä erittäin osottaneet olemme, jonka ohessa myös tulee nimittämuitamia, Suomen Karjalasta saatuja, Savossaki laulettavan. Myös tulee meidän tässä oikasta, mitä 1:mäsen kirjan alkulauseessa, sivulla IV, mainitsimme, "nätävirsiä enemmän Wenäjän, kun Suomen Karjalassa laulettavan", koska vasta osotettu niiden erottaminen kotipaikkoihinsa näyttätoisin. Se erehdyttävä lauseemme tuli siitä ettemme silloin oikein tulleet ajatuksessamme erottamaan nätävirsiä vanhoista runoista, joita kyllä enemmän Wenäjän puolella lauletaan.

Virret 5, 9, 32 ovat Ritualan Helkavirsiä Rituala on eräs iso kylä Sääksmäen pitäjässä Hämeessä ja nästä Helkavirsistä kun myöski itsestä Helkajuhlasta, jota tytöt siellä alkupuolella kesäsunntai-iltapuolina viettävä, on Herra Akademian Lehtori C. A. Gottlund, Otava-nimisen kirjansa 2:ssa osassa taitavasti kirjottanut.

Pispa Henriikki, jonka surmasta 7:männessä virressä kerrotaan, oli Englandista syntynyt ja tuli v. 1156 eli 1157 (kumpanako vuonna, siitä ei

ole vielä tarkkaa tietoa saatu) Ruotsin kuninkaan Eerikki IX:sänen, liialta nimeltä Pyhän, kanssa Suomeen. Hän oli ensimmäinen Kristin uskon saarnaja Suomessa, ja tuli muitakin tietoja myöden Suomen pakanoilta (Kyljävän seuduilla) surmatuksi. Hänen poikkioin peukalonsa on vieläki Turun Tuomio-kapitulin sinetissä kuvattuna, ja Henrikin päivä Annakoissa on hänen muistoksensa säilytetty.

Elinan surma, josta 8:ksannessa virressä kerrotaan, kuuluu myös olevan tosi, tapahtunut asia. Klaus Kurki, niinkuin hänen esi-isänsä ja jäkeisensäki olivat Laukon kartanon ja muiden laajoin tilusten hallitsijoita Wesilahdessa ja rajapitäjissä Usiampi Kurkeista olivat Laamanneja, joiden alle siihen aikaan kuuluivat isot piirit Suomessa, ja niin näyttää olleen Klaus Kurkiki, sillä hänen kerjäänatkansa Pohjanmaalle lienee sillä mielellä ymmärrettävä Suomela, Elina neitsyen entinen asuntopaikka, on eräs kylä Wesilahdessa, neljä Wenäjän virstaa Laukosta.

Tämän kirjan 6:dennetta virttä lauletaan Wenäjän Karjalassa, ja eikö liene ki pian paras tieto, mitä heillä Kristin uskosta siellä tienoin on. Sillä vaikka armollinen esivalta heille lähettää opettajia sinne, kun muuallenkki alakuuluvaan maahansa, niin riippuvat he uppiniskaisesti vanhoissa taioissaan, eli siinäniin kutsutussa vanhassa vierossa (uskossa), eiväkä huoli opettajista mitänä Kuinka surkiaan pimeyteen he tänä uppiniskasuutensa ja opettajiansa ylenkatseen kautta ovat joutuneet, sen asian mahtaa nykyinenki Neitsy Maarian virsi osottaa. Melkein koko virsi on tyhjää juorua, jolla Raamatussa ei ole pienintäkään perää Neitsy Maria ei siinnyt puolukasta eli muusta marjasta, vaan Pyhästä Hengestä tähdestä jonka Ruotuksen (Herodeksen) tallirenki Tahvanus, eli repo, eli paimen, olisivat havanneet, ei virketä Raamatussa, vaan kyllä siitähdestä joka johdatti viisaat miehet itäselältä maalta; Vapahtajan herjämisen haudasta tapahtui peräi toiseen laatuun; hänen virressä mainittu viekkautensa eli kavalmutensa Juutasta kohti on koko hänen Jumaluuttansa vastaan pitävä asia, niinkuin se myös muutenki on valet, muuta nimitämätä Mutta niin tuhma ja peräön kun tänavirsi yhdeltä puolelta on, niin on se toiselta puolelta sanarakentonsa suhteen soma ja kaunis; josta on nähtävä että asia itse ja sanarakento ovat eriasioita, vaikka yksinkertaiset niitä aina ei erota toisestaan. Vielä on tätä virrestä muistuteltava, että Tahvanuksen seikkoja värsystä 256 värsyyn 449 asti lauletaan myös Hämeessä ja Savonki maalla.

Wiipurin linnan häilyksestä ja Kaarlon sodasta, virsissä 10 ja 12, olemma jo ennen, mitä tarvinnee, maininneet 1836 vuosikerran Mehiläsessä Tammi- ja Kesäkuulta. Jaakko Puntus, virsissä 11, Suomessa oleva sotaväen senaikuinen päällysmies, muuten tavallisesti Laiska-Jaakoksi kutsuttu, syntyi v. 1583, kuoli v. 1655, ja oli hänen oikia nimensä Jacob De la Gardie.

Mitä historiallisia perustuksia muihin tässä kirjassa löytyviin virsiin saattaisi olla ja mitä osviittoja niistä olisi saatava muinaisten aikain tietohon, sen nyt heitännäksilleen.

Syy siteen, että Hämeen puolesta saaduissa virsissä, I, eli r, kuin

kussaki paikassa sanavarren muuttuvata keraketta t äännetään, on tullut peräi pois jäetyksi, on se, ettäemme ole niiden harvalukuisten, sieltä kotoisten virsien tähden luulleet sopivan, tässäkokouksessa muuten yletiensäseurattavata kirjoituslaatua muuttaa. Se joka ylen siitämeille pahastuu, pitääkun kun muinaki kirjoitus- eli prättivirheinäne poisjääneet kerakkeet ja oikaskoon sanat mieltänsämyden.

Mitä1:mäsen kirjan alkulauseessa toivoimma, ja tämän kirjan lopulla saattavamme toimittaa jonkunlaisen selvityksen oudommista sanoista, se nyt on jäänyt keskoseksi, ja täytyy niin jäädä ellemme tahdo ylen kauan tämän viimeisen kirjan prättistäuloskäyntiäviivytellä Mutta mainittu sanaselvitys kylläsopii erittäunki jäkeenpän toimitettaa, ja sillä toivolla, ettäkuitenki niin saada lupauksemme täytetyksi, otamma tällä kertaa lukialta jäähyväset.

Matkalla Sotkamon pitäässä9 päiväLokakuuta 1840.

Elias Lönnrot

Virsi-Lauluja.

1. Suomettaren kosijat.

Oli ennen neiti nuori,
Läksi lehmien ajohon,
Ajoi lehmä suota myden,
Löysi suolta sorsalinnun,
Tavin rannalta tapasi.

Kantoi sorsansa kotihin,
Syötti, juotti sorsaistansa,
Sorsa suorivi pesäen,
Muni kultaisen munasen.

Hierelevi, hautelevi,
Muna muuttui neitoseksi,
Mikäneielle nimeksi--
Sorsatarko, Suometarko?
Ei ole Sorsatar soria,
Suometar nimi soria.

Oli aikoa vähäen,
Kului kuuta viisi, kuusi,
Neiti kasvoi kaunihiksi,
Yleni ylen hyväksi,
Kolmet sulhaset käkesi,
Yheksiset ylkämiehet:

Kulki Kuu, ajeli Pävä
Kulki kolmas Pohjantähti.

Tuli ensin Kuu kosija,
Tuli kullassa kulisten.
Hopiassa helkkäellen:
"Tule'pas minulle neiti,
Lähe pois talosta tästä
Hopiaisihin tupihin,
Kultaisihin kammioihin!"

Eipäneiti mennytkänä
Tuon neiti sanoiksi virkki:
"Tok' en Kuulle mennetkänä
Kuuli' on kumma katsantonsa,
Muotonsa monennäkönen:
Milloin kaita kasvoiltansa,
Milloin liiaksi leviä
Öl' on kurja kulkemassa,
Pävälälepeänässä
Ei taia taloa tulla."

Tuli toinen Päväpoika,
Tuli kullassa kulisten,
Hopiassa helkkäellen:
"Tule'pas minulle neiti,
Lähe'pä talosta tästä
Hopiaisihin tupihin,
Kultaisihin kammioihin!"

Eipäneiti mennytkänä
Tuon neiti sanoiksi virkki:
"EnmäPäväle menisi,
Päväse pahantapainen
Kesän vaivavi varilla,
Talven paahtoi pakkasella;
Heliäla hein'ajalla
Antoi ainoiset satehet,
Kallihilla kaur'ajalla
Teki pouat ponnottomat."

Tuli poika Pohjantähti
Kullassa kulisematta,
Hopiassa helkkimätä
"Tule'pas minulle neiti,
Lähe pois talosta tästä
Kultaisihin kammioihin,
Hopiaisihin tupihin!"

Neiti vasten vastaeli:
"Taianpa Tähele mennä
Tähti se hyvätapainen,
Talossansa aina tarkka,

Koissahan ylen koria,
Otavaisten olkapällä
Seitsentähitisen selällä"

Vieään Tähen hevonen,
Tallihin talutetaan,
Hienot heinä heitetään,
Kauravakka kannetaan;
Tähti tuoahan tupahan,
Pään pöytä laitetaan;
Tuoppi tuoahan olutta,
Mettäkannu kannetaan:
"Syöpä juo'pa Tähti kulta!"

"En taho syä enkäjuoa,
Kun en nähne neitoani;
Missä' on minun omani,
Kussa Suometar soria?"
Suometar soria neiti
Itse aitasta sanovi:
"Sulhoseni suotuseni,
Ylkäni ylimäseni!
Anna aikoa vähäsen,
Aikoa isottomalle,
Emottomalle enempi;
Ei mua emoni auta,
Oma vanhin valmistele,
Auttavat kyläset eukot,
Kylän vaimot vaatehtivat,
Kylmäön kylänen toimi,
Valju mieron vaatehtima."

2. Lyylikin hiihanta.

Lyylikki lyljien seppä
Kauppi kalhujen tekijä
Vuoen vuoli uutta susta,
Talven kalhua kaverti,
Sai lyllyn lykittääksi,
Kalhun kannan lyttääksi,
Sauan varren vuolleheksi,
Sompansa sovitetuksi,
Saukon maksoi sauanvarsi,
Sompia ruskian reposen.

Lyylikki lyljien seppä
Kauppi kalhujen tekijä
Läksi rangan karsintahan,
Puun sorian sorrantahan,
Lykkäsi lyllyn lumelle,

Olaspohjan ottamahan,
Sanovi sanalla tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
"Ei sitäsälössä liene
Jalan neljän juoksevata,
Tahi siivin siukovata,
Kut' en taitaisi tavata,
Näll' yksilläyöulilla,
Myhäsiillävalkiolla."

Päyhi Hiidet kuulemassa,
Juuttahat tähystänässä
Hiidet hirviärakenti,
Juuttahat poroja laati,
Noin he neuoi hirviänsä
Porojansa suin puheli:
"Nyt sie juokse Hiitten hirvi,
Jalkoa jalo tevankei,
Poron poikima sioilla,
Lapin lastutanterilla,
ItketäLapista immet,
Haukuta Lapista koirat!"

Siitäjuoksi Hiitten hirvi,
Jalkasi jaloton vilja,
Lapin lastutanteritse,
Poropeltojen peritse,
Potkasi koasta korvon,
Kaatoi kattilat tulelta,
Keitot tuhkahan tuherti;
Kalat lietehen levitti;
Silloin siellähaukkui koirat,
Silloin sielläitki immet,
Silloin siellänauroi naiset.

Lyylikki lylyjen seppä
Kauppi kalhujen tekijä
Kuuli melkoisen metelin,
Kuuli koirat haukkuvaksi,
Lapin immet itkeväksi,
Lapin naiset nauravaksi.

Heitti rangan karsintansa,
Puun sorian sorrantansa,
Itse seisottui lyllylle,
Lapin lastutanterilla:
"Mitätäläimmet itki,
Kuta tääläkoirat haukkui?"

"Juoksi tästäHiitten hirvi,
Jalkasi jaloton vilja,
Potkasi koasta korvan,
Kaatoi kattilat tulelta,

Keitot tuhkahan tuherti,
Kalat lieteheh levitti."

Lyylikki lylyjen seppä
Kauppi kalhujen tekijä
Tuosta suuttui, sekäsyäntyi,
Kovin suuttui ja vihastui,
Lykkäsi lylyn lumelle,
Kuni kyyn kulonalaisen,
Solahutti suopetäjän,
Kuni käärmehen elävän.
Niinkun kerran potkasihen,
Silmän siitänätömähän,
Kerran toisen kuopasihen,
Korvan kuulemattomahan,
Kolmannen kohenteleksen,
Lautasille Hiitten hirven,
Poropetran potsasille.

Jop' on taljoa taputti,
Sivua silittelevi:
"Oispa tuossa ollakseni,
Saispa tuossa maatakseni,
Sopisi elelläkseni,
Nuoren neitosen keralla,
Kanssa kasvavan kanasen,
Impyyn yleneväsen."

Otti vaajan vaahterisen,
Raksin koivuisen rakenti,
Hirveänsäkytkemähän.
Katsilevi, kääntelevi:
Pääoli pantu mätähästä
Silmä lammin pulpukoista,
Korvat lammin lumpehista,
Sarvet raian haarukasta,
Suonet kuivista kuloista,
Sääret aian seipähistä
Selkäaian aiaksista,
Muu runko lahosta puusta,
Talja kuusen koskuesta.

Lyylikki lylyjen seppä
Kauppi kalhujen tekijä
Jo kohti kotia lähti,
Potkasevi ensikerran,
Lyly lenti päkähästä
Lenti poikki päkähästä
Kaihu kantapään takoa,
Saua sompasen siasta.

Lyylikki lylyjen seppä
Kauppi kalhujen tekijä

Alla pän, pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypäin,
Väkkihän katselevi,
Sompia sovittelevi,
Itse tuon sanoiksi virkki:
"En tieäpöinen poika,
Poloisina pävinäni,
Miten olla, kuin eleä
Palaneeko, paistuneeko,
Lappalaisen ruokokenkä
Luikkaneeko, laikkaneeko
Lappalaisen kalhunpohja?
Elköhön sinäikäähä
Kuuna kullan valkiana,
Menkötoinen miehiänme
Hiitten hirveäajohon,
Sai palan lahoa puuta,
Senki suurella surulla."

3. Katrin parannus.

Katri kangasta kutovi,
Helma hieno helkytteli;
Niin sen sulkki sukkulainen,
Kun käppäkiven kolossa,
Niin sen piukki pirran ääni,
Kun kivisen kirkon kello.

Katri kangasta kutovi,
Helma hieno helkytteli;
Ei suku sikein makoa,
Kyläkyllin uinaele,
Katrin kankahan kuulta,
Helman hienon helkkeheltä

Tuli mies merentakainen,
Uros umpilausehinen,
Pilkko puita pikkaraisen,
Halkoi halkoja vähäen,
Kolmekymmentärekiä
Ne kaikki tulehen työti,
Kai kantoi Katrin tulehen,
Helman hienon heltehesen.
Katri laski äänen kaihun,
Parkasi pahan sävelen;
~äni kuului kuusialle,
Kajahti kaheksa'alle.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äti armollinen,

Pian juoksi matkat pitkä,
Vähelen väit samosi,
Koprin helmansa kokosi,
Käsin kääri vaattehensa,
Rotkot nousi, vaarat vaipui,
Kaikki sai matkat tasaiset.
Tempasi tulesta Katrin,
Helman hienon heltehestä
Kantoi Katrisen kilyhyn,
Itse loi parahan lölyyn,
Hyvän lölyn löyhätti,
Hyvän lämpösen lähetti,
Läpi kiukoan kivisen;
Teki Katrin terveheksi,
Paransi paranneheksi.

4. Wiron orja ja Isäntä

Minälaulan kaksi virttä
Kun parasta seinähirttä
Isännille, emännille,
Orjille osattomille,

Oli ennen Virossa orja,
Pajarissa karjapaimen,
Pahoin palkka maksettiin,
Pahoin palkka, väärin vaivat,
Lyhimmäläkyyntäällä
Saralla määrännehellä
Pienimmäläkappasella,
Ruumenisilla jyvillä
Lupa orjan annettiin,

Lupa orjan, valta vangin,
Juosta jouluna kotihin,
Päpyhille päätöksensä
Orja suistui suvehen,
Suin suvehen, pän savehen,
Koprin ilmahan kovahan,
Perin pävehen paha'an.
Sihen uupui orja rukka,
Kuoli kurja käskylänen,
Paljahilla paioillahan,
Aivan aivinattomilla.

Tuli kolme Tuonen neittä
Kerättiin kuollehia,
Löyettiin orjan sielu,
Otettiin orjan sielu,
Taluttiin taivahasen,

Saatettiin ilosalihin.

Avettiin hopia-uksi,
Kultaportti päästettiin,
Orjan saahessa sisäle.
Tuotihin hopiatuoli,
Kultakammi kannettiin:
"Istu tuolle orja raukka!
Kyll' oot saanut, orja raukka,
Istua pahemmallaki,
Orjuudessa ollessasi,
Käyessäi käskyläsnä-
Istua kovalla puulla,
Sekämuuten seisoa'ki."

Tuotihin hopiatuoppi,
Kultakannu kannettiin,
Mettä hunnaa sisäessä
Olutta hyvännästä
"Juo'pas tästäorja rukka!
Kyll' oot saanut, orja rukkai
Juoa vettäki joesta,
Orjuudessa ollessasi,
Käskyläsnäkäyessäi
Juoa suolta suovesiä
Taetvettätanhuista."

Oli aikoa vähäen,
Kuoli tuo iso isäntä
Tuli kolme Tuonen neittä
Kerättihin kuollehia;
Löyettiin isännän sielu,
Otettiin isännän sielu,
Vietihin surutupahan,
Heitettiin helvettiin,
Piinapaikkahan paha'an.

Avettiin tulinen uksi,
Tervaportti temmastihin:
"Seiso siin' iso isäntä
Kyll' oot saanut istua'ki,
Isäntähöollessasi,
Käskijänäkäyessäi--
Istua salituvissa,
Kaunehissa kammarissa."

Tuotihin tulinen tuoppi,
Tervatuoppi temmastihin,
Tulta, tervoa sisäessä
Sisiliskoja, matoja:
"Juo'pa tää' iso isäntä
Jo oot juonut parempiaki,
Isäntähöollessasi,

Käskijänäkäessäi--
Juonut kylläoluttaki
Pääsöpöyän pöyhkeänä"

"Mintähen tänäminulle,
Kun on kurjalle pojalle?"
"Sentähenpäse sinulle:
Pahoin maksoit orjan palkan,
Veralla virannehella,
Saralla epäpäliä
Lyhyilläkyynäillä
Kaitaisilla pietimillä
Pienimilläkappasilla,
Ruumenisilla jyvillä"

Käveli isännän sielu,
Käveli kivikatua,
Kivitietätellävi,
Pitkäarsina käessä
Sarkatorvi kainalossa,
Hopia piosta piukki,
Kulta tuikki kukkarosta:
"Tule tänne orja raukka!
Maksan palkkasi paraite;
Ota tästörja raukka!"
"En ota isäntäraukka."

"Ota, ota orja raukka,
Verkoa saran tilasta,
Kymmeniäkynästä"
"En ota isäntäraukka."

"Ota, ota orja raukka,
Vehniärukehisista,
Karpio kapan verosta!"
"En ota isäntäraukka."

Ota, ota orja raukka,
Paras lehmäläistäni,
Katso paras karjastani!"

"En ota isäntäraukka,
Kun et anta't aikoinasi.
Mahoit maksella mailla,
Kostella ison kotona;
Mahoit silloin palkan panna,
Kun ma juotin lehmäjuonen,
Katsoin lammaskatrastasi;
Kun ma sotkin sotkujasi,
Räskytin räpähiäsi;
Kun märiihessärimusin,
Alla parsien pamusin,
Olin olkihuonehessa,

Pyyhin hiemalla hikiä

Luulit riihen ripsavaksi,
Kun mun ripsi rintaluuni;
Luulit orren ohkavaksi,
Kun mun ohki olkapääni;
Luulit parren paukkavaksi,
Kun mun paukkoi pallioni;
Pinon pitkän viereväksi,
Kun minun vereni vierii,
Orjuudessa ollessani,
Käskylässäkäyessäni."

5. Matalleenan vesimatka.

Mataleena neito nuori
Kauan se kotona kasvoi,
Kauan kasvoi, kauas kuului,
Tykönähyvän isänsä
Kanssa armahan emonsa.
Palkin polki permannosta
Hänen korkokengillensä
Hirren kynnystäkulutti
Hänen hienohellmallansa,
Toisen hirren päänsäpätä
Hänen kultaruunullansa;
Rautaisen rahin kulutti
Astioita pestessäsä
Kulman pöytäkulutti
Hopiapäälläveitsellensä

Mataleena neito nuori
Meni vettä lähteheltä
Kultakiulunen käessä
Kultakorva kiulusessa.
Katseli kuvan sioa:
"Ohoh minua neito parka!
Pois on muoto muuttununna,
Kaunis karvani katonut;
Eipäkiillärintakisko,
Eikähohta päänpopia,
Niinkun kiilti toisesänä
Vielähohti mennävuonna."

Kiesus paimenna pajussa,
Karjalaissa kaskimaissa,
Anoi vettäjuoaksensa:
"Annas vettäjuoakseni!"

"Ei oo mulla astiata,

Eik' oo kannuni kotona;
Pikarit pinona vieri,
Kannut halkona kalisi."

"Pistäpäpivosi täysi,
Kahmalossa kanniksella!"

"Mitä puhut Suomen sulha,
Suomen sulha, maiten orja,
Isäni ikuinen paimen,
Ruotiruovoilla elänyt;
Kalanpälläkasvaellut,
Karjalaissa kaskismaissa!"

"Sis mälienen Suomen sulha,
Suomen sulha, maiten orja.
Isäni ikuinen paimen,
Ruotiruovoilla elänyt,
Kalanpälläkasvaellut,
Karjalaissa kaskismaissa;
Ellen elkesi sanelen."
"Sano kaikki, minkätieät!"

"Kussas kolme poikalastas?--
Yhen tuiskasit tulehen,
Toisen vetkasit vetehen,
Kolmannen kaivoit karkeeseen.
Sen kun tuiskasit tulehen,
Siit' olis Ruotsissa ritari;
Sen kun vetkasit vetehen,
Siit' olis herra täällämaalla;
Sen kun kaivoit karkeesehen,
Siit' olis pappi paras tullut."

Mataleena neito nuori
Rupes vasta itkemään,
Itki vettäkiulun täysi,
Kiesuksen jalat pesevi,
Hiuksillansa kuivoavi:
"Itsepälieniet Herra Kiesus,
Kun mun elkeni sanelit!
Pane minua Herra Kiesus,
Pane minua, minnes tahot,
Soihin, maihin portahiksi,
Porttojen polettavaksi,
Jaloin päälläkätäväksi!

Pane minua Herra Kiesus,
Pane minua, minnes tahot,
Silloiksi meren selälle
Lahopuiksi lainehille,
Joka tuulen turjotella,
Laajan lainehen laella!

Pane minua Herra Kiešus,
Pane minua, minnes tahot,
Tunge hiiliksi tulehen,
Kekäeiksi valkiahan,
Joka tulen tuikutella,
Valkiaisen vaikutella!"

6. Neitsy Maarian virsi.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äti armollinen,
Viitiseksen, vaatiseksen,
Pääsomille suori'iksen,
Vaskipauloihin paneksen,
Tinavöhin telkitäksen,
Läksi pirtistäpihalle,
Kaapsahellen kartanolle.

Katselevi kartanolla,
Kuunteli kujan perälä
Jopa marja maalta huuti,
Puolukainen kankahalta:
"Tule neiti noppimahan,
Punaposki poimimahan,
Tinarinta riipimähän,
Vyöaski valitsemahan,
Ennenkun etona syöpi,
Mato musta muikkoavi!
Sat' on saanut katsomahan,
Tuhat ilman istumahan,
Sata neittä tuhat naista,
Lapsia epalukusin;
Ei ken koskisi minuhun,
Poimisi minun poloisen."

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkarainen,
Läksi marjan katsantahan,
Punapuolan poimintahan,
Hyppisillään hyvillä
Käösilläkaunehilla.

Meni mäen, meni toisen,
Niin mäelläkolmannella,
Keksi marjasen mäeltä
Punapuolan kankahalta.

Niin meni mäen niskalle,
Itse tuon sanoiksi virkki:

"On marja näkemään,
Puola ilmon luomiahan,
Ylähäkömaasta syä
Alahako puuhun nosta."

Tempoi kxaun kankahalta,
Mäeltärasakan männyn,
Sillämarjan maahan sortoi,
Marja maahan seisataksen.

Niinpämarja maasta nousi
Kaunoisilte kautoloille,
Kaunoisilta kautoloilta,
Puhtahilte polviloille,
Puhtahilta polviloilta,
Heleville helmoillehen.

Nousi siitävyöriivoille,
Vyöriivoilta ryntähille,
Ryntähiltäleuoillehen,
Leuoiltahan hnulillehen.
Huulilla hypertelihen,
Siitäsuuhun pyöähyytti,
Keikahutti kielellehen,
Kieleltäkeruksihinsa,
Siitävatsahan valahti.

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkarainen,
Siitätyytyi, siitätäytyi,
Siitäpaksuksi panihen.

Kantoi kohtua kovia,
Vatsan täyttävaikiata,
Kuuta seitsemän kaheksan,
Ympäri yheksän kuuta,
Vaimon vanha'an lukuun,
Kuuta puolen kymmenettä

Emo tuosta arvelevi:
"Mi on meiän Marjatalla,
Ku meiän kotikanalla,
Kun se pauloitta asuvi,
Aina vydtävölehtivi,
Hamehetta hölehtivi!"

Niin kuulla kymmenennellä
Impi tuskalle tulevi,
Kohtu käntyvi kovaksi,
Vatsantäysi vaikiaksi.

Kysyi kylpyäemolta:
"Anna kylpyäemoni,

Jossa huono hoivan saisin,
Avun ange tarvitseisin!"

Emo varsin vastoavi
"On kyly kytöällä
Johon portto pojat saapi,
Tulen lautta lapset luopi,
Tuonne pentujen pesään,
Sorajouhen soimen päähän."

Jo on piika pinteissä
Minne mennä kunne käy
Kusta kylpyäkysellä
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Piltti pienin piikojani,
Paras palkkalaisiani!
Kä'päkylpyäkylästä
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisin,
Avun ange tarvitseisin--
Käy pian, väehen jouvu,
Vähemmin tarvitahan."

Piltti pienin piikojahan,
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Keltäpäkysyn kylyä
Keltäihelen apua?"

"Kysy Ruotuksen kylyä
Saunoa Sarajansuista!"

Piltti pienin piikojahan,
Paras palkkalaisiahan,
Hyväkiekas käskemätä
Kehumattaki kepiä
Koprin helmansa kokosi,
Käsin käri vaattehensa,
Sekäjuoksi, jotta joutui,
Juoksi Ruotuksen kotihin.
Mät mäkyi mennessään,
Vaarat notkui noustessahan,
Käyt hyppi kankahalla,
Someret hajosi suolla,
Tuli Ruotuksen tupahan,
Sai sisään salvoksehen.

Ruma Ruotus Paitulainen
Syöpi, juopi, kestoavi,
Pääsäpöyän paioillahan,
Aivan aivinaisillahan,
Syöpi, juopi suurten lailla,
Elävi hyvän tavalla.

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsänojalta:
"Mitäsie sanot katala,
Kuta kurja juoksentelet?"

Piltti pienin piikasia,
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Läksin kylpyäkylästä
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisi,
Avun ange tarvitseisi."

Ruma Ruotuksen emäntä
Liehoi sillan liitoksella,
Laahoi keskilattialla,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Kellen kylpyäkyselet,
Kellen aihelet apua?"

Sanoi Piltti, pieni piika:
"Kysyn meiän Marjatalle."

Ruma Ruotuksen emäntä
Käet puuskahan panevi,
Kupehelle kummallenki,
Itse virkk, noin nimesi:
"Ei kylt kylähän joua,
Ei saunat Sarajan suulta;
On talli Tapiomäellä
Hepuhuone hongikossa,
Johon lautta lapset luopi,
Tuliportto poiat saapi--
Kun heponen hengännevi,
Niinp' on siinäkylpeä!"

Piltti pienin piikasia
Sekäjuoksi, jotta joutui,
Ruman Ruotuksen ko'ista,
Sanoi taatse tultuansa:
"Eule kylpyäkylässä
Saunoa Sarajalassa.
Ruma Ruotus Paitulainen
Söp' on, joip' on pöyän päässä
Pääpöyän paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.
Sanan virkkoi, noin nimesi:
Mitäsie sanot katala,
Kuta kurja juoksentelet?"

Mie sanoin sanalla tuolla:
"Läksin kylpyäkylästä
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisi,

Avun ange tarvitseisi."

Ruma Ruotuksen emäntä
Liehoi sillan liitoksella,
Laahoi keskilattialla,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Kellenpäkysyt kylyä
Kellen aihelet apua?"

Mie sanoin sanalla tuolla:
"Kysyn meiän Marjatalle."

Ruma Ruotuksen emäntä
Pani puuskahan käensä
Kupehelle kummallenki,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Ei kylt kylähän jousa,
Ei saunat Sarajan suulta;
On talli Tapiomäellä
Hepohuone hongikossa,
Johon lautta lapset luopi,
Tuliportto poiat saapi--
Kun heponen hengännevi,
Niinp' on siinäkylypede!"

Niinp' on, niin sanoi mokomin,
Niinpävainen vastaeli.

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkarainen,
Aina tuskansa tulessa,
Vatsan vaivoissa kovissa,
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Lähteäminun tulevi,
Niinkun muinenki kasakan,
Eli orjan palkkalaisen,
LähteäTapiomäelle,
Käähongikkokeolle!"

Otti vastan varjoksensa,
Astua alottelevi,
Nousevi kipumäkeä
Kipuvuorta kiipueli,
Huonehesen hongikolle,
Tallihin Tapiomäelle.

Sitte sinne saatuansa,
Toki päästyäperille,
Sanovi sanalla tuolla:
"Henkeäs hyväheponen,
Huokoas vetäävarsa,
Vatsan kautta vaivaloisen!
Kylylöly löyhätä

Sauna lämpönen lähetä
Jossa huono hoivan saisin
Avun ange tarvitseisin."

Henkäsi hyväheponen,
Huokasi vetäjävarsa,
Vatsan kautta vaivaloisen.
Min heponen hengittävi,
Se on luotu saunanlölyly,
Vesi viskattu viaton;
On kun löly lyödessä
Viskattaessa vetonen.

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkurainen,
Kylpi kylyn kyllätensä
Vatsan lölyyn vallaltansa;
Saip' on tuonne poikuensa
Heinille kesäeioille--
Syntyi poika polvillehen,
Lapsi lantehuisillehen.

Jouluna Jumala syntyi,
Paras poika pakkasella,
Revon heinihuonehesen,
Sorajouhen soimen päähän.
Häkäolkia levitti,
Sika penkoi pehkuloita,
Poian pienen peitteheksi,
Katteheksi kaikkivallan.

Jouluna Jumala syntyi,
Paras poika pakkasella;
Nousi kuu, yleni päivä
Armas aurinko havatsi,
Tähet taivon tanssaeli,
Otavat piti iloa,
Syntyessäsuuren luojan,
Yli armon auetessa.

Tahvanus on tallirenki
Ruman Ruotuksen talossa,
Ruokki Ruotuksen hevoista,
Kaitsi tallikonkaria.
Vei hän juomalle hevosen,
Kaivolle katetun ruunan,
Loimiselän lätehelle;
Lähe läkkyi, hepo kuorsui.

Tahvanus on tallirenki
Läksi maahan ratsahilta,
Katsoi maasta maan vikoja,
Katsoi veestäveen vikoja;

Nänyt ei maassa maan vikoja,
Eikäveessäveen vikoja.
"Mitäkuorsut korpin ruoka,
Hirnut Hiisien heponen!
Ei ole maassa maan vikoja,
Eikäveessäveen vikoja."

"Sitäkuorsun korpin ruoka,
Hirnun Hiisien heponen:
Uus' on tähti taivahalla,
Pilkku pilvien raossa."

Tahvanus on tallirenki
Iski silmänsäitähän,
Katsoi pän luotehesen,
Katsoi kaiken ilman rannan;
Näki tähnen taivahalla,
Pilkun pilvien lomassa.

Niin repo etehen juoksi:
"Repo rukka, raukka poika!
Sie olet kengätäkepiä
Sekäliukas liikunnalta;
Käy nyt tuota katsomahan
Vaaran vaskisen takoa,
Mistämeille tähti syntyi,
Kusta uusi kuu kumotti!"

Repo juoksi. jotta joutui,
Pian juoksi matkat pitkä,
Väehen väit samosi,
Vaaran vaskisen ta'aksi.

Paimen vastahan tulevi,
Niin repo sanoiksi virkki:
"Oi sie rukka paimoseni!
Tokko tietäsit sanoa,
Mistämeille tähti syntyi,
Uusi tähti taivahalle."

Tuon paimo sanoiksi virkki:
"Jopa tieän, jotta tunnen;
Siitämeille tähti syntyi,
Uusi tähti taivahalle,
Kun on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna."

"Miss' on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?"

"Tuoll' on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna,
Veitlihimassa [42] vähässä

Syntynyt Jumalan poika
Hevon heinähuonehesen,
Sorajouhen soimen päähän,
Vihviläsille saroille,
Kakaroille kylmenneille.
Sinne synnytti Jumala,
Pani luoja poikuensa;
Ei vaihtaisi poiuttansa
Vaskihin valettavihin,
Hopioihin hohtavihin,
Kultihin kumottavihin,
Eikäkuuhun, pävyehen,
Aurinkoisehen hyvään."

Repo rukka, raukka poika,
Jo tuli takaisin tuolta,
Vaaran vaskisen takoa,
Toi sanoman tullessansa:
"Siitämeille tähti nousi,
Uusi tähti taivahalle,
Kun syntyi Jumalan poika,
Aukesi ylinen armo.
Pannut on luoja poikuensa
Heinille hevosten luoksi,
Vihviläsille saroille,
Kakaroille kylmenneille;
Ei vaihtaisi poiuttansa
Vaskihin valettavihin,
Hopioihin hohtavihin,
Kultihin kumottavihin,
Eikäkuuhun, pävyehen,
Aurinkoisehen hyvään."

Tahvanus on tallirenki
Veip' on tallihin hevosen,
Heitti heiniäetehen,
Levitteli verkkalointa,
Siotteli silkkivötä

Meni Ruotuksen tupahan,
Seisatteli oven suussa,
Pysytteli partten päässä

Ruma Ruotus Paitulainen
Syöpi, juopi, kestoavi,
Päässäpöyyn paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsänojasta:
"Pese kätä käy ruoalle,
Ruoki Ruotuksen hevoista!"

Tahvanus on tallirenki,
Hänpätuon sanoiksi virkki:
"En sinäpitkähäikäjä
Kuuna kullan valkiana,
Ruoki Ruotuksen hevoista,
Kaitse kiivan konkaria;
Itse Ruotus ruokkikohon
Tänän pävyen perästä-
Jo syntyi parempi synty,
Kasvoi valta kaunihimpi.
Jopa on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna,
Nän mätänen taivahalla,
Pilkun pilvien lomassa."

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsänojasta:
"~sken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun tuo häkäammonevi,
Päpönttäpödtänevi,
Jok' on luina lattialla,
Liha syödy, luu kaluttu,
Kesi kenkinäpietty,
Talvikausi tallaeltu."

Nousipa häkäammomahan,
Päpönttäpödtänähän,
Nousi hännin hälymähän,
Sorkin maata sotkemahan.

Tahvanus on tallirenki,
Hänpätuon sanoiksi virkki:
"Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?--
Nousipa häkäammomahan,
Päpönttäpödtänähän."

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsänojasta:
"~sken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun tuo kukko laulanevi,
Kananpoika kaikkunevi,
Jok' on paistina vaissa,
Liha voilla voieltuna,
Höyhenillähöykenneillä
Jäsenilläjäykenneillä"

Nousipa kukko laulamahan,
Kananpoika kaikkumahan,

Luillansa luhisemahan,
Höyhenillähöykkimähän.

Tahvanus on tallirenki,
Häpätuon sanoiksi virkki:
"Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?--
Nousipa kukko laulamahan,
Kananpoika kaikkumahan."

Ruma Ruotus Paitulainen
Viskoi veitsen lattiahan,
Sanovi sanalla tuolla,
Tiuskoi tuolla tiuskehella:
"sken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun veitsi vesottunevi,
Jonka siltahan sivalsin,
Jot' on vuosi vuoliskeltu,
Kaksi kannettu tupessa
Veitsenpäävesottunevi,
Ja vesat lehittynevi."

Alkoipa veitsenpäävesota,
Vesat lehtiälykää
Vesosi vesoa kuusi,
Kultalehen kunki päähän.

Tahvanus on tallirenki,
Häpätuon sanoiksi virkki:
"Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?--
Jopa on veitsenpäävesonna,
Jonka siltahan sivallit,
Sekäkukko laulanunna,
Jok' oli paistina vaissa.
Viel' on häkäammonunna,
Jok' oli luina lattialla.
Jo nyt luovun Ruotuksesta,
Pakenen pakanan västä
Otan uskon Kiesuksesta,
Kastin kaikkivaltiasta."

Tuosta suuttui suuri miesi,
Ruotus julmaksi rupesi,
Suoritti soan tulisen,
Päälle kaulan kaikkivallan;
Sata miestämiekillistä,
Tuhat rauaista urosta,

Luojan surmaksi sukesi,
Katomaksi kaikkivallan.

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkalainen,
Piiletteli poiuttansa,
Kasvatteli kaunoistansa,
Alla jauhavan kivosen,
Alla juoksevan jalaksen,
Alla seulan seulottavan,
Alla korvon kannettavan,
Sylissä hän syätelevi,
Käissä hän käntelevi.

Laski poian polvillensa,
Lapsen lannehuisillensa,
Alkoi päänsä sukia,
Hapsiansa harjaella,
Hopiaisella sualla,
Kultavarsi harjasella;
Suastansa pii pirahti,
Taimen taittui harjastansa.

Rapasihen etsimään,
Taimenta tavottamahan,
Katoi poika polviltahan,
Lapsi lanne'puoliltahan.

Tuossa hirnui Hiitten ruuna,
Pääsi pahan heponen.

"Mitähirnut Hiitten ruuna,
Pääsi pahan heponen?"--

"Sitähirnut Hiitten ruuna,
Pääsi pahan heponen,
Viety on poika polviltasi,
Lapsi lanne'puoliltasi."

Maaria matala neiti,
Pyhäpiika pikkalainen,
Tuosta tuskille tulevi,
Itkeäkujertelevi.

Rapasihen etsimään,
Etsi pientäpoiuttansa,
Kullaista omenuttansa,
Hopiaista sauoansa,
Alta jauhavan kivosen,
Alta juoksevan jalaksen,
Alta seulan seulottavan,
Alta korvon kannettavan,
Puiten puut, jaellen ruohot,

Hajotellen hienot heinä.

Etsi pientäpoiuttansa,
Eipälöyäpoiuttansa,
Kullaista omenuttansa,
Hopiaista sauoansa.

Etsi mäلتä männiköltä
Kannoilta, kanarvikoilta,
Katsovi joka katajan,
Joka varvikon vatovi,
Katsovi kanarvajuuret,
Ojenteli puien oksat.

Astua ajattelevi,
Käyäkääpärottelevi:
Tiehyt vastahan tulevi,
Niin tielle kumarteleksen:
"Oi tiehyt Jumalan luoma!
Etkönänyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?"

Noin se tiehyt lausueli:
"Oisin nähnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Kovan kengän käytäväksi,
Kannan karskuteltavaksi,
Joka koiran juostavaksi,
Ratsahan ajeltavaksi."

Astua ajattelevi,
Käyäkääpärottelevi;
Tähti vastahan tulevi,
Tähelle kumarteleksen:
"Oi tähyt Jumalan luoma!
Etkönänyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?"

Noin se tähti lausueli:
"Oisin nähnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Kesäksi katoamahan,
Sykysylläsyntymähän,
Kylmilläkimaltamahan,
Pimehilläpiikkumahan."

Astua ajattelevi,
Käyäkääpärottelevi;
Kuuhot vastahan tulevi,

Niin kuulle kumarteleksen:
"Oi kuuhut Jumalan luoma!
Etkönänyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?"

Noin se kuuhut lausueli:
"Oisin nähnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Aamulla alenemahan,
Illalla ylenemään,
Yksin ölläkulkemahan,
Pakkasella paistamahan."

Astua ajattelevi,
Käykäpäättelevi;
Pävävastahan tulevi,
Päväle kumarteleksen:
"Oi pävyt Jumalan luoma!
Etkönänyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?"

Pävätaiten vastaeli:
"Sekänän, jotta kuulin;
Poikasipa loi minunki,
Loi hyville, ei pahoille,
Aamulla ylenemään,
Illalla alenemahan,
Yön aian lepeämään,
Pävän aian paistamahan.

Jopa nänki poikuesi,
Voi poloinen poiuttasi!
Jo on poikasi poloinen
Kaotettu, kuoletettu,
Pantu luoja painon alle,
Herra hautahan hakattu."--

Niinpäme pojat poloiset
Aina muita muistelemma,
Jouvitlemma jotaki,
Tuot emme tokahi'kana,
Suuren surmoa Jumalan,
Katomusta kaikkivallan,
Kuin on luoja kuoletettu,
Kaotettu kaikkivalta,
Kun on hautahan hakattu,
Pantu luoja painon alle.

Pirulaiset piinattihin [43],
Paha valta vaivattihin [44],

Saan keihään käellä
Tuhannen terälämiekan.
Luoja puuhun puntattihiin,
Ristihin ripustettihiin,
Siinähäntäsurmattihiin,
Kuollut puusta laskettihiin,
Hakattihiin, hauattihiin,
Kahen kallion lomahan.
Vuoret päälle vaaittihiin,
Kivet päälle kiusattihiin;
Sata miestämiekillistä,
Tuhat rauaista urosta,
Ne veti veressäsilmin,
Luojan hauan partahalle;
Sata miestämiekillistä,
Tuhat kilvenkantajoa,
Luojan hauan paimenena,
Vartiana kaikkivallan.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äti armollinen,
Itkeäkujertelevi,
Valitella vaikertavi,
Käypi tietästelevi
Luojan hauan partahalle:
"Nouses luoja kuolemasta,
Herkeäuneksimasta;
Nouse nuorra kuolemasta,
Kaunisna katoamasta!
Kun et nouse, et heränne,
Jo kohta tulen minäki,
Kerallasi kuolemahan,
Kanssasi katoamahan."

Herra hauasta havatsi,
Lausui luoja, noin nimesi:
"Ei ole tähtänouseminen,
Kun sielläkääninen;
Kivet alla, paaet päällä
Kupehilla kummallaki,
Someret syäntävasten,
Vasten hieta hartioita."

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äti armollinen,
Päiväle kumarteleksen:
"Oi pävyt Jumalan luoma,
Luoma luojan valkiamme!
Paista hetki heltehesti,
Toinen himmesti hiosta,
Kolmansi koko terätä
Paaet paista pehmiäksi,
Kivet suolaksi sulata,

Someret veäve'eksi,
Hieta vaaheksi valuta,
Päästäluoja kuolemasta,
Herra hauasta herää"

Tuo pävyt Jumalan luoma,
Pävyt armas aurinkoinen,
Lenti päännäkanana,
Siipipuonna siuotteli,
Luojan hauan partahalle,
Kammiolle kaikkivallan.

Sat' on miestämiekillistä,
Tuhhat kilvenkantajoa,
Pantu luojan paimeneksi,
Kaikkivallan vartiaksi;
Nuopa pävätäkysyvä,
Anelevat auringolta:
"Päväärmäs aurinkoinen,
Mitpäsie täne läksit?"

Pävätaiten vastaeli,
Armas aurinko saneli:
"Läksin luota katsomahan,
Likeltätähystämähän,
Kuin on luoja kuoletettu,
Herra hautahan hakattu."

Niin pävyt Jumalan luoma,
Luoma luojan valkiamme,
Paistoi hetken heltehesti,
Toisen himmesti hiosti,
Kolmannen koko terätä
Nukutteli nuivan kansan,
Paineli väen pakanan,
Nuoret miekkujen nojahan,
Vanhat vasten sauojansa,
Keski-än keihälle.
Paistoi paaet pehmiäksi,
Kivet suolaksi sulatti,
Someret veti ve'eksi,
Hiejan vaaheksi valutti,
Päästi luojan kuolemasta,
Katomasta kaikkivallan.

Luoja hauasta havatsi,
Herra herkesi unesta,
Pääsi hauan partahalle,
Ylös kuopasta kohosi.
Kivet silloin kielin lauloi,
Paateret sanoin pakasi,
Joet joikui, jävet järkkyi,
Vuoret vaskiset vavahti,

Tullessa Jumalan tunnin,
Herran armon auetessa.

Nousi luoja kuolemasta,
Herkesi uneksimasta,
Vetihen vesikivelle
Vatsallehen vaivoaksen,
Veriään viruttamahan,
Hurmehia huuhtomahan.

Niin pävyt Jumalan luoma,
Luoma luojan valkiamme,
Lenti taiten taivahalle,
Siallensa entiselle,
Päästi miehet nukkumasta,
Pahat unta ottamasta.

Pahat kahletta takovat,
Nauloja varustelevat,
Lyöäluoja kahleisin,
Rautalukkoihin lukita,
Ettei pääsisi pakohon,
Kulkemahan kunne'kana,
Hakatusta hauastansa,
Kuopastansa kaivetusta.

Luoja käypi, astelevi,
Kulki matkoa vähäsen,
Kuuli paukkinan pajasta,
Meni köyhäpajahan,
Kysyjänäkynnykselle;
Täälärautiot takovat,
Sepä Hiitten hilkkasevat.
Meni seppojen pajahan:
"Mitä rautiot takovat,
Sepä Hiitten hilkkuttavat?"

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Taon luojalle kyttyttä
Jumalalle kahlisköyttä
Vaan en muistanut mitellä
Kuin on paksu luojan kaula,
Kuin on paksu, kuin on pitkä
Kuin on poikelta leviä"

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Sen on paksu luojan kaula,
Sen on paksu, senpäpitkä
Senki poikelta leviä"

Kun on kaulasi omasi."

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja:
"Mistä tieä luojan kaulan,
Kuin on paksu, kuin on pitkä
Kuin on poikelta leviää"

Niin kuulu Jumalan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Siinäpäolin minäki,
Luojan hauan partahalla,
Katsoin kantosen takana,
Vesakosta vierettelin."--

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja:
"Niinpäsinun on leuka laaja,
Leuka laaja, silmä suuret,
Niin on pitkä silmäripset,
Kun on eilisen Jumalan,
Jonka maahan hakkasimme,
Hakkasimme, hautasimme."

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Sill' on miulla leuka laaja,
Leuka laaja, silmä suuret,
Silläpitkä silmäripset,
Kauan kasvoin kankahalla,
Kasvoin kantosen takana,
Kiven suuren suojasessa."

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Voi kun oot kovin osaava,
Yli muien ymmätävä"

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Silläoon kovin osaava,
Yli muien ymmätävä
Kauan katsoin syjän suuhun,
Partahan palanpurijan."

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja:
"Nyt oisi kahlis valmihina,

Vaan en mie mitelläsaata
Tuota kauloa omoa,
Kuin on pitkä kuin on paksu,
Kuinka poikelta leviä
Ei minun käeni käänny,
Eikä sormeni sopine."

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Kun annat minun mitata,
Saattaisin minämitellä
Käntyisi minun käeni,
Sekä sormeni sopisi."

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Jos annan sinun mitellä
Eillä lukkohon lukitko,
Eläpaina palkimehen
Eläpihtihin pihistä
Vast' on lukko laajittuna,
Ei vieläavainta saatu,
Ei lukot käsin lutise,
Loirat sormin sorkuele."

Antoi luojansa mitellä
Tuota kauloa omoa,
Kuin oli pitkä kuinka paksu,
Kuinka poikelta leviä

Siiitämeiän suuri luoja,
Meiän julkinen Jumala,
Mittaeli, määäli,
Jopa lukkohon lukitsi,
Siiitäpainoi palkimehen,
Sekäpihtihin pihisti.

Iski kannan kalliohon;
Perän potkasi kivehen,
Yheksän sylen syvähän,
Kyynärsen kymmenettä
"Pysy nyt siinäpintahainen,
Paru siinäpantahainen,
Tekemässäsi pahassa,
Luomassasi kyttyessä"

Se on julma Juuttahainen
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isän aloja,
Jo näki tuhon tulevan,
Häpävän päälle saavan;

Kerran kiljasi pahasti,
Toisen karjui kauhiasti,
Kolmannen ylen kovasti.

Sanoi meiän suuri luoja,
Meiän julkinen Jumala:
"Kilju nyt kivi kovaksi,
Karju rauta karkiaksi!
Pysy siinäsen ikäi,
Asu siinäaikuesi,
Kun ei kuuta aurinkoa,
Päveähyvännästä
Kun ei maata, eikä puuta,
Ilmassa inehmisiä--
Tämän pävyen perästä
Olkohon kivi kovana,
Rauta kaikki karkiana,
Tuuli taivahan viluna!"

Siitämeiän suuri luoja,
Meiän julkinen Jumala,
Ylös ilmahan kohosi,
Päälle kuen kirjokannen,
Päälle taivaisen kaheksan,
Ilmalle yheksännelle,
Sialle isän Jumalan,
Kamarihin kaikkivallan.
Sielläsuutua pitävi,
Kansan kaiken tuomitsevi,
Pahat paiskavi syvähän,
Hirviähän helvettihin,
Hyvä sinne siirtelevi,
Taluttavi taivahasen.

7. Piispa Heinrichin surma.

Kasvoi ennen kaksi lasta,
Toinen kasvoi kaalimaassa,
Toinen Ruotsissa yleni.
Se kun kasvoi kaalimaassa,
Se Häne'en Heinrichi;
Se kun Ruotsissa yleni,
Se on Eirikki kuningas.

Sanoi Häneen Heinrichi
Eirikille veljellensä
"Läkkä maita ristimähän,
Mailla ristimätönillä
Paikoilla papittomilla!"

Sanoi Eirikki kuningas
Heinrikille veljellensä
"Ent' on jävet jäämätä
Sulana joki kovera."

Sanoi Häneen Heinrikki
Eirikille veljellensä
"Kylläkierrän Kiulon jäven,
Ympäri joki koveran."

Pani varsat valjahisin,
Suvikunnat suitsi suuhun,
Pani korjat kohallensa,
Saatti lastat sarjallensa,
Anturoillensa avarat,
Perälensäpienet kirjat.
Niin kohta ajohon lähti,
Ajoin tietä matkaeli,
Kaksi päveäkevästä
Kaksi ydäjajestänsä

Sanoi Eirikki kuningas
Heinrikille veljellensä
"Jo tässätulevi näkä
Eikäsyä eikājuoa,
Eikäpurtua pietä"

"On Lalli lahen takana,
Hyväneuo niemen päässä
Siinäsyömä siinäjuomma,
Siinäpurtua piänmä"

Sitte sinne saatuansa
Kerttu kelvoton emäntä
Suitsi suuta kunnotonta,
Keitti kieltäkelvotonta.

Sitte Häneen Heinrikki
Otti heiniähevosen,
Heitti penningit sialle,
Otti leivän uunin päätä
Heitti penningit sialle,
Otti olutta kellarista,
Vieritti rahat siallen.
Siinäsovä, siinäjoivat,
Siinäpurtua pitivä;
Sitte lähtivä ajhon.

Tuli Lalli kotiansa--
Tuo Lallin paha emäntä
Suitsi suuta kunnotonta,
Keitti kieltäkelvotonta:
"Jo tässäkäi ihmisiä

Täs' on sydy, täs' on juotu,
Täsäpurtua pietty,
Viety heiniähevosen,
Heitty hietoja siahan,
Sydy leivä uunin päätä
Heitty hietoja siahan,
Juotu oluet kellarista,
Saatu santoa siahan."

Lausui paimen patsahalta:
"Jo vainen valehtelitki,
Elävainen usko'kahan!"

Lalli se pahatapainen,
Sekämies pahasukuinen,
Otti Lalli laukkarinsa,
Piru pitkän keihänsä
Ajoi Herroja taka'an.

Sanoi orja uskollinen,
Lausui parka palvelija:
"Jo kuuluu kumu takana,
Ajanko täähevoista?"

Sanoi Häneen Heinrikki:
"Jos kuuluu kumu takana,
Eläaja täähevoista,
Karkottele konkaria."

"Entäjos tavotetahan,
Taikkapa tapetahanki?"

"Käy sinäkiven taaksi,
Kuultele kiven takana,
Jos mua tavotetahan,
Taikka myös tapetahanki;
Poimi mun luuni lumesta,
Ne pane hään rekehen
Hään Suomehen veteä
Kussa häkäuupunevi,
Sihen kirkko tehtäköön,
Kappeli rakettakohon,
Papin saarnoja sanella,
Kansan kaiken kuultavaksi."

Palasi paha kotia,
Lausui paimen patsahalta:
"Kusta Lalli lakin saanut,
Mies paha hyvän hytyrän,
Pispan hiipan hirtehin?"

Niinpämies murehissansa,
Lakin päästästävotti,

Hivukset himahtelivat,
Veti sormuksen sormesta,
Lihat ne liukahtelivat.

Niin tänän pahantapaisen
Pispan raukan raatelijan
Tuli kosto korkialta,
Makso mailman valtialta.

8. Elinan surma.

Elinainen neiti nuori
Meni aittahan mäelle,
Vaskivakka kainalossa,
Vaskiavain vakkasessa.
Tuoltapa tulee Klaus Kurki.
"Mistä tunnet Klaus Kurjen?"
"Tulennasta tuiman tunnen,
Jalon jalan heitännästä"
"Eikös muita yläpiötä
Kun on Laukon Klaus Kurki?"--

Klaus tuo tuli pihalle,
Sa'an hevoismiehen kanssa,
Sa'an satulaurohon,
Miehet kulta miekoissansa,
Hevoset hopiapässä

Viisi veljestä Elinan
Istuit kaikki pöydän pässä
Nousit kaikki seisoalle,
Läksit vastahan Klaulle.

"Onkos teillä neittämyä
Piika pietty minulle?"

"Ei neittämyä
Panna kaupan kartanolla;
Hevot myyähän mäellä
Luukaviat kartanolla.
Kyll' on meillätupiaki:
Tupa meill' on yljän tulla,
Tupa tulla, toinen mennä
Talli meill' on hevot panna,
Vaja varsat valjutella,
Naula laskea satulat."

Klaus tuo tuli tupahan
Miekalla oven avasi,
Tupellansa kiini tunki.

"Onkos teilläneittämyä
Piika pietty minulle?"--

~itinsäElina neien
Klaus Kurjelle kumarsi:
"Ei ole meilläneittämyä
Eikäpiika'a piolla.
Piijat meill on piskusia,
Kaikki kesken kasvavia."

"Onpa tuo vähäElina,
Anna'pa vähäElina!"

"Oh mun äti kultaseni,
Eläanna minua Klaulle!"

"Ei taia vähäElina
Panna työhön palkollista,
Ruokkia perehiäsi,
Kaita tarhakarjosi."

"Eikätarvitse Elinan;
Onpa sielläKirstipiika.--
Minäannan Kirstipiian
Panna työhön palkollisen,
Ruokkia talon perettä
Kaita kanssa tarhakarjan."

"Kyll' on sulla Kirstipiika,
Laukon entinen emäntä
Se mun polttaisi tulessa,
Kovin pävin kuolettaisi."

"Ei ole Kirsti ennenkään
Ketän polttanut tulessa,
Kovin pävin kuolettanut,
Ei ole ennen, eikävasta."

Kukas kuitenkin on hullu,--
Kukas muu, kun piika raukka?
Jos ei hullu, niin on himmi,
Otti kihlat, antoi kätä
Käsi on Klaun käessä
Kävi Klaun kartanolle.

Kirsti katseli lasissa,
Väkytteli västäröllä
"Oh, jos sitäki olisi,
Tuon väin pahentajata!
Ennenkun avaimet annan,
Toisen käskylläkävelen."

Lähti hän Klaun puheille:

"Ohoh, Klaus kultaseni!
Vähän kylläsinätieä--
Uolevi emännän makasi."

"Oh mun Kirsti piikasen!
Jospas tuottelet toeksi
Minkäsattelit sanoiksi,
Vieläsun verassa käytän;
Elinan tulessa poltan--
Viisi verkaista hametta
Annan sinun käykseski,
Ennenkun Elina rouan;
Annan käehes avaimet
Ennenkun Elina rouan."

"Ohoh, Klaus kultaseni!
Aja Aumasten laolle,
Pikkunniittuisten nimelle.
Sano kauas meneväsi,
Monet viikot viipyväsi,
Keräjissä Pohjanmaalla.
Niinpä tuottelen toeksi
Minkäsaattelin sanoiksi."

Klaus lähteälupasi.--
"Oh mun vähä Elinani!
Viillävoita vakkasehen,
Säi säkkihän evästä
Liikkiösianlihoa,
Karpio kananmunia,
Minun kauas mennäkseni,
Keräihin Pohjanmaalle.-

"Oh mun Klaus kultaseni!
Eläviivy kauan siellä
Viikot on viimeiset minulla,
Vieläpävä viimeisimmät;
Astu puoli saappahassa,
Anna toisten toinen puoli,
Puhu puolilla sanoilla,
Anna toisten toinen puoli;
Juo vaan puoli siemenystä
Anna toisten toinen puoli--
Niin sinäpikemmin pääset
Pohjan noitain seasta."

Elina vähämätä
Säi säkkihän evästä
Viilti voita vakkasehen,
Liikkiön sianlihoa,
Karpion kananmunia.
Klaus lähtepi ajohon

Ajoi Aumasten laolle,--
Pikkuniittuisten nimelle.

Kirsti pyykille menevi,
Pienten vaatetten pesolle,
Paitain Elina rouan.
Kuului kolkkina koasta;
Kävi roua katsomahan
"Oh mun Kirsti piikasen!
Mitäkolkitset koassa,
Paukutat patoin luona?"

"Huoran huopia virutan,
Pahan vaimon vaattehia."

"EläKirsti piikasen!
Kolki niitaniin kovasti."

Kirstipätä~~än~~ mutkan muisti,
Kolkki vieläki kovemmin.

"Eläkolki Kirsti huora!
Paitojani niin pahasti.
Ei ole niit~~ä~~älätehty,
Vaan on ätini kotona."

"Huoratpa hyväki piiat,
Vaan ei portot puoletkana--
Eik' ole minun lukua,
Vaikka parka palkollinen
Haukuttaisi huoraksiki;
Itseki isot emännä
Ovat Uolevin ohessa,
Pitk~~ä~~parran parmahissa."

Itkusilm~~ä~~säElina
Tuli rannalta tupahan.
Kirsti kiiruhti per~~ä~~sä
"Oh mun roua kultaseni!
Ottakasme orjat ty~~ö~~stä
Häyt häk~~ä~~en per~~ä~~tä
Piet~~ä~~n pitoset pienet,
Kanssa kempit kestijuhlat--
Niinkun ennenki on tehty,
Kun oli matkoilla is~~ä~~tä"

"Ohoh Kirsti piikasen!
Tehe itse, kuinkas tahot,
Niinkun teit minua ennen;
Iske kaikki muut tynn~~ö~~it,
Yksi jääiskem~~ä~~tä
Jok' on pantu minua varten."

Kirstipätähän mutkan muisti,
Iski ensin sen tynnöin.

"Ohoh Kirsti piikasen!
Toisa tehit, toisa käskin."

"Oh mun roua kultaseni!
Minne teen mäsiän teille,
Teenkouutehen tupahan,
Ylimmäsen portin päälle?"

"Elätee uutehen tupahan,
Ylimmäsen portin päälle;
Tee sia Klaun tupahan,
Niinkun ennenki olet tehnyt!"

"Siell' on pyssyt paukkavaiset,
Siellämiekat väkkyväset,
Siellärauat raatelevat,
Terä ä teräsehet."

"Pyssyt on surmana soassa,
Miekat miehilläkäsissä
Tuttuna ovat tuvassa,
Kammarissa kaunihina.
Tee vaan sinne yösiäni,
Pane kaksin villavaipat,
Pane kaksin korvatyynyt,
Kaksin liinaiset lakanat."

Kirstipätähän mutkan muisti:
Pani viiet villavaipat,
Pani viiet korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat.

Elina levolle lähti
"Ohoh Kirsti piikasen,
Etpä tehnyt, niinkun käskin!
Panit viiet villavaipat,
Panit viiet korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat."

Läksi Kirsti kammarista,
Meni Uolevin tupahan:
"Uolevi ylimystrenki,
Tulkate Klaun tupahan!
Sielläteitatarvittaisi,
Kiiruhusti kutsuttihin."--
"Mitä tämäsiellätehen?"

Meni hän sinne arvollansa;
Kirsti kiiruhti perässä
Yheksä lukut lukitsi,

Takateljen kymmenennen;
Juoks sitte Aumasten laolle,
Pikkuniittuisten nimelle:
"Ohoh Klaus kultaseni!
Jo nyt tuottelin toeksi,
Minkäsaattelin sanoiksi;
Onpa Uolevi nytki siellä
Rouan kanssa kammarissa."
Klaus kohta kotio riensi,
Alla pän, pahoilla mielin;
Otti tulta tervaksehen,
Tulta tuoheen viritti,
Pisti tulen nurkan alle,
Valoi alle valkiata.

Elinainen nuori roua
Pisti sormensa lasista,
Vihkisormus sormessansa:
"Ohoh Klaus kultaseni,
Eläsormustas kaota,
Jossas kantajan kaostat!"

Klaus Kurki kurja miesi
Veti miekkansa tupesta,
Raappas rauan kiiltäväsen,
Laski oitis sormen poikki.

Elinainen nuori roua
Piti lastansa lasista,
Itkevästäikkunasta:
"Ohoh kulta Klaus kulta!
Eläpolta poikalastas,
Jossas poltat poiantuojan."

"Pala portto poikinesi,
Tulen lautta lapsinesi!
Ei se ole minun poika,
Se onpi Uolevin poika:"

Elinainen nuori roua
Herra Kiesusta rukoili:
"Ohoh Herra Kiesus kulta,
Anna armas Herra Kiesus,
Vieläätini näkisin!
Palakohon kaikki paikat,
Tämävettävuotakohon,
Siks' ett' ätini näkisin!
Ohoh Uoti veikkoseni,
Juokse, jouvu Suomelahan,
Käske häntätänne tulla,
Puhu paremmin kun onkaan!"

Otti Uoti mennäksensä

Sekäjuoksi, jotta joutui,
Pian juoksi jäven poikki,
Tuli tuonne Suomelahan:
"Ohoh muori kultaseni!
Roua teitäsinnen kutsui."

Nousi hän pian vuotehelta,
Puki päälle vaattehia--
"Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka hamehin hametta,
Hame aina eestakaisin,
Kuinka lie'kään tyttäeni!"

"Hyvin kyllä muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!"

"Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka sukin sukkiani,
Sukin aina eestakaisin,
Kuinka lie'kään tyttäeni!"

"Hyvin kyllä muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!"

"Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka kengin kenkiäni,
Kengin aina eestakaisin,
Kuinka lie'kään tyttäeni!"

"Hyvin kyllä muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!"

"Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka levin liinojani,
Levin aina eestakaisin,
Kuinka lie'kään tyttäeni!"

"Hyvin kyllä muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!"

Tulit Suomelan lähelle--
"Voi, voi minua, vaimo valju,
Savu Laukosta näkyi,
Savu Klaun kartanosta,
Mitätuolla tehtäeeki,
Noin sakian savun kanssa!"

"Kukot sielläkultatahan,
Kanan pojat kaltatahan,
Lampaita lahtatahan,
Sianpätäkorpvetahan,
Pienen rinsin ristimiksi,
Pienen poikasen pioiksi."

Tuli Klaun kartanolle,
Laski maahan polvillensa,
Oman värynsäetehen:
"Oh mun Klaus kultaseni,
Ota pois tulesta poika,
Vaka vaimo valkiasta!"

"Poltan porton poikinensa,
Kansan lautan lapsinensa."

"Eläpolta Klaus kulta,
Anna mennämuille maille,
Elkiänsäpiilemähän,
Tötänsähäpeämähän!"

Tuli Kirsti kiiruhusti:
"Elävainen Klaus kulta!
Pane jauhoja pahoja
Tervatynnöin lisäksi;
Ne heitätulen sekahan,
Ettäparemmin palaisi."

"Oh mun vähäElinani!
Ohoh lapsi parkaseni!
Mahoit olla mielin kielin,
Mielin kielin porton kanssa."

"Ohoh äti kultaseni!
Ei ole syytäpientäkähän,
Vikoa vähästäkähän,
Verta neulan silmätömän--
Tein kaikki minkätaisin,
Vieläpäällempi vähäsen--
Pala nyt tänäki paikka,
Koskan vieläviimeiseksi,
Kovan kuolloni e'ellä
Sain näätäni silmä."

Viel' olis ottanut hyvästi,
Sanonut pari sanoa,
Itkevälle ätillensä
Raukka raukesi samasa,
Lenti liekkien sisähän,
Vaipui ilmivalkiahan.

Se oli meno nuoren rouan,
Nuoren Elina emännän,
Jok' oli kaunis kasvoiltansa,
Kaunis kaikella tavalla--
Kauan sinua kaivatahan,
Iän kaiken itketähän;
Itku ei Laukosta laka'a

Valitus Vesilahesta!

Se oli loppu nuoren vaimon,
Kanssa pienen poikalapsen;
Kului tuskin puoli kuuta,
Taikka kaksi viikkokautta,
Hevosia tallin täysi,
Nautoja naveton täysi,
Kuoli kaikki korsi suuhun,
Kaatui kaurain nojalle.

Klaus kurki kurja miesi,
Miesi kurja ja kamala,
Istui aitan kynnyksellä
Sekäistui ettäitki.

Kiesus äänäkäveli:

"Mitäitket Klaus Kurki?"

"Kyll' on syytätkemistä
Vaivoja valittamista:
Poltin oman puolisoni,
Sytytin syleni täyen,
Poltin pienen poikaseni,
Vastakannetun kaotin."

"Kyllätieän Elina rouan--"

"Missä on Elina roua?"

"Tuollapa on Elina roua,
Tuolla taivahan talossa,
Ylisessäymmäkissä
Jalan juuressa Jumalan,
Kueen kynttilän e'essä
Kultakirjanen käessä
Pikku poikanen sylissä
Uolevi oven e'essä
Tieän myöski Klaus Kurjen--"
Kussast' onpi Klaus Kurki?"

"Tuoll' on, tuolla Klaus Kurki,
Alaisessa helvetissä
Kannukset vähän näkyvä,
Jalat alta kiilustavat.--"

Vielätieän Kirstihuoran
Tuoll' on, tuolla Kirstihuora,
Alisessa helvetissä
Alimmaisen portin alla,
Palmikot vähän näkyvä,
Kultarihmat kuumottavat."

Klaus tuo ajohon lähti,

Pisti pillit säkkihinsä
Soitti suolla mennessänsä
Kajahutti kankahalla,
Jäähdytti järven pässä
Ajoi pän sula'a merta,
Alle aaltojen syvinten.--

Se oli meno nuoren miehen,
Kanssa nainehen urohon;
Kirsti rakkina perässä

9. Inkerin sulhot.

Inkeri ihana neito,
Varasi vakuun naia,
Lalmanti iso ritari
Antoi kätäkäkyelle,
Isoin kimpuin kihlaeli,
Suurin sormuksin lunasti.
"Kokotteles vuotta viisi,
Vuotta viisi, vuotta kuusi,
Sekäseitsemän kevätä
Kanssa kaheksan keseä
Ynnäsyksyäyheksän,
Talvikausi kymmenettä
Kunsa kuulet kuolleheni,
Kaiketi katoneheni,
Otiakos uros parempi,
Elköäpahempatani,
Elköäparempatani;
Ota muutoin muotohittes."

Eirikki vähäritari
Valhekirjat kannatteli,
Valhekirjat kiiruhulta:
"Lalmanti on soissa voitu,
Pantu maahan paineluissa."

Inkeri ihana neito
Väen vietiin vihintupahan,
Väen kihlat annettiin,
Väen ei vihille saatu,
Eikämiehin, eikämiekoin,
Eikäuljasten urosten,
Eikävaimoin valittuin,
Eikäneittenn kaunokaisten.

Inkeri ihana neito
Istui se lutin solassa,
Sekäistui, ettäitki,

Katsoi iän, katsoi lännen,
Katsoi poikki pohjasehen,
Näki kykkään merellä
"Jossa lienet lintuparvi,
Niin sälähe lentänähän,
Jossa lienet kalaparvi,
Niin sävaipunet vetehen,
Jossa lienet Lalmantini,
Laske purtes valkamahan."

"Mistä tunnen Lalmantini?
Tulennasta tunnen purren,
Tulennasta, laskennasta,
Toisen puolen purjehesta,
Uusi on toinen purjepuoli,
Toinen silkkiäsinistä
Silkki Inkerin kutoma,
Kauan neion kaiehtima."

"Minun nuori veljyeni,
Ota ohrilta orisi,
I'ulta ikäihasi,
Maatajalka maltahilta,
Aja vasta Lalmantia!"

"Terve nuori näänmiehein,
Kuinka Inkeri elävi?"

"Hyvin Inkeri elävi:
Viikkokaus' on hätäjuotu,
Toinen lahjoja laelta,
Kolmasi on kuoletettu."

10. Wiipurin linnan hävitys.

livana iso isäntä
Meiän kuulu kullan solki,
Sukivi sotaoritta,
Sorajouhta suorittavi,
Sanovi sanalla tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
"Et sie itkisi emoni,
Väittäsi vaimo rukka!
Jos mäjonne'ki menisin,
Ruotsin rohkian tiloille,
Suurille sotateoille,
Miehen tappotanterille."

Emo estelläkäkesi,
Varotella vaimo rukka:

"Ellös menköniille maille,
Ruotsin rohkian tiloille,
Suurille sotakeoille,
Miesten tappotanterille!"

livana iso isäntä
Meiän kuulu kullan solki,
Toki mietti mennäksensä
Lähtiäksensä lupasi.

Jalan kenki kiukahalla,
Toisen lautsan partahalla,
Pihalla käysteleksen,
Veräjällävätteleksen.

Latoi laivoja lähelle,
Suoritti sotavenoja.
Niin on laivoja lähellä
Kuni suuret suorsaparvet.

Miekotsi tuhannen miestä
Satuloitsi saan urosta,
Latoi miehet laivoihinsa,
Suoritti sotaurohot,
Kuni sotka poikiansa,
Tavi lapsensa latovi.

Kohenteli purjepuita,
Vaate'varpoja varasi,
Nosti puuhun purjehia,
Vaattehia varpapiihin.
Niin on puussa purjehia,
Vaattehia varpapiissa,
Kuni kummun kuusosia,
Tahi mäntyjämäällä
Läksi siitalaskemahan,
Laski päivän maavesiä
Pävän toisen suovesiä
Kolmannen merivesiä

Niin päiväläkolmannella,
Loi silmänsäluotehelle,
Näki suuren Suomen linnan,
Keksi Wiipurin vihannan.

Veäksen vesiämyden,
Halki aaltojen ajaksen,
Lankes' alle Suomen linnan,
Alle Wiipurin vihannan.

Sai hän linnahan sanoja,
Pani työntäen paperin:
"Onko linnassa olutta,

Taaria talossa linnan,
Ilman oluen panematta,
Mallasten imeltämätä
Tulialle vierahalle,
Saavalle käkeä'äle?"

Lausui Matti Laurin poika,
Virkki Wiipurin isäntä
"Onpa linnassa olutta,
Taaria talossa linnan,
Ilman olven panematta,
Mallasten imeltämätä
Tynnyri tulikiveä
Panni jauhoja pahoja,
Lyiyn luomia tinoja,
Kahmalo kananmunia,
Tulialle vierahalle,
Saavalle käkeä'äle."

livana iso isäntä
Meiän kuulu kullan solki,
Murti suuta, vänti päätä
Murti mustoa haventa,
Työnti kirjan kiirehesti,
Paperin pakon perästä
"Onko linnassa lihoa,
Onko voita volmarissa,
Ilman hään iskemätä
Suuren sonnin sortamatta,
livanalle iltaiseksi,
Venääselle veroksi?"

Lausui Matti Laurin poika,
Virkki Wiipurin isäntä
"Onpa linnassa lihoa,
Onpa voita volmarissa,
Ilman hään iskemätä
Suuren sonnin sortumatta:
Uupui muinen musta ruuna,
Vaipui valkia hevonen,
Tuoll' on raato rauniolla,
Luukontti koan perässä
Miehen suuren suupalaksi,
Miehen murhan murkinaksi."

livana iso isäntä
Meiän kuulu kullan solki,
Siitäsuuttui, siitäsyäntyi,
Kovin suuttui ja vihastui,
Pani pyssyt pyykänhän,
Umpiputket ulvomahan,
Avokurkut ammomahan,
Jalot jouset joikumahan,

Alla Wiipurin vihannan,
Alla suuren Suomen linnan.

Ampui kerran, ampui toisen,
Ampui kerran, noin alatse,
Ampui toisen, noin ylitse,
Ampui kolmannen kohalle;
Jopa liikkui linnan tornit,
Räystäähä ränhtelivät,
Patsahat pamahtelivat,
Kivet linnan kiikahteli,
Tornit maahan torkahteli.

Ampui vielä kerran, toisen,
Meni räystäähä räynä
Tuohet lenteli levyinä
Linnan seinä liistehinä

Siitä Matti Laurin poika,
Viisas Wiipurin isäntä
Pani Wiipurin avaimet
Kultaiselle luotaselle:
"Venäjän veikkoseni,
Karjalainen kaunoseni!
Jää vielä heikko henki,
Elämurhalla murena,
Ammuit taaton, ammuin maammon,
Ammuit viisi veljiäni;
Ota kultia kupilla,
Hopehia puolikolla,
Oman pääni päätimeksi,
Henkeni lunastimeksi."

Sanoi livana isäntä
Meidän kuulu kullan solki:
"Jo on ruostui Ruotsin kullat,
Saastui Saksan maan hopiat,
En huoli hopehistasi,
Kysy konna kultiasi,
Kun kauan minua vainoit,
Aivot päästäni alensit!"

Siitä Matti Laurin poika,
Viisas Wiipurin isäntä
Jo itse pakohon pääsi,
Rienti luoksi laivosensa,
Astuvi aluksehensa,
Läksi merta laskemahan,
Sinistäsirottamahan,
Melan vaivaisen varassa,
Kokan koukkupään nojassa.

Itse livana isäntä

Meiän kuulu kullan solki
Kettukenkäset jalassa,
Kut' ei pauka pakkasella,
Ei kolka kovalla säälä
Likennäksen linnan luoksi,
Kivet on kirkkoa jäellä
Torit linnan torniloita,
Patsahat papin tupoa,
Itse pappi paiatonna,
Ruotsin kaunis kaatiotta.

11. Puntuksen sota.

Viholainen, vainolainen,
Uhkasi ikänsäkaiken,
Maata Ruotsin ruoskivansa,
Tappavansa kaikki tyyni
Kuninkahat kansoinensa,
Papit kirkkokuntinensa,
Rustingit hevosinensa,
Pitää perehinensä

Jalo herra Jaakko Puntus,
Itse Wiipurin isäntä
Latoi laivoja lahelle,
Kun kana munasiansa,
Veti päälle purjehia,
Kun on kummun kuusiloita;
Veipätuuli Turjuksehen,
Ahavainen Aunuksehen,
Purje Puolahan osasi,
Ajoi riskin Riian alle.

Jalo herra Jaakko Puntus
Työnti linnahan sanoja;
Paperit pakon perästä
"Onko pantuna olutta,
Mettämeiän miehillemmä?"

"Onpa pantua olutta,
Mettämiehille hyville,
Tallissa hevonen kusia,
Lehmän lävän lattialla."

Jalo herra Jaakko Puntus
Alkoi lyiylälykää
Tinapallin paiskiloia.--
Viholainen, vainolainen
Kohta itkien tulevi,

Sanoi suurella surulla:
"Jalo herra Jaakko Puntus!
Tule siivolla sisähän,
Kaunihisti kaupunkihin,
On olutta juoaksesi,
Sekämettäsyöksesi,
Ei mesi merestäpuutu,
Olut Riian kaupunnista."

12. Kaarlon sota.

Läksi Kaarlo kaupunnille,
Verolle veriköpää
Ruotsin murha murkinalle,
Pillomus on Piiterille,
Läksi veikaten vesille,
Uhotellen ulkomaille,
Päälle päen päätöksensä
Valloille ruvetaksensa.

Venähen väki väkevä
Kuninkahan miehet kuulut,
Maaliman valitut miehet,
Alinomaiset kasakat
Illoin aamuin vuotetahan,
Kerta keskipäiväläki
Katsellahan, kännellähän,
Selvälle meren selälle,
Ulapalle aukialle.
Kaarlo kaukoa näkyvi,
Sinisorkka sinnempää
Kahen luotosen lomatse,
Päällitse satamasaaren.

Venähen väki väkevä
Meiän korkia komanto,
Komantierat korkiammat,
Ne leipoi kivisen leivän,
Kakun paistoi kallioisen,
Kakun rautaisen rakenti
Tulevalle vierahalle,
Saavalle käkeävälle.

Kului aikoa vähäsen,
Pikkaraisen piirahteli,
Kaarlo ei oo kaukana enämpi,
Kovan loittona koroli:
"Venäänen veikkoseni,
Saa lihoa syökseni,
Tuo olutta juoakseni!"

Venähen väki väkevä
Kuninkahan miehet kuulut,
Ei ne anna ampumatta,
Eikäsydäsyöksemätä
Ampumalla antelevi,
Syöksemäläsyötelevi--
Saipa jouset joikumahan,
Jänteheet jäämähän,
Kivileivä lentämähän,
Rautaharkot raastamahan
Kohti Kaarlon karpasoa,
Punaparran purtta myden.

Jo tiirut tipahtelevi,
Purjepuut tomahtelevi,
Puraksihen purjenuorat,
Mastot maiskahti merehen,
Purjehet putolevi,
Hajoeli hattaroiksi;
Noiksi tuulen vietäviksi,
Ahavan ajeltaviksi.

Kaarlo, kuulusa kuningas,
Jo tunsi tuhon tulevan,
Häpävän päälle saavan;
Jopa lässälämmittävi,
Jopa riipi rinnuksia,
Nousun nappia hosuvi,
Tullessa tulisen nuolen,
Teräskuolen telläessä

Kaarlon kulkku kuivettuvi,
Kero käypi keltaiseksi,
Parta vaahessa valuvi:
"Venäänen, veikko rukka!
Anna vettäjuoakseni,
Ostoa veroksi vettä
Venääseltäveroksi."

Venäänen vet sanovi,
Kovarinta kolkkasevi:
"On vettävenosi alla,
Alla laivan lakkimista,
Juoa kulkun kuivanehen,
Apata halunalaisen,
Vettäviljalta veroksi,
Kaarluelle kaunihille."

Kaarlo varsin vastoavi,
Mies paha pakaelevi:
"Verell' on vesi meressä
Rannat Ruotsin raatoloita!"

Jo on Kaarlo kahleheessa,
Sinisorkka silmuksessa:
"Venäinen, veikko kulta!
Jäävieläheikko henki;
Enmätoiste tulle'kana,
Vasta saane'kaan verolle."

Karku Kaarlolle tulevi,
LähtöRuotsin rohkialle,
Tullessa tulisen nuolen,
Kivileivän lentäessä
Rautaharkon rastaessa;
Läksi maalle marsimahan,
Ruotsin maalle rohkialle,
Vannoi vaikian valansa:
"Ennen kieli kirvotkohon,
Silmäpästäsiirtyöhön,
Kun ma tänne toiste tullen!"

13. Turusen neiti.

Annikki Turusen neiti
Istuvi Turun korolla,
Luopi silmänsäselälle,
Käänti päätäpäivän alle,

Näki purren purjehtivan:
"Se on pursi Kestin pursi."

Jopa Kesti kerkiävi,
Itse purresta puhuvi:
"Tule pois neiti lapsi!"

"En tule minäsinulle,
En sinulle, enkämuille,
Vasten kieltoa emoni,
Varotusta vanhempani.--
Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
Ellös vainen neito nuori,
Ellös kasvaja kananen,
Rengin reistoihin ruvetko,
Kauppoihin kasakkamiesten,
Kesti poikien poluille,
Joutolaisten juoniloihin!--
Kerran Kesti pettänevi,
Renki lyöpi reistastansa,
Kaupoistaan kasakkapoika,
Joutomiesi juonistaan."

Kesti kerkesi sanoa,
Kesti purresta puhuvi:
"Tule poies, elähuoli,
Tule minun turvihini,
Käy käsiarrelleni,
Pohatalle puolisoiksi,
Kauppamiehelle kanaksi!"

Annikki Turusen neiti
Jo meni Kestin keralle,
Kesti taisi talven syöä
Sekäsyöä jotta juoa
Paljo pantua olutta,
Ruokia rakennetuita,

Kesti toivovi keseä
Tuota toivoi Kestin laiva,
Kestin laiva, Kestin lapset,
Kestin entinen emäntä
Muut kaikki keseätoivoi,
Yksi pelkäsi petjää
Kuorensa kolottavaksi,
Varaeli vastakoivu
Oksansa otettavaksi.

Kesti vuotteli keseä--
Kun tiesi kesän tulevan,
Kantoi rannalle kalunsa,
Venehesen vei elonsa;
Itse istuihen sisähän,
Soutamahan suorittihen,
Heitti raukan rannikolle,
Verevän vesikivelle,
Kultansa kujertamahan,
Kaunosensa katsomahan.

Raukka huusi rannikolla,
Verevävesikivellä
Itki änelläisolla,
Ukkoa rukoelevi:

"Ukkoseni, ainoseni!
Nosta pilvi luotehelta,
Nosta suuri säen voima,
Aalto ankara kohota
Hurjoa hukuttamahan,
Mielipuolta painamahan."

Tuo ukko ylinen herra
Nosti pilven luotehelta,
Nosti suuren säen voiman,
Aallon ankaran kohotti

Hurjoa hukuttamahan,
Mielipuolta painamahan.

"Kutti, kutti, keito Kesti,
Keito Kesti, leino leski!
Ainako sull' on Annin tyynyt,
Ainako Annin päänalaset,
Aina Kirstin kirjoivaipat?
Meren tyrsky tyynynäsi,
Meren vaahti vaippanasi,
Aalto päänalasinasi."

14. Anterun surma.

Kaisa sääi sänkyänsä
Luisten lukkojen takana.
Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika
Oli teiensäkävijä
Matkojensa mittelijä
Seisattihen seinän alla,
Lausuvi lasin takoa:
"Laske tuttusi tupakan,
Kamarihin kaunosesi!"

Kaisa saattavi sanoa:
"Et ole oma uroni,
Olet huorien hosuja,
Väätivaimojen väyjä--
Laitoin kaunoni kalahan,
Luotuni lohen perään,
Ainoseni ahveneheh,
Kesän tuopi suuret hautit,
Talven ruskiat reposit,
Syksylläoravirihmat."

Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika,
Itse ikkunan avavi,
Itse tungeksen tupahan.

Kaisa sängystäkavahti,
Miekan seinätäsivalti,
Tempasi tupesta tuiman,
Syöksi miestäsyänalahan,
Läpi lämmösten lihojen,
Kautta kainalon vasemen.

Virkkoi Antti Annillehen:
"Mene Anni katsomahan,

Karhuko huuti karjassani,
Metsän lieho lehmissäni."

Anni arka päiväläki,
Yöläpäsitä arempi,
Turkkihinsa turveleksen,
Vaippoihinsa varjeleksen.

Meni itse katsomahan.--
Kaisa seisoi seinän alla,
Alla ikkunan asuvi,
Käessäverinen veitsi,
Tupetonna tuima rauta,
Päässähuntu hurmehinen.

"Voi sinua vaimo raukka,
Jo tapoit oman urosi!"

Kaisa saattavi sanoa:
"Ei ollut oma uroni,
Oli huorien hosuja,
Väätivaimojen väyjä
Jos tuo syyksi pantanehe,
Vioiksi ve'ettänehe,
Otan pankon palttinoa,
Toisen verkkoa vetäsen,
Jolla tuomarit totutan,
Jolla lahjon lautamiehet,
Puhumahan puoleltani,
Viereltäni virkkamahan;
Vaan jos syyksi syyetänän,
Vieläveetänän vioiksi,
Kyll' on suurta Suomen maata,
Laajoa Lapin rajoa,
Piiltäsuuren pilloniekan,
Paeta pahan tekijän."

15. Riion poika.

Katri kaunis, neito nuori,
Sekälievin tyttäristä
Kovin kaunis kauoittaki,
Paras ilman pauloittaki,
Lakittaki muihenlainen,
Veroittaki muihen verta,
Mydän myllylle menevi,
Pävän nostessa norolle.

Teki liiton kuun keralla,
Kuun keralla, päivän kanssa,

Yhen aian nostaksensa,
Katri ennen ennäteli,
Viisi villoa keritsi,
Teki kuusi kuontaloa,
Ne kaikki saraksi saattoi,
Vaattehiksi valmisteli,
Ennen päivän nousemista,
Auringon ylenemistä

Pesi suuret pyörpöyää,
Laajat lattiat lakasi,
Vei pihalle rikkojansa,
Rikoillansa seisatteli:
Kuuluvi kumu kylästä
Tomu toisesta talosta,
Rikkahasta Riikolasta,
Paksusta Pajarilasta;
Kuului kattilan kamina,
Sekäriehtilän reminä
Suolta suuri suitsen helke,
Avannolta aisan kolke.

Juoksi Katri katsomahan:
Siell' on riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Hevoistahan valjastavi,
Kalujahan kaunistavi,
Lähtäksensäkosihiin.

Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Eläpämuille kaunis Katri,
Kun minulle Katri kaunis,
Pane pääpalmikolle,
Sio silkillähivusta!"

Tunki kihlat kukkarohon,
Taskuhun tali hopiat.

Katri itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle,
Ennäti emäkysyä
"Mitäitket piika pieni,
Nuorra saamani nureksit?--
Mene aittahan mäelle,
Pane paita palttinainen,
Liitäliinan aivinainen,
Veäpäverkainen hamonen,
Päälle paian palttinaisen!"

Katri kaunis, neito nuori,
Meni aittahan mäelle,
Löyti rihman rippumasta,

Langanpään lapattamasta,
Sihen surmansa sukesi,
Kuolemansa kohtaeli.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Karhu sanan saatantahan;
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut karhulla sanaksi,
Lehmikarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Susi sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut suella sanaksi,
Lammaskarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Repo sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut revolla sanaksi,
Hanhikarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Jänis sanan saatantahan,
Kieli kerran kerrantahan;
Jänis varman vastaeli:
"Sana ei miehe'en katoa."

Läksi jänis juoksemahan,
Pitkäkorva piippomahan,
Väärä vääntämähän,
Ristisuu ripittämähän;
Jänis juoksi, pääjäisi,
Peräpyöri, pelto liikkui,
Meni riskin Riion luoksi,
Ja paksun Pajarin luoksi,
Juoksi saunan kynnykselle,

Sauna täynnäneitosia;
Juoksi riihen kynnykselle,
Kyykistihen kynnykselle.

Riihess' onpi Riion poika,
Se paksu Pajarin poika;
Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Pankate jänis tulelle,
Kierosilmäkiehumahan!"

Jänis saattavi sanoa,
Jänis varman vastaeli:
"Lie'pälempo lähtenynnä
Kattiloihin kiehumahan;
Läksin sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan."

Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Mip' on sana saatavana,
Kieli kerrateltavana?"

Jänis saattavi sanoa,
Jänis varman vastaella:
"Se on sana saatavana,
Kieli kerrateltavana:
Jo on Katri kaatununna,
Tinarinta riutununna,
Sortunna hopiasolki,
Vyövasi valahtanunna."

Tuopa riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Tempasi isänsämiekan,
Hioi päivän, hioi toisen,
Päivän kolmannen lopulla.

Kyselevi, lauselevi:
"Sydkösyöntälihoa,
Juotko verta viatonta?"

Miekka mietti miehen kielen,
Arvasi uron pakinan:
"Syönpäkun syöttänehe,
Juonpa kun juotettanehe."

Se on riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Meni peltonsa perille,
Perin peltohon sysäsi,
Käin kääntä taivosehen,
Itse kääntyi käessä

Kun on kuiva kuusen oksa,
Karsittu katajan latva.

Sihen surmansa sukesi,
Kuolemansa kohtaeli,
Sanoi kerran mennessänsä
"Elkää etiset sulhot
Tahtoko tytätöisen
Vasten mieltämieholahan!"

16. Hannus Pannus.

Hannus Pannus, mies koria,
Läksi Koskelta kosihin
Virran nuorinta tytätä
Pajarin parasta lasta.

Sanoi sinne tultuansa,
Pajarihin päätyänsä
"Paras minulle, ei pahinta,
Pisin minulle, ei lyhintä"

Sanoi Virran nuorin tyttö
Pajarin parahin lapsi:
"Ei parasta, ei pahinta,
Ei pisintä ei lyhintä
Sinull' on ennen naitu nainen,
Koissa entinen emäntä--
Tapa nainen ennen naitu,
Murra entinen emäntä"

Hannus Pannus, mies koria,
Uskoi huoran houkutukset,
Pahan vaimon vaavitukset,
Hyppäsi säön säähän,
Nousi laikon lautasille.
Niin kohta kotia läksi,
Tappoi naisen ennen naitu,
Murti entisen emännän.

Meni Koskelle kosihin
Virran nuorinta tytätä
Pajarin parasta lasta.
Sanoi sinne mentyänsä
"Paras minulle, ei pahinta
Pisin minulle, ei lyhintä"

Sanoi Virran nuorin tyttö
Pajarin parahin lapsi:
"Ei parasta, ei pahinta,

Ei pisintä ei lyhintä
Tapoit naisen ennen naiun,
Murrit entisen emännän,
Taiat tappoa minunki,
Surmata hyväkuisen,
Mennä uutta ostamahan,
Kohta kolmatta kosihin."

17. Marketta ja Anterus.

Marketta koria neito
Keträeli joutessansa,
Lauloi keträellessänsä
"Ei neiti minun näkönen
Aja sen hevosen reissä
Joka lie ollunna orilla,
Kun ei varsaset vetäne,
Kuletelle kuutiaiseta."

Marketta koria neiti
Keträeli joutessansa,
Lauloi keträellessänsä
"Ei neiti minun näkönen
Koske sen lehmän nisänsä,
Joka lie hälynnähäille,
Kun ei hiehoista heryne,
Vasikkaisista valune."

Marketta koria neiti
Keträeli joutessansa,
Lauloi keträellessänsä
"Ei neiti minun näkönen
Käy uuhta keritsemään,
Jok' on ollut oinahilla
Kun ei karkko kasvatelle,
Tahi kantane karitsa."

Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika
Oli teihensäkävijä
Matkojensa mittelijä
Kauan soitti kanteletta,
Vingutti isänsävirttä
Paljahilla paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.

Marketta koria neiti
Tuolla säi sänkyänsä
Yheksän yllisen päällä
Kaheksan katon rajassa.

Anterus ylinen yrkä
Ylimmäsen miehen poika
Otti sarvehen olutta,
Tuolla voiteli ovia,
Ovet viskoi viertehellä
Kaljalla saranat kasti--
Meni hän ylitupahan,
Kaheksan katon rajalle;
Tuolla Marketan makasi,
Alla uutimen utuisen,
Alla vaipan vaskikirjan,
Alla tellan tehterisen,
Yheksän yლისen päällä
Kaheksan katon rajassa.

Marketta koria neiti,
Alkoi saunassa asua,
Alkoi vyttävyöehsiä
Hamehetta hyöehsiä

Alina hyväemäntä
Tuop' on tuosta arvelevi:
"Mikämeiän Marketalla,
Kuka Kurketta rukalla,
Aina saunassa asuvi,
Aina saunan karsinassa?"

Lapsi saattavi sanoa,
Lapsi pieni lausuella:
"Se on meiän Marketalla,
SepäKurketta rukalla,
Sö ään kutukaloa,
Sären lientäliemmäksi."

Alina hyväemäntä
Ain' on aamulla varahin,
Kävi kuunnellen kujoa,
Seisatellen seinän viertä
Löysi lapsen itkemässä
Vakaisen vankumassa.

Hänpälapsen helmahansa
Kääri kääre'liinahansa,
Meni sulhosten tupahan,

Poikasien mynstäihin:
"Kukas teistäpoikasista
Tehnyt näätätyökkösi?
Joka lapsen lapsekseen,
Se olutta juoaksehen."

Vannoi yksi, vannoi toinen,

Se kohta kovasti vannoi,
Joka tiesi tehnehensä
Varoi vaivan nänehensä

Meni neitosten tupahan,
Morsianten mynstäihin:
"Kukas teistäneitosista
Tehnyt näätäykkösiä?
Joka lapsen lapsekseen,
Se olutta juoaksehen."

Vannoi yksi, vannoi toinen,
Se kohta kovasti vannoi,
Joka tiesi tehnehensä
Varoi vaivan nänehensä
Lapsi tuomitaan tulehen,
Lapsi suolle vietärsi,
Korennalla päähän lyöä
Hongan oksalla hotasta.

Kiesus kielen, Maaria mielen
Lapselle vakaiselle,
Yksöselle, äkeiselle--
Lausui lapsi yksiönen:
"Anterun tulinen turkki,
Marketan panuinen paita
Turvakseni tuotaohon,
Pälleni puettaohon,
Palamattani tulessa,
Vetehenki vaipumatta."

18. Kiikan lapset.

Tyyn' on sää ihana ilma,
Kuu paistoi Kutumäeltä
PäiväPäsivuoren päätä
Jo on aika nosta nuorten,
Kun on vanhat valvehella,
Ikäpuolet istumassa.

"Nouse pois nokinen poika!
Vaivaiselta vuotehelta,
Poloisilta päälloilta,
Nokiselta nuotiolta,
Kylän kynnä kyntämätä
Kylän vaot vakoamatta.

Nouse pois makoamasta,
Ulos unta lappamasta;
Lokki verkkosi vetävi,

Kajava kalasi syöpi,
Lohet koskessa kutevi,
Siiat Kiikasillan alla."

"Mistä tunnet Kiikakosken,
Kiikakosken, Kiikasillan?"

"Tok' ma tunnen Kiikakosken,
Kiikakosken, Kiikasillan;
Siinä synnyin, siinä kasvoin;
Siinä lauloin lapsipäivän;
Siinä Kiikasillan päässä-
Mie olen Kiikan Yrjön tyttö"

"Siinäpä minä synnyin,
Sekä synnyin, jotta kasvoin,
Siinä Kiikasillan päässä-
Mie olen Kiikan Yrjön poika,
Voi minä poloinen poika,
Voi poika polonalainen!
Makasin sisarueni,
Ainoan emoni lapsen,
Alla uutimen utuisen,
Alla vaipan vaskikirjan.
Missänyt piiltä pillojani?--
Tuolla piilen pillojani,
Kuss' ennen isoni piili,
Miehen murhan tehty änsä
Karhun kiljuvan kiassa,
Vatsassa valaskalojen,
Vein uivan untuvassa."

19. Tuiretuisen lapset.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Läksi viemähän vetoja,
Maarahoja maksamahan.

Rekehensä reutoaksen,
Kohennaksen korjahansa,
Ajoa karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin synkilläsaloilla.

Neiti vastahan tulevi,
Hivus kulta hiihtelevi,
Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin laajoilla saloilla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Jo tuossa piätelevi,
Suutahan sovittelevi:
"Tule korjahan koria,
Hyvälahja laitothoni!"

Neiti suksilta sanovi,
Hiihtimiltähioavi:
"Surma siulle korjahas,
Manala rekyehesi."

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo keiretyisen
Iski virkkua vitsalla,
Helänytti helmivydlä
Virkku juoksi, matka joutui,
Tie vieri, reki ratsasi.
Ajavi karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Selvälämeren selälä
Ulapalla aukialla.

Neiti vastahan tulevi,
Tinarinta riioavi,
Selvälämeren selälä
Ulapalla aukialla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Matkoaan piätelevi,
Suutahan sovittelevi:
"Tules neiti korjahani
Maan valio matkoihini!"

Neiti vastahan sanovi,
Tinarinta riitelevi:
"Tuoni siulle korjahas,
Manalainen matkoihisi."

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Iski virkkua vitsalla,
Helänytti helmivydlä
Virkku juoksi, matka joutui,
Reki vieri, tie lyheni.
Ajavi karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Noilla Vänön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Neiti vastahan tulevi,

Kautokenkäkaalevi,
Noilla Wänön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Hevoistaan piätelevi,
Suutahan sovittelevi:
"Tule neiti korjahani,
Armas alle vilttisen!"

Neiti vastahan sanovi,
Kautokenkäkantelevi:
"Vilu on olla viltin alla,
Kolkko korjassa eleä"

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Avasi parahan arkun,
Kimmahutti kirjakannen,
Nostelevi, näyttelevi,
Katseselevi, kääntelevi
Kultasuita sukkasia,
Vötäsähopiapäätä

Niin tuli rekehen neiti,
Korjahan kohenteleksen,
Itse laitohon las'eksen,
Alle viltin vieretäksen.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Kieretyisen
Jo tuossa lepälevi,
Nuoren neitosen keralla,
Käs' orosen ohjaksessa,
Toinen neitosen nisoissa.

Siinäneitosen kisaili,
Tinarinnan riskaeli,
Noilla Wänön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Niin neiti sanoiksi virkki,
Sekälausui ja kyseli:
"Lienetkösukua suurta,
Isoa isän aloa?"

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Itse tuon sanoiksi virkki:
"En ole sukua suurta,
Enkäsuurta, enkäpiestä
Olen kerran keskimästä

Poika tyhjä Tuiretuisen,
Lapsi köyhä Keiretyisen;
Vaan mipäsinun sukusi?
Sano'pa sinun sukusi,
Jos olet sukua suurta,
Isoa isän aloa."

Neiti tuon sanoiksi virkki:
"En ole sukua suurta,
Enkä suurta, enkä pientä-
Olen kerran keskimästä
Tytä tyhjä Tuiretuisen,
Lapsi köyhä Keiretyisen."

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Korjasta kohotteleksen:
"Voi poloinen päviäni,
Kun pi'in sisarueni,
Lannutin emoni lapsen,
Noilla Wänön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla!"

Veitsin läkensälevitti,
Rauoin rahnoi rahkehensa,
Hyppäsi hyvän seläle,
Hyvän laukin lautasille;
Ajoin pän sinistä merta,
Kohti kuohuja kovia,
Alle aaltojen syvien,
Päälle mustien murien.

20. Vienan neiet.

Olipa ennen neljäneittä
Viisi Vienan morsianta,
Kaheksan merikanoa,
Vienan niemyen nenässä
Sininurmen niitännässä
Kastekorren katkonnassa.
Löyettiin lemmen lehti,
Lemmen lehti, tammen lastu;
Veivä maalle kasvavalle,
Orolle ylenevälle.
Siitäkasvoi kaunis tammi,
Yleni vihanta virpi:
Oksat ilmoille olotti,
Latva täytti taivahalle,
Piäti pilvet juoksemasta,
Hattarat hajoamasta.

Yksi pääsi pitkäpilvi,
Pitkäpilvi, kaita pilvi,
Pilvessävesi-pisara,
Pisarassa pikku lampi,
Lammissa veno punainen,
Venosessa nuoret sulhot,
Nuoret sulhot, naimattomat,
Vieläviinan juomattomat;
Punoivat punaista köyttä
Köyttärauta rahnikoivat,
Sitoa meren sivua,
Lahta Kannan kaakistoa,
Meren tyynenäpysyä
Lahen Kannan kaunihina,
VieäVienan neitosia;
Kaupita kotikanoja,
Nältäraukoilta rajoilta,
Poloisilta Pohjanmailta.

"Elkää meriset miehet,
Vielävieköneitojamme!
Vienan on neitokset verevä,
Kannanlahen kaunokaiset;
Ei niitätukulla myä
Eikäkansoin kaupitella;
Tukun myöhän oravat,
Revot kansoin kaupitahan,
Neiet yksin annellahan,
Eikäaina yksinkänä"

21. Kalevalan neiti.

Läksin palja paimenehen,
Leino lehmien ajohon,
Kurja karjan katselohon;
Ajoin lehmä suota myden,
Lampahat palomakeä
Vuonat vuoren kukkuloa,
Mie kiero kivi kiveltä
Palja paasi paaterelta,
Haikia havu havulta,
Sukan mustan mustumatta,
Kengän kannan kastumatta.

Yhtyi yrkäkarjahani,
Pääleviälehnuhini,
Hän istui tyvelle puuta,
Minälaitto latvemmalle,
Minähoikka huonommalle,
Minäpieni pienemmälle,

Vähän kuollutta parempi,
Katonutta kaunihimpi.

Kyselemmä lauselemma:

"Mistäpäsinävaellat,
Kulitko minun kotona,
KäitköKalevalassa?"

"Kulinpa sinun kotona,
KäinpäKalevalassa."

"Kukkuiko käet Kalevan,
Kalevalan kuusikossa?"

"Kukkuipa käet Kalevan,
Kalevalan kuusikossa."

"Haukkuiko Kalevan koirat,
Kalevalan kankahalla?"

"Haukkuipa Kalevan koirat,
Kalevalan kankahalla."

"Katsoiko Kalevan neiot,
Kalevalan ikkunoissa?"

"Katsoipa Kalevan neiot,
Kalevalan ikkunoissa."

"Mistäpäätunsit minun kotini,
Mi merkki minun ko'issa?"

"Siitätunsin sinun kotisi,
Se merkki sinun ko'issa:
Pihlajikko pirtin eessä
Tuomikko tuvan takana,
Koivikko kotamällä
Katajikko kaivotiellä
Kuusisto kujoisten suussa,
Petäjikköpellon päässä
Tammi keskitanhualla,
Hetet tammen juuren alla,
Kultakansi kattehena,
Kultakauha kannen päällä"

"Mitäpämeillälaaittiin,
Raattihin minun koissa?"

"Survottihin, jauhettihin,
Leivottihin, paistettihin,
Pinopuita pilkottihin,
Vielävettäkannettihin,
Neitosia naitettihin,

Pätäkassa kaupittihin."

"Joko lien minäki myäy,
Joko kaupittu katala?"

"Jopa oot sinäki myäy,
Jo oot kaupittu katala."

"Kellen myäihin minua,
Kulle kurja kaupittihin?"

"Minulle myäihin sinua,
Minulle kurja kaupittihin."

"iänköminusta annoit,
Paljoko panit hyvästä
Kun otit oluen tuojan,
Kannun kantajan valitsit?"

"Annoinpa minäsinusta
Isolles ikiorosen,
Jok' on tarkka askelelta,
Sekäkäymähän terää"

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista--
Mitäpäannoit maammolleni?"

"Maammolle maherolehmän,
Jok' on syömätalihava,
Koria kostuttamatta."

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista--
Mitäp' annoit veljelleni?"

"Veljelle veno punasen,
Itseksen sotia käypi,
Itse kaupat kaupitsevi."

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista--
Mitäp' annoit siskolleni?"

"Siskolle sinervän uuhien,
Joka viikko villan tuopi,
Joka kuu karitsan kantoi."

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista--
Mitäpäannoit ukolleni?"

"Ukolle uuen lusikan,

Jonk' ei syæn syömä puutu,
Juoen juomiset vähene."

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista--
Mitäpäannoit ämmöleni?"

"~mmölesi vaskimaljan,
Tuletta tuvassa käypi,
Valkiatta vailehtivi."

"Vähäpähyvästäannoit,
Pikkaraisen kaunihista.
En lähe minäsinulle,
Enkälähteäkäkeä"

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Isosi ikoronen
Sotitielläsortuohon,
Kaatuohon kauppatiellä
Kauppa-aikana parassa."

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Maammosi maherolehmä
Vasoillensa vaipuohon,
Kiulullensa kirvotkohon,
Lypsiaikana parassa."

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Veljesi veno punanen
Kiven kohti kiitäköhön
Halki juoskohon hakohon,
Soutuaikana parassa."

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Siskosi sinerväuuhi.
Villoihinsa viipyköhön,
Karvoihinsa kaatukohon,
Villa-aikana parassa."

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Ukkosi uusi lusikka--
Kanta poies katketkohon,
Poikki ponsi lentäköhön,
Syöntiaikana parassa."

"Kun vähähyvästäannoin,
Pikkaraisen kaunihista,

~mmäsesi vaskimalja
Kivehen kilahtakohon,
Poies pohja puhetkohon,
Juontiaikana parassa."

22. Neien rosvo.

Tuoll' on neitokset kisassa,
Kaunokaiset karkelossa,
Noilla Vändän ahoilla,
Kalevalan kankahilla.

Kullervo Kalevan poika,
Sinisukka tön lapsi,
Hivus keltainen korja,
Kengän kauto kaunokainen,
Lähtiäksensäkäkesi,
Hyväläison orilla,
Noien neitojen kisahan,
Kaunokaisten karkelohon.

Hyppäsi hyvän seläle,
Hyvän laukin lautasille,
Ajoi päivän, ajoi toisen,
Kohta kolmannen ajavi;
Niin päivänäkolmantena,
Pässi neitojen kisahan,
Kassapäen karkelohon,
Noille Vändän ahoille,
Kalevalan kankahille.

Ken ihanin impyistä
Kassapästäkaunokaisin,
Sen hän koppoi koprihinsa;
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Elkäe sinäikäkä
Ilmottako immet milma!
Ettei äti äntäsaisi,
Emo etsiväolisi,
Jos ma vuoenki viruisin,
Tahi kaksi kalkettaisin,
Tuolla tuomivaaran päällä
Kasvaisin katajikossa."

Ajavi kahattelevi,
Immen itkevän keralla,
Ajoi Vändän ahoilta
Kalevalan kankahilta.

Niin etsi emo tytätä

Vanhin lasta vaikerteli,
Etsivi kisasioilta,
Noilta karkukankahilta:
"Ettekönähnyt mun tyttätä
Kuullut kullan lapsukaista?"

Niin sanovi poika pieni,
Lausui paimen ja pakisi:
"Oli täss' eräs uroita,
Kullervo Kalevan poika,
Sinisukka t̄in lapsi.
Sinisukka, hienohelma,
Hivus keltainen koria,
Kengän kauto kaunokainen,
Koppoi neien koprihinsa,
Pani laukin lautasille;
Niin itse ajohon lähti,
Immen itkevän keralla.
Sanan virkki, noin nimesi:
Elkäe sinäikänä
Ilmottako immet milma!
Ettei äiti äntäsaisi,
Emo etsiväolisi,
Jos ma vuoenki viruisin,
Tahi kaksi kalkettaisin,
Tuolla tuomivaaran päällä
Kaukana katajikossa."

Niin emo sanoiksi virkki,
t̄iti äänellen paneksen:
"Voi poloinen päviäni,
Onneton olelmiani,
Sinne meni siitelmäni,
Sinne kannettu katosi!"

Itse eillehen menevi,
Astua tihuttelevi
Tuonne tuomivaaran päälle,
Katajikkokankahalle,
Kujerrellen kuusikossa,
Kaikkuen katajikossa:
"Tule tänne tyttäreni,
Lähe pois poloinen tyttö
Miehen tuhmaisen tulilta,
Varattoman valkiolta,
Turvihin oman emosi,
Oman vanhemman varoihin."

Tytä tuolta vastaeli,
Lapsi lausui ja saneli
"En minäemoni pääse,
Kun et tulle päästämähän.
Olin mie kisakeoilla,

Noilla karkukartanoilla;
Niin tuli eräs uroita,
Sinisukka t̄iön lapsi,
Se otti oron seläle,
Nosti laukin lautasille,
Ajoa kahattelevi,
Saloja samottelevi,
Yd päivä piätelevi,
Vuorokauet kantelevi,
Marjoilla menettelevi,
Mustikoilla mustuttavi,
Vilussa viluttelevi,
Pakkasessa paistelevi.
Lähe sie oma emoni,
Jouvu kaunis kantajani,
Lähe lapsesi otolle,
Tyttäresi lunnahille,
Nältäpaikoilta pahoilta,
Vaaramailta vaikioilta!"

Niin emo sanoiksi virkki,
Itse intoen pakisi:
"Lähen mälapseni otolle,
Tyttäeni lunnahille,
Tuon Ukon tuliset nuolet,
Kannan vaskiset vasamat.
Oi Ukko yli-jumala!
Tahi taatto taivahinen,
Jouvuta'pa jousi suurin,
Katso kaaresi parahin,
Pane vaskinen vasama
Tuon tulisen jousen päälle,
Niin työnnätulinen nuoli,
Ammu vaskinen vasama,
Ammu kautta kainalojen,
Halki hartiolihojen,
Tuo paha Kalevan poika;
Laske lastani kotihin,
Päästätielle tervehenä
Koskematonna kotihin!"

Se Ukko ylijumala,
Itse taatto taivahinen
Jouvuttipa jousen suuren,
Kantoi kaarensa parahan,
Pani vaskisen vasaman
Tuon tulisen jousen päälle,
Työnnäti tulisen nuolen,
Ampui vaskisen vasaman,
Halki hartiliohoista,
Kalevaisen kainaloista.

23. Veenkantaja Anni.

Anni tyttö aino neiti
Läksi vettälähteeltä
Pieni kiulunen käessä
Pieni kauha kainalossa.

Ei oo vettälänteheessä--
Kult' on kansi kuivahtanna,
Valahtanna vaskilaita,
Tinapohja tilkahtanna,
Lehti päälle langennunna.

Anni tyttö aino neiti
Tuosta astuvi etemmä
Lätehelle toisellenki;
Ei oo vettätoisessana--
Meni kohta kolmannelle,
Vett' ei kolmannessakana.

Anni tyttö aino neiti
Yhäeistyvi etemmä
Astuvi aluslahelle,
Meni mäen, meni toisen,
Kohta kolmannen menevi.

Niin määlläkolmannella
Iski silmänsäitähän,
Käänsi pääpäivän alle,
Näki purren purjehtivan,
Satalaian laiehtivan.

Mies puhas perästäpurttä,
Toinen mies nenästäpurttä,
Sulho purren partahalta:
"Tules tytti purteheni,
Vyöaski venoseheni!"

"Enk' on tule, enkähuoli,
Eipätyöntänyt emoni,
Varustellut vanhempani
Täälästä laivhasi,
Tyttävenosehesi!"

Nousi mies perästäpurttä,
Mies toinen nenästäpurttä,
Sulho purren partahalta,
Koppoi neien purtehensa,
Vyöasken venosehensa.

Niin neiti kujertelevi,

Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla.

Näki taattonsa vesillä
Taaton laivan lainehilla:
"Tules taatto lunnahille,
Oman lapsesi otolle!"

"Enmäjoua tyttöraukka!
Lohi kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa."
Eipätaatto tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla.

Näki maammonsa vesillä
Maammon laivan lainehilla:
"Tules maammo lunnahille,
Oman lapsesi otolle!"

"Enmäjoua tyttöraukka!
Siika kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa."
Eipämaammo tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla.

Näki veikkonsa vesillä
Veikon laivan lainehilla:
"Tules veikko lunnahille,
Oman siskosi otolle!"

"Enmäjoua sikko raukka!
Hauki kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa."
Eipäveikko tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla.

Näki siskonsa vesillä
Siskon laivan lainehilla:
"Tules sisko lunnahille,
Oman siskosi otolle!"

"Enmäjoua sikko raukka!
Lahna kultanen kutevi.
Kultaisissa kupluskoissa."
Eipäsisko tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla.

Näki minnäsävesillä
Minnän laivan lainehilla:
"Tules minnälunnahille,
Nato raukkasi otolle!"

"Enpätieäminnäraukka,
En poloinen poian vaimo,
Millämie sinun lunastan,
Kun onpi vähän varoa!"

"On sulla sinerväuuhi,
Jonka toit tullessasi,
Oman taattosi koista:
Silläsie minun lunastat."

Antoi uuhensa sinervän.
Ei uuhi mitähämaksa,
Eipätyönnetytätä
Neitt' ei uuhesta yhestä

Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e'essä
Kultaparran parmahilla:
"Kun et laske lunnahitta,
Etkälaske lunnahilla,
Polen puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen,
Poikki tallan puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkon."

"Jos polet puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen
Tallat poikki puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkot;
Puilla pursi paikatahan,
Orasilla ommellahan,
Teräksillätemmotahan,
Katajilla kaaritahan."

Polki puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen,

Talloi poikki puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkoi.

Silläpästi pänsäneito,
Silläitsensäehäti,
Venehestävierahasta,
Karjalaisen karpalosta.

Veip' on vettätaatonlensa:
"Ota vettätaattoseni!"

Taatto taisi vastaella,
Taatto kirvesvarrellensa:
"Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve'en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengän katselossa."

Veip' on vettämaammollensa:
"Ota vettämaamoseni!"

Maammo taisi vastaella,
Maammo kinnunmännälänsä
"Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve'en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengän katselossa."

Vei hän vettäveikollensa
"Ota vettäveikkoseni!"

Veikko taisi vastaella,
Veikko keihävarrellensa:
"Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve'en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengän katselossa."

Vei hän vettäsisikollensa:
"Ota vettäsisikkoseni!"

Sikko taisi vastaella,
Sisko kirjlastasella:
"Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve'en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,

Punapaulan puujelossa,
Kautokengän katselossa."

Vei hän vettäminnänsä
"Ota vettäminnäseni!"

Noin minnänsanoiksi virkki:
"Suuri kiitos, kostjumala!
Tuota vuotin tuon ikäni,
Naon vettäjuoakseni."

Anni tytti, aino neiti
Meni aittahan mäelle,
Loihen tuosta kuolemahan,
Heittihen katoamahan.

Tuli taatto nostamahan:
"Nouse poies Anni tyttö
Anni tyttö aino neiti,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevähävieremästä
Kaunisna katoamasta!"

Anni saattavi sanoa:
"Enp' on nouse, taatto rukka!
Enkänouse, enkähuoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta."

Meni maammo nostamahan:
"Nouse poies Anni tyttö
Anni tyttö aino neiti,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevähävieremästä
Kaunisna katoamasta!"

Anni saattavi sanoa:
"Enp' on nouse, maammo rukka!
Enkänouse, enkähuoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta."

Meni veikko nostamahan:
"Nouse poies Anni sikko,
Anni sikko, aino neito,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevähävieremästä
Kaunisna katoamasta!"

Anni saattavi sanoa:
"Enp' on nouse, veikko rukka!"

Enp' on nouse, enkähuoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta."

Meni sisko nostamahan:
"Nouse poies Anni sikko,
Anni sikko, aino neito,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verävähvieremästä
Kaunisna katoamasta!"

Anni saattavi sanoa:
"Enp' on nouse, sikko rukka!
Enp' on nouse, enkähuoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta."

Meni minnänostamahan:
"Nouse poies nato rukka,
Nato rukka, neito nuori,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevähvieremästä
Kaunisna katoamasta!"

"Jo nousenki, minnäeni!
Et ollut virhu virkannalta,
Etkäkarhu karjunnalta,
Susi suusi auonnalta."

24. Kojosen poika.

Läksin piennäpaimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Pistin pillit pussihini,
Soitin suolla mennessäni,
Kajahutin kankahalla;
Sen seppäpajassa kuuli
Kesken kullan keittämistä
Hopian sulajamista,
Vasara vajui käestä
Kulta kuohui kattilasta;
Kuhun kultoa tipahti,
Sihen saari siunattihin,
Saarelle koria nurmi,
Nurmelle koria neiti,
Jok' ei suostu sulhosihin,
Mielly miehiin hyviin.
Kävi pipit, kävi papit,

Kävi rikkahat ritarit,
Kävi hoikat hovin herrat.
Niin tuli Kojosen poika--
Tuo konsti Kojosen poika,
Vuoli vuoan liistehiä
Toisen laativi rekiä
Lähtiäksensäkosihin,
Tuota saaren kaunokaista,
Läksi kulliten kosihin,
Hopioiten heilumahan,
Kolme koiroa jäessä
Yksi Luikki, toinen Laikki,
Kolmansi Puritsa koira,
Koppoi neien korjahansa,
Koppoi ruoskalla hevoista,
Nahkasiimalla sipasi.
"Jäähyvästi saaren nurmet,
Kuusen juuret, tervaskannot!
En enääsinäikänä
Vasta saane saaren maalle."

Neiti parka huokaseksen,
Huokaseksen, henkäseksen:
"Paremp' ois sutosen suussa,
Karhun kiljuvan kiassa,
Kun tämän Kojosen reissä"

"Mitäitket Hiitten huora,
Kuta kurja huokaelet?"

"Itken entistäikeä
Kun suotta kului ikäni."

"Elähuoli Hiitten huora,
Päset Hiien kankahalle!
Niin mäkysyn miekaltani:
Sydäköuulta lihoa,
Juotko verta lämpimät?"

Päsi Hiien kankahalle--
Päsi pani kosken kiveksi,
Hieroi heiniksi hivukset,
Säret säki aiaksiksi,
Sormet vänti vitsaksiksi,
Käsi varret seipäiksi,
Lihat listi lippahasen,
Pani rinnat riehtilään,
Vei emolle tuomisiksi.

Emo syöpi, kittelevi:
"En ole nätäennnen syönyt,
Väryn uuen tuomisia,
Tyttäeni työntäni"

Orja lausui oven suussa,
Oven suussa, pankon päässä
"Vo! jos tietäisit vähäsen,
Arvoaisit pikkaraisen,
Etp' on noita sösikänä
Väyn uuen tuomisia,
Tyttäresi työnteheitä"

"Sano, sano orja raukka!"--
"En sano emäntäraukka!"

"Sano, sano orja raukka!
Annan kirjon karjastani,
Paraan lehmän lävästäni."--
"En sano emäntäraukka!"

"Sano, sano orja raukka!
Annan ainoan orihin,
Seitsemästäruunastani."--
"En sano emäntäraukka!"

"Sano, sano orja raukka!
Sydän vuoen raatamatta,
Vuoen toisen vaatehetta,
Yhen vuoen voipaloilla,
Toisen kuore'kukkoloilla,
Kolmannen sianlihoilla."

"Jo sanon emäntäraukka!
Söt sätissit tyttäresi,
Jota kauan kasvattelit,
Viikon vieressäs pitelit."

25. Joukosen nainen.

Neito istui sillan päässä
Lauloi sillan lautasilla:
"Jouten synnyin, jouten kasvoin,
Jouten aikani elelin;
Joko mennin Joukoselle,
Jouten Joukonen pitäsi,
Työtä vyötä kintahitta,
Jouten Jouko syöteleisi,
Jokiveelläjuotteleisi,
Korttehilla kostuttaisi,
Sarasille saatteleisi,
Heinäille heitteleisi,
Kiven suuren suojasehen,
Kallioisen kainalohon."

Päiy Jouko kuulemassa,
Seinän alla seisomassa,
Kussa kuuli, siinäkosjoi,
Kussa kosjoi, siinäkihloi,
Kussa kihloi, siinäotti.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytätä
Kommin nuorinta tytätä
"Anna Kommi tytätäi,
Nuorta neittänaisekseni,
Vastakasvuista varaksi."

"~sken annan tyttäeni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun ammut tähän taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta,
Yhen nuolen nostannalta,
Yhen jalkasi sialta,
Yksilläyrytyksillä"

Ampui tähän taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytätä
"Anna Kommi tytätäi,
Nuorta neittänaisekseni,
Vastakasvuista varaksi."

"~sken annan tyttäeni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun käyt neulojen neniä
Tallat rautatapparoita,
Pävän neulojen neniä
Toisen tapparan teriä"

Takoi rautaiset talukset,
Kävi neulojen neniä
Talloi rautatapparoita.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kösjoi Kommilta tytätä
Kommin nuorinta tytätä
"Anna Kommi tytätäi,
Nuorta neittänaisekseni,
Vastakasvuista varaksi."

"~sken annan tyttäeni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun sa uinet umpilammin,
Saonet sieltäsuuren hauin,

Suuren hauin, kultasuomun,
Tahi kaksi pienemmästä
Tuonet Kommille käehen,
Anopille antehiksi."

Siit' on uipi umpilammin,
Saapi sieltäsuuren hauin,
Suuren hauin, kultasuomun.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytätä
Kommin nuorinta tytätä
"Anna Kommi tytätäsi!
Jo olen raatant tyä tuhannet,
Saat toiset toimitellut;
Jo olen uinut umpilammit,
Saanut sieltäsuuret hait,
Suuret hait, kultasuomut,
Käynyt neulojen neniä
Tallant rautatapparoita,
Ampunt tähän taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta."

Antoi Kommi tyttäensä
Tyttäensä nuorimpansa
Kojon pojan puolisoiksi.

Se korppi Kojosen poika
Koppoi neien korjahansa,
Murralti mutson rekehen,
Viien alle villavaipan,
Veti virkkua vitsalla,
Helähytti helmispääliä
Ajoa kahattelevi.
Ajoi soita, ajoi maita,
Ajoi Wändän ahoja,
Kalevalan kankahia.

~iän siitäneittäneuoi,
~iän orpoa opetti:
"Kun tulet Kojon kotihin,
Kojon etäälle korkialle,
Laai villaiset hamehet,
Yhen villan kylkyestä
Keitäotraiset oluet
Yhen otrasen jyväästä"

Niin tuli jälle koiran.
Neiti korjasta kohosi,
Alta viltin vyökkeleksen.
"Mip' on juossut tästäpoikki?"
Koir' on juossut tästäpoikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
"Voi minua kurja raukka!
Parempi minun poloisen
Koiran kulkijan jäillä
Lumme'korvasen ko'issa,
Kun tänän Kojosen reissä
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat koiran karvat
Kojon pojan kutrisia."

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta, vänti päätä
Murti mustoa haventa,
Veti virkkua vitsalla,
Helähytti helmispäällä
Ajoa kahattelevi
Selvälämeren selälä
Ulapalla aukialla;
Niin tuli hukan jälle.

Neiti korjasta kohosi,
Alta viltin vöyккеleksen.
"Mip' on juossut tästäpoikki?"
Hukk' on juossut tästäpoikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
"Voi minua kurja raukka!
Parempi minun poloisen
Hukan huiskajan jäillä
Alakäsän askelilla,
Kun korpin Kojosen reissä
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat hukan karvat
Kojon pojan kutrisia."

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta, vänti päätä
Murti mustoa haventa,
Veti virkkua vitsalla,
Helähytti helmispäällä
Ajoa kahattelevi

Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin synkilläsaloilla;
Niin tuli karhun jälle.

Neiti korjasta kohosi,
Alta viltin vöyккеleksen.
"Mip' on juossut tästäpoikki?"
Karhu on juossut tästäpoikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
"Voi minua kurja raukka!

Parempi minun poloisen
Karhun kaahlajan jäillä
Kontion kovilla teillä
Kun korpin Kojosen reissä
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat karhun karvat,
Kojon pojan kutrisia."

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta. vänti päätä
Murti mustoa haventa,
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Viel' on matkoa vähäsen,
Outa! saat Kojon kotihin,
Kojon määlle korkealle;
Viillä veitsettälihoa,
Koet verta kauhasetta."

Kun tuli Kojon kotihin
Kojon määlle korkialle,
Otti miekan orren päästä
Saip' on naualta sapelin,
Kysyi mieltämiekaltansa,
Sapeliltansa sanoja:
"Sydäköliikojia lihoja,
Juotko verta joutavata?"

Miekka mietti sydäksensä
Sanoi juovansa sapeli.

Veti siitämiekallansa,
Kavahutti kalvallansa
Neien neljäksi palaksi,
Viieksi vipaleheksi;
Pään mäkäsi mätähäksi,
Silmä suolle karpaloiksi,
Hiukset kuiviksi kuloiksi,
Viilti korvat korpin syötä
Lihan linnuille rakensi,
Rinnat leipoi leipäiksi,
Nänniset kalakukoiksi,
Anopille antehiksi,
Kommin eukon kostitsoiksi.

Läksi luoksi anoppinsa.
Pääsäpatsahan anoppi
Sanomia tieusteli:
"Mitätiiä sanomia?"

Virkki orja orren päästä
Paimo patsahan nenästä

"Eläkysy sanomia,

Quot oli unen näköni."

Antoi väy kostitsoita.

Emo syöjä kiittelevi:

"Jo olen jotai syönyt,
Syönyt voita, syönyt kuuta,
Syönyt lehmeämahoa,
Syönyt karjua sikoa,
Ei tämän makehisia,
Väyn unen antehia,
Lapseni lähettämiä"

Virkki orja orren päästä

Paimo patsahan nenästä

"Oi on kukki jalkaseni,

Ellös syököstitsoita!

Jospa tietäisit vähäen,

Ymmärtäisit pikkaraisen,

Tok' et noita sösikähä

Uuen väyn antehia,

Lapsesi lähettämiä"

"Sano, sano orja rukka,

Mi on täsäkostitsoina?"--

"Jos sanon emätärukka,

Tulet veelläviruttaatse,

Muutut mullan muotoiseksi,

Kaaut rauan karvaiseksi."

"Muuttukoni jos monasti,

Kaatukoni jos kahesti.

Sano, sano orja rukka,

Mi on täsäkostitsoina?

Syään vuoena raatamatta,

Toisen työle työntänätä"

"Jo sanon emätärukka,

Mi on siinäkostitsoina:

Onpa naisen olkaluuta,

Palakaisen päpaloja,

Söt sätissit tyttäresi,

Söt nännit oman sikiön,

Jota kauan kasvattelit,

Itse rinnalla imetit."

Jo tuli veelläviruttaatse,

Itki päivän, itki toisen,

Itki kohta kolmannenki,

Vieri viimen kuolemahan,

Muuttui mullan muotoiseksi.

Kaatui rauan karvaiseksi.

26. Lunastettava neiti.

Venäänen [45] vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientäniemen kiertelevi
Ympäri Yläsen nientä
Kahen puolen Kangasnientä
Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi
Venääsen venehessä
Karjalaisen karpasossa.

Iso rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

"Hyväiso, rakas iso,
Lunasta minua tää"

"Millämäsinnun lunastan,
Kun onpi vähävaroa?"

"Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinaikoinani,
Kolme kontua hyveä
Pane yksi lunnahiksi,
Henkeni hehätimeksi."

"Enpäraahi raukkaseni,
Enpätyttöparkaseni,
Panna kontua parasta;
Ennen luovun neiostani
Kun paraasta konnustani,
Rahan paljon pantuani,
Enemmän luvattuani."

Venäänen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientäniemen kiertelevi
Ympäri Yläsen nientä
Kahen puolen Kangasnientä
Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi
Venääsen venehessä
Karjalaisen karpasossa.

Emo rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,

Valitusta vaatimahan.

"Hyväemo, armas emo
Lunasta minua tää"ä"

"Millämäsinnun lunastan,
Kun onpi vähävaroa?"

"Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinaikoinani,
Kolme lehmeähyveä
Pane yksi lunnahiksi,
Henkeni hehätimeksi.

"Enpäraahi raukkaseni,
Enpätyttöparkaseni,
Panna lehmeäparasta;
Ennen luovun neiostani
Kun paraasta lehmästäni,
Rahan paljon pantuani,
Enemmän luvattuani."

Venäänen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientäniemen kiertelevi
Ympäri Yläsen nientä
Kahen puolen Kangasnientä
Neitonen kujertelevi,
Vyövasi valittelevi,
Venääsen venehessä
Karjalaisen karpasossa.

Veikko rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

"Hyväveikko, kaunis veikko,
Lunasta minua tää"ä"

"Millämäsinnun lunastan,
Kun onpi vähävaroa?"

"Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpävinäni,
Kolme ruunoa hyveä
Pane yksi lunnahiksi."

"Enpäraahi raukkaseni,
Enpäsisko parkaseni,
Panna ruunoa parasta;

Ennen luovun siskostani
Kun paraasta ruunastani,
Rahan paljon pantuani,
Enemmän luvattuani."

Venäänen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientäniemen kiertelevi
Ympäri Yläsen nientä
Kahen puolen Kangasnientä
Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi,
Venääsen venehessä
Karjalaisen karpasossa.

Sisko rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

"Hyväsisko, kaunis sisko,
Lunasta minua tättä

"Millämäsinnun lunastan,
Kun onpi vähävaroa?"

"Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpävinäni,
Kolme lammasta hyveä
Pane yksi lunnahiksi."

"Enpäraahi raukkaseni,
Enpäsisko parkaseni,
Panna lammasta parasta;
Ennen luovun siskostani
Kun paraasta lampahasta,
Rahan paljon pantuani,
Enemmän luvattuani."

Venäänen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientäniemen kiertelevi
Ympäri Yläsen nientä
Kahen puolen Kangasnientä
Neitonen kujertelevi,
Vyöaski valittelevi
Venääsen venehessä
Karjalaisen karpasossa.

Sulho rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,

Valitusta vaatimahan.

"Hyväsulho, kaunis sulho,
Lunasta minua tättä"

"Millämäsinun lunastan,
Kun onpi vähävaroa?"

"Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpävinäni,
Kolme laivoa hyveä
Pane yksi lunnahiksi."

"Jopa raahin raukkaseni,
Jopa neiti parkaseni,
Panna laivani parahan;
Ennen luovun laivastani
Kun paraasta neiostani,
Saan ma vielälaivan toisen,
En saa toista morsianta."

Sulho neitosen lunasti,
Neiti koston toivottavi;
Nyt mäkoston toivottanen:
"Luoja koston kostakohon,
Isoni isoiset konnut
Tuli tuiki polttakohon,
Valkia häittäköhön
Elonaikana parassa.
Maammoni matikkalehmä
Rengillehen riutukohon,
Kapallehen kaatukohon,
Maitoaikana parassa.
Veljeni isoiset ruunat
Valjahinsa vaipukohon,
Länkihin läkätyköhön,
Veentäaikana parassa.
Siskoni sinervä uuhet
Vuonihinsa vuotukohon,
Kaotkoon karitsoihinsa,
Villa-aikana parassa.
Sulhon laivat matkatkohon,
Tyynelläki, tuulellaki,
Mydäällä, vastasellai,
Kun sulho minun lunasti."

27. Lunastettava neiti (toisin.)

Neitonen, neitonen

Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi taatto matkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, taattoseni,
Lunasta minua poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulia kolme koriata laivaa;
Pane paras panttiin
Minun pääni päätimeksi,
Itseni lunastimeksi."

"Eipätyttöparka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päätimeksi;
Paras kauppa-aika.
Ennen luovun tyttärestä
Ennenkun paraasta laivastani;
Tyttären minätoisen saan,
Vaan en saane laivaa."

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi maammo matkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, maammoseni,
Lunasta minua poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulia kolme koriata lehmää
Pane paras panttiin
Minun pääni päätimeksi,
Itseni lunastimeksi."

"Eipätyttöparka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päätimeksi;
Paras lypsyaika.
Ennen luovun tyttärestä
Ennenkun paraasta lehmästäni;
Tyttären minätoisen saan,
Vaan en saane lehmää"

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi veikko matkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, veikkoseni,
Lunasta minua poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulla kolme koriata miekkaa;
Pane paras panttiin
Minun päni päätimeksi,
Siskosi lunastimeksi."

"Eipäsisko raukka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päätimeksi;
Paras sota-aika.
Ennen luovun siskostani
Kun parahasta miekastani;
Sisaren minätoisen saan,
Vaan en saane miekkaa."

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi sisko matkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, siskoseni,
Lunasta minun poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulia kolme koriata pirtaa,
Pane paras panttiin
Minun päni päätimeksi,
Siskosi lunastimeksi."

"Eipäsisko parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päätimeksi;
Paras kuonta-aika.
Ennen luovun siskostani
Ennenkun paraasta pirrastani;
Sisaren minätoisen saan,
Vaan en saane pirtaa."

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi väy matkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, väyseni,
Lunasta minun poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulia kolme koriata jousta;

Pane paras panttiin
Minun pääni päästimeksi,
Natosi lunastimeksi."

"Eipänato parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päästimeksi;
Paras metsäaika.
Ennen luovun naostani
Ennenkun paraasta jousestani;
Natosen minätoisen saan,
Vaan en saane jousta."

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi minnämatkaa
Pitkin meren rantaa.

"Oi oi, oi oi, minnäseni,
Lunasta minua poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulla kolme koriata maljaa;
Pane paras panttiin
Minun pääni päästimeksi,
Natosi lunastimeksi."

"Eipänato parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikäpäsi päästimeksi;
Paras juonta-aika.
Ennen luovun naostani
Ennenkun paraasta maljastani;
Natosen minätoisen saan,
Vaan en saane maljaa."

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessä
Punaparran purtilossa.
Katsoi sulho matkaa.

"Oi oi, oi oi, sulhoseni,
Lunasta minua poies!"
"Milläsinun lunastan?"
"Onhan sulia kolme koriata linnaa;
Pane paras panttiin
Minun pääni päästimeksi,
Neitosi lunastimeksi."

"Jopa neito parka,
Panen parahan linnan

Sinun pääsi päätimeksi,
Neitoni lunastimeksi;
Ennen luovun linnastani
Kun paraasta neiostani;
Linnan minätoisen saan
Vaan en saane neittä"

Pani parahan linnan,
Lunasti neion poies.

Neito koston toivotti:
"Luoja koston tuokoon,
Taaton laiva levetk~~ön~~
Paras kauppa-aika;
Maammon mahot hävitk~~ön~~
Keski kesäaika;
Veljen miekka katketkohon
Paras sota-aika;
Siskon pirta taittukohon
Paras kuonta-aika;
Väyn jousi katketkohon
Paras metsäaika;
Minnän malja haletkohon
Paras juonta-aika.
Sulhon linna hyäyk~~ön~~
Parassa näkäuonna."

28. Neiti lepetissä

Istui neiti lepetissä
Sekäistui, ettäitki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kä~~ö~~siänsä
Katsoi ylös taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla päiväpaistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

Taatto venehen sisä~~sä~~
"Tules taatto ottamahan!"
Taatto noin sanoiksi virkki:
"Enkäota, enkätaia;
Maammosi tulee jäeltä
Maammon venot vetrehemmä,
Maammon aivot armahammat,
Maammon soutimet somemmat."

Istui neiti lepetissä
Sekäistui, ettäitki,
Sormiansa murtelevi,

Katkovi käsiänsä
Katsoi ylös taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla päiväpaistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

Maammo tuon venon sisästä
"Tules maammo ottamahan!"
Maammo noin sanoiksi virkki:
"Enkäota, enkätaia,
Veljesi tulee jäältä
Veljen venot vetrehemmät
Veljen aivot armahammat,
Veljen soutimet somemmat."

Istui neiti lepetissä
Sekäistui, ettäitki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi käsiänsä
Katsoi ylös taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla päiväpaistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

"Se on veikkoni venonen;
Tules veikko ottamahan!"
Veikko noin sanoiksi virkki:
"Enkäota, enkätaia,
Siskosi tulee jäältä
Siskon venot vetrehemmät,
Siskon aivot armahammat,
Siskon soutimet somemmat."

Istui neiti lepetissä
Sekäistui, ettäitki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi käsiänsä
Katsoi ylös taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla päiväpaistoi,
Veno matkoi maarajoilla.

"Se on siskoni venonen;
Tule sisko ottamahan!"
Sisko noin sanoiksi virkki:
"Enkäota, enkätaia,
Sulhosi jäältäsouti;
Sulhon venot vetrehemmät,
Sulhon aivot armahammat,
Sulhon soutimet somemmat."

Istui neiti lepetissä
Sekäistui, ettäitki,

Sormiansa murtelevi,
Katkovi käsiänsä
Katsoi ylös taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla päiväpaistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

"Se on sulhoni venonen;
Tules sulho ottamahan!"
Sulho noin sanoiksi virkki:
"Jopa tulen, jotta taian,
Sulhon venot vetrehimmät,
Sulhon aivot armahimmat,
Sulhon istumet ihalat."
Sulho otti venosohensa.

Neiti noin sanoiksi virkki:
"Nenäpoies lähteköhön,
Nenätaattoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;
Laita poies lohetkohon,
Laita maammoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;
Kaaret poies katketkohon,
Kaaret veikkoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;
Pohja poies puotkohon,
Pohja siskoni venosta
Paikaksi sulhon venosen."

29. Kolmet kosijat.

Neito kasvoi kaunosasti,
Ylen lystisti yleni;
Kasvoi niemen kainalossa,
Simasen salon sivussa,
Lehon lemmen liepehellä
Viikon kasvoi, kauas kuului.
Kaukoa tulit kosijat,
Yhet tuolta Tuuterista,
Toiset päyri Pävdästä
Kolmannet Kemijoelta.

Tuli Tuuterin kosija.
Neito vasten vastaeli:
"Enmätästännen joua
Kun kiven kuluksi jauhan,
Pieksän petkelen periksi,
Huhmaren sukuksi survon;
Enkälähe Tuuterihin
Tuuteriss' on miehet tuhmat,

Miehet tuhmat, naiset laiskat,
Tytteet typeränielet."

Tuli Pävään kosija.

Neito vasten vastaeli:

"Enmätästännen joua
Kun kiven kuluksi jauhan,
Pieksän petkelen periksi,
Huhmaren sukuksi survon;
Enkälähe Pävään:
Pävääs' on pitkä päivä,
Päivä pitkä, yö lyhyet,
Iltaistumat ikävä."

Tuli Kemijoin kosija.

Neito vasten vastaeli:

"Jo lähenki, jotta jouan,
Lähen mie Kemijoelle
Syömään Kemin kaloja,
Kemin lohta keittämään;
Hyv' onpi Kemissäolla,
Kaunis Karjalan joella;
Siell' on miehet mielelliset,
Tytteet hyvätapaiset;
Eik' oo illoilla ikävä
Ei apia aamusilla."

30. Kullervon sotaan lähtö

Kullervo Kalevan poika

Tuop' on suoriksen sotahan,
Suotta suoriksen sotahan,
Tahallansa tappelohon,
Vasten kieltoa isonsa,
Emonsa sitä enemmin.

Kullervo Kalevan poika

Sanan virkkoi, noin nimesi:

"Ei sure suku minua,
Eikäheimo hellittele,
Jos ma kuolisin kujalle,
Riutuisen kotirikoille,
Iso ei pane pahaksi,
Eikääti äyhkäele,
Vett' ei vierä veikon silmä
Ei kastu sisaren kasvo;
Vaan tuota suku surevi,
Hellitteli heimoeni,
Saavani minun sotahan,
Lähteväni tappelohon,

Sortuvan minun soassa,
Vainoteilläväipuvani."

Kullervo Kalevan poika
Läksi soitellen sotahan,
Ilon lyöen muille maille.
Sanovi sanan isälle:
"Hyvästi hyväisoni!
Itketkösinäminua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?"

Noin isäsanoiksi virkki:
"En minäsinua itke,
Jospa kuulen kuolleheksi
Poika toinen tehtähehe,
Poika paljoa parempi
~ieäykkähämpi."

Kullervo Kalevan poika
Läksi soitellen sotahan,
Ilon lyöen muille maille;
Noin se virkki veikkollensa:
"Jäähyvästi veikkoseni!
Itketkösinäminua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?"

Noin veikko sanoiksi virkki:
"En itke minäsinua,
Jospa kuulen kuolleheksi:
Veli toinen saatanehe,
Veli paljoa parempi,
Taalaria taitavampi."

Kullervo Kalevan poika
Läksi soitellen sotahan,
Ilon lyöen muille maille;
Noin se siskolle sanovi:
"Hyvästi sisarueni!
Itketkösinäminua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?"

Noin sisar sanoiksi vinkki:
"En itke minäsinua,
Jospa kuulen kuolleheksi:
Veli toinen saatanehe,
Veli paljoa parempi,
Korttelia korkiampi."

Kullervo Kalevan poika
Läksi soitellen sotahan,
Ilon lyöen muille maille;
Noin se virkki naisellensa:
"Jäähyvästi naiskuluni!
Itketköminua nainen,
Kun mun kuulet kuolleheni,
Meren jälle jääneheni,
Rimpihin repistyneeni,
Kellistynehen keolle?"

Noin nainen sanoiksi virkki:
"En itke minäsinua;
Suottapa lähet sotahan,
Tahallasi tappelohon;
Kun sun kuulen kuolleheksi,
Väestävähenneheksi,
Istume ilokivelle,
Laulupaelle langetame,
Viskon virsuni likahan,
Panen uuet ummiskengä,
Panen kaulan kaunihiksi,
Rinnan riskiksi rakennan,
Menen neitosten tupahan,
Morsianten mynstäihin,
Tuossa lyön hurinkuria,
Heitän heian teiakkoa,
Saan siitäparemman miehen,
Urohon äykkähämmän."

Kullervo Kalevan poika
Läksi soitellen sotahan,
Ilon lyöen muille maille.
Sanovi sanan emolle:
"~itiseni, armaiseni,
Minun kaunis kantajani,
Armas maion antajani,
Ihana imettäni!
Itketkösinäminua,
Koskas kuulet kuolleheksi.
Kansasta kaonneheksi,
Sortuneheksi suvusta?"

Noin emo sanoiksi virkki:
"Etkötunnen ätin äntä
~itin äntä ätin syäntä?
Itkenpäminäsinua,
Kun sun kuulen kuolleheksi,
Väestävähenneheksi,
Sortuneheksi suvusta:
Itken saavit, itken saunat,
Itken salvoimet saloa,

Kujat itken kuurullani,
Läävä länkämäsilläni,
Itken lumet iljeneksi,
Iljenet suliksi maiksi,
Sulat maat vihottaviksi."

Kullervo Kalevan poika
Läksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessänsä
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jäestä
"Taattosi kotona kuoli."

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Josp' on kuoli taattoseni,
Jouti kuolla taattoseni,
Sö mun sydetyt sikani
Joi mun juomatynnyrini."

Kullervo Kalevan poika
Läksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessänsä
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jäestä
"Veikkosi kotona kuoli."

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Josp' on kuoli veikkoseni,
Jouti kuolla veikkoseni,
Vei mun viertohalmeheni,
Katkoi kaskikassarani."

Kullervo Kalevan poika
Läksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessänsä
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jäestä
"Siskosi kotona kuoli."

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Josp' on kuoli siskoseni,

Jouti kuolla siskoseni,
Puotti puurokattilani,
Kaotti kakkaraveroni."

Kullervo Kalevan poika
Läksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessänsä

Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jäestä
"Naisesi kotona kuoli."

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Josp' on kuoli nainen multa,
Jouti kuolla nainen multa,
Vei mun verkavaatteheni,
Silkkisukkani menetti."

Kullervo Kalevan poika
Läksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessänsä
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jäestä
"Maammosi kotona kuoli."

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Josp' on kuoli maammoseni,
Jouti kuolla maammoseni,
Suremastansa minua,
Iän päivä itkemästä
Kuollut maahan pantakohon,
Kalmahan katettakohon,
Sia on maassa kuollehella,
Kalmassa katonehella."

31. Neien hanhi.

Läksin tietätelkkimähän,
Marras maata malkkimahan,
Kolme koiroa jäessä
Yksi Liukki, toinen Lyykki,
Kolmansi Puritsa koira.

Telkin teitä malkin maita,
Astelin ahoja myden,
Hopiaisia saloja,
Kultaisia kuusikoita,
Tuli oja vastahani,
Ojasella mätänänen,
Mätänäselläkotanen,
Ohjakset koan ovella,
Länget lävän räystäähälä
Kolkkasin koan ovea,
Rämäytin räystääpuuta,
Impi itkien pihalle.

"Mitä itket impi raukka?"
"Tuota itken impi raukka,
Koirasi minun purevi,
Harvahammas haukkoavi."

"Tule minun turvihini,
Astu alle varjoihini;
Ei sinua koira pure--
Syytis! pois! häpeäkoira!"

"Mitäitket nuori neiti?"
"Tuota itken nuori neiti,
Viety on vieno veioseni
Sotilaisen pääsotihin,
Linnalaisen tappeloihin,
Viety Vienahan sotahan,
Meren taaksi tappelohon;
Ei tule kotihin sieltä
Ei tule sinäikästä
Ennen tulisi Tuonelasta,
Manalasta matkoaisi."

"Eläitke nuori neiti,
Jo tulevi veiosesi,
Jo tulevi Tuonelasta,
Manalasta matkoavi,
Alta linnan airot väkkyi,
Päätälinnan päänäkyvi."

"Mitäminulle veio tuopi,
Kuta tuopi kostintoiksi?"

"Tuopi rinnan ristilötä
Tuopi korvan koltuskoita,
Tuopi sormen sormuksia,
Tuopi kään kintahia,
Tuopi kannan kaplukoita,
Jalan alla jarskajia."

"Mitäpäminäveiolleni?"

Ei mitään minusta liene;
Tekisinköpiikkopaian,
Eli paian kostopaian?
Ei oo hyväpiikkopaita,
Eikäpaita kostopaita;
Sepähierovi hipiitä
Kaivelevi kainaloita,
Kutkuttaa kuvetlihoja.
Laitan paian palttinaisen,
Eliikk' aito aivinaisen;
Hyv' on paita palttinainen,
Hyväaito aivinaipen;
Se ei hierele hipiitä
Eikäkaiva kainaloita,
Kutkuta kuvetlihoja;
Laain puksute kapuset,
Iholiivin liessingistä
Hihattoman, helmattoman,
Kaha kaulusta vajohon."

Jo tuli kotihin veio;
Toipa hanhen kostintsoiksi,
Kultoa kuvun nenässä
Kaikki varpahat vas'esta;
Toipa uuet ummiskengä,
Saksan saappahat sataiset,
Kannat alla karskajavi,
Jalan alla jarskajavi;
Toipa rinnan ristilötä
Toipa korvan koltuskoita,
Toipa sormen sormuksia,
Toipa käen kintahia.
Minäristit rintahani,
Koltuskaiset korvihini,
Sormuksiset sormihini,
Käeheni kintahaiset.

"Minne minäkenkyeni,
Kunne saappahat sataiset?"

"Panen kengä jalkahani,
Siltapalkit katkennevi,
Katketkohon jos kahesti,
Niinköoisi hoikat hongat,
Sekäpehmiä petää,
Ettei kestäkengän käy
Kengän kannan karskutella."
Panin kengä jalkahani."

"Kunne panen hanhueni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin lävän räystähäle;
Lävän lemu lengannehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin saunan räystähäle;
Saunan savu juuttanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin riihen räystähäle;
Ulkokylmäkylmännehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin pirtin räystähäle;
Lämminköläkätänehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin aitan orren päähän;
Orteni alentanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin otapurnohoni;
Otrani oastanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni;
Panisin kakrapurnohoni;
Kakrani kakistanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin ruispurnohoni;
Rukihini rutjannehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin villavakkahani;
Villani vanuttanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin vättinän nenään;
Vättinäni vännellehe."

"Kunne panen hanhoseni.
Liitän lempilintuseni?
Panisin hivustukkahani;
Tukkani tuhertanehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?"

Panisin aian seipähäen;
Kylän koira haukkunehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitän lempilintuseni?
Panisin vesikivelle;
Meren kokko koproaisi."

"Kunne panin hanhoseni,
Liitin lempilintuseni?
Tuonne panin hanhoseni,
Liitin lempilintuseni,
Panin lävän räystähäle.
Panin kukon kuulemahan,
Mustan koiran muistamahan;
Eipäkukko kuule'kana,
Musta koira muista'kana.
Jo päivämuutamana,
Huomenna monikkahana,
Kävin itse katsomahan,
Jo oli mennyt hanhoseni,
Mennyt mielilintuseni."

Läksin tuota etsimähän,
Kaonnutta katsomahan.
Vastahan halonvetjää

"Oi veikko halonvetjää
Oletko nähnyt hanhoistani,
Nähnyt mielilintustani?
Kunne on mennyt hanhoseni,
Minne mielilintuseni?"

"Mi on merkki hanhossasi,
Merkki mielilinnussasi?"

"Se on merkki hanhossani,
Merkki mielilinnussani:
Kupu kullin kirjoitettu,
Varpahat vasen valettu."

"En ole nähnyt hanhoistasi,
Nähnyt mielilintuasi."

Kuuluipa kumu kujalta,
Jymy tarhalta jytäsi;
Käy kasakka katsomahan,
Mitäse kumu kutisi,
Mitäse jymy jytisi:
Orihitko oteltanehe,
Suuren tallin lattialla,
Vai hää kisattanehe,
Uuen lävän lattialla?

Ei oriit tapella'kana
Suuren tallin lattialla,
Eikähäkäset kisata
Uuen läväh lattialla:
Kati kangasta kutovi,
Impi pirtoa piteli,
~äelläpunaisen pilven,
Taivon kaaren kannikalla.
Siell' on hanhut kämmimässä
Ka'in kankahan kuetta;
Niin sen suihki sukkulainen,
Niin sen kääntyi käjiiin vaajin,
Niin sen pirta pirkueli,
Kun on kuudessa orava,
Petjässäpieni kynsi,
Käppänen kiven kolossa.

32. Kestin lahja.

Annikkainen neito nuori
Istui Turun sillan päässä
Kaitsi kaupungin kanoja,
Neuoi Turun neitosia.

Nousi pilvi luotehelta,
Toinen lännestälähäni.
Joka nousi luotehelta,
Se tulepi neitihaaksi;
Joka lännestälähäni,
Se tulepi kestihaaksi.

Enmäkiitäkestihahta:
Jo mun kerran kesti petti,
Houkutteli huoran poika,
Sö mun sydetyt sikani,
Joi mun joulutyynyryni,
Jäti pienen pellapaian.--
Minun pieni pellapaita
Tahtoi verkaista hametta;
Minun verkainen hameeni
Tahtoi vyääkullatuista;
Minun vyöni kullatuinen
Tahtoi raskaita rahoja;
Minun raskahat rahani
Tahtoi nuorta kauppamiestä
Minun nuori kauppamiehen
Tahtoi mennämuille maille,
Muille maille vierahille;
Kantoi hahtehen kalunsa.

Tuli tuuli tuolta maalta,
Puhui purjehen siahan.
Itse istui laskemahan,
Sanoi kerran mennessänsä

Kiesuksen jään siahan,
Hyvän Maarian majahan;
Hyv' on toiste tullakseni,
Parempi palatakseni,
Ennen tehylle teloille,
Alotuille anturoille.

"Kenenkätelat tekemä,
Kenen anturat alomat?"--

"Kiesuksen telat tekemä,
Maarian anturat alomat."

Toisella tavalla laulettiin Keston lahjassa:

Puhui purjehen siahan,
Kantoi hahteen kalansa.
Hikois hirvi juostessansa,
Joi hirvi janottuansa,
Heränteestälähtehestä
Sihen kuulansa valutti,
Sihen karvansa karisti,
Sihen heitti haivenensa;
Sihen kasvoi tuomo kaunis,
Karkasi kataja kaunis,
Tuomohon hyvähetelmä
Katajahan kaunis marja.
Joka siitäoksan otti.
Se otti ikäsen onnen;
Joka siitälehen leikkas,
Se leikkas ikäsen lemmen.

"Kiesuksen jään siaani, j. n. e."

Ne väisanat, jotka näin olemma itse virrestäerottaneet, nähtävästi
eivä siihen kuulu'kaan.

33. Vähäoivottu sulho.

Istui neiti niemen päässä
Vyäkullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkan sirkottavan,
Linnun laulavan lehossa.

"Mitäsirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?"

"Sitäsirkka sirkottelen,
Sitälaulan pieni lintu:
Kuului huuhunta kylätä"

"Kenpäse kylälähuuhui
Toivoisinko taatokseni?
Kun tulisi taattoseni,
Kullasta tuvan kutoisin,
Kultaiseinä seisottaisin,
Kultalattiat latoisin,
Kultapatsahat panisin.
Ottaisin ison orosen,
Kultaisilla suitsosilla,
Pätsillähopeisilla,
Veisin tuon ison orosen,
Tallihin tasalakehen,
Paksumpahan partahasen,
Suurimpahan renkahasen,
Silkkikattehen sitoisin,
Verkaloimen laitteleisin,
Kaurat kantaisin etehen,
Leivänkannan kanteleisin,
Simaleivän sydääksi,
Olutputsin juotavaksi;
Laatisin kylyn utuisen,
Hienoisilla halkosilla,
Pienilläpilostehilla,
Suuren korvon vettäsaisin,
Heraisesta hettehestä
Sulkkuvastan hauteleisin.
Kylves taatto kyläseksi,
Valelete valkiaksi!"

Istui neiti niemen päässä
Vyäkullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkan sirkottavan,
Linnun laulavan lehossa.

"Mitäsirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?"

"Sitäsirkka sirkottelen,
Sitälaulan pieni lintu:
Kuului huuhunta kylätä"

"Kenpäse kylälähuuhui
Toivoisinko veikkoseni,
Kun tulisi veikkoseni,

Vaskesta tuvan tekisin,
Vaskiseinä seisottaisin,
Vaskilattiat latoisin,
Vaskipatsahat panisin.
Ottaisin veikon orosen,
Sulkkuisilla suitsosilla,
Vaskisilla pätsöillä
Veisin veikkoni orosen,
Tallihin tasalakehen,
Paksumpahan partahasen,
Suurimpahan renkahasen,
Silkkikattehen sitoisin,
Verkaloimen laitteleisin,
Kaurat kantaisin etehen,
Leivänkannan lennätäsin,
Simaleivän sydääksi,
Olutputsin juotavaksi;
Laatysin kylyn utuisen,
Hienoisilla halkosilla,
Pienillä pilostehilla,
Suuren korvon vettä saisin,
Heraisesta hettehestä
Sulkkuvastan hauteleisin.
Kylves veikko kylläeksi
Valelete valkiaksi!"

Istui neiti niemen päässä
Vyökullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkan sirkottavan,
Linnun laulavan lehossa.

"Mitäsirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?"

"Sitäsirkka sirkottelen,
Sitä laulan pieni lintu
Kuului huuhunta kylätä"

"Kenpäse kylälä huuhui?
Toivoisinpa sulhokseni,
Tuvan vaivoista vatoisin,
Lahoseinä seisottaisin,
Olkilattiat latoisin,
Pajupatsahat panisin;
Ottaisin sulhon orosen,
Nahkaisilla suitsosilla,
Vitsaisilla pätsöillä
Sillan korvahan sitoisin,
Selkähän likaisen loimen,
Rokosinan katteheksi,
Lian saven sydääksi,
Tervaputsin juotavaksi;

Tervaskylyn lämmitäsin
Tervaisilla halkosilla,
Pienen korvon vettätoisin,
Likavastan hauteleisin:
Kylves sulho kylläeksi,
Valelete valkiaksi!
Itse poies ennätäsin,
Uksen umpehen jäessä
Toissa päähä katsomahan,
Koivuinen korento kässä"

34. Katri neito.

Katri kaunis, neito nuori,
Nousi aivan aikasehen,
Teki viisi villavydä
Kaheksan kapalovydä
Ennen päivän nousemista,
Auringon ylenemistä
Meni kuuta katsomahan,
Ilmoa ihoamahan,
Kuuli Kuuttaren kutovan
Pävätären ketreävän;
Sitte luoksi luottelihen,
Likelle lähentelihen,
Kävi kuun keheämyden,
Pävän päähämettävaelsi:
"Anna Kuutar kultiasi,
Pävää hopehiasi!"

Antoi Kuutar kultiansa,
Pävää hopehiansa,
Katsoi kullat kulmillensa,
Päähänsähyvä hopiat,
Kultana kumottamahan,
Hopiana hohtamahan.
Läksi suolle sotkuillensa,
Läädle läkyillensä
Oli suo olutta täynnä
Läähköläpensämettä
Joip' on kannun, joip' on kaksi,
Kohta kolmannen sipasi,
Nukkui nurmelle hyväle,
Kaatui maalle kaltisalle.
Risukosta rietta katsoi,
Konnan poika koivikosta,
Otti kullat kulmiltansa,
Päähänsähyvä hopiat;
Katri itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.

Emo aitan portahalta:
"Eläitke piikaseni,
Ota aittojen avaimet,
Aukase isosi arkku,
Lukko luinen luikahuta,
Pane paita palttinainen,
Veäverkainen hamehut,
Vyöhyt kullan kirjaeltu!
Siitäkasvat kaunihiksi,
Ylenet ylen ehoksi,
Asut kukkana kujoilla,
Marjana isosi mailla."

35. Saaren neito.

Tuo soria Saaren neito,
Saaren neito, Saaren kukka,
Läksi piennäpaimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Ison polven korkunaissa,
Emon vättinän pituissa.
Pani kullat kulmillensa,
Sinilangat silmiltensä
Päänsähopialangat,
Vaskilangat varrellensa,
Istui maahan mätähäle,
Vaipui varvikosalolle.

Varas katsoi varvikosta,
Mies vihainen virviköstä
Tuli varas varvikosta,
Mies vihainen virviköstä
Otti kullat kulmiltansa,
Sinilangat silmiltänsä
Päänsähopialangat,
Vaskilangat varreltansa.

Neiti parka itkemään,
Vaivainen valittamahan,
Meni itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
Iso katsoi ikkunasta,
Emo aitan rappusilta:
"Mitäitket piikueni,
Nuori neitonen nurajat?"

"Sitäitken maammoseni,
Sitätaattoni nurajan,
Tuli varas varvikosta,
Mies vihainen virviköstä

Otti kullat kulmiltani,
Sinilangat silmiltäni,
Päästäni hopialangat,
Vaskilangat varreltani."

"Eläitke piikueni!
Mene aittahan mäellä
Siell' on kirstu kirstun päällä
Arkku arkulle yletty,
Aukase parahin arkku,
Kimmahuta kirjakansi,
Ota kuusi kulta vyötä
Seitsemän sinihamoista,
Sio silkit silmillesi,
Katso kullat kulmillesi,
Pane päällesi parasta,
Kaunehinta kaulallesi,
Ripeintärinnoillesi,
Valkeinta varrellesi;
Tulet aitasta tupahan,
Sukukuntasi suloksi,
Heimokunnan hempiäksi,
Menet kirkkohon kukaksi;
Nuo sulhot sua kysyvät:
"Kenen kukka, kenen neito,
Kenen morsian mokoma?"

"Saaren kukka, Saaren neito,
Saaren morsian mokoma."

"Voi, jos mie mokoman saisin,
Mie tuota hyvin pitäsin,
Sylissäni syötteleisin,
Käissäni käytteleisin!
Voi, jos mie mokoman saisin,
Kun se kävi, kanta väkkyi,
Kun se seiso, seinä paistoi,
Kun se istui, maa ilotsi!"

36. Meren kylpijä

Anni tyttö aino neiti
Läksi rannalle pesohon,
Kävi merehen kylpemään,
Jo oli meri kylvettynä
Meni toiselle merelle,
Seki oli vieläkylvettynä
Meni kohta kolmannelle,
Siit' oli puoli kylvettynä
Toinen puoli kylpemätä

Anni tyttö aino neiti
Puki päitävaattehensa,
Heitti paitansa pajuille,
Hamehensa haarukalle,
Sukkansa sulille maille,
Kenkänsävesikivelle,
Vyönsävyödeli vesoille,
Pintelinsäpientarelle,
Helmet hiekkarantaselle,
Sormikkaat somerikolle.

Tuli hauki hangotellen,
Lohen poika longotellen,
Se otti pajuilta paian,
Haarukkaiselta hamosen,
Sukkaset sulilta mailta,
Kenkäset vesikiveltä
Otti vyöhyen vesoilta,
Pintelisen pientarelta
Helmet hiekka-rantaselta,
Sormikkaat somerikolta.

Anni itkien kotihin,
Kaikotellen kartanolle.
Pääyi emo kuulemahan.
"Eläitke piikaseeni!
Ota aittani avaimet,
Mene aittahan mäelle,
Siell' on kirstu kirstun päällä
Arkku arkulle yletty,
Pue päällesi parasta,
Valkeinta varrellesi,
Paita saksan palttinainen,
Hame verkainen vetäe,
Sukat sulkkuiset koriat,
Kautokengä kaunokaiset,
Vyöhyt kullan kirjoiteltu,
Punalanka pintelinen,
Helevimmä helme'nauhat,
Soreimmat sormikkaiset;
Kulet kukkana kujilla,
Vaapukkaisena vaellat,
Ehompana entistäsi,
Parempana muinaistasii!"

37. Helka paimenessa.

Kalevalan kaunis neiti,
Helka neiti hempiää,

Läski piennäpaimenehen,
Lassa karjan kaitsentahan;
Ajoi lehmäsäleholle,
Vasikkansa varvikolle;
Toi surma susia paljo,
Lempo karhuja lähetti,
Sövä lehmäsäleholta,
Vasikkaiset varvikolta.

Kalevalan kaunis neiti,
Helka neiti hempiää,
Läski itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle;
Iso kysyi ikkunasta,
Emo aittansa rapuilta:
"Mitäitket piikaseni,
Nuorempaiseni nurajat?"

"Sitäitken ätiseni
Olin lehmien ajossa,
Ajoin lehmäni leholle,
Vasikkani varvikolle;
Toi surma susia paljo,
Lempo karhuja kuletti,
Sövä lehmän leholta,
Vasikkani varvikolta."

Tuon emo sanoiksi virkki:
"Eläitke piikaseni,
Jos surma susia työnti,
Lempo karhuja kuletti,
Sövä lehmäsi leholta,
Vasikkasi varvikolta!
~sken itke piikaseni,
Kun tulevi toisen kerran
Suet suurille pihaille,
Karhut nälle kartanoille,
Syövä suuren sukuni,
Ottavat oman vereni,
Suet sulhoina tulevat,
Karhut kihlan kantajoina."

38. Meren kosijat.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellä
Kaunihilla kalliolla.
Kesän istui, toisen itki,
Vuotti miestämiehistä

Sulhoa sulosanaista,
Miestämielen myöhistä

Rutamies merestä nousi,
Rauta suuna, rauta päässä
Rauta kukkaro kädessä
Rauta kihlat kukkarossa.
"Tules mulle neiti raukka
Rutamiehen puolisoksi!"

"Enp' on tule, enkähuoli,
Ei oo suotu, eikä luotu,
Eikäkoissa kasvatettu,
Rutamiehen puolisoksi."
Sep' on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellä
Kaunihilla kalliolla.
Kesän istui, toisen itki,
Vuotti miestämiehistä
Sulhoa sulosanaista,
Miestämielen myöhistä

Tinamies merestä nousi,
Tina suuna, tina päässä
Tina kukkaro kädessä
Tina kihlat kukkarossa.
"Tules mulle neiti raukka
Tinamiehen puolisoksi!"

"Enp' on tule, enkähuoli,
Ei oo suotu, eikä luotu,
Eikäkoissa kasvateltu,
Tinamiehen puolisoksi."
Sep' on mies meni merehen,

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellä
Kaunihilla kalliolla.
Kesän istui, toisen itki,
Vuotti miestämiehistä
Sulhoa sulosanaista,
Miestämielen myöhistä

Vaskimies merestä nousi,
Vaski suuna, vaski päässä
Vaski kukkaro kädessä
Vaski kihlat kukkarossa.
"Tules mulle neiti raukka
Vaskimiehen puolisoksi!"

"Enp' on tule, enkähuoli,
Ei oo suotu, eikäluotu,
Eikäkoissa kasvateltu
Vaskimiehen puolisosksi."
Sep' on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellä
Kaunihilla kalliolla.
Kesän istui, toisen itki,
Vuotti miestämielehistä
Sulhoa sulosanaista,
Miestämielen myötähistä

Kultamies merestä nousi,
Kulta suuna, kulta päätä
Kulta kukkaro käessä
Kulta kihlat kukkarossa.
"Tules mulle neiti raukka
Kultamiehen puolisosksi!"

"Enp' on tule, enkähuoli,
Ei oo suotu, eikäluotu,
Eikäkoissa kasvateltu
Kultamiehen puolisosksi!"
Sep' on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellä
Kaunihilla kalliolla.
Kesän istui, toisen itki,
Vuotti miestämielehistä
Sulhoa sulosanaista,
Miestämielen myötähistä

Leipämies merestä nousi,
Leipäsuuna, leipäpäätä
Leipäkukkaro käessä
Leipäkihat kukkarossa.
"Tules mulle neiti raukka
Leipämiehen puolisosksi!"

"Tulenpa minäsinulle,
Sek' on suotu, jotta luotu,
Jotta koissa kasvateltu,
Leipämiehen puolisosksi."

Immikköaholla itki,
Heinäiellähellehteli,
Kirjavisella kivellä
Paistavalla paaterella.

Kyselimmä lauselimma:
"Mitäitket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitävi,
Taattoko pahoin pitävi?"
"Taatonni hyvin pitävi."

Immikköaholla itki,
Heinäiellähellehteli,
Kirjavisella kivellä
Paistavalla paaterella.

Kyselimmä lauselimma:
"Mitäitket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitävi,
Maammoko pahoin pitävi?"
"Maammoni hyvin pitävi."

Immikköaholla itki,
Heinäiellähellehteli,
Kirjavisella kivellä
Paistavalla paaterella.

Kyselimmä lauselimma:
"Mitäitket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitävi,
Veliköpahoin pitävi?"
"Veljeni hyvin pitävi."

Immikköaholla itki,
Heinäiellähellehteli,
Kirjavisella kivellä
Paistavalla paaterella.

Kyselimmä lauselimma:
"Mitäitket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitävi,
Siskoko pahoin pitävi?"
"Siskoni hyvin pitävi."

Immikköaholla itki,
Heinäiellähellehteli,
Kirjavisella kivellä

Paistavalla paaterella.

Kyselimmä lauselimma:

"Mitäitket impi rukka
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitäi,
Sulhoko pahoin pitäi?"

"Sulhoni hyvin pitäi,
Eilen kihloi, eilen kuoli,
Eilen kaiketi katosi,
~sken luotu maa majana,
Musta multa kattehenä."

40. Pahasulhollinen.

Morsian määlläitki,
Vesitiellävieretteli,
Kaivotielläkaikerteli.
Pääyi iso kulemahan.

"Mitäitket piikaseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Appikko pahoin pitäi."

"Niin appi hyvin pitäi
Kun ennen iso kotona."

Morsian määlläitki,
Vesitiellävieretteli,
Kaivotielläkaikerteli.
Pääyi emo kuulemahan.

"Mitäitket piikaseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Anoppiko pahoin pitäi?"

"Niin anoppi hyvin pitäi
Kun ennen emo kotona."

Morsian määlläitki,
Vesitiellävieretteli,
Kaivotielläkaikerteli.
Pääyi veikko kuulemahan.

"Mitäitket siskoseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Kytyköpahoin pitäi?"

"Niin kyty hyvin pitäi

Kun ennen veli kotona."

Morsian mäelläitki,
Vesitiellävieretteli,
Kaivotielläkai kerteli.
Pääyi sisko kuulemahan.

"Mitäitket siskoseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Natoko pahoin pitäi?"

"Niin nato hyvin pitäi
Kun ennen sisar kotona."

Morsian mäelläitki,
Vesitiellävieretteli,
Kaivotielläkai kerteli.
Pääyi setäkuulemahan.

"Mitäitket veljen tyttö
Nuorempaiseni nurajat,
Sulhoko pahoin pitäi?"

"Se se koira, koira onki,
Sepävasta koiran koira!
Soisin mie mokoman sulhon,
Vuoen tornissa toruvan,
Hirsipuussa hirnakoivan!
Soisin orressa olevan!
Kun näkisin poltettavan,
Tulta alla kiirettäsin;
Kun näkisin leikattavan,
Pääpödkylle panisin;
Kun näkisin hirtettään,
Hirsinuorasta vetäsin.
Selin sö, selin makasi,
Selin kaikki tyä tekevi;
Otti yöksi virehensä
Antoi kylläkyynysvartta,
Kätävijjalta vihaista,
Kopra hapsia harasi,
Käsi tuiski tukkiani."

41. Sairastaja neiti.

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
"Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytä rikaspa,
Työtiettäähvän miesten,

Rahan alku aitallisten;
Viekeäminua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Taaton tanhuan ta'aksi!
Vaan elkäe viekökänä
Eipäsaane neito maata,
Piika pitkähän levää
Ison ruoskan roiskehelta,
Kapinalta karjan kynnen;
Iso nousevi varahin
Oritta opettamahan."

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
"Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytär rikaspa,
Työtiettähyvän miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeäminua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Veikon venovalkamehen!
Vaan elkäe viekökänä
Siell' ei saane neito maata,
Piika pitkähän levää
Sinne saapi Saksan laivat,
Tervarinnat teutoavat."

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
"Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytär rikaspa,
Työtiettähyvän miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeäminua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Emon kellarin etehen!
Vaan elkäe viekökänä
Siin' ei saane neito maata,
Piika pitkähän levää
Emo nousevi varahin
Hulikoita huuhtomahan,
Kirnua kolistamahan."

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
"Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytär rikaspa,
Työtiettähyvän miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeäminua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Siskon pellon pientarelle!
Vaan elkäe viekökänä

Siell' ei saane neito maata,
Piika pitkähän levää
Siskon vättinän helyltä
Sekäpirran piukkehelta;
Sisko nousevi varahin,
Alottavi aikasehen
Vättinötävännäellä
Piukahella pirtojansa."

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
"Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytä rikaspa,
Työtietäähyvän miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeäminua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Kirkon kirjatun sivuun,
Satalauan laitehesen,
Vierehen vihannan viian,
Lihavahan luumäkehen!
Sielläsaapi neito maata,
Piika pitkähän levää
Siell' on äännetöntä
Paljo paksua väkeä
Lihavassa luumäessä
Kirkon kirjatun sivussa."

42. Marjatielläkaonnut.

Marketta Materon neiti,
Kylän kukka, koin koria,
Läksi puolahan metsäle,
Muulle maalle mustikalle.
Pävän poimi puolukoita,
Toisen muita mustikoita;
Jo päiväläkolmannella,
Ei tienyt kotihin tietä
Tiehyt metsähän vetäpi,
Ura saattavi salohon.

Marketta Materon neiti
Sekäistui, jotta itki,
Itki päivän, itki toisen,
Itki kohta kolmannenki,
Metsän synkässäsalossa,
Alla vaaran varvikossa.
Pävän kolmannen perästä
Viikon päätäviimeistäki,
Kohetitihen kuolemahan,

Heittihen katoamahan,
Sanoi kerran kuollessansa,
Sekävirkki viertessänsä
"Läksin puolahan metsäle,
Muulle maalle mustikalle;
Sinne mäkana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkðñ minun isoni,
Elkðñ iso kuluni,
Sinäilmoissa ikähä
Kuuna kullan valkiana,
Kirvesvartta kirjotelko,
Kaskimetsiäkatselko,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!"

"Läksin puolahan metsäle,
Muulle maalle mustikalle,
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkðñ minun veljeni,
Elkðñ veli kuluni,
Sinäilmoissa ikähä
Kuuna kullan valkiana,
Verkaviittoa vetäkö
Kussakkoihin kuuteleiko,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!"

"Läksin puolahan metsäle,
Muulle maalle mustikalle,
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkðñ minun emoni,
Elkðñ emo kuluni,
Sinäilmoissa ikähä
Kuuna kullan valkiana,
Silkkihuivia sitoko,
Kaksin kerroin kaulahansa,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!"

"Läksin puolahan metsäle,
Muulle maalle mustikalle;
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkðñ minun siskoni,
Elkðñ sisar kuluni,
Sinäilmoissa ikähä
Kuuna kullan valkiana,
Sukkulaista suikutelko
Sinikangasta kutoko,
Miun kanan kaottuani,

Linnun kurjan kuoltuani!"

43. Hukkunut veli.

Impi itki sillan päässä
Laajan laiturin nenässä
Käänti silmänsäselälle,
Loi silmänsäloittomaksi,
Näki purren purjehtivan,
Tervalaian laiehtivan,
Toivoi veikkonsa tulevan,
Emon lapsen laiehtivan;
Ei tuo veikko tullutkana,
Emon lapsi laiehtinna;
Tuli ennen tuntematon,
Vieras outo oppimaton.

"Nätkövieras veikkoani
Selälämeren sinisen?"

"Nänpäneiti veikkosesi
Selälämeren sinisen
Istuvan meren kivellä
Sukivan suruista päässä
Huolellista harjoavan;
Suka kultainen pivossa,
Hopiainen harja käessä
Sulkahti suka merehen,
Haihtui harja lainehesen,
Ojentihen ottamahan,
Kallistihen katsomahan,
Sulkahti suan jäessä
Haihtui harjan ottamissa.
Sanoi kerran mennessänsä

"Elkööhön minun isoni
Sinäilmoissa ikänä
Vetäköveen kaloja,
Tahi saako siikasia,
Tätäsuurelta selätä
Tahi laajalta lahelta!"

"Elkööhön minun emoni
Sinäilmoissa ikänä
Kuuna kullan valkiana,
Panko vettätaikinahan,
Vettävellihiin kokeo
Tätälajalta lahelta,
Leviätälietteheldä"

"Elköhön minun veikkoni,
Elköhön veli kuluni
Sinäilmoissa ikänä
Kuuna kullan valkiana,
Juottako sotaoritta
Rannalta tämän merosen,
Vaivaisilta valkamoilta!"

"Elköhön minun siskoni,
Elköhön sisar kuluni,
Sinäilmoissa ikänä
Kuuna kullan valkiana
Peskötätäsilmiansä
Rannalla kotiperälä
Kotilahen laiturilla!"

"Mikä meressävettä
Sikäi minun vereni;
Mikäi meren kaloja,
Sikäi minun lihani;
Mikärannalla risuja,
Ne on kurjan kylkiluita;
Mikärannan hiekkasia,
Ne hivusta hierottua,
Sekäluuta seuhottua,
Veri tyystävellottua."

44. Kankahan kutoja.

Neiti kangasta kutovi,
Sukkulaista suikahutti,
Kultakangasta kutovi,
Hopiaista helkytteli,
Kultarihmaset kulisi,
Helisi hyvä hopiat.
"Kellen tuota kankahaista?"

"Kullalleni kultapaian,
Hopialleni hopian.
Kohta kaupoiltaan tulevi,
Turun maalta matkoavi,
Kohta kolmen yön perästä
Viikon päästäviimeistäki."

"Jop' on kuoli kultasesi,
Meni mielitiettysesi,
Laiva poikki, toinen halki,
Kolmas kuivalle karille,
Itse haukien iloksi,
Ahvenien armahaksi."

Neiti tuosta itkemähän,
Kultakangas katkemahan.

"Eläitke neiti nuori,
Tuolta sulhosi tulovi,
Alta rannan aivot soutu,
Päärannan päänyvi,
Tuo sulle sinisen silkin,
Sekä uuet ummiskengä."

45. Katrin kosijat.

Katrina kotikananen,
Kotikukka, linnukkinen,
Viikon viipyi, kauan kasvoi,
Istuen ison majoilla,
Peripenkin notkumilla;
Kolmet renkaat kulutti
Isänsä avaimilla,
Hirren kynnystä kulutti
Heliöllä helmoillansa,
Toisen hirren pänsäpätä
Siliöllä silkeillensä

~iti tuota arvelevi:
"Katri kaunis neitoiseni,
Miksi ei sinuista naia,
Suon kukaista, maan kanaista?"

Katri tuohon vastoavi,
Sanoi Katri: "Ka en tieä
Miksi ei minua naia,
Suon kukaista, maan kanaista."

~iti tuohon arvelevi:
"Miepä tieän, miks' ei naia,
Miks' ei illat pääpesty,
Aamut päähärjaeltu,
Miks' ei myöhän maata menty,
Nostu aamulla varahin."

Katri pänsäpanevi,
Neiti neuot mielehensä
Alkoi illat pääpestä
Aamut päähärjaella;
Teki liitot kuun keralla,
Kuun keralla, päivän kanssa,
Nousi aamun aikasehen,
Istui illan myöhäsehen:

Tuli kolmelta kosijat,
Yhet tuolta Inkereltä
Toiset sai Perävirosta,
Kolmannet Kojon hovilta.

Iso käski Inkerelle,
Inkerellä käöksensä
Vehnäivän syöksensä
Olutjuoman juoaksensa.
Eip' on mennyt Inkerelle,
Illat pitkä Inkerellä
Illat pitkä ja ikävä,
Päivä vieläki pitemmä.

Emo käski Perävirolle,
Perävirolla käöksensä
Viron leivän syöksensä
Viron vettäjuoaksensa.
Ei mennyt Perävirolle,
Viron vettäsuutamahan,
Saarellista sauomahan,
Aalloista ajelemahan.

Veikko käski Kojon kotihin,
Kojolassa käöksensä
Kojon leivän syöksensä
Kojon vettäjuoaksensa.
Ei mennyt Kojon hoviin,
Kojolass' on konsti tuhma,
Ukot uunilla sokiat,
Lapset laiskat lattialla.

Sisko käski mansikkahan,
Mansikassa käöksensä
Marjat määtsyöksensä
Jokivettäjuoaksensa.
Meni mansikka'aholle,
Siin' oli mansikat makiat,
Vatut vaaran rintehellä
Mesimarjat muilla mailla.

46. Nimitettäpoika.

Neljäön neittäniemen päässä
Kolme mointa morsianta,
Läksit hillan poimintahan.
Noita päiväpoimittihin,
Ilta keolla istuttihin,
Yölevätihin lehossa;
Kuu kantoi käyjäkolme,

Kolmen neion vuotehelle,
Syntyi poika nuorimmalle,
Nuorimmalle, pienimmälle,
Perehen parahimmalle.
Ei tietänimeäpanna.

"Miksipänimen panemma,
Kuksipa kuvaelemma?
Kuvatkame Kullikiksi.
Ei oo kultia isolla,
Eikäkultia emolla,
Eikäkullan kantajoa."

"Miksipänimen panemma,
Kuksipa kuvaelemma?
Ravatkamma Raunikiksi.
Eipäoo rahaa isolla,
Eikäoo rahaa emolla,
Ei rahojen kantajoa."

"Miksipänimen panemma,
Kuksi kuitenkin kuvaamma?
Luokammapa Luorikiksi,
Luorikki hyväniminen."

47. Rangastava sulho.

Nouskame norolle nuoret,
Kesäkempit kaltiolle,
Leikatkame lehmus pitkä
Lehmus pitkäjä siliä
Kiskokame niini pitkä
Niini pitkäjä leviä
Punokame nuora pitkä
Nuora pitkäjä noria,
Jolla ylkähirtetähän,
Vaimon poika vangitahan.
"Mihen ylkähirtetähän,
Vaimon poika vangitahan?"

Tien suuhun, verjään päähän,
Pitkän portin pieleksehen,
Kussa kulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin.
Kuningas kovin kysyvi,
Linnan vanhin vaikuttavi:
"Mintähen tänäsiottu,
Vaimon poika vangittuna?"

"Sentähenp' on se siottu,

Vaimon poika vangittuna,
Kun makasi nuoren neion,
Nuoren neion, morsiamen.
Neito rukka tuomittihin
Lohikäärmeen kitahan;
Lohikäärme huokasihen,
Huokasihen, henkäsihen:
Ennen nielen nuoren miehen,
Nuoren miehen miekkoinehen,
Heposen satuloinehen,
Papin kirkkokuntinehen,
Kuninkaan kypärinehen,
Ennen kun nielen nuoren neien,
Nuoren neien, morsiamen:
Neito poikia tekevi,
Laivan lapsia latovi,
Tuohon suurehen sotahan,
Tasapäähän tappeluhun,
Joss' on verta päälle polven,
Joss' on päätä kun määstä"

48. ~känen sulho.

Länmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Läksin vettä kantamahan
Alta linnan lähtehestä
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Käskin taaton kylpemähän.
Taatto kylpi kyllätehen,
Valoi vettä vällalteen:
"Hyvin teit tyttäeni
Kun kylyn isolle laitit!"

Länmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisellä kiven navalla,
Läksin vettä kantamahan
Alta linnan lähtehestä
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Käskin maammon kylpemähän.
Maammo kylpi kyllätehen,
Valoi vettä vällalteen:
"Hyvin teit tyttäeni
Kun kylyn emolle laitit!"

Länmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Läksin vettäkantamahan
Alta linnan lähtehestä
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Käskin veikon kylpemähän.
Veikko kylpi kyllätehen,
Valoi vettävallalteen:
"Hyvin teit sikkoseni,
Laitit kylyn veikollesi!"

Länmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Läksin vettäkantamahan
Alta linnan lähtehestä
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Käskin siskon kylpemähän.
Sisko kylpi kyllätehen,
Valoi vettävallalteen:
"Hyvin teit sikkoseni,
Laitit kylyn siskollesi!"

Länmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Läksin vettälähteeltä
Alta linnan lähteeltä
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Käskin sulhon kylpemähän.
Sulho saattavi sanoa:
"Pois portto vetesi kanssa;
Etpäveilläöllutkana,
Olit poikien poluilla,
Katsannassa kengän kauon,
Punapaklan paininnassa."

Otin koivuisen korennan
Pihlajaisen piakan varren,
Jolla hauvoin hartioita,
Pehmitin peräihoja
~käseltäsulhaselta.

49. Sulhonsa kylvettä

Katsos muita miekkoisia
Ja onnen osallisia,
Syötä kaunonsa kaloja,
Sekäluotunsa lohia,
Siikoja sivullisensa,
Armahansa ahvenia.
Mujeita mukahisensa,
Kumppalinsa kuorrehia.

Olipa joulu joutumassa,
Pesinpämieki tupani,
Lakaelin lattiani,
Laitoin kaunoni kalahan,
Armahani ahvenehen;
Ei kauno kaloja saanut,
Armahani ahvenia.

Otin verkkoni olalle,
Kiviriipat rinnoilleni,
Kalakontit kannoilleni,
Läksin mie itse kalahan.
Potkin saaren, potkin niemen,
Potkin kohta kolmannenki;
Sain kaloja kaikki saaret,
Joka niemen nieriätä
Yksi luoto loi lohia,
Toinen antoi ahvenia,
Kolmas niemi nieriätä
Nousin maalle keittämähän,
Ison pitkille pihuille,
Veikon vestoslastusille.
Keitin noista kunnan ruoan,
Syäin, juotin vierahia,
Sön itse kyllätäni,
Sästin ruotoset kokohon,
Pienimmistäkiiskilöistä
Suurimmista ahvenista,
Menin illalla kotihin,
Syäin noita kaunolleni.
Kauno syöp' ja kiittelevi:
"Hyväpätänäki ruoka,
Syämiehen saamattoman,
Ottoa olemattoman!"

Länmitin metoisen saunan,
Hautelin metoiset vastat,
Kylvettelin vierahia;
Kylvin itse kyllätäni,
Käskin kaunon kylpemähän;
Kävi kauno kylpemähän:

Minkäkauno vettäpuisti,
Sen mälölyälisäin,
Minkäkauno usta huusi,
Sen mäusta ummemmaksi,
Minkäkauno maahan pyrki,
Sen mäportaita alennin.
Tuli säi sälöni,
Sekäkaiho kaunoani,
Tempasin tukasta maahan,
Sihen sotkin sormillani,
Pieksin peukaloisillani,
Hautelin halolla päähän,
Sekävestin vempelillä
"Ole kiitetty Jumala,
Pästit sulhosta pahasta!
Ennen yksin yön makoan
Kun kahen pahan keralla."

Isäkuitenki sanovi,
Emo aina arvelevi:
"Pahoin teit poloinen lapsi,
Kun sa kaunososi kaotit;
Pah' oli pahan keralla,
Paha aivinki pahatta."

Oli ydäkaksi, kolme,
Viisi kuusi vuorokautta.
~sken tuon toeksi tunsin,
Öäyksin maatessani:
Pah' oli pahan keralla,
Ei parempi yksinäni.
Menin kohta katsomahan
Kaonnutta kaunoani;
Kauno kengän ompelossa,
Punapaulojen punossa.
"Kellen noita kenkäsiä?"

"Kellen muulle kun sinulle,
Kun hyväle konsanaki."

Vein mäkaunoni tupahan,
Asettelin pöyän päähän,
Sydin, juotin kylläseksi,
Apatin alanenäksi,
Otin kaunon selkähäni,
Kannoin kaunoni pihalle,
Vein tuota vesipolulle.
Tuli sirkka, sö se silmän,
Tuli torakka, toisen kaivoi,
Sääski säpi kuivillehen,
Vesilintu vei peräi.
Loin tukasta selkähäni,
Vein tuon peltojen perille,

Takimmalle tanhualle,
Sihen heitin herttaseni,
Sekäkaunoni kaotin.
Kävin tuota katsomahan
Kahen, kolmen yön perästä
Jo tuolle korppi koulun kantai,
Ja harakka hanan kaivoi;
Kävin vieläkatsomassa
Viien, kuuen viikon päästä
Jo oli kehnot kekri pietty
Mustat linnut muistinpävä

Iskin kahta känmentäni
Kahen puolin kylkiäni:
"Ole kiitetty Jumala!
Päsin kolmesta pahasta:
Venehestävuotavasta,
Heposesta heittiöstä
Sulhosta pahatavasta.
Venehen tulella poltin,
Heposen hukille syäin,
Sulhon surmalla tapatin."

50. Sulhon valitsija.

Etsin neittävellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Löysin neitosen lehosta,
Hienohelman heiniköstä
Kysyttelin, lausuttelin
"Lähetköneiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?"

Neiti varsin vastaeli:
"Minämiessävellohesi?"
"Paimenena vellohesi."

"Enmälähe paimenelle--
Pah' on paita paimenella,
Ei saata sivussa maata,
Alla leuan lämmitellä
Alla kainalon asua."

Etsin neittävellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Löysin neitosen lehosta,
Hienohelman heiniköstä
Kysyttelin, lausuttelin
"Lähetköneiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?"

Neiti varsin vastaeli:
"Minämiessävellosesi?"
"Kyttämiessävelloseni."

"En lähe minäkytälle--
Kytähaisevi havulle,
Ei saata sivussa maata,
Alla leuan lämmitellä
Alla kainalon asua."

Etsin neittävellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Löysin neitosen lehosta,
Hienohelman heiniköstä
Kysyttelin, lausuttelin:
"Lähetköneiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?"

Neiti varsin vastaeli:
"Minämiessävellosesi?"
"Kalamiessävelloseni."

"En mene kalastajalle
Se kalalle katkuavi,
Ei saata sivussa maata,
Alla leuan lämmitellä
Alla kainalon asua."

Etsin neittävellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Löysin neitosen lehosta,
Hienohelman heiniköstä
Kysyttelin, lausuttelin:
"Lähetköneiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?"

Neiti varsin vastaeli:
"Minämiessävellosesi?"
"Kyntäjäsävelloseni."

"Jo lähenki kyntäjälle:
Lämmin kylki kyntäjällä
Saattavi sivussa maata,
Alla leuan lämmitellä
Alla kainalon asua."

51. Kukkien tarves.

Juoksevi jokea kolme

Ympäri minun kotini,
Kahen puolen kartanoni.
Yksi joki mettäjuoksi,
Toinen simoa siretti,
Kolmansi olon punaisen.
Tuli veikko vierahaksi,
Siskoni käviäneksi;
Juotin mettäveikolleni,
Siskolle simoa juotin,
Itse join olon punaisen.
Vein mäveikkoni hevosen
Tarhapeltojen perille,
Siltapeltojen sivulle.
Hävisi veikkoni hevonen
Lehmitarhani takoa,
Sinipellon pientarelta.
Laitin rengit etsimään--
Eipärengit löytäynnä
Rengit etsi kirvesvartta.
Laitin piijat etsimään--
Eipäpiijat löytäynnä
Piijat etsi pirran puuta.
Läksin itse etsimään
Kolmen koirani keralla,
Viien, kuuven villahännän,
Seitsemän sepelikaulan.
Koirat sotki suota myöden,
Mie itse mäkiämyöden;
Löysin veikkoni hevosen
Tarhapeltojen tasalta,
Siltapeltojen sivulta;
Tuolle selkään kavahin--
Ajoin rannat rapsutellen,
Hiekkarannat herskutellen;
Hiekat silmille sirisi,
Mullat parskui parmoilleni.
Tuli Kiesus vastahani,
Vaskivarpoja sylissä
Kultakukkia käessä
Mie noita anelemahan:
"Anna Kiesus kukkiasi!"

"Kellen kukkia anelet?"
"Anopille ankaralle--
En tohi kotihin mennä
Ilman noita kukkasitta,
Ilman vaskivarpasitta;
Anoppi kova kotona,
Appi vieläankarampi,
Paljo saisivat sanoja,
Viikoksi vihan pitoa,
Minun tyhjin tultuani,
Viikon viivyteltyäni."

52. Neiti omegapuussa.

Astuin aamulla varahin,
Läksin aivan aikasehen,
Omenoita ottamahan,
Pähkäniäpoimimahan,
Emoni omenamaasta,
Tahi tarhasta isoni.
Nän omenan oksasella,
Punakuoren pääni päällä
Nousin puuhun nostamatta,
Kohosin kohottamatta;
Toipa surma sulhon nuoren,
Sulhon nuoren, miehen kainun,
Tuli tuo omenispuulle,
Alle oksien osasi.
Suitset seitset vyön takana,
Takatarhilot käessä

"Mitäsuitsin seitsin laait,
Kuta tarhiloin tavotat?"

"Ottaisin omenamarjan,
Punakuoren oksaselta."

Annoin oksalta omenan,
Puotin punaisen kuoren.

Sulho tuosta noin sanovi,
Itse lausui ja pakisi:
"En ole etsossa omenan,
Punakuoren poiminnassa,
Olen neion etsinnässä
Punaposken poiminnassa."

"Ei ole meiän neitojamme,
Ei meiän kotikanoja,
Suitsin seitsin ottaminen,
Tarhiloin tavottaminen;
Vielänästäneitosista,
Ja nästäkotikanoista,
~yrit äyhtien tulevat,
Pienet rahat piehtaroién,
Killingit kipoa lyæn,
Tolpat toistansa ajaen."

"Vielänästäneitosista
Ja nästäkotikanoista

Suku juopi suuret sarkat,
Heimo hempiä pikarit,
Kosija kokevi tuopit,
Kaaso kannut kallistavi."

"Vielänästäneitosista
Ja nästäkotikanoista
Isolleni ilvesturkki,
Ruisleivän ruokkimasta,
Emolleni nääakki
Nännilläimettänästä
Veikolleni verkaliivi
Kantamistahan kaloista,
Siskolle sininen kosto
Kanssani kasuamasta."

53. Kaonnut poika.

Läksi poika puolukkahan,
Toinen poika mustikkahan,
Kolmansi jänön jälille,
Koukkupolven polkumille.
Tuli poika puolukasta,
Poika toinen mustikasta,
Ei tullut jänön jäiltä
Koukkupolven polkumilta.

Läksi iso etsimähän
Olutveelläotraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivälärukehisella.

Etsi pientäpoiuttansa,
Kullaista omenuttansa;
Eip' on löypoiuttansa,
Kullaista omenuttansa.

Läksi emo etsimähän
Olutveelläotraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivälärukehisella.

Etsi pientäpoiuttansa,
Kullaista omenuttansa;
Eip' on löypoiuttansa,
Kullaista omenuttansa.

Läksi veikko etsimähän
Olutveelläotraisella,
Kakraisella kannikalla,

Leivälärukehisella.

Etsi pientävellyttänsä
Kullaista omenuttansa;
Eip' on löävellyttänsä
Kullaista omenuttansa.

Läksi sikko etsimähän
Olutveelläotraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivälärukehisella.

Etsi pientävellyttänsä
Kullaista omenuttansa.
"Missäpä olet veikko rukka?
Tule pois veikko rukka!"

"Enpä pääse sikko rukka:
Pilvet pääni pitävä,
Hattarat hivuksiani,
Vipu toista jalkoani;
Päästäpä Pävän poika,
Silmähyväsiä
Silmä tähtiälukevi,
Sääret honkia hosuvi."

"Kuu kulta, Jumalan luoma,
Lähes päästäpä etsimähän,
Syöä Karjalan kaloja,
Kuvetjäven kuorehia!"

54. Suen vivulla käynyt.

Kolm' on poikoa emolla,
Kolme lasta vanhemmalla.
Läksi poikanen kalahan,
Toinen poika tuorehesen,
Kolmansi suen vivuille.
Tuli poikanen kalasta,
Poika toinen tuorehesta,
Ei tullut suen vivulta.

Kenen poikoa ikävä?
Emon poikoa ikävä

Läksi emo etsimähän
Kaonnutta poikoansa.
Juoksi korvet kontiona,
Sutena salot samosi,
Kohta kolmen yön perästä

Viikon päästäviimeistäki,
Nousi suurelle mäelle,
Korkialle kukkuralle,
Huuti tuolta poikoansa:
"Missä olet poikueni?
Tule poikani kotihin!"

Poika tuolta vastoavi:
"En minä emoni pääse
Pilvet pääni pitävä,
Hattarat hakuliani,
Kaaret kainaloisiani,
Vipu toista jalkoani,
Sääret honkia hosuvi,
Silmä tähtiä lukevi,
Eessäni pimiä pilvi,
Takanani taivas kirkas."

55. Virossa posija.

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli
Tautia nimettömiä
Nimen tietämätömiä

"Missä saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tökkos voit tuvassa maata,
Tökkos penkillä levää?"

"Enmä voi tuvassa maata,
Enkä penkillä levää
Isännän ilopiolta,
Renkipoikien remulta."

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli
Tautia nimettömiä
Nimen tietämätömiä

"Missä saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tökkos voit merellä maata,
Tökkos luovolla levää?"

"Makoaisin maavesillä
Vaan ei voi Viron vesillä
Maat' en lокkien lojulta,
Kalalintujen kajulta."

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli.

"Missäsaapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tokkos voit manalla maata,
Maata Tuonelan tuvilla?"

"Viekäe minua maata,
Tupatkate tuutumahan
Tuonne Tuonelan tuville,
Manalan ikimajoille;
Sielläsaapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla,
Ikuisilla vuotehilla,
Polvuisilla päälloilla."

56. Kosissa käynyt.

Ajoi kaksi kaupanmiestä
Jäetysten jäämyden;
Orit konsti kummallaki,
Hiirenkarvainen hevonen.
Isoni orihin osti,
Hiirenkarvaisen hevosen;
Osti sormukset soriat,
Sekäkihlit kirkkahimmat
Minun nallin naiakseni,
Kenstin kestaellakseni,
Ja konstin kosissa käy

Läksin konsti kulkemahan,
Kensti käymään kosissa;
Nousin rannalta mäkehen.
Talopa oli mäellä
Ei saata sivutse mennä
Ei yläse, ei alatse;
Ajoin talon tanhualle,
Talon pienille pihuille.
Neito kukkana kujassa,
Kalittuna kartanossa:
Kysyttelin, lausuttelin:
"Onko sinussa miehen naista,
Molotselle morsianta?
Joko tieä tikkaella,
Joko ommella osoat."

Neiti varsin vastaeli:
"Jos en tieätikkaella,
Enkäommella osoa,

Tikatkahan tietävännä,
Osaavammat ommelkohot.
Eikäarvellut emoni,
Ei luvannut vanhempani,
Neittämydään turulla,
Tarittavan tanterella:
Turull' on tupakan kauppa,
Tamman kauppa tanterella,
Neito myöhän tuvassa,
Katon alla kaupitahan."

Tuli tuo kukkapäätupahan,
Kassapäätökseen alle;
Mie tuota ihoamahan,
Silmä oli pesty silloin tälön,
Poskipä ei polvenahan,
Korvia ei kuuna päähä

57. Konnan tytär.

Eilen meillälehmäpoiki,
Teki valkian vasikan:
Vaskisarvi, kultakynsi,
Hopia otsassa hohti.
Isoseni, ainoseni,
Vie pätuota Wiipurihin,
Saata kaupunnin kaulle:
Tuo tuolta orihevonen,
Tahi pieni tammasäkö
Jonk' on lampi lautasilla,
Lähe länkien siällä,
Josta velhot vettäjuovat,
Katehet kaloja syövä!
Osta kahet kankisuitset,
Vaskikannukset keralla!
Itse mäsatulan saisin
Kovan koivun kuoren alta.
Orihilla otrat kynnän,
Tammalla talon asetan.
Lähen kullalla kosihin,
Hopialla liehumahan
Mokomata morsianta,
Konnun kuulua tytätä
Ankaran anopin luota,
Apen ankaran talosta.

Isoseni ainoseni
Vei vasikan Wiipurihin.
Osti mulle mustan ruunan,
Vaihtoi pienen tamman varsan.

Ajoin varsani vaolle,
Mullokselle mustan ruunan,
Kynnin kymmenen vakoa,
Kynnin kaiketi kaheksan.
Varsa haukki varvunpätä
Musta ruuna ruohonpätä
Heitin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Itse lehtohon letustin,
Hopiaisehen salohon,
Vaskisehen varvikkohon,
Kultaisehen koivikkohon,
Leikkasin lehosta virven,
Vesan tammisen tapasin,
Kultaisesta koivikolta,
Hopiaisesta salosta.
Toi surma susia paljon,
Kantoi metsäkarvasuita,
Sövä varsan vaolta,
Mustan ruunan mullokselta.

Menin itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
Iso portilla kysyvi:
"Mitäitket poikaseni?"

"Sitäitken taattoseni,
Vanhempaiseni valitan
Ajoin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Kynnin kymmenen vakoa
Kynnin kaiketi kaheksan.
Varsa hankki varvunpätä
Ruuna katsoi ruohonpätä
Heitin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Minälehtohon letustin,
Kultaisehen koivikkohon,
Vaskisehen varvikkohon,
Hopiaisehen salohon.
Leikkasin lehosta virven,
Vesan tammisen tapasin,
Kultaisesta koivikosta,
Hopiaisesta salosta.
Toi surma susia paljon,
Metsäkantoi karvasuita,
Sövä varsani vaolta,
Mustan ruunan mullokselta."

Tuon iso sanoiksi virkki:
"Eläitke poikaseni!
Läsinpäminä muinen,
Läsin mie kauas kalahan:

Tuuli voitti, airo taittui,
Vene haapainen hajosi.
Panin sormet soutimeksi,
Peukalon perämelaksi;
Souin sormin saaroselle,
Kämmenin käpysalolle,
Niin veistin venon paremman,
Laitin purren pulskahamman.
Sie osta ori parempi,
Varsa kahta kaunihimpi."

Ostin mie orihin uuen,
Varsan kahta kaunihimman.
Orihilla otrat kynnin,
Tammalla talon asetin,
Läksin kullassa kosihin,
Hopiassa liehumahan
Mokomata morsianta,
Konnun kuulua tytätä

Anoppi koria muori
Oli aittahan menevä
Puhuttelin, lausuttelin:
"Onko teilläneittämyä
Tahi kaupita kanaista?"

Anoppi koria muori
Hänpävarsin vastaeli:
"Kanan kauppa orren alla,
Neien nelisnurkkasessa."

Meninpäminätupahan,
Puhuttelin, lausuttelin:
"Onko teilläneittämyä
Tahi kaupita kanaista?"

Tuotihinp' olutta tuoppi,
Tuoppi olutta, toinen mettä

"Enpähuoli syömisistä
Enkävarsin juomisista,
Saisin nääneitoseni--
Tuokate tupahan neittä"

Tuotihin tupahan neittä
Sisaresten siiven alla,
Veljen akan verhon alla,
Käysten käsiivaralla.
Ei ole tuossa miehen naista,
Eikämiehen morsianta:
Paha raiska paita päällä
Jatketut sukat jalassa,
Silmä pesty silloin tällön,

Silmäkulmat milloin kulloin,
Suut' ei siivottu ikänä
Poskipät' ei polvenahan.*
Enpä tainnut tuota naia,
Kun oli musta kun torakka;
En tainnut vihille vieä
Panna en papin etehen.

58. Vaimon saanut.

"Annas minulle Anniasi,
Liitälempilintuasi!"

"Enpäanna Anniani,
Liitälempilintuani.
Ei Anni ko'ista joua:
Anni tarkoin tarvitahan
Pesemäsäpyöppöyää,
Lattiat lakasemassa;
Tästäkulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin."

"Anna mulle Anniasi,
Liitälempilintuasi!"

"Enpäanna Anniani,
Liitälempilintuani;
Enpäanna ollenkana,
Kuulematta kullenkana,
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Kaskikannoille koville,
Nokisille nuotioille."

"Enpäota Anniasi,
Enkätaho tyttösi
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Kaskikannoille koville,
Nokisille nuotioille;
Otanpa oluttupihin,
Tahon vehnähtahille."

Tuosta Anni annettiin,
Peräpaksu paiskattiin.
Pävän sö, makasi toisen,
Kohta kolmannen toruvi;
Tuli riski riitelijä
Aivan tarkka tappelija,
Taitava tukan vetää

Hapsien haraelija,
Ei tullut tuvan pesijä
Saanut ei saunan lämmittä

59. Viisastunut.

Isäneuoi poikoansa,
Vanhin vaivansa näköä
Kun kuki sukimojansa,
Itse ilmön luomiansa:
"Poikueni, nuorempani,
Lapseni, vakavampani,
Kun sulle halu tulevi,
Naia mielesi tekevi,
Tuoa minneätalohon,
Emäntääetsiellä
Nouse aamulla varahin,
Aivan aika huomenessa,
Katsese kyliämyden,
Katsese talo talolta,
Kust' on savu ensimmänen,
Siitänaios poikueni."

Pani poikanen opiksi.
Nousi aivan aikasehen,
Aivan aika huomenessa,
Käveli kyliämyden,
Katseli talo talolta;
Savun saarelta näkevi,
Tulen niemen tutkamelta.

Kävi tietä astelevi
Saaren kuuluhun kotihin,
Ilman koiran kuulematta,
Harakan hatsattamatta.

Sitte tultua tupahan
Itse tuossa arvelevi:
"Oisiko tytätätälä
Tämän pojan puolisoa?"

Päy neiti leipomassa,
Tyttönen taputtamassa;
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Mikälietki miehiäsi,
Ku kylän käijötäsi,
Tavatta tupahan tullut,
Neion etsohon nenätä
Ellös konsana Jumala
Luo kotia koiratonta,

Kasitonta karsinoa,
Pihoa harakatonta,
Lapsitonta ikkunoa!"

Niin poika sanoiksi virkki:
"Miss' on taattosi sinulta,
Minne mennyt maammosesi,
Kanssa kaikki muut imeiset?"

Tyttösaattavi sanoa,
Neiti varsin vastaella:
"Taattoni talon pihalla
Eestakaisin astelevi;
Maammo parka paimentavi
Mennehen kesän kisoja;
Veikkoni ve'en varassa
Vähäl' ään ottelevi."

Läksi poikanen kotihin.
"Jo mie kävin, taattoseni,
Kävelin kyliämyden,
Katselin talo talolta,
Varahaisinta savua:
Nän mäsaarella savusen,
Tulen niemen tutkamessa,
Menin mie siihen talohon,
Eikämu koirat kuultu,
Eikähaukkujat havattu:
Kysyin tyttöatalosta."

"Oli tyttöleipomassa
Noin se varsin vastaeli:
Ellös konsana Jumala,
Luo kotia koiratonta,
Pihoa harakatonta,
Lapsitonta ikkunoa;
Mikälietki miehiäsi,
Ku kylän käijötäsi,
Tavatta tupahan tullut,
Neien etsohon nenätä"

"Kun sitte kysyin tyttöä
Missätaatto, missämaammo,
Missäkaikki muut talosta?
Noin se saatteli sanoa,
Noin varsin vastaella:"
"Taattoni talon pihalla
Eestakaisin astumassa,
Maammo parka paimenessa
Kesän mennehen kisoja,
Veikkoni ve'en varassa
Vähäl' ään ottamassa."
"Niinp' on niin sanoi mokomin,

Niinpämieletön pakisi."

Tuon iso sanoiksi virkki:

"Itse siulla poikaseni

Ei ollut äyäää

Eikäpaljo mieltäpässä

Sentähen sanoi sinua

Tullehen tavattomasti,

Kun ei koira kaukkununna,

Harakka hatsahtanunna,

Lapsi eelläilmottanna,

Kasi pyyhkint kasvojansa;

Tahi kun oisit sintsisäki

Eelläniistänyt nenäsi,

Siit' oisi tyttöennätänyt

Panna päälensäjotai,

Ei oisi nähty leipomassa

Paljahalla paiallahan.

Kun sitte sanoi olevan

Taattonsa talon pihalla

Eestakaisin astumassa:

Taatto pellon kynnänessä

Maamosensa paimenessa

Kesän mennehen kisoissa,

Silloin maammonsa makasi

Lapsisaunassa samassa;

Veljensäve'en varassa

Vähäl' ään ottamassa:

Veli veelläönkimassa.

Jo tuon näen kyselemätä,

Arvelen anelematta,

Saat siitävalitun vaimon,

Sekämielevän miniän;

Mene sie siihen talohon,

Tuo minulle minnäsiitä"

Meni toiste, toi miniän,

Sai tarkan talosen vaimon.

Sitte ensi-iltasella

Virkkoi nainut naisellehen,

Kuiskutteli kullallehen:

"Mi lie tullut taatolleni,

Kuka kummanen isolle?

Kahen tietäkässämmme,

Palatessamme palolta,

Oli kun mennyt mieleltänsä

~sken puuttunut äyltä

Noin sanoi iso minulle,

Noinpa lausui laittomia:

Jo oisit jaloki poika,

Kun mulle jalan hakisit;

Jo oisit jaloki poika,

Kun tekisit tien lyhemmän;

Jo oisit jaloki poika,
Kun käeni katkoaisit;
Jo oisit jaloki poika,
Kun panisit pääni poikki."

Nainen arvasi asian,
Kysyi kohta mieheltänsä
"Tokko teit mitäaneli,
Mitäkäksi ja kehotti?"

"Kuin nyt kummia kyselet,
Kuinka taisin kumminkana
Saaha jalkoa isolle,
Tehätietälyhemmäksi,
Taisinko katkasta käensä
Eli panna päänsäpoikki."

"Oisit tainnut, oisit tiennyt,
Kun oisit oikein äynnyt.
Suaa jatkoa jalompi,
Tarinoiten tie lyhempi,
Kinnas jatkona käessä
Korkona kypäri päässä
Sanan voimaton pitävi,
Tarinoivat tienkävijä,
Vaikia kesäläkinnas,
Läyli lakki lämpimällä
Leikkoo ukolle sua,
Se hänelle jalka kolmas;
Tarinoitse tietäkäyen,
Se hänestätie lyhempi;
Ota kintahat ukolta,
Silläkatkaset käensä
Ota lakki päälta,
Sillälasket päänsäpoikki."

Jopa päiväläjäestä
Taasen tietäkäyessänsä
Poika paljoki pakisi,
Leikkasi kepin lehosta,
Otti kintahat ukolta,
Päästälakkaa kyseli.

Se kaikki hyväukosta.
Itse lausui lapsellensa,
Pojallensa noin puheli:
"Jo tuon näen kyselemätä,
Jo on yön yhen levännyt
Viisahampi vieressäi."

Surma hiihti suota myöden,
Tauti talvitietämyöden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko ukon talosta?"

"Jos tapan ukon talosta,
Katoisi kalat merehen,
Ei oisi tuojoa pihalle,
Nuotat tukkahun tulisi,
Verkot muunne vierrättäsi.
En tapa ukkoa talosta!"

Surma hiihti suota myöden,
Tauti talvitietämyöden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko akan talosta?"

"Jos tapan akan talosta,
Uni uunilta katoisi,
Penkiltäperäleviä
Toruja talon tuvasta,
Kalkuttaja karsinasta.
En tapa akkoa talosta!"

Surma hiihti suota myöden,
Tauti talvitietämyöden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko talon isännän?"

"Jos tapan talon isännän,
Taitaisi talo hävitä
Pian mennäpieni maani;
Missäpävierahat viruisi,
Majoaisi matkamiehet.
En tapa isänteäni!"

Surma hiihti suota myöden,
Tauti talvitietämyöden.
Noin puhuvi suuri surma,

Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko talon emännän?"

"Jos tapan talon emännän,
Kapeneisi karjamaani,
Lyheneisi lehmän lypsi,
Maitokupit kuivettuisi,
Ravistuisi voirasiat.
En tapa emänteäni!"

Surma hiihti suota myden,
Tauti talvitietämyden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko pojan talosta?"

"Jos tapan pojan talosta,
Kaskikirvehet katoisi,
Jyvääarit laukiaisi,
Aatra vaipuisi vaolle,
Kyykistyisi kynökselle.
En tapa poikoa talosta!"

Surma hiihti suota myden,
Tauti talvitietämyden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko tytön talosta?"

"Jos tapan tytön talosta,
Katoisi hiiri hinkalosta,
Rotta ruokahuonehesta,
Jäsi sulhoset surulle,
Poikaset pahoille mielin.
En tapa tyttäälästä!"

Surma hiihti suota myden,
Tauti talvitietämyden.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Mäen alla männikössä
"Kenenpätapan talosta,
Tapanko talosta minnän?"

"Jos tapan talosta minnän,
Ei tuosta talo hävinne,
Naimoiksi nainen katovi,
Ori toisen ostamoiksi;
Nainen toinen naitanehe,
Emäntäetsittähehe,
Eleämännän kanssa,
Polvet poikoa piellä
Käsi lasta kääntellä
Niinkun muillaki emoilla."

Tappoipa talosta minnän,
Pojan naisen pois panetti.
Mies se naipi uuen naisen,
Etsivi emännän toisen,
Saapi naisen naimisella,
Etsimälähän emännän;
Saa ei lapselle emoa,
Huonoiselle hoitajoa,
Nännin suuhun survojoa,
Rinnan suuhun rientäeä
Lapset jävä itkemähän,
Pienoiset pisartamahan.

VAIKEAMPAIN SANAIN LUETTELU

Tässälöytymätönä oudot sanat ovat Eurenin Suomalaisesta sanakirjasta tavattavat.

A.

Aiaskommetto, aidaskoppeli; venäen sanasta: komnata.

Aiut, aikuen, vähäaika; vähennysmuoto.

Aivinki, myöskin.

Alakäinen, heikkokäinen; runollinen sana.

Aleksin, sia, alentaa arvoa, katsoa halvaksi.

Alon, oa, ehkä asettaa alle.

Ammuelen, ella, mätä luoda.

Anneksin, sia, annella.

Apponen, kokonansa, aivan.

Ativot, miniän vanhempiin perhe ja koto; vanhasta sanasta: atti=isä

viron kielessä at, länsi-Inkerinmaalla: äti, ää

E.

Ehtone, neen, iltapuolinen leväyshetki.

Epakko, epatto, epatoin.

Etona, etana.

Eule, ei ole.

H.

Haalikkainen, vaal akka, vaalea.

Haarukka, pieni haara, oksa.

Haitra, kurja.

Haire, een, hairaus.

Hakkurainen, ehkä hakkuupökyn korkuinen.

Halea-latva, hallavan harmaa latva.

Hamo = hame.

Hampusu, kuvaussana osoittava huolimattomuutta oloissansa ja vaatteissansa.

Haparainen, ehkä suolia kannattava rasvakesi.

Hapsi, sen, hivus.

Haraelen, ella, harata, haralla, vetää tässärunollisesti.

Havukka, haukka.

Hehän, ttiimen, oikeammin ehän; päästöraha.

Heikottelen, tella, laulella iloisesti ja remakasti.

Heilakoitsen, ta, heilakoin, ta, kuvaussana, osoittava pöykkeä heiskuroimista.

Heimot, oen, painovirhe; oikeammin: heimueni; vähennysmuoto sanasta: heimo.

Heittohiema, oikeammin: hiettohiema, jota katso.

Helmipaate, tteen, paate on outo sana.

Hempstuttele, tella, äänisana, helmain yhteen lyömistäkuvaava.

Hennut, ntuen, vähennysmuoto sanasta: hento.

Heristätä virkistyä

Herskuttelen, tella, äänisana, kaviain äänitelemistähevoisen hiekassa juostessa kuvaileva.

Heryn, yä pikemmin painovirhe kuin erinäsen murteen muoto; oikeammin: herun.

Hiejan = hiedan, sanasta hieta.

Riemun, ua, hedelmötä kukoistaa.

Hieprahelma, koreahelmainen.

Hiepsintä nnän, se ääni, jonka helmain kosketus lunta vasten antaa.

Hietto, outo Wenäen Karjalan sana.

Hiettohiema, vanhan Kantelettaren 1 osan sivulla 314 hiema on Wenäen Karjalaksi hiha.

Hiipsintä nnän, vertaa hiepsintä

Hilkan, kkaa, helkkää josta sanasta se onkin muutettu sointumaan sanaan: "pilkkää".

Himahtelen, lella, äänisana, osoittava hivesten toisiansa vastaan hierahtamisesta syntyvä ääni.

Hipkuttelen, äänisana, osoittava sitä ääntä joka hiiren jalkain kosketuksesta maata vasten syntyy.

Hivus-kulta, runollinen takaheitto, oikein pän: kultahivus.

Hoikeus, vääristetty ja painovirheellinen sana, oikeammin hoikkeus.

Hoikottelen, sitä seuraavan sanan kanssa yhteen sointuvaksi tehty muutos sanasta: huokaella.

Hoilattelen, huuta höttöä

Hokotan, kokea.

Hotakka, kreikan ulkoisten Karjalaisten ristimänimi, Fedotka =

Fedosia, kreikkalaisesta nimestä Theodosia samoin kuin nimestä

Feodor, tulee Huotari eli Hotari.
Huikkajan, ta, luikata, heleäläännelläläulaa.
Huijale, een, kuvaussana: pitkähurstin kappale.
Huikuroin, ta, mennäniin ettähuikun, juosta vikevästi.
Huikutan, ttaa, tehdähöpeätahi Wenäen Karjalaksi: huikeaa.
Huikuttelen, tella, katso edellistä
Huimen, nen, kelvotoin valta, mielivalta.
Hulpikko, hulpilo.
Huntsukka, kuvaussana, osoittava huonoutta; resukka.
Huomen-kuuro, aamuhetki.
Huperuitsen, ta, kuvaussana; huonosti ja hupaan kyhää
Huppunen, hukkuinen, vakahainen, hupussa oleva, niinkuin kapalolapsi.
Hupsahutan, ttaa, äänisana, hutun kiehumisen äntäosoittava.
Hurnakko, kuvaussana, osoittava hullunpäsyyttä
Huuhalla, sanasta huuhta = huhta.
Hympyränen, kuvaussana, osoittava vähästaja huonokkaista.
Hyöehdin, tiä äänösana; sointoa muutos edellisen runon säkeen
sanasta: vyöehsiä
Häpääkä häerä
Hömmöän, ttaa kuvaussana, varsinaista selitettäväämerkitystä
vailla oleva.
Höykenen, tä mitäön sana epäsuomalaisessa lauseessa.
Höyretyinen, runollinen muutos sanasta: köyretyinen; jota katso.

J. I.

Jalotoin, heikko, ilkeä muutoin epäsuomalainen sana.
Jasnoinen, venäen sana: jasnyj, loistava.
Immikko, impi, neitoinen, tyttö
Inhut, uen, vaikeus; vähennysmuoto sanasta inho.
Jouvittelen, tella, joutaa.
Juutan, ttaa, saattaa juuttumaan; tässämerkitseväikänyttämistä
Jytyinen, jyttynänen, laatuinen.
Jätönen, vähennysmuoto sanasta jäsi.
Jäälän, llä jyristäeli jyristävähäsen.
Jäkellehdän, htää 24, kuvaussanan mukailus, usein jämmistöosoittava.

K.

Kaaprahdan, htaa, kaapsahdan syrjään.
Kaarlut, uen, pikku Kaarle.
Kaaruttelen, lla, kuvaussana, sitäedellisen säkeen vastaavan sanan
kanssa mukailtu; muuta varsinaista merkitystävailla oleva.
Kaiha, suojustettu, varjostettu.
Kaihe, een, kaipaus, ikävä
Kaihu, kovin kaipaava, valittava.
Kaiotan, ttaa, kaikottaa, ajaa.
Kajatus, ksen, äänisana osoittava kaatran eli kaakkurin äntä
Kaiskuttelen, tella, runollinen muutos sanasta kuiskutella.
Kaivottu, ehkä oikeammin kaihottu, yhtäku vainottu.
Kaljotan, ttaa, näkyäselvästi; runollinen kuvoussana.
Kalkehdin, tia, vähän kalkutella.
Kalketan, ttaa, astua; runollinen kuvaussana.Kalkettelen, tella, laulella

kalkkealla äänellä
Kalki, kalkinen, poloinen.
Kalttokorva, korvilta kaltattava.
Kalvin, pimen, lasta, jonka ympärille verkkoa kudotaan.
Kampelmanni, kihlankantomies; Norjan kielessä kvambelsman; vanhassa
Norjan kielessäkvonbaenamadr.
Kapeikko, kuvaussana, osoittava kuivaa kapisevaa maata.
Kapuset, kapeat.
Karkee, varmaankin paikan nimi.
Karjo, karja.
Karkukartano, karkelukartano, leikkikartano.
Karrus, ksen, kuvaussana, osoittava ~~kä~~stäjä kovaluontoista juntturaa.
Karsina, sillanalus Wenäenkarjalaisten pirtissä Karsinaan mennään
kolpitsan kautta, joka on matala lava kiukaan kupeella, ja josta
päällyslaudat karsinaan mennessäovat pois nostettavat. Karsinassa on
aina jauhinkivi. On pirtissäkin karsinanpuoli.
Karskattelen, tella, oikeastansa karskutella.
Karstamus, ksen, syyhelmänen; syyhelmässäeli karjalaksi karstassa
oleva; venäen sanasta korosta.
Karsu, karkea haju.
Kartu, rrun, haju, käty; tämäja edellinen sana venäen sanasta
ugarj.
Kassikka, vähänen tyttö
Kasvokkaha, silmityksin.
Katsku, katku.
Kaupattalen, tella, oikeammin kaupoitella.
Kauro, ristimänimi Gabriel; venäeksi Gavrila.
Keikari, kuvaussana, ylpeäja veikevämiestäkuvaava. Teikari.
Keikellehtelen, dellä kuvaussana, iloista laulelemista osoittava.
Keiketys, ksen, kuvaussana, kovempaa iloista laulamista osoittava.
Keipotat, ttaa, kuvaussana, osoittava tuhman ylpeäkäymistä
Keito, runollinen muutos sanasta koito = raukka.
Kelotan, ttaa, kuvaussana, osoittavata hääänistälaulamista.
Kelpotan, ttaa, kuvaussana, osoittava iloista laulamista.
Kelpottelen, tella, kuvaussana, ymmätänäöntäummikon puhetta
osoittava.
Keukonen, kuvaussana osoittava kelvotointa heittiönästäihmistä
Kensti, runollinen muutos sanasta konsti, osoittava konstikasta ja
taitavaa.
Kepasen, sta, kepsakasti eli keveästi astua.
Kerus, kero, kita.
Keryn, yä kävenen, käveta.
Kettunen, kuoren helmu eli kesi.
Kiekas, kkaan, kiekkerä ketterä
Kiero, runollinen mukaus merkitseväkurjaa.
Kiipueli, kiipeän, vetä
Kiiranen, outo sana.
Kiiva, kiivas.
Kilokesä kiloillansa olemisen aika; naimisiin kelpaamisen aika.
Kingottelen, tella, väntää pinnistäjä kiskoa.
Kinnikonni, kinnerkontti; kontti eli konni on ~~täsäsä~~riluu.
Kipoa lyöden, vasikat, karitsat ja kilot sanotaan kipaa lyövä eli
heittävä, kuin he iloissansa hään pylyäheittävä.

Kisaketo, kiasia, kisa on tanssi.
Kisko-silmä kiskova silmä
Kivenpuu, käikivenpuu.
Kohalten, kohdallensa, suoraan asetettu.
Kohtapää päänsäpystyssäpitävä
Koiliskoinen, koillinen eli idän koitto.
Koiskaelen, ella, kuiskaella, supattaa usein kovasti.
Kolatsu, vehnäkakku; venäjän sanasta kolatshj.
Kolo-ilma, kolkko eli kylmäilma.
Komentiera, komentaja; ruotsin sanasta kommandör, komentohera,
päällikkö
Kompottelen, tella, äänisana, osoittava juoksevan hevoisen kavioiden
kopsamista maata vasten.
Komppakenkä gän, kuvaussana, osoittava astuessa kovasti kopsavata
kenkä siis ei pieksuja eli lapikkaita.
Kongottelen, tella, kuvaussana, ilkiön varkaista tuloa kuvaava.
Konsti, ylpeä
Koppelo, maja, hökkeli, koju.
Koppakenkä kengän, semmoisessa kengässäoleva, joilla saattaa koppaa
eli kipaa heittää
Koroli, kuningas; venäjän sana: korolj.
Kostintsa, Kostitsa, kyläkakku, tuomisia; venäjän sana: gostintsy.
Kosto, nuttu.
Kujakkinen, kujassa (pihassa) pidetty eli syötetty.
Kujaperus, oikeammin kujan perus, karjakujan perus.
Kujonen, raitti; pienennysmuoto sanasta kuja.
Kuippaelen, ella, kuvaussana, osoittava kaulaansa oikoen nielemistä
Kukkaus, den, oikeammin kukkavuus.
Kukki, kukkijalkaiseni, kukitettu jalkani tuki.
Kukla, tokka, vauva, nukki; venäjän sana kukla.
Kulahdan, taa, äänisana; vähän pulahtaa.
Kulakka, nyrkki; venäjän sana kulakj.
Kulttaan, tata, runollinen muutos sanasta kaltata.
Kumasniekka, pumpulinen hame; venäjän sanasta bumazshnyj.
Kumatsu-kainalo, pumpulinen kainalotilkku.
Kunervikko, runollinen muutos sanasta kanervikko.
Kunnar, en, kunnas, kukkula.
Kuohtelen, della, laimistaa vihansa.
Kuokot, oikeammin kuohot, keuhkot.
Kuopottelen, tella, koplotella. Kupina, äänisana, osoittava
kenkänkopsetta käydessä
Kurskehdin, htia, äänisana, osoittava sitäkuin karskahuttelemalla
kuivaa leipäsyöjän.
Kurskan, aa, äänisana, oikeastansa alkusoinnollinen muutos sanasta
päskää
Kurso, ehkäpä kurssi, kurso on myös sama ku piilo.
Kuurin, ia, polttaa eli keittääviinaa; venäjän sana kuritj.
Kuussanna, venäjän sana kuschanie, ruoka.
Kuutelen, della, ehkävenäjän murteellinen, sana okutatjsa, peittäytyä
ottaa peite päälensä
Kyen, oikeammin kyven, kypenen.
Kykkää vähänen korkea paikka.
Kylkelänen, syrjänen.

Kylläteen, kyllätänsä kylliksensä
Kyly, sauna.
Kyläalka, kylän varassa elävä
Kytyt, kytkyt.
Kyyttö netkoselkähelmä
Käkä soinnollinen muutos sanasta kalko, joka on vähennysmuoto sanasta
kalki; katso tääsanaa.
Käjin vaajin, oikeastansa kännin vaaja, jolla kangas-tukkia
kännetään.
Känärikkö känärä heinettynyt maan pinta.
Käppähtän, ttää käppään, kapsään, lyöäläpsähyttän kätä
Käystelen, tellä oikeastansa käyskelen.
Käpänen, oikeastansa: käkönen (kämpysilläkukku).
Köyreytinen, kuvaussana, osoittava köyryselkää

L.

Laajelen, lla, laatia, laain = laadin; venäen sanasta laditj.
Laakamoinen, leveäsiipi; runollinen kuvaussana.
Laavon, laapoa, kävellälaapoitella. Laikan, kkaa, runollinen muutos
sanasta luikkaa, luikeasti juosta.
Laito, laitioreki.
Laitto, kurja.
Laivaan, ta, laivalla eli veneelläkulettaa.
Lakaelen, ella, lakaista.
Lakia, ruotsiksi stork, iso kurenmoinen lintu; viroksi tuonen kurki;
Servian, Albanin ja Turkin kielissälaklak sekäleklek eli legleg.
Lako-harja, aivan kuin laossa oleva tukka, runollisesti sanottu.
Laon, koa, usein lakaista.
Lapa, eli lapainen on paksu jutrukka vaatteessa eli kankaassa. Se
tulee siten, ettäkaksi tahi useampikin loimilankaa pujotetaan
epähuomiosta yhteen piiden väiin. Piitänäön taas semmoinen
aukkujuova, joka tulee pirran piiden lonsumisesta
aukkopaikkoihin.
Lapatan, heilua.
Lapatta, pikkuinen käsikivessäoleva lautapala, jossa kivenpuu pyöri
reijässänsä venäen sanasta laptä.
Lapukka, kylän nimi Wenäen Karjalassa lähellä Wuokkinientä
Laukku, laukkaaminen, nelistämläjuoksu.
Lauon, koa, pästää avata.
Latonen, runollisesti mukailtu lempinimi neitosille.
Lehautan, ttaa, kuvaussana, osoittava liekin kepeästi liikahtelemista.
Lehystän, tätä kuvaussana, osoittava huolettomasti rahjuksen tavalla
liikkumista.
Leikamoin, leijata iloisena leikitellen.
Leilatan, ttaa, kuvaussana, osoittava laulaen ja hoilaten juomista.
Leiletän, leilotan, osoittavat iloista laulelemista.
Lekun, kkoa, kepeästi kiikkua.
Lekutan, ttaa, lektutellen, tellä, haukkua hiljanverkkaan lakkaamatta;
runollisesti sanottu.
Lemu, haju, löyhkä
Lenkaan, ngata, läkähyttää
Lepetti, ehkäpaikan nimi.

Leputan, ttaa, kielasten leukain alituista liikkumista kuvaava sana.
Lerkutin, tminen, kuvaussana, tarkoittava puheliasta kieltä
Lerpotti, käsky eli lähettiläs sotaleiristä ruotsiksi lägerbåd.
Lesto, liista, liuska.
Letku, runollinen muutos sanasta sotku.
Letustan, kuvaussana, osoittava pehmeän leivän pitkälästä
pureksimista.
Liikistyn, yä alkusoinnollinen muutos sanasta lyykistyn eli
kyykistyn.
Liissova, plyyssinen, plyyssi-samettinen; venäksi plischovoj.
Likerrän, äänisana, kuvaava sävysäläänellälaulelemista.
Linki, jaloitansa hervotoin.
Linkki, sukkela, kerkeä
Listin lastin, aivan kuin lastatut yhteen joukkoon; runollisesti sanottu.
Litsa, naama; venäen sana litso.
Liukkuinen, runollinen muutos sanasta laukkuinen.
Liuvoim, koimen, suksi, liukumisen kapineeksi runollisesti kuvattu.
Liuvotan, ttaa, saattaa liukumaan.
Livahka, hkan, sileä
Loju, lokkien eli kajavain huuto.
Loumaja, outo sana.
Luikerrettelen, tella, luikeroittelen, luikulla soitella.
Luojut, uen, hylkiminen, halveksiminen.
Luosku, portto.
Lupsotan, ttaa, haukkua harvaan.
Luskon, oa, puuhata, hommata.
Luukontti, luu-rankale.
Lynsyttelen, tellä lynsytän, ttää lynsin, lynsiä matalajalkaisen
hiiren juoksua osoittavia kuvaussanoja.
Lypsi, in, lypsy.
Lyykyttelen, tellä lypsääkykyllänsä
Lyykytän, ttää lyytän, ttää juosta kyykyttää
Lyyrään, tä kuvaussana, osoittava ilon tekoa.
Läkkä, läkkö lähtekäpä
Läky, kuvaussana, oikeastansa alkusoinnollinen muutos sanasta sotku.
Läyli, vaikea mieli.
Löpänä äänisana, osoittava alituista läsytämistä

M.

Maatajalka, maata juokseva jalka.
Maherolehmä maho.
Mahin, ia, mädää ummehtua, maheutua.
Maailmanlautta, portto.
Mairisa, suositteleva.
Malina, venäen sanasta malina, vattu, vaderma, vaapukka.
Malkin, lkkia, marssia, astua.
Manninkinen, pienen linnun kuvausnimitys.
Manula, runomittallinen lyhennys sanasta mannula, mannun eli
mantereen haltian asunto.
Matikkalehmä mahikki, usein mahona oleva.
Melki, melkein.
Melki-arvoinen, melkeäarvoinen.

Meronen, pieni meri.
Miekotsen, kota, varustautua miekoilla.
Mieli-pää oikeammin mieli päähän.
Mii1o, rakas; venäen sanasta milyj.
Millitsen, runollinen kuvaussana, tarkempaa merkitystävällä oleva.
Molotsi, pikku poika; venäen sanasta molodetsj.
Muhaelen, ella, huokuvaa ja myhkiämakaajata osoittava huvaussana.
Muikunta, nnan, kuvaussana, jalkain suikkivaa liikuntaa kuvaava.
Muitsin, ia, venäen sanasta mytjsja, peseytyä
Mullinen, häkä
Muakas, kkaan, mutainen.
Murrallan, ltaa, temmata.
Murrin, oikeastansa muurnin, nurin; Wenäen Karjalan sanasta muurnis,
nurjapuolinen.
Muu-vero, vero on atria; skandinavilaisesta sanasta vard; eri
murteissa väd. Katso Ivar Artsens Norske Folkeordbog.
Mykään, ttää mäkätäniinkuin taivaan vuohi niminen lintu, jota
kutsutaan vanhaksi piiksi.
Mynstari, luostari; venäen sanasta monastyj.
Mäjellän, Itä hoilaavata laulamista osoittava kuvaussana.
Mässä mästäksi = rikki, möhyksi.
Mäjellän, Itä oikeastansa vähennysmuoto sanasta mäkiä samoin
kuin murraltaa, puhaltaa, sanoista murtaa, puhua.
Mäjintä mäkiminen, huonolla änellälaulaminen.

N.

Naapottelen, tella, kuormillisena eli kohtuisena käelemistäviittaava
kuvaussana.
Naljasilmä isosilmänen.
Nalkkisilmä tuikeasilmänen.
Nallikka, miehistymäöntäjä keskenkasvuista poikaa osoittava
kuvaussana.
Narttu, imisäkoira; osoittaa tässäauseessa päädasta.
Nasa, poikanassukka; pilkkanimi pojille.
Nillikka, runollinen muutos sanasta nallikka; katso sitä
Nirttu, runollinen muutos sanasta narttu; katso sitä
Nokka, nokkela, tarkka.
Nokkelo-nenä jolla on pikkuinen nokka.
Noriperä nori on sama ku notko, jonka putouksissa vesi norisee.
Noronaama, noro on tässä= naarmu, juova, karttu, rytty.
Notkustelen, tella, notkutella.
Nukkerehdan, htaa, itkeänujertaa.
Nuohkija, nyhkijä
Nuorinen, ehkä metsälänten poikia osoittava.
Nuottue, nuottakunta.
Nurskun, kua, ilomieltäosoittava kuvaussana.
Näkösen, stä nähen äntämatkiva änisana.
Näpäpä näisti eli kauniisti laitettu pää
Nästyri nystyrä
Nästelä, ellä laittaa nästisti ja soreasti.

O.

Oastan, taa, läkäyttääsiikaisilla, okailla, vihneillä
Oettelen, tella, niellä runollinen kuvaussana.
Ojamykrä mykräön muissa murteissa myyrä
Olkikoppoli, olkimaja.
Olotan, ttaa, työntää saattaa; sanasta olkenen, oletta = kulkea.
Opittelen, tella, käydäkatsomassa.
Oranen, naskali.
Oro, uroisa eli oroisa sika, karju; tässäherjaussanana.
Ostopaksi, erillensä venäen sanasta vy otstanku.
Ounahuulla, ounahuudella, viisaudella.

P.

Paakistuu, ua, paatua, kovettua paakuksi, juuttua kiini.
Pajattaa, laulaa Venäen lauluja, karjalaksi pajuja, venäen sanasta
poju.
Paikari, kuvausnimitys.
Pajupuro, puro on sama ku oja.
Pakaelen, ella, puhua, pakista, haastaa, kertoa, jutella, tarinoita
väistä
Pakla, paula.
Pakon perästä väkisin, väkivoimalla.
Palja, palakainen, venäen-uskolaisen vaimon ristimänimi Palagea.
Palkon, oa, ottaa palkkalaiseksensa, palkata. Paperran, rtaa, jäniksen
papatosta matkiva sana.
Pantahainen, pannahainen; pannaan eli kirkonkiroukseen pantu.
Passipo, kiitoksia; venäen sanasta spasibo.
Patsas, aan, pirtin patsas; Venäen Karjalaisten sekä Suomenkin
puolella, Ilomantsissa ja Wiipurin läänin itäryrjäsääsuvaisten
kreikan uskoisten Karjalaisten pirtissäkiukaan kulmaan liitetty
patsas, josta menee kaksi orsiksi nimitettyälautaa, toinen
peräseinään ja toinen sivuseinään.
Pella, pellavas.
Pelonainen, kapalovaate; venäen sanasta pelena.
Perinä polsteri; venäen sanasta perina.
Peros, ksen, perattu huhta.
Pertti = pirtti, ei sanasta pere, mutta Litvankielisestä sanasta
pirttis, sauna, tekosanasta pirsti, pestä
Pettäjät, kinnun pettäjät, maistiksi otettu voi kinnusta.
Piepotus, ksen, kuvaussana, pienen linnun tapaista äntäkuvaileva.
Pillamus, ksen, pillaus, turmeleminen.
Pilonen, runollinen muutos sanasta polonen.
Pintahainen, runollinen muutos sanasta pantahainen; katso sitä
Pinteli, pänuha; ruotsin sanasta bindel.
Pirpanen, kaarnan roso.
Pintyn, mustua pinnalta.
Piuskan, aa, hiljaista äänilemistä osoittava kuvaussana.
Pohrotsa, Jumalan äiti; venäen sanasta Bogorodetsj.
Poikaruitukka, laiha, pitkäpoika roiskale.
Poimuhelma, poimehelma.
Pokosta, kirkonkylä venäen sana: pogostj.
Perun, ua, parkaa.

Poste, een, vuode; venäen sanasta postelja.
Potsalkka, nappi; venäen murteellinen sana.
Potsanen, outo sana.
Potso, porsas.
Proitin, tia, lähteä venäen sanasta proiti.
Prokko, venäenuskolaisten ristimänimi Prokofei.
Propatinut, kuollut; venäen sanasta propadatj.
Puiperran, rtaa, piiperrän.
Puiroa, semmoinen raivaamaton kohta metsässä josta on hakattu puita.
Puitukka, kan, hoikkaa ja heikkoa miestämerkitseväkuvaussana.
Pullosuu, pullo turpa, törsuu.
Pulputin, ttimen, putellista pulputtaen juokseva aine.
Punelen, ella, punoa.
Punttaan, tata, puuhun kiinnittämistämerkitseväkuvaussana.
Puolenen, leta, väheta
Purjepuu, masto purjeveneessä
Puraksihen, purkautua; oikeastansa verbum reflexivum puraksiin, puraksiita; muutoin kelvoton sana.
Purtu, rrun, matkahevoisten lepopaikka purtoväin ajettua.
Putsi, putsinen, tynnöri; venäen sana: botschka.
Puuhkova, höyhenillätetty, höyheninen; venäeksi puhovyj.
Pyllinen, talon nimi.
Pyllätelen, tellä kuvaussana, pylysihinsäkumartuen juoda yli astiasta.
Pynttän, ntää lyötä päntääselkän.
Pyypätelen, tellä matkia pyyn viheltänistä
Pyy'än, pyykää paukkaa.
Pyöpyötä pyöeäpyötä
Päväsi, päiväkestit.
Pähkänä pähkinä
Pälähys, ksen, päläe, kuvaussana, paksuja pääläisiä osoittava, joiden päälle päälhdelläkelpaa.
Päskän, ää roiskua, pirskaa.
Päkontti, päuu.
Päpönttä päuu; pönttön runollisesti verrattu.
Päänitsä perjantai; venäen sana: pjatnitsa.
Pökäti-leipä petäjänen.
Pöddän, ttää hään möjänistäalkusoinnollisesti osoittava kuvaussana.
Pömy, jyry, jyräkkä pöminä

R.

Rahnikoin, ta, letittäpistelemälä niinkuin ruoskan siima tehdään.
Rahvon, oa, oikeammin rahoa, kihlata rahoilla.
Rantsukka, juoppo; ruotsalaisesta sanasta rant; halpa mies.
Rastan, taa, oikeammin raastaa.
Raukottelen, tella, surkutella, sanoa raukaksi.
Reili, viekoitus, viettelys, paha tuuma.
Reilittelen, tella, itkeärillittä alkusoinnollisesti mukailtu kuvaussana.
Reilotan, ttaa, ylpeätuloa tarkoittava kuvaussana.

Reista, viehäys, viekoitus, puuha; ruotsalaisesta sanasta fresta.
Reminä oikeammin räinä
Remullinen, riemullinen.

Rensun, ua, reen ratisemista ja lensumista ajettaessa merkitsevä
kuvaussana.

Repistyn, yä rimpisuohon uppoamista osoittava kuvaussana.

Repukka, leikillinen pilkkanimitys.

Reuhunto, nnon, reuhaaminen, toran jyry.

Reyt, rekyen, reki; pienennysmuoto siitä

Rieho eli riehko, kahden nurkkauksen väli lappa-aidassa, johon
aidakset pannaan pää ristiin nurkittain.

Rieppu, nauriista tehty juoma; venäen sanasta rypa.

Rievärihma, lievärihrna.

Rikuttelen, tella, lyhyesti ännellen ammua eli hirnuu.

Rimajan, ta, käreästi äntelemistäkuvaava änisana.

Rintataarissa, rintatoveri, vieruskumppali; venäen sanasta:
tovarisch.

Ripistyn, yä pirkua, roiskua.

Ripitän, ttää rivakkata juoksua osoittava kuvaussana.

Ripsan, saa, hiljaista ja teräväänistäramsamista kuvaava änisana.

Ripukkä riippuva koristus.

Ritunen, heikko.

Riuskuttelen, tella, käen kukkumista runollisesti nimittävä änisana.

Rokosina, niinimatto; venäeksi rogozhina.

Ruinaan, nata, ahneesti syödä alkusoinnollinen kuvaussana.

Rumentsainen, punotin, poskien punaus-aine; venäeksi rumjantsy.

Ruotiruoka, ruotivaivaisen ruoka.

Rupaldtö tön, ldtöön matala varretoin virsu; rupaldtö rupainen,
likainen, murainen ldtö

Rutjaan, ta, pilata, sotkea.

Ryytti, tin, paikan nimi.

Räsinä pitkävaimonpuolen paita. Räähytän, ttää räähyttää
räähyttää

Räkistyn, yä alkusoinnollinen toisinto sanasta läkistyä polviansa
levittäen kyykistyä

Römä ryminä melske, jyry.

S.

Saarapää haarapää kaksinhaarainen pää

Saaronen, saari.

Saatattelen, tella, saatella, tuotella. Saavanen, outo Wenäen Karjalan
sana.

Salvon, men, salvan, men.

Sanki, gin, ohut kakkara.

Sapakka, koira; venäeksi sobaka.

Sasen, syli; venäeksi sazhenj.

Satatan, ttaa, kipeästi koskettaa, haavoittaa, loukata.

Seinimä seinänä seinä

Seitset, runollinen muutos sanasta suitset.

Seitso, joku verkon laji.

Siidän, ttää siintää näyttääsiniseltä niinkuin kaikki paikat pitkän
matkan päätäkatsottaissa.

Siipipuonna, siipipuolena.

Siitalo, pitkäviipale.

Sikko, nen, sisko, sisar. Sima, herana juokseva puhtain osa mehiläsen medessäeli hunajassa; saksan sanasta: Honig-seim = ruotsiksi: jungfruhoning.

Sinikkö sininen, entinen sininen (viiden ruplan) seteli.

Sinnän, ntää sinertää katso siidän.

Sipakka, sipale, häää huijennut.

Sirkkasorkka, kan, sirokenkästäosoittava kuvaussana.

Sivennän, ntää sieventää

Siveri, outo sana.

Sopaelen, ella, myytistellä supostella.

Sorokka, tyttöjen korea silkkinen päkapine; venäksi soroka.

Soritsen, ita, soristaa.

Sorkale, een, sorean hutjakkaa poikamiestäkuvaava kuvaussana.

Sorkehdiin, htia, verkallensa sorkkia, soreasti astua.

Sosle, een, hyyhmä

jähyyhmä

Suihtu, suitsu, liekki. Tässäuudessa Kantelettaressa väärin saanut muodon: suihtui.

Suitsin, ia, kuvaussana, suun pieksämistäalkusoinnollisella sanalla kuvaava.

Sukimojansa, sukimiansa; siis sanasta sukia.

Sulkan, kkaa, äänisana, matkiva sukkulaisen äntäkutoessa.

Suolin, ia, ottaa pois suolet eli sisämykset.

Suovatta, tan, lauvantai; venään sanasta: subota.

Supostelen, tella, kuvaussana, suutansa mytistellä

Suppu, pun, soppi.

Surtsin, ia, äänisana, roiskua.

Suukin, kkia, suun pieksämistäalkusoinnollisella sanalla runollisesti osoittava kuvaussana.

Suullitan, ttaa, suuttaa.

Suuru, sora; venään sanasta sorj.

Suutimatoin, sallimatoin; venään sanasta suditj, tuomita, määrää

Suutu, dun, oikeus; venään sanasta sudj; josta suutu-herra = oikeusherra.

Suuvero, ateria; karjalaksi: ruokavero; katso muuvero.

Sälö kumppali; Wiron kielestä Karjalaan tullut saksan sana Gesell.

Säeri, satiini; mukalaisesta sanasta satin.

T.

Taaria, venään uskoisen vaimonpuolen ristimänimi Daija.

Takatarhilo, katso tarhilo.

Talkatasku, runollinen muutos sanasta tilkatasku, paikkalakkari.

Talvitakku, kun, talvitakussansa oleva.

Tarhilo, tarhina, vanhan Kantelettaren III osan sivu 290, outo Wenään Karjalan sana; katso takatarhilo.

Tavolna, kyllä venäksi dovoljno.

Tehterinen, outo sana.

Telikkä kä talikko; YläHämeen murteella; sama ku tadikko, tadehanko, sontahanko.

Teloitan, ttaa, teloilla varustaa.

Tengollinen, rahan arvoinen; venään sanasta dengi.

Tero, venäjän-uskoisen miehen nimi Terentius.
Tervapartsa, tervanahturi.
Tiepottelen, tella, keppelästi, keveästi käymistämerkitseväkuvaussana.
Tieto-liukkunen, liukkunen on runollinen muutos sanasta laukkunen,
pikkuinen laukku.
Tiiperrehdän, htää alkusoinnollinen muutos äänisanasta piiperrehtää
Tiiru, alkusoinnollinen muutos ruotsin sanasta: spira, raakapuu.
Tiivi, sievä vakainen, tanea.
Tiski, oikeammin, tiiski, ruokavati. Wanhasta Ala-Saksan sanasta: Disk.
Tolppa, pan, 12 killinkiä
Tomia, runsas.
Tomu, tomina, jyske.
Tukkoelen, ella, tukkuun panna.
Tulen lautta, portto.
Tullukka, kuvaussana sanasta tullo; siis pienehläntätuhmanainen.
Tupsu, oikeammin tupru, pöly.
Turjottelen, tella, viskoa.
Turkka, turkanen; kiroussana.
Turnus, ksen, turiseva ja kunnottoman näkönen mies, ruhnus.
Tuuteri, Tuuterin suomalainen kirkko ja seurakunta Inkerinmaalla
Pietarista etelään päin.
Tuurukka, hajatuikkaista osoittava kuvaussana.
Tyyptän, ttää kuvaussana, osoittava lyhytvartisella piipun tyyppikalä
tupakoimista.
Tyssäelen, ellä leikata poikki, tyypistä
Työkkönen, pienennysmuoto sanasta: työ
Työnnän, ntää lähettää ItäKarjalassa ja Wenäjän Karjalassa sitä
merkitsevä

U.

Uikari, vanhaa uikkavata ukkoa osoittava kuvaussana.
Ulas-vesi, oikeammin kulasvesi, uhkuvesi, tulvavesi, ouruvesi.
Umpilausehinen, ummikko.
Umpiputki, ummessa oleva putki; kanuunaa ja pyssyätäsäsillä
lailla runollisesti verrataan.
Unta, untelo.
Uudin, timen, koholle sängyn yli sääskien ja kääpösten pois
estämiseksi ripustettu liinapeite.
Uusi linna, Novgorodin kaupunki Wenäjällä

W.

Vahtokuu, helmikuu.
Vaalasti, kihlakuuta; venäjän sanasta: volostj.
Vaara, metsänen vuori,
mäki.
Vaassa, erilaatuinen venäjän kalja; venäjäksi kwasj.
Vaikutan, ttaa, valittaa.
Vailehdin, htia, oikeastansa vaellehdin, vaellella, sanasta vaeltaa.
Vaimala, oikeastansa vaivala.
Vainotie, sota on karjalaksi vaino, venäjän sanasta vaino; vainotie
siis on sotaretki.

Vaklo, runollinen muutos sanasta vikla, eräs soilla olostava lintu.
Valanne, vuoren kohta, josta valaa eli valuu vettä
Valju, kurja.
Valjuttelen, tella, lepoittaa.
Vallalteen, vallaltansa, mielin määin.
Valminen, meta, valmistaa.
Vanttera, oikeastansa vantera, tukeva, tanakka.
Varpapuu, raaka purjeessa.
Varrin, timen, mitäön sana.
Varski, riski, rivakka.
Vastakoivu, koivu, josta otetaan kylpyvastoja eli kylpyvihtoja.
Vehnäkolatsu, kolatsu, vehnäkakkara; venäen sanasta: kolatschj.
Veito, don, veikko, veijo, vello, vellyt, veloinen, vähennysmuotoja
sanasta: veli.
Vetkaan, ta, viskata huolettomasti tahi varoittelematta.
Vetre, een, herkkä notkea.
Viena, Dvinanjoki pohjois-Wenällä josta Wienan linna, Arhangelsk ja
Wienan meri, Walkea meri.
Vienopävänen, surkuteltava.
Vieriskumppali, vieruskumppali. Vierrinhanko, ngon, viertohanko.
Vietra, ämpäri; venäen sana vedro.
Vihkuri, vihko.
Viipula, viipale, viilu, pitkäpalainen.
Viitisen, itä oikeammin viititsen; katso sen paikan toisintoa
vanhassa Kantelettaressa; runollinen muutos sanasta: vaatitseita =
vaatettautua, pukeutua vaatteisihinsa.
Viivikkö kōn, viita, vitsikko, lehto.
Vipasen, sta, nykästä hipaista, koskea sukkelasti.
Villovarsa, hienokarvainen varsa.
Vilka, kan, vilkas.
Viltti, parkitusta nahasta tehty kuormareen peite.
Vingottelen, tella, juoda niin ettävinkuu.
Virhu, alkusoinnollisesti tehty runollinen muutos sanasta: karhu.
Virsin, iä laulaa, laulella.
Vitelen, dellä vitistä, stää sukkelaa kulkemista tarkoittava
kuvaussana.
Voikkonen, voisiruinen, vähän voita.
Vollotan, ttaa, kuvaussana, lypsäälutustaa.
Volmari, lienee Liivinmaalla olevan kaupungin nimi.
Vuiskaan, ta, outo Wenäen Karjalan sana.
Vuodun, tua, menehtyä
Vuollattelen, tella, virua, venytellä
Vuolova, vuolas.
Vyökeksen, leitä kuvaussana, ännellen ylös pyrkimistöosoittava.
Vyöehdin, htiä vierehtiä kuleksia, liikkua, kävellä
Väkerrehdän, htää vaikeroita.
Väkyttelen, tellä väkkyäyhä väähdellä vilahdella.
Vänkää oikeastansa väkkää
Värkki, kin, katso värti.
Västää puu-ikkuna; varmaankin ruotsin sanasta: fönster.
Vännittelen, tellä vännellä runomitan vuoksi nelitavuisena.
Väärti-morsian, värti-vaimo, portto, huora.
Vääräten, väärälänsä

Vösti, ruhtinas (pilkalla); ruotsin sanasta: föste.

Y.

Ympynen, sen, impi, neito.

Ymmäkki, ymmyriäistäivaaslakea runollisesti nimittäväsanana.

~.

~ydtelen, tellä huudella äyä.

~kin, äkisti, sukkelasti, sievästi.

ALAVIITTEET

[1] Sanalaskurunoa emme ole tahtoneet erilleen laulurunosta mainita, vaikka kylläönki vähäomituista laatuansa.

[2] Laulurunoja laadustansa ovat, mitänykyisen kokouksen ensinzäsessä ja toisessa kirjassa löytyy, virsirunoja, mitäkolmannessa. Kertomarunoja tavataan Kalevalassa Wänänösen, Ilmarisen, Lemminkäsen ja muiden senaikuisten moninaisista toimista ja huolista kotonansa sekämuualla, erittäni Pohjolassa. Loihturunoja ovat kaikki luvut, synnyt ja muut sanat, niinkuin esimerkiksi raudan, tulen, käärmeen, pistoksen ja riiden synnyt eli luvut; lemmennosto-, kosiomiehen ja lapsivaimon luvut; kateen, voiteen ja mehiläsen sanat; verensulku- ja muut asetus-, suositus-, lumous-, turvaus-, rukous-, manaus-, herjaus-, pelotussanat. Suurin osa niistävieläön prättämätä ehkäniittäjä kylläprättätynäki luetaan usiammissa kirjoissa, erittäni seuraavissa: Chr. Lencquist, Specim. de Superstitione Veterum Fennorum. Aboae 1782; Chr. Ganander, Mythologia Fennica. Aboae 1789; H. R. von Schröder, Finnische Runen. Finnisch und Deutsch. Upsala 1819; Zach. Topelius, Suomen Kansan Vanhoja Runoja ynnä myö NykyisempiäLauluja. Turussa ja Helsingissä1822-1831; Kantele taikka Suomen Kansan sekäWanhoja ettäNykyisempiäRunoja ja Lauluja. Helsingissä1829-1831. Osoitelmarunon laatua ovat nykyisessälaulustossa löytyvä Häkansan laulut ja XXVIII runo Kalevalassa. Sen täydellisemmätämuodostumisesta saadaan esimerkki J. F. Lagervallin kirjasta: Ruunulinna. Murhekuvaus 5:ssätapauksessa. Hels. 1834, kuin myöski Jak. Juteinin kirjoista: Perhekunda. Pilakirjoitus epäuuloista. Wiipur. 1817; Pila pahoista kengistä uskon vahvistukseksi, 2:nen ylöspano. Wiipur. 1827.

[3] Katso: Sv. Folkvisor af E. G. Geijer och A. A. Afzelius, 2:dra D. Sthlm 1816, p. 2 ja 212.

[4] Katso: H. G. Porthan, Dissert. de Poesi Fennica, partt. V, Aboae 1766-1778.

[5] Mainittu pispä D. Juslenius on sama mies, joka suomentti Lutheruksen vähän katekismön ja sitäseuraavaiset O. Svebiliuksen yksinkertaiset selitykset. Sanansa, jotka luetaan kirjansa "Suomal. Sana-Lugun Coetus", Sthlm 1745, esipuheessa § 16, kuuluvat: ne jam de carmine quidquam dicam

Fennico, cujus elegantia, vis commovendi animos, et affectus ciendi, breviter enarrari negavit: et si maxime id possem, fidem facerem nemini, qui illius intima non penetraverit sermonis.-----Figuris tam dictionum, quam sententiarum abundat, ut sine illis poesis non aestimetur.

[6] Katso ennen mainitun kirjansa esipuhetta, jossa ensimmäisellä sivulla luetaan sanat: "in unserm deutschen Vaterlande, das schon so viele ausheimische Gesangesströme liebend in sich aufgenommen, hoffen wir, dieser wunderbaren Liederquelle eine nicht ungünstige Aufnahme versprechen zu dürfen. Unseres Preises bedarf sie nicht--sie selbst wird bald genug der Freunde um sich versammeln, die auf ihr Rauschen horchen."

[7] Katso myös 9. laulua ensimmäisessä kirjassa.

[8] Katso 108. laulua I:mässä kirjassa.[9] Katso: J. G. von Herder, Stimmen der Völker in Liedern. Tübingen 1807, siv. 104, jossa kirjassa myös seuraavatkin laulut saksankielisesti, siv. 102, 129, 170, 171, 177, ovat tavattavat.

[10] Katso: Pieniä Runoja Suomen Poijillen Ratoksi, I:mänen osa, prättäty 1818, jossa laulut I-----VI, VIII, X ovat tääläätua, ja II:nen Vihko, Upsalassa 1821, jossa samoite laulut I-----XI kuuluvat tähän kokoukseen. Nästähdeksästäoista laulusta löytyy enin osa myös von Schröderin, tähän esipuheen III:mannella sivulla, mainitussakirjassa, jossa pääliseksi tääläätua tavataan 7 paimenlaulua, 2 jauhorunoa ja Kojosen poian virsi. Ne kaksi jauhorunoa myös luetaan Porthaanin edellä sanotussa kirjassa ja ovat melkein ainoat samassa kirjassa löytyvä vanhanaikaiset kansanlaulut. Muutamia tämänlaatuksia olemma meki ennen prättäyttäneet Kanteleen 2:ssessa osassa, siv. 13-23, 33-72, kuin myöski kuukausisanomain Mehiläsen vuosikerroissa 1836, 1837.--Ilman näitä prättikirjoista saatuja apuja olemma myös erätälisäksi kirjoitettuna nähin saaneet Magisteri Matthias Aleksanderi Kastreiniltä ja Akademian Oppilaiselta Johan Fredrikki Kajaanilta, jonka tässäkiitollisuudella mainimma.

[11] Tässäesipuheessa löytyvien nykyisempien laulujen, kun myöskimuutamien vanhojen runonuottien soittomukaisen järjestämisen on Herra Laulun-opettaja Fredrik August Ehrström hyväntahtoisesti toimittanut. Jos niissä olisi jotain erehdystä eli muuta vikaa, esimerkiksi että laulettaisiin kauniimmasti, kun nässäsoittotavoissa on osotetuksi saatu, jota muutamista nuoteista kyllä pelkäämme, niin siitä ei tule häntäsyöttää vaan meidän huonoa, usein pettävästä soitto- ja nuottimuistoamme.

[12] ja [13] Nämä mahtavat olla paavinaikuksia lorusekaisia rukouksia.

[14] ja [15] Ukko.

[16] ja [17] Sulho.

[18] Pojan.

[19], [20], [21] ja [22] Neito.

[23] Neitoa.

[24] Neitonen.

[25], [26], [27], [28] ja [29] Neito.

[30] Lauletaan morsiamen raskaana ollen.

[31] ja [32] Kuvailevat ennen vihkimistäsaatua lasta.

[33] Poikapaimen.

[34] Tyttöpaimen.

[35] Nuori neitosesi.

[36] Poikalapsen.

[37] Tyttöä

[38] Neiot.

[39] Sulhosia.

[40] Tyttöitä

[41] K. laulu 208; r. 7, ja siitääespän.

[42] Bethlehemissä

[43] ja [44] Piinasivat, vaivasivat.

[45] Venääsillänässälauluissa useinki ei ymmäretäRyssä vaan Greikan uskon Karjalaisia.

End of the Project Gutenberg EBook of Kanteletar, by Elias Lönnrot (compiler)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KANTELETAR ***

This file should be named 8kant10.txt or 8kant10.zip

Corrected EDITIONS of our eBooks get a new NUMBER, 8kant11.txt

VERSIONS based on separate sources get new LETTER, 8kant10a.txt

This eBook was produced by Tapio Riikonen

Project Gutenberg eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the US

unless a copyright notice is included. Thus, we usually do not keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

We are now trying to release all our eBooks one year in advance of the official release dates, leaving time for better editing.

Please be encouraged to tell us about any error or corrections, even years after the official publication date.

Please note neither this listing nor its contents are final til midnight of the last day of the month of any such announcement. The official release date of all Project Gutenberg eBooks is at Midnight, Central Time, of the last day of the stated month. A preliminary version may often be posted for suggestion, comment and editing by those who wish to do so.

Most people start at our Web sites at:

<http://gutenberg.net> or

<http://promo.net/pg>

These Web sites include award-winning information about Project Gutenberg, including how to donate, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter (free!).

Those of you who want to download any eBook before announcement can get to them as follows, and just download by date. This is also a good way to get them instantly upon announcement, as the indexes our cataloguers produce obviously take a while after an announcement goes out in the Project Gutenberg Newsletter.

<http://www.ibiblio.org/gutenberg/etext03> or

<ftp://ftp.ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext03>

Or /etext02, 01, 00, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 91 or 90

Just search by the first five letters of the filename you want, as it appears in our Newsletters.

Information about Project Gutenberg (one page)

We produce about two million dollars for each hour we work. The time it takes us, a rather conservative estimate, is fifty hours to get any eBook selected, entered, proofread, edited, copyright searched and analyzed, the copyright letters written, etc. Our projected audience is one hundred million readers. If the value per text is nominally estimated at one dollar then we produce \$2 million dollars per hour in 2002 as we release over 100 new text files per month: 1240 more eBooks in 2001 for a total of 4000+ We are already on our way to trying for 2000 more eBooks in 2002 If they reach just 1-2% of the world's population then the total will reach over half a trillion eBooks given away by year's end.

The Goal of Project Gutenberg is to Give Away 1 Trillion eBooks!
This is ten thousand titles each to one hundred million readers,
which is only about 4% of the present number of computer users.

Here is the briefest record of our progress (* means estimated):

eBooks Year Month

1 1971 July
10 1991 January
100 1994 January
1000 1997 August
1500 1998 October
2000 1999 December
2500 2000 December
3000 2001 November
4000 2001 October/November
6000 2002 December*
9000 2003 November*
10000 2004 January*

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been created
to secure a future for Project Gutenberg into the next millennium.

We need your donations more than ever!

As of February, 2002, contributions are being solicited from people
and organizations in: Alabama, Alaska, Arkansas, Connecticut,
Delaware, District of Columbia, Florida, Georgia, Hawaii, Illinois,
Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Massachusetts,
Michigan, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New
Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, Ohio,
Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South
Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West
Virginia, Wisconsin, and Wyoming.

We have filed in all 50 states now, but these are the only ones
that have responded.

As the requirements for other states are met, additions to this list
will be made and fund raising will begin in the additional states.
Please feel free to ask to check the status of your state.

In answer to various questions we have received on this:

We are constantly working on finishing the paperwork to legally
request donations in all 50 states. If your state is not listed and
you would like to know if we have added it since the list you have,
just ask.

While we cannot solicit donations from people in states where we are
not yet registered, we know of no prohibition against accepting

donations from donors in these states who approach us with an offer to donate.

International donations are accepted, but we don't know ANYTHING about how to make them tax-deductible, or even if they CAN be made deductible, and don't have the staff to handle it even if there are ways.

Donations by check or money order may be sent to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation
PMB 113
1739 University Ave.
Oxford, MS 38655-4109

Contact us if you want to arrange for a wire transfer or payment method other than by check or money order.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been approved by the US Internal Revenue Service as a 501(c)(3) organization with EIN [Employee Identification Number] 64-622154. Donations are tax-deductible to the maximum extent permitted by law. As fund-raising requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund-raising will begin in the additional states.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information online at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

If you can't reach Project Gutenberg,
you can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

Prof. Hart will answer or forward your message.

We would prefer to send you information by email.

****The Legal Small Print****

(Three Pages)

*****START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS**START*****

Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers. They tell us you might sue us if there is something wrong with your copy of this eBook, even if you got it for free from

someone other than us, and even if what's wrong is not our fault. So, among other things, this "Small Print!" statement disclaims most of our liability to you. It also tells you how you may distribute copies of this eBook if you want to.

***BEFORE!* YOU USE OR READ THIS EBOOK**

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm eBook, you indicate that you understand, agree to and accept this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive a refund of the money (if any) you paid for this eBook by sending a request within 30 days of receiving it to the person you got it from. If you received this eBook on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM EBOOKS

This PROJECT GUTENBERG-tm eBook, like most PROJECT GUTENBERG-tm eBooks, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project"). Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this eBook under the "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these eBooks, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain works. Despite these efforts, the Project's eBooks and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other eBook medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below, [1] Michael Hart and the Foundation (and any other party you may receive this eBook from as a PROJECT GUTENBERG-tm eBook) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this eBook within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it

on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation, and its trustees and agents, and any volunteers associated with the production and distribution of Project Gutenberg-tm texts harmless, from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause: [1] distribution of this eBook, [2] alteration, modification, or addition to the eBook, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this eBook electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this "Small Print!" and all other references to Project Gutenberg, or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this requires that you do not remove, alter or modify the eBook or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this eBook in machine readable binary, compressed, mark-up, or proprietary form, including any form resulting from conversion by word processing or hypertext software, but only so long as *EITHER*:

[*] The eBook, when displayed, is clearly readable, and does *not* contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

[*] The eBook may be readily converted by the reader at no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the eBook (as is

the case, for instance, with most word processors);
OR

[*] You provide, or agree to also provide on request at no additional cost, fee or expense, a copy of the eBook in its original plain ASCII form (or in EBCDIC or other equivalent proprietary form).

[2] Honor the eBook refund and replacement provisions of this "Small Print!" statement.

[3] Pay a trademark license fee to the Foundation of 20% of the gross profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Literary Archive Foundation" the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return. Please contact us beforehand to let us know your plans and to work out the details.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO?

Project Gutenberg is dedicated to increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form.

The Project gratefully accepts contributions of money, time, public domain materials, or royalty free copyright licenses. Money should be paid to the:
"Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

If you are interested in contributing scanning equipment or software or other items, please contact Michael Hart at:
hart@pobox.com

[Portions of this eBook's header and trailer may be reprinted only when distributed free of all fees. Copyright (C) 2001, 2002 by Michael S. Hart. Project Gutenberg is a TradeMark and may not be used in any sales of Project Gutenberg eBooks or other materials be they hardware or software or any other related product without express permission.]

*END THE SMALL PRINT! FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS*Ver.02/11/02*END*

/02*END*

, läkättäsiikaisilla, okailla, vihneillä

Oettelen, tella, niellä runollinen kuvaussana.

Ojamykrä mykräön muissa murteissa myyrä

Olkikoppoli, olkimaja.

Olotan, ttaa, työntää saattaa; sanasta olkenen, oletta = kulkea.

Opittelen, tella, käydäkatsomassa.

Oranen, naskali.

Oro, uroisa eli oroisa sika, karju; tässäherjaussanana.

Ostopaksi, erillensä venäjän sanasta vy otstanku.

Ounahuulla, ounahuudella, viisaudella.

P.

Paakistuu, ua, paatua, kovettua paakuksi, juuttua kiini.

Pajattaa, laulaa Venäjän lauluja, karjalaksi pajuja, venäjän sanasta
poju.

Paikari, kuvausnimitys.

Pajupuro, puro on sama kuin oja.

Pakaelen, ella, puhua, pakista, haastaa, kertoa, jutella, tarinoita
väistä

Pakla, paula.

Pakon perästä väkisin, väkivoimalla.

Palja, palakainen, venäjän-uskolaisen vaimon ristimänimi Palagea.

Palkon, oa, ottaa palkkalaiseksensa, palkata. Paperran, rtaa, jäniksen
papatosta matkiva sana.

Pantahainen, pannahainen; pannaan eli kirkonkiroukseen pantu.

Passipo, kiitoksia; venäjän sanasta spasibo.

Patsas, aan, pirtin patsas; Venäjän Karjalaisten sekä Suomenkin
puolella, Ilomantsissa ja Wiipurin läänin itäryjäsäsuvaisten

kreikan uskoisten Karjalaisten pirtissäkiukaan kulmaan liitetty

patsas, josta menee kaksi orsiksi nimitettyälautaa, toinen

peräseinään ja toinen sivuseinään.

Pella, pellavas.

Pelonainen, kapalovaate; venäjän sanasta pelena.

Perinä polsteri; venäjän sanasta perina.

Peros, ksen, perattu huhta.

Pertti = pirtti, ei sanasta pere, mutta Litvankielisestä sanasta

pirktis, sauna, tekosanasta pirsti, pestä

Pettäjäset, kurnun pettäjät, maistiksi otettu voi kurnusta.

Piepotus, ksen, kuvaussana, pienen linnun tapaista ääntäkuvaileva.

Pillamus, ksen, pillaus, turmeleminen.

Pilonen, runollinen muutos sanasta polonen.

Pintahainen, runollinen muutos sanasta pantahainen; katso sitä

Pinteli, päänauha; ruotsin sanasta bindel.

Pirpanen, kaarnan roso.

Pintyn, mustua pinnalta.

Piuskan, aa, hiljaista äänntelemistäosoittava kuvaussana.

Pohrotsa, Jumalan äiti; venäjän sanasta Bogorodetsj.

Poikaruitukka, laiha, pitkäpoika roiskale.

Poimuhelma, poimehelma.

Pokosta, kirkonkylä venäjän sana: pogostj.

Perun, ua, parkaa.

Poste, een, vuode; venäjän sanasta postelja.

Potsalkka, nappi; venäjän murteellinen sana.

Potsanen, outo sana.

Potso, porsas.

Proitin, tia, lähteä venäen sanasta proiti.

Prokko, venäenuskolaisten ristimänimi Prokofei.

Propatinut, kuollut; venäen sanasta propadatj.

Puiperran, rtaa, piiperrän.

Puroa, semmoinen raivaamaton kohta metsässä josta on hakattu
puita.

Puitukka, kan, hoikkaa ja heikkoa miestämerkitseväkuvaussana.

Pullosuu, pulloturpa, törsuu.

Pulputin, ttimen, putellista pulputtaen juokseva aine.

Punelen, ella, punoa.

Punttaan, tata, puuhun kiinnittämistämerkitseväkuvaussana.

Puolonen, leta, vähetä

Purjepuu, masto purjeveneessä

Puraksihen, purkautua; oikeastansa verbum reflexivum puraksiin,
puraksiita; muutoin kelvoton sana.

Purtu, rrun, matkahevoisten lepopaikka purtoväin ajettua.

Putsi, putsinen, tynnöri; venäen sana: botschka.

Puuhkova, höyhenillätetty, höyheninen; venäeksi puhovyj.

Pyllinen, talon nimi.

Pyllätelen, tellä kuvaussana, pylyisihinsäkumartuen juoda yli
astiasta.

Pynttän, ntää lyötä pntääselkän.

Pyypätelen, tellä matkia pyyn viheltämistä

Pyy'än, pyykää paukkaa.

Pyöpyötä pyöreäpyötä

Päväsi, päväkestit.

Pähkinä pähkinä

Pälähys, ksen, päläe, kuvaussana, paksuja pääläisiä osoittava,
joiden päälle pääländelläkelpaa.

Päskän, ää roiskua, pirskaa.

Pätkontti, päluu.

Päpönttä päluu; pönttön runollisesti verrattu.

Päänitsä perjantai; venäen sana: pjatnitsa.

Pökdi-leipä petäjänen.

Pöddän, ttää hään möjäänistäalkusoinnollisesti osoittava
kuvaussana.

Pömy, jyry, jyräkkä pöminä

R.

Rahnikoin, ta, letittäpistelemälä niinkuin ruoskan siima tehdään.

Rahvon, oa, oikeammin rahoa, kihlata rahoilla.

Rantsukka, juoppo; ruotsalaisesta sanasta rant; halpa mies.

Rastan, taa, oikeammin raastaa.

Raukottelen, tella, surkutella, sanoa raukaksi.

Reili, viekoitus, viettelys, paha tuuma.

Reilittelen, tella, itkeärillittä alkusoinnollisesti mukailtu
kuvaussana.

Reilotan, ttaa, ylpeätuloa tarkoittava kuvaussana.

Reista, viehäys, viekoitus, puuha; ruotsalaisesta sanasta fresta.

Reminä oikeammin räminä

Remullinen, riemullinen.

Rensun, ua, reen ratisemista ja lensumista ajettaessa merkitsevä

kuvaussana.

Repistyn, yä rimpisuohon uppoamista osoittava kuvaussana.

Repukka, leikillinen pilkkanimitys.

Reuhunto, nnon, reuhaaminen, toran jyry.

Reyt, rekyen, reki; pienennysmuoto siitä

Rieho eli riehko, kahden nurkkauksen väli lappa-aidassa, johon

aidakset pannaan päristiin nurkittain.

Rieppu, nauriista tehty juoma; venäjän sanasta rypa.

Rievärihma, lievärihrna.

Rikuttelen, tella, lyhyesti äänellen ammua eli hirnuu.

Rimajan, ta, käreästi äänilemistä kuvaava äänisana.

Rintataarissa, rintatoveri, vieruskumppali; venäjän sanasta:

товарisch.

Ripistyn, yä pirskaa, roiskua.

Ripitän, ttää rivakkata juoksua osoittava kuvaussana.

Ripsan, saa, hiljaista ja terävää äänistä räpsäystä kuvaava äänisana.

Ripukkä riippuva koristus.

Ritunen, heikko.

Riuskuttelen, tella, käen kukkumista runollisesti nimittävä äänisana.

Rokosina, niinimatto; venäjäksi rogozhina.

Ruinaan, nata, ahneesti syöä alkusoinnollinen kuvaussana.

Rumentsainen, punotin, poskien punaus-aine; venäjäksi rumjantsy.

Ruotiruoka, ruotivaivaisen ruoka.

Rupalätö tön, lätöön matala varretoin virsu; rupalätö rupainen,

likainen, murainen lätö

Rutjaan, ta, pilata, sotkea.

Ryytti, tin, paikan nimi.

Räsinä pitkävaimonpuolen paita. Rähähtän, ttää ränähyttää

rähähyttää

Räkkistyn, yä alkusoinnollinen toisinto sanasta räkkistyä polviensa

levittäen kyökistyä

Rönä ryminä melske, jry.

S.

Saarapää haarapää kaksinhaarainen pää

Saaronen, saari.

Saatattelen, tella, saatella, tuotella. Saavanen, outo Wenäen Karjalan

sana.

Salvon, men, salvan, men.

Sanki, gin, ohut kakkara.

Sapakka, koira; venäeksi sobaka.

Sasen, syli; venäeksi sazhenj.

Satatan, ttaa, kipeästi koskettaa, haavoittaa, loukata.

Seinimä seinämä seinä

Seitset, runollinen muutos sanasta suitset.

Seitso, joku verkon laji.

Siidän, ttää siintää näyttääsiniseltä niinkuin kaikki paikat pitkän

matkan päätäkatsottaissa.

Siipipuonna, siipipuolena.

Siitalo, pitkäviipale.

Sikko, nen, sisko, sisar. Sima, herana juokseva puhtain osa mehiläsen

medessäeli hunajassa; saksan sanasta: Honig-seim = ruotsiksi:

jungfruhoning.

Sinikkö sininen, entinen sininen (viiden ruplan) seteli.

Sinnän, ntää sinertää katso siidän.

Sipakka, sipale, hääää huijennut.

Sirkkasorkka, kan, sirokenkästäosoittava kuvaussana.

Sivennän, ntää sieventää

Siveri, outo sana.

Sopaelen, ella, myytistellä supostella.

Sorokka, tyttöjen korea silkinen päkkipine; venäksi soroka.

Soritsen, ita, soristaa.

Sorkale, een, sorean hutjakkaa poikamiestäkuvaava kuvaussana.

Sorkehdin, htia, verkallensa sorkkia, soreasti astua.

Sosle, een, hyyhmä

jähyyhmä

Suihtu, suitsu, liekki. Tässäuudessa Kantelettaressa väärin saanut

muodon: suihtui.

Suitsin, ia, kuvaussana, suun pieksänistäalkusoinnollisella sanalla

kuvaava.

Sukimojansa, sukimiansa; siis sanasta sukia.

Sulkan, kkaa, änisana, matkiva sukkulaisen äntäkutoessa.

Suolin, ia, ottaa pois suolet eli sisämykset.

Suovatta, tan, lauvantai; venäen sanasta: subota.

Supostelen, tella, kuvaussana, suutansa mytistellä

Suppu, pun, soppi.

Surtsin, ia, änisana, roiskua.

Suukin, kkia, suun pieksänistäalkusoinnollisella sanalla runollisesti

osoittava kuvaussana.

Suullitan, ttaa, suuttaa.

Suuru, sora; venäjän sanasta sorj.

Suutimatoin, sallimatoin; venäjän sanasta suditj, tuomita, määrää

Suutu, dun, oikeus; venäjän sanasta sudj; josta suutu-herra =

oikeusherra.

Suuvero, atria; karjalaksi: ruokavero; katso muuvero.

Sälö kumppali; Wiron kielestä Karjalaan tullut saksan sana Gesell.

Säeri, satiini; mukalaisesta sanasta satin.

T.

Taaria, venäjän uskoisen vaimonpuolen ristimänimi Daija.

Takatarhilo, katso tarhilo.

Talkatasku, runollinen muutos sanasta tilkatasku, paikkalakkari.

Talvitakku, kun, talvitakussansa oleva.

Tarhilo, tarhina, vanhan Kantelettaren III osan sivu 290, outo Wenäjän

Karjalan sana; katso takatarhilo.

Tavolna, kyllä venäjäksi dovoljno.

Tehterinen, outo sana.

Telikkä kä talikko; YläHämeen murteella; sama ku tadikko, tadehanko,

sontahanko.

Teloitan, ttaa, teloilla varustaa.

Tengollinen, rahan arvoinen; venäjän sanasta dengi.

Tero, venäjän-uskoisen miehen nimi Terentius.

Tervapartsa, tervanahhuri.

Tiepottelen, tella, keppelästi, keveästi käymistämerkitseväkuvaussana.

Tieto-liukkunen, liukkunen on runollinen muutos sanasta laukkunen,

pikkuinen laukku.

Tiiperrehdän, htää alkusoinnollinen muutos äänisanasta piiperrehtää

Tiiru, alkusoinnollinen muutos ruotsin sanasta: spira, raakapuu.

Tiivi, sievä vakainen, tanea.

Tiski, oikeammin, tiiski, ruokavati. Wanhasta Ala-Saksan sanasta: Disk.

Tolppa, pan, 12 killinkiä

Tomia, runsas.

Tomu, tomina, jyske.

Tukkoelen, ella, tukkuun panna.

Tulen lautta, portto.

Tullukka, kuvaussana sanasta tullo; siis pienehlätätuhmanainen.

Tupsu, oikeammin tupru, pöly.

Turjottelen, tella, viskoa.

Turkka, turkanen; kiroussana.

Turnus, ksen, turiseva ja kunnottoman näkönen mies, ruhnus.

Tuuteri, Tuuterin suomalainen kirkko ja seurakunta Inkerinmaalla

Pietarista etelään pän.

Tuurukka, hajatukkaista osoittava kuvaussana.

Typytän, ttää kuvaussana, osoittava lyhytvartisella piipun tyykälä

tupakoimista.

Tyssäelen, ellä leikata poikki, typistä

Työkkönen, pienennysmuolo sanasta: työ

Työnän, ntää lähettää ItäKarjalassa ja Wenän Karjalassa sitä

merkitsevä

U.

Uikari, vanhaa uikkavata ukkoa osoittava kuvaussana.

Ulas-vesi, oikeammin kulasvesi, uhkuvesi, tulvavesi, ouruvesi.

Umpilausehinen, ummikko.

Umpiputki, ummessa oleva putki; kanuunaa ja pyssyätäsäsillä

lailla runollisesti verrataan.

Unta, untelo.

Uudin, timen, koholle sängyn yli sääkien ja karpästen pois

estämiseksi ripustettu liinapeite.

Uusi linna, Novgorodin kaupunki Wenäällä

W.

Vahtokuu, helmikuu.

Vaalasti, kihlakuuta; venäjän sanasta: volostj.

Vaara, metsänen vuori,

mäki.

Vaassa, erilaatuinen venäisten kalja; venäjäksi kwasj.

Vaikutan, ttaa, valittaa.

Vailehdin, htia, oikeastansa vaellehdin, vaellella, sanasta vaeltaa.

Vaimala, oikeastansa vaivala.

Vainotie, sota on karjalaksi vaino, venäjän sanasta voina; vainotie

siis on sotaretki.

Vaklo, runollinen muutos sanasta vikla, eräs soilla olostava lintu.

Valanne, vuoren kohta, josta valaa eli valuu vettä

Valju, kurja.

Valjuttelen, tella, lepoittaa.

Vallalteen, vallaltansa, mielin määin.

Valmienen, meta, valmistaa.

Vanterra, oikeastansa vantera, tukeva, tanakka.

Varpahuu, raaka purjeessa.

Varrin, timen, mitäön sana.

Varski, riski, rivakka.

Vastakoivu, koivu, josta otetaan kylpyvastoja eli kylpyvihtoja.

Vehnäkolatsu, kolatsu, vehnäkakkara; venäen sanasta: kolatschj.

Veito, don, veikko, veijo, vello, vellyt, veloinen, vähennysmuotoja

sanasta: veli.

Vetkaan, ta, viskata huolettomasti tahi varoittelematta.

Vetre, een, herkkä notkea.

Viena, Dvinanjoki pohjois-Wenällä josta Wienan linna, Arhangelsk ja

Wienan meri, Walkea meri.

Vienopävänen, surkuteltava.

Vieriskumppali, vieruskumppali. Vierrinhanko, ngon, viertohanko.

Vietra, änpäi; venäen sana vedro.

Vihkuri, vihko.

Viipula, viipale, viilu, pitkäpalainen.

Viitisen, itä oikeammin viititsen; katso sen paikan toisintoa

vanhassa Kantelettaressa; runollinen muutos sanasta: vaatitseita =

vaatettautua, pukeutua vaatteisihinsa.

Viivikkö kön, viita, vitsikko, lehto.

Vipasen, sta, nykästä hipaista, koskea sukkelasti.

Villovarsa, hienokarvainen varsa.

Vilkka, kan, vilkas.

Viltti, parkitusta nahasta tehty kuormareen peite.

Vingottelen, tella, juoda niin ettävinkuu.

Virhu, alkusoinnollisesti tehty runollinen muutos sanasta: karhu.

Virsin, iä laulaa, laulella.

Vitelen, dellä vitistän, stää sukkela kulkemista tarkoittava
kuvaussana.

Voikkonen, voisiruinen, vähän voita.

Vollotan, ttaa, kuvaussana, lypsäilutustaa.

Volmari, lienee Liivinmaalla olevan kaupungin nimi.

Vuiskaan, ta, outo Wenæn Karjalan sana.

Vuodun, tua, menehtyä

Vuollattelen, tella, virua, venytellä

Vuolova, vuolas.

Vyökkeksen, leitä kuvaussana, äännellen ylös pyrkimistösoittava.

Vyörehdin, htiä vierehtiä kuleksia, liikkua, käellä

Väkerrehdän, htää vaikeroita.

Väkyttelen, tellä väkkyäyhä väähdellä vilahdella.

Vänkää oikeastansa väkkää

Väkki, kin, katso värti.

Västää puu-ikkuna; varmaankin ruotsin sanasta: fönster.

Vännittelen, tellä vännellä runomitan vuoksi nelitavuisena.

Värti-morsian, värti-vaimo, portto, huora.

Vääräten, väärälänsä

Vösti, ruhtinas (pilkalla); ruotsin sanasta: förste.

Y.

Ympynen, sen, impi, neito.

Ymmäkki, ymmyriaistäivaaslakea runollisesti nimittävänsana.

~.

~ydtelen, tellä huudella äy.

~kin, äkisti, sukkelasti, sievästi.

ALAVIITTEET

[1] Sanalaskurunoa emme ole tahtoneet erilleen laulurunosta mainita, vaikka kylläönki vähäomituista laatuansa.

[2] Laulurunoja laadustansa ovat, mitänykyisen kokouksen ensinzäsessä ja toisessa kirjassa löytyy, virsirunoja, mitäkolmannessa. Kertomarunoja tavataan Kalevalassa Wänänösen, Ilmarisen, Lemminkäsen ja muiden senaikuisten moninaisista toimista ja huolista kotonansa sekämuualla, erittäni Pohjolassa. Loihturunoja ovat kaikki luvut, synnyt ja muut sanat, niinkuin esimerkiksi raudan, tulen, käämeen, pistoksen ja riiden synnyt eli luvut; lemmennosto-, kosiomiehen ja lapsivaimon luvut; kateen, voiteen ja mehiläsen sanat; verensulku- ja muut asetus-, suositus-, lumous-, turvaus-, rukous-, manaus-, herjaus-, pelotussanat. Suurin osa niistävieläön prättämätä ehkäniitäjo kylläprättätynäki luetaan usiammissa kirjoissa, erittäni seuravissa: Chr. Lencquist, Specim. de

Superstitione Veterum Fennorum. Aboae 1782; Chr. Ganander, Mythologia Fennica. Aboae 1789; H. R. von Schröder, Finnische Runen. Finnisch und Deutsch. Upsala 1819; Zach. Topelius, Suomen Kansan Vanhoja Runoja ynnä myös NykyisempiäLauluja. Turussa ja Helsingissä1822-1831; Kantele taikka Suomen Kansan sekäWanhoja ettäNykyisempiäRunoja ja Lauluja. Helsingissä1829-1831. Osotelmarunon laatua ovat nykyisessälaulustossa löytyvä Häk kansan laulut ja XXVIII runo Kalevalassa. Sen täydellisemmästämuodostumisesta saadaan esimerkki J. F. Lagervallin kirjasta: Ruunulinna. Murhekuvaus 5:ssätapauksessa. Hels. 1834, kuin myöski Jak. Juteinin kirjoista: Perhekunda. Pilakirjoitus epäuuloista. Wiipur. 1817; Pila pahoista kengistä uskon vahvistukseksi, 2:nen ylöspano. Wiipur. 1827.

[3] Katso: Sv. Folkvisor af E. G. Geijer och A. A. Afzelius, 2:dra D. Sthlm 1816, p. 2 ja 212.

[4] Katso: H. G. Porthan, Dissert. de Poesi Fennica, partt. V, Aboae 1766-1778.

[5] Mainittu pispa D. Juslenius on sama mies, joka suomenta Lutheruksen vähän katekismen ja sitäseuraavaiset O. Svebiliuksen yksinkertaiset selitykset. Sanansa, jotka luetaan kirjansa "Suomal. Sana-Lugun Coetus", Sthlm 1745, esipuheessa § 16, kuuluvat: ne jam de carmine quidquam dicam Fennico, cujus elegantia, vis commovendi animos, et affectus ciendi, breviter enarrari negavit: et si maxime id possem, fidem facerem nemini, qvi illius intima non penetraverit sermonis.-----Figuris tam dictionum, qvam sententiarum abundat, ut sine illis poesis non aestimetur.

[6] Katso ennen mainitun kirjansa esipuhetta, jossa ensimmäisellä sivulla luetaan sanat: "in unserm deutschen Vaterlande, das schon so viele ausheimische Gesangesströme liebend in sich aufgenommen, hoffen wir, dieser wunderbaren Liederquelle eine nicht ungünstige Aufnahme versprechen zu dürfen. Unseres Preises bedarf sie nicht--sie selbst wird bald genug der Freunde um sich versammeln, die auf ihr Rauschen horchen."

[7] Katso myös 9. laulua ensim. kirjassa.

[8] Katso 108. laulua I:mäsessä kirjassa.[9] Katso: J. G. von Herder, Stimmen der Völker in Liedern. Tübingen 1807, siv. 104, jossa kirjassa myös seuraavatki laulut saksankielisesti, siv. 102, 129, 170, 171, 177, ovat tavattavat.

[10] Katso: Pieniä Runoja Suomen Poijillen Ratoksi, I:mänen osa, prättäty 1818, jossa laulut I-----VI, VIII, X ovat tääläatua, ja II:nen Vihko, Upsalassa 1821, jossa samoite laulut I-----XI kuuluvat tähän kokoukseen. Nästähdeksätöista laulusta löytyy enin osa myös von Schröderin, tämän esipuheen III:mannella sivulla, mainitussakirjassa, jossa pääliseksi tääläatua tavataan 7 paimenlaulua, 2 jauhorunoa ja Kojosen poian virsi. Ne kaksi jauhorunoa myös luetaan Porthaanin edellä sanotussa kirjassa ja ovat melkein ainoat samassa kirjassa löytyvä vanhanaikaiset kansanlaulut. Muutamia tämählaautuisia olemma meki ennen prättäyttäneet Kanteleen 2:nessa osassa, siv. 13-23, 33-72, kuin myös ki kuukausisanomain Mehiläsen vuosikerroissa 1836, 1837.--Ilman näitä

prättikirjoista saatuja apuja olemma myös erätälisäksiäkirjoitettuna
nähin saaneet Magisteri Matthias Aleksanderi Kastreiniltäjä Akademian
Oppilaiselta Johan Fredrikki Kajaanilta, jonka tässäkiitollisuudella
mainimma.

[11] Tässäesipuheessa löytyvien nykyisempien laulujen, kun
myöskimuutamien vanhojen runonuottien soittomukaisen järjestämisen on
Herra Laulun-opettaja Fredrik August Ehrström hyväntahtoisesti
toimittanut. Jos niissä olisi jotain erehdystä eli muuta vikaa,
esimerkiksi että laulettaisiin kauniimmasti, kun nässäsoittotavoissa on
osotetuksi saatu, jota muutamista nuoteista kyllä pelkäämme, niin siitä
ei tule häntä syöttää vaan meidän huonoa, usein pettävästä soitto- ja
nuottimuistoamme.

[12] ja [13] Nämä mahtavat olla paavin aikuisia lorusekaisia rukouksia.

[14] ja [15] Ukko.

[16] ja [17] Sulho.

[18] Pojan.

[19], [20], [21] ja [22] Neito.

[23] Neitoa.

[24] Neitonen.

[25], [26], [27], [28] ja [29] Neito.

[30] Lauletaan morsiamen raskaana ollen.

[31] ja [32] Kuvailevat ennen vihkimistäsaatua lasta.

[33] Poikapaimen.

[34] Tyttöpaimen.

[35] Nuori neitosesi.

[36] Poikalapsen.

[37] Tyttöä

[38] Neiot.

[39] Sulhosia.

[40] Tyttöötä

[41] K. laulu 208; r. 7, ja siitääespän.

[42] Bethlehemissä

[43] ja [44] Piinasivat, vaivasivat.

[45] Venäähänäälauluissa useinki ei ymmäretäRyssiä vaan

Greikan uskon Karjalaisia.

End of the Project Gutenberg EBook of Kanteletar, by Elias Lönnrot (compiler)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KANTELETAR ***

This file should be named 8kant10.txt or 8kant10.zip

Corrected EDITIONS of our eBooks get a new NUMBER, 8kant11.txt

VERSIONS based on separate sources get new LETTER, 8kant10a.txt

This eBook was produced by Tapio Riikonen

Project Gutenberg eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the US unless a copyright notice is included. Thus, we usually do not keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

We are now trying to release all our eBooks one year in advance

of the official release dates, leaving time for better editing.

Please be encouraged to tell us about any error or corrections, even years after the official publication date.

Please note neither this listing nor its contents are final til midnight of the last day of the month of any such announcement.

The official release date of all Project Gutenberg eBooks is at Midnight, Central Time, of the last day of the stated month. A preliminary version may often be posted for suggestion, comment and editing by those who wish to do so.

Most people start at our Web sites at:

<http://gutenberg.net> or

<http://promo.net/pg>

These Web sites include award-winning information about Project Gutenberg, including how to donate, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter (free!).

Those of you who want to download any eBook before announcement can get to them as follows, and just download by date. This is also a good way to get them instantly upon announcement, as the indexes our cataloguers produce obviously take a while after an announcement goes out in the Project Gutenberg Newsletter.

<http://www.ibiblio.org/gutenberg/etext03> or

<ftp://ftp.ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext03>

Or /etext02, 01, 00, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 91 or 90

Just search by the first five letters of the filename you want,
as it appears in our Newsletters.

Information about Project Gutenberg (one page)

We produce about two million dollars for each hour we work. The time it takes us, a rather conservative estimate, is fifty hours to get any eBook selected, entered, proofread, edited, copyright searched and analyzed, the copyright letters written, etc. Our projected audience is one hundred million readers. If the value per text is nominally estimated at one dollar then we produce \$2 million dollars per hour in 2002 as we release over 100 new text files per month: 1240 more eBooks in 2001 for a total of 4000+ We are already on our way to trying for 2000 more eBooks in 2002 If they reach just 1-2% of the world's population then the total will reach over half a trillion eBooks given away by year's end.

The Goal of Project Gutenberg is to Give Away 1 Trillion eBooks!

This is ten thousand titles each to one hundred million readers, which is only about 4% of the present number of computer users.

Here is the briefest record of our progress (* means estimated):

eBooks Year Month

1 1971 July

10 1991 January

100 1994 January

1000 1997 August

1500 1998 October

2000 1999 December

2500 2000 December

3000 2001 November

4000 2001 October/November

6000 2002 December*

9000 2003 November*

10000 2004 January*

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been created

to secure a future for Project Gutenberg into the next millennium.

We need your donations more than ever!

As of February, 2002, contributions are being solicited from people

and organizations in: Alabama, Alaska, Arkansas, Connecticut,

Delaware, District of Columbia, Florida, Georgia, Hawaii, Illinois,

Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Massachusetts,
Michigan, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New
Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, Ohio,
Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South
Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West
Virginia, Wisconsin, and Wyoming.

We have filed in all 50 states now, but these are the only ones
that have responded.

As the requirements for other states are met, additions to this list
will be made and fund raising will begin in the additional states.

Please feel free to ask to check the status of your state.

In answer to various questions we have received on this:

We are constantly working on finishing the paperwork to legally
request donations in all 50 states. If your state is not listed and
you would like to know if we have added it since the list you have,
just ask.

While we cannot solicit donations from people in states where we are
not yet registered, we know of no prohibition against accepting
donations from donors in these states who approach us with an offer to
donate.

International donations are accepted, but we don't know ANYTHING about

how to make them tax-deductible, or even if they CAN be made deductible, and don't have the staff to handle it even if there are ways.

Donations by check or money order may be sent to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation

PMB 113

1739 University Ave.

Oxford, MS 38655-4109

Contact us if you want to arrange for a wire transfer or payment method other than by check or money order.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been approved by the US Internal Revenue Service as a 501(c)(3) organization with EIN [Employee Identification Number] 64-622154. Donations are tax-deductible to the maximum extent permitted by law. As fund-raising requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund-raising will begin in the additional states.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information online at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

If you can't reach Project Gutenberg,
you can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

Prof. Hart will answer or forward your message.

We would prefer to send you information by email.

****The Legal Small Print****

(Three Pages)

*****START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS**START*****

Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers.

They tell us you might sue us if there is something wrong with

your copy of this eBook, even if you got it for free from

someone other than us, and even if what's wrong is not our

fault. So, among other things, this "Small Print!" statement

disclaims most of our liability to you. It also tells you how

you may distribute copies of this eBook if you want to.

BEFORE! YOU USE OR READ THIS EBOOK

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm eBook, you indicate that you understand, agree to and accept this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive a refund of the money (if any) you paid for this eBook by sending a request within 30 days of receiving it to the person you got it from. If you received this eBook on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM EBOOKS

This PROJECT GUTENBERG-tm eBook, like most PROJECT GUTENBERG-tm eBooks, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project"). Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this eBook under the "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these eBooks, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain

works. Despite these efforts, the Project's eBooks and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other eBook medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below,

[1] Michael Hart and the Foundation (and any other party you may receive this eBook from as a PROJECT GUTENBERG-tm eBook) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this eBook within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to

receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation, and its trustees and agents, and any volunteers associated with the production and distribution of Project Gutenberg-tm texts harmless, from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause: [1] distribution of this eBook, [2] alteration, modification, or addition to the eBook, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this eBook electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this

"Small Print!" and all other references to Project Gutenberg,

or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this requires that you do not remove, alter or modify the eBook or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this eBook in machine readable binary, compressed, mark-up, or proprietary form, including any form resulting from conversion by word processing or hypertext software, but only so long as *EITHER*:

[*] The eBook, when displayed, is clearly readable, and does *not* contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

[*] The eBook may be readily converted by the reader at no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the eBook (as is the case, for instance, with most word processors);

OR

[*] You provide, or agree to also provide on request at

no additional cost, fee or expense, a copy of the eBook in its original plain ASCII form (or in EBCDIC or other equivalent proprietary form).

[2] Honor the eBook refund and replacement provisions of this "Small Print!" statement.

[3] Pay a trademark license fee to the Foundation of 20% of the gross profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Literary Archive Foundation" the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return. Please contact us beforehand to let us know your plans and to work out the details.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO?

Project Gutenberg is dedicated to increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form.

The Project gratefully accepts contributions of money, time, public domain materials, or royalty free copyright licenses.

Money should be paid to the:

"Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

If you are interested in contributing scanning equipment or software or other item